

Notule

van die

69

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

Gemeente Wonderboom

Vanaf Sondag 26 September 2010

INHOUDSOPGAWE

	<i>Bladsy</i>
REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2010 OM 18:30	1
OPENINGSREDE	1
VERWELKOMING	10
GROETEBOODSKAPPE SUSTER- EN DOGTERKERKE	12
BOODSKAP VAN DIE NG KERK GELEWER DEUR PROF PJ STRAUSS	12
BOODSKAP VAN DIE GKSA GELEWER DEUR PROF A LE R DU	
PLOOY	13
BOODSKAP VAN DIE MRCC INGESTUUR DEUR DS JM MAMABOLO ..	15
BOODSKAP VAN DS JM MOTLOBA WAT IN DIE PLEK VAN DS JM	
MAMABOLO OPGETREE HET	16
HCM FOURIE EREPENNING	17
TOEKENNING AAN PROF JA LOADER	17
BEDANKINGSWOORD PROF JA LOADER	19
TOEKENNING AAN DR SP PRETORIUS	21
BEDANKINGSWOORD DR SP PRETORIUS	23
EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING	25
TOEKENNING AAN MNR IM DREYER (POSTUUM) AAN MEV H DREY-	
ER	25
BEDANKINGSWOORD MNR DREYER (SEUN VAN MNR IM DREYER) .	27
TOEKENNING AAN MNR JF VILJOEN	28
BEDANKINGSWOORD MNR JF VILJOEN	29
BEDANKINGS	30
AFSLUITING	31
VERVERSINGS	31
MAANDAG: 27 SEPTEMBER 2010 OM 09:00	
OPENING	32
VERWELKOMING	33
MOSIES	34
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	
VERSLAG OOR GELOOFSBRIEWE	37
AFGEVAARDIGDES WAT LAAT GEREGISTREER HET	37
VERSKONINGS	39
KONSTITUERING	40
PERSONALIA	49
BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGS-	
REDE	59
VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE	
ALGEMENE KERKVERGADERING	60
ORDE VAN DIE VERGADERING	
STEMMINGSPROSES	60
BEDANKING VAN UITTREDENDE VOORSITTER	60

VERKIESING VAN DIE VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	61
GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE	61
VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	61
NOTULE VAN DIE VERGADERING	61
BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	62
NOTULEHOUERS	62
ORDEKOMMISSIE	62
FORMULERINGSKOMMISSIE	62
REKENAARDESKUNDIGES	63
BEHARTIGING VAN ELEKTRONIESE STEMPROSES	63
AFKONDIGINGS	63
SITTINGSURE	63
ORDE VAN DIE VERGADERING	
VERKIESING VAN DIE SKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	63
ORHANDIGING VAN VOORSITTERSTOEL	64

1. BELYDENIS

1.1	BESLUIE VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING	
1.1.1	BELYDENISAANGELEENTHEDE: BESLUIE VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING: OPDRAGTE AAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD (TKR)	66
1.2	VERTALING VAN <i>DESCENSUS</i>: NAVRAAG VAN DIE TKR; STUDIE DEUR DIE GEREFORMEERDE KERKE (GKSA)	66
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE VISEVOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	67
1.3	RAAD VIR KERK EN WÊRELD	
1.3.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERK EN WÊRELD	67
1.3.2	VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE	
1.3.2.1	Inleidend	68
1.3.2.2	Opdragte wat ontvang is vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	68
(i)	<i>Skrifbeskouing</i>	68
(ii)	<i>Studie oor belydenisaangeleentheid</i>	69
(iii)	<i>Versoenende verskeidenheid</i>	69
(iv)	<i>Studie oor Apartheid</i>	69
(v)	<i>Standpunt van die Kerk oor skuldbelydenis oor apartheid</i> ..	69
1.3.2.3	Sake deur die komitee self geïdentifiseer en geprioritiseer	
(i)	<i>Soteriologie en ekklesiologie</i>	69

1.3.2.4	Sake waaraan aandag gegee is op versoek van die Kommissie en ander rade	
(i)	<i>Diversiteit</i>	69
(ii)	<i>Religious Freedom Charter</i>	70
1.3.2.5	Uitvoering van die onderskeie opdragte, versoeke en eie studiewerk	
(i)	<i>Vergaderings, verslagdoening aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, memoranda, aanvra van kommentaar en bosberaad</i>	70
1.3.2.6	Opdragte uitgevoer	
(i)	<i>Diversiteit</i>	70
(ii)	<i>Soteriologie en ekklesiologie</i>	71
(iii)	<i>Versoenende verskeidenheid</i>	71
(iv)	<i>Skrifbeskouing</i>	72
(v)	<i>Studie en gesprek oor die opstanding van Jesus</i>	74
(vi)	<i>Die eietydse vertaling van die belydenisskrifte</i>	74
(vii)	<i>Studie oor apartheid</i>	75
(viii)	<i>Standpunt van die Kerk oor skuldbelydenis oor apartheid</i> ..	75
(ix)	<i>Religious Freedom Charter</i>	75
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE VISESKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	76
2.	AMPTE	
2.1	DIENAARS VAN DIE WOORD	
2.1.1	OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	
2.1.1.1	Verslag van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding	
(i)	<i>Opdrag</i>	79
(ii)	<i>Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering</i>	79
(iii)	<i>Wersaamhede</i>	79
(a)	<i>Nuwe kontrak</i>	79
(b)	<i>Vakante pos</i>	80
(c)	<i>Kerkgeskiedenis</i>	80
(d)	<i>Uitbouing van die HTK</i>	80
(e)	<i>Vergaderings</i>	81
(f)	<i>100-jarige bestaan van die Kuratorium</i>	81
(g)	<i>Prestasie en dankbetuiging</i>	81
(iv)	<i>Samestelling</i>	81
2.1.1.2	Teologiese opleiding aan die UP	
(i)	<i>Inleiding</i>	82
(ii)	<i>Strategie van die Fakulteit Teologie</i>	82
(iii)	<i>Samestelling van die Fakulteit</i>	83
(iv)	<i>Navorsing</i>	84
(v)	<i>Onderrig en leer</i>	84
(vi)	<i>Gemeenskapsbetrokkenheid</i>	85

	Bladsy
(vii) Finansies	87
(viii) Personeel	87
(ix) Hervormde Kerk studente	88
(x) Slot	89
2.1.1.3 Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)	91
(i) Diploma in kerklike bediening	
(a) <u>Praktykvorming van studente</u>	91
(b) <u>Praktiese werk in gemeentes (DKB 700)</u>	92
(c) <u>Afrondingskursus</u>	92
(ii) Mdiv 200 en skripsies	92
(iii) Voog- en godsdiensterperiodes	93
(iv) Jaarlikse VTT vir predikante	93
(v) Aktualiteitsdag	93
(vi) Navorsing en publikasie	94
(vii) HTS	94
(viii) AIM	94
(ix) Slotopmerkings	94
2.1.1.4 Hervormde Teologiese Studies (HTS): Periode Januarie 2008 tot Februarie 2010	
(i) Hoogtepunte	95
(ii) Navorsingsuitsette	95
(iii) Elektroniese aanlyn publikasie	96
(iv) Finansiële implikasies	97
(v) ASSAf, Nasionale Redakteursforum en die Redakteursforum vir teologies en aanverwante joernale	97
(vi) Dankwoord	97
2.1.1.5 Verslag oor die Teologiese Opleidingsfonds	97
ORDE VAN DIE VERGADERING	
SPREEKBEURT DEUR DR PIETER FOURIE VAN BYBELMEDIA	104
2.1.2 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT	104
2.1.2.1 Etiese kode vir predikante	
(i) Motivering vir die noodsaak van 'n etiese kode vir predikante	105
(ii) Na bestudering van etiese kodes by ander hulpverleningsprofessies, blyk dit dat 'n etiese kode op die volgende beginsels berus	106
(iii) Etiese kode vir predikante	106
ORDE VAN DIE VERGADERING	
OORHANDIGING VAN DIE KRONIEK OOR DIE KURATORIUM DIE AFGELOPE HONDERD JAAR	107
VERSKONINGS	109
2.1.2.2 Welstandsprogram vir predikante	
(i) Inleiding	110
(ii) Oorsig	111

(a)	<u>Werwing en keuring van teologiese studente</u>	111
(b)	<u>Kuratorium</u>	111
(c)	<u>Toelating as Dienaar van die Woord</u>	111
(iii)	<i>Predikant se verantwoordelikheid ten opsigte van hom en sy gesin se welstand</i>	112
(iv)	<i>Beradingsprogram</i>	112
(a)	<u>Doel</u>	112
(b)	<u>Dienslewering aan predikantgesinne</u>	113
(c)	<u>Multiprofessionele span</u>	114
(d)	<u>Voorkomende- en nasorgdienste</u>	115
(v)	<i>Voordele ("spinn offs") van die beradingsprogram</i>	115
(vi)	<i>Kritiese suksesfaktore</i>	116
(vii)	<i>Beraamde koste implikasies</i>	116
(a)	<u>Vaste uitgawes</u>	116
(b)	<u>Wisselende uitgawes ten opsigte van multiprofessionele dienste (ad hoc basis)</u>	117
(c)	<u>Opmerkings ten opsigte van finansies</u>	117
(viii)	<i>Evaluasie kriteria</i>	117
(ix)	<i>Versorging van die pastoriegesin deur gemeente</i>	118
(x)	<i>Induksieprogram</i>	119
(xi)	<i>Slotopmerkings</i>	119
2.1.2.3	Die beroepstelsel	
(i)	<i>Wat is 'n beroep?</i>	119
(ii)	<i>Probleme van gemeentes en predikante met die huidige beroepsprosedures</i>	119
(iii)	<i>Die volgende sake moet ook in gedagte gehou word</i>	121
2.1.2.4	Brugpredikant, brugbediening of interim versorging	
(i)	<i>Inleiding</i>	123
(ii)	<i>Terminologie</i>	124
(iii)	<i>Omskrywing van 'n brugpredikant</i>	124
(iv)	<i>Redes vir brugbediening</i>	124
(a)	<u>Finansiële probleme</u>	125
(b)	<u>Traumatiese gebeure</u>	125
(c)	<u>Oorgang van die een na die volgende predikant</u>	126
(v)	<i>Die tydsduur van brugbediening</i>	126
(vi)	<i>Die opdrag of versoek tot brugbediening</i>	126
(vii)	<i>Eienskappe van 'n brugpredikant</i>	127
(viii)	<i>Opleiding van brugpredikante</i>	127
(ix)	<i>Die pad vorentoe</i>	128
2.1.3	BESKRYWINGSPUNTE OOR AANGELEENTHEDE WAT DIE PREDIKANTSAMP RAAK	129
2.1.4	BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE GEBRUIK VAN EMERITI AS PASTORALE HULPE	136
2.2	OUERLINGE EN DIAKENS	
2.2.1	OUERLINGE	
2.2.1.1	Selfstandige Raad vir Ouderlinge	

(i)	Besluite van die 66ste en 67ste Algemene Kerkvergadering	146
(ii)	Studiewerk en optrede van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat	147
3.	VERGADERINGS VAN AMPTE	
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	GELUKWENSE	150
	MOSIE	150
	VERSKONINGS	150
	AFGEVAARDIGDES WAT LAAT GEREISTREER HET	151
	VERKIESING VAN DIE EERSTE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	151
3.1	RINGSVERGADERINGS	
3.1.1	FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS	152
3.1.2	BESKRYWINGSPUNTE: VERWISSELING VAN RING	152
3.2	ALGEMENE KERKVERGADERING	
3.2.1	DIE ONDERSOEK NA DIE VERKLEINING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	153
3.3	KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	
3.3.1	VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING	
3.3.3.1	Inleidend	154
3.3.3.2	Samestelling en funksionering	154
3.3.3.3	Werkzaamhede en uitvoering van opdragte	154
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERSKONINGS	161
	GROETEBODSKAPPE	162
3.3.3.4	Finalisering van die Kerkorde en afhandeling van die notule van die 69ste Algemene Kerkvergadering	163
3.4	ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	
3.4.1	VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE 4DE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING VIR DIE TYDPERK 1 JUNIE 2007 TOT 19 MEI 2010	165
3.4.2	VERSLAG VAN DIE <i>to care</i> FOUNDATION	
3.4.2.1	Uitvoering van besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering, 2007	168
3.4.2.2	Samestelling van Direksie	169
3.4.2.3	Bemarkingstrategie	170
3.4.2.4	Prioriteitsdoelwitte	170
3.4.2.5	Oproep vir finansiële ondersteuning	171
3.4.2.6	Dankwoord	172

4.	GEMEENTES EN KERK	
4.1	GEMEENTES	
4.1.1	ONDERSOEK VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: PROBLEME MET DIE VORMING VAN STANDPLASE EN KOMBINASIES	174
4.1.2	ONDERSOEK VAN DIE RADE VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT EN REGSADVIES: LIDMAATSKAP EN GEMEENTEGRENSE	
4.1.2.1	Besluite van die 67ste en 68ste Algemene Kerkvergadering	177
4.1.2.2	Studie van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat oor gemeentegrense	178
4.1.2.3	Werksaamhede van die Raad vir Regsadvies oor gemeentegrense	185
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE SKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	186
4.1.3	RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: RIGLYNE AAN KERKRADE OOR DIE SAAMSTEL VAN 'N BEDIENINGSPLAN	
4.1.3.1	Inleidend	186
4.1.3.2	Noodsaaklikheid van 'n bedieningsplan	186
4.1.3.3	Visie	187
4.1.3.4	Missiestelling	187
4.1.3.5	Kernwaardes vir bestuur en bediening	188
4.1.3.6	Strategie	
(i)	<i>Gemeente-analise</i>	
(a)	<u>Stel 'n gemeenteprofiel saam</u>	188
(b)	<u>Situasie- en omgewingsdiagnose</u>	188
(c)	<u>Gemeentediagnose en -evaluering</u>	188
(ii)	<i>Doelwitbeplanning</i>	188
(iii)	<i>Skedulering</i>	188
(iv)	<i>Implementering</i>	189
4.1.3.7	Bronne	189
4.1.3.8	Skedule	189
4.1.3.9	Evaluasie	189
4.1.3.10	Ten slotte	189
4.2	LIDMATE EN KERK	
4.2.1	LIDMATE	
4.2.1.1	Verslag van die bediening in Wenen	189
4.2.1.2	Bediening in Paraguay	190
4.2.1.3	Bediening in Zimbabwe	190
4.2.1.4	Bediening in Zambië	192
4.2.2	STUDENTEBEARBEIDING	192
4.2.3	WYSIGING VAN ORDEREËL 4	
4.2.3.1	Besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering	193

	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERSKONINGS	217
4.3	KERK	217
5.	VERKONDIGING	
5.1	WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS	
5.1.1	RAAD VIR EREDIENS	
5.1.1.1	Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering wat as opdragte aan die Raad vir Erediens gegee is	220
5.1.1.2	Aanvullende opdragte aan die raad	221
5.1.2	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS	
5.1.2.1	Gebruik van elektroniese hulpmiddels in die erediens	221
5.1.2.2	Bepaling van die Lydensweke	224
5.1.2.3	Die nuwe Diensboek	224
5.1.2.4	Ander sake deur die raad hanteer	224
(i)	Navraag oor doopprosedure	224
5.1.2.5	Verslae van die komitees van die Raad vir Erediens	
(i)	<i>Verslag van die Komitee vir Kerkmusiek</i>	
(a)	<u>Konservatorium vir Kerkmusiek</u>	
(aa)	<i>Dosente en studente</i>	227
(bb)	<i>Orreleksamens</i>	227
(cc)	<i>Susan Engelbrecht Beursfonds</i>	228
(b)	<u>Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika – IKSA</u>	
(aa)	<i>Diploma in Himnologie</i>	228
(bb)	<i>Diensboek</i>	228
(cc)	<i>Toerusting en navorsing</i>	230
(dd)	<i>Kalender volgens Kerkjaar</i>	230
(ee)	<i>Elektroniese projektering van liedere uit die Liedboek van die Kerk</i>	231
(ff)	<i>CD's Liedboek van die Kerk</i>	231
(c)	<u>Tekort aan orreliste</u>	232
(d)	<u>Orrelisteskafe</u>	232
(e)	<u>Konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste</u>	232
(f)	<u>Advies rakende orrels</u>	233
(g)	<u>Saalorrel: Kerkkantoor</u>	233
(h)	<u>Bevordering van die kerklied en verspreiding van inligting</u>	233
(i)	<u>Kerkliedkomitee</u>	
(aa)	<i>FLAM</i>	234
(bb)	<i>Psalms</i>	234
(cc)	<i>Nuwe kategorie van liedere</i>	235
(dd)	<i>Nuwe liedere vir opname in Kerkboek</i>	235
(ii)	<i>Verslag van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte</i>	
(a)	<u>Inleidend</u>	237
(b)	<u>Wisselformulier vir die bevestiging van dienaars van die Woord</u>	238
(c)	<u>Wisselverklaring by die benoeming van kategete</u>	241

	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VISEVOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	243
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VISESKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADE-RING	243
	VERSKONINGS	244
5.2	BEDIENING VAN SAKRAMENTE	
5.2.1	NAVRAAG BY DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR DIE DOOP VAN BABAS VAN SAAMWOONOUERS	244
5.3	APOSTOLAAT	
5.3.1	BESLUIT VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADE-RING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT GEGEE IS	
5.3.1.1	Empiriese ondersoek na globale en plaaslike oorsake vir verlies aan lidmate van die NHKA	247
5.3.1.2	Demografiese verskuiwing	247
5.3.1.3	Verskuiwing van AIM	247
5.3.1.4	Apostolaatsroeping	247
5.3.1.5	Oplossings van hoe om lidmate weer in die Kerk terug te kry	248
5.3.1.6	Verkryging van kaart en transport van eiendomme van die MRCC	248
5.3.1.7	Toerusting aan lidmate van die MRCC	248
5.3.2	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT	
5.3.2.1	Inleidend	248
5.3.2.2	Teologiese vertrekpunte	249
(i)	Die Kerk se roeping en opdrag	250
(ii)	Analise van eietydse tendense	250
(iii)	Hervorming gegrond op 'n Bybels-Reformatoriese ekklesio-logie	254
(iv)	Definisie: Wat word bedoel met "missionale bediening"? ...	255
(v)	Meervoudige groei	257
5.3.2.3	Kerkorde	257
5.3.2.4	Besluite van die Algemene Kerkvergadering	258
5.3.2.5	Kantoor van die Raad vir Apostolaat	259
(i)	Sentrum vir Missionale Bediening	260
(ii)	Afrika Instituut vir Missiologie	260
(iii)	Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)	261
(a)	<u>Die Komitee en Sentrum vir Missionale Bediening</u>	
(aa)	Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering	261
(bb)	Opdrag	262
(cc)	Samestelling van die komitee	262
(dd)	Wersaamhede van die komitee	262

(b)	<u>Die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM)</u>	
(aa)	<i>Dankwoord</i>	264
(bb)	<i>Wersaamhede</i>	265
(cc)	<i>Finansies</i>	267
(c)	<u>Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)</u>	
(aa)	<i>Moderatuur vir die tydperk 2009 tot 2012</i>	267
(bb)	<i>Statistieke</i>	267
(cc)	<i>Bouprojekte</i>	268
(dd)	<i>Organe van Bystand</i>	269
(ee)	<i>Dankbetuiging</i>	269
5.4	SENSUS EN STATISTIEK	
5.4.1	OPDRAGTE GEGEE DEUR DIE 68STE ALGEMENE KERK- VERGADERING	
5.4.1.1	Empiriese ondersoek na globale en plaaslike oorsake vir verlies aan lidmate van die NHKA	270
5.4.1.2	Anonieme skrywe aan Administrateur	271
5.4.2	VERSLAG	
5.4.2.1	Inleidend	271
5.4.2.2	Die groter prentjie	272
5.4.2.3	Erediensbywoning	273
5.4.2.4	Kerklidmaatskap in Suid-Afrika	275
5.4.2.5	Statistieke ten opsigte van die NHKA	276
5.4.2.6	Vergelykende analise van die drie susterkerke	280
5.4.2.7	Kerkverwisseling	282
5.4.2.8	Statistiek ten opsigte van ampsdraers	283
5.4.2.9	Faktore wat aanleiding gee tot lidmaatvermindering	284
5.4.2.10	Toekomsverwagting	286
5.4.2.11	Toekomsperspektief	287
5.5	VERSLAG VAN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISA- SIE (CSO)	289
5.6	BYBELGENOOTSAP VAN SUID-AFRIKA	289
5.7	DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSROJEK	291
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE TWEDE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	292
	VERKIESING VAN DIE VOORSITTER EN DIE SKRIBA VIR DIE BEHANDELING VAN DIE BEROEP OP DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WAT OP DONDERDAG 30 SEPTEM- BER 2010 BEHANDEL SAL WORD	293
	VERSKONINGS	293
	GROETEBODDSKAPPE	293
	MOSIE	294
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADE- RING	294
	GROETEBODDSKAPPE	295

5.8	GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE	
5.8.1	VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR ETIESE SAKE	295
5.8.2	RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: RIGLYNE VIR OUDERLINGE IN DIE HANTERING VAN LIDMATE MET 'N HOMOSEKSUELE ORIËNTASIE	
5.8.1.1	Inleiding	295
5.8.1.2	Aanvaar sy/haar seksuele oriëntasie	295
5.8.1.3	Stel vas wat sy/haar emosionele toestand is	296
5.8.1.4	Gesprek oor Godsbegrip	297
5.8.1.5	Uitnodiging	297
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE LEDE VAN DIE RAAD VIR REGSAD- VIES	307
5.9	TOERUSTING	
5.9.1	SENTIK	307
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	MOSIES	311
	VERSKONINGS	312
6.	VERBAND MET ANDER KERKE	
	OORHANDIGING AAN MEJ R BARNARD	314
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES	314
	MOSIE	314
6.1	EKUMENE	
6.1.1	BESLUIT VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADE- RING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR EKUMENE GEGEE IS	314
6.1.2	STUDIE OOR DIE KERK SE STANDPUNTE IN DIE VERLEDE OOR EKUMENE EN LIDMAATSKAP VAN EKUMENIESE OR- GANISASIES, EVALUERING DAARVAN EN STIMULERING VIR DIE DEBAT DAAROOOR	316
6.1.3	UITVOERING VAN OPDRAG OOR DIE MEMORANDA OOR WARC EN APARTHEID	316
6.1.4	MEMORANDUM VIR VOORLEGGING AAN DIE 69STE ALGE- MENE KERKVERGADERING	316
6.1.5	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE	
6.1.5.1	Deel 1: Algemene Oorsig	
(i)	Algemeen	317
(ii)	Ekumeniese skakeling	
(a)	<u>Tussenkerklike raad (TKR)</u>	317
(b)	<u>Konvent van Reformatoriese Kerke</u>	318
(iii)	World Alliance of Reformed Churches	318
(iv)	Reformed Ecumenical Council	319
(v)	Protestantse Kerk Nederland	319

(vi)	Suid-Afrikaanse Raad van Kerke	319
(vii)	Maranatha Reformed Church of Christ	320
(viii)	Handves van Godsdiensregte	320
6.1.5.2	Deel 2: Historiese oorsig oor die NHKA se handelinge ten opsigte van ekumeniese liggame	
(i)	Inleiding	320
(ii)	Vrae van lidmate	
(a)	<u>Hoekom is die NHKA betrokke by ekumene?</u>	321
(b)	<u>Wie is die World Alliance of Reformed Churches (WARC)?</u>	321
(c)	<u>Wat is die geskiedenis tussen die NHKA en WARC?</u>	322
(d)	<u>Hoe kan die teologie van WARC beskryf word?</u>	322
(e)	<u>Waarom is die NHKA se lidmaatskap tot die WARC in 1982 gesuspendeer?</u>	322
(f)	<u>Wat moet die NHKA doen om weer toegelaat te word as lid van die WARC?</u>	322
(iii)	Historiese oorsig van besluite	324
(iv)	Kritiese evaluering	328
6.1.5.3	Deel 3: Beoordeling van die teologiese vertrekpunte van die World Alliance of Reformed Churches	
(i)	Inleidend	329
(ii)	Gevolgtrekking	334
6.1.5.4	Deel 4: Die NHKA en apartheid	
(i)	Inleidend	334
(ii)	Die Hervormde Kerk binne die konteks van apartheid	336
(iii)	Amptelike standpunte van die NHKA oor rassisme en apartheid	340
(iv)	Kritiek vanuit die ekumeniese beweging	345
6.1.5.5	Beskrywingspunte na aanleiding van die verklaring van die teologiese dosente oor apartheid	
(i)	Aanloop	351
6.1.5.6	Deel 5: Lidmaatskap van die WARC	
(i)	Kerkorde	357
(ii)	Besluite: 68ste Algemene Kerkvergadering	358
(a)	<u>Uitvoering van besluit</u>	359
6.1.5.7	Verslag oor die samesmeltingsvergadering van die GER en die WARC	368
(i)	Algemene indrukke	368
(ii)	Formele gesprekke en skakeling	370
(iii)	Aanbevelings	372
(iv)	Slotwoord	372
6.1.5.8	Deel 6: Memorandum: Erkenning van lidmaatskap van ander kerke	373
6.1.5.9	Aanbeveling van die Raad vir Ekumene	377
6.2	VERSLAG VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD	379

6.3	VERHOUDING MET ANDER KERKE	
6.3.1	MEMORANDUM VAN OOREENKOMS AANGEGAAN TUSSEN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK EN NEDERDUIT- SE GEREFORMEERDE KERK	
6.3.1.1	Agtergrond	380
6.3.1.2	Eenheid en eenwording	381
(i)	Kerkeenheid	381
(ii)	Eenwording	382
(iii)	Terreine van samewerking	383
6.4	KONVENT VAN REFORMATORIESE KERKE IN SUIDELIKE- AFRIKA	384
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	GROETEBOODSKAP	384
	VERKIESING VAN DIE LEDE VAN DIE KURATORIUM	386
	SPREEKBEURT VAN PROF TFJ DREYER OOR DIE BESLUIT VAN DIE VERGADERING OM BESKRYWINGSPUNT 54 TE AANVAAR	387
7.	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
7.1	BESLUIT VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADE- RING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR GESINSORG GEGEE IS	390
7.2	VERSLAG VAN RAAD VIR GESINSORG	390
7.2.1	KATEGESHANDLEIDINGS	390
7.2.2	LYS VAN PERSONE WAT BELYDENIS VAN GELOOF AFGE- LÊ HET	393
7.2.3	NASIONALE BYBELLEESPROGRAM	393
7.2.4	DOOP- EN LIDMAATBOEK	393
7.2.5	NASIONALE BYBELVASVRA	393
7.2.6	KATEGESEKLASSE IN KLEINER GEMEENTES	393
7.2.7	INLICHTINGSTUK OOR DIE KEUSE VAN 'N SKOOL	394
7.2.8	AFLEGGING VAN 'N EED BY SKOLE	399
7.2.8.1	Inleiding	399
7.2.8.2	Inhoud van die voorgestelde eed	399
7.2.8.3	Haalbaarheid van die voorgestelde eed	400
7.2.8.4	Gevolgtrekking	402
7.2.9	VERSLAG VAN DIE WERKSPAN VIR JEUGWERK	
7.2.9.1	Verslag van werksaamhede vir die termyn 2008 tot 2010	
(i)	Funksionering	
(a)	<u>Samestelling van die werkspan</u>	403
(b)	<u>Opdragte van die 68ste Algemene Kerkvergadering in 2007</u>	403
(c)	<u>Opdragte van die Kommissie van die Algemene Kerkverga- ding</u>	403
(d)	<u>Doelwitte van die Werkspan vir Jeugbediening vir die verslag- termyn</u>	403

(ii)	Wersaamhede	
(a)	<u>Onafhanklike Jeugraad</u>	404
(b)	<u>Bybelse Dagboek vir Jongmense</u>	404
(c)	<u>Ondersoek na die verlies van jong lidmate van die NHKA</u>	405
(d)	<u>Beraad oor jeugbediening in die NHKA – September 2009</u>	406
(aa)	<i>Die huidige situasie met jeugbediening in die NHKA</i>	406
(bb)	<i>Uitkomst van die beraad</i>	408
(e)	<u>Jeugbediening in die NHKA – die pad vorentoe</u>	
(aa)	<i>Die Werkspan vir Jeugbediening het die volgende doelwitte gestel vir die pad vorentoe</i>	409
7.3	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
7.3.1	VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR HUWELIKS- EN ANDER SINVOLLE VERHOUDINGSMOONTLIKHEDE	411
7.3.1.1	Identifisering van die krisis	412
(i)	Egskeidings	412
(ii)	Saamwoon	412
(iii)	Voorhuwelikse- en buitehuwelikse seks	412
(iv)	Huwelik tussen mense van dieselfde geslag	413
(v)	Veranderende wetgewing deur die staat	413
(vi)	Seksualiteit word positief waardeur	413
7.3.1.2	'n Teologie van die huwelik	415
7.3.1.3	Bybelse perspektiewe op die huwelik	415
7.3.1.4	Die huwelik vanuit 'n sistematiese teologiese perspektief ...	417
7.3.1.5	Seksualiteit en die huwelik	418
7.3.1.6	Saamwoon	420
7.3.1.7	Eenstemmigheid met die Kerk se verstaan van die huwelik	422
7.3.1.8	Veranderende wetgewing	424
(i)	Wet op Erkenning van Gebruiklike Huwelike, 120 van 1998 .	424
(ii)	Huwelikswet 25 van 1961	424
(iii)	Wet op Burgerlike Verbintenis, Wet 17 van 2006	426
(iv)	Volledige verduideliking van en kommentaar op die Wet op Burgerlike Verbintenisse (Wet 17 van 2006)	426
(v)	Voorafgaande stappe tot die seremonie	429
(vi)	Die Seremonie	429
(vii)	Artikel 11(1) van die Wet verlang van die huweliksbevestiger om van die partye te verneem of hulle burgerlike verbinding as 'n huwelik of 'n burgerlike vennootskap bekend moet staan	430
(viii)	Registrasie van die burgerlike verbinding	431
(ix)	Ander vereistes	431
(x)	Verduideliking van handelsbevoegdheid	431
(xi)	Die burgerlike verbinding moet geoorloof wees	432
(xii)	Waarvan moet die Kerk kennis neem?	432
7.3.1.9	Die daarstel van 'n eie kerklike huwelik of inseëning	432
7.3.1.10	Samevattende opmerkings	435
7.3.1.11	Die Kerk se taak binne die huidige tydsgewrig	437

	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERSKONINGS	439
8.	DISSIPLINE	
8.1	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8: DISSIPLINE	444
8.2	WYSIGING VAN REGLEMENT VIR DIE PROSEDURE BY DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG	455
8.3	BEHANDELING VAN BEROEP VAN MNR JWT VAN HEER- DEN OP DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING TEEN BESLISSING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGE- MENE KERKVERGADERING NA DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG WAT HY TEEN DS PJ VAN DER MERWE GEË HET OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2010 IN DIE KERKGE- BOU VAN WONDERBOOM	465
	VERSOEK VAN PROF TFJ DREYER: AANHOOR VAN BE- ROEP VAN BR JWT VAN HEERDEN OOR BESLUIT VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	465
9.	KERKLIKE GOEDERE	
	VERWELKOMING	467
	ORDE VAN DIE VERGADERING	467
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE EERSTE PRE- DIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	467
	VERSKONINGS	467
	VERKIESING VAN DIE NEGE OUDERLINGE VAN DIE KOM- MISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	468
	MOSIES	469
A.	SINODALE WERKSAAMHEDE	469
9.1	RAAD VAN FINANSIES	
9.1.1	SAMESTELLING	470
9.2	FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE	
9.2.1	INLEIDING EN OORSIG	471
9.2.2	FINANSIËLE STATE: 28 FEBRUARIE 2010	
9.2.2.1	Balansstaat	471
9.2.2.2	Inkomstestaat	472
(i)	Bedryfsrekeninge	472
(ii)	Interne Oudit	472
(iii)	SENTIK	472
(iv)	Rente verdien	473
(v)	Samevatting	473
9.2.3	BEGROTING 2011/2012	
9.2.3.1	Oorsig	473
9.2.3.2	Besondere aard van hierdie begrotingsaanbieding	473

(i)	<i>Teologiese Opleiding: Fakulteit Teologie Universiteit van Pretoria</i>	473
(a)	<u>Dosentekoste</u>	475
(b)	<u>Fakulteitskoste</u>	475
(c)	<u>Studentekoste</u>	475
(d)	<u>Korting op studieleninge en oninbare skuld</u>	475
(e)	<u>Fakulteitswebwerf</u>	475
(f)	<u>HTS</u>	476
(g)	<u>Studente-administrasie</u>	476
(h)	<u>Hervormde Teologiese Kollege (HTK)</u>	476
(ii)	<i>Apostolaat: Evangelisasie</i>	477
(a)	<u>Administratief</u>	477
(b)	<u>Kantoorhuur</u>	477
(c)	<u>Motorkoste</u>	477
(d)	<u>Personeelkoste</u>	477
(e)	<u>Missionale gemeente ontwikkeling</u>	477
(f)	<u>Reiskoste: Raad vir Apostolaat</u>	478
(g)	<u>Toerusting</u>	478
(h)	<u>Ondersteuning: Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)</u>	478
(iii)	<i>Apostolaat: AIM</i>	478
(a)	<u>Administratief, reis- en vergaderingskoste</u>	479
(b)	<u>Studentekoste</u>	479
(c)	<u>Eiendomsuitgawes</u>	479
(d)	<u>Dosentekoste</u>	479
(e)	<u>Personeel en gemeenskapsprojekte</u>	480
(f)	<u>Sendinginstituut</u>	480
(g)	<u>Navorsing</u>	480
(iv)	<i>Studentebearbeiding</i>	480
(v)	<i>Argief, Museum en Biblioteek</i>	481
(a)	<u>Administratief, reis- en vergaderingskoste</u>	481
(b)	<u>Personeelkoste</u>	481
(vi)	<i>Kerkmusiek</i>	481
(a)	<u>Onderhoud</u>	482
(b)	<u>Personeelkoste</u>	482
(vii)	<i>Fonds vir Gemeente Opbou</i>	482
(viii)	<i>Algemene Diakensvergadering (ADV)</i>	483
(ix)	<i>Kommunikasiebestuur (verwys SENTIK)</i>	483
(x)	<i>Begrotingsposte met lidmaatgetalle as basis</i>	484
(a)	<u>Pensioenarisse</u>	484
(b)	<u>Predikante Pensioenfondse</u>	485
(c)	<u>Algemene Kapitaalfondse</u>	485
(xi)	<i>Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	486
(xii)	<i>Koste van sentralisering</i>	487
(a)	<u>Bankkoste</u>	488
(b)	<u>Inligtingstechnologie: Toerusting en Lisensies</u>	488
(c)	<u>Kantoorhuur</u>	489

(d)	<u>Konsultasiekoste, kursus- en ledegelde</u>	489
(e)	<u>Motorkoste</u>	489
(f)	<u>Onderhoud</u>	489
(g)	<u>Ouditeursvergoeding</u>	489
(h)	<u>Personeelkoste</u>	489
(i)	<u>Posgeld ten opsigte van vergaderings</u>	490
(j)	<u>Kosteverhaling</u>	490
(xiii)	Eiendom en Geboue	491
(xiv)	Diverse begrotingskoste	
(a)	<u>Rente tekort op studielenings: R400 000</u>	492
(b)	<u>Ouditvoorsiening: R331 000</u>	492
(xv)	Begroting 2011/2012	493
9.2.3.3	Beskrywingspunt	494
9.2.4	HEFFINGS – VOORTAAN BEKEND AS OFFERGAWES TEN OPSIGTE VAN GESENTRALISEERDE WERKSAAMHEDE VAN DIE KERK	
9.2.4.1	Offergawes ten opsigte van gesentraliseerde werksaamhe- de (tot onlangs nog bekend as heffings) in perspektief	
(i)	Inleiding	495
(ii)	Kollektiewe verantwoordelikheid	496
(iii)	Die begroting ten opsigte van sinodale aktiwiteite	497
(iv)	Regverdigde basis van deelname (befondsing)	497
(a)	<u>'n Vasgestelde, "begrote koste van sentralisasie" word ingevor- der</u>	498
(b)	<u>Heffings per belydende lidmaat teenoor heffings per gemeente</u>	498
(c)	<u>Die bedrag per lidmaat het veelvoudige leemtes</u>	499
(d)	<u>Sinodale heffings is nie deel van koste om kerk te wees nie (of hoe?)</u>	499
(v)	Samevatting	500
(vi)	Ten besluite	500
9.2.4.2	Beskrywingspunt	501
9.2.4.3	'n Ander perspektief: Koste om kerk te wees	502
9.2.5	SINODALE EIENDOMME	
9.2.5.1	Dirk van der Hoffgebou (Sinodale kantoor)	508
9.2.5.2	Barton Keepgebou	508
9.2.5.3	Plaas Klipdrift: Hammanskraal	508
(i)	Dinokeng Big Five wildtuin	509
(ii)	Just Footprints	509
(iii)	Backpackers	509
(iv)	Shine	509
9.2.5.4	Venterskroonkampterrein: Vredefortkoepel	509
9.3	AFDELING INTERNE OUDIT	
9.3.1	INLEIDING	
9.3.1.1	Rentmeesterskap	510
9.3.1.2	Interne Oudit – Kontrole funksie	510
9.3.2	AFDELING INTERNE OUDIT: HERSTRUKTURERING	

9.3.2.1	Besluit: 68ste Algemene Kerkvergadering: Beskrywingspunt 110	511
9.3.2.2	Finansiële state: Opstel en verantwoordelikheid	512
9.3.3	HUIDIGE ROL VAN DIE AFDELING INTERNE OUDIT, GEKONTRASTEER MET 'N MOONTLIKE TOEKOMSTIGE OPDRAG	512
9.3.3.1	Befondsing van die Afdeling Interne Oudit	513
9.3.3.2	Tydsraamwerk	513
9.3.3.3	Beskrywingspunt	514
9.4	KORTTERMYNVERSEKERING	
9.4.1	INLEIDING	514
9.4.2	HUIDIGE PORTEFEULJE	515
9.4.3	INSTANDHOUDING EN WAARDASIE VAN EIENDOM	515
9.4.4	MAKELAARAANSTELLING	516
9.4.5	EISE EN EISE-PROSEDURE	516
9.5	KOMITEE VIR STRATEGIESE BEPLANNING EN HERSTRUKTURERING	
9.5.1	INLEIDING	517
9.5.2	WERKSAAMHEDE: 2008 TOT 2010	518
9.5.2.1	Bestuur van SENTIK	518
9.5.2.2	Welstandsprogram	518
9.5.2.3	Ondersteuningsraad	518
B.	GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE	
9.6	GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2002 TOT 2008	
9.6.1	INLEIDING	519
9.6.2	FINANSIËLE RESULTATE: GEMEENTES	
9.6.2.1	Inkomstestaat – Gemeentes	
(i)	<i>Inkomste</i>	519
(ii)	<i>Uitgawes</i>	521
(iii)	<i>Inkomstestaat in perspektief</i>	522
(a)	<i>Offergawes en standplaaskoste</i>	522
(b)	<i>Offergawes tot inkomste</i>	523
(c)	<i>Fondsinsameling</i>	523
(d)	<i>Die inkomstestaat</i>	523
9.6.2.2	Balansstaat: Gemeentes	523
9.6.2.3	Samevattend	526
9.6.3	DEBITEURE: GEMEENTES	526
9.6.3.1	Skuldverligting en Debiteure bestuur	526
9.6.3.2	Metodes om Debiteure te verhaal	527
9.6.3.3	'n Moontlike oplossing	528
9.6.4	KERKGELD VIR KERKWERKSTELSE (BELÊ VAN SURPLUSFONDSE)	
9.6.4.1	Agtergrond	529
9.6.4.2	Risikobestuur	
(i)	<i>Kapitaalrisiko</i>	530

(ii)	Inkomsterisiko	530
(iii)	Beleggings	530
9.6.4.3	Beleggings deur die Kerkgeldstelsel	531
9.6.4.4	Beskrywingspunt	533
9.6.5	INKOMSTEBELASTING: GEMEENTES (BESIGHEIDSINKOM-STE)	
9.6.5.1	Oorsig	533
9.6.5.2	Die rol van die Afdeling Interne Oudit met betrekking tot inkomstebelasting	534
9.7	ONDERSTEUNINGSPROGRAM	
9.7.1	TAAKSPAN	
9.7.1.1	Samestelling	535
9.7.1.2	Werkzaamhede	535
(i)	<i>Nederduitsch Hervormde Gemeente Olifantsfontein/Mid-stream</i>	535
(ii)	<i>Ned Herv Gemeentes Welkom, Virginia, Riebeeckstad</i>	535
C.	PREDIKANTE AANGELEENTHEDE	
9.8	VERSORGIING VAN PREDIKANTE	
9.8.1	TRAKTEMENTSKALE	536
9.8.1.1	Beskrywingspunt	537
9.8.2	VERVOER VAN PREDIKANTE	538
9.8.3	VERGOEDING VAN LERAARS IN PERSPEKTIEF	
9.8.3.1	Oorsig	539
9.8.3.2	Bekostigbaarheid van traktemente	541
9.8.3.3	Heronderhandeling van vergoeding	541
9.9	PREDIKANTE PENSIOENFONDS	
9.9.1	SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD	542
9.9.2	DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD (TRUSTEES)	
9.9.2.1	Inleiding: Bestuur van die Fonds	542
9.9.2.2	Doelwitte	543
9.9.2.3	Befondsingsvlak	543
9.9.2.4	Verbetering van voordele	543
9.9.2.5	Aftreebeplanning	543
9.9.2.6	Vaste voordeel- en vaste bydraefonds	544
9.9.2.7	Versorgingsvoordeel	544
9.9.2.8	Beleggings	
(i)	<i>Beleggingsbeleid</i>	544
(ii)	<i>Beleggings wat in terme van die strategie gemaak is</i>	545
(iii)	<i>Opbrengs en koers</i>	545
9.9.2.9	Pensioenfondstreëls	545
9.9.2.10	Mediese ongeskiktheid	545
9.9.3	PREDIKANTE MET BESONDERE OPDRAG, TEOLOGIESE DOSENTE EN PROFESSORE	546
9.9.4	SINODALE PERSONEEL	546
D.	FONDSWERWING	546
E.	KERKWEES IN DIE HUIDIGE EKONOMIESE MILIEU	

9.10	INLEIDING	547
9.11	VORDERINGSVERSLAG	548
9.12	WERKGROEP	548
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE TWEEDE PRE- DIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	549
	VERSKONINGS	549
10.	KERKORDE	
10.1	OPDRAG VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING RONDOM HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE	
10.1.1	INLEIDEND	552
10.1.2	KERK AS VOLK VAN GOD	553
10.1.2.1	Ons is deel van die verbond	554
10.1.2.2	Ons is God se volk in God se wêreld	555
10.1.2.3	Ons is 'n volk onderweg	555
10.1.3	KERK AS HUISGESIN VAN DIE VADER	556
10.1.3.1	Ons is 'n gesin	556
10.1.3.2	Ons sorg vir mekaar	557
10.1.3.3	Ons is saam aan tafel	558
10.1.4	KERK AS LIGGAAM VAN CHRISTUS	559
10.1.4.1	Ons is een met Christus	559
10.1.4.2	Ons is diensbaar	561
10.1.4.3	Ons is gedoop	562
10.1.5	KERK AS GEMEENSKAP VAN DIE HEILIGE GEES	563
10.1.5.1	Ons het die Heilige Gees ontvang	563
10.1.5.2	Ons word deur die Gees toegerus en begelei	563
10.1.5.3	Ons aanbid en loof die Here	564
10.2	WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	564
	ORDE VAN DIE VERGADERING	
	MOSIE	565
	AFSLUITING OP VRYDAG 1 OKTOBER 2010	
	DANKBETUIGINGS	565
	FORMELE AFSLUITING	567

BESKRYWINGSPUNTE

HFST	NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
1	1	Skrifbeskouing: Handhawing van Nederlandse Geloofsbelydenis	Gemeente Montana-Oos	73
	2	Verwysing van opdragte aan die TKR na die Komitee vir Kerk en Teologie	Komitee vir Kerk en Teologie	74
	3	Nuwe werkwyse vir hantering van studiestukke	Komitee vir Kerk en Teologie	76
2	4	Teologiese opleiding: Beëindiging van kontrak met die UP	Gemeente Pretoria-Tuine	89
	5	Pastorale werk in gemeentes deur dosente	Kuratorium	90
	6	Voltydse pos in Kerkgeskiedenis: Ondersoek deur Kuratorium en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	100
	7	Teologiese Opleidingsfonds: Rente-opbrengs	Ring van Pietermaritzburg	102
	8	Teologiese Opleidingsfonds: Aanwending	Ring van Pretoria	103
	9	Teologiese Opleidingsfonds: In-sameling by wyse van deurkollektes	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	103
	10	Wysiging van Ordinansie 2.1.2.2: Opheffing van 'n standplaas: Betrokkenheid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Raad vir Regsadvies	129
	11	Wysiging van Ordinansie 2.1.3: Beroep van predikant of proponent	Raad vir Regsadvies	130
	12	Wysiging van Ordinansie 2.1.3(i): Verlenging van tydperk voordat 'n vakante standplaas moet beroep	Ring van Pretoria-Noord	132
	13	Wysiging van Ordinansie 2.1.3.3 (i): Erkenning van ontvangs van beroepsbriewe	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	133
	14	Wysiging van Ordinansie 2.1.4: Bevestiging van predikante met besondere opdragte	Raad vir Regsadvies	134
	15	Wysiging van Ordinansie 2.1.13.2 Losmaking van standplaas by ooreenkoms	Raad vir Regsadvies	135

HFST	NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
	16	Uitbreiding van Ordinansie 2.1.17: Gebruik van emeriti as pastorale hulpe en gepaardgaande wysiging van Ordinansie 2.1.9: Emeritaat	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	136
	17	Wysiging van Ordinansie 2.1.9: Emeritaat	Raad vir Regsadvies	139
	18	Bediening van emeritus predikante in gemeentes	Ring van Potchefstroom	140
	19	Gebruik van emeriti in gemeentes	Ring van Pietermaritzburg	141
	20	Wysiging van Akte van Losmaking aan predikant wat die land verlaat	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	143
	21	Wysiging van Akte van Onthefing	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	144
	22	Verlof van deeltydse predikante	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	145
	23	Gemeente: Werkgewer van predikant	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	146
3	24	Vredefort gemeente: Verwisseling van ring	Ring van Potchefstroom	152
	25	Waternal Boven gemeente: Verwisseling van ring	Ring van Middelburg	153
	26	Verdere hantering van die HCM Fourie Vriendekring/Stigting	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	162
	27	Verkiesing van dosente as lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Ring van Maquassi	164
	28	Wysiging van Ordinansie 3.10.1: Vulling van vakature van ouderling lede op Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	164
4	29	Wysiging van Ordinansie 4.6: Kombinasie van gemeentes	Raad vir Regsadvies	175
	30	Wysiging van Ordinansie 4.5.1 (iii): Gemeentegrense	Raad vir Regsadvies	185
	31	Studentestandplaas te Bloemfontein	Ring van Bloemfontein	192
	32	Wysiging van Ordereël 4	Lede van die Komitee vir die Studie oor die Volkskerk	194
	33	Volkskerk skriftuurlik verantwoord: Ordereël 4 word onveranderd gelaat	Lede van die Komitee vir die Studie oor die Volkskerk	200

HFST	NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
	34	Handhawing van bewoording van Ordereël 4	Gemeente Pretoria	210
	35	Handhawing van Ordereël 4	Gemeente Potgietersrus	211
	36	Handhawing van Ordereël 4	Ring van Heidelberg	215
	37	Gespreksgeleenthede in ekumeniese en sinodale verband	Ring van Pretoria	216
	38	Wysiging van formulering visie van die Kerk	Ring van Bloemfontein	217
5	39	Liturgiese geskrifte: Nakom van gestelde riglyne	Komitee vir Kerk en Teologie	225
	40	Lees van Tien Gebooie en liefdesgebod by eredienste	Komitee vir Kerk en Teologie	225
	41	Wysiging van Ordinansie 5.1.5: Prediking in die kerklike jaar	Raad vir Regsadvies	226
	42	Vervanging van liturgiese raamwerk van die Diensboek	Gemeente Zeerust	229
	43	Wysiging van bewoording in Gesange wat verwys na Jesus se "kinders"	Gemeente Bloemfontein-Wes	237
	44	Alternatiewe Bybelvertalings	Ring van Zoutpansberg	292
	45	Homoseksualiteit: 'n Roetekaart vir 'n Protestantse kerk	Ring van Johannesburg	298
	46	Bestryding van dwelm- en drankmisbruik	Algemene Diakensvergadering	299
	47	Kommer oor situasie in die land	Ring van Potchefstroom	303
	48	Kommer oor onbeheerde misdadad	Ring van Chrissiesmeer	304
	49	Getuienis van die Kerk teen owerheid en onderdrukkende praktyke	Gemeente Bloemfontein-Wes	305
	50	Ekologiese krisis: Navorsing deur die Kerk	Ring van Lydenburg	307
6	51	Ekumene	Raad vir Ekumene	320
	52	Besluit oor apartheid	Gemeente Montana-Oos	346
	53	Besluit oor apartheid	Raad vir Ekumene	349
	54	Verwerping van apartheid	Teologiese dosente	352
	55	Behoud van standpunt oor apartheid	Di FH van der Merwe, PJ van der Merwe, P Buitendag en dr JJ Steenkamp	356
	56	Verklaring van die Teologiese Dosente oor apartheid	Dr MA Botma deur die Ring van Pretoria-Noord	357
	57	Lidmaatskap van die WARC	Ring van Potgietersrus	362
	58	Afrikaanse Protestantse Kerk	Ring van Maquassi	378
7	59	Betrokkenheid van die Kerk by Christelike Onderwys	Gemeente Bloemfontein-Wes	398

HFST	NR	BESKRYWINGSPUNT	OORSPRONG	BL
	60	Gebruik van Modkats kategese-materiaal	Ring van Lydenburg	410
	61	Wysiging van Huwelikswet	Ring van Chrissiesmeer	440
	62	Bevordering van huisgodsdienst	Ring van Bloemfontein	441
8	63	Wysiging van Ordinansie 8: Dis- cipline	Raad vir Regsadvies	444
	64	Wysiging van reglemente vir die prosedure by die ondersoek van 'n klag	Raad vir Regsadvies	455
	65	Toepassing van tug op 'n krea- tiewe en positiewe manier	Ring van Bronkhorst- spruit	464
9	66	Begroting tydens Algemene Kerk- vergadering	Ring van Maquassi	494
	67	Heffings	Ring van Krugersdorp	501
	68	Kontrak met eksterne ouditeure	Ring van Pretoria-Wes	514
	69	Kerkgeld vir Kerkwerk	Ring van Krugersdorp	533
	70	Beskikbaarheid van traktement- skale	Ring van Maquassi	537
10	71	Wysiging van Ordinansie 3.8.3(x)(c)	Raad vir Regsadvies	565

BYLAE

Die volgende Bylae is in die Notule opgeneem:

	Bladsy nr
BYLAE A	
Beroep van br JWT van Heerden oor besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Werkstuk voorberei deur prof TFJ Dreyer	465

---oOo---

NOTULE

van die

NEGE EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

in sitting te **PRETORIA**

in die

KERKGEBOU VAN DIE GEMEENTE WONDERBOOM

vanaf

SONDAG 26 SEPTEMBER 2010

REGISTRASIE

Persone wat betrokke is by die vergadering registreer vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 26 September 2010.

Plekke in die kerkgebou word vanaf 17:30 tot 18:15 ingeneem vir die amptelike opening om 18:30.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2010 OM 18:30

Vooraf sang word vanaf 18:10 gelei deur mev Cecelia van Tonder.

OPENINGSREDE

Prof TFJ Dreyer, uittredende voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, neem die opening waar by wyse van 'n erediens.

Toetredelied: Psalm 139:1 en 2

Votum en seëngroet

Jesus Christus het gesê: "Kom na My toe, almal wat uitgeput en oorlaai is, en Ek sal julle rus gee. Neem my juk op julle en leer van my ... My juk is sag en my las is lig". Broeders en susters, genade en vrede vir julle van God onse Vader, deur Jesus Christus ons Here en deur die gemeenskap van die Heilige Gees.

Lofsang

Gesang 196:1, 2 en 4

Epiklese-gebed

Tydens die gebed sing die vergadering telkens nadat 'n bede afgesluit word met die woorde: "wees ons genadig", Gesang 278 sonder die amen (sittende).

Ewig, Onbegryplike wese, Vader, Seun en Heilige Gees, ons aanbid en loof U. Daar is 'n groot verskil en afstand tussen U en ons. U is die Gansandere God en ons is nietige mense. U is verhewe bo ruimte en verganklikheid, ons is aardsgebonde en verganklik. U is volmaak en heilig, ons is gebroke sondears. Ons kan U nooit met ons denke en begrip verklaar nie. Ons woorde is te min om U grootheid te besing. Ons kan nooit hierdie kloof tussen U en ons oorbrug nie. Daarom dank ons U dat U in Jesus Christus na ons toe gekom het, onder ons kom woon het, Uself aan ons bekend gemaak het. Ons dank U dat U so naby aan ons gekom het dat ons U kinders kan wees en dat ons U ons Vader kan noem. Ons kom na U as U kinders en kom pleit by U ons Vader: **wees ons genadig (Gesang 278)**.

Ons dank U vir U sorg en liefde in ons lewe. Ons aanvaar dit al as vanselfsprekend dat U so vir ons moet sorg. Ons bely weer opnuut dat ons dit nie verdien nie en dank U vir U genade wat so groot is oor ons dat ons, niteenstaande ons sonde, nog daaglik U goedheid kan ervaar. Ons dank U vir U skepping wat U elke dag onderhou en die pragtige land waar ons mag woon en werk. Ons dank U vir gesondheid, vir 'n werkgeleentheid, vir ons huise, dat ons genoeg het om te eet. Ons dank U vir ons gesinne, vriende, medegelowiges, al die mense wat aan ons lewe sin en betekenis gee. Ons dank U vir U kerk en in die besonder vir hierdie deel van U kerk waaraan ons mag behoort, dat ons 'n geestelike tuiste mag hê waar ons U in ons moedertaal kan aanbid en dien. Ons gebed is dat U met ons geduld sal hê en dit nie van ons sal wegneem nie. Heer, **wees ons genadig (Gesang 278)**.

Ons doen voorbidding vir ons land, vir die owerheid en al sy mense. Vader wil U dit tog so beskik dat ons 'n land sal word sonder rassehaat, geweld en misdaad. Skenk tog aan ons vrede sodat ons hier in vryheid en harmonie kan saamleef. Ons bid vir soveel mense wat swaarkry, arm is en honger ly. Ons bid vir hulle wat siek is en pyn en lyding moet ervaar. Ons bid vir mense wat getraumatiseer is deur moord en geweld. Ag Heer, ontferm U oor ons en **wees ons genadig (Gesang 278)**.

Ons bid vanaand in die besonder vir hierdie Algemene Kerkvergadering. Wil U ons tog deur U Woord en Gees lei wanneer ons belangrike besluite moet neem. Bevry ons van selfsug en eiegeregtigheid. Maak ons gevoelig vir U Stem en maak ons gehoorsaam aan U Woord. Sonder die teenwoordigheid van U Gees is hierdie vergadering en ook hierdie erediens maar net nog 'n byeenkoms van mense. As U deur U Gees teenwoordig is word alles anders, dan word hierdie

erediens 'n ontmoeting met U en die vergadering 'n byeenkoms van gelowiges wat saam soek en luister na U Woord. Ons wag en smeeek en bid om U teenwoordigheid. **Wees ons tog genadig (Gesang 278).**

Ons bely met skaamte ons skuld voor U. Ons kan niks vir U wegsteek nie. U weet van ons ontrou, kleingeloof en selfs ongeloof. U weet van die verdeeldheid en selfs vyandskap wat daar onder ons as kerk is. U weet van ons liefdeloosheid en onverdraagsaamheid teenoor ander mense. U weet hoe ons dikwels in U Naam onreg pleeg. U weet dat ons dikwels vir U 'n verleentheid is en U Naam oneer aandoen. In die Naam van Jesus Christus ons Here en Verlosser kom pleit ons om vergewing en genade. Herskep en vernuwe ons deur U Gees en maak ons bereid om onself te verloën.

Aan U behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid.

Amen.

Skriflesing

Matteus 16:13-20

Sang voor die prediking

Gesang 428:3 en 4 (staande)

Prediking – deel 1

Voorlees van die wet van God soos Jesus dit interpreteer uit gedeeltes in Matteus 5 (5:1,17, 21 tot 24, 27, 33 tot 39, 43 tot 45).

Ouderling

Kom ons ondersoek onself as ons luister hoe Jesus die Wet van God interpreteer in Matteus 5.

Toe Jesus die menigte mense sien, het Hy teen die berg opgegaan. Nadat Hy gaan sit het, het sy dissipels na Hom toe gekom, en Hy het hulle geleer en gesê: "Moenie dink dat Ek gekom het om die wet of die profete ongeldig te maak nie. Ek het nie gekom om hulle ongeldig te maak nie, maar om hulle hulle volle betekenis te laat kry.

Julle het gehoor dat daar van die ou tyd af aan die mense gesê is: 'Jy mag nie moord pleeg nie; en elkeen wat moord pleeg, is strafbaar voor die regbank.' Maar ek sê vir julle: Elkeen wat vir sy broer kwaad is, is al strafbaar voor die regbank ... en wie hom uitskel vir 'n idioot, is strafbaar met die helse vuur. As jy dus jou gawe na die altaar toe bring en dit jou daar byval dat jou broer iets teen jou het, laat staan jou gawe daar by die altaar en gaan maak eers vrede met jou broer ...

Julle het gehoor dat daar gesê is: 'Jy mag nie egbreuk pleeg nie'. Maar Ek sê vir julle: Elkeen wat na 'n vrou kyk en haar begeer, het reeds in sy hart met haar egbreuk gepleeg.

"Verder het julle gehoor dat daar van die ou tyd af aan die mense gesê is: 'Jy mag nie jou eed verbreek nie, en 'n eed in die Naam van die Here moet jy nakom'. Maar Ek sê vir julle: Moet glad nie 'n eed aflê nie ... Laat julle 'ja' eenvoudig 'ja' wees en julle 'nee', 'nee'.

"Julle het gehoor dat daar gesê is: 'Jou naaste moet jy liefhê en jou vyande moet jy haat'. Maar Ek sê vir julle: Julle moet julle vyande liefhê, en julle moet bid vir dié wat julle vervolg, sodat julle kinders kan wees van julle Vader in die hemel".

As ons eerlik is met onself moet ons erken en bely dat ons almal skuldig is voor God. Kom ons bely nou ons skuld met die sing van Gesang 232:1 en 2. Die eerste strofe sing ons ingetoë as skuldbelydenis terwyl ons sit en die tweede strofe sing ons staande as 'n danklied oor ons verlossing in Jesus Christus.

Skuldbelydenis

Sing Gesang 232:1 en 2 (strofe 1 sittend en 2 staande).

Preek – deel 2

Skriflesing

Matteus 16:13-20

Teks

Matteus 11:29: "Neem my juk op julle en leer van My... My juk is sag en my las is lig".

Matteus 16:19: "... wat jy op die aarde mag bind, sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbonde wees".

"Die Bybel sê so". Dit is gewoonlik die argument wat ons gebruik om gesag aan ons standpunt te verleen. Soms hoor 'n mens dat iemand sê: "Jy moet na ons kerk toe kom, want daar leer en preek ons dominee, of pastoor, nog die Bybel". In sekere teologiese kringe, is daar soms nog 'n hoër gesag. Jy beroep jou op die belydenisskrifte, want die belydenisskrifte sê wat die Bybel sê – dan kan daar geen twyfel oor jou standpunt wees nie. Indien dit so eenvoudig en reglynig is om jou op die Bybel te beroep, hoe is dit dan moontlik dat mense met teenoorstaande standpunte sê: "Die Bybel sê so"?

Die antwoord is vanselfsprekend. As ek sê: "Die Bybel sê so", sê ek eintlik dat dit my interpretasie, of verstaan, van die Bybel is. Alle Christelike denominasies waarvan ek weet, beroep hulle op die Bybel. Die kerk of groep waarheen jy moet

gaan, waar die Bybel nog gepreek word, is eintlik daardie dominee, of pastoor, se interpretasie van die Bybel. Die belydenisskrifte waarop ons ons beroep, is die interpretasie wat 'n sinode in die verlede van die Bybel gegee het en wat deur die kerk as belydenisskrif aanvaar is.

"So sê die Bybel", hou altyd verband met die interpretasie en vertolking van die Bybel. Vanaf die vroegste tye was mense besig met hierdie interpretasie. In die tyd van Jesus was dit veral die skrifgeleerdes wat by uitstek die mense was wat die Tora, of die wet van Moses, geïnterpreteer en uitgelê het. In die rabbynse tradisie was daar verskillende rabbi's of leermeesters, elk met hulle eie dissipelkring of volgelinge, wat hulle leermeesters se leer of vertolking van die Tora nagevolg het. Die antieke rabbi's het verstaan dat die Bybel oop is vir interpretasie. Hulle rol in die gemeenskap was juis om die Tora te bestudeer, daaroor te mediteer, dit te bespreek, daaroor te bid en dan dit vir die mense te interpreteer. Rabbi's het verskillende interpretasies van die Tora en hulle eie stel reëls gehad wat nagevolg moes word. Hierdie reëls het iets gebind, of verbied, of andersins iets losgemaak of toegelaat. 'n Rabbi se stel reëls en regulasies was genoem die rabbi se "juk". As jy daardie rabbi se leringe gevolg het, het jy sy juk op jou geneem en streng daarvolgens geleef. As 'n leerling 'n gedagte sou uitspreek wat volgens die rabbi die korrekte interpretasie was, sou hy vir die leerling sê: "Jy het die wet volbring". As 'n leerling 'n verkeerde interpretasie gemaak het, sou hy gesê het: "Jy het die wet ongeldig gemaak".

Die meeste rabbi's het die "juk" van 'n bekende rabbi as voorganger geleer. Hy het in die naam van daardie rabbi geïnterpreteer en geleer. So was daar verskillende skole wat die leringe van 'n bekende rabbi uit die verlede aangehang en nagevolg het. Die bekendste van hierdie skole was Hillel en Shammai, wat soms teenoorstaande interpretasies van die Tora voorgehou het. Soms het daar 'n nuwe rabbi op die toneel verskyn wat met 'n nuwe interpretasie van die Tora vorendag gekom het. Die mense sou dadelik gevra het waar sy gesag vandaan kom. So 'n nuwe rabbi kon slegs met gesag praat as twee ander rabbi's wat gesag gehad het, hulle hande op hom gelê het en verklaar het dat hy ook met gesag kon praat.

Die Evangelie van Matteus beskryf Jesus as die beloofde Messias, die Seun van die lewende God. Die byvoeging van "die lewende" onderskei Matteus van Lukas en Markus. Hierdie presisering as die Seun van die "lewende" God, is 'n dinamiese konnotasie wat dit beklemtoon dat hierdie Messias ernstig opgeneem moet word. Hy is die nuwe Leermeester, of Rabbi, wat die mense kom leer wat die wet, of wil van God, beteken. Dit word bevestig deur Johannes die Doper wat 'n bekende leermeester was. Hy wys daarop dat Jesus wat na hom sou kom, sy meerdere is, wat met gesag sal praat. Dit word die tweede keer bevestig tydens die doop van Jesus as 'n stem uit die hemel sê: "Dit is my geliefde Seun". 'n Joodse hoorder sou dadelik besef het dat Jesus se gesag as Leermeester deur twee stemme bevestig is.

Die skrywer van Matteus beeld Jesus uit as die tweede "eintlike" Moses wat die wet van God ontvang het en interpreteer. Volgens die Fariseërs het Moses op

die berg Sinaï die wet ontvang en die Tora geïnterpreteer en dit mondelings oorgelewer. Matteus wil dit stel dat Jesus die "eintlike" Moses is. Hy toon duidelike ooreenkomste tussen Jesus en Moses aan. Jesus se geboorte gaan gepaard met die kindermoord van Herodes en die vlug na Egipte, soos Moses, die kindermoord van Farao en Moses se redding van die volk vanuit Egipte. Jesus word in die woestyn versoek en voorberei vir sy opdrag, soos Moses in die woestyn geroep word. In Matteus is daar vyf langerige preke van Jesus, soos die vyf boeke van Moses. Matteus 5:1 begin met die opmerking: "Toe Jesus die menigte mense sien, het Hy teen die berg opgegaan. Nadat Hy gaan sit het, het sy dissipels na Hom toe gekom, en Hy het hulle geleer..." Hier is weer die sinspeling op Moses wat op die berg Sinaï die wet van God ontvang het. Die tweede "eintlike" Moses, het ook op die berg gaan sit om die mense die evangelie van die koninkryk van die hemel te leer. Soos die gebruik in die tyd was, het die rabbi wat geleer het, gesit. Vir 'n rabbi om te sit, het min of meer dieselfde aanduiding van gesag gehad as wat die dra van 'n toga, die stilgebed by die preekstoel en die preek vanaf die preekstoel, vir ons simboliseer. Jesus het ook soos 'n rabbi gaan sit en hulle met gesag begin geleer. Die nuwe Rabbi, of Leermeester is dus nou aan die woord.

In die rabbynse tradisie het 'n nuwe rabbi wat 'n ander interpretasie gehad het, gewoonlik begin deur te sê: "Julle het gehoor dat daar gesê is, maar ek sê vir julle..." In sy onderrig sê Jesus dat Hy nie gekom het om die wet of die profete ongeldig te maak nie, maar om hulle hulle volle betekenis te laat kry (Matteus 5:12). Daarna begin Hy om die wet opnuut te interpreteer. Telkens gebruik Hy die tipiese woorde van 'n nuwe rabbi: "Julle het gehoor dat daar van die ou tyd af aan die mense gesê is.... Maar ek sê vir julle" (Matteus 5:21, 27, 31, 33, 8, 43).

Hy leer sy volgelinge dat in die koninkryk van die hemel dit nie in die eerste plek gaan oor die wettiese en letterlike interpretasie van die wet nie, maar dat God vra na die innerlike gesindheid van die hart. Eintlik interpreteer Hy die wet vanuit die perspektief van die liefde, daarom kan jy nie in jou hart jou broer haat en vervloek terwyl jy vroom jou offer na die altaar bring nie. Dit help nie dat jy jou daarop beroem dat jy nie 'n valse eed afgelê het nie, maar intussen is jou "ja" nie betroubaar nie. Daarom moet jy jou vyand liefhê en vergewe in plaas daarvan om vergelding te eis. Jesus se optrede en dade bevestig hierdie verstaan van die wil van God. Hy bemoei Hom met onreines, sondaars en tollenaars. Hy vergewe mense hulle sondes, genees melaatses, kreupeles en blindes wat volgens die wettiese reëls van die Fariseërs onrein is en nie by God welkom sou wees nie. Hy nooi sulke mense uit om Hom te volg en so hierdie nuwe koninkryk van die hemel en die goeie tyding – die evangelie – wat hierdie heerskappy impliseer, sigbaar te laat word.

In Matteus 11:28 tot 30 nooi Jesus mense uit, almal wat uitgeput en oorlaai is, om na Hom te kom en by Hom rus te kry: "Neem my juk op julle en leer van My... My juk is sag en my las is lig." Sy "juk" verskil van die swaare laste wat die Skrifgeleerdes op mense gelê het deur hulle te hiet en gebied, te bind en te verbied. Sy juk is lig en sag, want Hy maak los, vergewe en verwelkom mense hoewel hulle dit nie verdien nie. Hy bevestig hierdie "losmaak" as Hy in die volgende hoof-

stuk op die Sabbatdag saam met die dissipels, toe hulle honger geword het, teen die "binding" in van die Fariseërs, van die koringare uitvryf en eet. In Matteus 23:4 word vertel dat Hy die Fariseërs verkwalik het: "Hulle bind swaar en ondraaglike laste saam en sit dit op die mense se skouers ..."

Teen hierdie agtergrond kan ons die verrassende opdrag wat Jesus in Matteus 16:19 aan Petrus en later aan al sy dissipels (Matteus 18:18) gee, beter verstaan: "... wat jy op die aarde mag bind sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbond wees". Hierdie gedeelte bevat talle ryk teologiese perspektiewe wat nie nou in diepte bespreek kan word nie. Die episode speel af in Sesarea-Filippi, buite die heilige land, in die heidenwêreld, waar die keiserkultus hoogty gevier het. Hier is die tempels van verskeie gode. Hier is die rotsopening wat gesien is as die poorte van die doderyk en die woonplek van bose geeste. Juis hier moet Petrus die vraag beantwoord wie Jesus is. Hier spreek hy die belydenis uit: "U is die Christus, die Seun van die lewende God". Sy belydenis bevestig dit wat Matteus oor Jesus getuig. Hy is die Messias, die Seun van die lewende God. Hy spreek met gesag, hy aanvaar dat dit wat Jesus hulle oor God en die koninkryk van die hemel geleer het, die vervulling is van die wet en die wil van God. Hierdie belydenis van Petrus is die begroning vir die opdrag wat hy ontvang: "... wat jy op die aarde mag bind sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbond wees". In Matteus 18:18 word hierdie opdrag ook aan al die dissipels en volgelinge van Jesus gegee.

In die geskiedenis van die kerk en die teologie bestaan daar verskillende interpretasies van hierdie gedeelte. In die Rooms-Katolieke Kerk word die gedeelte gebruik om die gesag van die pous en sy sleutelmag te begrond. In die Reformatoriese teologie weer word die klem gelê op die belydenis van Petrus en nie op sy persoon nie.

Ek wil egter fokus op die betekenis van die opdrag: "... wat jy op die aarde mag bind sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbond wees". Hierdie "bind" en "losmaak" hou verband met die beeldspraak van "toesluit" en "oopsluit", wat teruggryp na Jesaja 22:22 waar die draer van die sleutels verwys na die een wat die gesag en mag het om die koning se huis oop en toe te sluit om vir mense toegang tot die koning – 'n audiënsie, of ontmoeting – moontlik te maak. Vir Matteus is Jesus die Messias van God wat die toegang tot God moontlik maak. Jesus se volgelinge is soos 'n aflosatleet wat die stokkie oorneem, en moet toesien dat Jesus se evangelie voortgang het.

Die eintlike bedoeling van hierdie gedeelte is dat Petrus en die dissipels, wat volgelinge van Jesus geword het en by Hom geleer het wat die wil van God – die evangelie – is, die opdrag ontvang om te interpreteer en te vertolk. Hulle moet op grond van dit wat hulle by Hom geleer het, in elke nuwe situasie "losmaak", of "bind". Hulle moet mense leer wat die wil van God en die bedoeling van die koninkryk van die hemel inhou en beteken. Dit is 'n opdrag tot voortdurende interpretasie en vertolking. Waar dit gebeur, breek die koninkryk van die hemel deur. Dit is 'n eskatologiese moment. Dit is asof die grense tussen hemel en aarde, tyd

en ewigheid vervaag. Hierdie interpretasie, in navolging van Christus, geld ook in die hemel.

In die geskiedenis van die kerk is die gedeelte eerstens juridies geïnterpreteer. Dit gaan om die suiwer leer en die sleutelmag om deur die tug en die ban ketters uit die koninkryk uit te sluit. Natuurlik is dit ook die uiteindelijke konsekwensie van die interpretasie van "bind" en "losmaak", maar die primêre fokus lê op die verkondiging van die evangelie deur die kerk, met die verantwoordelikheid om te interpreteer en te vertolk. In Handeling 15 vind ons 'n voorbeeld van die vroeë kerk wat by die kerkvergadering in Jerusalem, nuut moes interpreteer. Daar was 'n nuwe situasie waaroor daar duidelikheid moes kom. Die vraag was in hoeverre Christene uit die heidendom aan die vereistes van die Joodse-Christene oor belydenis en reinheid moes voldoen. Deur gebed en onderlinge beredenering, onder leiding van die Heilige Gees, het hulle tot 'n nuwe interpretasie gekom. Net so is die belydenisskrifte van die kerk die neerslag van interpretasies in 'n bepaalde situasie. Die Kerkhervorming is, in die lig van die Evangelie van Jesus Christus, die gevolg van hernude interpretasie in 'n bepaalde omstandigheid.

Elke Sondag wanneer 'n dominee preek, is hy, of sy, besig om te interpreteer, om in die lig van die evangelie vir ons tyd te "bind" en "los te maak". Ouderlinge en diakens voer die opdrag uit as hulle met mense oor hulle geloofslawe in gesprek is. Ouers is besig om te interpreteer as hulle in die opvoeding van hulle kinders hulle leer om te onderskei tussen reg en verkeerd, goed en kwaad. Hierdie 69ste Algemene Kerkvergadering staan voor die opdrag om te interpreteer: "... wat jy op die aarde mag bind, sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbonde wees". Dit is 'n groot verantwoordelikheid omdat die besluite van hierdie vergadering vir lidmate sal dien as riglyne vir hulle interpretasie van wat die evangelie van die Koninkryk van God, die wil van God, vir ons tyd behels.

Dit is juis wanneer ons begin interpreteer, dat daar verskillende interpretasies moontlik is, wat dikwels tot onenigheid en selfs verdeeldheid lei. Ons vergeet egter dikwels dat ons 'n gesamentlike akkoord het wat, as ons daarby bly, ons kan help om mekaar te vind. Die Bybel is ons oerbron, ons norm. Die interpretasie van die belydenisskrifte bied riglyne en kontoere vir ons verstaan. Ons teologiese tradisie en eietydse teologiese navorsing kan ons help om vir vandag, in ons situasie, te "bind" en "los te maak". Ons kan dit net doen as ons in geloof bely dat Jesus die Christus die Seun van die lewende God is. As ons waarlik sy volgelinge, sy dissipels, leerlinge van Jesus Christus is, sal ons ons laat lei deur sy verstaan van die wil van God en die koninkryk van die hemel. Ons kan dit net doen as ons lewe bepaal word deur die misterie van God se liefde, vergewing en genade. Ons kan dit net doen as ons iets verstaan van Paulus se interpretasie dat ons sonder verdienste net uit genade, deur geloof, gered word. Hierdie voortdurende opdrag om die Skrif te interpreteer, is deel van ons Reformatoriese erfenis, want vir ons is die Bybel die normerende norm ("norma normans").

In die agenda van die vergadering is daar verskeie sake waarvoor ons opnuut, in ons konteks, die Bybel sal moet interpreteer, vertolk, besluit, "bind" en "losmaak".

Die Bybel en die belydenisskrifte sê die kerk is een, maar hoe gaan die vergadering daardie eenheid interpreteer in ons situasie vandag? Die Bybel sê dat die kerk daardie mense is wat op grond van die kruis en opstanding van Jesus Christus deur God se Gees tot die geloof geroep is om deel van God se kerk te wees. Maar hoe gee ons vandag daaraan uitdrukking? Is die volkskerk 'n voorwaarde vir kerkwees, of nie? Die Bybel sê dat intimiteit 'n gawe van God is wat ons in die verhouding tussen man en vrou moet koester, maar hoe gee ons daaraan gestalte in 'n samelewing waar egskeiding en saamwoon aan die orde van die dag is? Die Bybel sê dat alle mense voor God gelyk is en dat ons nie teenoor ander mag diskrimineer nie. Wat is die implikasies daarvan vir ons besluite oor homoseksuele mense en ons apartheidsverlede? Die Bybel sê dat ons God se gestuurdes in die wêreld is om mense dissipels van Jesus Christus te maak, maar intussen krimp die kerk. Wat is fout? Hoekom sukkel ons dan so om dit reg te kry dat mense saam met ons dissipels van Jesus word? Dit is telkens nodig om weer oor en oor te besin en te bedink hoe ons God se gestuurdes in die wêreld sal wees. Die Bybel sê dat ons die Woord moet verkondig en God moet aanbid en dien, maar hoe gee ons daaraan uitvoering in 'n samelewing waar visuele, interaktiewe, multimedia-kommunikasie die botoon voer?

In die lig van hierdie opdrag om in elke nuwe situasie weer te interpreteer en te vertolk, is dit te verstane waarom ons Kerk nog altyd gekies het vir 'n teologiese opleiding aan 'n universiteit. Om telkens weer nuut te probeer hoor wat die Bybel wil sê, is dit nodig dat die antieke tekste kultuursensitief binne hulle eie konteks gelees moet word en dat ons ons teologiese tradisie moet ken. Om vir ons dag "te bind" en "los te maak", vra ook dat ons ons vinger op die pols van ons tyd sal hê. Om te interpreteer, te verkondig, te besluit, bly 'n groot verantwoordelikheid en 'n waagstuk.

"Neem my juk op julle en leer van My... My juk is sag en my las is lig... wat jy op die aarde mag bind, sal in die hemel gebonde wees en wat jy ook op die aarde mag ontbind, sal in die hemel ontbonde wees". Dit geld ook vir hierdie Algemene Kerkvergadering. Mense in ons wêreld is moeg en uitgeput, moedeloos en getraumatiseer. Hulle smag na rus. Hulle soek na antwoorde op hulle vrae oor reg en verkeerd, goed en kwaad. Ons deins dikwels terug voor die verantwoordelikheid om binne ons konteks met ons eietydse vrae en uitdagings opnuut te interpreteer. Dit is baie makliker om terug te gryp na die gemaksone van geïnterpreteer, want dan hoef ons nie die ongemaklike vrae te hanteer nie. Dit is egter hierdie vergadering se onontwykbare opdrag om, as dissipels van Jesus Christus, te interpreteer.

'n Paar retoriese vrae, wat elkeen persoonlik self moet beantwoord, kan ons help om met die regte gesindheid in hierdie vergadering besluite te neem. Is jy nog bereid om te midde van al die magte en kragte van ons tyd, saam met die kerk van alle eeue te bely dat Jesus die Christus, die Seun van die lewende God is? Erken jy dat Hy ook Heer van jou lewe is? Het jy as sy dissipel waarlik by Hom geleer wat die liefde van God en die koninkryk van die hemel beteken? Het jy al in jou eie lewe sy nabyheid, liefde en vergewing ervaar? Dan kan ons as vergadering dit waag om in geloof en gebed, onder leiding van die Heilige Gees, te "bind" en "los te maak".

Onthou dat Hy gesê het: "Neem my juk op julle en leer van My... My juk is sag en my las is lig..." As ons met die gesindheid wat daar in Jesus Christus was, die opdrag uitvoer om te "bind" en "los te maak", sal daar ook in hierdie vergadering eskatologiese oomblikke wees waar die grense tussen hemel en aarde ver-vaag.

Slotsang as geloofsbelydenis

Gesang 514:1 en 2

Seënbede

VERWELKOMING

Prof TFJ Dreyer verwelkom die teenwoordiges en stel die volgende:

- * Sonder om persone wat een of ander posisie in die Kerk beklee uit te sonder, wil ek almal wat lede van die vergadering is, verwelkom:
 - ** Predikante en ouderlinge met hulle gades wat teenwoordig is
 - ** Teologiese dosente met hulle gades
 - ** Emeriti met hulle gades
 - ** Proponente met hulle gades
 - ** Die Administrateur, mnr JF Viljoen, en mev Viljoen
- * Lede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met hulle gades
- * Sekundilede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met hulle gades, familie en vriende
- * Voormalige voorsitters en skribas van die Algemene Kerkvergadering
 - ** Dr DJC van Wyk en mev Van Wyk
 - ** Prof J Buitendag en mev Buitendag
 - ** Dr WA Dreyer en mev Dreyer
 - ** Dr JMG Storm en mev Storm
- * Voormalige Administrateur
 - ** Mnr L de Munnik en mev De Munnik
- * Verteenwoordigers van liggame en instansies van die Hervormde Kerk
 - ** Mnr A Pretorius (voorsitter van die Algemene Diakensvergadering) en mev Pretorius
 - ** Mnr D de Jager (skriba van die Algemene Diakensvergadering) en mev De Jager

- ** Mnr NG Sarkady (argivaris)
- ** Mev ME Fourie (voorsitter van die NHSV) en ds JPJ Fourie
- ** Ds RJ Coertze (voorsitter van die Direksie van die Kinderhuise) en mev Coertze
- ** Mnr EA Struwig (Hoof Rekenmeester) en mev Struwig
- ** Mnr JJP Hattingh (Hoof: Interne Oudit) en mev Hattingh
- ** Mnr P Beukes (Mannekragbestuurder) en mev Beukes
- ** Mnr JN van Huyssteen (Hoof: Bejaardesorg) en mev Van Huyssteen
- ** Dr GC Lindeque (redakteur van *Die Hervormer*) en mev Lindeque
- ** Dr WC van Wyk (sekretaris van die Raad van SENTIK) en mev Van Wyk

- * Verteenwoordigers van ander kerke
 - ** Prof A le Roux du Plooy (Gereformeerde Kerke)
 - ** Prof PJ Strauss (Nederduitse Gereformeerde Kerk)
 - ** Prof JAE Adendorff (Afrikaanse Protestantse Kerk)
 - ** Ds G van Schie (Reformed Churches of Australia en GER)
 - ** Ds JM Motloba (MRCC)

- * Dosente van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria:
 - ** Prof J Buitendag en mev Buitendag, dekaan van die Fakulteit Teologie
 - ** Prof C de Beer en mev De Beer (viserektor)
 - ** Prof PM Venter en mev Venter
 - ** Prof Y Dreyer
 - ** Dr WA Dreyer en mev Dreyer
 - ** Prof E van Eck en mev Van Eck
 - ** Prof IWC van Wyk en mev Van Wyk (AIM)

- * Verteenwoordigers van die pers en radio
 - ** Mnr N Jackson van die Beeld
 - ** Mnr C de Klerk van Radio Pretoria en mev De Klerk
 - ** Verteenwoordiger van Rapport

- * Mej L Swanepoel, voorsitter van die Van der Hoff Teologiese Vereeniging, en ander teologiese studente

- * Proff JA Loader en dr SP Pretorius aan wie die HCM Fourie Erepenning oorhandig word vanaand, hulle gades, familie en vriende.

- * Mnr JF Viljoen aan wie die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se Erepenning vir Verdienstelike Werk in die Kerk toegeken word, mev Viljoen hulle familie en vriende.

- * Mev Hettie Dreyer wat die Erepenning van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir verdienstelike werk wat aan haar eggenoot, wyle

mnr Manie Dreyer, toegeken is, postuum ontvang, haar kinders, familie en vriende.

* Ander besondere gaste:

- ** Mnr Hans Janse van Rensburg (Doulos) en mev Janse van Rensburg
- ** Mev Lize Steyn (IFG Africa) en mnr Steyn
- ** Dr GC Claassen, moderator van die Noordelike Sinode van die NG Kerk
- ** Ds A Pienaar, redakteur van Die Kerkbode
- ** Dr JJ Gerber, sekretaris van die NG Kerk.
- ** Dr JH Ernst, aktuaris van die NG Kerk, en mev Ernst.

GROETEBOODSKAPPE SUSTER- EN DOGTERKERKE

Prof TFJ Dreyer hanteer die aankondiging oor groeteboodskappe.

BOODSKAP VAN DIE NG KERK GELEWER DEUR PROF PJ STRAUSS

Geagte voorsitter en lede van die vergadering,

Ek is dankbaar vir hierdie geleentheid wat vir my ook nostalgie inhou. Daarvoor kan ek verskeie redes aanvoer.

In die eerste plek ken ek sommige van u reeds van ons universiteitsdae af, die jaartal en studiebesonderhede om klaarblyklike redes daargelaat. In die tweede plek is die konteks waarbinne u in 2010 kerk is, baie dieselfde as die een waarbinne ons as NG Kerk is. In ons saam soek na antwoorde praat ons nie verniet van die Tussenkerklike Raad van die, soos dit soms genoem word, drie Afrikaanse kerke nie.

In die derde plek, en dit is vir my as 'n "gereformeerde" Gadjieponner belangrik, deel ons met die Drie Formuliere van Eenheid dieselfde belydeniserfenis. Moontlike verskille onder ons oor die aard en betekenis van dié erfenis is waarskynlik net so klein of groot as wat die verskille in die NG Kerk self daaroor is. Daarby het ek geen beswaar om ook die "Nederduitsch Hervormde begrip" van 'n "Reformatoriese" erfenis daarvoor te gebruik nie.

Ontwikkelinge in Suid-Afrika sedert 1994 het ons in 'n nuwe kerklike situasie geplaas. Ek noem van die nuwe elemente.

Die verhouding kerk en staat het verander. Indien die reformatoriese kerke nie saamstaan nie, kan ons profetiese stem teenoor die owerheid heeltemal verdof. Die samestelling van ons tradisionele woongebiede verander, die samelewing waarbinne ons kerk is verander én die geestelike dinamiek en styl van ons eie kerkmense toon onveranderlikes sowel as veranderlikes.

In hierdie nuwe situasie het diegene wat namens ons onderhandel, klaarblyklik

sonder groot moeite by die konsepooreenkoms oor *eenheid en eenwording* tussen ons twee kerke uitgekom. Ek verwys natuurlik na die ooreenkoms wat in u agenda opgeneem is met die aanbeveling "*vir bespreking en besluit*".

Wat opmerklik is, is dat die konsep 'n onderskeid tref tussen 'n *bestaande eenheid* en 'n eenheid wat moet groei of 'n *eenwording*.

Die bestaande eenheid is so wesenlik, dat die oor en weer erkenning van lidmaatskap, die oor en weer gebruik van die sakramente en die beroeping van predikante nou reeds in die vooruitsig gestel word. Tipies kerklik, selfs Paulinies, word verdere eenwording omskryf met 'n groei in eenheid.

Op hierdie punt maak die NG Kerk, op grond van 'n studiestuk oor ons gereformeerde identiteit wat in 2007 deur ons Algemene Sinode aanvaar is, 'n onderskeid tussen *eenheid* en *eendersheid*. Kerkeenheid is nie kerklike eendersheid in elke opsig nie, maar 'n eenheid in die kernwaarhede van ons geloof. Waarna ons dus tussen die twee kerke soek, is 'n eenheid in die kernwaarhede van ons geloof. 'n Eenheid wat hom ook wil uitdruk in dit wat ons saamdoen.

Ek nooi u om saam met ons vanuit ons reformatoriese of gereformeerde belydenisse ons kerkwees in die jare wat voorlê, waar te maak. Ek nooi u om saam met ons nuwe moontlikhede of voorbeelde van kerkeenheid te verken en te beproef en saam met ons die nuwe uitdagings van ons konteks die hoof te bied.

Kom ons konsentreer op die essensie van 'n Bybelse kerkwees. Dan sal ons verskille oor die nie-wesenlike dinge ook makliker kan verdra.

Die hartlike groete van die NG Kerk aan u as vergadering en ons wense vir 'n sinvolle, goeie vergadering. Ons bid vir u.

BOODSKAP VAN DIE GKSA GELEWER DEUR PROF A L E R DU PLOOY

Dankie vir die uitnodiging aan die GKSA wat ek vanaand mag verteenwoordig, en dankie vir die voorreg om dan hier ons broederlike groete aan u oor te bring.

Vooraf: Ek betuig nie net namens die GKSA ons dank en waardering teenoor die NH Kerk vir broederlike gesprekke in die TKR (voorheen TKK) oor langer as 50 jaar nie, maar ook my persoonlike dank. U sal begryp wat ek bedoel as ek op 'n meer persoonlike vlak kan meld dat dit my beskore was om sedert 1979 deel van die tussenkerklike gesprek te kon wees (vir 30 jaar), en in hierdie tyd het ons wat daarby betrokke was nie net heelwat van ons medebroeders en susters uit die drie Afrikaanse Kerke ontmoet nie, maar ook die etos en standpunte van die drie Kerke goed leer ken en verstaan, en meer nog: besonder goeie vriende met mekaar geword.

Aangesien ek nou al so lank daarby betrokke is, en die drie Kerke nog nie een geword het nie, mag u my sekerlik daarvoor verkwalik, of moontlik bedank (afhangende van hoe sterk u daaroor voel) - dalk saam met enkele ander lede wat hier sit.

Op hierdie ietwat meer gemoedelike noot het ek gedink – toe ek in u agenda die statistieke lees van die aantal studentelidmate in plekke soos Potchefstroom, Pretoria, Bloemfontein en Stellenbosch, en bemerk het dat daar meer Hervormde lidmate in u studentegemeente in Potchefstroom is as in Pretoria of enige van die ander twee plekke wat ek genoem het – (ek het toe gedink) dat u dalk ook maar al u teologiese studente na Potchefstroom toe kan stuur. Ons belowe ons sal ons bes met hulle daar probeer.

U agenda het my beïndruk en besonder geïnteresseer. U agenda en artikels in *Die Hervormer* maak dit duidelik dat u aan die een kant bekommerd is oor wat hier by u Algemene Kerkvergadering gaan gebeur. Die agenda laat blyk uiteenlopende standpunte en gedagtes oor heelwat belangrike sake wat u kerklik intern en ook ekumenies raak, en dit is duidelik dat u ook ernstig nadink oor aspekte soos u plek en rol in die samelewing, en dat u ernstig besin oor die afname in lidmatetal wat by u net soos by ons en baie ander kerke duidelik blyk. Aan die ander kant blyk dit dat u as kerk van Christus sterk bewus is van u roeping en opdrag om te midde van alles steeds getrou en gehoorsaam aan God en sy Woord te bly, en om in die kerk en in die samelewing en in die wêreld u getuienis te lewer en diensbaar te bly aan Christus en aan die koms van die koninkryk van die Hemele.

As ek so na u agenda kyk en dink oor ons Sinode van die GKSA in 2009, is daar heelwat ooreenkomste en gemeenskaplikhede. Dit was vir ons 'n besondere sinode. Dit het saamgeval met die 150ste herdenking van die bestaan van die GKSA in 1859; dit was die eerste werklike Algemene Sinode waar afgevaardigdes van al die sogenaamde wit en swart of bruin gereformeerde kerke saamgekom het en verteenwoordig was. Dit was 'n sinode met 'n agenda in Afrikaans en Engels, en waar daar in verskillende tale gesing, gelees en gebed is, terwyl almal dit kon verstaan as gevolg van die tegnologie wat onder meer ook tolking effektief gemaak het. Dit staan bekend as simultane tolking. Maar ook by ons is en was daar verskille en spanning oor heelwat aangeleenthede, en u sou daarvan kennis geneem het.

Maar dit is seker van die redes waarom kerke in meerdere vergaderinge saamkom, of soos u dit stel waarom die ampte van u kerk in sy algemene vergadering saamkom. Dit gaan om debat of beraadslaging en gesprek met die eintlike doel om God se Woord en wil onder leiding van sy Gees wat in ons woon en werk vas te stel en te doen. Hierin is ons as afgevaardigdes van gemeentes van mekaar afhanklik. Hier is baie gawes teenwoordig, en so werk dit volgens God se Woord: een praat en ander luister en oordeel en uiteindelik besluit u. Die ideaal is dat ons konsensus het, en kan saamstem oor sake, en indien nie dat ons mekaar sal verdra en sal saamwerk, want dit gaan nie om ons nie, maar om God en sy kerk en sy koninkryk.

Van ons kant dank ons u vir soveel jare van saampraat en van samewerking; kerklik sowel as teologies. Ek verwys hier na wat tans in die TKR gebeur en beplan word, en so ook in die konvent wat jaarliks vergader. Ek verwys ook na wat aan ons teologiese fakulteite gebeur waarvan u verslag kry. Ons beweeg ook al

meer saam op ekumeniese vlak, en ons stel belang in hoe sal oordeel en besluit oor u ekumeniese verhoudinge.

Dit is om meer as een rede belangrik dat die kerk van Jesus Christus waaraan ons glo en wat ons as gelowiges almal is, nie van mekaar vervreemd sal raak nie. Ons glo nog altyd dat ons geroep is om te wees wat ons in Christus is, naamlik een kerk.

Ons omstandighede in Suid-Afrika, by name die politieke en sosio-ekonomiese bestel waarvan ons deel is, vereis van ons solidariteit met mekaar en met die inwoners van ons land, en om instrumenteel diensbaar te wees aan die vestiging en verdediging van die waardes en eise van die koninkryk van God.

Ons bede is dat die Here u sal lei en sal seën, en dat u na die afloop van u vergadering sal kan bely dat die Woord en Gees u so verlig het dat besluite tot God eer en tot die opbou van sy kerk geneem is.

BOODSKAP VAN DIE MRCC INGESTUUR DEUR DS JM MAMABOLO

Geagte prof TFJ Dreyer, voorsitter van die Algemene Kerkvergadering, lede van die Moderamen en Algemene Kommissie, verskillende kommissies, afgevaardigdes, geëerde gaste hier teenwoordig, ek groet julle almal in die naam van onse Here Jesus Christus. Dit is vir my 'n besondere voorreg om 'n groeteboodskap namens Maranatha Reformed Church of Christ te bring.

As we all know our relationship with your church dates back from when your church started mission work long time ago; the fruition of this relationship culminated in the birth of Maranatha Reformed Church of Christ. To have the identity of its own was probably due to its own challenges whether real or perceived. These challenges needed to be addressed.

I have been long in church to formulate my own opinion of issues around our relationship. Frankly speaking the relationship is skewedly platonic, if it was not for educational and financial support, I honestly believe that we needed to interact more substantively if the ideal for a higher more mature Christian brotherhood was to be realized.

Just as an illustration, when prof Natie van Wyk recently visited Mabopane congregation with his students to conduct workshops in the community last month I asked him to preach for us, and he duly obliged. Throughout the night preceding to the important Sunday several thoughts reverberated in my mind and one of those thoughts was whether there is a minute change in the thinking between us and if there is such a thing as such, then the world is our own oyster. That Sunday was a milestone because for thirty years that I had served in the church, I have never heard a minister of the NHKA preach the Word of God in my church. I am not oblivious to the secular and religious laws that existed before, I am just saying things cannot remain the same, if we continue to emphasize our dissimilarities like culture (which is of course true) and the like, we would drift away from

one another and like I said the ideal for a Christianity that encompasses faith, love and hope would continue to be a dream.

Obviously there are people who feel comfortable with the status quo maybe because it serves them better, but we should nevertheless accept that the world outside needs our guidance. There is no voice from the church when movements initiate ethical programmes intended to help communities e.g. taking the lead, an initiative for people to help one another. One of the greatest theologians I mostly revere Albert Schweitzer said: 'True happiness is found in the service of others'.

I recently attended SACC triennial conference and there was a cry that the church is keeping quiet when the government proposes what journalists regard as draconian legislation designed to hide government secret corrupt dealings. Have we been muscled out of our own inhibitions!

What I have been saying is to illustrate the immense pressure from our church to pronounce an unequivocal prophetic message which says, what is wrong and what is right. As the present leader of our church I cannot underestimate the gracious help that your church is offering. The extent of this help is realized in the manner our ministers are being used in sectors outside the ministry and unfortunately in a sense our church is being impoverished. I think the challenge Maranatha Reformed Church of Christ is facing, is the question of remuneration. To give a stipend of about R800.00 a month to someone with an honour's degree is frankly speaking, disgraceful.

Brothers and sisters, an opportunity has availed itself for the MRCC to have its own Synod Centre. Wespark NHKA church building under Elandspoort NHKA congregation has been used for the past five years by MRCC Saulsville congregation for mission work around Wespark area in Pretoria West. The response has been very positive. The building has also been used as a starting point for the student congregation. Our dream is to own that building, and I am therefore making a special appeal to this honourable General Assembly to help finance the project. Dr Wim Dreyer, Secretary of Apostolate, has all the information. I am hoping for a positive feedback after this General Assembly.

Today as you are meeting here, pray for us and continue to think about the bond we have with you, as to how it can be strengthened and that the things we hope to attain together are obtainable. We will continue to pray for you so that the challenges and vital decisions you will be taking in this meeting are filled with the power of the Holy Spirit. Let us not be afraid to profess that Christ is the Lord. Let Him be with you.

I thank you.

BOODSKAP VAN DS JM MOTLOBA WAT IN DIE PLEK VAN DS JM MAMABOLO OPGETREE HET

Let me start by honouring the chairperson of this honourable assembly, all dele-

gates and guests, brothers and sisters. It is a great honour to be invited to this important gathering and to represent my church, Maranatha Reformed Church of Christ, and to bring greetings here this evening.

As we all know our relationship started when Rev Andrew Mlaba approached the Nederduitsch Hervormde Kerk in Natal in 1923. The relationship has since grown in such a way that the MRCC is now a church found in almost all provinces of South Africa.

I thank the Hervormde Kerk for financial assistance, especially in the training of our ministers. Because of this fruitful relationship, we have one of our own, who is now a professor in Practical Theology at UNISA, Prof MJ Manala. I would like to thank you on his behalf.

There is still more to be done. We need to learn from you because of your experience. We don't really need you to catch fish for us; we need you to teach us how to fish, so that we can do it ourselves. This is why we need you to help us to have our own Conference Centre.

Brothers and sisters, an opportunity has availed itself for the MRCC to have its own Synod Centre. Wespark NHKA church building under Elandspoort NHKA congregation has been used for the past five years by MRCC Saulsville congregation for mission work around Wespark area in Pretoria West. The response has been very positive. The building has also been used as a starting point for the student congregation. Our dream is to own that building, and I am therefore making a special appeal to this honourable General Assembly to help finance the project. Dr Wim Dreyer, Secretary of Apostolate, has all the information. I am hoping for a positive feedback after this General Assembly.

Today as you are meeting here, pray for us and continue to think about the bond we have with you, as to how it can be strengthened and that the things we hope to attain together are obtainable. We will continue to pray for you so that the challenges and vital decisions you will be taking in this meeting are filled with the power of the Holy Spirit. Let us not be afraid to profess that Christ is the Lord. Let Him be with you.

I wish the yet-to-be-elected leadership God's blessings.

I thank you.

HCM FOURIE EREPENNING

Die oorhandiging van die HCM Fourie erepenning word behartig deur die voorsitter van die Kuratorium, dr J Otto.

TOEKENNING AAN PROF JA LOADER

Met hierdie toekenning aan professor James Alfred Loader gee die Kuratorium

van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika erkenning aan sy buitengewone prestasies op akademiese gebied en sy leierskap en diens in die Kerk.

James Alfred Loader is op 12 Julie 1945 in Pretoria gebore en matrikuleer in 1962 in Pretoria. Hy begin sy teologiese studies aan die Universiteit van Pretoria in 1963 en behaal die grade BA, BA (Hons), MA (Semitiese Tale), BD en DLitt (Semitiese Tale), alles met lof. Hierna sit hy sy teologiese studies voort aan die Universiteit van Groningen waar hy 'n tweede doktorsgraad (ThD) in Ou Testament behaal, wat hy in 1984 aan die Universiteit van Suid-Afrika met 'n derde doktorsgraad (DTh) in Kerkgeskiedenis opvolg. As erkenning vir sy akademiese uitmuntendheid ontvang hy in 2009 'n eredoktorsgraad (DPhil) van die Universiteit van Pretoria.

Prof Loader se akademiese loopbaan begin in 1968 as dosent in Semitiese Tale aan die Universiteit van Pretoria. Hy word baie gou tot senior dosent bevorder en in 1979 word hy aangestel as professor in Semitiese Tale. 'n Jaar later aanvaar hy die aanstelling as professor in Ou Testament aan die Universiteit van Suid-Afrika en in 1997 word hy aangestel as professor in Ou Testament en Bybelse Argeologie aan die Universiteit van Wenen (Oostenryk) en is sedert 2006 dekaan van die Fakulteit Teologie aan dieselfde universiteit. Hy word ook in 2008 benoem as honorêre professor aan die Universiteit van Suid-Afrika.

Wat sy akademiese bydrae betref, het daar reeds meer as 219 akademiese artikels en 39 boeke (as outeur, mede-outeur of redakteur) uit sy pen verskyn. Verskeie van hierdie publikasies word internasionaal as gesaghebbend gereken. Indien prof Loader se ander professionele en populêre publikasies in ag geneem word, het hy die afgelope 42 jaar 480 publikasies die lig laat sien. Hy tree gereeld by ander universiteite regoor die wêreld as gasdosent en gasspreker op en het reeds verskeie internasionale akademiese toekennings ontvang wat onder andere insluit die Teyler-prys vir Teologie (1989) en 'n toekenning as een van die top 100 navorsers van die Universiteit van Pretoria die afgelope 100 jaar. Hy dien op verskeie internasionale akademiese liggame en is lid en erelid van verskeie internasionale werkgemeenskappe.

Prof Loader se kerklike betrokkenheid het in 1969 in die gemeente Kensington begin. Hy was ook predikant van die gemeentes Villieria, Newlands en Johannesburg-Noord en is tans predikant van die Afrikaanssprekende Protestantse Gemeente in Wenen. Reeds as jong predikant was prof Loader sinodaal by verskeie rade van die Kerk betrokke. Hier kan veral sy betrokkenheid by die rade vir Jeugbediening, Kerk en Kuns, Sosiale Vraagstukke en Regsadvies genoem word. Verskeie van sy liedere is ook in die Liedboek van die Kerk opgeneem.

Prof Loader is sowel akademikus as kerkmens. Hy is 'n gedugte debatsvennoot en sy vermoë tot skerp en konsistente denke bly beïndruk. Die teologie wat hy beoefen dra 'n duidelike Hervormde stempel en is tipies van die Bybels-Reformatoriese teologie wat eie aan die Hervormde Kerk is. Hy is en was nog altyd solidêr met sy geestelike moeder. Hierdie solidariteit het egter nooit vir hom beteken dat hy nie ook krities teenoor sy moeder mag staan nie. Sy standpunt oor die

Hervormde Kerk as volkskerk en sy jarelange teologiese afwysing van Artikel III is hiervan goeie voorbeelde. Selfs in tye van verguising oor bepaalde standpunte het hy nooit opgehou om die lig van die evangelie oor die besluite en standpunte van die Kerk te laat val nie. Alhoewel prof Loader die afgelope 13 jaar in die buiteland woon, het sy liefde vir Suid-Afrika nie getaan nie. Soos in die geval van die Kerk, is prof Loader krities-solidêr met sy geboorteland. Hierdie ingesteldheid kom veral na vore in die verskeie kortverhale wat hy in Afrikaans onder die skuilnaam Kees van den Brom gepubliseer het.

Ten slotte moet vermeld word dat prof Loader, ten spyte van sy uitmuntende akademiese- en kerklike loopbaan, gebalanseerd sy menswees uitleef. Die toekenning wat hy as ereveldwagter van die Nasionale Parkeraad van Suid-Afrika ontvang het, is hiervan 'n sprekende bewys.

Met hierdie toekenning eer die Hervormde Kerk prof James Alfred Loader se besondere dienswerk op akademiese- en kerklike gebied die afgelope meer as 40 jaar. Die Kerk is God dankbaar vir iemand wat met integriteit, toewyding en deernis die Kerk en akademie gedien het – en nog steeds dien – met die gawes ontvang uit die hand van God. Die Kerk se bede vergesel hom en sy familie.

BEDANKINGSWOORD PROF JA LOADER

Hoogeerwaarde Voorsitter, Hoë Vergadering,

Wat 'n eer om hier te mag staan en die Kerk te mag dank vir 'n besondere toekenning! Ek het so iets nooit kon droom nie. Ek wat – soos iemand dit destyds in *Beeld* gestel het – geen posisie in die kerkleiding beklee het nie; wat dit nooit eers tot die Formuleringskommissie kon maak nie; wat nie weet hoe dit voel om die Algemene Kerkvergadering van die verhoog af toe te spreek nie en altyd maar met bewing van die vloer af gepraat het. Ek mag nou hier 'n dankwoord uitspreek. Om te pas by so 'n beskeie verlede, doen ek dit ook nie met 'n gesofistikeerde teologiese redevoering nie, maar soos die ou Israeliete geteologiseer het: et 'n vertelling. Dis maar kort en kom uit die resente kerkgeskiedenis.

Ek was by toe die Algemene Kerkvergadering besluit het dat nóg die Voorsitter nóg die Vergadering 'hoog' of 'hoogeerwaarde' genoem behoort te word. Destyds het ek só baie van die teologie geweet dat ek saamgestem het: hiërargiese aanspreekvorme van eerwaarde, weleerwaarde en hoogeerwaarde, onder van die kerkraadsvergadering vandaan af op oor die ringsvergadering tot die Algemene Kerkvergadering – dis verkeerd. Want die oudeerwaarde kerkregtelike beginsel is dat almal in die reformatoriese tradisie gelykwaardig is. Gewapen met dié beginsel wat nou wel nie in die Bybel gestaan het nie, maar so goed soos daar gestaan het, het ek hom sommer by my eerste Algemene Sinode in die Alpe probeer vestig. Toe sê die voorsitter met tipies Weense hoflikheid hy wonder of die nuwe broeder nie maar daarmee wil reken dat hierdie Calvinistiese vergadering 'hoog' genoem word, nie omdat hy hoog *is* nie, maar omdat hy tot 'n hoë dienswerk geroep is. Daarmee kon ek nie stry nie en toe gaan sit ek met my les geleer.

Maar die verhaal het nog 'n hoofstuk. Ek was vasberade om wel iets wat ek in die Hervormde Kerk geleer het, daar anderkant deur te voer. En sowaar as my heer die Voorsitter leef en u dienaar leef, 'n paar sinodes later werk dit! Die Afrikaanse Gemeente van die Reformierte Kirche, wat in opdrag van die Hervormde Algemene Kommissie tot stand gekom het, is die enigste in die hele Duitssprekende wêreld wie se lidmate vrygestel is van kerkbelasting. Met die prinsiep dat Afrikaanse Calviniste nie kerklike ledegeld betáál nie, maar offergawes uit dankbaarheid géé, kon hulle op hulle beurt nie fout kry nie. Toe verskyn daar 'n verhandeling in die Praktiese Teologie by ons fakulteit wat pleit dat die Afrikaanse siening die oorhand kry en die dominee wat dit geskryf het, kry 'n onderskeiding daarvoor. Al is dit op klein skaal, het die Hervormde opvatting 'n impak gemaak, dit is nou in notules gedokumenteer, in tydskrifte word daarvoor geskryf en met ons word gereken – want ons het ons nie afgeskei en 'n sogenaamde vrye kerk geword nie, maar ons karakter só gehandhaaf dat ons vir ander iets van die ware reformatoriese dankbaarheid kon leer en op ons beurt by hulle kon leer hoe hoogerwaarde ons roeping tot dienswerk is.

Die doel van dié stukkies heilsgeskiedenis: om te toon waarom ek die Kerk dank vir die insig dat die Hervormde tradisie ook anderkant die Alpe 'n bydrae kan maak, en dat vrees vir transalpyense kontaminasie ongegrond is. Daarvoor is erkenning gepas – nie áán my nie maar déúr my. Hoë dienswerk is nie hoog om gesien en beloon te word nie. Dit hoef nie soos die reuse Alpyense sparhout- of lindebome bo alles uit te staan nie, maar kan ook 'n verpotte boompie wees wat van die Hoëveld af berge toe verplant is. Hierdie ervaring het vir my nie alleen onderstreep wat ek aan die Kerk verskuldig is nie, maar ook getoon wat die Hervormde teologie op wêreldskaal kan bydra. Eers in daardie konteks het ek geleer watter betekenis die Hervormde Kerk werklik kan hê. Die hoë dienswerk om getuies van Christus in die hele wêreld te wees en om ons spesifieke visie daarop geloofwaardig bekend te maak, kan alleen uitgevoer word as mens dáár is, deelneem, gesien en gehoor word. Ons beoefen 'n Bybelse teologie wat vir niks hoef terug te staan nie. My werk in die Hervormde Kerk het my die leuse 'solidêre kritiek is liefde' bygebring, en my werk in die buiteland het my die potensiaal van die Hervormde teologie laat sien. As hier en daar iets van my in die teologie verskyn het of in die kerk gebeur het wat bruikbaar is, dan dank ek die Heer van die kerk en die kerk van die Heer daarvoor.

Dat die Hervormde Kerk my verdra het toe dit nie welkom was dat mens Hebreus gee in plaas van (soos dit geheet het) jou 'volle kragte in diens van die Kerk stel' nie, toe die Artikel-III-debatte in ons midde soos die slottoneel van 'Die Walküre' gevlam het; dat die Kerk my deurgaans in gemeentes ingestuur het en my daarna die opdrag gegee het om 'n gemeente in Wenen bymekaar te maak – dít alles het my die impuls gegee om die wetenskaplike teologie *buite* die ivoortoring, plat op die grond en sonder vrees vir die vreemde te beoefen.

Die Hervormde Kerk gee nou aan my 'n erepenning, maar dit behoort eintlik omgekeerd te wees. Pennings en pryse het ek nie, maar wat ek het, gee ek u: 'n dankwoord waarmee ek u toebid dat die lig wat aan u toevertrou is, op dié staander sal kom waarvan die Here gepraat het toe Hy gesê het dit moet vir *almal*

skyn, 'n bede dat die Kerk sal word wat Jesus genoem het 'n stad bo-op 'n berg wat nie weggesteek kan word nie. Van harte bedank.

TOEKENNING AAN DR SP PRETORIUS

Met hierdie toekenning aan doktor SP Pretorius gee die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika erkenning vir die uitnemende diens wat hy gelewer het as predikant, met besondere verwysing na sy dienswerk sedert sy aanstelling as sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vanaf 1992.

Fanie Pretorius is op 9 Mei 1946 in Alberton gebore as die vyfde kind van 'n gesin met nege kinders. Hy matrikuleer aan die Hoërskool Alberton in die eerste klas. Daarna behaal hy die grade BA en BD aan die Universiteit van Pretoria. In Januarie 1971 word hy as predikant van die Kerk toegelaat. Hy word georden in Gemeente Bethal en dien daarna in die gemeentes Delareyville en Magaliesmoot.

Naas sy gemeentelike verpligtinge promoveer hy met lof in die vak Kerkgeskiedenis met 'n proefskrif wat handel oor die mislukte kerkvereniging van 1885. Hy is daarna behulpsaam as deeltydse dosent op die gebied van die Suid-Afrikaanse Kerkgeskiedenis, asook in die Praktiese Teologie.

Die meegaande penning word in die besonder toegeken oor sy bydrae in sinodale diens nadat hy 20 jaar lank gemeentepredikant was. Hy dien aanvanklik vir 16 maande as Direkteur by Kital met opdrag navorsing. In 1991 word hy verkies tot skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en 'n jaar daarna aangestel as voltijdse sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

In dié hoedanigheid is hy veral verantwoordelik vir die reëlins van die vergaderings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Moderamen. Dit behels onder meer die opstel van agendas vooraf en notules en korrespondensie na afloop van elke vergadering. Sedert 1991 het hy die agendas van elke Algemene Kerkvergadering voorberei. Sy deeglike werk met die opstel van die agendas vir vergaderings van die Kommissie, die Moderamen en veral die Algemene Kerkvergaderings asook die daaropvolgende notules en korrespondensie, het baie bygedra tot die bevordering van die beeld van die Kerk na binne en na buite. Die agendas, notules en korrespondensie waarvoor hy verantwoordelik is, getuig van hoë standaarde in terme van versorging, taalgebruik en formulering.

Behalwe die sekretariële werk wat die gevolg is van die werkklas van die Kommissie, is hy ook verantwoordelik vir die daaglikse skakeling met gemeentes, predikante, ampsdraers en lidmate van die Kerk. Hy is ook betrokke by die werksaamhede van verskeie rade van die Kerk.

Die weeklikse deurstuur van kerknuus in elektroniese formaat is sy inisiatief. Doktor Pretorius was oor jare deurgaans sinodaal betrokke, onder andere as sekretaris van die destydse Algemene Diakonale Raad, as sekretaris van die beheerraad van Kital, as lid van die Raad van Finansies vir een termyn, en reeds vir 25

jaar as sekretaris van die redaksie van die Almanak. Hy is betrokke by die Taakspan en lid van die Komitee vir Herstrukturering en Strategiese Beplanning.

Hy lewer sedert 1990 op die gebied van die kerklike reg 'n besondere bydrae in sy rol as sekretaris van die Raad vir Regsadvies. Dit loop daarop uit dat hy ook deelneem aan die herskrywing van die Kerkwet. Die toespitsing van sy akademiese bedrewenheid het bygedra tot die lewering van 'n Kerkorde van uitstaande gehalte.

Hy beywer hom op 'n uitnemende wyse om bearbeiding in die buurlande en buitenland op koers te hou. Dat dit vooruitgang vir die Kerk meegebring het, blyk uit die totstandkoming van 'n gemeente in Zambië en die beroep van 'n predikant daarheen. Hy ry bykans twee jaar lank elke tweede naweek Zimbabwe toe om die bediening in die suide te behartig. Sy bydrae om die Kerk in Botswana op die been te kry en te vestig en so die groei en vooruitgang van die Kerk te bevorder, lei tot die stigting van 'n gemeente wat onlangs 'n nuwe kerkgebou in gebruik kon neem. Sy pogings om die Kerk te laat groei, is nie net tot Afrika beperk nie. Ook in Paraguay beywer hy hom vir besoeke deur predikante van die Kerk aldaar. Daarom is dit vanselfsprekend dat hy jare lank as lid is van die Komitee vir Buitelandse Bediening gedien het.

Dit is begryplik dat hy gunstig geplaas is om eerstehands met predikante van die Kerk om te gaan omdat alles wat predikante raak deur sy kantoor beweeg. Dit geld predikante, weduwees van predikante, emeriti, gesinne van predikante asook alle ampsdraers en lidmate. Hy het die Kommissie oortuig om aan predikante geleentheid te gee om mylpale in hul ampsbediening te gedenk. Deur sy advies aan gemeentes, predikante, ampsdraers en lidmate is dit altyd duidelik wat die standpunt, beleid en besluite van die Kerk is.

Sy dienswerk in die Kommissie beteken dat hy ringsvergaderings, ontvangste en afskeidsgeleenthede, ampsjubileums, emeritaatsaanvaar-dings en ordenings van predikante, asook gemeentelike feesvieringe, bywoon. Telkens tree hy met onderskeiding en waardigheid op. Daarnaas is daar min Sondae waartydens hy nie ook die Woord verkondig nie.

Wanneer al sy betrokkenheid in die kantoor van die sekretariaat van die Kommissie oorskou word en in ag geneem word wat hy bykomend doen en as sy verantwoordelikheid aanvaar, kan daarvan slegs met verbasing en groot dankbaarheid kennis geneem word. Hy kom sy verantwoordelikhede na sonder om te murmureer, en slaag daarin om steeds op sy vriendelike en uitnemende manier gesprek te voer met elkeen wat sy kantoor besoek en sy gang onderbreek. Hy is besonder begenadig om 'n eggenote te hê wat insig toon en verstaan waarom hy laat gaan slaap, vroeg opstaan en soms lank van die huis af weg is.

Fanie Pretorius se dienswerk getuig van toewyding wat enige pligstaat oortref. Sy besondere optrede en leiding asook sy vele geskrifte het baie bygedra tot die groei en vooruitgang van die Hervormde Kerk, en dit is toepaslik dat hierdie penning toegeken word aan so 'n dienskneg van die Kerk.

BEDANKINGSWOORD DR SP PRETORIUS

Geagte voorsitter van die Algemene Kerkvergadering, voorsitter van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding, afgevaardigdes en gaste van die 69ste Algemene Kerkvergadering.

Ek verstaan die motivering vir die toekenning van die HCM Fourie erepenning soos dit in die reglement staan so, dat dit veral om twee sake gaan: Eerstens die toekenning aan 'n persoon wat 'n besondere teologiese bydrae gelewer het tot die Reformatoriese teologie en so tegelyk vir die Kerk diens gelewer het, en tweedens die toekenning aan 'n persoon wat gewoon dienswerk aan die Hervormde Kerk gelewer het. Ek is vir geen oomblik daaroor onseker nie dat ek deur die Kuratorium waardig geag is om hierdie toekenning, soos ook ander voor my, te ontvang as predikant van die Kerk, op grond van bepaalde dienswerk wat ek gelewer het. Prof Jimmy Loader wat vanaand die toekenning ontvang, is 'n uitmuntende voorbeeld van die bedoeling van die Kerk en Kuratorium om 'n toekenning te maak vir 'n baie besondere bydrae wat hy oor jare tot die Hervormde teologie gelewer het en steeds lewer. My besondere gelukwense aan hom. Ek ag dit 'n groot voorreg om by dieselfde geleentheid as hy ook 'n toekenning in 'n ander kategorie te ontvang.

U sal dus begryp as ek vanaand sê dat ek die toekenning aan my met gemengde gevoelens ontvang. Ek is dankbaar dat ek deur die Kuratorium waardig geag is om dit te ontvang, maar aan die ander kant is ek maar een van die talle predikante van die Kerk wat deur hard te werk, gedoen het wat die Kerk van my gevra en verwag het. Na my mening is daar niks uitstaande in my lewe en werk wat so 'n toekenning regverdig nie. Daar sou eerder gewys kon word op tekortkominge, swakhede en dinge wat nagelaat is.

Wat ek egter vanaand kan sê met groot opregtheid, is dat die Kerk vir my die geleentheid gegee het om met die enkele gawes wat ek van die Heer ontvang het, te kon studeer, predikant van gemeentes te kon wees, op ander terreine in die Kerk te kon dien, maar veral om die laaste bykans 20 jaar van my lewe deel te kon hê aan die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die werk in die hart van die Kerk.

Alhoewel ek van kleins af gedroom het om 'n predikant te wees, het ek tydens my skoolloopbaan gedink dat ek nooit die voorreg en mylpaal sou kon bereik nie. Toe ek uiteindelik die geleentheid gekry het om wel predikant te word, was dit elke dag vir my 'n geweldige voorreg en die heerlikste werk om te doen, maar ook groot verantwoordelikheid inhou. Ek het myself van die eerste dag af in die amp tot vandag toe klein en onwaardig gevoel, maar ek het die geleentheid gehad om my ten volle uit te leef in die werk wat die Heer aan my opgedra het.

Die Kerk en sy werking het ek werklik eers leer ken in die jare en werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die blydschap en vreugdes van predikante, predikantsgesinne en gemeentes waar dit goed gegaan het, maar ongelukkig ook die smart en hartseer van predikante, hulle gesinne en ge-

meentes waar teëspoed was en dit nie goed gegaan het nie, het ek beleef. Uiteindelik is dit die genade van die Heer, jou liefde vir die Kerk en die Woord wat jou staande laat bly het om jou werk voort te sit. Waardige voorgangers en kollegas wat die pad saam met jou geloop het, het jou versterk en jou telkens weer die sin en betekenis van jou werk laat besef. Die Kerk wat ek die laaste 20 jaar leer ken het, verskil egter radikaal van die Kerk wat ek in my eerste 20 jaar in die gemeentes leer ken en liefkry het. Die werk in 'n gemeente was vir my baie makliker en meer idillies.

Alhoewel ek my nie in die kategorie van besondere teoloë kan indeel nie, en my teologiese kennis en insig nie enigsins 'n bydrae tot die Hervormde teologie gelewer het nie, kan ek tog sê dat in die studie waarmee ek altyd besig kon wees en met die geleentheid om gereeld die woord te verkondig, ek tog in 'n sekere sin gevorm is om die werk wat aan my toevertrou is in die Kerk, in 'n mate te kon doen.

Aangesien ek vroeg in 2011 emeriteer en daar vir 'n sinodale predikant wat nie 'n gemeente van sy eie het nie, die geleentheid is om dankie te sê nie, vergun dit aan my vanaand om ten slotte dankie te sê.

- * My dank aan die voorsitter van die Kuratorium, dr Johan Otto, en lede van die Kuratorium wat my waardig genoeg geag het om die penning aan my toe te ken.
- * My dank aan my vriend van my eerste studiejaar af, prof Theuns Dreyer, met wie ek die laaste 20 jaar nou kon saamwerk en by wie ek ontsettend baie geleer het oor die hantering van mense, veral in hulle nood en om goeie menseverhoudinge te handhaaf. Sy besondere liefde vir die Kerk gryp elke mens aan. Ek het ook saam met ander voorsitters en skribas gewerk, Moderamenlede en ouderlinglede van die Kommissie, twee Administrateurs, mnr Leon de Munnik en mnr Kobus Viljoen met wie ek 'n naby pad geloop het en wat my lewe verryk het. My dank ook aan hulle.
- * Aan my vrou Rika wat my dwarsdeur my bediening getrou bygestaan en met oorgawe ondersteun het en dit vir my maklik gemaak het om my werk in die Kerk te doen. Ek dink dis baie moeilik vir 'n predikant as hy nie die ondersteuning van sy eggenoot het nie. Dwarsdeur my lewe het sy my in alle opsigte van my werk ondersteun en nooit gekla as ek so baie en soms lank by die huis weg is nie. Die Vader was vir my goed om so 'n vrou aan my te gee.
- * Aan my vier dogters Inet, Anika, Stefanie en Rika wat almal my en my vrou se lewens verryk het deur mooi te leef en akademies goed te presteer. Hulle het met hulle huwelike ook sorg gedra dat ek vier seuns bygekry het wat my finansiële niks gekos het nie, en kleinkinders wat ek kan oppas en vermaak net as dit my pas.
- * Aan my familie, broers en susters, swaers en skoonsusters wat my altyd ondersteun het.

- * My dank aan die Kerk waarin ek grootgeword het en waarvoor ek lief is, vir die geleentheid wat ek gehad het om as predikant opgelei te word en kon dien. In die besonder my dank aan die gemeentes Bethal, Delareyville en Magaliesmoot waar ek die geleentheid gehad het om as predikant te dien.
- * Ten slotte my dank aan God. Om dié dank uit te spreek is feitlik onmoontlik. Hy het my in staat gestel om bo my vermoëns take te verrig en dienswerk te doen. Hy wat bewus is van al my swakhede en tekortkominge het my die krag en genade gegee om my werk te doen. Hy het die woorde in my mond gelê om reg te praat as ek moet en hy het my die insig gegee om te swyg as ek moes. As ek na al die jare terugkyk op my lewe en bediening in die Kerk kan ek sien hoe Hy dit bepaal het waar ek moet werk in die Kerk. In elke opsig het ek Sy genade en liefde wat ek nie werd is nie, ervaar. Ek weet daarom baie goed dat ek nie op erkenning kan aanspraak maak of op prestasie kan roem nie. Ek kan alleen maar sê soos my grootste leermeester in die fakulteit prof AD Pont altyd van sy werk gesê het: So is dit ook met julle: as julle alles gedoen het wat aan julle opgedra is, sê dan: Ons is slawe wat niks verdien nie. Ons het gedoen wat ons verplig was om te doen (Lukas 17:10).

Dankie.

EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING

Die oorhandiging van die erepenning vir besondere dienslewering word behartig deur die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, prof TFJ Dreyer.

TOEKENNING AAN MNR IM DREYER (POSTUUM) AAN MEV H DREYER

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gee graag erkenning aan mnr Manie Dreyer vir die onbaatsugtige dienswerk wat hy aan die Kerk en aan mense in die Kerk gelewer het.

Manie Dreyer is op 18 Junie 1942 te Coligny in die destydse Wes-Transvaal gebore. Hy het in die Wes-Transvaal opgegroeï en in Lichtenburg gematrikuleer. Na sy skoolloopbaan het hy die grade BA en MA in Maatskaplike Werk verwerf.

Manie Dreyer het hom oor al die jare veral toegespits op berading van mense met huwelikspanning, depressie en alkohol- en dwelmafhanklikheid. Sy groot deug was dat hy hierdie mense nooit veroordeel of verwerp het nie. Hy het nie net terapie tot die mense toegetree nie, maar hulle veral ook geestelik en pastoraal begelei en bemoedig. Hy het altyd geglo in die moontlikhede wat daar in mense as Godgeskape wesens opgesluit lê. Sy berading was altyd toegespits op begeleiding van mense na 'n verheerlikte ewigheidsbestemming.

In die Kerk is Manie Dreyer se bekwaamheid en toewyding en sy optrede teenoor mense die afgelope agt jaar deeglik ervaar. Veral by die nood van pastorie-

gesinne is dié besondere mens gebruik en hulle het hom onvoorwaardelik met hulle hartseer, lyding en beproewing vertrou. Daarom kon hy met hierdie gesinne 'n ongekennde helingspad loop – 'n pad van herstel waarin die genade van God vir hom altyd sentraal gestaan het. Sou jy vir hom op enige wyse krediet of erkenning vir sy dienswerk gee, was sy antwoord altyd "... dit is alles net genade wat ons uit die hand van ons Heer ontvang".

Die Kerk sal Manie Dreyer altyd onthou as die persoon wat die baanbrekerswerk oor die welstandsprogram vir pastoriegesinne op 'n skitterende en effektiewe wyse begin en gevestig het. Reeds tydens sy dienswerk as Direkteur van Bejaardesorg het hy die werksaamhede van die multiprofessionele span gevestig. Dié vestiging van die welstands-program vir pastoriegesinne die afgelope agt jaar het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oortuig dat hierdie betoning van hulp aan die betrokke mense in nood, essensieel is en nooit weer gestaak sal kan word nie.

In die 1980's het Manie Dreyer baie tyd en energie daaraan bestee om veral diensgroepwerk in die Kerk te vestig. Laat nagte en naweke was nooit vir hom te veel gevra om hierdie werk te verrig en dan die volgende oggend weer met sy dagtaak voort te gaan nie. In hierdie jare het die diensgroepstelsel in die Kerk 'n hoogtepunt beleef en het dit veral daartoe bygedra dat meer lidmate in gemeentes by dienswerk betrokke geraak het.

Manie Dreyer dien ook vir twee termyne as lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Sy bydrae in die Kommissie het van hom 'n gewaardeerde persoon gemaak. Daar is altyd van sy opinie kennis geneem en sy raad is dikwels gevolg, veral by die hantering van mense en hulle probleme. Hier het hy so dikwels vir lidmate in die bresse getree met veral die filosofie van: 'n Saak het altyd drie kante, naamlik jou kant, my kant en die regte kant. Wanneer persone met besondere probleme deur die Kommissie verder hanteer moes word, is hierdie taak gewoonlik aan hom opgedra. Hy was altyd daarvoor beskikbaar en daartoe bereid.

Manie Dreyer het ook vir baie jare in die Direksies van Die Ondersteuningsraad en die Kinderhuise gedien. Hy het in die laat negentigerjare gehelp om die Dia-konale Pleegsorghuise in die Kerk gevestig te kry. Selfs tot kort voor sy afsterwe was hy steeds betrokke by die assessering en berading van die getraumatiseerde kinders en die toerusting van die pleegouers om hulle dienswerk sinvol te verrig.

Manie Dreyer het die teologiestudente die afgelope meer as tien jaar toegerus met kennis oor chemiese afhanklikheid. Predikante het oor jare hulle waardering vir sy optrede en onderrig betuig. Deur hierdie toerusting is hulle in staat gestel om sinvol met lidmate met so 'n probleem te handel.

Manie Dreyer sal altyd onthou word vir —

- * sy sterk geloofslawe wat sy hele lewe omvou het
- * sy hardwerkendheid

- * sy eerlikheid
- * sy opregtheid
- * sy geduld
- * sy liefde vir mense
- * sy goeie menseverhoudinge
- * sy professionaliteit wat nooit los gestaan het van menslikheid nie.

In Manie Dreyer se lewe het sy vrou, Hettie, hom altyd met liefde, begrip en deernis ondersteun. Sy is die edel vrou wat beskik oor al die deugde wat in die boek Spreuke so pragtig uitgebeeld word. Manie se gesin is 'n sprekende voorbeeld van hoe 'n Christelike gesin moet wees.

Manie Dreyer is nie vanaand hier om die oorkonde te ontvang nie. Hy is op 5 Mei 2010 aan kanker oorlede. Hy het vrede gevind in die wete dat selfs die dood hom nie van God se liefde in Jesus Christus kan skei nie. Daarom word die oorkonde met groot deernis, waardering en erkentlikheid teenoor hom as mens en die dienswerk wat hy verrig het aan mense en aan die Kerk, aan sy vrou Hettie oorhandig.

BEDANKINGSWOORD MNR DREYER (SEUN VAN MNR IM DREYER)

Dit is vir ons 'n besondere voorreg, maar ook 'n groot hartseer om vanaand hierdie toekenning namens my pa in ontvangs te kan neem.

Hartseer, omdat hy nie self vanaand hier kon staan om die toekenning te ontvang nie. Ek is seker dit sou vir hom een van die hoogtepunte in sy lewe gewees het.

Hy was 'n man wat God, sy medemens en die Hervormde Kerk werklik lief gehad het en wie se diep spore in die Hervormde Kerk en vele ander plekke op 5 Mei 2010 tot 'n einde gekom het.

Gelukkig weet ons dat sy bydrae in die Hervormde Kerk asook die vele ander organisasies hom in sy afwesigheid vir baie lank vooruit sal gaan. Hierdie toewyding was deurgaans gekenmerk deur groot liefde en bekwaamheid oor 'n tydperk van ongeveer 50 jaar.

Hy het deur sy mensekennis, liefde, empatie en geduld die lewens van menigte positief verander, ek is seker dat daar ook van u hier vanaand teenwoordig is wat daarvan kan getuig.

Dit is daarom dan ons as gesin se wense om hierdie penning op te dra aan elke een in wie se lewe my pa 'n verskil gemaak het. Ons hoop en vertrou dat dit die simbool sal wees dat sy belegging hier op aarde, steeds sal laat voortgroeï.

Baie dankie!

Die Dreyer gesin.

TOEKENNING AAN MNR JF VILJOEN

Die Nederduitsch Hervormde Kerk wil met hierdie toekenning aan mnr Jacobus Frederick Viljoen erkenning gee en dank betoon vir uitnemende dienswerk oor baie jare heen, onder andere vir sy insiggewende en leidende rol as Administrateur van die Kerk en 'n soortgelyke rol as direksielid met die ontbondeling van die sakebedrywe en die aflos van die skuldsituasie van die Kerk.

Kobus Viljoen is op 5 Januarie 1947 in Pretoria gebore. Hy woon die Laerskool Jopie Fourie en die Hoërskool Langenhoven by, en matrikuleer in 1964 by laasgenoemde. Hierna begin hy onmiddellik werk en studeer hy tegelykertyd buitemuurs aan UP waar hy die grade BCom en BCom (Honneurs) verwerf. Daarna behaal hy 'n MBA-graad aan die PU vir CHO. Hy was onder andere 11 jaar aan die Ekonomiese Ontwikkelingskoöperasie verbonde as Groepsbestuurder Finansiële Bedrywe, en daarna 13 jaar aan die Ontwikkelingsbank van Suider-Afrika as bestuurder van Projekfinansies. Sedert 1997 is hy in diens van die Nederduitsch Hervormde Kerk as Administrateur.

Hy word in 1994 verkies as lid van die Direksie van die Sakebedrywe van die Kerk. Hier speel hy 'n prominente rol met die ontbondeling en die finale aftakeling van die sakebedrywe van die Kerk. Sy sterk standpunt dat daar 'n werkbare plan moet wees wat na die hele Kerk gekommunikeer kan word, het meegebring dat hy saam met die ander lede van die Raad van Finansies die nodige finansiële dissipline toegepas het en twee delgingsfondse by Sanlam en Ou Mutual gevestig het wat die Kerk in 2007 uit sy skuldsituasie gelei het. Hy word ook in 1994 gekoöpteer as lid van die Raad van Finansies waar hy vanweë sy kennis en ervaring 'n uitmuntende rol vervul met sy fyn aanvoeling en nugtere denke.

As Administrateur het mnr Viljoen deurentyd alles in sy vermoë gedoen om 'n aangename werksatmosfeer te skep. Hy het die administrasie nooit as 'n grootheid op sy eie gesien nie, maar as 'n hulpmiddel wat die welwese van die Kerk moes dien. Vir hom was die administrasie niks anders as kerk nie, eintlik maar net nog 'n gemeente van die Kerk met besondere opdrag. 'n Uitstaande kenmerk is sy sagte en liefdevolle ingesteldheid teenoor predikante, ampsdraers, gemeentes en personeel. Dit het meegebring dat sy kantoordeur altyd vir almal oopgestaan het en dat hy met groot empatie na almal geluister en aan hulle hulp verleen het. Hy het nooit gehuiwer om saam met die Moderamen of Taakspan ten koste van homself, sy gesin en selfs sy gesondheid lang reise te onderneem en lang werkure op kantoor deur te bring nie. Hy het nog altyd die behoeftes van predikante en gemeentes op die hart gedra. So het hy as lid van die Taakspan uit sy pad gegaan om sukkelende gemeentes te help om weer stabiliteit te bereik. Emeriti kan getuig van sy fyn aanvoeling vir hulle nood en die nodige bystand om dit te verlig, veral wanneer dit kom by mediese versorging. Sy uitstaande organisatoriese vermoë om in 'n tyd van rasionalisering die kantoor met verminderde personeel so vlot te laat funksioneer, spreek vanself. Dit het vir hom en sy personeel baie dae buitengewone lang werkure meegebring. Hy het dit met vreugde en toewyding gedoen. As hoofbeampte by die predikantepensioenfonds het hy 'n belangrike rol gespeel om die fonds op 'n gesonde finansiële basis

te kry. Voeg hierby sy insiggewende en soms deurslaggewende bydraes by vergaderings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Moderamen, en 'n mens word bewus van watter belangrike rol mnr Viljoen in die lewe van die Hervormde Kerk gespeel het. Die lys van terreine waar hy belangrike dienswerk verrig het, is eenvoudig te lank om alles hier te vermeld.

Kobus is op 20 Desember 1969 in Pretoria getroud met Gonda Heinichen. Uit die huwelik is drie kinders, Stephan, Otto en Marike, gebore. Gonda was en is nog altyd die stille krag en ondersteuning wat dit vir hom moontlik gemaak het om hierdie onbaatsugtige dienswerk te verrig. Menige dae en selfs weke moes sy sonder haar lewensmaat met haar lewe aangaan, wat sy sonder kla of teëpraat gedoen het. Met hierdie toekenning wil die Kerk ook aan Gonda 'n besondere woord van dank en waardering rig. Kobus se toegewyde en opregte geloof in God is die fondament vir sy voortreflike dienswerk in die Kerk.

Dit is vir die Kerk 'n eer en 'n voorreg om hierdie toekenning aan mnr Kobus Viljoen te maak. Mag God hom op sy lewenspad vorentoe ryklik seën.

BEDANKINGSWOORD MNR JF VILJOEN

Dit is voorwaar 'n eer wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en daardeur die Kerk, aan my en my gesin bewys het. Aan almal wat my pad gekruis het, baie dankie.

Tydens my refleksie oor die afgelope bykans 14 jaar het ek tot die besef gekom dat 'n baie klein deel van dié toekenning aan my behoort – die res wil ek graag met ander mense deel en ek dra graag die penning aan die volgende op:

- * Gonda en ons gesin (Stephan, Marike, Otto en Danette) wat my ondersteun het om my tyd aan die Kerk te wy – dit sluit ook ons uitgebreide familie wat ook vanaand hier is naamlik Marna, Wouter en Issabel in. Nou ja dit was nie altyd sonder opoffering en soms drastiese aanpassings nie. Ook 'n besondere dankie aan my Ma wat op 85 jarige ouderdom my nog steeds in toom hou en gereeld motiveer en goedig vermaan.
- * Rona Barnard wat 'n besondere rol in die Kerk (vir ongeveer 44 jaar) speel. Baie dankie vir dit wat jy vir my sowel as die vorige Administrateurs beteken het. Elmar Struwig, Piet Beukes, Christo Joubert, Johan Hattingh en al my personeel wat altyd daar was vir my en my onvoorwaardelik gesteun het.
- * Ds Stoffel Badenhorst en ds Dries Beukes as Voorsitters van die Raad van Finansies en Sakebedrywe. Ons het die spreekwoordelike sewe sakke sout – meer as een keer moes trotseer en dit het ons gebind. Dit was voorwaar 'n voorreg om saam met u in 'n lang en baie nou werksverbintenis te wees – ook aan my voorganger, Oom Leon de Munnik. Ek sal hierdie verbintenis altyd koester.

- * Lede van die onderskeie Rade van Finansies wat my die geleentheid gegee het om te kon funksioneer en my passie uit te leef sonder om onnodige stremmende reëls neer te lê en sonder om oor my skouer te loer. Dié vertroue het baie vir my beteken.
- * Die voorsitters van die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering waarin ek as adviserende lid gedien het, naamlik dr Daan van Wyk (sr), prof Theuns Dreyer (langtyd), prof Johan Buitendag asook die lede van die kommissies. Hulle as ook al drie by die Raad van Finansies betrokke.
- * Die Pensioenraad met mense soos ds Hennie Botha, dr Frikkie Labuschagne, mnr Leon Mostert en al die personeel van ABSA Konsultante wat my in my taak as Hoofbeampte bygestaan het.
- * Aan al die ander persone van wie ek deurentyd ondersteuning gekry het – byvoorbeeld gemeentes, predikante, rade, diensorgane, NHSV ensomeer. Daar is baie van u wat ek graag persoonlik wil bedank – ek weet u sal verstaan dat ek nie kan nie.

Ek wil graag die name van dr Malan Storm, dr Christo van der Merwe, dr Theo van Rooyen en dr Fanie Pretorius noem, 'n spesiale dankie vir u aandeel en ondersteuning aan my.

- * Aan wyle Manie Dreyer met wie ek vanaand dié geleentheid deel. Dankie Manie (Hettie) dit was 'n groot voorreg en ek eer jou nagedagtenis Manie.

Ek het baie om voor dankie te sê en wil graag aan die Heer van die Kerk al die eer bring vir die geleentheid wat Hy my gebied het om vir my laaste 15 werksjare in Sy akker te kon werk.

Dankie vir die geleentheid.

BEDANKINGS

Prof TFJ Dreyer spreek die volgende bedankings uit:

- * Ds TF Dreyer (jr), predikant van Wapadrant vir die behendige hantering van die dataprojektor tydens die erediens.
- * Me Cecilia van Tonder wat die begeleiding en die vooraf sang behartig het.
- * Sprekers wat namens ander Kerke opgetree het
 - ** ds JM Motloba (MRCC)
 - ** prof A le Roux du Plooy (GKSA)
 - ** prof PJ Strauss (NG Kerk)

Dankie aan al die sprekers wat hulle groeteboodsappe elektronies aan die sekretaris beskikbaar gestel het vir opname in die notule.

- * Oorhandiging van die erepenning: Dr J Otto, voorsitter van die Kuratorium.
- ** Die dosente onder leiding van prof E van Eck vir die bewoording en versorging van die oorkonde van prof JA Loader.
- ** Drr BJ van Wyk en J Otto vir die bewoording en versorging van die oorkonde van dr SP Pretorius.
- ** Dr JFP Engelbrecht vir die versorging van die oorkonde van mnr I Dreyer.
- ** Di CL Badenhorst en APJ Beukes vir die versorging van die oorkonde van mnr JF Viljoen.
- ** Dr WC Kloppers wat verantwoordelik was vir die afronding en finale versorging van die oorkondes.
- ** Die Administrateur en mej Rona Barnard wat verantwoordelik was vir die slaan van die penninge wat oorhandig is, vir uitnodigings wat uitgestuur is en vir hulle aandeel aan die versorging van die oorkondes.
- * Die persone wat erepenninge ontvang het, hulle gades, kinders, familie en vriende wat teenwoordig was vir dié besondere geleentheid. Ons is dankbaar dat ons hierdie mooi geleentheid saam met u kon beleef.
- * Ook 'n besondere woord van dank aan:
 - ** Ds TF Dreyer (sr) en ander persone wat die tolkwerk in Engels van vanaand se verrigtinge behartig het.
 - ** Die NHSV-takke wat vanaand verantwoordelik is vir die verversings wat na afloop van die verrigtinge in die tent bedien sal word.
 - ** Die Administrateur en sy personeel wat verantwoordelik was vir die reëlings van die aand.
 - ** Mnr Johannes Prinsloo van die gemeente Wonderboom vir die blomrangskikking.
 - ** Die werkspan van Wonderboom gemeente en veral ds PS Esterhuizen vir al die reëlings wat hulle getref het om die vergadering te ontvang. Meer sal more daarvoor gesê word.
 - ** Lede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat die gaste ontvang het by die hoofingang.
 - ** Elkeen wat vanaand hier teenwoordig was om aan die geleentheid besondere luister te verleen.

AFSLUITING

Die teenwoordiges sing ter afsluiting van die verrigtinge biddend saam uit Gesang 282.

VERVERSINGS

Die teenwoordiges verdaag hierna om verversings te geniet.

MAANDAG: 27 SEPTEMBER 2010 OM 09:00

OPENING

Dr DJC van Wyk (jr), visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open die vergadering met Skriflesing uit Esegïel 34.

Na aanleiding van die voorgelese gedeelte spreek hy soos volg:

Geliefde broeders en susters

In ons agenda wys die Raad vir Apostolaat hoedat die hedendaagse sekulêre tydsgees die tradisionele kerke in 'n wurggreep beet het. Die Kerk is in so onvermoë om die uitdagings van 'n geïntegreerde premoderne, moderne en postmoderne samelewing te hanteer dat die Kerk eintlik in so 'n samelewing geen kans meer het nie. Trouens, dit ry eerder die Koninkryk van God in die wiele. Tradisionele kerke is volgens kenners so verward in hulle roeping en die uitvoer daarvan dat dit 'n vraag is of hulle deel van die probleem of deel van die oplossing is.

Op die laaste Algemene Kommissievergadering sê prof Theuns Dreyer dat die Kerk op 'n krisis afstuur. Toe hy dekades gelede lid van die Kommissie geword het, was die hantering van die sake van predikante en ampsdraers en meer spesifiek die probleme met ampsdraers, 'n klein deeltjie van die agenda. Nou oorheers dit die totale agenda.

Prof Dreyer verwys daarmee waarskynlik na die skandalige optrede, die onverskillige, dikwels pynlike en smartlike werklikhede wat die leiers in ons Kerk teister. Ampsdraers vloek mekaar, hulle dreig mekaar, wantrou, hulle sleep mekaar hof toe, pleeg karaktermoord op mekaar, beskinder en belieg mekaar. Ander is lui en altyd moeg, net bereid om die nodigste te doen om nie in die moeilikheid te kom nie. Party gaan hulle te buite aan alkohol en vraatsugtigheid. Predikante se huwelike verbrokkel teen 'n ontstellende tempo. Selfs tweede en derde huwelike verbrokkel. Besluite van die Kerk word geminag. Elkeen doen somtyds wat hy of sy goeddunk.

Die uiteinde is nie net ampsdraers se huwelike, gesinslewens en eie lewens wat aan skerwe lê nie. Ook gemeentes word aan flarde geruk. Mense verlaat in ont-nugtering die Kerk en swerf doelloos rond. Ander verruil die Kerk vir ander kerke wat soos roofdiere op hulle jagmaak.

Kyk ons as leiers, as predikante en ouderlinge van ons geliefde Kerk na die situasie in dié verband, dan sien mens die opvallende ooreenkoms met die haglike geestelike toestand waarin Juda was net voor die ballingskap en soos Esegïel dit aangrypend beskryf aan die hand van die metafoor van die herder en die kudde skape. Die leiers, die herders van Juda, het net vir hulleself gesorg. Hulle eie belange het vooropgestaan. Nie meer die selfverloënende dien van God nie. Ook nie die gesindheid van nederige diensbaarheid aan die kudde wat aan hulle

toevertrou is nie. In elkeen se eie lewe het hyself, sy eie behoeftes en bevrediging voorop gestaan. Elkeen het net vir homself gesorg. As vir die herder nie net God nie, maar jyself vooropstaan. Sodoende is die kudde uitgebuit, dit is verwaarloos, dié wat weggedwaal het is nie gaan soek en teruggebring nie, daar is nie meer waggehou om die roofdiere weg te hou en die kudde veilig te hou nie. Daar is toegelaat dat die roofdiere lustig onder die volk vang.

En die profetewoord laat geen twyfel daaroor nie: Dit is die gebrek aan geloof, gebrek aan gesindheid, gebrek aan toewyding by die leiers van Juda wat verantwoordelik is vir die verval, die haglike toestand van die kudde. Gebrek aan geloof, eie verhouding met God.

Geliefdes, hierdie kort oordenking is nie 'n vingerwysing nie. Dit is nie 'n lid van die Kommissie van die AKV wat hom dit in hoogmoed aanmatig om met die ander ampsdraers te raas nie asof my eie ampswerk volledig en goed is nie. Allermens nie. Ook as my ampswerk eendag van alle skyn ontdaan deurskou moet word in sy ware wese sal waarskynlik bevind word dat dit die mees gebrekkigste was. Terselfdertyd kan ons seker almal saam getuig van hoe moeisaam en eensaam die strompelweg van elke predikant is, hoe pynlik seer dit is om herder, dominee te wees, hoe swaar dit is om telkens in die bediening die brokstukke van jou eie stukkende selfbeeld te moet bymekaarmaak en probeer opbou net om in die bediening vol moed te bly. Elkeen sal kan getuig van die sekulêre tydsgees – waaroor daar geen beheer is nie.

Maar dit alles kan ons, die leiers van die Kerk wat in hierdie week uiters belangrike besluite moet neem oor die kuddes wat aan ons toevertrou is, oor die toekoms van die Kerk nie laat ontsnap om vir 'n oomblik in die spieël te kyk en selfondersoek te doen nie. Dit help nie ons probeer deur missionêre denke en planne en missionale gemeentes lewe in die Kerk blaas as die harts- en gesindheidsverandering by die leiers nie daar is nie. Ons sal nie die stad op die berg kan wees as by elkeen van ons die verhouding met God en verlossing deur Jesus Christus nie vooropstaan nie. Die Hervormde Kerk het nou meer as ooit tevore reggeaarde bedienaars van die Woord en ouderlinge nodig. Mense wat nie agter die sekulêre tydsgees aan in die middelpunt van hulle eie lewe wil staan en vandaar wil regeer en die eie standpunt en wil wil laat seëvier en geskied nie, maar gelowiges wat in diens voor God neerbuig, sy wil soek, hulleself verloën en agter hulle Heiland aangaan.

Mag die Heer van die kerk ons almal daartoe help.

Amen.

Hy laat die vergadering saam sing uit Gesang 527:1 en 2.

VERWELKOMING

Die voorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, prof TFJ Dreyer, verwelkom

- * Lede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * Afgevaardigdes na die 69ste Algemene Kerkvergadering
- * Dosente van die Teologiese Fakulteit
- * Predikante in gemeentes, predikante in besondere diens, beroepafwagende predikante en proponente
- * Emeriti
- * Studente
- * Predikante van ander kerke:
 - ** Ds G van Schie (Christian Reformed Churches of Australia)
- * Die Administrateur en sy personeel
- * Verteenwoordigers van die Pers
- * Lede van Conference Communications
- * Besoekende ampsdraers en lidmate
- * Ander besoekers teenwoordig.

MOSIES

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 68ste Algemene Kerkvergadering oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

Daar word kennis geneem van die afsterwe van die volgende predikante:

2008

- * Ds PS de Beer
- * Ds MS Grobler
- * Ds HMJ Kramer
- * Ds AAJ Swart
- * Ds CM van den Berg
- * Prof FJ van Zyl

2009

- * Ds HME Dreyer
- * MJ Naudé

- * Ds S Schutte
- * Ds F van Oosten
- * Ds GJ van Staden
- * Ds RDJ van Wyk

2010

- * Ds DF Erasmus
- * Dr TFJ Dreyer (sr)
- * Ds GJJ Roos

Daar word kennis geneem van die afsterwe van die volgende bekende figure in die Kerk:

- * Mnr W van Eck
- * Mnr I Dreyer
- * Oudl JLO Esterhuizen

Daar word kennis geneem van die volgende predikante wat geliefdes aan die dood afgestaan het:

2008

- * Prof MJ du P Beukes se swaer is oorlede.
- * Ds MCE Botes se vader is oorlede.
- * Ds JP du Preez se broer is oorlede.
- * Ds P Eckard se vader is oorlede.
- * Ds CEC Hertzog se vader is oorlede.
- * Ds TH Janse van Nieuwenhuizen se suster is oorlede.
- * Ds TF Joubert se moeder is oorlede.
- * Ds JH Kay se seun is oorlede.
- * Ds GF Kruger se vader is oorlede.
- * Ds AT McDonald se moeder is oorlede.
- * Ds MH McDonald se moeder is oorlede.
- * Dr J Nel se skoonmoeder is oorlede.
- * Ds PD Rautenbach se swaer is oorlede.
- * Ds AH Roets se broer is oorlede.
- * Ds WJ Roos se eggenote is oorlede.
- * Dr JC van der Merwe se skoonmoeder is oorlede.
- * Ds M van der Walt se moeder is oorlede.
- * Prof E van Eck se voormalige eggenote is oorlede.
- * Ds WAJ van Schoor se eggenote is oorlede.
- * Ds GC van Staden se seun is oorlede.
- * Ds GJ van Staden se suster is oorlede.
- * Ds GJ van Staden (Bothaville) se vader is oorlede.
- * Ds GF van Wyk se moeder is oorlede.
- * Prop MS van Zyl se vader is oorlede.
- * Ds JF Wilson se eggenote is oorlede.

2009

- * Dr MA Botma se skoonmoeder is oorlede.
- * Ds JJ Claassen se moeder is oorlede.
- * Ds RJ Coertze se skoonmoeder is oorlede
- * Dr WJ Coetzer se vader is oorlede.
- * Ds JJ du Toit se skoonsuster is oorlede.
- * Ds HF Gothan se eggenote is oorlede.
- * Ds BF Greyling se eggenote is oorlede.
- * Ds PP Jooste se broer is oorlede.
- * Ds C le Roux se broer is oorlede.
- * Ds FJ Labuschagne se broer is oorlede.
- * Ds IM Lombard se moeder is oorlede.
- * Ds FGJ Loots se skoonsuster en swaer is oorlede.
- * Ds JH Naudé se eggenote is oorlede.
- * Ds F (Freddie) Nortjé se skoonvader is oorlede.
- * Ds LAD Pienaar se vader en moeder is oorlede.
- * Dr SP Pretorius se twee broers is oorlede.
- * Ds FH Ras se skoonmoeder is oorlede.
- * Ds EJ Smit se moeder is oorlede.
- * Dr JMG Storm se skoonmoeder is oorlede.
- * Dr JMG Storm se broer is oorlede.
- * Ds A Thomas se vader is oorlede.
- * Prof PJ van der Merwe se broer is oorlede.
- * Ds JPC van der Westhuizen se vader is oorlede.
- * Ds JH (Johan) van Staden se vader is oorlede.
- * Dr PJ van Zyl se moeder is oorlede.
- * Di JJ en PB Viljoen se vader is oorlede.
- * Ds PF Viljoen se skoonvader is oorlede.
- * Ds JF Wilson se vader is oorlede.

2010

- * Ds PJ Botha se skoonmoeder is oorlede.
- * Ds HJ Celliers se moeder is oorlede.
- * Ds J Dippenaar se skoonvader is oorlede.
- * Ds Thomas Dreyer (emeritaat) se seun is oorlede.
- * Ds MM du Plessis-Manders se vader is oorlede.
- * Ds BM Dupper se moeder is oorlede.
- * Ds FP Horn se moeder is oorlede.
- * Ds JC Jansen van Rensburg se dogter is in 'n motorongeluk oorlede.
- * Ds JP Jooste se moeder is oorlede.
- * Di GF Kruger en A Geyer-Matthysen se grootmoeder is oorlede.
- * Ds HP Meyer se vader is oorlede.
- * Ds CJA Pieterse se moeder is oorlede.
- * Ds JJ Pieterse se moeder is oorlede.
- * Ds GJ Smit se vader is oorlede.
- * Prof E van Eck se vader is oorlede.

- * Ds JM (Thinus) van Staden se vader is oorlede.
- * Dr DJC van Wyk (sr) se suster is oorlede.
- * Ds JA Young se vader is oorlede.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

VERSLAG OOR GELOOFSBRIEWE

Afgevaardigdes het 'n afskrif ontvang van die verslag oor die aanwesige lede van die vergadering wat op Sondag 26 September geregistreer het. Die geloofsbriewe van gemeentes is in orde bevind behalwe in die volgende gevalle:

*	Bloemfontein	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Edenvale	Geen geloofsbrief ingehandig nie.
*	Gerdau	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Gobabis	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Hartbeesfontein	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Koedoesrand	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Louis Trichardt	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Magaliesmoot	Benodig nuwe geloofsbrief.
*	Van Warmelo	Benodig getekende geloofsbrief.
*	Ventersdorp	Benodig nuwe geloofsbrief.

Soos in die verlede was die samewerking van 'n aantal kerkrade nie na wense nie. Baie geloofsbriewe is eers na baie moeite bekom en talle moes teruggestuur word of weer aangevra word omdat dit nie korrek voltooi of na behore onderteken is nie. Die versoeke van die verlede om vlytige samewerking het maar weer eens by baie op dowe ore geval. Dit behoort nie in die Kerk so te gaan nie.

AFGEVAARDIGDES WAT LAAT GEREGISTREER HET

Die volgende afgevaardigdes het op Maandag 27 September 2010 geregistreer:

Gemeente	Afgevaardigde	Tyd ter vergadering
Benoryn	Oudl CM Janse van Vuuren	07:45
Beroepafwagtend	Ds K Koning	09:00
Bloemfontein	Ds W Dykema	09:00
Bloemfontein-Wes	Ds LJ Strauss	09:00
Brits	Oudl AJ Prinsloo	08:00
Bybelgenootskap	Ds KD Papp	09:00
	Ds JMJ de Wet	09:00
Carolina	Oudl AF de Beer	08:00
Derdepoort	Ds PC Swanepoel	08:15
Drie Riviere-Oos	Ds JBMH van Schalkwyk	09:00
Durban	Ds TF Dreyer	09:00
Emeritaat	Dr GN Bloem	08:15
	Prof MJ du P Beukes	09:00

	Ds PJE Botha	09:00
	Ds FGJ Loots	09:00
Empangeni	Ds JJ Dreyer	08:10
Evander	Ds JH Botha	09:00
Gaborone	Ds JM van Staden	08:10
	Oudl BL van Rooyen	08:10
Goudveld	Ds R van Staden	09:00
Hartbeesfontein	Ds P Harmzen	09:00
	Oudl HJE van Staden	09:00
Hartebeestpoort	Ds CM van der Merwe	09:00
Joachim Prinsloo	Oudl PS Botha	07:50
Johannesburg-Wes	Oudl PNH Bester	09:00
Krugersdorp	Oudl J Smith	09:00
Lydenburg	Ds WA Botha	09:00
Magaliesmoot	Oudl A Barnard	09:00
Makarios	Prof LJS Steenkamp	08:00
	Oudl CPT Steenkamp	08:00
Messina	Ds BC Oberholzer	08:05
	Oudl MM Theron	08:05
Montana	Ds JM van Staden	08:10
Nigel	Ds G Rocher	09:00
Nkana (Zambië)	Ds PD Rautenbach	09:00
Noordelike Pietersburg	Ds PJ Snyders	07:40
	Oudl JDG Venter	07:40
Noordelike Pretoria	Oudl HJ Wolfswinkel	08:00
Onverwacht	Oudl J Pretorius	08:10
Oos-Moot	Ds J Dippenaar	09:00
Oostelike Pietersburg	Ds GJM Wolmarans	08:00
Ottosdal	Oudl GJ Diedericks	09:00
Paarl	Ds AJH Janse van Rensburg	09:00
	Oudl JJ Bezuidenhout	08:00
Piet Retief	Ds BM Dupper	08:00
	Oudl G Bennie	08:05
Pietermaritzburg	Oudl EP Grobbelaar	08:10
Pietersburg	Ds FJC Oosthuizen	08:15
	Oudl AJM Smit	08:05
Port Elizabeth	Ds LJ de Leeuw	09:00
Pretoria-Noord	Ds WJ Slabbert	09:00
Pretoria-Oos	Oudl F Wilkens	09:00
Ringsbenoeming: Bothaville	Ds GJ van Staden (Gert)	09:00
Roedtan	Oudl AM van Staden	08:10
Ruskoppies	Ds PH van Rooyen	07:50
	Oudl GJ van Aarde	07:50
Secunda	Ds EHJ Engelbrecht	09:00

Siekte-emeritaat	Prof AG van Aarde	09:00
Sinodaal	Dr SP Pretorius	09:00
Sionshoogte	Ds DJD Taljard	09:00
Steelpoort	Ds R Botha	08:05
Stilfontein	Ds WH Barnard	08:00
Strand	Ds JJ Claassen	09:00
Sundra	Ds WE Snyman	09:00
Tarlton	Oudl AJJ Koegelenberg	09:00
Theresapark	Oudl JL van Niekerk	09:00
Tzaneen	Ds RL van der Westhuizen	09:00
	Oudl PP Vorster	09:00
Universiteit van Pretoria	Prof Y Dreyer	09:00
Vaalwater	Ds JP van Greunen	08:10
Van Warmelo	Oudl AG Nel	08:15
Ventersdorp	Oudl HJ Rykaart	09:00
Vivo	Ds WF Rademeyer	07:40
	Oudl NJ Grobler	07:40
Vliegepoort	Ds HT van der Linde	09:00
Vredefort	Oudl JAA Raath	08:15
Weskus	Ds JH Barkhuizen (jr)	08:10
Windhoek	Ds HAT Engelbrecht	07:55
Witbank-Noord	Oudl HS Steyn	08:00
Wonderfontein	Oudl DA Swarts	08:00
Zoutpansberg	Ds PJ van der Merwe	09:00
	Oudl W Malan	09:00

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir die afwesigheid van die duur van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds GFJ Beukes	Beroepafwagtend	Duur van vergadering
Ds CJ Bezuidenhout	Rustenburg Jac v Belkum	Duur van vergadering
Ds TF Dreyer	Wapadrant	Duur van vergadering
Ds C Francis	Onverwacht	Duur van vergadering
Ds GPJ Grobler	Emeritaat	Duur van vergadering
Ds FP Horn	Louis Trichardt	Duur van vergadering
Ds AC Kuyper	Villieria	Duur van vergadering
Oudl DS la Grange	Lydenburg	Duur van vergadering
Ds HF la Grange	Buiteland	Duur van vergadering
Ds RG Lee	Emeritaat	Duur van vergadering
Ds C Lemmens	Villieria	Duur van vergadering
Ds LH Miller	Buiteland	Duur van vergadering
Ds AM Nel	Witpoortjie	Duur van vergadering
Ds LA Nel	Emeritaat	Duur van vergadering

Ds A Oosthuizen	Meyerton-Suid	Duur van vergadering
Ds GWM Oosthuizen	Kapelaan	Duur van vergadering
Ds JAAA Schroeder	Emeritaat	Duur van vergadering
Ds CJ Smit	Emeritaat	Duur van vergadering
Ds JC Steenkamp	Potchefstroom	Duur van vergadering
Oudl CJ Uys	Dullstroom	Duur van vergadering
Ds MM van der Berg	Buiteland	Duur van vergadering
Ds WL van der Merwe	Emeritaat	Duur van vergadering
Ds SS van Wyk	Wolmaransstad	Duur van vergadering
Ds MA Venter	Siekte-emeritaat	Duur van vergadering
Ds DA Viljoen	Tsumeb/Grootfontein	Duur van vergadering

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds PJ Botha	Witbank-Suid	28 September – 08:30 tot 14:30
Prof J Buitendag	Dosent	Sommige dae
Ds J Dippenaar	Oos-Moot	Sommige dae
Ds MM Gasson	Benoryn	Sommige dae
Ds CEC Hertzog	Middelburg-Noord	27 September – oggend
Ds MS Jansen van Vuren	Duncanville	27 September – 10:00 tot 18:00
Dr RJ Jones	Kriel	Sommige dae
Oudl FG Joubert	Stoffberg	27 September – aand
Ds I Katzke	Bloemfontein	Sommige dae
Ds PJJ Kotze	Piet Potgieter	Sommige dae
Prof JA Loader	Buiteland	27 September tot 1 Oktober
Ds D Lourens	Selcourt	27 September tot 1 Oktober – aand
Ds JJ McDonald	Beroepafwagtend	27 September – oggend 29 September – middag
Ds JS Naudé	Greylingstad	27 September – aand
Ds FJ Redelinghuys	Oos-Londen	27 en 28 September
Oudl WJ Stokes	Vliegepoort	Sondag
Ds HT van der Linde	Vliegepoort	Sondag
Oudl WA van der Linde	Noordwestelike Pretoria	27 September
Oudl E van der Westhuizen	Witbank-Suid	28 September – 08:30 tot 14:30
Dr JH Vorster	Verwoerdburg	27 September – middag

KONSTITUERING

Die vergadering word wettig saamgestel uit die volgende stemgeregtigde afgevaardigdes:

GEMEENTE	PREDIKANT	OUDERLING
Alberton	Van Wyk T Ds	Van Wyk JMF Oudl
	Viljoen PB Ds	
Alberton-Wes	Harmse WH Ds	Ferreira JL Oudl
Balfour	Van Tonder JAP Ds	Haasbroek HJ Oudl
Barberton		Jansen van Rensburg GJL Oudl
Belfast	Hoffman S Ds	Ras MDJ Oudl
Bellville	Verhage E Ds	
Benoryn		Jansen van Vuuren CM Oudl
Bergsig	Nortjé F Ds	de Wet JM Oudl
Bethal	Beukes JA Dr	Swart PJ Oudl
Bethlehem	Greyling BF Ds	Swart AAJ Oudl
Bloemfontein	Dykema W Ds	Nortjé D Oudl
	Katzke I Ds	
	Nel J Dr	
Bloemfontein-Wes	Strauss LJ Ds	Steyn JJ Oudl
Boksburg	Schoeman GJC Ds	Bronkhorst JL Oudl
Bosmansrust	Pienaar PJHS Ds	Janse van Rensburg FC Oudl
Bothaville		Claassens D Oudl
Brackenhurst	Els G van R Ds	Mienie HJ Oudl
Brakpan	Uys PJ Ds	Erasmus AJ Oudl
Brakpan-Harmonie	Jansen van Rensburg JA Ds	Loock LDR Oudl
Brits	Celliers HJ Ds	Prinsloo AJ Oudl
Bronkhorstspuit	van Staden JH Ds	Steyn A Oudl
Buffelspoort	van Tonder CAP Ds	Rosseau AR Oudl
Carletonville	van Rooyen DA Ds	Kruger JGA Oudl
Carolina		de Beer AF Oudl
Clocolan		van Zijl J Oudl
Coligny	Eckard P Ds	Vorster OA Oudl
CSO	Viljoen CJ Ds	
Culembeeck	Conradie A Ds	Swamers PIM Oudl
Declercqville	Evert F Ds	Fourie J Oudl
Delareyville	Hattingh AJ Dr	Hattingh SP Oudl
Delmas	Struwig DJ Ds	du Toit AMH Oudl
Derdepoort	Swanepoel PC Ds	van Niekerk WM Oudl
Dordrecht/Queenstown		Els RJ Oudl
Drie Riviere	Putter JD Ds	
Drie Riviere-Oos	Van Schalkwyk JBMH Ds	Britz JJ Oudl
Duncanville	Jansen van Vuren MS Ds	
Durban	Dreyer TF Ds	
Ebenhaeser		Janse van Vuuren CFJG Oudl
Eendracht	Ras FH Ds	
Eikenhof	Strydom WA Ds	Labuschagne G Oudl

Elandspoort	van den Berg HP Ds	Bosman JNR Oudl
El-Flora	Bacon M Ds	Froneman CAF Oudl
Elsburg	Kramer JR Ds	Breytenbach HFC Oudl
Empangeni	Dreyer JJ Ds	Jansen A Oudl
Erasmia		Dalton I Oudl
Ermelo	van Zyl PJ Dr	Swart JL Oudl
Ermelo-Suid	Boshoff FJ Dr	van Rensburg AJ Oudl
Evander	Botha JH Ds	
Gaborone	van Staden JM Ds	van Rooyen BL Oudl
Gerdau		Klaasen JP Oudl
Germiston	Ayres J Ds	Lowe RG Oudl
Glencoe		Fourie AL Oudl
Gobabis		Barnard CM Oudl
Goede Hoop		Herbst JH Oudl
Goudveld	van Staden R Ds	
Greylingstad		Pieterse SJ Oudl
Grimbeekpark	Geel L Ds	van Rooyen IFD Oudl
Groeneweide	Jooste JP Ds	
Groot Marico	Sauer W de V Ds	Herbst AJ Oudl
Grootvlei	Marais FNS Ds	van Niekerk TA Oudl
Harrismith	van Heerden JH Ds	
Hartbeesfontein	Harmzen P Ds	Van Staden HJE Oudl
Hartebeeshoek	Bevolo-Manders JM Ds	Jacobs PJD Oudl
	Nel GCJ Dr	
Hartebeestpoort	van der Merwe CM Ds	Basson NCJ Oudl
	Sneygans FB Ds	van der Merwe CL Oudl
Hazyview		Botha WJJ Oudl
Heidelberg	Robberts ZC Ds	Herbst PCJ Oudl
Heilbron	Gothan HF Ds	Pretorius AS Oudl
Hendrina	van der Westhuizen JPC Ds	
Horison Roodepoort	Barnard D Ds	Botha JH de V Oudl
Jeffreysbaai	Meyer HP Ds	
Joachim Prinsloo		Botha PS Oudl
Johannesburg Suid		Bezuidenhout SP Oudl
Johannesburg Wes	Marnewick JC Ds	Bester PNH Oudl
Kaapstad	Smith KF Ds	Smit F Oudl
	van Wyk GMJ Dr	
Kampersrus	Louw HF Ds	de Lange AJ Oudl
Kathu	Kern L Ds	Smit JA Oudl
Kempton	Fourie EG Ds	van der Merwe BJ Oudl
Kempton Park-Oos	van der Merwe JC Dr	van Schoor WAJ Oudl
	Coetzee J Ds	
	Geyer-Matthysen A Ds	
Kimberley (Dora Theo)	Pretorius HJMW Ds	Smit CN Oudl
Klerksdorp		Kraukamp WF Oudl
Klerksdorp Doringkruin	Ungerer AG Ds	van Staden HJ Oudl

Klerksdorp-Oos Môrester	Botha GS (JR) Ds	Greyling PJ Oudl
Klerksdorp-Suid	Wilson JF Ds	de Beer M Oudl
Klerksdorp-Wilkoppies	Swart WH Ds	Daffue JJ Oudl
Koedoesrand		Van Staden JJ Oudl
Komatipoort	Engelbrecht BM Ds	Swanepoel S Oudl
Koster	Eckard EC Ds	Vorster JPH Oudl
Kriel		Visser BJ Oudl
Kroonstad	Grobler JD Ds	Venter AE Oudl
Krugersdorp	Delpor H Dr	Smith J Oudl
Krugersdorp-Noord	Fourie JPJ Ds	Bothma S Oudl
		van der Merwe CJ Oudl
Krugersdorp-Oos	Kloppers A Ds	Vorster PP Oudl
	Kloppers HN Ds	
Krugersdorp-Wes	van der Merwe-Botha D Ds	
Kruin	Pienaar AJ Ds	de Bruyn PW Oudl
Ladysmith	van der Berg CJ Ds	van der Walt TA Oudl
Laer Suidkus	Pieterse JJ Ds	
Laeveld	Viviers G Ds	van Deventer AAM Oudl
Leeudoringstad	van Rooyen LS Ds	
Letsitele	Truter JHL Dr	Smit PJJ Oudl
Lichtenburg	Senekal GC Ds	le Roux AJP Oudl
Lichtenburg-Oos	Jacobs DS Ds	Erasmus ICJ Oudl
Losberg	Marran EB Dr	Scheepers HJP Oudl
Lydenburg	Botha WA Ds	
Mafeking	Botha A Ds	van der Merwe ZJ Oudl
Magaliesburg	Stoltz GPJ (Jr) Ds	Steyn HJC Oudl
Magaliesmoot		Barnard A Oudl
Makarios	Steenkamp LJS Prof	Steenkamp CPT Oudl
Makwassie		Beyers G Oudl
Malelane	van Deventer JBJ Ds	Bezuidenhout WJ Oudl
Marble Hall	Koekemoer JJC Ds	Risseeuw JN Oudl
Messina	Oberholzer BC Ds	Theron MM Oudl
Meyerspark	Storm JMG Dr	Paynter FJ Oudl
	van der Linde LJ Ds	
Meyerton	Bester JP Ds	Bloem G Oudl
Middelburg	Scheepers GSC Ds	de Beer PJS Oudl
	Steenekamp NJS Ds	
Middelburg-Noord	Hertzog CEC Ds	Prinsloo DG Oudl
Midrand	Eksteen P Ds	Meyer MW Oudl
Midstream	Lindeque GC Dr	Nel PW Oudl
Montana	Coertze RJ Ds	Mulder P Oudl
	van der Watt DW Ds	
	van Staden JM Ds	
Montana-Oos	Steenkamp JJ Dr	Nagel G Oudl

Morgenzon		Jansen van Rensburg LM Oudl
Mosselbaai	Malan GJ Dr	
Naboomspruit	Botes HJ Dr	Pont JW Oudl
Namibkus	Janse van Rensburg L Ds	Engelbrecht CJ Oudl
Namib-Suid	van der Walt M Ds	Alberts P Oudl
Nederlandssprekend		van der Kuil F Oudl
Nelspruit	Macdonald GDJ Ds	Gerber H Oudl
	Botes MCE Ds	
Newcastle	van Wyk GF Ds	de Villiers JG Oudl
Newlands	Malan MD Ds	du Toit FJF Oudl
Nigel	Rocher G Ds	Jacobs NJG Oudl
Nkana (Zambië)	Rautenbach PD Ds	
Noordelike Pietersburg	Snyders PJ Ds	Venter JDG Oudl
Noordelike Pretoria		Wolfswinkel HJ Oudl
Noordrand		Pretorius MF Oudl
Noordwestelike Pretoria	de Beer GS Ds	van der Linde WA Oudl
Odendaalsrus	du Plessis CH Ds	Campher CJ Oudl
Ogies	van der Westhuizen MJ Ds	Joubert JL Oudl
	Pienaar RTI Ds	
Olifantsfontein		Jansen van Rensburg CS Oudl
Onverwacht		Pretorius J Oudl
Oos-Moot	Thomas A Ds	Spang FP Oudl
	Dippenaar J Ds	
Oostelike Pietersburg	Wolmarans GJM Ds	Swanevelder PAC Oudl
Orkney	Holtzhausen JA Ds	Beukes CJ Oudl
Otjiwarongo	Britz JZ Ds	
Ottosdal	Botha TL Ds	Diedericks GJ Oudl
Oudtshoorn	van Belkum M Ds	van Belkum HR Oudl
Outeniqua	Nortjé F Ds	Lotter J Oudl
Paarl	Janse van Rensburg AJH Ds	Bezuidenhout JJ Oudl
Parkrand	van Baalen EJA Ds	
Parys	Smith WJ Dr	
Petrusburg	Swart MJ Ds	
Phalaborwa	Jansen van Rensburg MJ Ds	
Philadelphia	van Staden PJ Dr	Lizamore DJ Oudl
	Slabbert MJ Ds	
	de Beer SM Dr	
Pierneef	de Kock P Ds	le Roux JJ Oudl
Piet Potgieter		Kotzé AD Oudl
Piet Retief	Dupper BM Ds	Bennie G Oudl
Pietermaritzburg		Grobbelaar E Oudl
Pietersburg	Oosthuizen FJC Ds	Smit AJM Oudl

Pinetown	Viljoen A Ds	Bezuidenhout TJ Oudl
Port Elizabeth	de Leeuw LJ Ds	Kruger J Oudl
Postmasburg	Steyn JJ Ds	Verrall GR Oudl
Potchefstroom	Kok WJJ Ds	Janse van Rensburg MNR Oudl
Potchefstroom Die Wilge	Steenkamp JJ (Jnr) Ds	Rademeyer CC Oudl
Potchefstroom-Noord	Kok SA Ds	Kriek HN Oudl
Potchefstroom- Studente	Denton RA Ds	Schwartz PAW Oudl
Potchefstroom-Suid	Smit GJ Ds	van Schalkwyk E Oudl
Potgietersrus	Nel HSK Ds	Oberholzer JA Oudl
Premiermyn	Otto J Dr	Greeff TG Oudl
Pretoria	Pienaar LAD Ds	Oberholzer JA Oudl
	Pretorius C Dr	
Pretoria-Noord	Slabbert WJ Ds	Nel GH Oudl
Pretoria-Oos	van der Merwe JF Ds	Wilkens F Oudl
Pretoria-Tuine	Botma MA Dr	Steyn P de B Oudl
Pretoria-Wes	Kruger GF Ds	Schoeman SG Oud
Primrose	Janse van Rensburg JP Ds	Bester SW Oudl
Primrose-Oos	van Schoor WAJ Dr	Roodt JCM Oudl
Randburg	van Wyk CJ Ds	Britz PD Oudl
	van Sittert JJ Ds	
Randfontein Midpark	Hindley WRT Ds	
Richardsbaai	Furstenberg P de K Ds	Cronjé SC Oudl
Rietspruit	le Roux M Ds	Visser JC Oudl
Rietvallei	Odendaal HJ Ds	Pieters EM Oudl
	Herbst H Ds	
Ringsbenoeming: Bothaville	van Staden GJ (Gert) Ds	
Roedtan	Redelinghuys MJ Ds	van Staden AM Oudl
Rooihuiskraal	Potterill CF Ds	van Staden JMF Oudl
	Vogel IJ Ds	
Roosenekal		Curlewis RG Oudl
Ruskoppies	van Rooyen PH Ds	van Aarde GJ Oudl
Rustenburg		Beyers PRHB Oudl
Rustenburg-Kloof	Enslin CB Ds	Kleynhans AF Oudl
Rustenburg-Suid	Dreyer-Krüger AE Ds	
	Kramer HMJ Ds	
Rustenburg-Tuine	Young JA Ds	Doubell DJ Oudl
	Venter LJ Ds	
Sabie	Breytenbach WJM Ds	
Saffierkus	Steenkamp PL Ds	Viljoen D Oudl
Sannieshof	Kern HPF Ds	Bornman JJB Oudl
Sasolburg	Labuschagne FJ Dr	
Sasolburg-Suid		Botha ACEW Oudl
Schoemansdal	Venter WF Ds	Engelbrecht JFP Oudl

Schweizer-Reneke		Oldewage CF Oudl
Secunda	Wolmarans PJ Ds	Dreyer DJ Oudl
	Engelbrecht EHJ Ds	
Selcourt	Lourens D Ds	Kruger DJ Oudl
Setlaars		du Toit JJ Oudl
Silverton	van Immerzeel J Ds	Knol E Oudl
Sionshoogte	Taljad DJD Ds	Young HML Oudl
Sionspoort	Delport M Ds	Labuschagne RJ Oudl
Sonlandpark	van Staden JH Ds	
	van Wyk WPF Ds	
Springs	Dannhauser EH Dr	
Springs-Noord	Beukes DW Ds	Kleynhans NJ Oudl
Springs-Oos	Roets PJ Ds	Bekker WW Oudl
Standerton	Meyer M Ds	Holmner JAG Oudl
Steelpoort	Botha R Ds	
Stellenbosch	le Roux C Ds	Combrink NJJC Oudl
Stilfontein	Barnard WH Ds	
Stilfontein-Wes	Oosthuizen SJ Ds	Fourie JD Oudl
Stoffberg		Joubert FG Oudl
Strand	Claassen JJ Ds	Combrinck JJ Oudl
Studerende	Kloppers EC Dr	
Suidoos-Witbank	Lombard IM Ds	Opperman GJ Oudl
	Manders C Ds	
	du Plessis-Manders MM Ds	
Sundra	Snyman WE Ds	Jansen van Niewenhuizen CPF Oudl
Swartkop	Naudé MS Ds	Fourie JD Oudl
	Roets AH Ds	
	Potgieter M Ds	
	Beukes APJ Ds	
Swellendam	Joubert TF Ds	
Tarlton	Greyling JJ Ds	Koegelenberg AJJ Oudl
Theresapark	Schoeman PR Ds	van Niekerk JL Oudl
Trichardtsfontein	Rossouw JAC Ds	Louwrens JW Oudl
Turffontein	Mans W Ds	Mans CL Oudl
Tzaneen	van der Westhuizen RL Ds	Vorster PP Oudl
Utrecht		van der Westhuizen CH Oudl
Vaalharts	Hoffman S (Jr) Ds	Staats G Oudl
Vaalpark	Sheppard E Ds	
Vaalwater	van Greunen JP Ds	de Wet ZC Oudl
Van Der Hoff	du Preez JP Ds	Coetsee MPA Oudl
Van Warmelo		Nel AG Oudl
Vanderbijlpark-Oos	le Roux SJ Ds	Gouws JA Oudl
Vanderbijlpark-Suid	Rust RJ Ds	Nieuwoudt FJ Oudl
	Swanepoel AC Ds	

Ventersdorp	Mouton JH Ds	Rykaart HJ Oudl
Vereeniging	Boshoff PB Dr	Beeslaar SE Oudl
Verwoerdburg	du Toit DJ Ds	Willemse BG Oudl
	Viljoen PF Ds	
	Beyers J Dr	
	Vorster JH Dr	
Viljoenskroon		Swanepoel PA Oudl
Villieria	Lemmens C Ds	Harvie RFB Oudl
Virginia		Strydom J Oudl
Vivo	Rademeyer WF Ds	Grobler NJ Oudl
Vliegepoort	van der Linde HT Ds	Stokes WJ Oudl
Volksrust	Buitendag P Ds	Geldenhuis JMA Oudl
Vrede	van Zyl A Ds	Lombard BJ Oudl
Vredefort		Raath JJA Oudl
Vryburg	Kotzé HGS Ds	
Vryheid	Kay JH Ds	
Wapadrant	Dreyer TF Ds	Pieterse AD Oudl
	Delpont JM Ds	
Warmbad	Liebenberg CG Ds	Ras MN Oudl
Waterberg	Van Wyk BJ Dr	van Rooyen CF Oudl
Waterval Boven		Greyling JC Oudl
Welgelegen-Pietersburg	Joubert HS Ds	Vorster P Oudl
Weltevreden	Beukes CJ Dr	van Wyk G Oudl
	Pretorius ER Ds	
Weskus	Barkhuizen JH (Jr) Ds	Steyn CP Oudl
Wesmoot	Beukes SA Ds	Coetzee C Oudl
Westonaria		Vosloo PH Oudl
Windhoek	Engelbrecht HAT Ds	
Witbank	Nieuwhof A Ds	Grobbelaar CJ Oudl
Witbank-Noord		Steyn H Oudl
Witbank-Suid	Botha PJ Ds	van der Westhuizen E Oudl
Witfield	Jansen van Nieuwenhuizen TH Ds	Fourie SMF Oudl
Witfontein	Manders JT Ds	Janssen van Vuuren A Oudl
Witpoortjie		Hattingh JH Oudl
Witrivier	Smith PM Ds	Breedt PAH Oudl
Wolmaransstad	van Wyk DJC (Jr) Dr	Fouché LJ Oudl
Wonderboom	Esterhuizen PS Ds	Botha WH Oudl
Wonderboompoort	de Bruin CJ Ds	Bester P Oudl
Wonderboom-Suid	du Plessis DZ Ds	Pretorius DJ Oudl
Wonderfontein	Alberts NM Ds	Swarts D Oudl
Worcester	van Staden P Dr	Boonzaaier JM Oudl
Zeerust		Jordaan MJ Oudl
Zesfontein	Pretorius PJO Ds	Joubert PJ Oudl

Zimbabwe	Olivier W Ds	Cruger HJ Oudl
Zoutpansberg	van der Merwe PJ Ds	Malan W Oudl
Zuurfontein	Janse van Rensburg JG Ds	Bosman D Oudl
Zwartruggens		de Beer SL Oudl

Beroepafwagtende predikante

Mc Donald JJ Ds
 Jacobs PJ Ds
 van der Walt CP Ds
 van Tonder PS Ds
 Koning K Ds
 Retief HA Ds
 Botha RP Ds
 van der Merwe MM Ds

Bybelgenootskap

de Wet JMJ Ds
 Papp KD Ds

Emeritaat

Antonites AJ Prof
 van der Westhuizen HG Prof
 Erasmus BJ Ds
 Swanepoel AM Ds
 Zwarts AJ Ds
 Janse van Rensburg NJ Ds
 Prinsloo JJ (Sr) Dr
 Nell LJJ Ds
 Beukes MJ du P Prof
 Prinsloo WP Ds
 Bloem GN Dr
 Wagenaar JPJ Ds
 van Deventer HT Dr
 Geyser PA Prof
 Jacobs JHH Ds
 Loots FGJ Ds
 Botha PJE Ds
 Botha TJ Ds
 Herbst WJ Ds

Siekte Emeritaat

van Aarde AG Prof

Sinodaal

Pretorius SP Dr
van Wyk WC Dr
Kloppers WC Dr

Universiteit Van Pretoria

Dreyer WA Dr
Dreyer Y Prof
Dreyer TFJ Prof
van Eck E Prof
Venter PM Prof
Buitendag J Prof

PERSONALIA

Die volgende predikante (waarvan die Kommissie bewus is) het in die huwelik getree:

2008

- * Ds LJ Steyn

2009

- * Ds JH van Staden

2010

- * Prof PJ van der Merwe
- * Ds JM van Staden (Montana)

Die volgende predikante het besondere prestasies behaal:

2008

- * Ds K Papp (sr) het die titel *professor honoris causa* van die Hervormde Teologiese Akademie van Sárospatak in Hongarye ontvang op 14 September 2008 tydens die amptelike opening van die akademie.

2009

- * Prof J Buitendag is aangestel as hoof van die Departement Dogmatiek en Christelike Etiek Vy die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria.
- * Ds HF Gothan het by die gradeplegtigheid van die Universiteit van Pretoria namens sy oorlede eggenote, Alida, haar PhD-graad in ontvangs geneem. Daar is ook aan haar akademiese ere-kleure toegeken.

- * Prof JP Oberholzer is deur die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns die Pieter van Drimmelenmedalje toegeken vir sy werk as hoofredakteur van *Die Bybel vir Dowes*. Die medalje is op 27 Junie 2009 tydens die Akademie se eeufesvieringe in Bloemfontein oorhandig.
- * Ds SJ Oosthuizen het 'n sleutelrol gespeel tydens die Stilfonteinkrisis (DRD-likwidasië en die aardbewing) enkele jare gelede en is weens sy ervaring en kundigheid verkies as ondervoorsitter van die Pamodzi Orkney Noodfonds.
- * Ds CJA Simpson is verkies as die eerste voorsitter van die "nuwe" Bybelgenootskap (as artikel 21-maatskappy).

2010

- * Prof J Buitendag is aangestel as Dekaan by die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria.

Die volgende predikante het akademiese prestasies behaal:

2009

- * Ds DJ du Toit het 'n MTh-graad in Dogmatiek en Christelike Etiek verwerf.
- * Dr FJ Labuschagne het 'n doktorsgraad in Praktiese Teologie verwerf.
- * Prof JA Loader het op 28 April 2009 'n eredoktorsgraad by die Universiteit van Pretoria ontvang.

2010

- * Dr H Delport het 'n PhD-graad in Praktiese Teologie verwerf.
- * Dr S Hoffman (jr) het 'n DD-graad in Dogmatiek en Christelike Etiek verwerf.
- * Dr RJ Jones het 'n PhD-graad in Nuwe Testamentiese Wetenskap verwerf.
- * Ds M Potgieter het 'n MTh-graad in Dogmatiek verwerf.
- * Ds AG Ungerer het 'n PhD-graad in Praktiese Teologie verwerf.
- * Ds JM van Staden (Marthinus) het 'n MA-graad in Praktiese Teologie (Jeugbediening) verwerf.
- * Ds T van Wyk het 'n MTh-graad in Dogmatiek met lof verwerf.

Die volgende predikante het 25 jaar in die bediening gevier:

2007

- * Ds PM Smith
- * Ds JJ van Wyk

2008

- * Ds H Aucamp
- * Ds P de Kock
- * Dr WA Dreyer
- * Ds PS Esterhuizen

- * Ds EG Fourie
- * Dr WRT Hindley
- * Ds AJH Janse van Rensburg
- * Ds TF Joubert
- * Ds RG Lee
- * Ds AM Nel
- * Ds PD Rautenbach
- * Ds RJ Rust
- * Ds AS van den Berg
- * Ds WL van der Merwe
- * Ds DW van der Watt
- * Ds GMJ van Wyk

2009

- * Ds A Barnard
- * Ds MCE Botes
- * Ds MJ Fouché
- * Ds BF Greyling
- * Ds WJJ Kok
- * Ds HF la Grange
- * Ds IM Lombard
- * Ds JJ McDonald
- * Ds HJ Odendaal
- * Ds ER Pretorius
- * Ds HP van den Berg
- * Ds JH van Staden
- * Ds PB Viljoen
- * Ds S Visser

2010

- * Ds GS de Beer
- * Ds BM Dupper
- * Dr GJ Malan
- * Ds FJC Oosthuizen
- * Ds AH Roets
- * Prof E van Eck
- * Ds WPF van Wyk

Die volgende predikante het 50 jaar in die bediening gevier:

2007

- * Ds ANJD Alberts
- * Ds DF Erasmus
- * Ds MJ Naudé

2008

- * Ds NJ Janse van Rensburg
- * Ds LA Nel
- * Ds JAAA Schroeder
- * Ds JP Snyman

2009

- * Ds ECB Kotze
- * Ds GC van Staden

2010

- * Prof JH Koekemoer
- * Ds AT McDonald
- * Prof GMM Pelser

Die volgende predikante het 60 jaar in die bediening gevier:

2007

- * Ds TF Dreyer (sr)
- * Ds F van Oosten

2008

- * Ds HME Dreyer

2009

- * Ds DJAG du Toit
- * Ds GJ van Jaarsveld
- * Ds CJS van Niekerk

2010

- * Prof BJ Engelbrecht
- * Prof PJT Koekemoer
- * Ds JH Naudé
- * Ds PS van Staden

Die volgende predikante het emeritaat aanvaar:

2007

- * Ds PL Steenkamp

2008

- * Prof AJ Antonites
- * Dr GN Bloem
- * Ds PJE Botha
- * Ds WJ Herbst
- * Ds CJA Pieterse
- * Ds WP Prinsloo
- * Ds HA Retief
- * Ds WH Steyn
- * Ds DJP Stoltz
- * Ds WL van der Merwe
- * Dr HT van Deventer
- * Ds JPJ Wagenaar

2009

- * Ds H Aucamp
- * Prof APB Breytenbach
- * Prof PA Geyser
- * Ds PR Prinsloo
- * Ds CJH Steenkamp
- * Prof PJ van der Merwe

2010

- * Ds RJ Coertze
- * Dr JGM Dreyer
- * Ds JC Jansen van Rensburg
- * Dr JP Labuschagne
- * Ds JS Naudé
- * Ds JLJ Smit
- * Ds WJ Steyn

Die volgende predikante het toegetree tot die evangeliebediening:

2008

- * Ds F Evert
- * Ds L Kern
- * Ds MD Malan
- * Ds M Potgieter
- * Ds JJ Steyn
- * Prop C van der Merwe
- * Ds CP van der Walt
- * Ds JPC van der Westhuizen
- * Ds T van Wyk
- * Prop MS van Zyl

2009

- * Ds JJ Claassen
- * Ds LJ de Leeuw
- * Ds W Dykema
- * Ds HMJ Kramer
- * Prop E le Roux
- * Ds MS Naudé
- * Ds W Olivier
- * Ds G Rocher

Die volgende predikante is onthef of het bedank:

2007

- * TP Möller

2008

- * PJ Botha
- * HW Calitz
- * M Carelsen
- * PW Duvenage
- * JM Fourie
- * FC Greeff
- * E Oosthuizen
- * MR Pienaar
- * CJ Swart
- * JA Swart
- * JWT van Heerden
- * AN van Niekerk

2009

- * A Barnard
- * JH Breytenbach
- * GS de Bruin
- * SP Nolte
- * JA van der Westhuizen
- * E Wolff

2010

- * JJ Greyling
- * MJ Jansen van Rensburg (née Van Staden)
- * DF Oosthuizen (née Fourie)
- * S van der Walt

Die volgende predikante is medies ongeskik verklaar:

2009

- * Ds AMT Greyling

2010

- * Ds LMP Swanepoel
- * Ds S Visser

Die volgende predikant het siekte ervaar of operasies ondergaan:

2007

- * Ds TL Botha was in 'n ernstige motorongeluk betrokke.

2008

- * Dr JA Beukes het 'n breukoperasie ondergaan.
- * Ds GS Botha is opgeneem in die hospitaal met longontsteking en het 'n hartklepoperasie ondergaan.
- * Ds HN Botha het 'n hartaanval gehad.
- * Prof SJ Botha het 'n hartomleidingsoperasie ondergaan.
- * Dr JGM Dreyer het hartchirurgie ondergaan.
- * Prof PA Geyser het 'n operasie ondergaan.
- * Ds JHH Jacobs het ernstige hartprobleme ervaar.
- * Prof JA Loader het 'n operasie ondergaan.
- * Ds NJ Marè het 'n hartaanval gehad.
- * Ds WP Prinsloo het 'n operasie ondergaan.
- * Ds AH Roets het 'n operasie ondergaan.
- * Ds PL Steenkamp het 'n hartoorplanting gehad.
- * Ds DGS Steyn het 'n hartklepvervangingsoperasie ondergaan.
- * Ds FH van der Merwe het 'n operasie ondergaan.
- * Prof PJ van der Merwe het versterkings in sy hartare ontvang.
- * Ds D van der Merwe-Botha het 'n skoueroperasie ondergaan. Sy moet ook 'n operasie in haar ander skouer ontvang en heupvervangings.
- * Dr HT van Deventer het weer 'n hartoperasie ondergaan.
- * Ds GJ van Staden (emeritaat) het 'n nekoperasie ondergaan.
- * Ds MA Venter het 'n rugoperasie ondergaan.
- * Prof PM Venter het 'n operasie ondergaan.
- * Ds JF Wilson het 'n beroerte gehad.

2009

- * Ds JJ Barnard het 'n biopsie op sy lewer gedoen gehad.
- * Dr GN Bloem het 'n neusoperasie ondergaan.
- * Ds TJ Botha het twee beroerte aanvalle oorleef.

- * Ds JZ Britz het 'n kwaadaardige gewas in sy bors verwyder gehad.
- * Prof TFJ Dreyer het 'n rugoperasie ondergaan.
- * Prof BJ Engelbrecht is behandel vir hart- en nierversaking.
- * Prof E Engelbrecht het 'n operasie aan sy stembande gehad.
- * Ds JHH Jacobs was ernstig siek met breinvliesontsteking.
- * Ds CJ Janse van Rensburg is in 'n versorgingsoord in Grootbrak opgeneem.
- * Ds SJ le Roux het twee hartklepoperasies ondergaan.
- * Dr EB Marran het sy hakskeensening beseer.
- * Ds AT McDonald het kolonkanker.
- * Ds JH Mouton het 'n gewas teen die stam van sy brein wat gehoorprobleme veroorsaak.
- * Ds JH Naudé se galblaas is verwyder.
- * Dr SP Pretorius het 'n knieervanging ondergaan.
- * Ds JAC Rossouw het 'n hartomleidingsoperasie ondergaan.
- * Ds JAAA Schroeder het sy heupbeen gebreek.
- * Prof LJS Steenkamp was in 'n ernstige motorongeluk betrokke.
- * Ds PL Steenkamp het 'n hartoorplanting gehad.
- * Ds SJ Swanepoel het 'n bloedklont in sy been gehad.
- * Dr HT van Deventer het 'n opehartoperasie ondergaan.
- * Ds SS van Wyk se regterlob van haar skildklier is verwyder en skildklierkanker is by haar gediagnoseer.
- * Ds MA Venter het 'n nekoperasie ondergaan.
- * Prof PM Venter was ernstig siek met 'n embolisme.
- * Ds PF Viljoen was ernstig siek.
- * Ds JPJ Wagenaar het 'n kwaadaardige kankergewas uit sy nek verwyder gehad.

2010

- * Ds H Aucamp is deur 'n pofadder gepik.
- * Ds CL Badenhorst het 'n ligte beroerteaanval gehad.
- * Prof APB Breytenbach het 'n operasie ondergaan nadat pankreaskanker by hom gediagnoseer is, maar tydens die operasie is geen teken daarvan gevind nie.
- * Dr WJ Coetzer het 'n breinoperasie ondergaan.
- * Ds CJ de Bruin was gediagnoseer met limfoonkanker.
- * Dr JGM Dreyer het 'n tweede abses uit sy long laat verwyder.
- * Ds EC Eckard en sy kinders was ernstig siek.
- * Prof BJ Engelbrecht het weer 'n terugslag gehad.
- * Ds HF Gothan was in 'n ernstige motorongeluk betrokke.
- * Ds RG Lee het 'n knieervangingsoperasie ondergaan.
- * Ds MD Malan het Bell-paralise gehad.
- * Ds AT McDonald het 'n buikoperasie ondergaan waartydens sy kolon verwyder is.
- * Ds A Nieuwhof was in die hospitaal opgeneem met erge hoofpyne.
- * Ds K Papp en sy eggenote het albei baie verswak. Ds Papp is opgeneem in 'n afdeling vir verswakte bejaardes in 'n aftreeoord en mev Papp bly voorlopig in hulle huis aan waar sy deur 'n verpleegster versorg word. Ds Papp het 'n heupvervangingsoperasie ondergaan.

- * Ds LAD Pienaar is met velkanker gediagnoseer.
- * Ds RTI Pienaar het 'n seldsame lewersiekte opgedoen.
- * Ds PR Prinsloo het 'n heupvervangingsoperasie ondergaan.
- * Ds JAAA Schroeder het 'n heupvervangingsoperasie ondergaan.
- * Ds CJ Smit het geweldig verswak en word tuis behandel.
- * Ds PM Smith was ernstig siek met longontsteking.
- * Ds JP Snyman is in 'n versorgingsoord opgeneem.
- * Ds CJS van Niekerk het sy sig feitlik heeltemal verloor.
- * Ds MA Venter het 'n nekoperasie ondergaan.
- * Prof PM Venter het operasies ondergaan.
- * Dr JH Vorster se mikroligte vliegtuig het geval en hy is ernstig beseer.
- * Ds JPJ Wagenaar het operasies ondergaan en waterpokkies gehad.
- * Ds JP Janse van Rensburg het 'n operasie ondergaan en infeksie opgedoen.

Die volgende heuglike gebeurtenisse word vermeld:

2007

- * Ds F Nortjé (Ferdie) se dogter is deur die rektor van die Universiteit van Stellenbosch aangewys as een van die top 30 eerstejaars op akademiese gebied.

2008

- * Ds C Lemmens en haar eggenoot se eersteling is gebore.

2009

- * Ds SA Beukes en sy eggenote het 'n dogter ryker geword.
- * Drr A en J Groenewald se tweede seun is gebore.
- * Ds CEC Hertzog het aan die ystermankompetisie in Port Elizabeth deelgeneem.
- * Ds JG Janse van Rensburg se seun het tydens die SA Swemkampioenskappe 2 brons, 1 silwer en 4 goue medaljes verower.
- * Ds L Kern en sy eggenote het 'n seun ryker geword.
- * Ds JJC Koekemoer se seun het tydens die SA Swemkampioenskappe 3 goue en 1 silwer medaljes verwerf.
- * Ds D Lourens en haar eggenoot se eersteling is gebore.
- * Di C Manders en MM du Plessis-Manders se eersteling is gebore.
- * Ds HP Meyer het 'n dogter ryker geword.
- * Ds F Nortjé (Ferdie) se seun het sy Springbokkleure in gholf verwerf. Hy het in Junie deelgeneem aan die wêreldkampioenskappe in Japan.
- * Ds A Oberholzer en sy eggenote het 'n seun ryker geword.
- * Ds PJ Wolmarans en sy eggenote het 'n seun ryker geword.

2010

- * Ds MM Gasson en haar eggenoot se eersteling is gebore.

- * Ds RJ Jones en sy eggenote se tweeling is gebore.
- * Ds PR Schoeman en sy eggenote het 'n dogter ryker geword.
- * Ds IJ Vogel en sy eggenote se eersteling is gebore.

Die volgende predikante het leed ervaar:

2008

- * Di ME Beukes en JP van Greunen se kind was ernstig siek.
- * Prof APB Breytenbach se vrou het 'n angiogram ondergaan.
- * Prof J Buitendag se eggenote het behandeling teen borskanker ontvang.
- * Ds JJ du Toit en sy eggenote is deur gewapende rowers in hulle huis oorval.
- * Ds JPJ Fourie se motor is gekaap.
- * Ds FJ Labuschagne se eggenote was ernstig siek.
- * Dr J Otto se eggenote was ernstig siek.
- * Ds LAD Pienaar en sy dogter is by hulle tuiskoms oorval en beroof. Ds Pienaar se eggenote het voetoperasies ondergaan.
- * Ds DJP Stoltz se eggenote en ds GPJ Stoltz se moeder het 'n operasie ondergaan nadat kanker by haar ontdek is.
- * Dr JHL Truter se eggenote het behandeling teen kanker ontvang.
- * Prof AG van Aarde se eggenote het behandeling ontvang en 'n angiogram ondergaan.
- * Ds GJ van Staden (Rustenburg) se eggenote was ernstig siek met 'n bloedklont in die long.

2009

- * Prof SJ Botha se eggenote het 'n knieervangingsoperasie ondergaan.
- * Ds HAT Engelbrecht se seun was in 'n motorongeluk betrokke.
- * Ds BF Greyling se eggenote was ernstig siek en het 'n operasie ondergaan.
- * Ds GDJ Macdonald se eggenote en kinders is deur gewapende rowers in hulle huis oorval.
- * Ds JJ McDonald en haar gesin is deur gewapende rowers in hulle huis oorval.
- * Ds JAAA Schroeder se eggenote was ernstig siek.
- * Ds KF Smith se vader was ernstig siek.
- * Dr JC van der Merwe se eggenote het 'n heupvervanging ondergaan.
- * Dr DJC van Wyk (sr) se eggenote was ernstig siek en in die hospitaal opgeneem.

2010

- * Ds H Aucamp se eggenote het 'n tweede rugoperasie ondergaan.
- * Ds MCE Botes se eggenote het 'n ernstige operasie ondergaan.
- * Ds A Conradie se moeder het 'n rugoperasie ondergaan.
- * Ds DZ du Plessis se eggenote het 'n beroerteaanval gehad.
- * Ds MD Malan, sy gesin en hulle gaste is deur gewapende rowers in hulle huis oorval.

- * Ds T Snyman se eggenote het nierversaking en longontsteking gehad.
- * Ds PL Steenkamp se dogter se tweeling is te vroeg gebore.
- * Ds WJ Steyn se eggenote was ernstig siek.
- * Ds SJ Swanepoel was ernstig siek. Sy eerste agterkleinkind het 'n onge-
neeslike siekte en sal vir nie langer as drie maande leef nie.
- * Dr P van Staden se eggenote het borskanker gediagnoseer gehad.

Nuwe gemeentes:

2009

- * Midstream
- * Saffierkus

Gemeentes wat ontbind het:

2009

- * Allanridge

Gemeentes wat saamgesmelt het:

2008

- * Secunda en Kosmos (staan bekend as Secunda)

2009

- * Dendron en Vivo (staan bekend as Vivo)
- * Waterval Boven en Belfast (staan bekend as Belfast-Boven)

2010

- * Riebeeckstad, St Helena en Welkom (staan bekend as Goudveld)
- * Waterberg en Waterberg-Wes (staan bekend as Waterberg)

BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van prof TFJ Dreyer onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr DJC van Wyk (jr). Die volgende persone neem aan die bespreking deel:

- * Prof HG van der Westhuizen
- * Prof E van Eck
- * Prof AG van Aarde
- * Dr CJ van Wyk
- * Dr GMJ van Wyk
- * Dr J Otto

Prof Dreyer kry ten slotte geleentheid om repliek te lewer op die opmerkings wat gemaak is.

VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

In terme van Ordinansie 3.8.3(vi) kies die vergadering uit die aanwesige predikante

- * 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin
- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere lede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Die volgende Ordinansies word in ag geneem:

Ordinansie 3.8.3(vii) wat soos volg lui:

"Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is".

Ordinansie 3.10.1(ii) wat soos volg lui:

"Met die oog op rotasie dien geen ampsdraer vir langer as twee termyne aaneen op die Kommissie nie".

Prof E van Eck, ds AC Kuyper, oudle FH Geyser en JH Steyn se termyne verstryk en is nie weer verkiesbaar nie. Prof TFJ Dreyer emeriteer in Desember 2011.

Die vergadering aanvaar soos in die verlede, dat ouderlinglede later deur die loop van die vergadering verkies word.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

STEMMINGSPROSES

Die vergadering stem elektronies soos wat die Reglement van Orde bepaal.

BEDANKING VAN UITTREDENDE VOORSITTER

Prof TFJ Dreyer, die uittredende voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, bedank die uittredende Kommissielede vir hulle diens die afgelope drie jaar. Hy meld dat dit 'n baie moeilike tydperk was met verskillende standpunte onder lede, maar dit is altyd hanteer. Daar is altyd besluit in die beste belang van die Kerk. Hy bedank in die besonder die ouderlinglede en die Moderamenlede, sowel as die Administrateur en die Sekretaris.

VERKIESING VAN DIE VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen ds APJ Beukes en dr DJC van Wyk (jr).

Dr DJC van Wyk (jr) word verkies.

---oOo---

GOEDKEURING VAN DIE REGLEMENT VAN ORDE

Die Reglement van Orde soos opgeneem in die agenda word deur die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgehou vir goedkeuring.

BESLUIT

1. Die Reglement van Orde word goedgekeur.

VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Volgens Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word.

BESLUIT

1. Die aanbeveling van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat die ouderlinglede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word, word aanvaar.

NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule word soos volg beskikbaar gestel tydens die oggend teepouse en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete:

Datum

Dinsdag 28 September

Notule

Aandsitting van 26 September; oggend- en middagsitting van 27 September.

Woensdag 29 September	Aandsitting van 27 September, oggend- en middagsitting van 28 September.
Donderdag 30 September	Aandsitting van 28 September, oggend- en middagsitting van 29 September.
Vrydag 1 Oktober	Aandsitting van 29 September, oggend- en middagsitting van 30 September.
Saterdag 2 Oktober	Aandsitting van 30 September, oggend- en middagsitting van 1 Oktober.

Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgvaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 3 die volgende benoemings gemaak:

NOTULEHOUERS

Dr SP Pretorius, mev Karen Breedts, die skriba, viseskriba en Administrateur.

ORDEKOMMISSIE

Ouderlinglede van die uittredende Kommissie word benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl FH Geyser. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering met dié taak behulpzaam wees.

FORMULERINGSKOMMISSIE

Die Formuleringskommissie word soos volg saamgestel:

- * Dr GC Lindeque (sameroeper)
- * Dr FJ Labuschagne
- * Dr GJ Malan
- * Dr CJ Beukes
- * Ds CEC Hertzog
- * Ds L Geel
- * Dr C Pretorius

REKENAARDESKUNDIGES

Die volgende rekenaardeskundiges word gebruik:

- * Mnr C Joubert (sameroeper)
- * Ds DJ du Toit
- * Ds NJS Steenekamp
- * Ds GPJ Stoltz
- * Ds JGJ van Rensburg

BEHARTIGING VAN ELEKTRONIESE STEMPROSES

Ds EG Fourie, ds TF Dreyer (jr) (Wapadrant) saam met personeel van die Administrateur.

AFKONDIGINGS

Span 1: Ds JT Manders
Ds JM Bevolo-Manders
Ds JM van Staden (Gaborone)

Span 2: Ds C Manders
Ds M du Plessis-Manders
Ds JM van Staden (Montana)

Die vergadering besluit oor die benoemings.

SITTINGSURE

Die volgende sittingsure word aanvaar

Oggendsitting	08:30 - 13:00	-	met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	-	met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00		
Saterdag	08:30 - 13:00		

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE SKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n skriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen drr JMG Storm, WA Dreyer en ds APJ Beukes.

Dr JMG Storm word verkies.

OORHANDIGING VAN VOORSITTERSTOEL

Prof TFJ Dreyer oorhandig die voorsitterstoel aan dr DJC van Wyk (jr). Dr DJC van Wyk betuig sy dank omdat die vergadering hom bekwaam ag om as voorsitter van die vergadering verkies te kon word. Hy vra dat die vergadering met hom geduld sal hou en beloof dat hy sy bes sal doen om die Kerk in hierdie hoedanigheid te dien. Hy spreek ook 'n woord van dank uit teenoor prof TFJ Dreyer vir die leiding wat hy die afgelope drie jaar aan die Kommissie en aan die Kerk gegee het. Dr Van Wyk gaan daarna voor in gebed.

Ds TL Botha stel die volgende mosie:

Die vergadering betuig sy meelewing met dr DJC van Wyk (jr) en sy gesin in hierdie tyd, veral en besonder met sy vrou ds Sonia se gesondheid wat reeds groot druk op die gesin plaas.

Die vergadering betuig sy dank en waardering vir die feit dat hy bereid is om hierdie vergadering vir die volgende termyn te lei.

Ds Botha gaan daarna voor in die gebed.

---oOo---

Hoofstuk 1

Belydenis

69ste Algemene Kerkvergadering

1. BELYDENIS

1.1 **BESLUIT VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING**

1.1.1 BELYDENISAANGELEENTHEDE: BESLUIT VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING: OPDRAGTE AAN DIE TUSSEN KERK-LIKE RAAD (TKR)

Die TKR is versoek om te werk aan 'n eietydse vertaling van die belydenisskrifte, die vertaling van die *descensus* in die *Apostolicum* en *Athanasianum* en die beste vertaling van die sinsnede in die geloofsbelijdenis van Nicéa, "die lewe van die toekomstige eeu". Die besluite is aan die TKR deurgegee. Daar is egter nie die afgelope drie jaar vordering met die uitvoering van die opdrag gemaak nie.

BESLUIT

- 1. Aangesien die opdragte op die agenda van die TKR is, word dit gekontinueer.**

1.2 **VERTALING VAN *DESCENSUS*: NAVRAAG VAN DIE TKR; STUDIE DEUR DIE GEREFORMEERDE KERKE (GKSA)**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by geleentheid navraag van die TKR ontvang oor die beplande proses vir die hervertaling van die belydenisskrifte, meer spesifiek oor die bewoording vir die *descensus* in die *Apostolicum*. In die Diensboek is die weergawe telkens "... ter helle neergedaal". Daar was onsekerheid oor die besluit van die Kerk en dié spesifieke formulering.

Die Kommissie het vasgestel dat daar tydens die 64ste Algemene Kerkvergadering by die aanvaarding van die hersiene Diensboek, besluit is om die vertaling "ter helle neergedaal" in die Diensboek in te skryf.

Die Kommissie het ook kennis geneem van 'n rapport wat van die Gereformeerde Kerke ontvang is oor studie wat oor die *descensus* gedoen is en wat voor die GKSA se deputate gelê is vir bekragtiging. Die rapport het by die Algemene Sinode van die Gereformeerde Kerke in Januarie 2009 gediën. Die Nederduitsch Hervormde Kerk is vooraf versoek om die werkstuk te beoordeel en kommentaar te lewer.

Die rapport van die GKSA is na proff J Buitendag en JP Oberholzer deurgegee vir kommentaar. Die kommentaar is na die GKSA gestuur en groot waardering is daarvoor betuig. Die finale voorstelle van die

Gereformeerde Kerke sal na al die susterkerke gestuur word. By die volgende Algemene Sinodesitting van die GKSA word finaal oor die saak besluit. Die GKSA is versoek om die Nederduitsch Hervormde Kerk in die toekoms by die studie te betrek.

Die vergadering neem kennis van die rapport van die GKSA en kommentaar van proff Buitendag en Oberholzer soos opgeneem in die agenda.

BESLUIT

- 1. Die TKR word versoek om die voorstelle van al die susterkerke oor *descensus* in aanmerking te neem vir sy studie oor die aangeleentheid.**
- 2. Die resultaat van die studie dien voor die 70ste Algemene Kerkvergadering.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE VISEVOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n visevoorsitter vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen ds APJ Beukes en dr MA Botma.

Ds APJ Beukes word verkies.

---oOo---

1.3 RAAD VIR KERK EN WÊRELD

1.3.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR KERK EN WÊRELD

Die vergadering neem kennis dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n Raad vir Kerk en Wêreld saamgestel met twee komitees, te wete die Komitee vir Kerk en Teologie en die Komitee vir Etiese Sake.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

1.3.2 VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE

1.3.2.1 Inleidend

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die opdragte van die 67ste Algemene Kerkvergadering oor die studie en gesprek oor die belydenis van Jesus se opstanding, die eietydse vertaling van die belydenisskrifte en die studie oor die vertaling van *descensus* in die *Apostolicum en Athanasianum* wat nie aandag gekry het nie, voortgesit moet word. Die taak is aanvanklik aan die Komitee vir Kerk en Teologie opgedra maar later aan die TKR gegee vir afhandeling.

Die Algemene Kerkvergadering het die komitee se funksionering en taake soos volg geformuleer:

- * Die komitee volg 'n soortgelyke werkwyse as wat gevolg is met die daarstelling van die Kerkorde.
- * Die Komitee vir Kerk en Teologie kan
 - ** sake oor teologie en kerklike praktyk identifiseer en prioritiseer
 - ** studiestukke van spesialiste op daardie terreine aanvra
 - ** die studiewerk deurgee vir kommentaar aan ouderlingvergaderings, ringsvergaderings, rade en werkgroepe
 - ** kommentaar verwerk vir 'n tweede rondte van bespreking en kommentaar en beskrywingspunte ontvang en formuleer vir die volgende Algemene Kerkvergadering.

Ten spyte daarvan dat lede van die komitee uiteenlopende sienings oor teologiese aangeleenthede het, het die komitee eendragtig saamgewerk en deur debatvoering gepoog om eenvormige standpunte te bereik.

1.3.2.2 Opdragte wat ontvang is vanaf die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die komitee het vanaf die Kommissie opdragte ontvang oor Skrifbeskouing en die studie oor die skuldbelydenis ten opsigte van apartheid, die standpunte van die Kerk oor ekumene, lidmaatskap van ekumeniese liggame en "politieke teologieë".

(i) **Skrifbeskouing**

Die memorandum van die 67ste Algemene Kerkvergadering oor Skrifbeskouing sowel as dr GJ Malan se werkstuk oor dieselfde saak, moes evalueer en indien nodig, hersien en opnuut na die Kerk deurgegee word. Die dokument van die TKR wat in 1989 die lig gesien het, moes saam met die genoemde dokumente gebruik en verwerk word.

(ii) **Studie oor belydenisaangeleenthede**

Die volgende studie moes deur die komitee voortgesit word:

- * Studie en gesprek oor die opstanding van Jesus.
- * Die eietydse vertaling van die belydenisskrifte.
- * Die studie oor die vertaling van *descensus* in die *Apostolicum* en *Athanasianum*.

(iii) **Versoenende verskeidenheid**

Die studie oor versoenende verskeidenheid moes voortgesit word. Die memorandum in die agenda van die 68ste Algemene Kerkvergadering moes as basis dien en 'n finale dokument moes beskikbaar gestel word vir bespreking by die 69ste Algemene Kerkvergadering met die oog op besluitneming.

(iv) **Studie oor Apartheid**

Studie oor apartheid word voortgesit.

(v) **Standpunt van die Kerk oor skuldbelydenis oor apartheid**

Ter uitvoering van die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering oor beskrywingspunte 72 en 83 dat daar wye en omvattende studie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen word oor die standpunte van die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies met die oog op evaluering, inligting en debatstimulering, is dit aan die komitee opgedra om die studie oor "politieke teologieë" soos apartheid, moderne demokrasie en ander politieke stelsels voort te sit.

1.3.2.3 **Sake deur die komitee self geïdentifiseer en geprioritiseer**

(i) **Soteriologie en ekklesiologie**

Studiestukke van spesialiste oor hierdie onderwerpe is aangevra en word aan die Algemene Kerkvergadering voorgelê.

1.3.2.4 **Sake waaraan aandag gegee is op versoek van die Kommissie en ander rade**

(i) **Diversiteit**

Kommentaar wat aangevra is oor die werkstuk van prof TFJ Dreyer en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor diversiteit in die Kerk, is na die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat deurgestuur vir verwerking.

(ii) **Religious Freedom Charter**

Dr WA Dreyer het versoek dat die komitee die bogenoemde dokument bestudeer en die Kerk van advies daaroor te bedien. Dr Dreyer het op versoek van die komitee 'n memorandum daaroor ingedien. Na bespreking van sy memorandum sou ook 'n memorandum van prof PJ van der Merwe aangevra word.

1.3.2.5 **Uitvoering van die onderskeie opdragte, versoeke en eie studiewerk**(i) **Vergaderings, verslagdoening aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, memoranda, aanvra van kommentaar en bosberaad**

Die komitee het vier vergaderings en 'n bosberaad gehou. Daar is gereeld aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Kerk en Wêreld verslag gedoen. Daar is gepoog om memoranda wat aangevra is, so kort moontlik te stel. Die memoranda (behalwe die memorandum oor diversiteit) saam met 'n evalueringslys, is beskikbaar gestel in die Kerk.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**1.3.2.6 **Opdragte uitgevoer**(i) **Diversiteit**

Die vergadering neem kennis van die memoranda van dr DJC van Wyk (sr), ds AJ Pienaar en dr A Botma soos opgeneem in die agenda. Dit is onderskeidelik betitel: *'n Gevraagde Memorandum oor diversiteit; Diversiteit as 'n voorveronderstelling tot die beoefening van teologie in die Hervormde Kerk en Die implikasie van die soteriologie vir die eenheid en verskeidenheid van die kerk.*

Die bespreking van die bogenoemde memoranda het aanleiding gegee tot die formulering van beskrywingspunte oor liturgiese vryhede wat tans in gemeentes voorkom, die lees van die Wet en belydenis tydens eredienste en skadelike groeppvorming in die Kerk.

Lede van die komitee het op 27 April 2010 deelgeneem aan die gesprekke en as inleiers opgetree by die Aktualiteitsdag wat deur die HTK in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gereël is.

Die vergadering bespreek die memoranda.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(ii) *Soteriologie en ekklesiologie*

Twee memoranda oor soteriologie en een oor ekklesiologie is na gemeentes en ander belanghebbendes in die Kerk uitgestuur sonder aanduiding wie die skrywer is. Die kommentaar wat ontvang is, is deur die sameroepers van die onderskeie subkomitees verwerk.

Die vergadering neem kennis van die volgende memoranda:

- * Soteriologie: Hoe funksioneer die heilsgebeure werklik?
Dr PB Boshoff
- * Soteriologie
Dr J Otto
- * Die implikasies van die Soteriologie vir die eenheid en verskeidenheid van die Kerk
Dr MA Botma

Die subkomitee wat die kommentaar van ouderlingevergaderings verwerk het, is oortuig dat die inhoud van die memoranda oor die soteriologie saambindend vir die Kerk is.

Die verslae oor soteriologie en ekklesiologie word bespreek.

BESLUIT

1. Daar word gelet op die implikasies soos gestel in die memorandum van dr MA Botma.

(iii) *Versoenende verskeidenheid*

Die komitee het nie uitvoering aan die opdrag gegee om die memorandum in die agenda van die 68ste Algemene Kerkvergadering as basis vir verdere studie te gebruik en 'n finale dokument met die oog op bespreking en besluitneming aan die 69ste Algemene Kerkvergadering voor te lê nie. Die memoranda oor diversiteit is 'n gedeeltelike uitvoering van die opdrag.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****(iv) Skrifbeskouing**

Die komitee het 'n ander werkwyse gevolg as om slegs die memorandum in die agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering en dr GJ Malan se publikasie te evalueer, te hersien en deur te gee vir bespreking. Die 1989 TKR dokument is ook nie bestudeer nie.

Omsendbrief 4/2008 vanaf die Kommissie gerig aan gemeentes en predikante, het verslag gedoen oor die strategiese beplanningssessie van Januarie 2008 waar kennis geneem is van persepsies en onsekerhede van lidmate oor 'n verskeidenheid sake. Die Kommissie gee in die omsendbrief sy voorneme te kenne om studie oor daardie sake te doen en die resultate en ondersteunende studiemateriaal aan die wyer Kerk deur te gee vir gesprekvoering en kommentaar tot op lidmaatvlak ten einde groter rustigheid te bring.

Die onderwerpe is soos volg gelys:

- * Diversiteit
- * Skrifbeskouing
- * Kerkbeskouing
- * Volkskerk
- * Die ekumeniese betrokkenheid van die Kerk.

Omsendbrief 14/2008 is gedurende Maart 2010 namens die komitee aan alle predikante, ouderlingevergaderings en gemeentede, ringsvergaderings, ringskomitees vir predikante en die Dosentevergadering uitgestuur. Daarin is memoranda oor die onderwerpe van Skrifbeskouing, soteriologie en die implikasies van die soteriologie vir ekklesiologie en die eenheid van die Kerk gevra. 'n Vraelys waarop kommentaar gelewer kon word, is saamgestuur.

Slegs 33 gemeentes het reageer. Die twee uitstaande sake waaroor terugvoering ontvang is, is dat die taalgebruik te hoog is en dat dit nie die Kerk se manier is om vraelyse waarop persentasie van instemming met memoranda aangetoon word, as basis vir besluitneming te gebruik nie. Die vraelyse se bedoeling was egter nie om as steekproewe gemik op 'n demokratiese besluitneming nie, maar was 'n poging om die stemme in die Kerk te bepaal.

Kommentaar op die memoranda oor Skrifbeskouing en op dr GJ Malan se boekie *Om die Bybel (beter) te verstaan*, is telkens aangevra. Reeds op 10 Desember 2008 en so laat as 11 Februarie 2010.

In reaksie op Omsendbrief 4/2008 het prof AD Pont (emeritus) 'n rensie oor die publikasie van dr Malan ingedien. Hy is versoek om dit te verwerk tot 'n memorandum.

Die vergadering neem kennis van die volgende memoranda wat uitgestuur is na ouderlingevergaderings en daarna deur die subkomitee vir Skrifbeskouing verwerk is:

- * Skrifbeskouing
Dr PB Boshoff
- * Memorandum oor Skrifbeskouing
Dr GJ Malan
- * Die Heilige Skrif is die Woord van God
Dr JH Breytenbach
- * Wat is die Bybel en hoe dit verstaan moet word
Prof dr AD Pont.

Die verslag oor Skrifbeskouing word bespreek.

BESLUIT

1. Die komitee spreek sy teleurstelling uit oor die gebrek aan insette van die dosente van die Kerk. Geen kommentaar op enige memorandum wat aan die dosente gestuur is, is ontvang nie.

BESKRYWINGSPUNT 1: MONTANA-OOS

SKRIFBESKOUING: HANDHAWING VAN NEDERLANDSE GELOOFSBELYDENIS

Die Kerk volstaan met sy Skrifbeskouing soos uiteengesit in die Nederlandse Geloofsbelydenis, Artikels 2 tot 7.

Die vergadering neem kennis van die vorige besluit van die Kerk oor Skrifbeskouing soos opgeneem in die agenda.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

(v) Studie en gesprek oor die opstanding van Jesus

Dr FJ Boshoff se memorandum oor die agtergrond en hantering van die onderwerp deur die Algemene Kerkvergadering tot op datum en twee ander memoranda oor die onderwerp, is na ouderlingevergaderings gestuur.

Die kommentaar van ouderlingevergaderings is deur die sameroepers van die onderskeie subkomitees verwerk.

Die vergadering neem kennis van die volgende memoranda wat opgeneem is in die agenda:

- * Opstanding: Historiese verloop van ondersoek
Dr FJ Boshoff
- * Opstanding
Dr FJ Boshoff
- * Die betekenis van die opstanding van Jesus Christus
Dr PB Boshoff
- * Die opstanding van Jesus Christus
Dr JJ Steenkamp.

Die verslae oor die opstanding word bespreek.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****(vi) Die eietydse vertaling van die belydenisskrifte****BESKRYWINGSPUNT 2: KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE****VERWYSING VAN OPDRAGTE AAN DIE TKR NA DIE KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE**

Die opdragte oor die eietydse vertaling van die belydenisskrifte en die studie oor *descensus* in die *Apostolicum* en *Athanasianum* sowel as die skryf van 'n eietydse belydenisskrif, word aan die Komitee vir Kerk en Teologie opgedra.

Motivering

Die opdragte kom al oor etlike jare en geniet nie aandag nie. Ook die TKR het die afgelope werktermyn niks aan die opdrag gedoen nie. Baie besware teen die belydenisskrifte duik gereeld op sonder dat daar daadwerklik en gestruktureerd daaraan aandag gegee word.

BESLUIT**1. Die beskrywingspunt word soos volg gewysig en aanvaar:**

Die opdragte oor die eietydse vertaling van die belydenisskrifte, sowel as die ondersoek na 'n eietydse belydenisskrif, word aan die Komitee vir Kerk en Teologie opgedra.

Hiermee saam kry die Komitee vir Kerk en Teologie die opdrag om 'n eietydse interpretasie van die Apostolicum en belydenisskrifte voor te lê.

(vii) Studie oor apartheid

Die opdrag is later deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na ander rade verwys.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****(viii) Standpunt van die Kerk oor skuldbelydenis oor apartheid**

Die opdrag is later deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na ander rade verwys.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****(ix) Religious Freedom Charter**

Die taak is deur die Komitee vir Etiese Sake afgehandel sonder dat die komitee daaraan aandag hoef te gegee het.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

**BESKRYWINGSPUNT 3: KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE
NUWE WERKWYSE VIR HANTERING VAN STUDIESTUKKE**

'n Nuwe werkwyse vir verspreiding en terugvoer van/oor alle studiestukke en memoranda word geïmplementeer. Koördinerings word deur ringskommissies gedoen deur die aanwys van 'n Ringskomitee vir Studiestukke. Elke ringsgemeente benoem 'n ouderling wat op gemeentevlak daarvoor verantwoordelikheid aanvaar. Die ringskomitee sien toe dat elke ouderlingevergadering of kerkraad in die ring deeglik aandag aan alle studiestukke en memoranda gee en daaroor kommentaar lewer.

Motivering

Die ervaring van die Komitee vir Kerk en Teologie soos ook die geval met ander rade en komitees, is dat daar weinig of geen kommentaar deurgegee word soos aangevra nie. Dit is ook die komitee se oortuiging dat die studiemateriaal deur baie min ouderlingevergaderings hanteer word. Die ringskomitee kan selfs toesien dat langer memoranda se essensie kortliks aan ouderlingevergaderings deurgegee word.

Die klagte van ouderlingevergaderings in die verlede was dat hulle nie ingelig word oor die werksaamhede van rade en komitees nie. Daar word gepoog om in dié behoefte te voorsien, maar ouderlingevergaderings en liggame vir wie kommentaar gevra word, werk nie saam nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE VISESKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n viseskriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen drr MA Botma, WA Dreyer en ds NJS Steenekamp.

Dr WA Dreyer word verkies.

---oOo---

Hoofstuk 2

Ampte

69ste Algemene Kerkvergadering

2. AMPTE

2.1 DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1.1 Verslag van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding

(i) **Opdrag**

Die Kuratorium het deurlopend aandag daaraan gegee aan sy werkopdrag soos uiteengesit in Ordinansie 2.2.2(ii).

(ii) **Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering**

Die volgende besluite is geneem tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering:

Die Hervormde Dosentevergadering kry opdrag om in oorleg met die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- * die gunstigste moontlike posisie vir die Kerk se teologiese opleiding by die Universiteit van Pretoria te beding met die oog op die termyn vanaf 1 Januarie 2010 en verder
- * die belang van die vak Kerkgeskiedenis in die Fakulteit onverkort te handhaaf (dieselfde geld Sendingwetenskap wanneer prof Van der Merwe in 2009 emeriteer)
- * in die lig van die finansiële moontlikhede, hierdie saak in die nuwe kontrak te verreken
- * die uitbouing van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK) aan die Universiteit van Pretoria te implementeer en te bestuur.

(iii) **Wersaamhede**

Die Kuratorium rapporteer soos volg:

(a) Nuwe kontrak

Die nuwe kontrak met die Universiteit van Pretoria is beding en word aan die 69ste Algemene Kerkvergadering vir kennisname voorgelê.

Die volgende is van belang oor die nuwe kontrak:

- * Die nuwe kontrak is 'n oop-einde ooreenkoms en is daarom nie aan 'n termyn gekoppel nie. 'n Drie jaar tydperk word voorsien indien een van die twee partye die ooreenkoms wil opskort.
- * Daar is beding vir vyf poste vir Hervormde dosente.
- * Die HTK word by die Universiteit geakkrediteer en deur die HTK ook AIM.
- * Die nuwe kontrak stel dat dosente "na oorleg" met die Kerk aangestel word. Dit is 'n verandering van die vorige kontrak se "in oorleg".
- * Die vyf poste is nie gekoppel aan spesifieke departemente nie en sal gevul word na aanleiding van die Universiteit se behoeftes aan die Fakulteit.

(b) Vakante pos

Die Kerkgeskiedenispos is steeds 'n deeltydse pos, steeds gesetel by die Universiteit en nie by die HTK nie. Die behoefte by die Fakulteit was egter in die Departement Godsdiens- en Sendingwetenskap en nie in die Departement Kerkgeskiedenis nie. Die kandidaat wat deur die Kuratorium vir die pos voorgestel is en deur die Universiteit aangestel is, het egter nie die benoeming aanvaar nie. Met die aanstelling van prof Buitendag as Dekaan, het die situasie weer verander en het die Kuratorium besluit om met die Nederduitse Gereformeerde Kerk te onderhandel oor 'n ander verdeling van poste, met as moontlikheid 'n Hervormde dosent wat vanaf die einde van 2010 'n Dogmatiekpos vul.

(c) Kerkgeskiedenis

Die nuwe kontrak skep steeds die moontlikheid vir die Kerk om die belang van Kerkgeskiedenis by die Universiteit onverkort te handhaaf, maar op die Kerk se rekening. Een saak wat deeglike besinning gaan vra, is die Universiteits se aandrang op diversiteitsposte. Die druk gaan al hoe meer op die Kerk wees om voorkeur te gee aan vroue en mense van kleur as dosente.

(d) Uitbouing van die HTK

Die HTK se uitbouing sal in die volgende termyn meer aandag moet geniet aangesien die situasie by die UP na al die aanstellings nou gestabiliseer het. Die verhouding tussen die Kuratorium en die HTK sal ook noukeurig bepaal moet word.

(e) Vergaderings

Naas die 12 gewone vergaderings, het die Kuratorium ook ses buitengewone vergaderings gehou. Tydens die gewone vergaderings is die standaard werk van die Kuratorium hanteer. Dit sluit in die hantering van verslae van die beurskomitee, nagraadse beurskomitee, die keurkomitee en die dosentevoogde. Tydens buitengewone vergaderings is aandag gegee aan die verklaring deur die dosente, 'n klag deur die studente en die aanstellings by die Universiteit.

(f) 100-jarige bestaan van die Kuratorium

In hierdie termyn is die 100-jarige bestaan van die Kuratorium gedenk. Prof JP Oberholzer het op versoek die 100 jaar se geskiedenis van die Kuratorium nagevors en in die vorm van 'n kroniek geskryf. Die Kuratorium het die HTS versoek om die publikasie te behartig by wyse van 'n Supplementum. Die HTS redaksie sal die publikasie redaksioneel versorg en keur, en die kopiereg en verantwoordelikheid neem. Die Kuratorium is prof JP Oberholzer baie dank verskuldig vir die deeglike, omvattende werk wat hy gedoen het om 'n voortreflike produk die lig te laat sien. Daarmee saam het 'n besondere artikel in *Konteks* (met prof Oberholzer as subredakteur) verskyn en gemeentes is versoek om die eerste Sondag in September 2009 te dink aan die teologiese opleiding en die taak van die Kuratorium.

(g) Prestasie en dankbetuiging

'n Besondere prestasie is deur prof J Buitendag behaal. Hy is aangestel as dekaan van die gesamentlike Fakulteit. Dit lei 'n nuwe era in by die Fakulteit Teologie aan die UP. Langs hierdie weg word gelukwense aan Prof Buitendag betuig.

Dank en waardering word aan lede van die Kuratorium betuig vir toegevoegde werk gedurende die termyn.

(iv) ***Samestelling***

Die volgende persone het die afgelope termyn as lede van die Kuratorium gefunksioneer:

Prof APB Breytenbach		
Ds L Geel		
Prof PA Geyser		
De WJJ Kok		
Dr GC Lindeque	-	Visevoorsitter
Dr J Otto	-	Voorsitter
Dr BJ van Wyk		
Mnr JF Viljoen	-	Sekretaris

Die volgende lede het as adviserende lede gedien:

- * Hervormde dosente aan die Fakulteit Teologie UP
- * Hoof HTK
- * Hoof AIM

Die volgende persone het op uitnodiging met spreekreg deelgeneem aan die werksaamhede:

Dr SM de Beer
Ds MJ Slabbert

BESLUIT

1. Die Kuratorium word deur die loop van die vergadering verkies.
2. Die Kuratorium word bedank vir die besondere werk wat gelewer is die afgelope termyn. In die besonder word dank betuig aan dr J Otto (voorsitter) en mnr JF Viljoen (sekretaris) vir uitmuntende werk ten behoeve van die Kuratorium.

2.1.1.2 Teologiese opleiding aan die UP

(i) **Inleiding**

Die verslag handel oor die aktiwiteite van die Fakulteit tot 28 Februarie 2010 vanjaar.

(ii) **Strategie van die Fakulteit Teologie**

Die Dosenteraad van die Fakulteit het sy visie bondig geformuleer as "kwaliteit teologie vir die toekoms". Hierdeur wil die Fakulteit in die gees van die Universiteit se Strategiese Plan 2007 tot 2011, *Innovasie Generasie: Skeppers van die Toekoms*, pertinent belig dat hy groot klem wil plaas op akademiese uitnemendheid in die algemeen en kritiese teologie in die besonder. Dit is ook die unieke nis wat die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria binne die Suid-Afrikaanse landskap hom wil toeëien. Hierdie Fakulteit moet die vanselfsprekende keuse wees vir ook die skrande en kritiese student. Dit wil bereik word deur 'n missie wat

- * op voor- en nagraadse vlak *onderrig* van gehalte bied wat aan nasionale en internasionale standaarde beantwoord
- * 'n *navorsingskultuur* handhaaf wat nasionale en internasionale er-

kenning geniet en waarbinne studente en personeel tot die verwirkliking van hulle potensiaal kan kom

- * *sosiale verantwoordelikhede* nakom teenoor studente, kerklike vennote en die breër Suid-Afrikaanse gemeenskap
- * internasionaal as *vakkundige leier* in Suider-Afrika erken word.

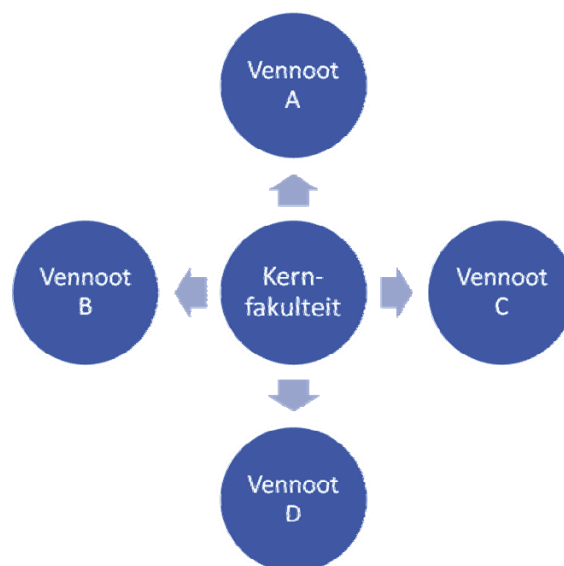
Benewens *Navorsing en Onderrig en Leer*, spits die Universiteit hom ook pertinent toe op *Gemeenskapsbetrokkenheid* en word hierdie as die drie aspekte van die Universiteit se kernbesigheid beskou.

(iii) **Samestelling van die Fakulteit**

Die Teologiese Fakulteit aan die UP het drie permanente vennote, te wete die *Nederduitse Gereformeerde Kerk* (NGK), die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* (NHKA) en *The Uniting Presbyterian Church in Southern Africa* (UPCSA). Onderhandelings met die Lutherse seminarie in Arcadia (FELSisa) is op die punt om deurgevoer te word.

Die nuwe Ooreenkoms tussen die onderskeie vennote en die Universiteit het op 1 Januarie 2010 in werking getree. Van die belangrikste aspekte is die getal poste wat aan die onderskeie vennote toegeken is: NGK tien, NHKA vyf en UPCSa twee. Hierbenewens bestaan ook twee verdere doseerposte, een wat nie aan 'n kerklike vennoot gekoppel is nie en die ander wat weer 'n diversiteitspos is. Die Ooreenkoms is nie termyn-gebonde nie, maar kan met 'n wedersydse kennisgewing van drie jaar opgesê word. Enige van die partye kan te enige tyd ook 'n gesprek aanvra om oor van die aspekte opnuut te onderhandel.

Dit is moontlik om die huidige situasie soos volg grafies voor te stel:

Die Fakulteit het 'n nuwe era betree met die aanstel van prof J Buitendag as dekaan van die Fakulteit, met ingang 1 Maart 2010. Alhoewel 'n bepaalde kerk steeds die aanbod van die moontlike kandidate maak vir 'n pos wat vanweë haar ooreenkoms met die Universiteit vakant raak, is bestuursposte egter meriete-aanstellings. Die pos van dekaan was daarom ook internasionaal geadverteer. Die Universiteit wil sy akademiese en bestuursintegriteit onverswak handhaaf.

(iv) **Navorsing**

Die omvattende evaluasieproses waaraan al die onderskeie departemente van die Fakulteit Teologie onderwerp is, het 'n tweede siklus binne gegaan. Die onderskeie departemente van die Fakulteit word oor die algemeen baie gunstig beoordeel. Die Departement Dogmatiek se beoordeling is byvoorbeeld ten tye van die skrywe van hierdie verslag afgehandel en die internasionale paneel het die departement as vergelykbaar met die bestes in Europa en die VSA bestempel.

Gedurende 2008 is 117.45 navorsingsartikels in subsidiedraende tydskrifte deur fakulteitslede gepubliseer. Die Fakulteit lewer die hoogste navorsingsuitsette per dosent aan die Universiteit en meer as 10% van die UP se totale uitset. Die twee wetenskaplike tydskrifte van die Fakulteit is die *HTS Teologiese Studies* en *Verbum et Ecclesia*. In die verslag oor die HTS is meer inligting oor onder meer die uitsette van Hervormde dosente. Daar is tans vyf dosente wat gradering van die *Nasionale Navorsing Stigting* (NSS) geniet (proff Van der Watt, Human, Van Oort, Pieterse en Van Aarde).

Die Fakulteit het al hoe meer die moontlikhede van sy wêreldwye elektroniese "teenwoordigheid" ontdek. Die NHKA het 'n bedrag van R20 000.00 per jaar bewillig om die Fakulteit in sy telematiseringsprogram te ondersteun. Die webblad van die Fakulteit, www.teo.co.za, verskyn weekliks en heelwat bydraes van Hervormde dosente het al daarin verskyn. Predikante word ook versoek om daarop in te teken. Bydraes van dosente en predikante word hoog op prys gestel.

(v) **Onderrig en leer**

Die Fakulteit het in 2010 begin met die implementering van die nuwe kurrikulum van die BTh-program. Dit word trapsgewys gedoen. Die eerste jaar is vanjaar geïmplementeer en die tweede jaar in 2011. Kwartaalmodules faseer uit. Die vierjarige BTh sal in die toekoms deur 'n vierjarige BDiv-graad vervang word. FUTE (*Forum for University Theological Education*) het aanbeveel dat die Mdiv-graad as navorsingsgebaseerde meestersgraad van een jaar, afgestem op kerklike bediening, aanvaar moet word. Dit sal direkte toegang tot 'n PhD verleen. Dit sal beteken dat die HTK 'n groter rol gaan speel om eventueel 'n eenjaar-nagraadse diploma wat volle universitêre akkreditasie geniet, by die Universiteit aan te bied.

Dit slytasiemoers in die Fakulteit verskil nie baie verskillend met die res van die Universiteit nie. Die grootste uitvalle is aan die einde van die eerste graad (BTh) en daar is feitlik geen uitvalle gedurende die MDiv nie. Die algehele uitvalkoers was in die verlede heelwat hoër as tans.

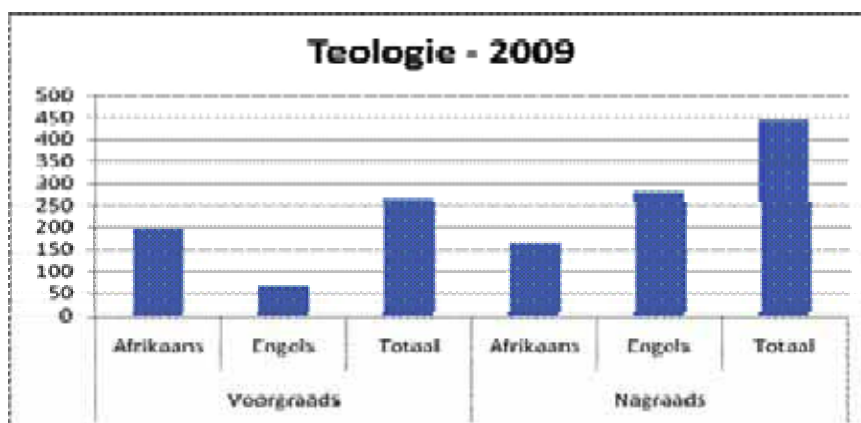
Die volgende statistiek soos van 2008 bepaal, is van belang:

- * 68.8% van die BTh-studente het hulle graad in die minimum-periode ontvang.
- * 18.1% van hierdie groep wat in 2004 begin het, het die Universiteit verlaat sonder enige kwalifikasie.
- * 0% van die studente migreer buite fakulteitsverband.

Die gemiddelde periode vir voltooiing van 'n magistergraad in die Fakulteit is 2.64 jaar en vir 'n doktorsgraad is dit 4.41 jaar.

Dit is belangrik om daarop te let dat die aantal Engelse studente aan die Fakulteit 'n sterk komponent vorm. Die Fakulteit het 'n beleid dat sowel Afrikaans as Engels as tale van onderrig vir voorgraadse studie gebruik word en slegs waar 'n dosent geen Afrikaans magtig is nie, is die onderrigtaal slegs in Engels. Dit geld egter in net twee gevalle.

Die jongste beskikbare amptelike statistiek van die Fakulteit se taalverdeling van studente vir 2009, was soos volg:

(vi) **Gemeenskapsbetrokkenheid**

Die Sentrum vir Publieke Teologie (SPT) hanteer 'n omvattende projek oor die *Rol van die Kerk in 'n Pluralistiese Samelewing* waaraan vakgenote van talle universiteite deelneem. Dit wil enersyds die nasionale en die globale konteks se invloed op die kerk bestudeer en andersyds die kerke se publieke verantwoordelikheid en die wyse om dit ten beste uit te voer.

Die Instituut vir Sendingwetenskaplike en Ekumeniese Navorsing (ISWEN) doen navorsing oor verskeie aspekte van die kerk se getuie-nis in die samelewing. Die ruim befondsing wat vanuit die industriewê-reld hiervoor bewillig word, getuig van die waardering wat ISWEN vir die werk wat gedoen word, ontvang. Die NOVA-Inkubator wat as pro-jek geregistreer is by die Fakulteit Teologie, verdien besondere vermelding. Die verkleining van die koolstofvoetspoor in die distrikte van Bal-four, Standerton, Newcastle and Quaqua is duidelik meetbaar. Befond-sing volgens die Kyoto Protokol is 'n moontlike bron van inkomste. Die Protestantse Kerk in Nederland (PKN) dra ruimskoots tot hierdie aksie by.

Sentrum vir Kontekstuele Bediening (SKB) het as missie die voortgaande verdere indiensopleiding van leraars en ander geestelike/kerklike leiers van enige denominasie in die verstaan en hantering van die Bybel en in bedieningsvaardighede wat kontekstueel relevant is vir die kommunikasie van die evangelie van Jesus Christus in die Suid-Afrikaanse samelewing, onderrig en navorsing in belang van die ontwikkeling van kontekstuele bediening met die oog op die opbou van effek-tiewe gemeentes in die Suid-Afrikaanse samelewing. Prof M Nel is hoof van die Sentrum en menige Hervormde predikant het reeds M-gra-de hier verwerf.

Afrika Instituut vir Missiologie (AIM) fokus op Afrika-teologie en wil onder andere deur gemeenskapsbetrokkenheid en gemeenskapsdiens aan bepaalde behoeftes van die gemeenskap voorsien. Alle predikante van die HKSA asook kandidate vir sekere ander kerke, word daar op-gelei. Via die HTK is hierdie instansie ook by die UP geakkrediteer. Die verslag oor AIM sê meer hieroor.

Sentrum vir Bedieningsontwikkeling (SBO). Hierdie Sentrum moet aan die behoeftes van die NGK voldoen (in die plek van SEVTO) en vervul ongeveer die HTK se rol by die NGK.

Suid-Ndebele Vertalingsprojek. Dit is 'n projek van die Bybelgenoot-skap van Suid-Afrika en behels die vertaling van die Ou Testament in isiNdebele. Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika dra al die onkoste. Die Fakulteit voorsien slegs die kantoorruimte. Prof APB Breytenbach is aan die hoof van hierdie projek.

Hervormde Teologiese Kollege (HTK). Vir die NHKA bied dit die ge-leentheid om, naas die formele akademiese programme, op 'n gestruk-tureerde wyse studente verder toe te rus vir die bediening in die Kerk. Die Kollege het ook die opdrag van die Kerk om jaarliks tydens twee geleenthede vir predikante voortgesette teologiese toerusting aan te bied. Die aktiwiteite van die Kollege word volledig deur die NHKA be-kostig. Die verslag oor die HTK sê meer hieroor.

(vii) Finansies

Die navorsinguitset van die Fakulteit is besonder hoog en dit subsidieer die Fakulteit grootliks. Grondliggend aan die navorsinguitset is daar drie elemente:

- * Gesubsidieerde navorsingsartikels (117.45 in 2008)
- * M-verhandelings (249 geregistreerde studente in 2009)
- * D-verhandelings (146 geregistreerde studente in 2009).

Die beskikbaarheid, toekenning en benutting van beurse is 'n noodsaaklike manier om studente wat met 'n verhandeling of proefskrif besig is, te ondersteun. 'n Bedrag van amper R1.9m is in 2009 in die vorm van beurse deur die Fakulteit aan presterende studente uitgegee.

Die UP het vir die finansiële jaar 2010, 'n bedrag van R460 000.00 aan die HTS oorbetaal vir bedryfskoste. Dit het die NHKA se bydrae uiteraard baie ondersteun.

(viii) Personeel

Die volgende permanent-voltydse dosente is in diens van die Universiteit vanweë die NHKA:

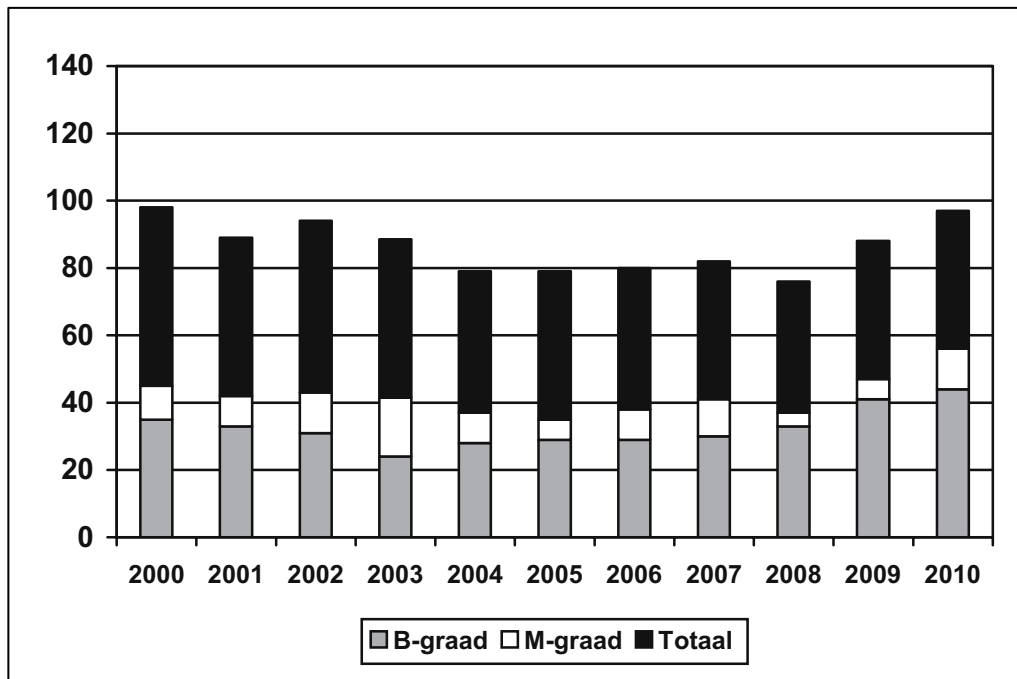
- * J Buitendag (Dogmatiek en Christelike Etiek; Dekaan)
- * Y Dreyer (Praktiese Teologie)
- * E van Eck (Nuwe-Testamentiese Wetenskap)
- * PM Venter (Ou-Testamentiese Wetenskap, Departementshoof).

Die vyfde pos (Godsdiens- en Sendingwetenskap) is tans vakant.

Prof AG van Aarde is deur die Fakulteit as honorêre professor in die Nuwe-Testamentiese Wetenskap benoem en hy is gevolglik weer deel van die Hervormde Dosentevergadering. Prof PJ van der Merwe het op 31 Desember 2009, na 31 jaar diens by die Universiteit van Pretoria, op 65-jarige ouderdom afgetree. Ten tye van die opstel van die verslag was daar nog geen uitsluitel oor die opvolger van prof PJ van der Merwe se vakature nie. Dr J Beyers het die aanbod van Senior Lektor van die Universiteit na onderhandelings van die hand gewys. Die pos is gedurende Februarie vir 'n tweede keer geadverteer. Op sy vergadering van 18 Maart 2010 het die Kuratorium besluit om die pos voorlopig nie te vul voor Januarie 2011 nie. Die Kuratorium het geoordeel dat eers nagedink moet word oor die moontlike impak wat prof J Buitendag se aanstelling as dekaan op die dosering van Dogmatiek mag hê. Verdere verwickelinge in hierdie verband sal tydens die vergadering gestel word. Alhoewel die dekaanskap 'n voltydse pos is, word dit begrotings gewys steeds gesien as een van die betrokke kerk se kwota. Die rede is dat 'n dekaan na sy of haar termyn uitgedien is, weer na die eertydse departement moet kan terugkeer.

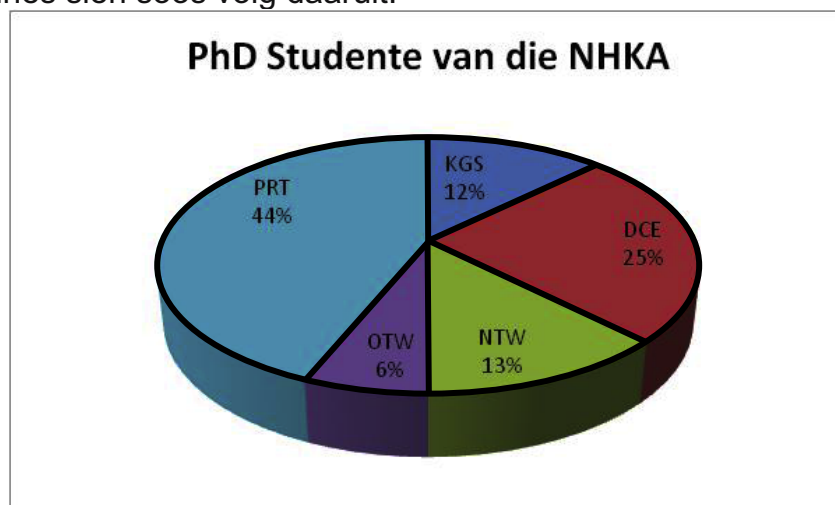
(ix) **Hervormde Kerk studente**

Die NHKA het in 2010 'n getal van 58 studente wat besig is met hulle predikante-opleiding aan die Universiteit van Pretoria. Hiervan is 44 met die BTh-graad besig en 'n verdere 14 met die Mdiv. Dit is interessant om daarop te let dat by die ontleding van die afgelope tien jaar se Hervormde studentetalle, daar eerder 'n toename as 'n afname in getalle is.

Ingevolge die ooreenkoms wat die Fakulteit met die Protestantse Teologiese Fakulteit van Wenen het, het 'n groot aantal Hervormde studente ook reeds van hierdie uitruilprogram gebruik gemaak.

Daar is vir 2010 'n getal van 16 doktorale studente van die NHKA by die Fakulteit geregistreer. Die verdeling in terme van die onderskeie dissiplines sien soos volg daaruit:

Vermeldenswaardig is verder ook dat prop E le Roux 'n beurs ontvang het om vir die twee jaar periode van 2010 en 2011 in Duitsland aan die

Universiteit van Mainz in die Nuwe-Testamentiese Wetenskap haar PhD navorsing te gaan doen.

(x) **Slot**

Die Algemene Kerkvergadering kan kennis neem dat dit werklik baie goed gaan in die Fakulteit. Die Dekaan doen moeite om die beste vir die Fakulteit en die vennote te beding. Dit is die dosente se oorwoë mening dat die NHKA 'n uiters gunstige bedeling aan die UP het en dat die getal dosente, in terme van die getal studente, inderdaad baie gunstig vir die Kerk is.

Besondere dank word betuig teenoor al die Kerk se dosente. Hierdie vyf persone het inderdaad bo verwagting gepresteer en oneindig baie vermag. As in ag geneem word dat byna alle lesings in Engels herhaal moet word en die tyd wat dit in beslag neem, saam met die hoë uitset-syfers, kan die Kerk met reg trots wees op sy dosente.

Die NHKA kan met reg dankbaar wees vir sy opleiding en trots op die produk wat jaarliks afgelewer word. Daarvoor aan God alleen die eer!

BESLUIT

1. Die verslag word met dank aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 4: GEMEENTE PRETORIA-TUINE

TEOLOGIESE OPLEIDING: BEËINDIGING VAN KONTRAK MET DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

Die Kerk beëindig die kontrak met die UP. Nuwe moontlikhede vir die opleiding van predikante vir die Kerk word ondersoek en in werking gestel in die tydperk (drie jaar) wat die kontrak steeds geldig is.

Motivering

- * Die Kerk het beheer oor inhoude en oor dosente finaal verloor.
- * Die Kerk betaal 'n premie om te kan stel dat die dosent wat aangestel word, 'n Hervormer is.
- * Wat is die sin daarin om studente vir ses jaar op te lei en dan 'n kursus by 'n Teologiese Kollege te laat deurloop?

- * Ons is bevrees dat die aandrang op demografiese pariteit 'n rol sal speel in die aanstelling van dosente. Die Kerk kan dus nie kies wie aangestel word nie.
- * Die Fakulteit is nie meer 'n fakulteit van en in diens van die Hervormde Kerk nie. Daar word wyd gepraat van 'n ekumeniese fakulteit.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

Teenstem

Die volgende teenstemme word aangeteken teen die aanvaarding van beskrywingspunt 4:

- * Ds LJ Strauss
- * Ds PR Schoeman
- * Dr MA Botma
- * Dr J Otto

BESKRYWINGSPUNT 5: KURATORIUM

PASTORALE WERK IN GEMEENTES DEUR DOSENTE

Die vorige besluit van die Algemene Kerkvergadering dat teologiese dosente nie as pastorale hulp in gemeentes mag werk nie, word herroep.

Motivering

- * Die besluit dat dosente nie as pastorale hulp mag optree in gemeentes van die Kerk nie, is geneem in 'n tydvak toe daar 'n ooraanbod van predikante in die Kerk was. Op daardie stadium was daar tien teologiese dosente aan die UP en vier by die HTO waarvan die meeste ook as pastorale hulpe in gemeentes gewerk het. Dit het die moontlikheid vir proponente om beroepe te ontvang in sommige gevalle in gedrang gebring.
- * Die situasie het intussen verander. Die Kerk begin weer 'n tekort aan predikante ervaar. Die getal teologiese dosente is ook intussen afgeskaal na ses by die Fakulteit en een by AIM. Terselfdertyd is daar talle kleiner gemeentes wat nie 'n volversorgde, of selfs

'n deelversorgde standplaas kan bekostig nie. Dosente kan dalk hierdie leemte vul.

- * Dit is belangrik dat dosente nie slegs teologie in 'n ivoortoring beoefen nie, maar dat kerklike teologie beoefening moet uitmond in die kerklike bediening. Dosente moet dus ook voortdurend in voeling wees met die lewe en werk van predikante op grondvlak. Indien hulle weer as pastorale hulp in gemeentes mag werk, sal dit hierdie noodsaaklike wisselwerking bevorder.
- * Die salarispakette van dosente is tans swakker as dié van baie predikante in gemeentes. Dit het in die onlangse verlede tot die verleentheid gelei dat predikante wat benoem is as teologiese dosente by die Universiteit, dit vanweë die ontoereikende finansiële versorging van die hand moes wys. Indien dosente as pastorale hulpe ook 'n ekstra inkomste kan genereer, kan dit dalk in die toekoms soortgelyke gebeure voorkom.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2.1.1.3 Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)

Tien jaar het verstryk sedert die vestiging van die HTK op 1 Januarie 2000. Hierdie model van teologiese opleiding het homself bewys as 'n doelmatige praktyk om binne 'n veelkerklike Fakulteit nogtans die eie aard van die Kerk in die opleiding tot sy reg te laat kom. Ander kerke wat deel is van die Fakulteit, en ook ander teologiese fakulteite, is besig om dieselfde model te vestig. Die Hervormde Kerk sal nie maklik 'n beter bedeling kan beding nie. Enersyds voldoen dit aan die Kerk se ideaal dat predikantsopleiding aan 'n universiteit en nie aan 'n kweekskool moet plaasvind nie en andersyds dat die Kerk se eie etos behoue moet bly.

Met hierdie verslag word 'n oorsig gebied van die onderskeie fasette van die werksaamhede van die HTK gedurende die verslagperiode.

- (i) ***Diploma in kerklike bediening***
- (a) Praktykvorming van studente

Sedert die implementering van die Diploma in 2000 en die uiteensetting van die program wat destyds voor die Kuratorium gedien het, het daar bepaalde verfyning en verandering van modules plaasgevind. 'n Wisseling van dosente het ook in bepaalde gevalle plaasgevind.

Die vergadering neem kennis van 'n bondige uiteensetting van die modules en die dosente wat dit aanbied en die amptelike rooster van die Fakulteit geskeduleer vanaf die derde studiejaar tot die sesde studiejaar.

(b) Praktiese werk in gemeentes (DKB 700)

Die afgelope twee jaar was daar jaarliks net twee finalejaar studente. Studente doen reeds gedurende die finalejaar 'n groot deel van die opdragte vir die praktiese werk en vanaf November tot Januarie werk hulle saam met die predikante in die gemeentes, of op versoek ook in ander gemeentes. Hulle het hulle praktiese werk in die gemeentes Rooihuiskraal, Meyerspark, Wapadrant, Weskus en Rustenburg-Suid voltooi. Die ervaring wat hulle opdoen onder leiding van die predikante, dra by tot hulle vorming en gereedmaak vir die bediening. Dank word betuig aan die predikante en gemeentes wat op dié wyse bereid is om betrokke te wees by die vorming van die Kerk se studente.

(c) Afrondingskursus

Gedurende die tweede en derde week in Februarie word daar in werksessies oor elk van die volgende aspekte gehandel:

- * Bestuur van konflik, stres, emosies en beïnvloedingsvaardighede (Mev A van Zyl)
- * Kerklike bestuur en leierskap (Dr FJ Labuschagne)
- * Samestelling, bevoegdheid en funksionering van die ouderlinge-, kerkraad-, gemeente-, ring- en Algemene Kerkvergaderings (Dr BJ van Wyk)
- * Die Diakonaat en diakonale vergaderings (Dr WJ Coetzer)
- * Die NHSV (Mev ME Fourie)
- * Argief en museum (Mnr NG Sarkady)
- * Finansiële bestuur en kerklike administrasie (Administrateur en personeel).

(ii) ***Mdiv 200 en skripsies***

Die finalejaar van die Mdiv is gedifferensieer en die HTK is verantwoordelik vir die aanbieding van die modules TEO 871, 872 en 873, en die koördinering van die skripsies. Die Kuratorium het versoek dat die modules, met die oog op 'n meer missionale gerigtheid, herkurrikuleer word. Die dosente se navorsingstema gedurende 2009 was afgestem op missionale kerkwees. Die artikels is in die HTS gepubliseer. Tydens 'n Aktualiteitsdag van die HTK op 27 April was dit een van die temas vir bespreking. Die modules word tans opnuut gekurrikuleer vir 2011.

'n Program wat die praktykvormingmodules, die skedulering van die

skripsies en die TEO modules integreer, word met die Mdiv 2 studente gevolg. 'n Navorsingseminaar word vroeg in Februarie elke jaar aangebied met daaropvolgende sperdatums vir vorderingsverslae en ontmoetings met studieleiers.

(iii) ***Voog- en godsdienperiodes***

Die rooster van die Fakulteit maak vanaf 2009 voorsiening vir kerkperiodes op Dinsdae vanaf 10:30 tot 11:00. Die kerkperiodes word alternatiewelik aangewend vir voogperiodes, kerkeie godsdiensoefeninge en ekumeniese godsdiensoefeninge. In praktyk kom dit daarop neer dat daar maandeliks (behalwe gedurende eksamentye) een voogperiode en een godsdienperiode vir die Hervormde Kerk se studente beskikbaar is. Die Hervormde dosente is ook verantwoordelik vir die lei van twee ekumeniese godsdiensoefeninge gedurende die jaar.

(iv) ***Jaarlikse VTT vir predikante***

Volgens 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering is predikante (jonger as 60) verplig om die jaarlikse VTT by te woon. Sedert 2005 word die VTT kursus ook jaarliks in die Kaap aangebied vir predikante van die plaaslike ringe. Die Hervormde Dosenteraad is via Knap (Komitee vir Navorsing en Publikasies) verantwoordelik vir die beplanning en aanbieding van temas vir die VTT wat ook uitloop op artikels in die HTS.

Die volgende temas was aan die orde:

2007 – Die kerk, die huwelik en seksualiteit – 'n morele krisis
 2008 – Hoe hoor ek God se Woord vandag?
 2009 – Gemeentebestuur en selfbestuur
 2010 – Trauma en traumaberading.

Die gemiddelde bywoning van die VTT wissel gedurende Junie tussen 30 tot 40 en in November 40 tot 60. Die Algemene Kerkvergadering moet weer die besluit herbevestig dat die bywoning vir alle predikante jonger as 60 verpligtend is. Die moontlikheid om die bywoning van die VTT te koppel aan krediete wat vir verdere studie aan die Fakulteit erken sal word, word tans ondersoek.

(v) ***Aktualiteitsdag***

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, is daar gedurende April 2010 'n Aktualiteitsdag aangebied. Temas wat tans aktueel is met die oog op die Algemene Kerkvergadering, is by wyse van minikonferensies gedebatteer. Die belangstelling was nie goed nie, maar tog is geleentheid aan ampsdraers en lidmate gebied om aktuele sake te bespreek en hulle menings uit te spreek. In die verlede was daar verwyte omdat so 'n geleentheid nie gebied word nie.

(vi) **Navorsing en publikasie**

Gedurende die verslagperiode is drie navorsingsartikels in die HTS deur prof TFJ Dreyer en vier deur navorsingsgenote van die HTK gepubliseer. Die navorsingsfonds van die HTK word deur hierdie navorsingsuitsette aansienlik versterk. Hierdie fondse word by die Universiteit in 'n navorsingsrekening gehou en op versoek van navorsingsgenote aangewend vir studiereise, bywoning van kongresse en studieboeke. Vyf navorsingsgenote het al van hierdie navorsingsfondse gebruik vir die bywoning van buitelandse kongresse. Prof TFJ Dreyer het onder meer gedurende Mei 2008 'n besoek afgelê by die PKN se seminarium te Hyde Park in Nederland.

(vii) **HTS**

Die werksaamhede van die HTS word in 'n aparte verslag behandel.

(viii) **AIM**

Die verslag oor die werksaamhede van AIM word via die Raad vir Apostolaat voorgelê.

(ix) **Slotopmerkings**

Prof TFJ Dreyer emeriteer aan die einde van 2011 en hierdie is die laaste driejaarlikse verslag uit sy pen aan die Kuratorium en die Algemene Kerkvergadering. Prof Dreyer stel die volgende:

Ek wil graag my dank teenoor die Kerk betuig dat ek vanaf 1983 tot 1999 by die Fakulteit as dosent betrokke kon wees en vanaf 2000 tot 2011 as Hoof van die HTK kon dien. Dankie dat u my met hierdie opdrag vertrou het. Dit was 'n voorreg om op hierdie wyse by die opleiding van ons predikante betrokke te wees.

Aan die Administrateur en sy personeel wil ek my waardering betuig vir hulle ondersteuning en bereidwilligheid om in vele opsigte behulpzaam te wees. Mev ME Brits speel 'n groot rol om goeie kontak met studente op te bou. Ek het groot waardering vir haar werk en die ondersteunende rol wat sy by die Kollege en die kantoor van die Kuratorium vervul.

Namens die HTK wil ek ook my dank betuig teenoor die Fakulteit Teologie en die UP vir die ruimte en geleentheid wat hulle aan die HTK gun. Die samewerking tussen die HTK en die SBO het in die afgelope tyd op dreef gekom omdat ons gemeenskaplike belange by die Fakulteit het wat deur 'n gesamentlike front beter gedien kan word.

Ek hoop dat ek hiermee aan my opdrag voldoen het.

BESLUIT

1. Die verslag word met dank aanvaar.
2. Die verpligte bywoning van die VTT deur predikante onder die ouderdom 60, word herbevestig.

2.1.1.4 **Hervormde Teologiese Studie (HTS): Periode Januarie 2008 tot Februarie 2010**

(i) **Hoogtepunte**

Die kernredaksie van *HTS Teologiese Studies*, bestaande uit die voltydse lede van die Hervormde Dosenteraad aan die UP, onder voorsitterskap van prof J Buitendag, doen met dankbaarheid verslag aan die 69ste Algemene Kerkvergadering van die NHKA. Per besluit van die Algemene Kerkvergadering ressorteer HTS onder die Hervormde Teologiese Kollege. Hierdie verslag dien dus ook by die Kuratorium vir Teologiese Opleiding.

Belangrike veranderings en hoogtepunte kan sedert die 68ste Algemene Kerkvergadering gerapporteer word.

Een daarvan is die huldigingsbundel by geleentheid van die UP se 100-jarige verjaarsdagviering. Hierdie herdenkingsuitgawe is opgedra aan prof CR de Beer, viserektor verantwoordelik vir die Fakulteit Teologie.

Die ander hoogtepunt is dat *HTS* die eerste Suid-Afrikaanse teologiese joernaal geword het wat volledig elektronies aanlyn geproduseer en versprei word.

'n Derde hoogtepunt is dat *HTS* een van twee Suid-Afrikaanse teologiese joernale geword het wat deur die International Science Information (ISI) geakkrediteer is en die enigste wat deur Scopus (een van die wêreld se mees omvangryke databasisse van akademiese publikasies) geïndekseer word.

(ii) **Navorsingsuitsette**

HTS publiseer oorspronklike navorsingsartikels op die gebied van die teologie en aanverwante wetenskappe.

In 2007 is 'n totaal van 58 artikels gepubliseer, waarvan 32 deur Hervormde teoloë en hulle geregistreerde navorsingsassosiate geskryf is. In 2007 het 12 buitelandse navorsers hulle artikels in *HTS* laat publiseer.

In 2008 is 88 artikels gepubliseer waarvan 43.5 deur Hervormers en hulle assosiate geskryf is en 24 deur buitelanders.

In 2009, die eerste jaar van elektroniese aanlyn produksie, is 87 navorsingsartikels gepubliseer waarvan 39 deur Hervormers en hulle assosiate en 21 deur buitelanders geskryf is.

HTS is 'n belangrike medium waardeur Afrikaans as teologiese vaktaal bevorder word. Gedurende die afgelope verslaggewingsperiode is 67 artikels in Afrikaans of Nederlands of Duits gepubliseer.

Volume 65 (2009) is opgedra aan prof PJ van der Merwe by geleentheid van sy aanvaarding van emeritaat.

(iii) ***Elektroniese aanlyn publikasie***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in 2008 die versoek van die kernredaksie aanvaar dat *HTS* vanaf 2009 volledig elektronies aanlyn geproduseer word. Vir hierdie doel is aan die redakteur en die Raad van Finansies opdrag gegee om 'n kontraktuele ooreenkoms met die "Open Journals Publishing" (OJP) afdeling van die maatskappy African Online Scientific Information Systems (AOSIS) aan te gaan. Die kernredaksie het prof Y Dreyer as assistentredakteur benoem om prof AG van Aarde as redakteur in die aanlynproses by te staan. Mev A Goosen se dienste van publikasie-koördineerder is van 'n voldagpos na 'n halfdagpos afgeskaal. 'n Webwerf is vir *HTS* ontwerp en is elektronies toeganklik by die adres www.hts.org.za. 'n Proses van argivering is begin en prop C van der Merwe staan mev Goosen en die redakteur as redaksionele assistent hierin by. Die argivering word oorgedra na UP Space en UP Open Access wat elektroniese toegang na onder andere Google Scholar verleen. Elektroniese toegang tot *HTS* kan ook deur African Journals Online (AJOL) en SABINET geskied.

Hierdie elektroniese aanlynproduksie en –verspreiding het 'n groot impak op *HTS* se sirkulasie gehad. Waar 3 200 eksemplare van die tradisionele hardekopie per jaar tot en met 2008 versprei is, toon alleen *HTS* se eie webwerf (uitgesluit die sitasie-impak wat ook gemeet word deur onderskeidelik ISI, Scopus, AJOL, SABINET en UP Space, 'n sterk groei in die gebruik van die joernaal. Die statistiek vir die periode Maart tot Desember 2009 sien soos volg daaruit:

426 030 besoeke aan *HTS* se webwerf, 10 111 individuele besoekers wat die *HTS* 17 911 keer besoek het, terwyl 162 609 bladsye van *HTS* oopgemaak is.

Die domeine waar *HTS* in volgorde van frekwensie die meeste aanlyn gelees word, is Suid-Afrika, VSA, Oostenryk, Nederland, Duitsland, Verenigde Koninkryk en Australië.

'n Harde kopie van 'n jaargang van die aanlyn publikasie is op aanvraag beskikbaar teen die koste van die aanvraer. Die tradisionele subskripsie deur predikante en gemeentes het dus verval.

(iv) ***Finansiële implikasies***

Vir 2010 het die UP R460 000.00 bygedra tot die produksiekoste van *HTS* as 'n aanlynpublikasie.

Vir die finansiële jaar 2010 het die UP deur middel van die navorsingsuitsette van lede van die Fakulteit Teologie wat gedurende 2008 in *HTS* gepubliseer is, subsidie van die Departement van Hoër Onderwys ten bedrae van R6 222 000.00 ontvang.

Aan die Fakulteit Teologie is vir 2010 'n bedrag van R1 657 970.00 vir navorsing toegeken. Hervormde teoloë het 38% hiervan ontvang. Die publikasies in *HTS*, veral as gevolg van *HTS* se ISI-akkreditasie, het 63% van die navorsingsfondse wat vir teologie in 2010 beskikbaar gestel is, moontlik gemaak.

HTS se finansiële bydrae is in verrekening gebring toe die NHKA met die UP gedurende 2009 onderhandel het oor die aantal akademiese poste wat die NHKA in die Fakulteit Teologie kan vul.

Die Raad van Finansies se bydrae tot die bedryf- en produksiekoste van *HTS* het van R416 106.00 in 2009 tot R287 342.00 in 2010 vermindert.

(v) ***ASSAf, Nasionale Redakteursforum en die Redakteursforum vir teologies en aanverwante joernale***

HTS is aktief ingeskakel by hierdie twee nuut gestigte redakteursforums en word tans deur die Academy of Science for South Africa (ASSAf) in opdrag van die Departement van Hoër Onderwys geouditeer. *HTS* dien in hierdie nasionale oudit as rolmodel.

(vi) ***Dankwoord***

Die redaksie van *HTS* bedank die Algemene Kerkvergadering van die NHKA vir lojale ondersteuning en gaan die toekoms met 'n positiewe verwagting in.

BESLUIT

1. Die verslag word met dank aanvaar.
2. In die besonder word dank betuig aan die redakteur en kernredaksie vir die werk aan die *HTS*.

2.1.1.5 Verslag oor die Teologiese Opleidingsfonds

Met groot dankbaarheid word vermeld dat die Fonds aan die einde van Februarie 2010 op R4 175 806.17 te staan gekom het. Sedert die laaste verslag aan die 68ste Algemene Kerkvergadering toe die Fonds se belegging R2 422 094.73 miljoen bereik het, verwoord dit 'n groei van R1 753 711.44 (Agenda, Algemene Kerkvergadering, 2007: 143). Tydens die verslagjaar van die Fonds wat saamval met die finansiële jaar, het dit gebeur dat die renteverdienste van die beleggings van die Fonds nuwe bydraes oorskry het.

Bogenoemde resultate kan slegs met groot dankbaarheid vermeld word. Gemeentes, ampsdraers en lidmate word hartlik bedank vir getroue en bestendige bydraes te midde van omstandighede wat gemeentes en individue onder finansiële druk plaas, onder andere. Die bydraes van klein gemeentes word met besondere dank vermeld.

Ten spyte van die vreugde en dankbaarheid bestaan die indruk dat gemeentes se vermoë en bereidwilligheid om 'n bydrae vir die Fonds te maak, steeds drasties kan verbeter. Daarmee saam kan individuele bydraes ook verhoog in die lig van Projek Masedonië wat gemik is op eenmalige bydraes van individue.

Groei van die Fonds:

Stand van belegging	Bedrag	Groei
1999	R100,000.00	
2000	R270,000.00	R170,000.00
2001	R512,232.60	R242,232.60
2002	R764,000.00	R251,767.40
2003	R1,093,470.70	R329,470.70
2004	R1,524,849.86	R431,379.16
2005	R1,829,897.57	R305,047.71
2006	R2,300,294.58	R470,397.01
2007	R2,422,094.73	R121,800.15
2008	R2,918,014.26	R495,919.53
2009	R3,577,644.79	R659,630.53
2010	R4,175,806.17	R598,161.38

Uit die reglement en bestuursbeleid van die Fonds word as doelstelling van die Fonds gemeld:

Die Teologiese Opleidingsfonds van die NHKA stel sigself ten doel om 'n fonds daar te stel ter ondersteuning van 'n teologiese opleiding wat getrou sal wees aan die teologiese etos van die Hervormde Kerk. Die oogmerk van die fonds is om uiteindelik voldoende kapitale reserwes

op te bou sodat die rente-opbrengs van die fonds voldoende sal wees om genoemde doelstelling te bereik.

In die lig van bogenoemde doelstelling, vrae wat tydens ringsvergaderings gestel is, asook die stand van die huidige teologiese opleiding aan die UP, sou dit goed wees as die Algemene Kerkvergadering homself uitspreek oor die toekoms en wanneer die Fonds voldoende geag word om vir bogenoemde doelstelling aangewend te word. Uit die reglement en bestuursbeleid word ook gestel dat "uitbetalings aan die opleiding geskied op besluit van die Algemene Kerkvergadering, of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ...".

Samehangend hiermee is dit ook noodsaaklik dat die Algemene Kerkvergadering homself uitspreek oor die twee deurkollektes wat jaarliks aan die Fonds afgestaan is en tradisioneel die laaste Sondag van Augustus en die eerste Sondag van September was (kyk Besluitebundel, Algemene Kerkvergadering, 2007: 78). Vir 2010 het die datums verander na 25 Julie en 29 Augustus, terwyl die mening uitgespreek word dat die Fonds in die toekoms slegs een Sondag se deurkollekte mag insamel. In die lig van die noodsaaklikheid wat deur die reglement gestel word, is dit waarskynlik nie wys om die tweede deurkollekte wat die Fonds nog altyd gehad het, in te kort nie.

Laastens word dank uitgespreek aan die Administrateur, mnr JF Viljoen, en sy personeel wat behulpzaam is met die administrasie van die Fonds. In dié verband word ook 'n hartlike woord van dank en waardering uitgespreek teenoor dr JP Labuschagne wat baanbrekerswerk gedoen het om die Fonds te vestig en aan die einde van Mei 2008 uitgetree het.

Ten slotte 'n vriendelike uitnodiging aan gemeentes om by die Fonds betrokke te raak deur middel van 'n jaarlikse bydrae. Dank aan predikante wat bereid is om tydens deurkollektes die saak van die Fonds onder die aandag van gemeentes te bring. Die Fonds is dankbaar vir ondersteuning afkomstig uit gemeentes, ringe, individue, NHSV takke en elkeen wat met die doelstellings van die Fonds kan identifiseer.

BESLUIT

- 1. Die verslag word met dank aanvaar.**
- 2. Dank word betuig teenoor dr JP Labuschagne wat die fonds gevestig en uitgebou het en teenoor dr BJ van Wyk wat die werk met groot onderskeiding voortsit.**
- 3. Aangesien die onderstaande beskrywingspunte die bedoeeling van die Fonds, die rente-opbrengs en die insameling**

oor een of twee Sondae raak, word daaroor besluit by die behandeling daarvan.

BESKRYWINGSPUNT 6: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VOLTYDSE POS IN KERKGESKIEDENIS: ONDERSOEK DEUR KURATORIUM EN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besin saam met die Kuratorium oor die moontlikheid om vanuit die rente-opbrengs van die Teologiese Fonds 'n voltydse pos in Kerkgeskiedenis daar te stel.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Kuratorium en Raad van Finansies versoek om die moontlikheid te ondersoek en verslag aan die 69ste Algemene Kerkvergadering te doen.

Die Raad van Finansies het die volgende verslag aan die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgehou:

Aanwending ten gunste van Kerkgeskiedenis

Inleiding

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se versoek in terme van die moontlike bekostiging van 'n pos (of deel daarvan) uit die opbrengs van die Teologiese Opleidingsfonds, is verwerk en bepaalde inligting is belangrik.

Indien daar na die bekostiging verwys word, is dit ewe belangrik om volhoubaarheid oor die langtermyn ook ter sprake te bring.

Die stand van die Teologiese Opleidingsfonds

Jaar	Stand van Fonds	Groei		Totaal
		Kapitaal	Rente	
2007	R2,422 m	-	-	
2008	R2,918 m	R250 000	R246 000	R496 000
2009	R3,578 m	R390 000	R270 000	R660 000
2010	R4,176 m	R200 000	R398 000	R598 000

Die fondse wat inbetaal word is wisselvallig, en die rente-inkomste is stadig maar seker besig om 'n stewige groei te verseker. Indien die bedrag aangewend word, word die vermeningvuldiger se werking ingeperk.

Beskerming van kapitaal

Ten einde die kapitaal te beskerm, sou die volgende in berekening gebring kan word:

- * Kapitaliseer ten minste 'n bedrag om vir inflasie voorsiening te maak.
- * Indien die kapitaal ook moet groei, sal 'n verdere bedrag gekapitaliseer moet word.

Moontlike scenarios

Huidige Waarde

Fondswaarde 28 Februarie 2010 =	R4,176 m.
Rente @ 8%	R334 000
Inflasie @ 6%	R250 560
Beskikbaar vir aanwending	<u>R83 440</u>

Met dié scenario is dit dus nie haalbaar om 'n pos te subsidieer nie.

Die Fonds sal vir die korttermyn verder beskerm moet word, om te verhoed dat die kapitaal uitgeput word.

Addisionele bydraes

Die jaarlikse bydraes van gemeentes, individue en andere is nie hier verreken nie.

In uiterse gevalle kan dit aangewend word om 'n pos te subsidieer, maar dan word die langtermyn groeidoelwit in die kiem gesmoor.

Dit sou onwys wees om die addisionele bydraes aan te wend, en wel om die volgende redes:

- * Die bydraes is nie konstant en verseker nie, en kan selfs opdroog. 'n Langtermyn doelwit kan nie hierop gebou word nie.
- * Indien die bydraes belê word, is daar die moontlikheid dat die Fonds kan groei sodat 'n vaste en seker inkomste gegenereer en aangewend kan word.

Geduld is hier die sleutelwoord.

*Opgehoopte surplus: Teologiese Opleiding ± R4m
(Besparing ten opsigte van Heffings toegewys)*

Dié bedrag het ontstaan en opgeloop vanweë besparing op die bedryfsbegroting van Teologiese Opleiding in die jare tot ongeveer 1998. Onder normale omstandighede word oor- of onderbegrotings na die opgehoopte fonds van die Kerk oorgedra aangesien dit nie geoormerkte fondse verteenwoordig nie. Dit is wel byvoorbeeld 'n besparing op die begrote uitgawes en vorm as sulks deel van die balansstaat van die Kerk.

Die fondse is ook nie in kontant verteenwoordig nie want die aanwending van die Kerk se bates lê op vele terreine, byvoorbeeld vaste bates, debiteure, ensomeer.

Met die afskrywing van gemeentelike debiteure in 2007, is toekomstige inkomste versaak. Alhoewel 'n deel van die uitstaande skuld van gemeentes wat afgeskryf is waarskynlik slegte skulde verteenwoordig het, was dit steeds moontlik (potensiële) inkomste (ontvangste) en dit bring die Raad van Finansies se kontantvloei onder druk.

Sou ons dus aanspraak maak op dié geld, sal dit die Raad van Finansies in 'n onderbefondse posisie laat, wat nie 'n gesonde situasie sal wees nie.

Die Algemene Kerkvergadering sal oor die befondsing van dié surplus 'n siening moet neem voordat dit aangewend kan word.

Nadat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die saak bespreek het, is soos volg besluit:

- * Die Fonds vir Teologiese Opleiding (naamlik R3,790,196 soos op 28 Februarie 2010) word uitgebou om die netto debiteure ten opsigte van studieleninge te befonds.
- * Sou daar surplusse in terme hiervan ontstaan, mag dit aan die Teologiese Opleidingsfonds oorgedra word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 7: RING VAN PIETERMARITZBURG

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS: RENTE-OPBRENGS

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om 'n beginselbesluit te neem dat die rente-opbrengs uit die Teologiese Opleidingsfonds voortaan aangewend word om in behoeftes met betrekking tot die opleiding van dienaars van die Woord, veral ten opsigte van leerkragte, te voorsien. Die kapitaal in die Fonds word nie daarvoor gebruik nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

BESKRYWINGSPUNT 8: RING VAN PRETORIA**TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS: AANWENDING**

Die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word versoek om 'n deel van die Teologiese Opleidingsfonds se rente-opbrengs aan te wend vir die teologiese opleiding.

Motivering

Die doelmatige gebruik van die fonds sal verdere bydraes stimuleer.

Missionaat bly een van die belangrikste sake op die Kerk se agenda en die aanwending van die fonds kan bydra tot die aanstel van 'n dosent in Sendingwetenskap.

Die aanwending van 'n gedeelte van die rente-opbrengs uit die fonds kan ook bydra tot 'n voltydse aanstelling van 'n dosent in Kerkgeskiedenis, 'n saak wat lank reeds uitstaande is.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

BESKRYWINGSPUNT 9: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

TEOLOGIESE OPLEIDINGSFONDS: INSAMELING BY WYSE VAN DEURKOLLEKTES

In belang van die goeie finansiële vooruitgang van die Teologiese Opleidingsfonds, besluit die vergadering of die insameling by wyse van deurkollektes oor een of twee Sondae moet verloop.

Motivering

Dit het gebruik geword in die Kerk dat die deurkollektes van die laaste Sondag van Augustus en die eerste Sondag van September aan die Teologiese Opleidingsfonds afgestaan word. As gevolg van dié twee deurkollektes per jaar het die stand van die Fonds se belegging aange-groei tot net minder as vier miljoen rand met die verwagting dat in die huidige finansiële jaar die vier miljoen perk oorskry sal word.

BESLUIT

- 1. Die insameling vir die Teologiese Opleidingsfonds word oor twee Sondae gehou, naamlik die laaste Sondag in Julie en die eerste Sondag in Augustus.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

SPREEKBEURT DEUR DR PIETER FOURIE VAN BYBELMEDIA

Dr WC van Wyk stel dr Pieter Fourie, bestuurder van Bybelmedia, aan die vergadering voor. Dr Fourie spreek die vergadering toe oor die werksaamhede van Bybelmedia.

---oOo---

2.1.2 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT

Na aanleiding van die besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering, het die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat die volgende opdragte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang:

- * Finalisering van die Etiese Kode vir Predikante
- * Finalisering van die Welstandsprogram vir Predikante
- * Studie oor die beroepstelsel en die beroepsproses
- * Voortsetting van die studie oor gemeentegrense
- * Brugpredikante.

Die raad het aan die opdragte uitvoering gegee. Die resultaat word in verskillende hoofstukke van die agenda behandel.

2.1.2.1 **Etiese kode vir predikante**

(i) ***Motivering vir die noodsaak van 'n etiese kode vir predikante***

Ten einde die noodsaak van 'n etiese kode te motiveer, word onderskei tussen

- * dit wat wat deur 'n predikant gedoen moet word
- * die hoe dit gedoen moet word.

Die wat wat gedoen moet word, word bepaal deur die Kerkorde. Die predikant bevestig dit met die ondertekening van die ondertekening-formulier.

Ten einde die detail van die wat te reël, word in elke gemeente 'n bedieningsplan opgestel na aanleiding van die Kerkorde met inagneming van die spesifieke omstandighede van die gemeente en leraar(s) wat die gemeente bedien. Jaarliks is dit die barometer waaraan die predikant se werksaamhede gemeet word.

Die hoe dit gedoen moet word:

Die noodsaak vir 'n etiese kode is gebore uit die feit dat daar deesdae baie professies, instansies en individue is wat saam met predikante, hulp aan mense verleen. Deur wetgewing word hierdie hulpverlening gereguleer om mense aan wie hulp verleen word, teen uitbuiting te beskerm. Een van die vereistes van die regulering is dat hulpverleners deur 'n etiese kode gebind moet word.

Die Kerk het dit voorheen as genoegsaam beskou dat die gedrag van 'n predikant uit die Kerkorde en die Skrif gereël word. Die predikant se ondertekening-formulier verbind hom/haar tot die uitlewing van God se wil vanuit die Skrif: Om God lief te hê en jou naaste soos jouself. Die reggeaarde predikant behoort dus binne die bedoeling van 'n etiese kode op te tree.

Dit is egter nodig dat ons saam met die ander hulpverleningsprofessies ons uitgangspunte ten opsigte van ons etiek verwoord.

Daarom moet 'n etiese kode nie die Kerkorde, 'n bedieningsplan of die Bybel probeer opsom nie. Dit is slegs gemik op die hoe van 'n predikant se gedrag. Hoe korter, hoe beter.

Dit behels die gedrag en ingesteldheid van die predikant teenoor die persoon wat die predikant in 'n vertrouensverhouding plaas.

(ii) ***Na bestudering van etiese kodes by ander hulpverleningsprofesies, blyk dit dat 'n etiese kode op die volgende beginsels berus:***

- * Elke mens het 'n unieke waarde en potensiaal, omdat hy/sy deur God as mens geskape is.
- * Elke mens het die reg tot die verwesenliking van sy/haar potensiaal.
- * 'n Persoon in 'n vertrouensposisie het die verantwoordelikheid om sy/haar professionele kennis en vaardighede tot voordeel van almal (elke individu, groep, gemeenskap en die mensdom) aan te wend.
- * Elkeen het die verpligting om te alle tye diskreet en professioneel op te tree.
- * Persoonlike en professionele beperkings moet erken en in ag geneem word.

Hierdie beginsels behoort in 'n etiese kode vir predikante verwoord te word.

(iii) ***Etiese kode vir predikante***

Onderneming van die predikant:

Ek verstaan dat ek as predikant geroep is om mense in hulle diepste nood te begelei. As predikant wil ek saam met lidmate 'n pad loop met die sekere wete dat God ons medereisiger is.

Ek verbind my tot die volgende beginsels:

- * Ek onderneem om met die nodige respek en sensitiwiteit op te tree.
- * Ek onderneem om vertroulikheid te handhaaf.
- * Ek onderneem om nie my kennis, invloed, gesag of posisie te misbruik nie.
- * Ek respekteer lidmate se integriteit, uniekheid en vryheid van spraak.
- * Ek bou 'n professionele verhouding met lidmate.
- * Ek respekteer die integriteit van my kollegas en dié van die Kerk.

- * Ek verbind my tot voortgesette professionele opleiding en evaluering.
- * Binne die ruimte van my arbeid as predikant, onderwerp ek my aan die landswette, Kerkorde, besluite van die Kerk en die etiese kode van predikante.
- * Ek aanvaar dat enige skadelike of onprofessionele gedrag op gepaste wyse hanteer sal word.

BESLUIT

1. **Die voorstel word terugverwys na die raad vir verwerking met in agneming van opmerkings wat gemaak is deur die vergadering en voorlegging aan die Kommissie van die AKV vir afhandeling.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

ORRHANDIGING VAN DIE KRONIEK OOR DIE KURATORIUM DIE AFGELOPE HONDERD JAAR

Prof E van Eck oorhandig die kroniek oor die geskiedenis van die Kuratorium die afgelope 100 jaar aan prof JP Oberholzer. Prof Oberholzer het die kroniek saamgestel as voorsitter van die redaksie van die HTS en voorsitter van die Dosentevergadering. Prof Van Eck stel onder meer die volgende:

- * Die Kuratorium het aan prof Oberholzer die opdrag gegee om die geskiedenis na te gaan en die bundel saam te stel.
- * Die bundel word as supplement van die HTS uitgegee.
- * Proff AG van Aarde en Y Dreyer het 'n reuse aandeel aan die finalisering en versorging van die bundel.

Prof Van Eck oorhandig ook 'n bundel aan prof TFJ Dreyer, uittredende voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, en praat kortliks oor die inhoud van die bundel. Hy stel die volgende:

Die Kuratorium van die NHKA is in 1909 in die lewe geroep, 8 jaar voor die Fakulteit Teologie in 1917 'n aanvang geneem het. Om hierdie mylpaal te herdenk, het die Kuratorium opdrag aan prof JP Oberholzer gegee om die geskiedenis van die Kuratorium oor die afgelope 100 jaar op te teken. Die resultaat hiervan is 'n pragtige Supplement (nommer 9) wat deur die HTS uitgegee is met die titel *Honderd jaar kerk en teologiese opleiding: 'n Kroniek van die Hervormde Kerk*.

Die Kuratorium het dit goed gedink om tydens hierdie AKV, as 'n blyk van waardering, 'n bundel aan prof Oberholzer te oorhandig. Ek versoek daarom dat prof Oberholzer en sy gade, die uittredende voorsitter van die Kuratorium, dr Johan Otto, en ook die uittredende voorsitter van die AKV, prof TFJ Dreyer, na die verhoog sal kom.

Ek voldoen ook graag, as voorsitter van die HDV en voorsitter van die redaksie van die HTS, aan die versoek wat aan my gerig is om as seremoniemeester tydens hierdie geleentheid op te tree.

Oorhandiging aan prof TFJ Dreyer

Die eerste gewaarwording wat met die lees van hierdie kroniek by 'n mens opkom is dat baie van die sake en vrae wat vandag voor die Kerk en die Kuratorium lê, reeds van 1917 bestaan. Vrae soos "moet die kerk se teologiese studente aan 'n universiteit of kweekskool opgelei word", "hoort 'n teologiese fakulteit aan 'n universiteit", en "wat is die status van dosente in terme van gemeentewerk" is, soos in die verlede, ook by hierdie vergadering op die agenda.

Wat duidelik is, is dat die Kuratoria (en die Kerk) oor die afgelope 100 jaar hierdie vrae nugter hanteer het. Nie alleen is daar konsekwent gestreef na universitêre opleiding nie, maar is dosente ook aangemoedig en die ruimte gebied om ywerig 'n wetenskaplike Bybels-Reformatoriese teologie te beoefen tot voordeel van die studente en die teologie en verkondiging van die Kerk. Ook het die onderskeie Kuratoria die afgelope eeu voortdurend gepoog het om die Teologiese Opleiding uit te brei en te help om die fondse te vind om dit moontlik te maak. Die vestiging van nuwe poste op 'n deurlopende basis is hiervan 'n bewys. Die Kuratoria se voortdurende betrokkenheid by kurrikulering en die daarstelling van beurse aan studente van die Kerk om teologie te studeer, moet ook vermeld word. Dit is onder andere aan hierdie Kuratoria te danke dat die Fakulteit in sy teologiese arbeid 'n besondere vlak van uitnemendheid bereik het. Hiervoor behoort die Kerk en die Kuratoria van die afgelope 100 jaar te bedank.

Verskeie ander sake loop soos 'n goue draad deur die kroniek. Op 'n konstante basis is dank deur die vorige Kuratoria en Algemene Kerkvergaderings uitgespreek teenoor die dosente wat deurentyd akademiese uitsette en werk van hoogstaande gehalte gelewer het, soms onder moeilike omstandighede. Die kroniek maak dit verder duidelik dat ons in die huidige tydsgewrig voortdurend moet herbesin (ons is tog 'n kerk van die Reformasie!) oor wat nou nodig is om nie alleen die etos van die Kerk te bewaar nie, maar ook wat nodig is om die evangelie van Jesus Christus relevant in 'n steeds veranderende wêreld met woord en daad uit te dra. Die vraag vandag bly steeds – soos oor die afgelope 100 jaar – wat God van ons as gelowiges en kerk in sy Woord verwag. Die dosente van die Kerk beskou dit as 'n voorreg om die Kerk steeds in hierdie verband te kan ondersteun, en van advies te bedien indien daartoe versoek word.

Die noue verbondenheid tussen die teologiese opleiding by UP en die Kerk word deur hierdie bundel op 'n besonderse grafiese wyse tot uitdrukking gebring. Op

sowel die voorblad en agterblad van die kroniek verskyn daar 'n foto van die Ou Lettergebou by UP, 'n gebou wat in 'n sekere sin – veral in die vroeëre jare – sinoniem was met ons predikante se teologiese opleiding. Met die bundel word die verband tussen die Kerk en ons opleiding by UP dus pragtig gesimboliseer.

Die teologiese opleiding aan UP is baie dank aan die Kerk verskuldig. As 'n blyk van ons waardering oorhandig ek daarom, as voorsitter van die HDV, 'n eksemplaar van hierdie pragtige bundel aan die uittredende voorsitter van die AKV, prof TFJ Dreyer.

Dr J Otto, voorsitter van die Kuratorium, oorhandig die bundel (kroniek) aan prof JP Oberholzer.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds ME Beukes	Roosenekal/Stoffberg	26 en 27 September
Ds GS de Beer	Noordwestelike Pretoria	27 September – 09:00 tot tee
Ds J Dippenaar	Oos-Moot	27, 28 en 29 September – aande
Ds HAT Engelbrecht	Windhoek	27 September – aand
Oudl FG Joubert	Stoffberg	27 September – aand
Oudl AJJ Koegelenberg	Tarlton	27 September – vanaf 13:00
Dr EB Marran	Losberg	28 September – oggend
Ds JH Mouton	Ventersdorp	28 September
Ds F Nortjé	Outeniqua	27 September
Ds KD Papp	Bybelgenootskap	27 tot 30 September – aande
Ds SJ Pieterse	Greylingstad	28 en 29 September
Oudl M Roodt	Primrose-Oos	27 September tot 1 Oktober – aande
Dr WAJ van Schoor	Primrose-Oos	27 September tot 1 Oktober – aande
Ds WH Swart	Klerksdorp Wilkoppies	28 September – aand 29 September – oggend
Ds CM van der Merwe	Hartebeestpoort	27 September – vanaf 16:00
Ds CP van der Walt	Beroepafwagtend	27 September – 09:00 tot 13:00
Ds WPF van Wyk	Sonlandpark	28 September

Ds JDG Venter	Noordelike Pietersburg	29 September: 08:30 tot 15:00
---------------	------------------------	-------------------------------

Die volgende afgevaardigdes het op 27 September 2010 geregistreer:

Gemeente	Afgevaardigde	Tyd ter vergadering
Emeritaat	Prof JD Gericke	14:00
Dosent	Prof IWC van Wyk	14:15
Goudveld	Ds MJ Fouché	14:15
Oudl Z Brits	Goudveld	14:15

---oOo---

2.1.2.2 Welstandsprogram vir predikante

(i) *Inleiding*

Die welstandsprogram vir predikante bestaan uit drie komponente, naamlik:

- * Voorkomende dienste
- * Herstellende- of beradingsdiens
- * Nasorgdiens.

Ten einde hierdie diens in die Kerk realisties en op die werklikheid te baseer, is dit nodig om eerstens die beradingsdiens in te stel.

Vanuit die beradingsdiens wat gebaseer is op die werklike nood/probleme wat in pastoriegesinne voorkom, kan vervolgens voorkomingsprogramme daargestel word wat die pastoriegesinne se welwees in die Kerk kan bevorder en die nood in pastorieë voorkom.

Vanuit die nood/probleme (beradingsdiens), kan op sy beurt weer nasorgdienste ingestel word wat daarop gemik sal wees om by die afhandeling van die berading vir 'n tyd nasorg/opvolgwerk te verrig met 'n tweeledige doel:

- * Om te verseker dat die nasorgdienste in 'n ondersteunende en volhoudende gees gelewer word.
- * Om te verseker dat terugvalle in die nood/probleem sover moontlik verhoed sal word.

Dit moet beklemtoon word dat die drie vorme van dienswerk (voorkomend, herstellend en nasorg) van mekaar onderskei word, maar dat dit so 'n integrale deel van mekaar vorm dat dit nie geskei kan word nie. Wedersydse invloed op mekaar het en dit sal altyd die realiteit wees.

Ten einde 'n geheelbeeld van die welstand van predikante te verkry, sal dit nodig wees om sekere aspekte vanaf die keuring van aspirant predikante tot by die aanvaarding van emeritaat, baie kortliks te belig. Meer aandag sal egter aan die beradingsgedeelte verleen word wat sal uitloop op die belangrike voorkomende en nasorgdienste.

(ii) ***Oorsig***

Om geroepe dienaar van die kerk van Jesus Christus te wees, is 'n intense roepingsbewustheid onontbeerlik. Dit impliseer 'n ontmoeting van God met die persoon vir wie Hy tot 'n besondere taak roep.

Om aan hierdie roepingsbewustheid gestalte te gee, word soos volg met die geroepene gehandel:

(a) Werwing en keuring van teologiese studente

Die studente word deur 'n paneel multiprofessionele persone gekeur, gerugsteun deur psigometriese toetse wat afgeneem word (Kerkorde, Ordinansie 2, punt 2.1.1.2).

(b) Kuratorium

Hierdie liggaam hou opsig oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van die teologiese studente (Kerkorde, Ordinansie 2, punt 2.1.1.1).

Die dosente en die Kuratorium sal indien 'n student nie meer geskik is om predikant te word nie, die saak met hom/haar opneem (Kerkorde, Ordinansie 2, punt 2.1.1.3).

Daar is ook 'n voogstelsel in plek waar dosente "opsig" hou oor studente asook senior studente teenoor junior studente.

Bostaande is juis daarop gemik om die welstand van studente in opleiding om predikant van die Kerk te wees, te verseker.

(c) Toelating as Dienaar van die Woord

Die prosedure van toelating tot die amp van predikant bestaan uit 'n

- * Proponentseksamen
 - * Proefpreek
 - * Mondelinge eksamen.
- (Kerkorde, Ordinansie 2, punt 2.1.1.3).

'n Leemte wat nog nie volledig in 'n welstandsprogram opgeneem is nie, is voortgesette toerusting om predikante opgeskerp te hou. Die bestaande VTT kursusse voldoen wel gedeeltelik hierin.

(iii) ***Predikant se verantwoordelikheid ten opsigte van hom en sy gesin se welstand***

Die predikant in gemeenteverband het 'n groot en omvattende taak in die Kerk/gemeente (kyk Kerkorde, Ordinansie 2, punt 2.1.5).

Die predikant het daarom ook ten opsigte van hom/haar en sy/haar gesin die verantwoordelikheid om toe te sien dat die gesin "'stabiel en gebalanseerd" is en so sal bly met veral die volgende in gedagte:

- * Hulle geestelike welstand
- * Hulle liggaamlike welstand
- * Hulle psigies-emosionele welstand
- * Hulle finansiële welstand
- * Hulle gesinsverhoudinge.

Die praktyk het uitgewys dat dit veral ten opsigte van predikante se hoë werklading en die intensiteit daarvan is dat een of meer van bogemelde aangeleenthede met hom/haar en die gesin skeef loop. Gewoonlik ontwikkel die saak oor 'n tyd so dat daar van 'n multidimensionele probleem sprake is. Predikante stel te dikwels en deurlopend hulle werk eerste met die gevolg dat hulleself en hulle gesin daaronder ly.

Indien die saak te ver gevorder is, het die gesin of 'n lid van die gesin, professionele hulp en ondersteuning nodig. Om hierdie rede het die Kerk enkele jare gelede reeds begin om 'n beradingsprogram/terapeutiese program vir predikante en hulle gesinne in te stel. Hierdie program is in der waarheid 'n multiprofessionele program wat na al die fasette van predikante se nood kan omsien.

(iv) ***Beradingsprogram***

Die beradingsprogram sien kortliks soos volg daaruit:

(a) **Doel**

Om 'n multidissiplinêre eenheid (dienspunt) binne die Kerk daar te stel wat by aanmelding die nodige assessering van predikante en hulle gesinne kan doen en soos nodig die terapeutiese dienste (berading) te lewer of te laat lewer.

Bostaande doel, wat terapie van aard is, moet oor verloop van tyd uitgebrei word om die voorkomingsprogram vir die welstand van die pastoriegesin in te sluit. Dit sal verseker dat die inhoud van die voorkomingsprogram ook gevoed sal word vanuit die spesifieke nood/probleme soos deur die teikengroep wat terapie ontvang, ervaar word. Die voorkomende- en beradingsprogram sal weer die inhoud en wese van die nasorgprogram bepaal.

(b) Dienslewering aan predikantgesinne

Dit is al vir etlike dekades wat ons Kerk, soos die meeste ander kerke, besef dat nood by predikante en hulle gesinne in omvang en in intensiteit baie toegeneem het. Die toename van maatskaplike verskynsels onder lidmate, soos huweliksverbrokkeling, egskeiding, kinderverwaarloosing, drank- en dwelmmisbruik, armoede, buite-egtelikheid en trauma soos huisinbrake, gewapende roof, motorkapings, ensovoorts, plaas die predikant onder geweldige druk. Die predikant moet dikwels lid-mate met hierdie intense nood help en lidmate verwag dan ook dat die predikant die nodige oplossings sal bied. Hiermee saam moet die predikant dikwels met die bekommernis van sy standplaas wat dalk sal moet afskaal of selfs opgehef kan word, saamleef. Hierdie bekommernisse en die intensiteit van die predikant se dienswerk het uit die aard van die saak 'n invloed op die predikant en die hele gesin.

Die Kerk het hierdie situasie waarin sy predikante en hulle gesinne verkeer, meerdere kere al bespreek en bepeins. Die Kerk besef dat dit nie billik is om hierdie gesinne onder hierdie stresvolle situasie te laat voortgaan sonder om ook 'n konkrete diens daar te stel wat die nodige ondersteuning kan bied nie.

Gevolglik het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering enkele jare gelede daartoe oorgegaan om so 'n diens op 'n proefbasis in te stel. Vir die Kommissie was dit van uiterste belang dat

- * absolute vertroulikheid te alle tye gehandhaaf sal word
- * die persoon wat die dienswerk lewer, die Kerk inhoudelik baie goed moet ken, vertrou by predikante en hulle gesinne sal kan inboesem en teosentries in sy benadering tot die dienswerk moet wees
- * die dienswerk wat multidimensioneel van aard sal wees, ook binne die raamwerk van 'n multiprofessionele span sal geskied
- * daar ook opname fasiliteite (inwoning) vir byvoorbeeld 'n predikant en sy gesin sal wees vir wanneer daar 'n behoefte hieraan mag wees
- * die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die opsighoudende liggaam vir die dienswerk waar dit oor predikante en hulle gesinne handel, sal wees.

Die afgelope tyd het aangetoon dat die nood in pastorieë veral rondom die volgende sentreer:

- * Spanning/stres in pastorieë wat onderdruk word en dan dikwels

oorloop in depressie. Die saak kom te dikwels eers aan die lig as dit so ver gevorder is dat die herstelproses baie moeilik en tyd-saam is.

- * Predikante is baie sensitief/versigtig/bang vir 'n etiket as hulle met hulle nood/probleme na vore kom.
- * Die inhoud van die terapie is baie intensief van aard en die moeilikheidsgraad daarvan dikwels uitermatig hoog. Die nood is gewoonlik ook multidimensioneel van aard wat tot gevolg het dat 'n multiprofessionele diens gelewer moet word.
- * Die intensiteit van die werk lê opgesluit in die voorkoms van veral
 - ** bipolêre disfunksie
 - ** reaktiewe depressie
 - ** endogene depressie
 - ** major depressie
 - ** intensiewe huweliksprobleme
 - ** identiteitskrisis van predikant wees ("toga maak die probleme toe")
 - ** seksualiteit
 - ** gedragsprobleme van kinders
 - ** alkoholverslaving
 - ** geloofskrisis
 - ** huweliksprobleme.

(c) Multiprofessionele span

Soos verwag en nou reeds bewys is, kan hierdie werk nie buite die raamwerk van 'n multiprofessionele span gedoen word nie. Die multidimensionele aard van die nood bevestig dat die volgende professionele dienste beskikbaar moet wees:

- * 1 x Bestuurder/kliniese terapeut (leier van die span)
- * 1 x Predikant
- * 1 x Maatskaplike werker (terapeuties onderlê)
- * 1 x Psigiater
- * 1 x Kliniese sielkundige
- * 1 x Mediese dokter
- * 1 x Neuroloog.

Die dienste van bogemelde professies, uitgesonderd die bestuurder, kan op 'n *ad hoc* basis ingekoop word en impliseer dus nie voltydse besoldigde personeel nie. Die bestuurder (spanleier) behoort dus die enigste voltydse en aangestelde personeellid van die Kerk te wees.

Personeel wat op sessiebasis ingekontrakteer word sal bestaan uit 'n

- * predikant
- * psigiater
- * kliniese sielkundige
- * neuroloog
- * mediese dokter
- * maatskaplike werker.

Die beradingsdiens het reeds oor enkele jare onteenseglik bewys dat hierdie diens aan pastoriegesinne onontbeerlik vir die Kerk is. Predikante en hulle gesinne praat met groot lof van hierdie diens. Die effektiwiteit van die diens en die handhawing van die vertroulikheid daaraan verbonde, verhoog deurlopend die aanvraag daarna.

(d) Voorkomende- en nasorgdienste

Die soort probleme, soos onder (iv)(b) bespreek (wat nie volledig hier verwoord is nie), sal die basis vorm om voorkomende- en nasorgdienste vir predikantgesinne op te baseer.

As voorbeeld sou 'n voorkomingsprogram vir predikantsvroue ingestel kan word om hulle beter voor te berei vir hulle rol en taak in gemeenteverband.

(v) ***Voordele ("spin offs") van die beradingsprogram***

- (a) Die Kerk bepaal self die vertrekpunte, uitgangspunte, beginsels en benadering van sy terapeutiese dienste.
- (b) Die Kerk kan toesien dat sy terapeutiese- asook sy voorkomende- en nasorgdienste ten nouste met mekaar gesinkroniseer is.
- (c) Die Kerk kan deur dié diens beter in staat gestel word om sy opsigtaak gegrond op gefundeerde kennis en insig ten opsigte van die gevalle, met die nodige aanvaarding, liefde en deernis te verrig.
- (d) Hierdie diens kan daartoe bydra dat die Kerk nie gesien sal word as 'n plek met net 'n harde, koue en veroordelende houding nie, maar wat juis die liefdevolle naasteliefde soos deur Jesus Christus geopenbaar, gestalte gee.
- (e) 'n Multiprofessionele diens sal die mens in sy totaliteit benader, wat sowel sy fisiese, psigies-emosionele as sy geestelike (godsdiensstige) komponente tegelykertyd en geïntegreerd hanteer.
 - * Die groot behoefte onder predikantgesinne vir hierdie dienswerk sal verseker dat pastoriegesinne wat "heel word", weer effektief diensbaar in die gemeente kan wees. Predikant en sy gesin "in nood" is dikwels gelyk aan 'n "gemeente in nood".

- * Die teologies/godsdienslike uitgangspunte en begronding van die diens sal volgens ons Kerk se siening ingerig word, waarbinne ons eie etos dus ook neerslag sal vind.

(f) So 'n diens kan, nadat dit sinodaal goed gevestig is, volgens behoefte ook moontlik gedentraliseer word.

(vi) ***Kritiese suksesfaktore***

Die volgende is in hierdie verband van uiterste belang:

- * Daar moet van 'n multiprofessionele span gebruik gemaak word vir hierdie dienswerk.
- * Die leier van die span moet 'n toegeruste en ervare kliniese terapeut wees.
 - ** Die diens moet gelyktydig aandag aan die geestelike- (godsdienslike), mediese, - fisiese- en psigies-emosionele aspekte van die mens gee. 'n Holistiese benadering is dus van uiterste belang.
 - ** 'n Deurlopende proses van evaluering ten opsigte van die benaderings/metodiek wat gevolg word, moet plaasvind. Die suksesse wat met hierdie diens bereik word sal bepalend wees vir sy voortbestaan en/of aanpassings wat nodig is.
- * Vertroulikheid as deel van die dienswerk se etiese kode en moet te alle tye gehandhaaf word.
- * Nasorgdienste moet deel van die dienswerk uitmaak ten einde terugval tot die minimum te beperk.
- * 'n Voorkomingsprogram is 'n verdere voorvereiste vir die sukses van hierdie dienswerk.

(vii) ***Beraamde koste implikasies***

Hier is twee sake ter sprake, naamlik eerstens uitgawes wat as vaste kostes beskou moet word en tweedens sekere uitgawes wat bepaal word deur hoeveel persone daar is wat deur wie van die multiprofessionele span gesien moet word. Gevolglik sal eerstens 'n begroting opgestel word ten opsigte van die vaste uitgawes en tweedens die bedrae betrokke by daardie uitgawes wat bepaal word ten opsigte van dienste wat op 'n *ad hoc* basis ingekoop word.

(a) Vaste uitgawes

- * Bestuurder (kliniese terapeut): R20 000.00 pm = R240 000.00 pj.

- * Sekretaresse: R7 000.00 pm = R84 000.00 pj.

Kantoor en spesiale fasiliteite is nie in berekening gebring nie en sal vir 'n infaseringsperiode deur die Kerk voorsien word.

(b) Wisselende uitgawes ten opsigte van multiprofessionele dienste (ad hoc basis)

- * Mediese dokter: R180.00 per uur
- * Predikant: R100.00 per uur
- * Arbeidsterapeut: R100.00 per uur
- * Kliniese sielkundige: R1,500.00 per toets (ingesluit verslag en kliniese interpretasie vir berading)
- * Verpleegster: R100.00 per dag
- * Psigiater: R500.00 per sessie
- * Neuroloog: R650.00 per konsultasie en R300.00 per opvolgssessie
- * Inkoopdienste: R176 000.00 (beraamde bedrag per jaar)

GROOT TOTAAL: R500 000.00 per jaar.

(c) Opmerkings ten opsigte van finansies

- * Predikante en lidmate wat terapie/berading ontvang, se mediese skemas maak gewoonlik voorsiening vir verhalings van die meeste uitgawes.
- * Professionele persone se dienste word per uur uitgekoop en veronderstel dus nie 'n vaste maandelikse uitgawe te wees nie.
- * 'n Aspek wat ook as 'n verdere moontlikheid kan dien, is dat gemeentes ook 'n bereidheid sal hê om vir sekere dienste wat ten opsigte van die pastoriegesin gelewer word, gedeeltelik of ten volle te mag betaal.
- * Die direksie van die Kinderhuise beskik oor 'n Terapeutiese Trustfonds wat vir kinders van die pastoriegesin se psigometriese toetse en berading/terapie aangewend kan word.

(viii) ***Evaluasie kriteria***

Die volgende kriteria is belangrik:

- * Het mense enige vertroue in die diens, met ander woorde, beteken die diens vir die teikengroep iets?
- * Die frekwensie van benutting van die diens sal bepalend wees.

- * Hoe effektief is die dienswerk – met ander woorde word mense gehelp om hulle nood te oorkom (suksessyfer)?
- * Hoe effektief is die diens gemeet, nie net aan die suksessyfer nie, maar ook gemeet teen koste en tyd daaraan verbonde?
- * Evaluering van die diens moet ook deurlopend deur die teikengroep self gedoen word.
- * Die vordering wat met die program van behandeling gedoen word, sal 'n belangrike kriteria wees.
- * Hoe slaag die spanlede daarin om 'n vertrouensverhouding met die teikengroep(e) op te bou en in stand te hou?

Die afgelope jare het bewys dat die huidige diens baie positief aan al bogenoemde kriteria voldoen. Die predikantgesinne wat die diens benut het, praat met groot lof en waardering hiervan.

Die instelling van hierdie dienswerk in sy totaliteit binne die Kerk sal beslissende finansiële implikasies inhou. Hierdie implikasies is egter nie onbekostigbaar vir die Kerk nie, maar veel belangriker is dat die Kerk sy dienswerk aan die gemelde teikengroep baie sinvol kan inrig en in stand hou.

(ix) ***Versorging van die pastoriegesin deur gemeente***

In werklikheid is goeie versorging van die pastoriegesin in gemeenteverband, asook die induksieprogram (punt (x)), reeds deel van die voorkomingsprogram.

Uit die aard van die saak word die beradingsprogram nie deur alle pastoriegesinne benut nie omdat dit met hulle goed gaan. Daarom is die predikant se versorging deur 'n gemeente wat omgee en veral die wyksouderling, van onskatbare waarde.

Hierdie versorging verwys onder andere na

- * Traktement
- * Medies
- * Behuising
- * Verlof
- * Werklading
- * Psigies-emosionele gemoedsrus
- * Geestelike versorging.

As verdere ondersteuning kan daar in ringsverband selfs 'n mentorprogram vir pastoriegesinne ingestel word. 'n Mentor is 'n leraar of per-

soon met besondere ervaring om die nodige ondersteuning, begeleiding, bemoediging en advies te kan lewer.

(x) **Induksieprogram**

'n Induksieprogram kan baie goed as deel van 'n voorkomingsprogram aangewend word. So 'n program is in sy wese 'n spanboupprogram om 'n nuwe dominee en sy gesin vinnig by hulle kollegas, gemeente en ring in te skakel.

(xi) **Slotopmerking**

Dit blyk raadsaam te wees om die beradingsprogram in te stel met berading as die sleutel tot die diens. Vanuit die beradingsprogram kan dan stelselmatig voortvloei die noodsaaklike voorkomende-, en nasorgprogramme.

BESLUIT

1. Die daarstel van 'n eenheid/struktuur binne die Kerk wat op 'n multiprofessionele basis dienswerk sal lewer ten opsigte van pastoriegesinne, word uitgevoer met die moontlikheid dat die dienswerk later uitgebrei kan word na ander teikengroepe en selfs vir ander instansies (byvoorbeeld kerke) beskikbaar gestel kan word.
2. Die voorkomende- en nasorgprogramme word ingestel en gebaseer op die beradingsprogram se inligting soos vanuit die terapie bekom.

2.1.2.3 **Die beroepstelsel**

(i) ***Wat is 'n beroep?***

'n Beroep is 'n uitnodiging van 'n gemeente aan 'n proponent of predikant om in die betrokke gemeente te kom werk. Die gemeente onderneem om die predikant te versorg.

Dit is belangrik vir die roepende gemeente om alle sake rakende die beroep biddend en onder leiding van die Heilige Gees te hanteer.

Die belangrikste vraag by die beroepe predikant moet wees: "*Waar wil die Here hê ek moet nou vir Hom werk?*"

Kerkrade moet beseftig dat die identifisering van predikante wat beroep kan word 'n groot en verantwoordelike taak is. Dit moet altyd biddend

gedoen word en vaardighede wat die Here binne die gemeente en Kerk geplaas het, moet benut word. Deeglike selfkennis van die gemeente en goeie ondersoek na die geskikte predikant is belangrik.

- (ii) ***Probleme van gemeentes en predikante met die huidige beroeps-prosedures***
- (a) Daar is heelwat predikante wat nie bereid is om hulle name deur te gee vir vakante gemeentes nie of aansoek vir 'n beroep te doen nie, omdat hulle so 'n optrede as 'n werkaansoek en nie as 'n roeping nie, ervaar.
 - (b) Predikante se name word soms op hoorsê op 'n groslys geplaas, sonder dat iemand regtig iets van die predikant weet.
 - (c) Soms word 'n predikante se beroep beïnvloed deur sy/haar politieke standpunt.
 - (d) Die kantoor van die skriba/sekretaris word soms geskakel om raad te vra oor wie beroep moet word. Dit plaas onbillike druk op persone wat soms help om volgens die profiel wat die roepende gemeente stel, leiding te gee.
 - (e) Die groter getal predikante het meegebring dat almal nie meer oral bekend is nie en subjektiewe hoorsê oor predikante speel 'n groot rol. Predikante op ver plekke is gewoonlik minder bekend in die Kerk.
 - (f) Gemeentes stel onrealistiese en idealistiese vereistes aan 'n kandidaat.
 - (g) Die vereistes wat in die bekendmaking van die vakature aan predikante gestel word, het soms baie min te doen met teologiese en geestelike kwaliteite.
 - (h) Gemeentes en predikante ervaar die onderhoudvoering soms negatief. Om 'n kispreek by 'n roepende gemeente te lewer en te skitter in die onderhoud, word as kunsmatig ervaar deur beide gemeente en predikant.
 - (i) 'n Gemeente van 'n predikant wat gereeld aansoek doen vir 'n beroep en/of genooi word vir 'n onderhoud of om 'n erediens waar te neem, se verhouding met hulle predikant verbrokkel en ly selfs skade. Die vertrouensverhouding word geskaad. Vrae ontstaan by die kerkraad en gemeente soos: Wat is verkeerd met ons? Sorg ons nie genoegsaam nie?
 - (j) 'n Predikant wat gereeld aansoek doen en nie beroep word nie, se verhouding met hom/haarself kan skade lei. Wat is verkeerd met my?

- (k) Soms oordeel 'n kerkraad dat aansoeke juis gevra moet word sodat hulle kan weet om nié daardie predikante te beroep nie.
- (l) By geleentheid het 'n predikant voorgestel dat wanneer beroep word, die name van alle kandidate in 'n hoed gegooi word en daar biddend een getrek word (Handelinge 1:26), omdat almal dieselfde opleiding het en toegerus moet wees om in enige gemeente te kan werk.
- (iii) ***Die volgende sake moet ook in gedagte gehou word***
 - (a) Gereelde en positiewe kommunikasie met die gemeente deur die beroepskommissie, sal die gemeente saamneem in die proses en hulle voorbidding verseker. Hulle verwagtinge en vrese sal in ag geneem word.
 - (b) Die gemeenteprofiel stel die gemeente in staat om 'n waarderende self-ondersoek te doen van waar hulle nou staan en waarheen hulle op pad wil wees. Dit vergemaklik ook die opstel van 'n bedieningsplan vir die gemeente saam met die nuwe leraar. Dit sal die gemeente ook help om hulle ware identiteit en roeping opnuut te verstaan in die werklikheid van vandag. So 'n ondersoek moet *deur* die gemeente en nie *oor* die gemeente gedoen word nie.
 - (c) Die profiel van die predikant wat benodig word moet realisties wees. Dit is veel meer as net 'n "*jong, energieke, goedkoop predikant met 30 jaar ervaring wat goed preek en hartstogtelik lief is vir huisbesoek*" of 'n profiel waaraan selfs Paulus nie sou voldoen nie.
 - (d) 'n Databasis van predikantsprofiel behoort daargestel te word. Die aanvanklike invul van die profiele deur al die predikante van die Kerk sal 'n groot en moeisame werk wees, maar as dit afgehandel is, sal dit van groot nut wees vir beroepende kerkrade. Die invul van die profiel is sekerlik ook plek-plek subjektief, maar minder so as die mening van 'n kollega.
 - (e) Die gedagte is nie dat die beroepskommissie die profiele van alle predikante deurwerk nie, maar dat met kriteria soos jare in die bediening, jare in huidige standplaas, voorkeure, ensovoorts, 'n voorlopige seleksie gemaak kan word.
 - (f) 'n Brugpredikant as fasiliteerder is 'n goeie manier waarop 'n gemeente gehelp kan word in die aanloop tot 'n beroep. Brugpredikante behoort as toegespitste fasiliteerders opgelei te word om 'n gemeente te kan begelei tot op die punt waar hulle hulle eie situasie en behoeftes deeglik verstaan en gereed is om verantwoordelik te beroep.

Indien die brugpredikant of konsulent nie oor die nodige fasiliteeringsvaardighede beskik om die gemeente in die proses te begelei nie, kan

'n opgeleide fasiliteerder gevra word om die gemeente in die proses te begelei in samewerking met die konsulent en onder toesig van die ringskommissie.

- (g) Die betrokkenheid van die ringskommissie is belangrik. Dit is belangrik dat 'n gemeente nie alleen, onafhanklik, eensydig tot 'n beroep oorgaan nie. Waar daar kwynende gemeentes/omgewings in 'n ring is, of waar 'n gemeente op 'n traumatiese wyse vakant geraak het, behoort gemeentes met aktiewe, daadwerklike samewerking van die ringskommissie te beplan en te beroep.
- (h) Die voer van onderhoude met geïdentifiseerde kandidate het redelik praktyk by kerkrade wat beroep geword. Dit verg baie deeglike voorbereiding om sinvolle en billike onderhoude te voer. Daar is vrae wat jy kan vra, en vrae wat jy (arbeidsregtelik en eties) nie mag vra nie. Die vrae moet so geformuleer word dat dit sinvolle antwoorde genereer. Die kandidate se antwoorde moet intersubjektief geëvalueer word en nie net op algemene indruk berus nie. Kortliks: As 'n gemeente hierdie weg volg, kan hulle dit nie amateuragtig doen nie. In die professionele wêreld van die 21ste eeu word daar professionele vraebanke saamgestel om verskillende aspekte van 'n kandidaat se tegniese vermoëns, sy ervaring en sy persoonlikheid te toets.

Die vergadering neem kennis van 'n voorgestelde predikantprofiel, 'n voorgestelde gemeenteprofiel en 'n prototipe van 'n vraebank vir 'n onderhoud soos opgeneem in die agenda.

BESLUIT

- 1. Die volgende wat as riglyne gestel is deur die raad, word aanvaar:**
 - 1.1 Voortdurende biddende afhanklikheid in die beroepsproses is vanselfsprekend.**
 - 1.2 Deeglike selfkennis van die gemeente en goeie ondersoek na die geskikte predikant is albei belangrik.**
 - 1.3 Alle predikante van die Kerk is beroepbaar.**
 - 1.4 Alle predikante voltooi 'n leraarsprofiel en hou dit op datum. Die inligting word deur die Administrateur se kantoor in bewaring gehou.**
 - 1.5 Die kerkraad beroep in opdrag van die gemeentevergadering. Die kerkraad kan gebruik maak van 'n beroepskommis-sie {Ordinansie 2.1.3 (vii)(b)}, hulle kan ook gebruik maak van 'n brugpredikant of fasiliteerder om hulle in die beroeps-werksaamhede te begelei.**
 - 1.6 Die kerkraad en gemeente hanteer die beroepsproses deur-gaans biddend.**

- 1.7 'n Vakante gemeente voltooi 'n gemeenteprofiel wat op 'n gemeentevergadering goedgekeur word.
- 1.8 Die gemeenteprofiel help die gemeente om hulle eie situasie en behoeftes deeglik te evalueer.
- 1.9 Die gemeente stel 'n profiel op van die soort predikant wat benodig word.
- 1.10 'n Vakante gemeente kan in die amptelike kerklike media bekend maak dat hy besig is met beroepswerksaamhede.
- 1.11 Die beroepskommissie stel 'n langlys van moontlike kandidate saam.
- 1.12 Die lys van beroepafwagtende predikante word ook in aanmerking geneem.
- 1.13 Die lys word aangevul met die persone wat vanuit die gemeente en kerkraad voorgestel word en persone wat 'n aanduiding gee dat hulle sou belangstel in die beroep. Die beroepskommissie vergelyk die lys met die profiel soos deur die gemeente opgestel en stel 'n kortlys op.
- 1.14 Die Beroepskommissie doen dit deur onder andere die databasis van profile van die predikante by die Administrateurskantoor na te gaan.
- 1.15 Die kortlys word aan die kerkraad voorgelê vir goedkeuring.
- 1.16 Die kerkraad/gemeente leer die predikante op die kortlys beter ken. Dit kan onderhoude met die beroepskommissie/kerkraad insluit.
- 1.17 Die kerkraad bring die beroep uit.

2.1.2.4 Brugpredikant, brugbediening of interim versorging

(i) *Inleiding*

Gemeentes word onder normale omstandighede deur een, twee of selfs meer predikante met die evangelie bedien. Die ideaal is dat elke gemeente minstens een predikant sal hê wat met volle versorging, gedeeltelike versorging of deeltydse bediening die gemeente bedien. Wanneer 'n predikant 'n beroep aanvaar of emeriteer, is die standplaas vakant totdat 'n ander predikant beroep en bevestig is. Die Kerkorde bepaal dat 'n vakante gemeente se eerste en tweede konsulente by vakantskap die ampspligte in die gemeente nakom. Indien dit nie moontlik is nie, kan die kerkraad in oorleg met die ringskommissie besluit om op 'n tydelike basis 'n pastorale hulp te benoem om die gemeente vir die tydperk van vakantskap te bedien of 'n ander reëling tref.

Ongelukkig gebeur dit soms dat 'n gemeente se omstandighede van so 'n aard is dat hulle nie kan beroep nie, byvoorbeeld vanweë finansiële probleme, onderlinge spanning en konflik of dergelike sake wat eers opgelos moet word ten einde die gemeente in staat te stel om te beroep. In sodanige gevalle kan die kerkraad versoek of die ringskom-

missie aanbeveel dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n senior en ervare predikant benoem om vir 'n vasgestelde tydperk as brugpredikant in die gemeente op te tree en hulp en leiding te verleen om die bestaande probleem/e eers op te los voordat die gemeente oorgaan om te beroep.

(ii) ***Terminologie***

Die terminologie *brugpredikant*, *brugbediening* en *interim versorging* is relatief nuut en daar is nog nie veel navorsing daaroor in die Kerk gedoen nie. Daarteenoor is die praktyk in Europa en Amerika reeds suksesvol gevestig terwyl die Nederduitse Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika sover gevorder het dat predikante vir dié doel geïdentifiseer word en op gereelde basis vir dié opdrag toegerus word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het wel die afgelope termyn in enkele gevalle brugpredikante benoem. Die uitkomst van brugbediening is egter nog nie behoorlik geboekstaaf nie.

(iii) ***Omskrywing van 'n brugpredikant***

'n Brugpredikant is 'n ervare predikant wat oor die nodige vaardighede beskik en spesiaal daarvoor opgelei is om gemeentes te help en te begelei om wanneer 'n standplaas vakant raak of trauma ervaar word, 'n bestaande bedieningsplan aan te pas of 'n werkbare bedieningsplan op te stel. In albei gevalle moet die spesifieke bedieningsbehoeftes van die gemeente op daardie stadium sowel as die bepaalde omstandighede van die gemeente in ag geneem word. Die brugpredikant gee leiding aan die kerkraad en gemeente om deur middel van die bedieningsplan oplossings vir die probleme te vind en om die gemeente voor te berei om so gou moontlik 'n predikant in die vakante standplaas te beroep.

Vir die interim tydperk verrig die konsulent/e, in samewerking met die brugpredikant, die normale ampspligte in die gemeente. Die brugpredikant se taak is primêr die herstel van die heersende buitengewone omstandighede en samewerking van die konsulent/e om die gemeente te stabiliseer en die bediening van die Woord en Sakramente ongehinderd te laat voortgaan, is belangrik.

(iv) ***Redes vir brugbediening***

Daar is veral drie situasies of omstandighede wat brugbediening noodsaaklik kan maak, naamlik:

- * Finansiële probleme.
- * Traumatiese gebeure en gevolglike emosionele belewenisse van lidmate.

- * Die oorgang van een predikant, wat vir 'n lang tyd in 'n gemeente geleef en gewerk het, na 'n volgende predikant wat die gemeente kom bedien.

(a) Finansiële probleme

Dit gebeur soms dat 'n gemeente se finansiële posisie so verswak, dat dit moeilik en selfs onmoontlik is om 'n standplaas van enige aard in stand te hou. Dit gebeur redelik gereeld dat gemeentes vanweë ekonomiese insinking, werkverlies van lidmate of ander faktore soos swak finansiële bestuur, hulleself in 'n posisie bevind dat hulle nie 'n predikant kán beroep nie. Vir die Kerk bly die voortbestaan en funksionering van die gemeente van die grootste belang en daarom moet weë en maniere gevind word om die probleem op te los.

(b) Traumatiese gebeure

Ander buitengewone omstandighede in 'n gemeente vereis soms die tydelike en interim bediening deur 'n ervare, opgeleide en toegewyde predikant met spesiale vaardighede. Voorbeelde van sulke omstandighede is die volgende:

- * Traumatiese gebeure soos die skielike afsterwe van 'n predikant of egskedding van die predikant.
- * Interne konflikte in die gemeente en/of kerkraad.
- * Die skuldigbevinding van 'n predikant aan wangedrag met gevolglike tydelike ontheffing van ampspligte of ontheffing uit die amp. Wangedrag sluit onder meer die volgende in:
 - ** Volharding met 'n dwaalleer
 - ** Ernstige versuim van ampspligte
 - ** Misbruik van ampsvoorreg
 - ** Volharding in verset teen die Kerkorde en besluite van die vergaderings van die ampte
 - ** Optrede wat onmin en skeuring in die gemeente en Kerk veroorsaak
 - ** Optrede wat nie die amp van dienaar van die Woord waardig is nie.

Wanneer enige van bostaande of soortgelyke omstandighede in 'n gemeente teenwoordig is, word 'n besondere vorm van bediening noodsaaklik om die finansiële probleme deur goeie bestuur op te los, rus en orde in die gemeente te bewerkstellig of om emosionele belewenisse te help hanteer met berading en pastorale versorging. Opgeleide brugpredikante behoort hierdie funksie te vervul totdat die omstandighede sodanig verbeter het dat 'n predikant beroep kan word.

(c) Oorgang van die een na die volgende predikant

Vanweë die menslike faktor sal daar altyd lidmate wees wat die vertrek of emeritaat van hulle predikant as so 'n groot verlies beskou dat hulle nie maklik bereid is om 'n volgende predikant te aanvaar en met die nuwe predikant saam te werk nie. Wanneer die gemeente weer wil beroep nadat die vorige predikant na 'n lang en "suksesvolle" bediening 'n beroep aanvaar of aftree, behoort die gemeente deur die proses van die voorberoepfase begelei te word en vir 'n nuwe bedeling gereed gemaak word. Die gevaar bestaan dat die gemeente té gou beroep en dat die nuwe predikant die prys van byna onmoontlike verwagtinge betaal. Dikwels eis lidmate dat iemand beroep word wie se bediening ooreenstem met die vorige predikant s'n.

Voordat 'n nuwe predikant beroep word, behoort die gemeente op 'n verantwoordelike wyse begelei te word om hulle spesifieke bedieningsbehoeftes opnuut te bepaal en in 'n spesifieke bedieningsplan te verwoord. Wanneer die gemeente dan beroep, is almal voorbereid en gereed om in die nuwe bedeling met sy nuwe uitdagings betrokke te raak en saam te werk tot die groei en vooruitgang van die gemeente.

(v) ***Die tydsduur van brugbediening***

'n Brugpredikant werk slegs vir 'n vasgestelde tyd in 'n gemeente, dit wil sê daar is 'n aanvangsdatum en 'n vertrekdatum waarop vooraf ooreengekom word, afhangende van die aard, erns en kompleksiteit van die omstandighede in die gemeente.

Hierdie datums word aan die gemeente, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê ten einde weer ander moontlike wanpraktyke by voorbaat uit te skakel. 'n Brugpredikant kan byvoorbeeld nie vir 'n onbepaalde tydperk die bediening waarneem slegs met die oog op die addisionele vergoeding daaraan verbonde nie. Terselfdertyd mag die gemeente hom nie daaraan skuldig maak om die brugpredikant onbepaald te gebruik ter wille van finansiële besparing nie. Daar behoort egter 'n aanpasbaarheid in die brugbedieningkontrak ingebou te word sodat die tydperk gewysig kan word, indien dit nodig is en al die partye daartoe instem. Die mees aangewese tydperk lyk na twaalf maande met die opsie om dit te verleng indien nodig.

(vi) ***Die opdrag of versoek tot brugbediening***

Onder normale omstandighede is dit die kerkraad se verantwoordelikheid om besluite in belang van die gemeente te neem. Wanneer die omstandighede dit egter vereis, moet die ringskommissie en/of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die kerkraad ondersteun en van kundige advies voorsien.

Wanneer 'n standplaas vakant raak, moet daar gesprek gevoer word tussen die betrokke kerkraad en die ringskommissie. Die doel van die gesprek is om die omstandighede waarin die gemeente hom bevind en die moontlikheid van brugbediening, te help vasstel om sodoende die kerkraad by te staan en te adviseer.

Dit sal onverstandig wees om die besluit net aan die kerkraad alleen oor te laat, ook vanweë moontlike onderlinge verskille, konflik en uiteenlopende idees. 'n Verstandige kerkraad sal nie huiwer om die nodige advies en leiding te versoek nie. So word die belange van die Kerk in die algemeen en die gemeente in die besonder die beste gedien.

(vii) ***Eienskappe van 'n brugpredikant***

Aangesien brugbediening 'n gespesialiseerde diens is, behoort dit van selfsprekend predikante te wees wat onderlê is in die vaardighede wat van 'n brugpredikant verlang word. Ouer predikante is waarskynlik meer ervare, maar is nie noodwendig geskik as brugpredikant nie. Predikante met 'n bewese rekord van suksesvolle bediening, veral in krisis-situasies, behoort voorkeur te kry. Daar sal ook gereeld kursusse aangebied moet word om dienende predikante en emeriti wat belangstel en kwalifiseer, deurlopend toe te rus in die teorieë en vaardighede wat spesifiek van brugpredikante verlang word. Daar vind soveel veranderinge in die wêreld, in ons land en ook in die Kerk plaas dat brugpredikante daarop ingestel moet wees en daarvoor opgelei moet word om onder andere traumatiese-, konflik- en transformasieprosesse te kan hanteer en bestuur.

'n Brugpredikant moet verder ook die vermoë hê om die gemeente te begelei in hulle beroepsproses deur onder andere te help met die opstel van 'n profiel van die predikant wat die gemeente wil beroep en wie se profiel of diensrekord met die profiel van die gemeente harmonieer. Die brugpredikant moet die vaardigheid hê om die nuwe gemeentepredikant aanvanklik te begelei in sy/haar nuwe bediening. Hierdie hele proses moet so verloop dat die brugpredikant as fasiliteerder die gemeente bloot lei sodat die gemeente self verantwoordelikheid neem vir die beroep van die nuwe predikant en sy/haar bediening daarna.

(viii) ***Opleiding van brugpredikante***

'n Brugpredikant moet 'n sterk leiersrol in die bepaalde gemeente speel. Kursusse wat aangebied word vir die opleiding van brugpredikante sal, onder andere, op die volgende aspekte moet fokus:

- * Die vermoë om leiding te gee sodat 'n eiesoortige visie vir die spesifieke gemeente geformuleer word en veral die kerkraad so te lei dat hulle dit daadwerklik uitvoer.

- * Die vermoë om op die belange en doelwitte van die gemeente gefokus te bly en leiding te neem om dit gesamentlik te bereik. Dit beteken dat die brugpredikant die gemeente, wat moontlik moedeloos of oorgetraumatiseer is, moet inspireer om betrokke te raak, hulle krisis te hanteer en sodoende self ook hulle doelwitte te bereik.
- * Brugpredikante moet opgelei word om objektief te bly en nie by die emosies van lidmate betrokke te raak nie.
- * Die brugpredikant sal nie kan huiwer om sterk leiding te neem en op te tree en innoverende besluite te neem nie.
- * Die brugpredikant sal toegerus moet word om onder die druk van die gemeente se verwagtinge en ander negatiewe faktore te werk. Die druk kan verskeie vorms aanneem, soos die akkommodering van diverse persoonlikhede binne die kerkraad en gemeente en die hantering van konflik.
- * Die brugpredikant sal verkieslik tydelik in die gemeente moet woon en in die tydperk van die brugbediening positief by die gemeente betrokke te raak, die lidmate se vertroue te wen en daarna te streef om almal tot deelname en indien nodig, tot onderlinge versoening te lei.

(ix) ***Die pad vorentoe***

Dit is belangrik dat die Algemene Kerkvergadering 'n ingeligte besluit sal neem ten einde aan hierdie belangrike saak uitvoering te gee.

BESLUIT

1. Die beginsel van brugbediening word goedgekeur.
2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om 'n ondersoek te inisieer om brugbediening verder te ondersoek en 'n beleidsdokument, insluitend riglyne vir die opleiding van brugpredikante, op te stel en te implementeer.
3. Brugbediening, indien nodig en met basiese riglyne, word intussen onder die leiding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegepas.
4. Die Raad vir Regsadvies in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering maak voorstelle om brugbediening in die Kerkorde in te skryf vir voorlegging aan die 70ste Algemene Kerkvergadering.

2.1.3 BESKRYWINGSPUNTE OOR AANGELEENTHEDE WAT DIE PREDIKANTSAMP RAAK

BESKRYWINGSPUNT 10: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.2.2: OPHEFFING VAN 'N STANDPLAAS: BETROKKENHEID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 2.1.2.2 word soos volg gewysig:

Wanneer 'n gemeente tot die gevolgtrekking kom dat 'n standplaas nie meer finansiëel in stand gehou kan word nie, gee die gemeentevergadering aan die kerkraad opdrag om die volgende stappe kronologies te neem:

- (i) Die predikant, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word skriftelik ingelig dat die gemeente nie meer die standplaas in stand kan hou nie en dat die standplaas opgehef mag word.**
- (ii) Die kerkraad en ringskommissie poog in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die predikant om**
 - (a) die opheffing van die standplaas te voorkom**
 - (b) alle redelike alternatiewe maatreëls te bespreek en te poog om alternatiewe oplossings te vind**
 - (c) die tydsberekening wanneer die standplaas opgehef moet word te bespreek**
 - (d) stappe te bespreek sodat die opheffing van die standplaas die predikant en die gemeente so min as moontlik ontwrig**
 - (e) skeidingsversorging vir die predikant te bepaal.**
- (iii) Die voorstelle waartoe skriftelik ooreengekom is in die oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die ringskommissie en kerkraad enersyds en die predikant andersyds, word aan 'n gemeentevergadering voorgelê en die predikant kry geleentheid om sy standpunte aan die gemeentevergadering te stel.**
- (vi) Die gemeentevergadering besluit op grond van die inligting wat ontvang is of die standplaas opgehef moet word.**
- (v) Indien die gemeentevergadering besluit om die standplaas op te hef, word die predikant skriftelik van die besluit in kennis gestel.**

- (vi) Na verloop van ten minste drie maande, word die predikant deur die kerkraad van sy ampspligte losgemaak volgens die Kerkorde.
- (vii) Die kerkraad in oorleg met die ringskommissie
 - (a) versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om in die Kerk bekend te maak dat die predikant beroepafwagtend is
 - (b) reël dat die betrokke predikant skeidingsversorging ontvang van minstens een week vir elke voltooide diensjaar in die betrokke gemeente
 - (c) tref reëlins dat die betrokke predikant, terwyl op 'n beroep gewag word, in die verskillende ringsgemeentes behulpsaam kan wees.

Motivering

Die herformulering van die Ordinansie was nodig om die Ordinansie in lyn met arbeidswetgewing te bring en om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering meer betrokke te maak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 11: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3: BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

Ordinansie 2.1.3 word soos volg gewysig:

- (i) Binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.
- (ii) Alle predikante en proponente is beroepbaar.
- (iii) Die ringskommissie kan op versoek van die kerkraad verlof gee om vir hoogstens drie maande nie te beroep nie. Indien enige verdere uitstel om te beroep benodig word, word dit in oorleg en met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen.

- (iv) Die ringskommissie kan na oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die betrokke kerkraad besluit dat die gemeente vir hoogstens 90 dae nie mag beroep nie, sodat strategiese beplanning van ringsgemeentes gedoen kan word, wat as riglyn vir die gemeente kan dien wanneer die gemeente beroep.
- (v) Enige predikant wat van standplaas wil verwissel kan in oorleg met die kerkraad, opsighoudende liggaam, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek dat dit in die Kerk bekendgestel word en dat die betrokke se naam op die lys van beroepafwagtende predikante geplaas word.
- (vi) 'n Predikant in 'n standplaas met volledige versorging kan 'n beroep na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening aanvaar.
- (vii) Die kerkraad besluit om een of meer van die volgende beroepsprosedures te volg:
 - (a) By die beroepsvergadering word kandidate deur die kerkraad genomineer vir die vakature en stel 'n beroepslys saam. Die vergadering stem vir 'n kandidaat op die beroepslys. Die kandidaat wat met volstrekte meerderheid verkies word, word beroep.
 - (b) Die vakature word in die amptelike kerklike tydskrifte bekend gemaak met vermelding van besonderhede wat die standplaas raak en aansoeke word ingewag in welke geval die sluitingsdatum vir aansoek duidelik vermeld en gehandhaaf word. Die kerkraad besluit vooraf of die kandidate wat aansoek doen vir die vakature die beroepslys uitmaak en of hy die beroepslys gaan uitbrei. Die handeling word duidelik in die bekendstelling van die vakature vermeld. Nadat 'n kandidaat met volstrekte meerderheid uit die groslys beroep is, word die uitslag van die beroep aan alle aansoekers deurgegee.
 - (c) 'n Beroepskomitee word deur die kerkraad aangewys wat kandidate identifiseer volgens die profiel wat die kerkraad daarstel en 'n beroepslys saamstel. Die beroepskomitee kan ook die werkwyse van advertering volg en/of die amptelike lys van beroepafwagtende predikante gebruik en/of uit eie geledere nominasies kry. Die kerkraad besluit of hy by die beroepslys wat deur die beroepskomitee saamgestel is volstaan en of daar geleentheid is vir die uitbreiding daarvan tydens die beroepsvergadering. 'n Kandidaat word uit die beroepslys met volstrekte meerderheid beroep en indien die beroep ook geadverteer is, word die uitslag aan die aansoekers deurgegee.

- (d) Indien prosedure (b) of (c) gebruik word kan die kerkraad of beroepskomitee met vooraf geïdentifiseerde kandidate gesprek voer, maar die kerkraad neem die verantwoordelikheid om die gesprek by die predikant se gemeente of op 'n neutrale plek te voer en waar van toepassing, reiskoste te betaal.
- (viii) 'n Beroepsvergadering word gelei deur die konsulent of 'n ander diensdoende predikant met skriftelike toestemming van die konsulent.
- (ix) 'n Predikant of proponent wat 'n vakature laat ontstaan deur 'n beroep te aanvaar, of wat 'n vakature laat voortduur deur 'n beroep te bedank, is nie weer na dieselfde vakature beroepbaar nie.

Motivering

Die raad, in samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, het geoordeel dat die beroepsprosedures duideliker omskryf moet word. Die huidige punt (vii) bepaal byvoorbeeld: Die gebruikelike beroepsprosedures word gevolg. Die meeste kerkraadslede en selfs predikante weet nie wat dit presies bedoel nie en elkeen kan ook sy interpretasie daaraan heg. Dit moes ook duideliker gestel word dat die kerkraad een van die prosedures kan kies en nie noodwendig al die prosedures hoef te gebruik nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 12: RING VAN PRETORIA-NOORD

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3(i): VERLENGING VAN TYDPERK VOORDAT 'N VAKANTE STANDPLAAS MOET BEROEP

Die tydperk waarin 'n kerkraad 'n beroep moet uitbring nadat die standplaas vakant geraak het, word verleng na drie maande toe.
Ordinansie 2.1.3(i) lees dan soos volg:

Binne drie maande nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.

Motivering

Byna deurgaans doen gemeentes aansoek vir 90 dae uitstel terwyl die Kerkorde bepaal dat binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, beroep moet word.

Indien die Ordinansiewysiging goedgekeur word, word die ander Ordinansies waar toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra word, aangepas.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 13: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3.3(i): ERKENNING VAN ONTVANGS VAN BEROEPSBRIEWE**

Ordinansie 2.1.3.3(i) word gewysig om soos volg te lees:

Nadat die beroepe proponent of predikant die beroepsbriewe elektronies of per pos ontvang het, word onmiddellik aan die beroepende kerkraad daarvan kennis gegee op die voorgeskrewe dokument met vermelding van die ontvangsdatum.

Motivering

Die ontvangs van beroepsbriewe word deesdae vir weke deur die huidige posstelsel vertraag. Alle korrespondensie word tans so ver moontlik elektronies gedoen. Beroepsbriewe word by ontvangs dieselfde dag elektronies deurgestuur na die beroepe predikant. Die datum waarop die briewe ontvang word op watter wyse ook al, moet as die ontvangsdatum gereken word. Weke se vertraging word so uitgeskakel.

Die Raad vir Regsadvies stel voor dat die huidige bewoording in die Kerkorde gehandhaaf word.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

BESKRYWINGSPUNT 14: RAAD VIR REGSADVIES**WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.4: BEVESTIGING VAN PREDIKANTE MET BESONDERE OPDRAGTE**

Ordinansie 2.1.4 word soos volg gewysig:

ORDENING EN BEVESTIGING

- (i) Ordening of bevestiging vind plaas binne drie maande na aanneming van 'n beroep.
- (ii) Ordening of bevestiging met die oog op 'n benoeming vir 'n besondere opdrag word op versoek van die ringskommissie of Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na gelang van die geval, in 'n gemeente gedoen.
- (iii) Ordening of bevestiging word deur die konsulent of predikant van die gemeente waargeneem met gebruikmaking van die formulier.
- (iv) Met toestemming van die kerkraad en konsulent kan die beroepene deur 'n ander predikant georden of bevestig word.
- (v) Die predikant wat die ordening of bevestiging waarneem, maak vooraf seker dat goedkeuring deur die ringskommissie daartoe verleen is.
- (vi) Die kerkraad berig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat die ordening of bevestiging plaasgevind het.
- (vii) Die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering reik, ná die ordening van 'n proponent, 'n Akte van Ordening uit.

Motivering

Die raad het op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die formulering gedoen ten einde voorsiening te maak vir die ordening van 'n proponent wat vir 'n besondere opdrag benoem word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 15: RAAD VIR REGSADVIES**WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13.2: LOSMAKING VAN STAND-PLAAS BY OOREENKOMS**

Ordinansie 2.1.13.2 word soos volg gewysig:

- (i) 'n Predikant, die ringskommissie, die ringsvergadering of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan skriftelik 'n versoek aan die predikant se kerkraad rig dat die predikant van die standplaas losgemaak word.
- (ii) Die versoek moet redes bevat, wat nie verband hou met enige ander grond van losmaking of ontheffing uit die amp wat in die Kerkorde uiteengesit word nie.
- (iii) Die kerkraad van 'n predikant se gemeente kan die predikant se losmaking uit die standplaas ondersoek op gronde wat nie verband hou met enige ander grond van losmaking of ontheffing uit die amp wat in die Kerkorde uiteengesit word nie.
- (iv) Die kerkraad en daarna die ringskommissie kan na oorweging van die versoek en na gesprekvoering met die predikant, skriftelik aanbeveel dat
 - (a) losmaking in belang van die gemeente of die predikant en die gemeente is of nie
 - (b) losmaking met of sonder die behoud van ampsvoorreg geskied
 - (c) losmaking met of sonder voorwaardes geskied en indien voorwaardes voorgestel word, wat daardie voorwaardes is.
- (v) Nadat die predikant skriftelik tot losmaking ingestem het, word die voorwaardes waarop losmaking sal plaasvind, deur die kerkraad in die vorm van 'n ooreenkoms tussen die gemeente en die predikant uiteengesit.
- (vi) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, nadat die aanbevelings van die kerkraad en die ringskommissie asook die voorgestelde ooreenkoms, na gelang van die geval, en na aanhoor van die predikant en nadat alle feite oorweeg is, besluit of die predikant losgemaak moet word en of dit met of sonder behoud van die ampsvoorreg geskied. 'n Akte van Losmaking word deur die kerkraad verleen en 'n Akte van Ontheffing word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen ooreenkomstig dié besluit.

- (vii) Die kerkraad, ringskommissie of opsighoudende liggaam word van die besluit in kennis gestel.
- (viii) Indien die predikant die versoek tot losmaking rig, onderteken die predikant terselfdertyd 'n onderneming dat hy geen eise teen die gemeente of die Kerk sal instel nie. Indien sy versoek om losmaking toegestaan word, word so 'n vrywaring ingesluit in enige ooreenkoms wat met die losmaking gepaard gaan.
- (ix) Indien losmaking van die standplaas met behoud van ampsvoorreg geskied, word die predikant in die Kerk beroepbaar gestel.
- (x) 'n Predikant wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van sy standplaas losgemaak word, is nie dadelik na dieselfde standplaas beroepbaar nie.

Motivering

Die Ordinansie in die huidige Kerkorde maak net voorsiening dat 'n predikant eensydig kan versoek om losgemaak te word. Die nuwe formulering stel groter moontlikhede daar wat noodsaaklik geraak het in die Kerk.

Die formulering hou ook rekening met die arbeidswetgewing.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2.1.4 BESKRYWINGSPUNTE OOR DIE GEBRUIK VAN EMERITI AS PASTORALE HULPE

BESKRYWINGSPUNT 16: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 2.1.17: GEBRUIK VAN EMERITI AS PASTORALE HULPE EN GEPAARDGAANDE WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.9: EMERITAAT

Ordinansie 2.1.17 word uitgebrei met 'n nuwe punt 2.1.17.3:

Geëmeriteerde predikant as pastorale hulp

- (i) 'n Geëmeriteerde predikant kan op versoek van 'n kerkraad met toestemming van die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as pastorale hulp in die gemeente optree. Verkieslik is dit 'n ander gemeente as die gemeente waarin die predikant geëmeriteer het.

Die tydperk geld vir een jaar en word jaarliks hersien deur die ringskommissie nadat verslag van die kerkraad ontvang is.

- (ii) 'n Geëmeriteerde predikant kan 'n benoemingsopdrag op 'n deeltydse basis volvoer met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ringskommissie of kerkraad. Indien die geëmeriteerde predikant 'n benoemingsopdrag gehad het, word die predikant verkieslik vir 'n ander opdrag benoem. Die tydperk geld vir een jaar en word jaarliks hersien deur die opsighoudende liggaam.
- (iii) In alle gevalle word 'n skriftelike ooreenkoms opgestel wat deur die opsighoudende liggaam goedgekeur word. Daar word deur die opsighoudende liggaam toegesien dat die opdrag en vergoeding van die pastorale hulp of deeltids benoemde emeritus afgeskaal is en dat die opdrag en vergoeding korreleer.

Ordinansie 2.1.9 word dan soos volg geformuleer:

- (i) Emeritaat word verleen aan die einde van die maand waarin die predikant die ouderdom van 65 jaar bereik.
- (ii) Emeritaat kan op versoek van 'n predikant verleen word na bereiking van die ouderdom van 55 jaar.
- (iii) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering reik die Akte van Emeritaat uit na oorleg met die betrokke kerkraad of opsighoudende liggaam.
- (iv) Emeritaatvoorreg kan na ontheffing uit die amp nie weer herstel word nie, behalwe in gevalle waar die aftree-ouderdom nog nie bereik is nie.
- (v) 'n Predikant wat emeriteer word nie weer beroepbaar gestel nie.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die afgelope

drie jaar al hoe meer tot die oortuiging gekom dat in die lig van die predikantetal wat verminder en al hoe meer kleiner gemeentes wat nie deeltydse bediening kan bekostig of kan bekom nie, daar weer soos tevore toe die nood in die Kerk dit vereis het, van emeriti as pastorale hulpe in gemeentes gebruik gemaak moet word.

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het reeds besluit dat emeriti in gemeentes mag werk.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het sedert die besluit geneem is geoordeel dat dit binne sy bevoegdheid lê om die tydperk van bediening deur 'n emeritus vas te stel. Daar is aan emeriti toestemming verleen om vir slegs drie maande in 'n gemeente as pastorale hulp op te tree. Baie min emeriti was bereid om hulle huise vir drie maande te sluit, steeds die onderhoudskoste te betaal om in 'n veraf gemeente te gaan werk. Slegs in gevalle waar die pastorale werk vanuit hulle huise gedoen kon word, was die meeste emeriti bereid om wel te help. Daar was wel een of twee uitsonderings.

Baie kleiner plattelandse gemeentes kan nie meer bekostig om 'n deeltydse predikant te vergoed nie. In die meeste gevalle kan 'n deeltydse predikant nie bekom word nie aangesien daar in sulke klein dorpie nie ander werkgeleenthede vir 'n deeltydse predikant is nie.

'n Emeritus behoort slegs gebruik te word as pastorale hulp indien hy/sy nie 'n werkgeleentheid van 'n predikant wat beroepbaar is hom/haar ontnem nie. Toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is altyd noodsaaklik.

Die Kommissie oordeel dat duidelik voorsiening gemaak moet word vir predikante wat emeriteer om op deeltydse basis 'n benoemingsopdrag te aanvaar. 'n Dosente behoort op deeltydse basis benoem te kan word en so ook enige ander geëmeriteerde predikant op deeltydse basis in 'n sinodale pos.

By Kommissielede was daar meningsverskil oor die tydperk wat 'n emeritus mag dien. Sommige is van oordeel dat dit slegs vir een jaar toegeestaan moet word en nadat verslag van die ouderlingevergadering en ringskommissie ontvang is, die tydperk weer met 'n jaar verleng mag word. Ander lede was van oordeel dat 'n emeritus se werktydperk tussen die predikant en die kerkraad bepaal word by wyse van ooreenkoms sonder om 'n bepaalde ouderdom daaraan te koppel. Almal was dit egter eens dat alle reëlings in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet geskied.

Ordinansie 2.1.9 is ook deur die Kommissie hierby betrek. Daar is menings dat 'n predikant na aanvaarding van emeritaat toegelaat moet word om volledig in dieselfde gemeente voort te werk. Ook hier is me-

ningsverskil aangesien baie lede van die Kommissie oortuig is dat dit slegs in 'n paar gevalle sou kon gebeur, maar in die meeste gevalle nie tot voordeel van die gemeente sal wees nie. Die vraag is ook sou 'n emeritus in sy eie gemeente kon aanbly in die standplaas met volledige versorging? Ontneem dit nie juis 'n werkgeleentheid van 'n jong predikant nie? Die gedagte dat emeriti gebruik word is juis by die gemeentes wat die duurder bediening nie meer kan bekostig nie.

Die Kommissie oordeel dat die vergunning om van emeriti gebruik te maak los van Ordinansie 2.1.9 en 2.1.10 moet staan. Op grond van sy voorstel wil die Kommissie Ordinansie 2.1.9 so eenvoudig moontlik formuleer.

Punt (v) kom by om die neiging by predikante om voortydig te emeriteer, die emeritaatvoorregte te kry en dan baie gou weer aansoek doen om beroepbaar gestel te word. Afgesien dat 'n dubbele inkomste so genereer word, word 'n werkgeleentheid 'n ander predikant ontnem.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- 2. Punt (iv) verval van Ordinansie 2.1.17.**

BESKRYWINGSPUNT 17: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.9: EMERITAAT

Die Ordinansie word soos volg gewysig:

- (i) Emeritaat word verleen aan die einde van die maand waarin die predikant die ouderdom van 65 jaar bereik.**
- (ii) Emeritaat kan op versoek van 'n predikant verleen word na bereiking van die ouderdom van 55 jaar.**
- (iii) 'n Geëmeriteerde predikant kan tot op die ouderdom van 70 jaar per ooreenkoms met die kerkraad van 'n gemeente met goedkeuring van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volledig ampswerk verrig.**
- (iv) 'n Geëmeriteerde predikant met 'n benoemingsopdrag kan ook tot op die ouderdom van 70 jaar met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volledig ampswerk verrig.**

- (v) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering reik die Akte van Emeritaat uit na oorleg met die betrokke kerkraad of opsighoudende liggaam.
- (vi) Emeritaatvoorreg kan na ontheffing uit die amp nie weer herstel word nie, behalwe in gevalle waar die aftree-ouderdom nog nie bereik is nie.

Motivering

Die Raad vir Regsadvies steun die gedagte oor die gebruik van emeriti. Die raad stel voor dat dit by wyse van die wysiging van Ordinansie 2.1.9 moet geskied.

Daar was nie in die raad eenstemmigheid oor die gedagte dat 'n geëmeriteerde predikant in die gemeente waar die predikant aftree volledig kan voortwerk nie. Dit sou nog moontlik wees om in dieselfde gemeente as pastorale hulp verder te werk, maar nie volledig in dieselfde standplaas as voor die aanvaarding van emeritaat nie.

Ander lede was van mening dat dit so kon geskied en dat die onus op die ouderlingevergadering en ringskommissie geplaas moet word om die saak te hanteer.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

BESKRYWINGSPUNT 18: RING VAN POTCHEFSTROOM

BEDIENING VAN EMERITUS PREDIKANTE IN GEMEENTES

1. Emeritus predikante kan op versoek van 'n kerkraad vir 'n vasgestelde tyd met al die bevoegdhede van 'n bevestigde predikant aan die hand van 'n goedgekeurde bedieningsooreenkoms in 'n gemeente/standplaas wat finansieel nie 'n standplaas met volledige versorging, deelversorging of deeltydse bediening kan bekostig nie, werk.
2. Die benoeming van 'n emeritus predikant in so 'n gemeente geskied in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
3. Die bedieningsooreenkoms word jaarliks hersien.

- 4. Die Raad van Finansies stel riglyne op vir die versorging van emeritus predikante wat by so 'n bediening betrokke is.**

Motivering

- * Klein en/of afgeleë gemeentes waar geen van bogenoemde standplase moontlik is nie, is 'n voldonge feit wat aanvaar moet word.
- * Emeriti het reeds bewys gelever dat hulle sodanige gemeentes volledig kan bedien.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 19: RING VAN PIETERMARITZBURG

GEBRUIK VAN EMERITI IN GEMEENTES

- 1. Met toestemming van die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, mag gemeentes gebruik maak van die pastorale werk van emeriti vir tydperke langer as drie maande.**
- 2. Die aansoek en motivering geskied in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**
- 3. Die kerkraad dra sorg dat die bedieningstyd en versorgingsvoordele wat vir albei partye aanvaarbaar is, by wyse van 'n geskrewe ooreenkoms vasgelê word.**
- 4. Die ringskommissie, Raad vir Regsadvies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering keur 'n bedieningskontrak goed voordat dit deur die betrokke partye onderteken word.**

Motivering

- * Tans is ongeveer 24% van die Kerk se predikante emeriti. Die Pensioenfonds van die Kerk word onder groot druk geplaas. Die pensioen van emeriti hou nie tred met die inflasiekoers in die land nie en gevolglik verarm emeriti op 'n maandelikse basis.

- * In 1995 is die besluit dat emeriti nie meer pastorale hulp in gemeentes mag lewer nie, geneem, omdat daar 'n groot "oorskot" van predikante was. Tans is hierdie situasie besig om te verander.
- * Met die huidige ekonomiese klimaat in die land, vind migrasie van werkende lidmate, jeug en bejaardes plaas, wat daartoe lei dat bepaalde gemeentes in landelike en metro gebiede óf verklein óf weinig groei toon. Ongelukkig val die finansiële las om gemeentes aan die gang te hou op die skouers van die werkende lidmate en nie op die jeug of bejaardes nie. Kleiner wordende gemeentes vind dit al moeiliker om finansiële voltydse- of deelsorg standplase in stand te hou en moet die status verander na deeltydse standplase.
- * Kleiner wordende gemeentes sit verder met die situasie dat daar maandeliks van hulle heffings verhaal word om die Pensioenfonds van emeriti aan te vul. Dit dwing die krimpende gemeentes verder in finansiële nood.
- * Vele gemeentes met deeltydse standplase vind dat daar 'n al groter wordende behoefte by lidmate ontstaan vir pastorale begeleiding wat 'n voltydse predikant regverdig. 'n Deeltydse predikant wat in 'n ander voltydse pos/bediening staan kan nie aan hierdie behoeftes voldoen nie. Verder vind sulke predikante dit emosioneel en fisies uitmergelend om na 'n volle dagtaak ook nog gemeentelike werk te doen. Daar is verskeie gemeentes wat as voorbeelde genoem kan word waar hierdie praktyk gelei het tot die totale agteruitgang van die gemeente in plaas van vooruitgang.
- * As gevolg van die al kleiner wordende gemeentes, die ekonomiese situasie in die land, asook die migrasie van mense, is daar al meer klein gemeentes wat geografies só geleë is, dat hulle finansiële nie in staat is om die versorgingsvoordele soos voorgehou deur die Raad van Finansies, te kan bekostig nie. Die klein getal lidmate wat die gemeente vorm, kan slegs die dienste van 'n emeritus bekostig wat op hierdie wyse sy/haar pensioen aanvul.
- * Dikwels is 'n gemeente en sinodale pos se profiel en bedieningsbehoeftes van so 'n aard dat die dienste van slegs 'n emeritus predikant of dosent met die nodige kennis, vaardigheid en ondervinding in hierdie spesifieke behoefte sal kan voorsien. Tans is die Kerk se kern bedieningsbehoefte nie meer net op die jeug van toepassing nie, maar net soveel en indien nie meer op die bejaardes in die gemeente.
- * Die afgelope aantal jare werk emeriti, met toestemming van die bepaalde ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, met groot vrug in verskeie gemeentes van die

Kerk. Hierdie feit moet nie gering geskat word nie. Die drie-maandelikse toestemming wat 'n gemeente in hierdie verband moes verkry, is remmend vir die werk van die gemeente, veroorsaak onstabiele binne die gemeente asook groot onsekerheid by die emeritus en sy/haar gesin.

- * Moderne- en mediese navorsing en vooruitgang met beter en doeltreffender gesondheidsorg, het daartoe gelei dat die algemene lewensverwagting van persone tans oor die 70 jaar is. Ter stawing kan daar na die ouderdomsprofiel van die bejaardes in ons Kerk gekyk word. 'n Groot aantal van die Kerk se pensionarisse ouer as 70 jaar is nog liggaamlik en geestelik ten volle in staat om doeltreffend in gemeentes werkzaam te wees en te funksioneer. 'n Groot aantal is nog ten volle produktief op verskeie terreine in die Kerk en samelewing.
- * Die predikant, net soos die ouderlinge en diakens, is geroepe die-naars. Ouderlinge en diakens tree nie op 65 uit diens van hulle poste in die Kerk nie. Die predikant wat dan nog steeds arbeidvrugtig kon wees, word nou net arbeidsveld. Afgesien van die feit dat dit vir die Kerk inkorting van werkpotensiaal beteken, het dit op die emeritus 'n geweldige sielkundige negatiewe effek as hy/sy nog ten volle diensbaar kan en wil wees, maar nie meer mag nie.
- * In ander Kerke is dit die huidige tendens en word dit algemene praktyk dat emeriti vir so lank as wat hulle lewenskragtig is en doeltreffend aangewend kan word, voortgaan met bedieningswerk.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

BESKRYWINGSPUNT 20: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING VAN AKTE VAN LOSMAKING AAN PREDIKANT WAT DIE LAND VERLAAT

Die akte word gewysig om soos volg te lees:

Ds/dr/prof

Die kerkraad van die gemeente het kennis geneem dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die versoek dat u van u standplaas losgemaak word met behoud van ampsvoorreg, goedgekeur het.

Die kerkraad het getuig dat u

- * 'n waardige en getroue evangeliedienaar was
- * in leer en lewe onberispelik opgetree het
- * aan alle pensioenverpligtinge voldoen het.

U word van alle ampspligte onthef en van u standplaas losgemaak op

U word seën en voorspoed toegebid. Mag u spoedig 'n nuwe werkkring vind.

Geteken te op

.....
SKRIBA

Motivering

Die wysiging van die akte was nodig.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

BESKRYWINGSPUNT 21: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING VAN AKTE VAN ONTHEFFING

Die akte word gewysig om soos volg te lees:

Ds/dr/prof

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om u te onthef as evangeliedienaar van die Nederduitsch Hervormde Kerk in Afrika met ingang van (datum).

U word van harte bedank vir die tydperk waarin u in die Kerk gewerk het.

Gegee te op

.....
VOORSITTER

.....
SKRIBA

Motivering

Die wysiging van die akte was nodig.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

BESKRYWINGSPUNT 22: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VERLOF VAN DEELTYDSE PREDIKANTE

- 1. Aangesien daar duidelike riglyne in die Verlofreglement staan waarvolgens die verlofvoordele vir deeltydse predikante bepaal kan word, word geen afsonderlike bepalings ingeskryf nie. Twee sake is van belang:**
 - 1.1 Duidelike verlofvoordele word met die deeltydse predikant ooreengekom en in die beroepsbrief beskryf of later by wyse van 'n kerkraadsbesluit genotuleer en in die Verlofregister aangeteken.**
 - 1.2 Die bepaling van die verlofvoordele is in ooreenstemming met die opdragte en vergoeding wat ontvang word en is in alle opsigte onderhewig aan die Wet op Basiese Diensvoorwaardes.**
- 2. 'n Besluit van die Algemene Kerkvergadering kan nie terugwerkende krag hê nie en daarom kan slegs met predikante onderhandel word om die huidige beroepsbrief op elkeen afsonderlik van toepassing te maak.**

Motivering

Daar is baie onsekerheid en verwarring oor die verlofvoordele van deeltydse predikante. Die tyd het egter ontbreek om in diepte studie oor die aangeleentheid te doen.

BESLUIT

1. Die saak word terugverwys na die Raad vir Regsadvies.

BESKRYWINGSPUNT 23: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**GEMEENTE: WERKGEWER VAN PREDIKANT**

Daar word aanbeveel dat met predikante van die Kerk onderhandel word om die huidige beroepsbrief op alle predikante van toepassing te maak.

Motivering

Die Kommissie het versoek dat die raad in die Kerkorde inskryf dat die kerkraad die predikant se werkgewer is.

Die raad het daarop gewys dat die saak reeds in die beroepsbrief ingeskryf is en daarom ag die raad dit nie nodig dat dit in die Kerkorde opgeneem word nie.

Predikante wat jarelank in 'n standplaas staan is nog met die beroepsbrief beroep waarin die bepaalde klousule nie verskyn nie. Hulle kan nie gedwing word om die klousule in hulle beroepsbrief te laat inskryf nie. Die besluit kan dus nie terugwerkend geneem word nie.

BESLUIT

1. Die saak word terugverwys na die Raad vir Regsadvies.

2.2 OUDERLINGE EN DIAKENS**2.2.1 OUDERLINGE****2.2.1.1 Selfstandige Raad Vir Ouderlinge****(i) *Besluite van die 66ste tot 67ste Algemene Kerkvergaderings***

- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die moontlikheid moet ondersoek om 'n selfstandige Raad vir Ouderlinge daar te stel.

- * Hierdie opdrag is tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering gekontinueer, maar geen verslag is aan die 68ste Algemene Kerkvergadering gelewer nie. Die ouderlinglede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Kommissie versoek om die besprekingspunt as agendapunt vir die 69ste Algemene Kerkvergadering op te neem.

(ii) **Studiewerk en optrede van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat**

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag ontvang om die studiewerk voort te sit. Die raad het onder meer met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Moderamen oor die saak gesprek gevoer, sy studiewerk voltooi en maak die volgende voorlegging:

- (a) Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika maak van 'n Presbiteriale Sinodale sisteem gebruik waarin die lerende ouderling (predikant) en regerende ouderlingsamp ineengestrengel is. Die ampte van ouderling en predikant kan nie van mekaar geskei word nie. Die ouderlinge behartig die versorging, beskerming en regeerfunksie in die gemeente en hou opsig oor die verkondiging en bediening van sakramente (Ordinansie 3.1.2).
- (b) Die Kerkorde lê meer klem op die werksaamhede van predikante en diakens. Die werksaamhede van die ouderlinge geniet nie soveel aandag nie en dit het die afgelope jare gelei tot stelselmatige agteruitgang van die ouderlingsamp. Tans word die amp van ouderling in sommige gemeentes gesien as 'n soort hulpdiens vir predikante en diakens wat aangewend kan word om die werksaamhede in die gemeente te bevorder. Enkele gemeentes beskou selfs die amp van ouderlinge oorbodig.
- (c) Weens 'n gebrek aan kennis, ervaring en toerusting by baie ouderlinge, kom hulle ampsvervulling nie tot sy reg nie.

Die raad beveel die volgende aan:

- * Ten spyte van sy gevolgtrekking soos hierbo genoem, beveel die raad aan dat daar nie 'n selfstandige Raad vir Presbiteraat daargestel word nie, maar dat die *status quo* gehandhaaf word.
- * Die raad oordeel dat 'n Werkgroep vir Presbiteraat daargestel word wat as onderafdeling van die raad funksioneer om onder andere eendragtigheid en kruisbestuiging in die raad te bewerkstellig.
- * Die Werkgroep vir Ouderlinge verkry groter bevoegdheid om selfstandige studie te doen oor aangeleenthede wat die amp van die ouderling raak om met ouderlingevergaderings, ringsvergaderings en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesprek te voer en opleidingsgeleenthede te beplan en aan te bied.
- * Die ringsouderlingevergadering funksioneer as werkgroepe van die Werkgroep van Pastoraat en Presbiteraat in die ringsvergadering.

Die ringsouderlingevergadering kan bestaan uit die primus ouderlinge van 'n ringskommissie en een ouderling van elke gemeente in die ring. Die ringsouderlingevergadering is verantwoordelik om minstens een keer per jaar opleiding op ringsvlak aan ouderlinge te verskaf, gespreksgeleenthede met ouderlinge en ouderlingevergaderings te fasiliteer en aandag te skenk aan werksaamhede van die ouderling soos vervat in Ordinansie 3.4.2.

- * Die onderskeie ouderlingevergaderings moet oor hulle werksaamhede aan ringsvergaderings verslag lewer. Ringsouderlingevergaderings lewer verslag aan die werkgroep. Die werkgroep lewer verslag aan die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat.

Kommentaar van die Agendakommissie:

Die huidige werkwyse het die benoeming van 'n Komitee vir Presbiteraat wat die werksaamhede verrig het of moes verrig soos in die aanbeveling uiteengesit, in die oog. Die wysiging van die benaming komitee met werkgroep is nie nodig nie aangesien alle rade wat met onderafdelings werk, komitees benoem. Die Agendakommissie oordeel daarom dat die huidige Komitee vir Presbiteraat voortbestaan en die take verrig soos in die aanbevelings uiteengesit.

BESLUIT

- 1. Die aanbevelings van die raad word aanvaar.**

---oOo---

Hoofstuk 3

Vergaderings van Ampte

69ste Algemene Kerkvergadering

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

ORDE VAN DIE VERGADERING

GELUKWENSE

Prof IWC van Wyk en oudl HFC Breytenbach (Elsburg) word geluk gewens met hulle verjaarsdae.

MOSIE

Ds AJ Hattingh stel die volgende mosie:

Ons wil graag 'n mosie van dankbaarheid betuig teenoor dr Wilhelm Coetzer vir die tydperk wat hy as sekretaris van die ADV gedien het. Die vergadering doen voorbidding vir en spreek ook ondersteuning uit teenoor dr Coetzer en sy familie in die tyd wat voorlê.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Oudl J Barnhoorn	Sabie	28 September
Oudl NCJ Basson	Hartebeespoort	29 September tot 1 Oktober
Ds HJ Botes	Naboomspruit	29 September
Ds MCE Botes	Nelspruit	28 September – Oggend tot 10:00 en middag tot tee
Ds CJ Botha	Emeritus	Duur van vergadering
Ds R Botha	Steelpoort	28 September – aand en 29 September
Ds RJ Coertze	Montana	28 September – 12:00 tot 18:00
Ds JP du Preez	Van Der Hoff	1 Oktober – 12:00 en 2 Oktober
Ds WRT Hindley	Randfontein-Midpark	28 September tot 2 Oktober
Ds JG Janse van Rensburg	Zuurfontein	28 September – oggend en middag
Oudl E Knol	Silverton	1 en 2 Oktober

Ds HGS Kotzé	Vryburg	29 September tot 2 Oktober
Ds M Meyer	Standerton	28 September – 10:45 tot 14:30
Ds HSK Nel	Potgietersrus	29 September – 16:00 tot 30 September – 14:30
Ds PJHS Pienaar	Bosmansrust	30 September en 1 Oktober
Dr JJ Steenkamp	Montana-Oos	28 September – oggend tot middagete
Ds MJ Swart	Petrusburg	28 September – 09:40 tot middag
Ds CM van der Merwe	Hartebeestpoort	28 September tot 10:30 en na 16:00
Ds DW van der Watt	Montana	28 tot 30 September – oggende
Oudl FC van Rensburg	Bosmansrust	30 September en 1 Oktober
Ds JM van Staden	Montana	28 September – 08:30 tot 11:00

AFGEVAARDIGDES WAT LAAT GEREGISTREER HET

Die volgende afgevaardigde het op Maandag 27 September 2010 geregistreer:

Gemeente	Afgevaardigde	Tyd ter vergadering
Barberton	Ds JA Minnaar	09:00

Die volgende afgevaardigde het op Dinsdag 28 September 2010 geregistreer:

Gemeente	Afgevaardigde	Tyd ter vergadering
Piet Potgieter	Ds PJJ Kotzé	

VERKIESING VAN DIE EERSTE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die eerste predikantslid vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen dr MA Botma, di BM Engelbrecht, EG Fourie, L Geel, drr FJ Labuschagne, J Otto, C Pretorius, en JC van der Merwe.

'n Herstemming vind plaas tussen ds L Geel en dr JC van der Merwe.

Ds L Geel word verkies.

---oOo---

3.1 RINGSVERGADERINGS

3.1.1 FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS

Ringsvergaderings het die afgelope termyn goed funksioneer en hartlike samewerking is tussen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ringsvergaderings beleef. Die rotasiebeginsel met betrekking tot die verkiesing van ringskommissies is feitlik deurgaans toegepas.

Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in die drie jaar termyn so ver moontlik ringsvergaderings bygewoon. Dit was duidelik dat bedieningsplanne van gemeentes meer vorm begin aanneem het en dat dit sinvolle werk in ringsgemeentes weerspieël.

BESLUIT

- 1. Ringsvergaderings en ringskommissies word van harte bedank vir positiewe werk.**

3.1.2 BESKRYWINGSPUNTE: VERWISSELING VAN RING

BESKRYWINGSPUNT 24: RING VAN POTCHEFSTROOM

VREDEFORT GEMEENTE: VERWISSELING VAN RING

Gemeente Vredefort verskuif vanaf die Ring van Heilbron na die Ring van Potchefstroom.

Motivering

- * Ván die afstande wat deur afgevaardigdes/lede van die gemeente Vredefort afgelê moet word vir die bywoon van vergaderings wanneer die gemeente onder die ring van Heilbron moet ressorteer, is soos volg:

**	Vanaf Vredefort na Heilbron	150 km x 2 = 300 km
**	Vanaf Vredefort na Bethlehem	281 km x 2 = 562 km
**	Vanaf Vredefort na Clocolan	351 km x 2 = 702 km
**	Vanaf Vredefort na Harrismith	324 km x 2 = 648 km
**	Vanaf Vredefort na Reitz	229 km x 2 = 458 km

- * In die Ring van Potchefstroom vind al die vergaderings te Potchefstroom plaas en die afstand wat die afgevaardigdes/lede moet aflê, is slegs 60 km x 2 = 120 km.

- * In die lig van steeds stygende brandstofpryse en Vredefort wat 'n relatief klein gemeente met beperkte fondse is, is dit nie net koste-effektief om onder die Ring van Potchefstroom te ressorteer nie, maar in die lig van die tyd wat dit neem om reise af te lê, is dit gewoonweg net meer prakties.
- * Die oorplasing is al einde 2007/begin 2008 in beginsel deur beide die ringskommissies van Heilbron en Potchefstroom, met medewette van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, goedgekeur en in werking gestel en dit werk uitstekend omdat alle vergaderings met min koste en tyd bygewoon word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 25: RING VAN MIDDELBURG

WATERVAL BOVEN GEMEENTE: VERWISERING VAN RING

Gemeente Waterval Boven verskuif vanaf die Ring van Lydenburg na die Ring van Middelburg.

Motivering

Die vakante standplase by die gemeentes Waterval Boven, Dullstroom en Belfast het die vraag na moontlike samewerking en kombinasies tussen die gemeentes laat ontstaan. Na samesprekings het die gemeentes Belfast en Waterval Boven besluit om te kombineer. Waterval Boven ressorteer in die Ring van Lydenburg en Belfast in die Ring van Middelburg. Dit is sinvol as Waterval Boven in die toekoms inskakel by die Ring van Middelburg.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.2 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.2.1 DIE ONDERSOEK NA DIE VERKLEINING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem

dat die studiekomitee nie saamgeroep is en nooit vergader het nie. Die opdrag aan hom toevertrou is nie uitgevoer nie.

BESLUIT

- 1. Die opdrag van die 68ste Algemene Kerkvergadering kontinueer en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel opnuut 'n studiekomitee saam om te besin en voorstelle te maak oor die moontlike verandering van die samestelling van die Algemene Kerkvergadering.**

3.3 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.3.1 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.3.3.1 Inleidend

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in 2007 verkies tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering en aanvaar dat hy in sy dienstermyn van drie jaar die steun en vertroue van die Kerk geniet het.

Daar was in die Kerk in dié tydperk baie begrip vir moeilike besluite wat soms geneem moes word, veral oor die lewens en werk van predikante.

3.3.3.2 Samestelling en funksionering

Die vergadering neem kennis van samestelling en funksionering van die Kommissie deur die 68ste Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie het gedurende die verslagtydperk 12 gewone kwartaalvergaderings en agt buitengewone vergaderings gehou waartydens klagsake hanteer is.

Die Moderamen het gewone vergaderings in die maande waarin die Kommissie nie vergader nie gehou en die vergaderings het 'n volle dag geduur. Twee ouderlinge neem sitting op die gewone vergaderings. Dit kom voor of die omvang van die werk van die Moderamen steeds toeneem en baie tyd is in beslag geneem.

3.3.3.3 Werksaamhede en uitvoering van opdragte

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het volgens Ordinansie 3.10.2 en Ordinansie 3.10.3 na die beste van sy vermoë gepoog om sy werk te doen.

Die notule en besluitebundel van die 68ste Algemene Kerkvergadering is afgehandel Die gewysigde Kerkorde is ook gefinaliseer. Al die dokumente is op die Webblad geplaas.

Na afloop van die 68ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie so gou moontlik vergader en is rade, komitee, studie- en werkkomitees benoem sodat hulle reeds in dieselfde jaar kon vergader en konstitueer. Die Kommissie het gepoog om twee doelwitte te bereik naamlik eerstens om kontinuïteit te behou 'n aantal lede van die vorige raad weer te benoem maar tweedens om persone te benoem met verskillende standpunte.

By sy eerste vergadering in 2007 het die Kommissie ook indringend aandag gegee aan alle besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering.

Die vergadering neem kennis van die verslag onder die opskrifte van die Kerkorde.

Die volgende saak word in die besonder behandel:

Die handelinge van die Kommissie met die HCM Fourie Stigting/Vriendekring soos dit deur die 68ste Algemene Kerkvergadering aan hom opgedra is.

Besware oor artikels wat in Koers in Leer- en Lewenskwessies verskyn het

- * Die Dosentevergadering het formeel beswaar aangeteken en 'n verduideliking gevra oor opmerkings oor die Fakulteit en opleiding wat in 'n artikel gemaak is.
- * Prof HG van der Westhuizen het tydens 'n gesprek met die Kommissie gestel dat die blad nie 'n lyforgaan van die HCM Fourie Stigting/Vriendekring is nie, maar aan hom persoonlik behoort. Dit is egter vir die Kommissie vreemd dat die naam van die HCM Fourie Stigting steeds op die mashoof verskyn as die "Uitgewer".
- * Die Kommissie het tevergeefs gepoog om 'n verdere gesprek met prof HG van der Westhuizen gereël te kry.

Gesprekke met die HCM Fourie Stigting/Vriendekring en met die redakteur van Koers in Leer- en Lewenskwessies

- * Na afloop van die Algemene Kerkvergadering is met die Vriendekring/Stigting in korrespondensie getree ten einde 'n gespreksgeleentheid te reël.

- * Uiteindelik vind die eerste gesprek met die Stigting/Vriendekring eers op 11 September 2008 plaas. Na afloop van dié gesprek is die volgende besluite geneem:
 - ** Die Kommissie het die eerste gesprek met die HCM Fourie Stigting/Vriendekring en die redakteur van Leer- en Lewenskweessies beleef as vertrekpunt vir voortgaande gesprek met die oog op uitvoering van die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering in dié verband.
 - ** Aangesien die HCM Fourie Stigting/Vriendekring 'n Artikel 21 Maatskappy is wat 'n fonds beheer en 'n biblioteek bedryf, aanvaar die Kommissie dat die Maatskappy nie kan ontbind nie. Die Stigting/Vriendekring word versoek om dit ernstig te oorweeg om die Maatskappy onder die sambreel van die Raad van Finansies se toesig te plaas soos alle ander Artikel 21 Maatskappye verbonde aan die Kerk. Die Maatskappy behoort nie buite die Kerk bedryf te word nie en die Raad van Finansies wil ook nie beslag lê op die bates van die Maatskappy nie. Dit gaan om ordelike en deursigtige beheer binne die Kerk.
 - ** Die Kommissie neem kennis dat die HCM Stigting/Vriendekring homself nie as 'n modaliteit binne die Kerk sien nie en dit ook nie wil wees nie. Die Stigting/Vriendekring het reeds 13 jaar gelede besluit om dit nie te wees nie. Die Kommissie verskil met die HCM Fourie Stigting/Vriendekring in sy opvattinge en verstaan van wat 'n modaliteit is en oor dié aangeleentheid sal klarigheid verkry moet word in die opvolggesprekke.
 - ** Die Stigting/Vriendekring word versoek om sy byeenkomste buite die strukture wat die Kerk daarstel en onder die vaandel van die HCM Fourie Stigting te staak, aangesien dit die afgelope aantal jare die indruk gewek het van 'n modaliteit wat binne die Kerk ontstaan het. Alle byeenkomste vir die debattering en gesprek oor teologiese aangeleenthede kan met behulp van die HTK binne die strukture van die Kerk gereël word onder die vaandel van die HTK juis om die teologiese gesprek binne die Kerk te stimuleer.
 - ** Die Kommissie neem kennis dat Koers in Leer- en Lewenskweessies nie die lyfblad van die Stigting/Vriendekring is nie, maar slegs daarmee in assosiasie is en dat lede van die HCM Fourie Stigting/Vriendekring genooi word om artikels daarin te publiseer. Prof HG van der Westhuizen gee die blad op eie koste uit en is ook redakteur van die blad.
 - ** Die ondersoek van SENTIK na die daarstel van 'n populêr wetenskaplike tydskrif gaan voort en die redakteur van Koers in Leer- en Lewenskweessies, prof HG van der Westhuizen, word genooi om aan die ondersoek deel te neem. Die bedoeling van die tydskrif is om in die plek van die HTS

wat met die loop van tyd en as gevolg van omstandighede wat finansiële voordele vir die Kerk en die Fakulteit Teologie inhou, inhoudelik verander het, geleentheid aan predikante en lidmate te bied om teologiese artikels te plaas ter wille van die teologiese blad en om die behoefte van predikante wat nie in die *HTS* of *Die Hervormer* kan of wil publiseer nie, te voldoen.

- ** Intussen word 'n beroep op prof HG van der Westhuizen gedoen om toe te sien dat artikels waarin persone verdag gemaak word, persoonlik aangeval of in 'n negatiewe lig gestel word, te staak. Die Kommissie het homself verbind om met alle ampsdraers en lidmate te praat en oor hulle te skryf op 'n wyse en in 'n styl wat Christene en die Christelike kerk betaam, en daarom word dit ook nou van Koers in Leer- en Lewenskwessies en sy redakteur verwag.
- ** Aangesien dit uit die gesprekvoering met die HCM Fourie Stigting/Vriendekring en die redakteur van Koers in Leer- en Lewenskwessies duidelik geword het dat daar nie net akseptverskille is nie, maar ook fundamentele verskille met betrekking tot verskeie teologiese aangeleenthede, word die gesprek met die Stigting/Vriendekring en die redakteur so gou moontlik voortgesit. Die Stigting/Vriendekring word versoek om so gou moontlik die aangeleentheid op skrif te stel sodat dit as agenda vir die volgende gesprek met die Moderamen kan dien. Afhangende van die agenda kan die gesprekke moontlik informele gesprekke met slegs een of twee Moderamenlede wees en nie met die volle Moderamen of Kommissie nie.
- ** Die sekretaris formuleer die konsepskrywe aan ouderlingevergaderings wat deur die Moderamen afgerond en bekragtig sal word. Die konsepskrywe word per e-pos na alle lede gestuur vir kommentaar.
- ** 'n Afsonderlike skrywe wat dieselfde sake ondervang, word na die HCM Fourie Stigting/Vriendekring en redakteur van Koers in Leer- en Lewenskwessies gestuur met die versoek om dringend aandag aan die besluite van die Kommissie te gee.

Op 23 April 2009 vind 'n volgende informele gesprek plaas tussen lede van die Moderamen en die HCM Fourie Stigting/Vriendekring aan huis van dr JJ Steenkamp. Daar is gesprek gevoer en die volgende besluit is geneem:

- * Die HCM Fourie Stigting/Vriendekring lê 'n memorandum aan die 69ste Algemene Kerkvergadering voor waarin al sy argumente vervat is.

Op 30 Julie 2009 vind die gesprek plaas tussen dosente en lede

van die Stigting/Vriendekring nadat die dosente aangekla is by die Kommissie. Dit was nog 'n geleentheid van kontak en samespreking met die Stigting/Vriendekring al het dit om 'n ander saak gehandel. Na aanleiding van die gesprek besluit die Kommissie by sy vergadering in September 2009 soos volg:

- * Prof TFJ Dreyer word bedank vir sy besonder netjiese en geduldige hantering van die saak en vir die opstel van die verklaring.
- * Lede van die Kommissie wat teenwoordig was by die geleentheid, word daarvoor bedank.
- * Die HTK word versoek om vroeg in 2010 'n gespreksgeleentheid te reël waarheen ringskommissies en ander belangstellendes ge-nooi word om die aangeleenthede wat vervat is in die Kerk se diversiteit, in liefde te beredeneer.

Die besluit om 'n gespreksgeleentheid te hou oor die bogenoemde saak, was weer eens 'n poging van die Kommissie om 'n gunstige klimaat te skep vir die gesprek met die Stigting/Vriendekring.

By sy vergadering op 3 Junie 2010 is die finale verslag van die HCM Stigting/Vriendekring deur die Kommissie behandel. Dit het die verslag bevat wat tevore deur die Stigting/Vriendekring ingedien is.

Die vergadering neem kennis van die verslag.

Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die memorandum van die HCM Fourie Stigting/Vriendekring

Verskeie gesprekke het plaasgevind tussen die Moderamen en lede van die Stigting/Vriendekring (hierna Vriendekring). Die gesprekke het in 'n goeie gees verloop en talle misverstande is uit die weg geruim. Voortgaande gesprek oor teologiese verskille is nodig. Die twee sake wat egter nie opgeklaar kon word nie, is

- * die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering dat die Stigting versoek word om te ontbind
- * die verband tussen die Stigting en "Koers in Leer- en Lewenskwesties".

In die laaste gesprek het lede te kenne gegee dat hierdie elektroniese publikasie nie die verantwoordelikheid van die Vriendekring is nie, maar die private inisiatief van prof HG van der Westhuizen. Op die mashoof van die publikasie verskyn die Vriendekring egter nog steeds as die uit-

gewers daarvan. Tydens die gesprek is ons meegedeel dat dit foutief is en reggestel sal word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Vriendekring versoek om 'n memorandum voor te berei vir opname in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering waarin hulle standpunte oor genoemde sake verduidelik word. Die memorandum is ontvang en die Kommissie wil graag oor sekere aspekte in die memorandum ook hulle kommentaar aan die Algemene Kerkvergadering deurgee vir kennisname.

1. In die memorandum word beweer dat "... die eis aan ons gestel ..." is dat die Vriendekring moet ontbind. Dit is nie korrek nie. In die aanvangsgesprek is dit duidelik gestel dat ons uitvoering wil gee aan die besluit van die Algemene Kerkvergadering en die besluit is aan hulle uit die notule voorgehou wat sê dat dit 'n versoek is. In die gesprek is daarop klem gelê dat ons hulle nie kan verplig nie, maar dat hulle die versoek van die vergadering ernstig moet oorweeg.
2. Die bewering word gemaak dat die besluit van die vergadering *ultra vires* was omdat daar nie in die agenda 'n beskrywingspunt oor die aangeleentheid was nie. Die Ring van Swellendam het die beskrywingspunt in die agenda, wat wel oor die Stigting gehandel het, in die loop van die vergadering teruggetrek. Verder word die bewering gemaak dat die verslag van die vorige Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor in die agenda opgeneem is en dus nie as deel van die agenda beskou kan word nie. Die stelling oor *ultra vires* word dan gemotiveer deur die Reglementebundel wat bepaal dat geen nuwe sake tydens die vergadering voorgehou mag word wat nie verband hou met beskrywingspunte in die agenda nie. Die volgende kommentaar is ter sake:
 - * Die vorige Agendakommissie het die agenda saamgestel. Die huidige Kommissie en voorsitter het geen inspraak daarin gehad nie. Dit is seker hulle goeie reg om te besluit waar hulle die verslag van die Algemene Kommissie wil plaas. Om te argumenteer dat dit nie deel van die agenda is nie, omdat dit voor in die agenda geplaas is, is ongeldig. Hulle beroep hulle op die Reglement van Orde wat ook voor in die agenda is en waaroor die vergadering wel besluite geneem het – dan is daardie besluite ook *ultra vires*.
 - * Die voorsitter het tydens die behandeling van die verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit duidelik gestel dat die gedeelte wat handel oor die HCM Fourie-Stigting behandel sal word by die Hoofstuk oor *Dissipline*, omdat daar die beskrywingspunt van die Ring van Swellendam was wat daarmee verband hou.

- * In die loop van die vergadering is die beskrywingspunt van Swellendam teruggetrek, maar toe het die voorsitter reeds ge-reël dat die saak daar bespreek sal word. Die saak was dus reeds in die agenda as deel van die verslag en is met in-stemming van die vergadering verskuif na later in die agenda.
 - * In die verslag van die vorige Kommissie was daar weliswaar nie 'n definitiewe beskrywingspunt nie, maar wel die volgende versoek: "Die Agendakommissie verwys die vergadering na die beskrywingspunt van die Ring van Swellendam, by die hoofstuk oor *Dissipline*, waar oor hierdie aangeleentheid be-sluit geneem moet word". Hieruit is dit tog duidelik dat daar nie nog 'n beskrywingspunt ingedien is nie, omdat daar reeds 'n beskrywingspunt daaroor in die agenda was. Die terugtrek-king van die beskrywingspunt kanselleer nie die versoek van die Agendakommissie dat die saak daar hanteer moet word nie.
 - * Dit is jammer dat die Vriendekring, in plaas daarvan om die versoek van die Algemene Kerkvergadering ernstig te oor-weeg, poog om op 'n tegniese punt die saak van die tafel te vee.
3. Die saak oor "Koers in Leer- en Lewenskweptes" word ook nie in hulle memorandum bevredigend beantwoord nie. Die vraag is steeds uitstaande of hulle as uitgewers medeverantwoordelikheid aanvaar vir die artikels wat gepubliseer word?
4. Die bewering word gemaak dat daar in die gesprekke aangevoer is dat die "trant" van artikels onaanvaarbaar is, maar dat daar nooit verklaar is wat met die "trant" bedoel word nie. In die gesprekke is dit uitgewys dat die trant van sommige artikels insinuasies, onjuist-hede en inkriminerende *ad hominem* bewerings bevat wat mense verdag maak. Die onderhawige memorandum bevat weereens ge-noeg voorbeelde om die onaanvaarbare "trant" te illustreer:
- * Die verlies aan lidmate word by wyse van insinuasie toege-skryf aan predikante wat nie meer soos lede van die Vriende-kring 'n "tradisionele bearbeiding" soos hulle handhaaf nie. Die teendeel kan net so maklik geïnsinueer word, omdat dit nêrens ondersoek of gestaaf is nie, maar dit kweek persep-sies en verdagmakery.
 - * "Daar is bespiegel oor die vraag, weens die toenemende ge-bruik van Engels by die ekumeniese teologiese fakulteit, hoe lank dit nog gaan duur voordat Engels as kerk- en preektaal in die Hervormde Kerk gepropageer sal word". Dit is onge-gronde propaganda.

- * "... miskien daarom dat ons al van ouderwetse teologie beskuldig is. As omgangstaal word nog Standaard-Afrikaans gebruik". Dit is 'n absurde argument dat ouderwetse of dan waarskynlik nuwerwetse teologie aan die gebruik van Standaard-Afrikaans gemeet word. Dit skep weereens 'n skewe persepsie.
- * Die swak belangstelling in die herdenking van Calvyn se 500ste geboortedag, word gesien as 'n verklaring van "... onkunde en niks minder as 'n skande nie". Dit beteken dan, volgens die memorandum, dat "... ons Calvinistiese erfenis nou onaanvaarbaar geword het". Hou die swak belangstelling noodwendig verband met onkunde, die verwerping van Calvinisme, of dalk met 'n weerstand om met 'n bepaalde groepering geassosieer te word? Of is dit dalk maar weer 'n poging om 'n negatiewe refleksie op bepaalde persone te werp?

Dit is jammer dat die Vriendekring in die memorandum steeds die versoek van die Algemene Kerkvergadering probeer omseil met tegnikaliteite en volhou om selfs in die memorandum 'n "trant" te handhaaf wat deurspek is van verdagmakery en skewe persepsies wat geskep word.

BESLUIT

1. Die verslag word met dank aanvaar.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Oudl CJ Engelbrecht	Namibkus	28 September – aand 29 September – aand 30 September – middag
Ds JC Greyling	Waterval Boven	30 September – 19:00 tot 21:00
Ds PJ Jacobs	Beroepafwagtend	29 September – heel dag 30 September – middag
Ds PJO Pretorius	Zesfontein	29 September – 08:30 tot 15:00

		30 September – 08:30 tot 16:00
Ds PC Swanepoel	Derdepoort	29 September – 13:00 tot 17:00
Ds IJ Vogel	Rooihuiskraal	1 Oktober – 12:00 tot einde
Dr JH Vorster	Verwoerdburg	28 September – 08:30 tot 18:00

GROETEBOODSKAPPE

Die volgende groeteboodske word voorgehou deur ds APJ Beukes, visevoorsitter van die Kommissie van die AKV:

- * Die NHSV Hoofbestuur
- * Br en sr Deysel, lidmate van Saffierkus
- * Lidmate van Paraguay.

---oOo---

BESKRYWINGSPUNT 26: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

VERDERE HANTERING VAN DIE HCM FOURIE STIGTING/VRIENDEKRING

In die lig van die impasse om uitvoering te gee aan die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering, versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat besluit word oor die verdere hantering van die Stigting/Vriendekring.

Motivering

Die ganse verloop van die saak soos hierbo uiteengesit, dien as motivering.

BESLUIT

1. Die volgende voorstelle word aanvaar:

1.1 Die vergadering neem kennis van talle plekke in die agenda waar gepraat word van modaliteite, fundamentele verskille en van "'n vurk in die pad". Hierdie uitdrukkings is ook deel van die taalgebruik van die HCM Fourie Vriendekring en Koers in Leer- en Lewenskewings. Hierdie taalgebruik het

teologiese verskille op die spits gedryf en die Kerk dikwels gepolariseer.

Die vergadering versoek die HCM Fourie Vriendekring en uitgewers van Koers in Leer- en Lewenskwessies om doelgerig saam te werk om die diversiteit in die Kerk so te bestuur dat die polarisering voorkom word, ook in gesprekke met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Ten einde diversiteit in die Kerk te bestuur en versoenend eerder as polariserend verder te werk, word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om na die teologiese verskille te kyk, soos dit tans in die Kerk voorkom, sodat diversiteit ten goede bestuur kan word en polarisering voorkom kan word.

As alternatief kan na die voorkoms van modaliteite in die Nederlandse Hervormde tradisie gekyk word met die oog op die bestuur van verskille.

Die resultaat van die ondersoek en studiewerk word tydens die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgelê.

- 1.2 Die HCM Fourie Stigting/Vriendekring word versoek om die Artikel 21-maatskappy ten grondslag van die Stigting te registreer en via sinodale gesprekvoering/dialog in die Kerk voorsit.
- 1.3 Die vergadering betuig sy dank teenoor die uittredende Kommissie vir die werk wat gedoen is.

3.3.3.4 Finalisering van die Kerkorde en afhandeling van die notule van die 69ste Algemene Kerkvergadering

BESLUIT

1. Alle goedgekeurde veranderinge aan die Kerkorde word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in oorleg met die Raad vir Regsadvies af te handel.
2. Die Raad vir Regsadvies word versoek om die goedgekeurde wysigings na te gaan, die Kerkorde te herdruk en aan gemeentes en predikante op koste van die kerkrade beskikbaar te stel.
3. Die finale notule van die 69ste Algemene Kerkvergadering word deur die Kommissie gefinaliseer.

BESKRYWINGSPUNT 27: RING VAN MAQUASSI

VERKIESING VAN DOSENTE AS LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Voltydse dosente dien nie op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Die Ordinansies van die Kerkorde word aangepas om die saak reg te verwoord.

Motivering

- * Die beginsel geld reeds ten opsigte van ouderlinge- en ringsvergaderings. Dieselfde beginsel, naamlik dat dosente advies lewer en nie regeer nie, behoort op alle vergaderings, ook die Algemene Kerkvergadering, van toepassing te wees.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hou opsig oor dosente. Wanneer dosente op die Kommissie sitting neem, inhibeer dit die Kommissie om behoorlik opsig te hou oor dosente. Dosente kan nie oor hulleself opsig hou nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word verwys na die Studiekomitee oor die Samestelling van die Algemene Kerkvergadering.

BESKRYWINGSPUNT 28: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.10.1: VULLING VAN VAKATURE VAN OUDERLINGLEDE OP KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 3.10.1 word uitgebrei met 'n punt (viii) wat soos volg lui:

Wanneer 'n vakature ten opsigte van ouderlinglede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontstaan, benoem die Kommissie uit die verkose sekundi enige lid om die vakature te vul.

Motivering

Aangesien ouderlinglede op die Kommissie van die Algemene Kerkver-

gadering nie 'n spesifieke sekonduslid het nie, moet die Kerkorde voorsiening maak vir die vul van 'n vakature.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.4 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.4.1 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE 4DE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING VIR DIE TYDPERK 1 JUNIE 2007 TOT 19 MEI 2010

Die vergadering neem kennis van die verslag soos opgeneem in die agenda.

In die besonder word aandag gegee aan die volgende sake:

- * Die taak van die Algemene Diakensvergadering.
- * Bemaking en bestuur van prosesse.
- * Projekte waaraan reeds aandag gegee is en wat voortduur.
- * Nuwe projekte wat aangepak word.
- * Hulp en ondersteuning aan ander projekte.
- * Bemagtiging van diakens deur toerusting.
- * Navorsing wat onderneem word.
- * Inligting aan die Kerk oor vraagstukke en nood, in die besonder die armoedevraagstuk
- * Diensvelde van die diakonaat.

Mnr A Pretorius stel mev ME Fourie, die voorsitter van die NHSV, aan die woord en sy lewer die volgende boodskap:

Geagte voorsitter, broeders en susters afgevaardigdes na die 69ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Dit is 'n groot voorreg vir die NHSV om in die 70-jarige feesjaar van die NHSV 'n spreekbeurt te kry by hierdie Kerkvergadering. Ek dink dit is 'n geskiedkundige oomblik, want sover my kennis strek is dit 'n eerste keer.

Voorsitter, ontvang die hoofbestuur se opregte gelukwense met u verkiesing. Mag u die genade en leiding ontvang om hierdie vergadering met die nodige insig en wysheid te lei.

Ons gelukwense ook aan die res van die Kommissie wat nog verkies moet word. Mag die Here die vergadering lei dat alle besluite wat geneem sal word, tot Sy eer sal wees.

Broeders en susters, vir 70 jaar is die NHSV as Diensorgaan van die Kerk onlosmaaklik deel van die Kerk en gemeentes se werksaamhede. Vir baie jare het hulle vrouelidmate in geloofsoortuiging met gewillige harte en flinke hande in die kerk, gemeentes en gemeenskap hulle barmhartigheidstaak vervul en ook saamgewerk om gemeentes finansiële by te staan. Die NHSV is gestig met die volle toestemming van die Algemene Kerkvergadering.

Vir die afgelope 53 jaar was die NHSV besig om die ses Monumenttehuise te vestig waar 660 bejaardes huisvesting en versorging ontvang. 'n Groot getal van hierdie bejaardes is sub-ekonomies, waarvan ook bejaardes uit die plakkerskampe opgeneem word. Uit hierdie tehuise word dienste aan die breër gemeenskap gelewer. Veral in Danville word tot 400 etes per maand aan persone in nood verskaf.

Reeds vanaf 1943 word beurse en lenings aan Hervormde studente gegee. Vir die afgelope jare word gemiddeld 60 studente per jaar ondersteun. Gedurende 2010 kon ons 'n bedrag van R253 000.00 toestaan. Ons bedank elke gemeente wat aan ons die deurkollekte van 14 Februarie 2010 afgestaan het. Tot op datum het die hoofbestuur R140 000.00 ontvang wat ons in staat stel om 'n bedrag van minstens R300 000.00 beskikbaar te stel vir beurse en lenings 2011. Op die Kerkkalender verskyn 13 Februarie 2011 weer as NHSV deurkollekte. Hierdie deurkollekte sal volledig oorbetal word aan beurse en lenings. Met Projek Toekoms wil die hoofbestuur jaarliks die beursfonds verder uitbrei.

Vir die afgelope vier jaar is die hoofbestuur en takke, in samewerking met die ADV en diakens, besig om met groter ywer armoede te help verlig. Gedurende hierdie tydperk is reeds R140 000.00 hoofsaaklik binne die Kerk beskikbaar gestel, onder andere aan die Ondersteuningsraad, projek Doulos, Krugersdorp plakkerskampe, RDV's. Vir die ADV se Kinderkamp wat deur gemeente Phalaborwa aangebied is het die hoofbestuur R18 000.00 geskenk vir sweetpakke. Al hierdie fondse is ingesamel deur streekbesture wat konserte aangebied het binne streekverband, in samewerking met takke en diakens.

Van die beskeie resepteboekie, Toor met Min, is reeds R110 000.00 wins gemaak met die eerste 7 000 eksemplare, geoormerk vir die Armoedefonds. Ons het reeds die negende oplaag van 'n verdere duisend bestel.

Die hoofbestuur en takke ondersteun die kerk op verskeie terreine. Ons dra by tot die Teologiese Opleidingsfonds, DPS-huise, Ons Tuis, Bybelverspreiding en Die Ondersteuningsraad. Die NHSV, deur middel van die Monumenttehuis Direksie, voorsien reeds die afgelope 12 jaar kantore vir Die Ondersteuningsraad teen 'n nominale huur by Emily Hobhouse tehuis. Ruimte en vloeroppervlak waarvoor ons jaarliks R100 000.00 kon verdien.

Die omvang van die barmhartigheidstaak en dienswerk wat duisende vrouelidmate op gemeentevlak verrig, kan nie met 'n optelsom bereken word nie.

Saam met die gemeentes het die NHSV 'n bloeitydperk beleef, maar die afgelope jare ook die dalende grafiek - nogtans ontvang ons groot genade in hierdie moeilike tyd en is ons dankbaar om te sê dat gedurende 2010 drie nuwe takke gevorm is.

Ons grootste dank aan elke predikant, predikantsvrou, ouderlingevergadering en gemeente wat deur die jare onvermoeid geywer het om die NHSV te ondersteun.

Die afgelope tyd het heelwat gemeentes gekrimp, met die gevolg dat kleiner takke nie kon voortgaan soos voorheen nie. Daar is 12 stertakke, wat nie finansiële verpligtinge het nie, wat ondersteun word deur 'n sterker voogtak; funksioneer soos 'n volwaardige tak; woon streekbyeenkomste en kongresse by met ondersteuning van voogtakke en die hoofbestuur. Hulle bly deel van die groter geheel.

Ongelukkig beleef ons die tragedie dat in sommige groot gemeentes besluit word om die NHSV te ontbind as gevolg van sogenaamde nuwe bedieningspatrone waarin die NHSV dan nou nie meer sou inpas nie - gemeentes met lidmaattalle van 1 500; 1 100; 814; 670; 400.

Ons wil graag met u as ouderlinge praat: Ek kan nie glo dat 'n ouderlingevergadering en vrouelidmate wat weet wat die NHSV landwyd doen, kan besluit om die NHSV tot niet te maak in 'n gemeente nie. Ons wil daarom 'n ernstige beroep op u as ouderlinge doen om toe te sien dat die NHSV sal voortgaan om 'n seën te wees soos ons leuse lui – u het die opsig- en toesigtaak in u gemeente. In die NHSV konstitusie word die vertroue uitgespreek dat die ouderlingevergadering 'n geskikte vrouelidmaat sal aanwys om die leiding te neem in hierdie verband.

Dit is onsin om te sê dat die NHSV nie kan funksioneer in bogenoemde gemeentes nie. Daar is voorbeelde van soveel gemeentes wat met nuwe denke, werkwyses, scenario's, strategieë alle vrouelidmate motiveer om op een of ander wyse betrokke te raak by projekte en werksaamhede. Die Diakensvergadering kan nie die NHSV vervang nie. Die een is aanvullend tot die ander.

Gemeentesentriese ingesteldheid vernietig die groter samesyn van vrouelidmate. By streekbyeenkomste en Nasionale kongresse word vrouelidmate bemoedig en gemotiveer tot groter betrokkenheid ook binne gemeenteverband. Aktuele temas soos: Christenvroue se geloof moet gebeur, 'n Tyd om te volhard, Gesinne - daar vir mekaar, het vrouelidmate aangespreek.

Die hoofbestuur kan alle eksterne versperrings en bedreigings die hoof bied, maar die rysmiere binne eie geledere bemoeilik ons taak.

Die missie/doelstellings van die NHSV is gegrond in die Woord van God, en dit bind ons saam.

Uit dankbaarheid teenoor die Drie-enige God, vervul die NHSV as diensorgaan van die Kerk haar opdrag om binne die gemeentes, die Kerk en gemeenskap diensbaar te wees deur:

- * vrouelidmate geestelik te verryk, te bemagtig vir hul dienswerk en onderlinge verbondenheid te bevorder (dit doen ons op mikro- en makrovlak)
- * persone in nood te versorg
- * die belange van die gemeentes en die Kerk in die algemeen te bevorder
- * fondse in te samel.

Sover my kennis strek, is die Hervormde Kerk die enigste kerk in die land met vrouelidmate wat op so 'n georganiseerde wyse al die genoemde dienswerk verrig.

Ons is lief vir ons Kerk en ons wil voortgaan om op onbaatsugtige wyse die Here te dien en diensbaar te wees in die Kerk.

Ons glo in die liefde van God, ons bly hoop op 'n toekoms vir ons geliefde Kerk in hierdie land, en ons het 'n vaste vertroue in die oordeel van ons jongmense om uiteindelik te besef dat die Hervormde Kerk 'n tuiste vir oud en jonk is.

BESLUIT

- 1. Die verslag van die ADV word met dank aanvaar.**
- 2. Die vergadering betuig sy dank en waardering aan die NHSV en veral aan die NHSV Hoofbestuur vir barmhartigheidswerk wat in die Kerk gedoen word.**

3.4.2 **VERSLAG VAN DIE *to care* FOUNDATION**

3.4.2.1 **Uitvoering van besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering, 2007**

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee aan die Kom-

missie van die Algemene Kerkvergadering om toe te sien dat die **to care** Foundation so gou doenlik geen finansiële las vir die Raad van Finansies is nie en so sal herkonstitueer dat die aktiwiteite van die **to care** Foundation in ooreenstemming met die doelwitte van die konstitusie en die oogmerke van die Algemene Kerkvergadering sal wees. Vir hierdie doel is 'n nuwe Direksie en uitvoerende Dagbestuur saamgestel, het verskeie werkwinkels plaasgevind en is 'n besigheidsplan en memorandum van projeksies opgestel wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering goedgekeur is. Na verskeie vergaderings met die Direksie, en in oorleg met die Raad van Finansies, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit dat die **to care** Foundation voortaan as onderdeel van die verslag van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering aan die Algemene Kerkvergadering verslag doen.

Die Direksie doen dus hiermee verslag aan die 69ste Algemene Kerkvergadering en rapporteer dat die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering met sukses uitgevoer is. Die jaarkontrak met die vorige hoofuitvoerende beampte is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in oorleg met die nuut saamgestelde Direksie, aan die einde van 2009 beëindig, sowel as die poste van projekbestuurder en administratiewe beampte. Die kantoor in die administrasie van die Administrateur is gesluit. Die **to care** Foundation is as nie-regeringsorganisasie en nie-winsgewende maatskappy onder Artikel 21 geregistreer en sien toe dat die besigheidbestuurder as fondswerwer formeel lid van die SA Instituut van Fondswerwers word.

3.4.2.2 Samestelling van Direksie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het drie lede benoem, te wete mnr R Schilz (prokureur), ds AC Kuyper (gemeentepredikant) en prof AG van Aarde (honorêre professor UP). Die ledevergadering het twee lede benoem, te wete diak JZ van Loggerenberg (voorsitter van die Kommissie van die 4de Algemene Diakensvergadering) en mev Kallie Wolvaardt (prokureur). Die Direksie is verder uitgebrei met gekoöpteerde lede waaronder drie vroue predikante en twee mans predikante van die MRCC, asook 'n professionele maatskaplike werkster, 'n sekretaris en 'n finansiële bestuurder.

Die Direksie is gevolglik soos volg saamgestel:

Dagbestuur: AG van Aarde PhD, D Litt, DD (uitvoerende voorsitter), R Schilz Dip Proc, FRSA (ondervoorsitter), WC van Wyk MA, M Com, DD (sekretaris), DJ de Jager (finansiële bestuurder).

Uitgebreide Direksie: SR Kewele (BA Hons), AC Kuyper (MA, MA Teol), MJ Mmako (MA), SN Moloi (BA Hons), MA Mothopeng (BA

Hons), MM Shikwambani (BA Hons), M van Heerden (D Phil), JZ van Loggerenberg, K Wolvaardt (B Iuris).

3.4.2.3 **Bemarkingstrategie**

Sanlam het die **to care** Foundation finansieel geborg om 'n professionele bemarkingsstrategie onder leiding van dr Christel Botha (hoof bemarkingsbestuurder van Spoor & Fischer) op te stel, 'n nuwe handelsmerk te ontwerp en te registreer, bemarkingsbrosjures en 'n korporatiewe briefhoof daar te stel, 'n nuwe elektroniese webwerf in te rig en 'n offisiële fondswerwingsaansoekdokument te ontwerp. Die opstel van verdere funksionele bemarkingsmateriaal word in die vooruitsig gestel. Sanlam borg ook die vergoeding van dr Botha en die besigheidbestuurder as fondswerwer vir 'n aanvangsperiode gedurende 2010. Ooreenkomste is met ander bemarkers gesluit om teen kommissie op kontantinkomste fondse te werf.

3.4.2.4 **Prioriteitsdoelwitte vir 2010**

Die Direksie van die **to care** Foundation kon eers vanaf die tweede kwartaal van 2010, na die daarstelling van bemarkingsmateriaal, daadwerklik met aktiwiteite begin. Die volgende doelwitte is as prioriteite vir 2010 geïdentifiseer:

Bestaande donateursbelange met maatskappye soos die Sun International Hotelgroep (in noue samewerking met MRCC-gemeentes Keka-na Gardens en Bezuidenhoutskraal) en die Imperial Motorgroep se filiaal Auto Pedigree (in noue samewerking met die studentegemeente Philadelphia en Die Ondersteuningsraad), is versterk.

In samewerking met die Hervormde Teologiese Kollege en die Fakulteit Teologie is 'n formele verhoudings gevestig met die UP se Department of Institutional Advancement en die Africa Leadership Development Institute (ALDI), gevestig op die WNNR-kampus.

Memoranda van ooreenkoms is (of tydens die opstel van die verslag in beplanningsfase) gesluit met HospiVisie met die oog op ondersteuning ten opsigte van gesondheidsorg en pastoraat aan siekes in hospitale of tuis en met ALDI ten opsigte van leierskaps- en entrepreneursontwikkeling.

Beplanning is in plek om deur samewerking met en die ondersteuning van die Minister vir Maatskaplike Dienste, regeringsinstansies, mediese fondsskemas, nasionale en buitelandse stigtings en kerke, die gemeenskapsontwikkelingsprojekte van AIM en sekere fasette van die aktiwiteite van die sekretaris vir Apostolaat en die Sentrum vir Missionale Bediening deur **to care** aksies binne en buite die NHKA en die MRCC te ondersteun.

Formele verhoudings is aangegaan (of is in proses) met Sanlam CSI, Old Mutual Foundation, ABSA CSI, Momentum Foundation, Sanlam CSI, Anglo American, Vodacom en die SA National Lotto. Hierdie aksies het onder andere ten doel om Die Ondersteuningsraad, georganiseerde kinder- en bejaardesorg en ander kerklike diensorgane so te help ondersteun dat sosiale dienste ook kan uitkring na alle mense in nood.

In samewerking met Solidariteit Helpende Hand is **to care** in beplanning om in oorleg met die Kuratorium vir Teologiese Opleiding, die hoofbestuur van die NHSV, die Raad van Finansies, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ander Suid-Afrikaanse kerke deur middel van fondswerwing beursfondse vir universiteitstudie van maatskaplike werkstudente, teologiese en ander studente by tradisioneel Afrikaanssprekende universiteite te versterk.

3.4.2.5 Oproep vir finansiële ondersteuning

Ter wille van ondersteuning vir:

- * gemeenskapsontwikkelings- en armoedeverligtingsprojekte in Suid-Afrika
- * materiële en finansiële verligting van mense in nood in vennootskap met kerklike, professionele, regeringsinstellings, korporatiewe en gemeenskapsontwikkelingstigtings
- * die opbou van entrepreneurondernemings en werkverskaffing
- * hulp aan maatskaplike dienste ter ondersteuning van hawelose bejaardes en kinders, dwelm-, alkohol- en ander chemiese afhanklikes en ander kwesbares in die Suid-Afrikaanse samelewing
- * hulp aan mense geïnfekteer met MIV/VIGS
- * hulp aan beraders in die Kerk en daarbuite vir getraumatiseerdes en kwesbares
- * word die Algemene Kerkvergadering versoek om die oproep te ondersteun dat individue buite om die institusionele kerk in Suid-Afrika, korporatiewe stigtings, besighede en regeringsinstellings, finansiële middele voorsien word aan die **to care** Foundation deur middel van inbetalings in ABSA, bankrekeningnommer 40-7119-9298, Pretoria-Oos takkode 634156. Internet betalings geskied deur vermelding van die individu se eerste naam en van (of die naam van 'n besigheid) by die takkode 632005.

3.4.2.6 Dankwoord

Die Direksie van die **to care** Foundation betuig dankbaarheid vir die Kerk se ondersteuning in die verlede en versoek die voorbidding en lojaliteit van die Algemene Kerkvergadering van die NHKA in die toekoms.

BESLUIT

1. Die vergadering neem met dank kennis van die handeling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, die Raad van Finansies en die Direksie van die **to care** Foundation wat **to care** in 'n finansiële posisie geplaas het wat tot voordeel van die Kerk se barmhartigheidswerk in die wêreld strek.
2. Die vergadering versoek die **to care** Foundation om in samewerking met en as ondersteuning van die kerklike diensorgane en ander instellings in die NHKA, in terme van die **to care** Foundation se konstitusie voort te gaan met gemeenskapsontwikkeling en armoedeverligting in die breër Suid-Afrikaanse samelewing.
3. Die vergadering betuig dankbaarheid dat die ampsdraers en lidmate van die MRCC aktief by die **to care** Foundation se aktiwiteite betrokke is en vertrou dat hierdie samewerking tot nog groter voordeel van beide Kerke sal lei.
4. Die vergadering neem kennis dat daar geen direkteursfooie betaal word nie en dat R350 000.00 vir bemarkings- en infrastruktuuradministrasie vir 2011 begroot word deur **to care**.
5. Die vergadering versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en die Raad van Finansies om in oorleg met die Direksie van die **to care** Foundation, moontlikhede te ondersoek en aksies te neem wat tot versterking van **to care** se korporatiewe en ander doelwitte sal lei. Hierdie aksies mag nie lei tot verswakking van die finansiële bydraes wat die Kerk van lidmate via gemeentelike diakonieë, die kerklike diensorgane en die NHSV ontvang nie. **to care** se aksies mag ook nie aanleiding gee tot verswaring van kerklike heffings nie.
6. Die vergadering betuig dankbaarheid jeens Sanlam vir die ruim donasie in 2010 wat **to care** in staat gestel het om te herposisioneer.

Hoofstuk 4

Gemeentes en Kerk

69ste Algemene Kerkvergadering

4. GEMEENTES EN KERK

4.1 GEMEENTES

4.1.1 ONDERSOEK VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: PROBLEME MET DIE VORMING VAN STANDPLASE EN KOMBINASIES

Die vergadering behandel die verslag. Die volgende sake uit die verslag is van belang:

- * Die opdrag gaan oor die skep van kombinasies. Dit raak plattelandse gemeentes aangesien stedelike gemeentes gewoonlik saam.
- * Al hoe minder gemeentes is positief ten opsigte van die samewerking met 'n ander gemeente en weerstand ten opsigte van die vorming van kombinasies het toegeneem. Die volgende redes hiervoor is
 - ** Beroepafwagtende predikante was tevore beskikbaar en bereid om teen verminderde vergoeding te werk in kleiner gemeentes. In die proses het uitbuiting van predikante plaasgevind. Die situasie het drasties verander aangesien daar reeds 'n tekort aan predikante is.
 - ** Groter gemeentes vrees finansiële benadeling en kleiner gemeentes wil nie toegewings maak nie
 - ** Onbetrokkenheid van die kombinasiepredikant by kategetiese aangesien hy Sondae by albei gemeentes moet preek
 - ** Gemeentes kyk nie verder as hulle eie voordeel nie.
- * Die predikant in 'n kombinasie se werk word gedupliseer en dit verswaar sy las. Dit is tydrowend en frustrerend. Die predikant werk letterlik in twee gemeentes.
- * Die veiligheidsituasie in die land en toestand van paaie bring groter risiko's mee.
- * Beroepe na kombinasiestandplase word nie maklik aanvaar nie.
- * Die enigste oplossing vir die probleem is 'n gesindheidsverandering wat by kerkrade en lidmate sal moet plaasvind. Die ooraanbod van predikante het verdwyn en die aantal lidmate wat benodig word om 'n standplaas in stand te hou, het toegeneem.
- * 'n Bewusmakingsveldtog aan gemeentes sal hieroor in die Kerk

geloods moet word aangesien baie gemeentes nog nie bewus is van die huidige stand van sake nie.

- * Dit is van die allergrootste belang dat die opstel van kombinasie-ooreenkomste en die implementering daarvan, sorgvuldig deur ringskommissies gemonitor moet word.

BESLUIT

1. **Kerkrade en gemeentes word aangemoedig om waar moontlik en nodig, kombinasies te oorweeg en te sluit.**
2. **Kerkrade en gemeentes word voortdurend ingelig oor die stand van sake wat betref die beskikbaarheid van predikante en die verantwoordelikhede wat op die onderhouding van 'n standplaas rus.**
3. **Ringskommissies sien met verantwoordelikheid toe dat kombinasie-ooreenkomste tot voordeel van die betrokke gemeentes opgestel en uitgevoer word en dat die werklading en versorging van die predikant deeglik in ag geneem word.**
4. **Die volgende voorstel word na die Raad vir Regsadvies verwys vir aandag:**

Wanneer twee gemeentes kombineer om 'n predikantstandplaas te vorm, word die oorspronklike standplase opgehef.

BESKRYWINGSPUNT 29: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.6: KOMBINASIE VAN GEMEENTES

Die Ordinansie word soos volg gewysig:

- 4.6.1 **Twee of meer gemeentes kan kombineer om 'n predikantstandplaas te vorm.**
- 4.6.2 **'n Kombinasie kom op versoek van die kerkrade van die betrokke gemeentes tot stand.**
- 4.6.3 **As die gemeentes in dieselfde ring geleë is, word die aansoek om te kombineer aan die ringskommissie gerig.**
- 4.6.4 **As die gemeentes in verskillende ringe geleë is, word die aansoek aan die betrokke ringskommissies gerig.**

4.6.5 Die aansoek word vergesel van 'n ontwerp-ooreenkoms tussen die betrokke kerkrade. Daarin word uiteengesit

- (i) plek, tyd van verdeling van eredienste**
- (ii) indeling van die pastorale werk**
- (iii) besonderhede van die benoeming van die predikant om sy dienswerk in die kombinasie-standplaas te verrig indien die predikant benoem word en nie beroep word nie**
- (iv) ligging van die predikantswoning**
- (v) verpligting van elke gemeente teenoor die predikant-standplaas**
- (vi) verdeling van ander onkoste wat uit die kombinasie voortvloei**
- (vii) duur van die ooreenkoms**
- (viii) bepalinge wat by die beëindiging van die kombinasie sal geld**
- (ix) hoe die kombinasiekerkraadsvergadering saamgestel word**
- (x) die reëlings in verband met die predikant wanneer die kombinasie beëindig word.**

4.6.6 Indien 'n ringskommissie 'n kombinasie-aansoek goedkeur, beroep die kombinasiekerkraad 'n predikant of word 'n predikant benoem ooreenkomstig die kombinasie-ooreenkoms.

4.6.7 'n Predikant hoef nie na die kombinasie-standplaas beroep te word nie, maar kan deur die kerkraadsvergadering van die standplaas waarin hy dien, benoem word om in die kombinasie-standplaas te dien, indien die kombinasie-ooreenkoms so bepaal. 'n Predikant, wat reeds in 'n standplaas dien, wat deel van 'n nuwe kombinasie-standplaas vorm, hoef nie in 'n kombinasie-standplaas bevestig te word nie, indien die predikant daarheen beroep word.

4.6.8 Die kombinasiekerkraadsvergadering beroep 'n predikant indien nodig.

4.6.9 Wanneer gemeentes 'n kombinasie wil beëindig, moet die aansoek gerig word aan die ringskommissie(s).

4.6.10 Die aansoek om die kombinasie te beëindig, moet vergesel word van die skriftelike redes vir die beëindiging van die kombinasie.

Motivering

Die hersiening van die Ordinsie was nodig.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- 2. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Kombinasie standplase word gewoonlik gevestig wanneer 'n gemeente nie meer selfstandig 'n volle predikantstandplaas kan onderhou nie. Soos in die agenda aangedui, hou hierdie werkwyse dikwels frustrasie en ongemak, asook konflik potensiaal in. Kerkrade versoek soms om eerder samewerkingsooreenkomste as formele kombinasies te sluit.

Die konsep van "deelnemende gemeentes" skep ruimte waar twee of meer gemeentes prosesmatig begelei word om:

- * vanuit 'n gedeelde visie 'n bedieningspraktyk te ontwikkel as beliggaming van die visie binne die gegewe konteks en behoeftes van die deelnemende gemeentes.**
- * "oorgrens-bedieninge" te ontwikkel (byvoorbeeld bejaardesorg, jeugbediening en missionêre bedieninge).**
- * die bronne en fasiliteite van gemeentes asook die gawes en vaardighede van predikante en lidmate oor grense te benut tot welsyn van die gemeentes en missionêre betrokkenheid in die gemeenskap.**

Die gewysigde Ordinsie 4.6 bied ruimte vir so 'n bedieningspraktyk wat kan uitloop op benoeming vir bediening of soos nodig kombinasies te vorm.

4.1.2 ONDERSOEK VAN DIE RADE VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT EN REGSADVIES: LIDMAATSKAP EN GEMEENTEGRENSE

4.1.2.1 Besluite van die 67ste en 68ste Algemene Kerkvergadering

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Kommissie van

die Algemene Kerkvergadering aan gemeentes riglyne deurgee oor die toepassing van voorskrifte in Ordinsie 4.5.1(iii).

Die Raad vir Regsadvies en die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het die opdrag gesamentlik gekry om die studiewerk te doen. Nadat albei rade studie gedoen en die resultate op skrif gestel het, het 'n gesprek tussen hulle plaasgevind op 6 Februarie 2006. Die twee rade kon nie 'n eenvormige besluit neem nie en daarom is slegs die studieresultate aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgelê vir bespreking en besluit. Na bespreking was die Algemene Kerkvergadering nie tevrede met die resultate wat ter tafel gelê is en met die feit dat daar geen konkrete aanbeveling gemaak is nie. Die saak is terugverwys na die albei rade om weer te besin en te poog om 'n eenparige voorlegging aan die Algemene Kerkvergadering te maak.

Die vergadering neem kennis van die nuwe studieresultate wat voorgelê is.

4.1.2.2 Studie van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat oor gemeentegrense

Die studieresultate van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat kan soos volg saamgevat word:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word steeds gekonfronteer met vrae oor lidmaatskap en gemeentegrense en daarom is besluite in die verband noodsaaklik.
- * Ordinsie 4.1 van die Kerkorde spreek homself uit oor lidmaatskap van die Kerk. Die probleem kom egter wanneer gemeentes saamgestel word en die grense van gemeentes bepaal word, hoe spesifieke lidmaatskap van die bepaalde gemeente dan omskryf en gereël word.
- * Ordinsie 4.5.1(i) bepaal dat die grense van 'n gemeente deur die ringsvergadering vasgestel word en dat lidmate (hulle wat dus beantwoord aan die kriteria van Ordinsie 4.1) wat binne die grense van 'n gemeente woon, behoort tot die betrokke gemeente. Dit is juis hierdie geografiese verstaan van lidmaatskap tot 'n bepaalde gemeente, wat al oor baie jare probleme veroorsaak het. Ook die feit dat lidmate nou mag aansoek doen om ook by ander gemeentes in te skakel, het enersyds sekere behoeftes by lidmate aangespreek, maar tog ook weer andersyds sekere probleme veroorsaak. Teen hierdie agtergrond het die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat gepoog om "lidmaatskap van 'n gemeente" en die verstaan van "gemeentegrense" onder oë te neem.
- * In die besinning oor hierdie sake is dit baie duidelik dat daar met

sekere sake rekening gehou word moet word en dat dit juis die vertrekpunt sal wees vir die ondersoek. Die volgende geld as duidelike studielevelde of voorveronderstellings:

- ** Voortdurende veranderinge binne die geografiese gebied van 'n gemeente.
 - ** Beweeglikheid van lidmate binne 'n bepaalde geografiese gebied en die beweging van lidmate buite 'n bepaalde geografiese gebied.
 - ** Bepaalde tendense binne 'n geografiese gebied wat vir die gemeente van belang mag wees om van kennis te neem.
 - ** Funksionering van lidmate buite 'n bepaalde geografiese gebied van waarbinne lidmate woonagtig is (veral ten opsigte van skole en werksomstandighede).
 - ** Die bedieningsverstaan van 'n sekere gemeente.
 - ** Die sosio-ekonomiese verstaan van 'n sekere gemeente.
 - ** Die *spiritualiteit* van 'n sekere gemeente.
 - ** Die lewensvatbaarheid en toekomsverwagting van 'n gemeente.
 - ** Die goedbegronde voor- en afkeure van lidmate.
 - ** Die nuut dink oor kerkwees en gemeentewees binne die huidige tydsomstandighede en ook die verstaan van kerkwees binne die sosio-ekonomiese omstandighede van ons tyd.
- * Die huidige Kerkorde neem die geografiese gebied as die vertrekpunt vir die bepaling van lidmaatskap tot 'n bepaalde gemeente. Ordinasie 4.5.1(i) verleen dus aan die ringskommissie die mag om gemeentegrense te bepaal en uiteraard vind dit plaas volgens die ontleding van 'n sekere geografiese gebied.
- * Die meeste gemeentes se grense reeds jare gelede bepaal deur gewoonweg op 'n kaart sekere logiese verdeling van grense aan te dui. Daar is oor jare nooit werklik rekening gehou met die veranderlikhede binne 'n sekere geografiese gebied nie, die beweeglikheid van lidmate en die voor- en afkeure van lidmate ten opsigte van geografiese tendense nie.
- * Die eerste vraag wat die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat homself moet afvra is of hierdie kerkordelike reëlings onveranderlik gehandhaaf moet word en of die geografiese verdeling van gemeentes die enigste maatstaf sal wees om lidmaatskap tot 'n bepaalde gemeente te bepaal. Die laaste paar jaar het al hoe meer versoeke deur lidmate op die tafels van ouderlingevergaderings beland om by ander gemeentes in te skakel. Die motivering tot hierdie versoeke is uiteenlopend, maar kan nie geïgnoreer word nie. Die Kerk moet juis nou deeglik begin kennis neem van baie veranderlikhede wat lewe onder ons lidmate en vir lidmate wesenlik is en wat ook by hulle die behoefte laat ontstaan om in te skakel by 'n

sekere gemeente en dat dit nie noodwendig onverskilligheid, ongelukkigheid of bepaalde konflikte is wat tot hierdie versoeke aanleiding gee nie. *Die dae dat lidmate deur fisiese sigbare grense ingehok kan word tot 'n bepaalde gemeente*, is reeds lankal verby. Die lidmate het reeds lankal begin kennis neem van onsigbare grense en die reëlins in dié verband. Dat die Kerk heeltemal moet oor beweeg tot onsigbare grense, sonder enige reëlins in dié verband, is ook nie so maklik uit te maak nie. Tog begin daar ook al hoe meer klanke op gaan dat die reëlins wat getref moet word om in te skakel by 'n ander gemeente, soos bepaal deur die Kerkorde, te omslagtig is, en sal vergemaklik moet word. Om op hierdie vrae en probleme te reageer, moet daar eers 'n ontleding gedoen word van die werklike redes waarom lidmate by ander gemeentes wil inskakel. Uiteraard moet ook besef word dat hierdie tendens van die beweging van lidmate baie verskil in die platteland as wat die geval mag wees in die stede.

* *Redes wat aanleiding gee tot die beweging van lidmate*

- ** Een van die belangrikste motiverings van lidmate om te wil inskakel by 'n ander gemeente, is die feit dat lidmate *aanklank vind by die spiritualiteit* van 'n ander gemeente en daarom hulleself kan identifiseer met die *spiritualiteit* van daardie ander gemeente. 'n Lidmaat wat so inskakel is gewoonlik ook baie gelukkig en deel volledig in die bedieningsplan van daardie gemeente.
- ** Lidmate wil ook by ander gemeentes inskakel omdat die gemeente van hulle keuse gewoonlik ook geleë is binne die gebied waar hulle daaglik funksioneer. Hulle woon wel binne die plaaslike gemeente se geografiese gebied, maar hulle werk binne 'n ander gebied. Die skole is ook geleë binne hierdie ander gebied en ook die belangrike daaglikse inkopiesentrums. Hulle voel hulleself tuis binne hierdie ander gebied wat nie noodwendig die geografiese gebied van hulle plaaslike gemeente is nie.
- ** Lidmate versoek ook dikwels om by ander gemeentes in te skakel vanweë sekere familieverbintenisse en wat dit uiteraard vir die lidmate gemakliker maak om as familie binne 'n sekere gemeente te funksioneer.
- ** Lidmate verkies ook dikwels om aan te bly binne die tuisgemeentes waar hulle grootgeword het, hoewel hulle in 'n ander gemeente woonagtig is.
- ** Soms gebruik lidmate die jarelange verbintenis met 'n sekere predikant of gemeente as motivering om by daardie gemeente in te skakel.
- ** Bejaarde lidmate wat in tehuise buite die gemeentegrense inwoon, verkies om steeds by hulle tuisgemeente in te skakel, al woon hulle nou buite die gemeentegrense.

- * Daar moet ook daarop gewys word dat sekere gemeentes duidelike geografiese grense wil handhaaf as die enigste beginsel waarop lidmaatskap van 'n gemeente bepaal word, maar dat dit dan dikwels om ander motiewe gaan. 'n Paar van hierdie motiewe word gelys:
 - ** Gemeentes is bang dat hulle te veel lidmate gaan afstaan deur die nuwe kerkordelike reëlins en nie sal kan bly voortbestaan nie.
 - ** 'n Verlies aan te veel lidmate gaan sekere tendense uitwys waarom lidmate wil uitbeweeg en dat so 'n gemeente in die verleentheid mag kom.
 - ** Verlies aan te veel lidmate stel die predikant bloot aan kritiek.
- * Dikwels waar daar sekere probleme in 'n gemeente is of waar probleme is met onder andere die styl en bediening van die predikant, word krampagtig vasgehou aan gemeentegrense as 'n manier om lidmate in te hok sodat ander gemeentes nie deur die beweging van hierdie lidmate moet begin kennis neem van die interne probleme nie.
- * *Die oordadige bepaling van lidmaatskap deur geografiese sigbare grense, gee dikwels daartoe aanleiding dat daar ongelukkigheid onder lidmate ontstaan en dat hierdie lidmate op die ou einde hulle lidmaatskap met die Kerk opsê.* Lidmate raak dikwels onaktief en passief as daar nie aan hulle versoeking gehoor gegee word nie. Hulle onttrek hulle aan die bediening van die gemeente en gaan sit in elk geval in die eredienste van ander gemeentes. Lidmate voel dat hulle 'n vrye keuse het waar hulle hulle godsdiens wil uitleef en dat hulle 'n vrye keuse behoort te hê om deel te wees van 'n bepaalde gemeente se spiritualiteit.
- * *Opsig en tug*
 - ** Een van die hoofredes waarom lidmaatskap tot 'n gemeente oor al die jare deur geografiese grense bepaal word, moet gesoek word in die Kerk se siening en hantering van die opsig en tug. Dit is vir 'n gemeente makliker om opsig en tug uit te oefen oor al die lidmate binne 'n bepaalde geografiese gebied. So ook vir die ring oor gemeentes binne sy gebied. Die beweging van lidmate maak dit baie moeiliker ten opsigte van die opsig en tug. Juis daarom het die Algemene Kerkvergadering besluit op sekere reëlins ten opsigte van die beweging van lidmate sodat die opsig en tug nog steeds voortgang kan vind oor die leer en lewe van lidmate. Die raad is die mening toegedaan dat hierdie opsig en toesig nog steeds kan plaasvind, selfs al sou die omslagtige reëlins ten opsigte van die beweging van lidmate vergemaklik word.

** Die Raad vir Regsadvies laat ook die klem val op die opsig en tug en bevestig die huidige kerkordelike reëlins in dié verband, maar is tog ook deeglik bewus van die nuwe tendens onder lidmate om in te skakel by die gemeente van hulle eie keuse. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat wil ook die belangrikheid van die opsig oor die lidmate beklemtoon, maar is daarvan oortuig dat geografiese reëlins ten opsigte van lidmaatskap nie die enigste manier is waardeur goeie opsig verseker kan word nie. Hierdie raad besef ook dat die proses waar lidmate oor grense mag beweeg en by ander gemeentes mag inskakel, nie meer gestuit of omgeswaai kan word nie. Sou dit wel gedoen word, sal dit vir die Kerk groot skade en verlies beteken.

* *Oplossing en interpretasie*

** Die Kerk sal moet besef dat daar baie gemeentes is waar die spiritualiteit van daardie gemeentes die aantrekkingskrag word waarom lidmate by daardie gemeentes wil inskakel. Die persentasie van lidmate wat wel die moeite wil doen om by ander gemeentes in te skakel, is egter nie geweldig groot nie en die feit dat lidmate wel toegelaat word, veroorsaak nie werklik groot ellendes in die Kerk nie. Trouens, daar is ook baie bewyse daarvoor hoe gemeentes geweldig groei waar daar 'n aantreklike spiritualiteit heers en waar daardie spiritualiteit nie vreemd is aan die Kerk nie.

** Met die beweging van lidmate is die opsigtaak van die Kerk en van die gemeente nie noodwendig van die tafel afgevee nie. In die ondersoek van hierdie raad is daar nie werklike gevalle gevind waar die beweging van lidmate die opsigtaak verongeluk het nie.

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat wil die volgende beklemtoon:

- * Die geografiese vasstelling van gemeentegrense behoort nie die enigste maatstaf te wees om lidmaatskap tot 'n bepaalde gemeente te bepaal nie.
- * Die grense van 'n gemeente hoef nie noodwendig net geografies bepaal te word nie.
- * Lidmate moet steeds toegelaat word om by ander gemeentes in te skakel met vermelding en aanvaarding van redes.
- * Die proses of reëlins wat getref moet word om oor te gaan tot inskakeling by 'n ander gemeente, moet vergemaklik word (tans is die proses te omslagtig). Die inskakeling kan vergemaklik word,

sonder om daardeur toe te laat dat die opsig oor die leer en lewe van die lidmaat verlore gaan.

Voorstelle deur die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat

Die voorstelle van hierdie raad het tevore in gesprek met die vorige Raad vir Regsadvies wel ter sprake gekom, hoewel die Raad vir Regsadvies voet by stuk gehou het dat die huidige kerkordelike reëling voldoende is om die beweging van lidmate te kontroleer. Tog wil die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat die volgende voorstelle lys wat ter tafel was tydens die samesprekings.

- * Die ringsvergadering bepaal min of meer die bedieningsgebied waarbinne die gemeente sy bedieningsplan uitvoer en waarbinne die gemeente sy eie spiritualiteit uitleef.
- * Lidmate wat binne hierdie bedieningsgebied lewe, werk of woon behoort aan die betrokke gemeente.
- * Lidmate mag by ander gemeentes inskakel en die onus berus by die ouderlingevergadering by wie die lidmaat inskakel om die ouderlingevergadering van die gemeente waaruit die lidmaat vertrek het, in kennis te stel.
- * Lidmate met wie daar onder die opsig en tug gehandel word, spring nie die opsig en tug vry deur by 'n ander gemeente in te skakel nie.

Verandering van gemeentes se name

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het ook sy ondersoek uitgebrei om die hele aangeleentheid van veranderende gemeentenamen te ondersoek en bepaalde tendense na te volg. Die volgende kan vermeld word:

Vir baie jare was dit die gebruik in die Hervormde Kerk om gemeentes se name te bepaal volgens die geografiese gebied waarbinne die gemeente homself bevind en waarin die konsentrasie van lidmate woonagtig is. Gewoonlik was die gemeentenaam gekoppel aan die naam van 'n bepaalde dorp of stad, of aan 'n bepaalde woongebied. Waar daar slegs een gemeente binne 'n bepaalde dorp was, het dit geen probleme veroorsaak nie. Maar waar daar 'n konsentrasie van lidmate in 'n stadsgebied was, het die naamtoekenning later gefokus op 'n bepaalde woongebied waar daar 'n natuurlike geografiese grens was. Binne die munisipale gebied van byvoorbeeld Alberton, is daar drie gemeentes en binne die munisipale gebied van Germiston drie gemeentes en binne die munisipale gebied van Johannesburg selfs baie meer. Ringsvergaderings was in die verlede dus genoodsaak om baie deeglik die

ringsgrense te bepaal, wat opsig self ook weer baie probleme veroorsaak het. Die volgende probleme kan aangestippel word:

- * Waar daar nie rekening gehou is met veranderende tendense binne 'n bepaalde gebied nie en waar grense oor baie jare onveranderd gelaat is, het prosesse soos veroudering of verstedeliking baie gemeentes laat kwyn. Selfs industriële veranderings binne 'n bepaalde gebied het groot negatiewe uitwerkings op afgegrensde gemeentes gehad. Baie gemeentes het nog die naam gedra van 'n bepaalde gebied, maar die lidmate het later ontbreek. Aangrensende gemeentes was ook nie altyd bereid tot grenswysigings nie, met die gevolg dat daar later ook aangrensende hulpbehoewende gemeentes langs mekaar geleë was.
- * Gemeentes dra nog dikwels die naam van 'n gebied of dorp, terwyl ontvolking die gemeente se identiteit en voedingsgebied drasties laat verander het.
- * Gemeentes se name verwys dikwels na 'n bepaalde woongebied, terwyl industriële ontwikkeling die konsentrasie van lidmate laat krimp het.
- * Baie lidmate van 'n gemeente woon dikwels buite die gebied van waarna die gemeente se naam verwys en die naam is nie meer noodwendig 'n aanduiding van die konsentrasie van lidmate in dié gebied nie.

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat voel dat die volgende sake vir die Kerk meer positiwiteit inhou:

- * Gemeentes se name moet aangepas word om nie meer te konsentreer op die oorspronklike geografiese gebied van toe die gemeentes gestig is nie. Baie gemeentes groei en leef vanuit 'n bepaalde spirituele verstaan en uitleef van sy eie besig wees as gemeente. Lidmate soek nie noodwendig meer na 'n gemeente binne 'n geografiese gebied nie, maar na 'n gemeente waarbinne hulle tuis kan voel en by wie se spiritualiteit hulle aanklank vind. Die naam van die gemeente kan dienoreenkomstig gewysig word.
- * 'n Nuwe naam verander nie die bedieningskonsentraat van die gemeente nie, maar komplimenteer die eiesoortige bediening van die gemeente.
- * Geskille oor grense en grenswysigings kan sodoende beperk word. Lidmate gaan dus tuis binne die gemeente van hulle eie keuse en word nie deur die naam of deur die geografiese gebied ingehok nie. Daar is tans al baie gemeentes met sulke name en lidmate voel hulleself tuis en trots met hierdie nuwe name.

- * Gesprekke tussen ouderlingevergaderings oor die beweging van lidmate sal meer gemoedelik wees en minder geforseerd, aangesien die argumente nie oor grensgesille sal handel nie, maar oor die spirituele aanklank wat lidmate vind by bepaalde gemeentes, waarvan die naam ook 'n aanduiding is.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem kennis van die gedagtes van die raad oor gemeentegrense.**

4.1.2.3 Werksaamhede van die Raad vir Regsadvies oor gemeentegrense

Nadat die Raad vir Regsadvies aandag gegee het aan die moontlike wysiging van die Kerkorde om aan die gedagtes van die Algemene Kerkvergadering uiting te gee, is gepoog om met die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat in gesprek te tree ten einde 'n eenvormige voorstel aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê. Toe die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat hom gereed verklaar vir die gesprek, was dit reeds te laat en het die Raad vir Regsadvies sy werk vir die termyn al afgesluit. Dit is so aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering berig met die voorstel dat albei rade hulle voorstelle voorlê juis omdat hulle mekaar in die verlede nie oor die saak kon vind nie, en dat die Algemene Kerkvergadering oor die saak beslis.

BESKRYWINGSPUNT 30 : RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.5.1(iii): GEMEENTEGRENSE

Die Ordinansie 4.5.1(iii) word soos volg gewysig:

- (a) Lidmate van 'n gemeente kan by die betrokke ouderlingevergadering 'n kennisgewing van voorneme indien om by 'n ander gemeente in te skakel.**
- (b) Die betrokke ouderlingevergadering tree met die lidmate in gesprek en lig die gemeente waarby die lidmate inskakel dienoooreenkomstig in, indien die voorneme gehandhaaf word.**
- (c) Indien lidmate sodanige keuse sonder kennisgewing uitoefen, lig die ouderlingevergadering van die gemeente waarby ingeskakel word, die vorige gemeente dienoooreenkomstig in.**
- (d) Sodanige lidmate word volledig deel van die gemeente waarheen hulle oorgegaan het.**

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE SKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen ds EG Fourie, drr GC Lindeque en J Otto.

'n Herstemming vind plaas tussen drr GC Lindeque en J Otto.

Dr GC Lindeque word verkies.

---oOo---

4.1.3 RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: RIGLYNE AAN KERK-RADE OOR DIE SAAMSTEL VAN 'N BEDIENINGSPLAN

4.1.3.1 Inleiding

Aubrey Malphurs (Strategy 2000) het na verskeie modelle vir 'n bedieningsplan gekyk en op die volgende riglyne vir die saamstel van 'n bedieningsplan besluit:

- * Noodsaaklikheid van 'n bedieningsplan vir 'n gemeente
- * Visie
- * Missiestelling
- * Kernwaardes vir bestuur en bediening
- * Strategie (gemeente-analise, doelwitbeplanning, skedulering, implementering en evaluering)
- * Bronne (mense, finansies, fasiliteite)
- * Skedule (mensbestuur en begeleiding van mense)
- * Evaluasie.

4.1.3.2 Noodsaaklikheid van 'n bedieningsplan

Elke gemeente moet eers besin oor hulle bestaansdoel. Die ontwikkeling van missionêre gemeentes is die opdrag van die Algemene Kerkvergadering. Baie gemeentes sien hulle bestaansdoel as: "om die gemeente in stand te hou". Die vraag is: Waarvoor hou ons die gemeen-

te in stand? Waarvoor is ons hier? Weet gemeentes/lidmate waarvoor die Here ons geroep het? Is ons bewus daarvan dat die Kerk ter wille van "God se wêreld" (*missio dei*) bestaan?

Sake waaroor gemeentes onder andere kan besin ter wille van hierdie oefening, is:

- * Het ons nie dalk vasgeval in 'n oorgestruktureerde bestuursmodel net ter wille van die Kerkorde nie?
- * Word daar nie te veel tyd afgestaan aan die instandhouding van strukture en te min aan die missionêre dienswerk wat gedoen moet word nie?
- * Wat is die uitdagings waarop ons moet fokus om ons bestaansdoel te laat realiseer?
- * Hoe beweeg ons van selfgesentreerdheid na Godgerigtheid, van 'n oorlewingsingesteldheid na 'n missionêre lewenswyse, van 'n gemeentesentriese na 'n koninkryksgerigtheid, van burgerlike godsdiens na deurleefde Christenskap, van 'n vergader- en organisasiekultuur na 'n bediening vanuit geloofshandeling, van programme en aksies na mense en verhoudinge, van lidmate wat verbruikers is na lidmate wat medewerkers is, van uitgawebegrotings na bedieningsbegrotings?

4.1.3.3 **Visie**

Die bestaansdoel van die gemeente spruit voort uit die vraag: Waarom is ons hier? Die visie spruit voort uit die vraag: Gegewe die antwoord op *waarom* ons hier is, *wat* roep God ons om die volgende vyf jaar te doen?

4.1.3.4 **Missiestelling**

Dit gaan in die missie van die gemeente om die vasvang van die bestaansdoel van die Kerk en van hierdie spesifieke gemeente as deel van die liggaam van Christus op aarde. Dit verklaar tegelyk waarom die gemeente bestaan en waarvoor die gemeente in die toekoms wil bestaan. Hier volg 'n paar vereistes vir 'n missiestelling:

- * Dit behoort te omskryf wat 'n gemeente is of doen, waarna dit streef en hoe dit gedoen moet word.
- * Dit hoef nie alles wat die gemeente doen in te sluit nie, maar moet wel wyd genoeg wees om die belangrikste prioriteite van sy bestaan vas te vang.
- * 'n Missie is nie staties nie.

4.1.3.5 **Kernwaardes vir bestuur en bediening**

Dit is nodig dat die waardes waartoe 'n gemeente hom verbind in die strategie wat hy bepaal, duidelik uitgespel sal word. Dit skep sekuriteit aan die gemeente ten tye van verandering in dinamiek en beweging.

4.1.3.6 **Strategie**

(i) **Gemeente-analise**

(a) Stel 'n gemeenteprofiel saam

Dit bestaan minstens uit vrae soos:

- * Wie woon hier?
- * Hoe oud is hulle?
- * Wat is die verhouding mans/dames?
- * Wat is die ouderdomsprofiel?
- * Wat is die opvoedkundige kwalifikasies?
- * Watter inkomstegroep woon hier?
- * Watter beroepsgroepe woon hier?
- * Hoe lank woon die lidmate al hier?
- * Wat is die gemiddelde tyd van inwoning?
- * Huwelikstatus en gesinsgrootte.

(b) Situasie- en omgewingsdiagnose

Hier gaan dit oor die diagnose van die situasie in die omgewing of samelewing. Dit sluit in: Inwonergetalle, getalleverhoudings tussen taalgroepe, beslissende faktore wat in die samelewing 'n rol speel en wat die faktore vir die gemeente inhou.

(c) Gemeentediagnose en –evaluering

Dit behels die proses waar die gemeente self, so eerlik as moontlik, sy eie funksionering in die lig van sy wese en doel ontleed en evalueer.

(ii) **Doelwitbeplanning**

In praktyk vra hierdie faset van die beplanning die meeste tyd. Erns met die situasie en die besluite op grond van die analise verplig die gemeente om doelwitte ten opsigte van al hierdie sake te formuleer. Die doelwit is 'n poging om 'n antwoord op die vraag te gee: Teen so en so 'n datum wil ons dit of dat ten opsigte van hierdie saak doen.

(iii) **Skedulering**

Stel tydgrense vir doelwitte.

(iv) Implementering

- * Watter metodes is die beste en die mees doelgerigte?
- * Watter werkwyse gaan gevolg word?
- * Oor watter hulpmiddels, helpende faktore en mensemateriaal word beskik?

4.1.3.7 Bronne

Stel vas watter bronne beskikbaar (mense, finansies, fasiliteite) is/moet wees om die doelwitte te haal. Beplan die detail van wat nodig is om daarby uit te kom.

4.1.3.8 Skedule

Die opleiding en bestuur van mense moet hier uiteen gesit word.

4.1.3.9 Evaluasie

In 'n bedieningsplan gaan dit daarom dat 'n gemeente wat sy identiteit verstaan en waardeer, self sy funksionering evalueer, doelwitte vir sy funksionering formuleer en die doelwitte op 'n beplande wyse bereik. Dat die vordering op hierdie weg evalueer moet word, is net logies. Dit vind nie aan die einde plaas nie. Dit is deel van elke fase.

4.1.3.10 Ten slotte

Die ouderlinge van elke gemeente moet aan die hand van bogenoemde riglyne 'n bedieningsplan saamstel wat by die ringsvergadering ingedien word. Die bediening van die gemeente sal aan die hand van hierdie betrokke bedieningsplan geëvalueer word.

BESLUIT

1. Gemeentes word versoek om kennis te neem van die riglyne.

4.2 LIDMATE EN KERK**4.2.1 LIDMATE****4.2.1.1 Verslag van die bediening in Wenen**

Die vergadering neem kennis van die verslag van prof JA Loader oor die bediening in Wenen.

BESLUIT

1. **Prof Loader word bedank vir die werk wat hy in Wenen ten behoeve van die Kerk verrig.**

4.2.1.2 **Bediening in Paraguay**

Die vergadering neem kennis van die verslag van dr GJ Malan en ds MCE Botes wat die afgelope termyn verantwoordelik was vir die bediening van die lidmate in Paraguay.

BESLUIT

1. **Dr Malan en ds Botes word bedank vir die werk wat hulle onder Afrikaanssprekende lidmate van die susterkerke verrig.**
2. **Die bediening in Paraguay word voortgesit.**

4.2.1.3 **Bediening in Zimbabwe**

Die vergadering neem kennis van die verslag oor die bediening in Zimbabwe.

Oudl HJ Cruger van Zimbabwe lewer die volgende boodskap:

Dit is vandag vir my 'n voorreg om namens al die lidmate in Zimbabwe hier te wees en vir u te kan kom bedank. Besondere dank aan die Algemene Kommissie en al die gemeentes van die Kerk in Suid-Afrika wat die afgelope jare gesorg het dat daar voedsel op ons tafels was en ook noodsaaklike medisyne vir dié wat dit nodig gehad het. Ek wil ook die predikante wat so gereeld gekom het en vir ons geestelike voedsel voorsien het bedank. Baie dankie ook aan hulle gemeentes wat hulle predikante verlof gegee het om te kom en ook die lidmate wat saam met hulle gekom het en nog meer goedere gebring het. Dit was heerlik om saam met ander lidmate van ons Kerk te kuier.

Iemand wat 'n besondere plek in ons harte het is dr Fanie Pretorius wat alles so goed gereël en organiseer het. Elke maand het die kos en medisyne gekom en as daar niemand was om dit te bring nie het hy dit self gedoen. Dankie ook aan sy span wat saam met hom gewerk het en ook veral dank aan sy vrou Rika wat hom so goed bystaan.

In die jare sedert 2005 tot die middel van 2009 het dinge al hoe moeiliker begin gaan. Winkels het al hoe leer geword en wat daar was al hoe

duurder. Soos die Zim dollar al hoe meer nulle by gekry het en ons omtrent almal biljoenêrs en triljoenêrs was, kon ons al hoe minder koop. Toe die nulle te veel geword het, het die Reserwebank van hulle begin weg neem en meeste mense het hulle pensioene en spaargeld verloor. Intussen is baie boere van hulle plase afgejaag en moes 'n tuiste en heenkome in die stede en dorpe vind.

In daardie tyd het die maandelikse voedsel en medisyne wat van die Kerk in Suid-Afrika af gekom het ons moraal hoog gehou en ons kon selfs ander wat nie so bevoorreg was nie help. Ons waardeer ook die kersgeskenke wat elke jaar vir die kinders gekom het. So het baie van hulle iets ontvang wat hulle andersins net oor kon gedroom het. Ook die *groot* kinders het hulle geskenke waardeer. Die twee dinge wat ons baie gehelp het in dié tyd was die feit dat ons geweet het dat die Vader vir ons sorg en dat ons 'n grap in baie dinge kon sien en daaroor kon lag.

In 2009 het die regering besluit om die ekonomie van die VSA dollar aan SA Rand te heg. Van toe af het dinge beter begin word. Die winkelrakke het weer vol geword, maar alles baie duur. Soms was dit so dat mense net die mees basiese voedsel kon bekostig en met verlangende oë na die ander goed gekyk het. Wat toe in die voedselpakke gekom het was waarlik luukse. Wie sou ooit kon dink dat ek met vreugde na 'n blikkie vis sou kyk. Ja, ons het geleer wat is nodig en wat is luuks, maar dit gaan darem nou beter.

Daar is van ons lidmate wat weer in so 'n mate vir hulleself kan sorg so dat hulle nie meer hulp nodig het nie, maar daar is egter nog lidmate wat hulp nodig het, veral die ouer mense wat hulle pensioene en spaargeld vir die oudag verloor het. Sommige het nie eers meer kinders in die land wat kan help nie en dié wat het se kinders kry ook swaar.

Deur dit alles sorg die Vader nog vir sy kinders in Zimbabwe en kan ons saam met Habakuk sê: *Al sou dan ook die vyeboom nie bot nie, al sou die wingerd sonder druiwe staan; die graan verdor, die vrugteboorde wegkwyn, die beeste, kleinvee, alles hier vergaan – nóg sal ek juig en bly wees in my God! Hy is my hulp, Hy gee my krag. Hy laat my loop waar rats die ribbok gaan; Hy laat my vas en veilig staan!*

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem met dank kennis van die bediening van die lidmate in Zimbabwe.**
- 2. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek die moontlikheid om gemeentes in die buiteland in te

deel in bestaande ringe in Suid-Afrika. Die bedoeling is dat die ringe help om verantwoordelikheid te aanvaar vir die bediening daar.

4.2.1.4 Bediening in Zambië

Die vergadering neem kennis van die verslag van ds PD Rautenbach, predikant van Nkana in Zambië, oor sy werk in die land.

BESLUIT

1. Ds Rautenbach word bedank vir sy werk in Zambië.

4.2.2 STUDENTEBEARBEIDING

Die vergadering neem kennis van die verslae oor studentebearbeiding in Potchefstroom, Pretoria (Philadelphia), Stellenbosch en Bloemfontein.

BESLUIT

1. Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van jonglidmate van die Kerk.
2. Die finansiële versorging van standplase vir jonglidmaatbediening word gehandhaaf in studentegemeentes en uitgebou op proefkonsepte soos voorgelê deur ringskommissies.
3. Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk in te skakel.
4. Ouderlingevergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis na tersiêre instellings. Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) word na die onderskeie studentegemeentes gestuur.

BESKRYWINGSPUNT 31: RING VAN BLOEMFONTEIN

STUDENTESTANDPLAAS TE BLOEMFONTEIN

Die Algemene Kerkvergadering begroot om die studentebediening in Bloemfontein te versterk deur benewens die huidige sub-

sidie, aan die kontantdeel wat traktement betref, ook voorsiening te maak vir volledige traktement volgens diensjaar, reiskoste, behuising, medies en pensioen, munisipale koste en telefoontoelaag.

Motivering

Die studentebediening in Bloemfontein beleef groot oplewing en toon baie potensiaal.

Die verantwoordelikheid rondom studente, wat in die toekoms leiersrolle in gemeentes kan speel, is 'n belegging waarsonder die Kerk veel armer sou wees.

Deur die versorgingsvoordele aan te pas, word die Bloemfontein-studentestandplaas in lyn gebring met dié van ander studentegemeentes.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word in beginsel aanvaar en word hanteer by die begroting.**

4.2.3 WYSIGING VAN ORDEREËL 4

4.2.3.1 Besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering

Nadat die 68ste Algemene Kerkvergadering besluit het om nie Ordereël 4 te wysig nie, is daar ook besluit dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n komitee benoem wat 'n memorandum voorberei vir die 69ste Algemene Kerkvergadering waarin die teologiese betekenis, veral ook die missionêre betekenis, van die begrip *volkskerk*, verduidelik word.

Die Kommissie het die komitee soos volg benoem:

Prof SJ Botha (Wat tot voorsitter verkies is)
 Ds NJS Steenekamp (Wat tot sekretaris verkies is)
 Dr JMG Storm
 Dr CJ Beukes
 Ds WJJ Kok
 Prof AG van Aarde
 Prof HG van der Westhuizen
 Prof E van Eck.

Ds NJS Steenekamp skryf in 2009 nadat die komitee geruime tyd aan die werk was, soos volg:

Tydens die afgelope vergadering van die studiekomitee oor die volkskerk wat plaasgevind het op 15 Mei 2009, het prof AG van Aarde 'n beskrywingspunt ter wysiging van Ordereël 4 van die Kerkorde voorgelê. Prof Van Aarde het versoek dat die beskrywingspunt en die motivering via die studiekomitee voorgelê word vir insluiting in die agenda van die 69ste Algemene kerkvergadering wat DV in 2010 plaasvind.

Die vergadering het eenparig besluit dat die beskrywingspunt en motivering via die studiekommissie gestel mag word met dien verstande dat

- * die inhoud van die beskrywingspunt nie die eenparige mening van die studiekomitee verteenwoordig nie*
- * die indien van die beskrywingspunt reeds vroeg in Junie 2009 geskied ter wille van die nakoming van Ordinansie 10.1(i) van die Kerkorde*
- * die ander standpunt (ten gunste van die onveranderde behoud van die huidige formulering van Ordereël 4 van die Kerkorde) skriftelik gestel word*
- * die ander standpunt saam met die beskrywingspunt deur die Kerk gesirkuleer word.*

Die standpunt ten gunste van die onveranderde behoud van die huidige formulering van Ordereël 4 van die Kerkorde is by die Kommissie van die Algemene kerkvergadering ingedien.

BESKRYWINGSPUNT 32: LEDE VAN DIE KOMITEE VIR DIE STUDIE OOR DIE VOLKSKERK

WYSIGING VAN ORDEREËL 4

Die 69ste Algemene Kerkvergadering van die NHKA word versoek om te besluit dat Ordereël 4 van die Kerkorde se laaste paragraaf verander na: "Die Kerk is geroep tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense".

Motivering

1. Die huidige debat

Die motief vir die gebruik van die begrip "volkskerk" in die huidige Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA) het verband gehou met die siening dat 'n "volkskerk" 'n kerk is wat deur God regeer word (deur middel van Woord en Gees). Die volgende aannames was gemaak:

- * Volkskerk is in terme van die destydse politieke bestel van afsonderlike ontwikkeling geag as die beste wyse van kerkwees in Suid-Afrika.
- * 'n Kerk is volkskerk op grond van God se verbond.
- * Volkskerk word sowel in die Ou Testament as die Nuwe Testament betuig.
- * Volkskerk beoog om die volk se kultuurlewe te ver-Christelik.
- * Volkskerk dien die sendingopdrag van die kerk binne die politieke en sosiale konteks van 'n verskeidenheid van volke in Suider-Afrika.

Artikel 3 en "volkskerk" was in die NHKA twee kante van dieselfde saak:

- * sosiale "vermenging"/"ondertrouery" was vir lank deur die NHKA afgekeur met 'n beroep op onder andere Artikel 3 van die ou Kerkwet
- * apartheid/afsonderlike ontwikkeling is in Artikel 3 begrond
- * 'n etnies-gedrewe "volksmatige" sendingbeleid is deur Artikel 3 gemotiveer
- * Uitdrukkings soos volk, Afrikaner, ras en blank is in werklikheid as wissel terme gebruik.

Met die verdwyning van Artikel 3 uit die Kerkorde, was dit vir sommige in die NHKA belangrik om die begrip "volkskerk" in die Kerkorde te handhaaf, sodat die ideaal van 'n "Christelike" kultuurlewe vir die "volk" en die bevordering van Afrikaans in die "nuwe Suid-Afrika" nie verlore sal gaan nie.

Vir ander het die begrip "volkskerk" die ou ideaal van apartheid in politiek en kerk bevestig.

Ander weer het 'n bevestiging van hulle besware teen die NHKA se deelname aan ekumeniese liggame soos die Wêreldraad van Kerke (WCC), die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke (SACC) en die Wêreldbond van Reformatoriese Kerke (WARC) gevind, deurdat WARC in 1982 en weer in 2006 die NHKA versoek het om afstand te doen van Artikel 3 (1982) en die begrip "volkskerk" in Ordereël 4 (2006), asook om sinodaal apartheid in essensie en uitwerking on-dubbelsinnig op teologiese gronde te verwerp. Hoewel Artikel 3 geskrap is, is WARC van oordeel dat die handhawing van die be-

grip "volkskerk" in die NHKA se Kerkorde op die implisiete handhawing van apartheid as ideaal in kerk en samelewing dui.

Hoewel dit moontlik is dat sommige handhawers van die begrip "volkskerk" nie aandadig is vir die negatiewe persepsie wat aan die begrip kleef nie, bestaan daar egter duidelike getuienis dat die begrip "volkskerk" die geleentheid vir ander binne en buite die NHKA bied om uiting te gee aan rassisme.

2. Historiese kanttekeninge

Die NHKA se verstaan van die begrip "volkskerk" het nie in isolasie ontstaan nie. Die volgende verwikkelings in die politieke en kerkgeskiedenis het tot die ontwikkeling van die begrip bygedra:

- * Vir die Bybel is die begrip "volkskerk" onbekend. Die begrip is eers lank ná die ontstaan van die Bybel in die kerkgeskiedenis begin gebruik.
- * In die Heilige Romeinse Ryk tot en met die kerkhervorming, en daarna in die nasionaal-georiënteerde "ver-Christelike" Europa, het die begrippe "verbond" en "volk" begin oorvleuel. Hierin het die Reformatore se doopteologie 'n groot rol gespeel. Die "natuurlike verburgerlikte teologie" wat hierin vervat is, was een van die redes waarom Karl Barth met hierdie teologie probleme ervaar het.
- * Sedert die Franse Revolusie het die verhouding tussen kerk en staat radikaal verander. Hoe dit in Nederland verloop het, het 'n uitwerking op Suid-Afrika gehad.
- * In die 19de tot 20ste eeu het daar 'n kerkregstryd in Nederland plaasgevind. Kerk is beskryf met terme soos "staatskerk", "massakerk", "nasionale kerk", en "vrye kerk" versus "volkskerk". Belangrik is egter dat in Nederland die term "volkskerk" altyd *inklusief* bedoel was – dit wou álmal insluit.
- * In die 19de tot 20ste eeu is die kerklike lewe gekontamineer deur politieke en sosiale idees soos nasionalisme, sosialisme, anti-Semitisme (as gevolg van nasionaal-sosialisme in Duitsland), rassisme en apartheid (as gevolg van Christelik-nasionaal-sosialisme in Suid-Afrika). Karl Barth verwys – in Bybels-teologiese sin – in een en dieselfde paragraaf in sy *Kerklike Dogmatiek*– afwysend na apartheid (in Suid-Afrika) en nasionaal-sosialisme (in Duitsland).
- * Die gebruik van die begrip "volkskerk" was vir lank in Suid-Afrika in dieselfde konteks as apartheid gebruik.

- * Bybeltekste wat gebruik is om die bestaan en handhawing van aparte volkere (oftewel "apartheid") te regverdig, is die volgende:
 - ** Op grond van Genesis 1:28 is afgelei dat biologiese voortplanting lei tot 'n verskeidenheid volke.
 - ** Op grond van Genesis 11:1 tot 9 is die ontstaan van verskillende tale en volke gesien as straf omdat mense ongehoorsaam was aan hulle skeppingsopdrag.
 - ** Deuteronomium 32:8 tot 9 is geïnterpreteer as dat God van altyd af beskik het dat daar 'n groot getal volke sal wees.
 - ** Handeling 2:5 tot 11 is gesien as bevestiging dat daar sedert die bou van die toring van Babel baie tale bestaan het, en dat God vir elke volk 'n eie identiteit en geordende grense beskik het.
 - ** Handeling 17:26 is gesien as bevestiging dat aparte volke reeds by die skepping deur God voorbeskik is (soos betuig in Genesis 1:28) en dat apartheid en nasionale tuislande in ooreenstemming daarmee is.
 - ** Selfs die verhaal oor Abraham en Lot se keuses in Genesis 13 om in aparte grondgebiede te woon, word gesien as bevestiging van apartheid en 'n beleid van afsonderlike ontwikkeling.

3. Is die begrip "volkskerk" steeds bruikbaar?

Om die kerk as "volkskerk" te beskryf is uit pas met wat die Bybel, die belydenisskrifte en die teologie oor die kerk sê. Die belangrikste redes waarom die term "volkskerk" onaanvaarbaar is, is dat dit:

- * eerstens 'n Bybels-teologiese vreemde begrip is
- * tweedens nie deur herhaaldelike pogings in die kerkgeskiedenis met 'n Bybels-teologiese inhoud voorsien kon word nie
- * derdens nie langer bruikbaar is om as model van kerkwees te dien waartoe nuwelinge tot die kerk toegevoeg word nie
- * vierdens dat dit 'n term is wat die Hervormde Kerk beskaam. Laasgenoemde rede kan gesien word in die manier hoe eie lidmate en mense buite die Hervormde Kerk aan die term "volkskerk" 'n sosiale en politieke betekenis gee wat nie pas by die kerk van Jesus Christus nie.

Bybelwetenskaplike insigte ondersteun nie die Skrifuitleg wat óf apartheid óf volkskerk gelegitimeer het nie. Die Griekse woord "ethnos" beteken nie net "volk" of "nasie" nie. Dit het ook ander betekenismoontlikhede.

Die "volk Israel" in die Ou Testament is nie dieselfde as wat in die Nuwe Testament "kerk" genoem word nie. "In Christus" of "in die Gees" is daar nie Jood of Griek (man of vrou) nie. In die Bybel is volksverband (of geslag) nie van belang vir die toetrede tot die Christelike geloofsgemeenskap nie.

Die NHKA is nie 'n volkskerk vir Afrikaners alleen nie, maar is deel van die een, heilige, algemene en apostoliese kerk.

Die *biologiese Israel* na die vlees is "in Christus" vervang met 'n hergeboorte/herskepping van die kerk as die *geestelike Israel*. Die eenheid van die kerk, te midde van en ten spyte van 'n verskeidenheid tale en groepe mense, is 'n evangeliese opdrag.

Die een, heilige, algemene en apostoliese kerk bestaan oral waar God mense byeenroep, die evangelie van Jesus Christus aan hulle verkondig word, hulle die evangelie glo, daarvolgens lewe en ander oproep om dié evangelie as God se Woord te aanvaar en te leef. Die "partikuliere" (plaaslike) en die "katolieke (universele) kerk het een en dieselfde teologiese kenmerke te midde van die veelheid van sosiale verskille tussen mense, groepe en kulture.

Lidmate word tot die kerk toegevoeg deurdat hulle gedoop word. Dopelinge kan kinders van gelowige ouers wees, ook al is ouers nie noodwendig die biologiese ouers van die kinders is nie. Die volkskerkmodel is gebore in 'n konteks waar die "volk" bestaan het uit die samestelling van families waar biologiese ouers hulle eie kinders laat doop het.

Toe die begrip "volkskerk" inslag gevind het, het die grense van die volk en die nasie en die kerk saamgeval. Kerk kon maklik "staatskerk" wees. Sedert die Franse en Noord-Amerikaanse revolusies is die direkte band tussen staat en kerk verbreek. Sowel in Nederland onder die koningshuis van Oranje as in die ou Zuid-Afrikaanse Republiek het "staatskerk" in onbruik geraak.

Indien steeds in terme van "ras" gedink sou word, kan dit vandag selfs as arrogant gereken word dat 'n kerk wat omtrent 2% van die wit mense in Suid-Afrika verteenwoordig, sigself 'n volkskerk – bedoelende "kerk vir die Afrikaner" – bestempel.

Selfs indien die Afrikaner-gemeenskap 'n "nasie" genoem sou kan word, bestaan hierdie "nasie" nie net uit onder andere lidmate van verskillende denominasies nie, maar ook uit onder andere verskillende gelowe. Om die begrip "nasionale kerk" in die Suid-Afrikaanse konteks te wil gebruik, is dus – om die minste daarvoor te sê – problematies.

Teenoor die gebruik van beide die begrippe "nasionale kerk" en "volkskerk" het die idee van 'n "vrye kerk" in gereformeerde kringe in Nederland ontstaan. So 'n "vrye kerk" het bestaan uit gedoopte lidmate met 'n bepaalde teologie wat hulle van die res van die volk onderskei het. Hulle het "Christelike staatskole", "Christelike politieke partye", "Christelike universiteite" en selfs die beoefening van "Christelike wetenskap" tot stand gebring. In hedendaagse Nederland het hierdie instellings radikaal verander. Dieselfde geld vir Suid-Afrika. Die program van Christelik-nasionale onderwys en die bestaan van die Universiteit van Potchefstroom vir Christelike Hoër Onderwys is voorbeelde daarvan.

Teen die agtergrond van die "vrye kerk-idee" in die 19de eeu, wou die Hervormde Kerk in Nederland en in Suid-Afrika egter in die vorige eeu steeds "volkskerk" wees, maar sonder om 'n "massakerk" (die veronderstelling dat alle landsburgers gedooptes is) te probeer word.

Volgens die voorstanders van die "volkskerk-idee" was 'n kerk wat die volgende twee funksies vervul, 'n volkskerk:

- * Die beoefening van apostolaat/sending wat lei tot die stigting van kerke binne volke waar mense hulle eie kultuur en taal in die kerk handhaaf en bevorder.
- * Die ideaal om die kultuurlewe deur die verkondiging van die evangelie al hoe meer "Christelik" te laat word.

Binne die eietydse konteks van globalisasie en die "wêrelddorp", is die idee van die "ver-Christeliking" van die sosiale lewe 'n agterhaalde ideaal. In die 21ste eeu geskied kerkwees, apostolaat en diakonaat nie meer net so in terme van hierdie ideaal nie.

Staatskerk, nasionale kerk, vrye kerk en volkskerk is almal vandag uitgediende begrippe. Die doel van die verkondiging van die evangelie is nie om taal of kultuur te bevorder nie, maar om 'n lewe voor God aan te moedig. Belydenis en die uitlewing van geloof word natuurlikerwys deur middel van taal en kultuur gedoen. Taal en kultuur is nie die basis of die doel nie, maar die medium om 'n gans ander doel te bereik, te wete die regte verhouding met God.

Die kerk is 'n geestelike entiteit. Die begrip "volkskerk" is nie geskik om die geestelike karakter van kerkwees te beskryf nie. Om in vandag se konteks 'n "nuwe" betekenis aan die begrip "volkskerk" te probeer gee, soos dié begrip telkens in die geskiedenis as gevolg van billike of onbillike kritiek "gerehabiliteer" is, is Bybels-teologies gesien, sinloos – en uit die perspektief van die kerk se belydenis oor wat die kenmerke van die kerk behoort te wees, on-

nodig. Mense word lidmate van die kerk nie op grond van hulle natuurlike geboorte, biologiese verwantskap of kulturele konvensies nie, maar op grond van hulle gemeenskap met die Heilige Gees as gevolg van Jesus Christus se versoeningswerk en hulle verhouding met God. Bybels-teologies gesien, betuig die belydenis dat die kerk een, heilig, algemeen en apostolies is, op 'n duidelike wyse wat die kerk veronderstel is om te wees.

Die laaste paragraaf van die Kerkorde se Ordereël 4 behoort dus verander te word na: "Die Kerk is geroep tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense".

BESLUIT

1. **Die volgende amendement word in ag geneem by die Herskrywing van die Kerkorde:**

Die vergadering besluit om die raakpunt tussen Ordereël 4 en 5 te verwys na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Komitee vir die Herskrywing van die Kerkorde.

Die Ordereël word gewysig sodat dit ooreenkom met die geloofsbelydenis, naamlik "die NHKA is deel van die een, algemene, apostoliese kerk".

2. **Aangesien 'n twee derde meerderheid vir die voorstel nie verkry is nie, word die bewoording in die Kerkorde gehandhaaf.**

BESKRYWINGSPUNT 33: LEDE VAN DIE KOMITEE VIR DIE STUDIE OOR DIE VOLKSKERK

VOLKSKERK SKRIFTUURLIK VERANTWOORD: ORDEREËL 4 WORD ONVERANDERD GELAAT

Motivering

Inleiding

Die lang geskiedenis van ons Kerk se karakterisering as volkskerk wat teruggaan op onder andere prof dr FJ van Zyl, ds Joh Dreyer, prof dr A van Ruler, dr PJ Hoedemaker en Johannes Calvin, weerspieël 'n opregte verlange om die evangelie op die beste wyse in die wêreld te verkondig.

Ordereël 4 van ons Kerkorde handel nie oor die apostolaat van die Kerk nie. Dit word in Ordereël 5 aan die beurt gestel. Ordereël 4 kan dus nie maar net lui: "Die Kerk is geroep tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense" nie. Dit is soos die voorstel lui om die woord "volkskerk" uit die Kerkorde te verwyder. Orde 4 handel egter oor die karakterisering van die Kerk waarby ingesluit is dat hierdie "gemeenskap van gelowiges" op 'n bepaalde wyse, kort saamgevat, volkskerklik, die evangelie verkondig.

Om die volkskerklikheidskarakter van bedieningsmetode in beginsel te omskryf, voeg Ordereël 4 daaraan toe: "Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk (op dieselfde wyse) aan alle mense." Tussen hakies voeg ons by dat die wyse waarop die Kerk aan die Afrikanervolk die evangelie verkondig, wil die Kerk ook aan alle mense (in hulle milieu, kultuur, taal, tradisie – vergelyk onder andere Ordinansie 4.2.1) die evangelie verkondig. Die dubbelsegging in Ordereël 4 dat die Kerk geroepe is (versterkte verlede deelwoord, erken in die Afrikaanse taal) om die evangelie aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense te verkondig, is nie onlogies nie, maar nodig wanneer iets van die twee komponente beklemtoon word, hier naamlik die volkskerklike wyse. So het die engel aan die vrouens by die graf ook 'n dubbelsegging gebruik: "gaan sê vir sy dissipels en in die besonder vir Petrus ..." (Markus 16:7).

Dit is natuurlik moontlik om dieselfde begrip sonder die woord "volkskerk" in Ordereël 4 te beskryf: Die Kerk is 'n vergadering van gelowiges (Nederlandse Geloofsbelydenis 27) wat die Woord van God beleef en uitdra in die taal en kulturele leefwêreld van die Afrikanervolk en aan alle mense in hulle eie milieu binne die Kerk se bereik.

Die kern van hierdie werkmetode, synde die beste vir die evangelie, is reeds by die samevoeging van die Kerk en die sending in die beginjare op skrif gestel. Dr HCM Fourie skryf in 1928: "Mlaba (die eerste leraar van die HKSA of MRCC) denk nie dat dit eenig beswaar zal geven (om 'n blanke predikant vir toesig te benoem), omdat by hen ook een besluit genomen is, dat geen blanke person lid van hun kerk kan zyn, evenals geen lid van hun kerk een lid van de Ned Herv Kerk van Afrika kan worden. Zy stemmen geheel in met art II van onze Kerkwet ..." (HG van der Westhuizen, Proefskrif 1969, bl 26).

Die feit dat daar nou hewig beswaar gemaak word teen die volkskerklike benadering van kerkwees, kan miskien hoofsaaklik aan twee motiewe toegeskryf word.

Die eerste motief is die revolusie wat in Suid-Afrika voltrek word. Daarmee word al wat na onderskeiding tussen rasse ruik, gewoon ras-

sisme genoem. Dit is nie nou die geleentheid om die verskil tussen werklike rassisme en vermeende rassisme te verduidelik nie. Werklike rassisme is deur die Kerk afgewys – "rassisme waar die een ras hom afgodies verhef bo ander rasse". Vermeende rassisme, waar die realiteit van die bestaan van rasse en die erkenning van rasmatige eieaard biologies, sosiologies, histories en kultureel ontken word, hou nie rekening met die werklikheid nie. Deel van die revolusie is juis om die werklikheid te omskep in 'n Utopia. Daarmee saam moet ook volk, die Afrikanervolk en die Kerk, volkskerk, in die doofpot van vergetelheid gewerp word. Dit word "agterhaalde ideaal" en "uitgediende begrippe"!

Die tweede motief om beswaar te maak teen die begrip volkskerk is in 'n postmoderne Skrifbenadering gefundeer. Omtrent alles wat in die Skriftuurlike en teologiese oordenking van volkskerk gefunksioneer het, word omvergewerp as synde verouderde, gedateerde, uitgediende en onverantwoorde Skrifhantering.

Aan die hand van 'n paar voorbeelde moet hierdie beskuldigings getoets word. Want die teologiese tradisie van ons Kerk, die historiese tradisie en die kerkregtelike tradisie is op die spel om in die voorvermelde revolusionêre doofpot gedompel te word.

Taal

Wanneer in die Kerk in 'n taal gepraat word en gepreek word wat nie verstaan word nie, is dit tog sinneloos. Wat help dit om in Grieks of Hebreeus of Latyn te preek as niemand of min dit verstaan? Daarom het Bybelvertalings sy verskyning gemaak. Dit is Rooms om die inhoud van die Bybel nie toeganklik vir die gemeente te maak nie. Dit is Reformatories om die Bybel in die volkstaal aan te bied.

Hierdie praktiese werklikheid van die volkstaalbelangrikheid sluit aan by die gebeure op Pinksterdag (Handelinge 2:5 tot 11): "En omdat elkeen gehoor het hoe daar in sy eie taal gepraat word ..." en "Hoe hoor elkeen van ons dan sy eie moedertaal?".

Elkeen het vanweë die geboortereg van die Nuwe-Testamentiese kerk die voorreg om die evangelie, waar enigsins moontlik, in moedertaal te verneem.

As die volkskerk dít benadruk en beoefen, kan tog nie ten opsigte daarvan gesê word volkskerk is "van huis uit 'n onevangeliese begrip" nie, of "Bybels-teologies onaanvaarbaar" nie (A van Aarde, konsep vir Die Hervormer, April 2007).

'n Argument dat die Kerk steeds in Afrikaans sy kerkdienste sal kan hou en sy vergaderings in Afrikaans sal kan voer, is, gesien die korte geskiedenis veral sedert die revolusie in die land, naïef. In die meerderheid sekulêre en kerklike byeenkomste word daar klokslag oorgeslaan na Engels as maar net 1% nie Afrikaans verstaan nie! Ons Kerk sal nie

Afrikaans vir sy Afrikaanse moedertaliges kan handhaaf as daar nie minstens by voorbaat die kerklike taalvorm in erkentlikheid geneem word soos in die begrip volkskerk nie. Daar was in die jongste verlede al voorvalle soos één tweede taal Engelssprekende wat met 'n Afrikaanssprekende lidmaat van 'n ander kerk getrou het en heel gou in die kerkdiens aangedring het op Engels met voetestamp en onordelikhede. Uiteindelik moes 'n hofbeslissing die saak beredder.

Geleenthede vir sulke onordelikhede (1 Korintiërs 14:40) moet nie wilens en wetens geskep word nie.

Kultuur

Die pinkstergebeure van die taaleie aanhoor van die evangelie, hef nie die verspreiding van volke by Babel op nie (Genesis 11:7 tot 9). Pinkster is wel die komplement van Babel deurdat al die volke in hulle eie tale onder die seën van die evangelie ingetrek word.

Dat die kerk 'n differensiasie in bediening in aansluiting by kultuurverskille kan aanbring, word vroeg in die geskiedenis van die kerk sigbaar. Volgens Handeling 6 het Griekssprekendes in die vroeë kerk teen die Hebreeussprekendes gekla dat hulle weduwees in die versorging afgeskep word. Die apostels het toe nie hieroor uitgevaar as onchristelike onenigheid nie, of met argument dat daar in Christus nie meer Jode of Grieke is nie en dat hulle nou moet ophou met diskriminasie nie! Nee, die apostels skep 'n differensiasie in die bediening in ooreenstemming met die gegewe realiteit. Sewe begeesterde manne, almal met Griekse name, word hiervoor gesoek. En hierdie aanpassing by 'n kultuurverskil het byval gevind by die gelowiges.

Iets van hierdie kultuurdifferensiasie word in die huisgemeentes van die Nuwe-Testamentiese kerk bemerk. Die twee "Romeine" Priscilla en Akwila het in Efese 'n huisgemeente (1 Korintiërs 16:19) en so weer in Rome (Romeine 16:5). Die klassiekgenaamde (nie-Joods) Nimfa het 'n huisgemeente gedifferensieer van die res van die gelowiges in Laodisea (Kolossense 4:15). Filemon, 'n Grieksgenaamde ryk man met slawe, het ook 'n huiskerk (Filemon 2). Dit is nie voorbeelde dat kultuursoortiges in gedifferensieerde huisgemeentes móét byeenkom nie. Tog is dit aanduidings dat die kerk wel met kultuurverskille rekening gehou het waar dit moet. So het Paulus en Petrus mekaar die regterhand van gemeenskap, van behoue eenheid, gegee om gedifferensieerd te werk onder nie-Jode en Jode respektiewelik (Galasiërs 2:7 tot 9). Iets van differensiasie kan ook in Hebreërs 10:25 bemerk word.

In die geval van kerke in Suid-Afrika weet almal dat Hervormers byvoorbeeld in 'n kerkdiens stemming verkeer en as hulle sing, psalms en goedgekeurde gesange sing, terwyl swart mense, van watter etniese groep ook al, graag ritmies, dansend en entoesiasties enige geestelike lied aanhef, selfs met handgeklap.

Wanneer die kerk sy eie karakter wil handhaaf deurdat die lidmate as deelgenote van 'n bepaalde kultuur, geskiedenis en tradisie dit verlang, kan volkskerk tog nie uit pas genoem word en "van huis uit 'n onevangeliese begrip" nie (Van Aarde, AW, April 2007)!

As daar lidmate is wat in die burgerlike lewe aan die Afrikanervolk behoort en hulle Afrikanerkultuur nie net as 'n ontvangstuiste van die evangelie wil behou nie, maar ook as mikpunt stel om voortdurend gekersten te word, hoe kan dan gesê word dat binne die eietydse konteks van globalisasie en die "wêrelddorp" die idee van kerstening van die sosiale lewe 'n agterhaalde ideaal is? Is dit 'n soort oorgawe van die kerk se roeping aan mislukking?

Afkoms

Daar word deur teenstanders van die volkskerk 'n beroep op Calvyn gedoen. "Calvyn het uitdruklik die belydenis van geloof as enigste kriterium van toetrede tot die kerk en die ontvangs van die doop gemaak ... (Van Aarde, AW, April 2007).

Twee tekortkominge kom in die hantering van hierdie stelling voor. Eerstens word die hele waarheid van die genadeverbond links laat lê. Tweedens word dit as motivering gebruik om nie rekening te hou met kultuurdifferensiasie nie. Om nie organisatoriese lidmaatskap van 'n bepaalde kerk (byvoorbeeld die Hervormde Kerk) te kry nie, maar van 'n ander kerk (byvoorbeeld die MRCC), beteken nie om nie lid van die kerk van Christus te wees nie!

Oor die eerste tekortkoming, die weglating van die genadeverbond, moet meer gesê word.

God se verbond met Abraham (vergelyk Genesis 17:7 en 27) het ook Abraham se kinders, sy hele huishouding en nageslag betrek. By Petrus se eerste preek haal hy in Handeling 2:39 hierdie belofte met die oog op die kerk aan: "Wat God belowe het, is vir julle en vir julle kinders ...".

Verbondskerk wat dus kennis dra van gesinne binne die verbond, van gesinne waaruit 'n volk basies opgebou word, is in soverre reeds volkskerk. Volkskerk as verbondskerk ken die suigelingsdoop en kan nie anders as om kinders in die verbond te doop nie. In die doopsformulier word inderdaad aan die ouers gevra: "Bely u nogtans dat hulle deur Jesus Christus verlos is en daarom as lidmate van sy gemeente gedoop behoort te wees?" Die verbondskinders is reeds per geboorte lidmate van die gemeente. Presies dit sê die Kerkorde 4.1.2(i): "Lidmate van 'n gemeente is diegene wat kinders van lidmate van die gemeente is." Die metodistiese bekeringsdoop asook die Kuyperiaanse uitverkiesingsdoop van die veronderstelde bekering, is vreemd aan die volkskerk.

Dat daar 'n dubbeldeur is waardeur ook nie gebore verbondsmense in dié verband kan inkom, word bevestig deur Handeling 2:39 wat verder sê: "(God se belofte, dit wil sê die verbond) ... is vir almal wat daar ver is, vir almal wat die Here ons God na Hom toe sal roep."

Hierdie sendingveldmense doen belydenis van hulle geloof, word gedoop en verkry aldus ook deel aan die genadeverbond.

Dit is nie billik nie maar eensydig en teologies onverantwoordbaar om hierdie tweede manier van opname – bekering, belydenis en doop – tot die een en al van kerklidmaatskap te stel.

Omdat die (verbonds)kerk uit lidmate en verbondskinders en bekeerdes van allerlei slag en stoot bestaan, is die differensiasie van die kerk in sy wees en werking ter wille van die beste vir die evangelie 'n groot potensiaal. Die menslike verlange na eenheid en die sigbare organisasie sluit eerder aan by die toringbou van Babel as by die kerk van Pinkster.

Eenheid

Veral in ekumeniese kringe word die eenheid van die kerk hoofsaaklik in Johannes 17:21 gefundeer. Ons belydenis, eerder gegrond op Efesiërs 4:1 tot 6, spreek van die één kerk, die unieke kerk. Die eenheid van die kerk word geakkommodeer in die één of unieke kerk. Die eenheid van die kerk word nie bely nie, maar is veronderstel in die een kerk. Dit is dus ook 'n unieke eenheid wat nie met organisasie en strukture bewerk word nie. Daarom is die één kerk van ons belydenis nie 'n organisatoriese eenheid, soos byvoorbeeld wat die Roomse Kerk vereis nie. Hulle verwerp die Reformatoriese kerk steeds omdat dit buite die Roomse eenheid is.

In Johannes 17:21 is geen sprake van organisatoriese eenheid wat dus vereis dat alle gelowiges sonder enige kulturele differensiasie aan één gemeente of kerk moet behoort nie. Die eenheid tussen Vader en Seun is voorbeeld en inhoud van die een wees van gelowiges. Die gelowiges moet een wees in die Vader en die Seun. Hieruit kom die één kerk, die unieke kerk. So kan die wêreld glo (nie sien nie) dat ons verlossing in Christus geleë is.

Die feit dat Christus die middelmuur van skeiding (Efesiërs 2:14-OAV) tussen Jood en nie-Jood afgebreek het, en dat daar in Christus ook nie meer man of vrou is nie (vergelyk Galasiërs 3:28), verwys na die seremonies van Joodse wette wat as 'n skeidsmuur gedien het (Calvyn, Kommentaar op Romeine, 2008, bl 82). Die Griek bly nog Griek, die Jood bly nog Jood, die Romein, die Lemba, die Afrikaner, bly nog wat hulle is. Die vrou en die man bly nog vrou en man. Dieselfde Paulus sê nog steeds vroue wees aan julle eie manne onderdanig (Efesiërs 5:22, Kolossense 3:18, 1 Petrus 3:11,5).

Omdat die Suid-Afrikaanse samelewing revolusionêr tot gedwonge integrasie ingebind word, is nog geen noodsaak dat die Kerk die beste metode om die evangelie tuis te bring maar sommer summier moet opdoek nie.

Volkskerkbegrip

Allerlei argumente word nou aangevoer om volkskerk op te hef – soos dat hemelse en aardse dinge vermeng word, die bloed van Christus en die bloed van mense vermeng word, dat wedergeboorte en geboorte verwar word, dat burgerlike godsdiens onder Christelik kled verdoesel word, dat die kerk 'n entiteit van wedergeborenes is terwyl volk net na natuurlike geborenes verwys, dat verharde harte tot bekering moet kom en apartheid moet verwerp, volkskerk moet verwerp word, en as uit pas met globalisme moet ook die Afrikanervolk geïgnoreer word.

Dat die woord "volkskerk" nie in die Bybel voorkom nie, diskwalifiseer nie die begrip of die woord nie. Daar is baie woorde wat nie in die Bybel voorkom nie wat tog aanvaar word omdat dit Bybelse begrippe beskryf, soos byvoorbeeld Drie-eenheid, twee nature van Jesus Christus, kinderdoop, vrouenagmaal en so meer.

Die risiko bestaan altyd met alle woorde dat dit 'n verkeerde lading ontvang wat in konflik met die teologie kan kom. So 'n verskynsel word nie met 'n vervangingswoord reggestel nie, maar met suiwer teologie.

Veral wanneer eensydig die bepalende van volkskerk op die volkskomponent van die woord gelê word, kan die kerk 'n volkse inhoud en wese ontvang. Eweso as die klem op die kerkskomponent van volkskerk gelê word, kan die volk as 'n *corpus christianum* gesien word, as die gestageneerde staat van Christelikheid.

Soos Jesus Christus twee nature het, die Goddelike en sy aangenome menslike natuur, en soos hulle nooit vermeng mag word nie of geskei mag word nie, en elke natuur sy onderskeie eienskappe moet behou (Nederlandse Geloofsbelydenis 19), so is sy liggaam, die kerk, ook 'n geestelike Godsgawe wat die mensheid van sy omgewing in die kerkwees en werking opneem.

Volkskerk is 'n belydenis dat God oor dié en alle volke regeer. In hierdie teokrasie is die gerigtheid van die kerk op die volk om intensief die evangelie in alle volksgeledinge in te dra. In die volk moet die kerk sy tuiste vind sonder om sy wese en werk met sy wees en werking te vervang. So is die kerk in 'n bepaalde tyd, tradisie, kultuur en milieu dissipel van die Here. Want die kerk is nie net apostel sonder om dissipel te wees nie. Die kerk se apostolaat is nie sy wese nie maar sy wesensfunksie. Volkskerk sê dus ook iets van sy ekstensiewe taak – om die evangelie na alle mense uit te dra by hulle wêreldse adres van taal, kul-

tuur en milieu. Die volkskerklike metode is soos Paulus sê: "Vir die Jode het ek soos 'n Jood geword om die Jode te wen ... Vir die swakkes het ek swak geword om die swakkes te wen. Vir almal het ek alles geword om in elk geval sommige te red. Dit alles doen ek ter wille van die evangelie ...: (1 Korintiërs 9:20, 22 en 23).

Die nuwe apostolaatsgees wat elke gemeente vereng tot alleen maar 'n missionale gemeenskap, reken nie daarmee dat 'n gemeente en kerk as geloofsgemeenskap ook rus vind as dissipel by die teenwoordigheid van Jesus Christus rondom Woord en sakramente nie. Om die Here te dien in gebed en lied is tog ook iets op sigself. Ons kan nie op die mas van die skip uitgewerp word in die passaatwinde van die apostolaats-teologie sonder om as skeepsbemanning in die kajuit van die kerk te wees nie.

Afgesien van die heersende revolusionêre gees in die land en die post-moderne Skrifbenadering, is die volkskerkbegrip soos in die tradisie van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ten volle Skriftuurlik en teologies verantwoordbaar.

Volkskerk is apostolêr steeds funksioneel

Die volkskerk as apostolêre kerk, is kerk van die Woord wat altyd rekening hou met die werklikheid van diegene aan wie hy die Woord wil verkondig. Dit dwing die kerk om rekening te hou met die gegewe werklikheid van die bestaan van volke, tale, vaderlande, eie kultuur-identiteite ensovoorts. Die volkskerk adem nie die ongeduldige imperialisme van daardie siening wat almal in een kerklike organisasie wil indwing nie. Daarom is dit nie vreemd dat in ons eie land byvoorbeeld Duitse, Engelse, Portugese, Afrikatalige en ander kerke en gemeentes aangetref word wat veral taal en kultuur benut om die evangelie te verkondig. Dit is daarom nie vreemd dat daar nog volkskerke oral oor die wêreld is nie, byvoorbeeld die Hervormde Kerk Nederland, die Evangelische Kirche Deutschland, die Noorweegse Kerk, die Switserse Kerk en in ons eie land, naas ons eie Kerk, die Volkskerk van Afrika. Laasgenoemde is op 14 Augustus 1921 in Kaapstad gestig. Die kerk wou onder die beheer van wit sendelinge kom en is bedoel vir bruinmense. President Mandela het die 60ste Sinodesitting op 23 September 1999 in Stellenbosch besoek. In 2006 het hierdie volkskerk 220 gemeentes gehad. Daarom is dit nie vreemd dat ons onlangs in *Die Hervormer* en *Konteks* van twee suksesverhale kon lees in die Ottosdalomgewing en in So-shonguwe waar ringe en gemeentes die plaaslike gemeentes van die MRCC kon help met geboue oprigting, geestelike- en onderwysondersteuning. Trouens vir baie jare het die NHKA die ou HKSA (pre MRCC) ondersteun op vele terreine, soos tans nog gedoen word.

Is ons Kerk se manier van missionaat, waar dit gerig word op spesifieke taalgroepe of kulture agtergehaal of nie-funksioneel? Wie so redeneer

kyk moedswillig weg van die feit dat daar baie verskillende kerke is wat verskillende tale praat en verskillende spiritualiteite adem. Selfs die leiers van die groot Baptistiese megakerke soos Dan Sutherland van die Flamingo Road Church en Rick Warren van die Saddleback Church, is uitgesproke in hulle menings dat aanpasbares (you can't be everything for everybody) noodsaaklik is vir gemeentegroei. Vanuit hierdie megagemeentes word sendinggemeentes gestig onder ander taal- en kultuurgroepe (Spaanssprekendes).

Is die NHKA as volkskerk dan eksklusief 'n kerk vir blanke Afrikaners? In die onlangse kerkdebat is moedswillig veel gemaak dat die term volkskerk 'n soort van etniese eksklusiwiteit voorstaan wat ander volks-groepe en rasse van lidmaatskap by die NHKA wil uitsluit. Dit is natuurlik 'n verkeerde persepsie. Die Kerk het reeds in 1991 Artikel 3 laat vaar. Die betrokke ordereël (Ordereël 4) waarin die begrip volkskerk as kerk vir die Afrikaner beskryf word, noem ook dat die Kerk die evangelie TEGELYK aan alle mense wil verkondig. Navorsing gedoen deur dr WA Dreyer toon, wat ras betref, dat verskeie gemeentes van die NHKA nie-blanke lidmate in hulle omgewing akkommodeer, soms as volwassenes, soms as aangenome kinders. Wat volk betref is die NHKA gebore uit Nederlandse oorsprong en is daar steeds baie Nederlanders en mense van Nederlandse afstamming, ook Engelse, Portugees, Italianers en ander, lidmate van die NHKA gewees sedert sy ontstaan. Volkskerk gaan oor die wyse, die manier waarop ons kerk wil wees, dit gaan oor taal en kultuur. Persone in ons midde wat soos ons kerk wil wees, word lank nie meer uitgesluit nie. Prof SJ Botha het in *Die Hervormer* van 1 Junie 2007 in die artikel **Volkskerk is nie 'n rasmatige begrip nie**, getoon dat die Algemene Kerkvergadering in vroeëre uitsprake gestel het dat enige lidmaat of ampsdraer wat die volkskerkbegrip rasmatig interpreteer, van doelbewuste kwaadwilligheid beskuldig kan word.

Alternatiewe maniere van missionaat?

Die Raad vir Apostolaat het die afgelope paar jaar geweldig baie studie en navorsing gedoen waarin gemeentes van die Kerk gelei word tot missionale gemeentes. Hoewel baie van die navorsing bruikbaar aangewend kan word ten opsigte van post moderne buitekerklikheid is daar myns insiens nog nie 'n beter praktyk vir die komplekse sendingterrein van veeltaligheid en multikulturele as die volkskerklike wyse bedink nie.

A multi-racial church

Die enigste werklike alternatief vir 'n ander wyse van kerkwees en sending, indien die volkskerklike nie meer funksioneel geag word en teologies agtergehaal is, is om te streef na 'n veelrassige manier van kerkwees. As 'n paar van sy oorwegings waarom die volkskerklike denke na sy mening onbruikbaar geword het in die kerklike praktyk skryf WA Dreyer (HTS 62 (4) 2006, bl 1365, 'n Herbesinning...):

- * Alle gemeenskappe in Suid-Afrika, maar veral in die stedelike komplekse, is veelrassig en multikultureel.
- * Al meer gemeentes van die NHKA akkommodeer nie-blanke lidmate uit hulle omgewing.
- * Afrikaanse kinders het binne 'n relatief kort tydsverloop 'n radikaal ander lewens- en wêreldbeskouing as hulle ouers ontwikkel, veral as gevolg van die nuwe leerplanne wat in die skole ingevoer word en die invloed van die media.
- * Jongmense het reeds aangepas in 'n multikulturele samelewing en is gemaklik in werkplekke waar swart mense in beheer is.

'n *Multi-racial church* is ook die enigste alternatief vir die volkskerk wat die WARC tevrede sal stel. Dr J Pillay, president van URCSA (Verenigde Gereformeerde Kerke in SA) en lid van die komitee van WARC wat onlangs met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesprek gevoer het oor die moontlike toelating van die Kerk by die WARC, het dit so gestel (Notule Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, 5 en 6 Maart 2009, bl 99): ...I appreciate that white has been moved out of the Church Order, I think that is great and that is a journey in itself, but I do see in some of the notes that I've been reading that you are still strongly accentuating the concept of the ethnic church. I think as WARC we basically talk more particularly of a multi-racial church. And I would like to know about your initiatives in being a multi-racial church because theologically that is something that we actually seek to subscribe, mainly too as WARC and I would like to know your position about what you mean or do you see yourself as a multi-racial church. Of veelrassigheid, multikulturaliteit en veeltaligheid (Engels) die kerklike en spirituele karakter van die NHKA ten goede sal wees is te betwyfel.

Volkskerk is EEN gestalte van kerkwees

Die NHKA sien homself en bely dit in die eerste sin van die eerste ordereël as 'n verskyningsvorm van die een algemene Christelike kerk. Daarmee sê die Kerk reg aan die begin van die Kerkorde dat daar net een heilige algemene Christelike kerk is, maar dat hierdie een kerk in verskillende gestaltes tot openbaring kom. Die NHKA is in die vorm van 'n volkskerk so 'n gestalte. So sien die Kerk, as 'n belydende volkskerk, homself nie as 'n grootheid op sy eie los, los van die een heilige algemene Christelike kerk wat hy bely nie. In die bestel wat in ons geskiedenis tot nou toe gegeld het, kon die Kerk nog altyd steeds belydende kerk wees. Persone wat die Kerk beskuldig dat ons as volkskerk nie kerk van Christus is nie, hou moedswillig nie rekening met dit wat op gemeentevlak geglo, bely en gedoen word nie.

Volkskerk lê op die vlak van funksionele kerkwees. Die wese van die kerk is daar waar Christus is. Een heilige algemene kerk is 'n geloofsuitspraak, maar plaaslike gemeentes interpreteer die kerk. Dit is die praktyk van kerkwees. Die gemeentes is die pragmatiese uitvloeï van die geloofsgrootheid. Die volkskerk is vir ons die geloofsgemeenskap wat ekklesiologies funksioneel is, wat vir ons sinvolle gemeentevorming moontlik maak. Ons moet wegkom van die argument dat die volkskerk die Afrikaner moet bestendig en ons moet ophou met die beskuldiging dat die NHKA 'n volkskerk wil wees as 'n soeke na stabiliteit in nasionalistiese en patriotiese sin. Die Kerk mag egter wel sy gerigtheid behou: Volksgerig, maatskappygerig, sosiaal groepgerig. Die NHKA is nie 'n *ethnic church* nie, dis 'n gemeenskapskerk, dit is 'n Afrikaanse gemeenskapskerk, wat sy getuïenis rig aan alle mense, maar gebore in en daarom eerstens gerig tot die Afrikaner wie se taal hy praat en in wie se kultuur hy setel.

Die vergadering neem kennis van die kommentaar van rings- en ouderlingevergaderings wat volgens Ordereël 10.1(ii) aan die vergadering voorgelê moet word.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 34: GEMEENTE PRETORIA

HANDHAWING VAN BEWOORDING VAN ORDEREËL 4

Ordereël 4 word onveranderd gehandhaaf.

Motivering

Die gesprek in die Kerk oor die aangeleentheid is nie genoegsaam gevoer nie. Vanuit verskillende oorde word karikaturiserings gemaak, selektiewe argumente aangevoer en politieke denkbeelde betrek. Die inhoud van die "volksbegrip" behoort eers deeglik bespreek te word. Gesprekvoering met nugterheid en wysheid is 'n voorvereiste. Die Kerk is nog nie gereed om hieroor 'n verantwoordelike besluit te neem nie.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 35: GEMEENTE POTGIETERSRUS**HANDHAWING VAN ORDEREËL 4**

Die Algemene Kerkvergadering word versoek om nie die voorgestelde wysiging ten opsigte van Ordereël 4 te aanvaar nie.

Motivering* Samevatting

- ** Die volkskerkbegrip word verkeerdelik 'n politieke en rassistiese inhoud gegee.
- ** Die begrip vloei voort uit die verbondskerkgedagte wat sy oorsprong het by God se verbond met Abraham en sy nageslag.
- ** Dit is uiteraard 'n leerkwessie in teenstelling met 'n lewenskweessie.
- ** Die verwydering van die volkskerkbegrip sal gevolge vir ons Kerk inhou waar dit ons leer onderskei van die van ander kerke.
- ** Die begrip hou onder meer verband met ons leer oor die kinderdoop.
- ** Prof dr FJ van Zyl het in 1989 in 'n studiestuk oor die volkskerkbegrip getiteld "Belydende Volkskerk", onder meer die volgende stelling gemaak:
'n Verwerping van die volkskerk moet trouens noodwendig daartoe lei dat die genadeverbond en die doop as teken en seël daarvan in gedrang kom.
- ** Prof AG van Aarde wil die laaste paragraaf van Ordereël 4 vervang met "Die Kerk is geroep tot die verkondiging van die evangelie van Jesus Christus aan alle mense".
- ** Laasgenoemde is egter 'n algemene stelling wat reeds duidelik verwoord is in Ordereëls 1 en 5 en nie tuis behoort onder Ordereël 4 nie.
- ** Indien die woord *volkskerk* wel verwyder word, moet die begrip minstens duidelik en volledig omskryf word sodat die inhoud daarvan nie verlore gaan nie.
- ** Prof Van Aarde se voorstel voldoen nie aan die vereiste nie.

* Uitbreiding en agtergrond

- ** Die Kerkorde bevat in Ordereël 4 die volgende bepaling wat kragtens die voorstel vervang moet word:

Die Kerk is 'n volkskerk met sy eie kerklike kultuur, geskiedenis, taal en tradisie wat geroepe is tot die verkondiging van

die evangelie van Jesus Christus aan die Afrikanervolk en tegelyk aan alle mense.

- ** Voormelde bepaling is met die aanvaarding van die Kerkorde in 1997 ingevoeg na deeglike oorweging van die volkskerkmodus of volkskerkbegrip. Op daardie stadium was daar reeds omvattende studiestukke beskikbaar ten aansien van sodanige begrip. Sien onder meer Belydende Volkskerk (1989) (onder redaksie van prof dr SJ Botha waarin drie prominente ampsdraers van die Kerk hulle gedagtes uitgespreek het oor die volkskerkbegrip, te wete prof dr SJ Botha, prof dr HG van der Westhuizen en prof dr FJ van Zyl).
- ** Die "persepsie" dat die volkskerkbegrip polities is, is foutief.
- ** Om ons Kerk se identiteit prys te gee en die leer van die Kerk in gedrang te bring op grond van sodanige persepsie, is ondenkbaar.
- ** Dit word immers van ons verwag om aspekte wat die leer van die Kerk raak, te verduidelik en te verdedig (sien Ordinansie 6.2).
- ** Dit was duidelik dat die NHKA kragtens sy geskiedenis Christusbelydende volkskerk was en dit ook uit beginsel wou wees. Daar is 'n teologiese grondslag daarvoor verskaf wat ook relevant was/is ten aansien van die leer van ons Kerk onder meer met betrekking tot volkskerkgedagte teenoor vrye kerk (Kuyper), verbondskerk, dooppraktyk, kinderdoop en volkskerk, volkskerk en apostolaat, kerkeenheid (belydeniskerk) en Independentisme (soos by Kuyper).
- ** Prof dr Van Zyl maak die volgende stellings in Belydende Volkskerk (waarna reeds hierbo verwys is):

Uit ons ondersoek blyk dit duidelik dat die wesenlike verskil in die kerkbeskouing van die volkskerk en die vrye kerk daarin geleë is dat eersgenoemde die kerk primêr van bo af, van God af sien en verstaan, terwyl laasgenoemde die kerk van onder af, van die mens se kant af sien en verstaan. Die grondslag van die kerk is vir die volkskerk die genadeverbond waardeur God uit vrye genade op grond van die kruisoffer van Christus Hom aan die mens verbind en die mens aan Hom. Vir die vrye kerk is die grondslag, hoewel die verbond aanvaar word, tog uiteindelik iets van die mens: sy geloof, sy weergeborendheid. Vir die volkskerk gaan die kerk as instelling van God aan die individuele gelowiges vooraf. Die ontstaan van die kerk is geleë in die wil en die daad van God.

Vir die vrye kerk moet die ontstaan van die kerk by die wil van individuele gelowiges gesoek word as die vereniging van gelykgesindes. Dit is volgens Otto Weber in stryd met die begrip van die kerk as liggaam van Christus. Die liggaam ont-

staan immers nie deur die wilsdaad van sy lede nie. Vir die volkskerk is die eenheid van die kerk geleë in sy wese, sy syn. Christus is die syn, die wese van die kerk. In Hom, die Waarheid, is die eenheid van die kerk geleë. Net soos die kerk self nie ontstaan en bestaan deur die wil van mense nie, net so kan die eenheid van die kerk nie menslik gedemonstreer word nie. Dis onnodig en onmoontlik. Met die oog op dit alles lyk die konklusie gewettig dat die volkskerk 'n baie meer normale verskyningswyse van die kerk van die Here in die wêreld as die vrye kerk is (sien bl 98).

- ** Dus kan nie bloot aanvaar word dat die volkskerkbegrip of volkskerkmodus nie in die ordereëls tuishoort nie.
 - ** Die argument dat die tersaaklike gedeelte van Ordereël 4 'n *contradictio in terminis* daarstel, berus op 'n verkeerde premisse. Dit lees in die bepaling in die geroepenheid om die evangelie primêr aan die Afrikanervolk te verkondig. Die bepaling moet egter gelees word soos dit daar staan. Dit is foutief om 'n woord in te lees en dan die bepaling te interpreteer asof dit 'n *contradictio in terminis* bevat.
 - ** Die ouderlingevergadering is onbewus van enige ontevredenheid met die volkskerkbegrip of dat die begrip die uitdra van die evangelie belemmer.
 - ** Die volkskerkbegrip, soos vervat in Ordereël 4, is nie 'n uitsluitende klousule nie. Artikel III van die destydse Kerkwet was wel 'n uitsluitende klousule deurdat dit lidmaatskap beperk het tot blanke persone. Die NHKA het egter reeds ongeveer 19 jaar gelede afstand gedoen van Artikel III.
- * Prof Van Aarde steun op die feit dat tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering 'n meerderheidstem uitgebring was vir die verwydering van die term *volkskerk*. Dit is geensins 'n bindende besluit nie en ook nie 'n blanko mandaat vir die verwydering van die volkskerkbegrip nie. Die "besluit" moet ook in die volgende perspektief gesien word:
- ** Die destydse Kommissie het die sogenaamde Nasionale Colloquium gebruik as basis vir sy onderhandelinge met die WARC en ook steun te vind vir verwydering van die volkskerkbegrip.
 - ** Die Colloquium het kerkordelik geen gesag gehad nie.
 - ** Dit blyk dat ongeveer 130 persone die Colloquium bygewoon het.
 - ** Die destydse Kommissie het beweer dat vooraf 'n memorandum opgestel was wat as agenda vir die Colloquium sou dien (sien Bylae A tot die Inligting- en Besprekingsvergadering gehou op 14 Februarie 2007, bl 9).

- ** Die probleem is egter dat geensins vooraf kennis gegee is dat die Colloquium as basis vir onderhandelinge met die WARC sou dien nie en was die memorandum ook nie vooraf gepubliseer as synde die agenda vir die Colloquium nie. Die memorandum is eers na afloop van die Colloquium tesame met 'n verklaring versprei en het dit in ieder geval nie 'n aanduiding bevat dat die verwydering van die volkskerkbegrip uit die Kerkorde ter sprake sou kom nie. In die verklaring is onverwags aangedui dat die term *volkskerk* ons in die uitleef van ons roeping kan beperk.
 - ** Wat dus 'n blote gesprek sou wees, is toe sonder kerkordelike gesag as basis gebruik vir verdere onderhandelinge met die WARC en selfs vir besluite wat geneem is.
 - ** Volgens die Moderamen van die Kerk is daar ongeveer 9 000 ampsdraers. 'n "Gesprek" tussen 130 ampsdraers/lidmate kon hoegenaamd nie as 'n betroubare barometer van die gevoel en siening van ons Kerk beskou word nie, veral met inagneming van die wyse waarop die Colloquium destyds gereël en aangebied is.
 - ** Dat minstens sommige lede van die destydse Kommissie met koorsagtige haas die saak wou deurdruk, blyk uit die feit dat na lidmate wat nie met die Kommissie se siening oor die onderhawige sake sou saamstem nie, verwys is as persone wat
 - *** die "rightwing" van die Kerk is
 - *** met behulp van die WARC beheer moet word
 - *** onbekeerde harte het
 - *** faksies is wat ekumeniese bande sonder rede teenstaan.
- (Sien Notule van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van Junie 2006 en die bylae daartoe.)
- ** Voormelde het 'n klimaat geskep wat allermins bevorderlik was vir rustige gesprek en deurdagte besluitneming.
 - * Die ouderlingevergadering het dus tot die gevolgtrekking gekom dat die voorgestelde wysiging
 - ** nie voorsiening maak vir die behoud van die volkskerkbegrip nie
 - ** ingrypende gevolge vir die leer van die Kerk kan inhou
 - ** die identiteit van ons Kerk aantas sonder genoegsame gronde
 - ** nie aanvaar behoort te word nie.
 - * Derhalwe word die 69ste Algemene Kerkvergadering versoek om nie die voorgestelde wysiging te aanvaar nie.

BESLUIT**1. Die beskrywingspunt verval.****BESKRYWINGSPUNT 36: RING VAN HEIDELBERG****HANDHAWING VAN ORDEREËL 4**

Die ringsvergadering spreek hom onomwonde uit vir die behoud van Ordereël 4 soos tans in die Kerkorde verwoord.

Motivering

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is sedert die ZAR volkskerk. Daarom onderskryf ons dié wyse van kerkwees, gesien dat
 - ** ons vir een en 'n halwe eeu ons kerkwees só verstaan het. Hoekom het dit nou in 'n vreemde politieke bedeling vir party mense 'n probleem geword ?
 - ** dit teologies verantwoordbaar is. Indien dit vandag nie teologies aanvaarbaar is nie, beteken dit dood eenvoudig dat die NHKA vir een en 'n halwe eeu 'n valse Kerk was.
 - ** die Kerk dié vorm van kerkwees nog altyd gehuldig het, gesien die opdrag om sy verstaan van kerkwees in publikasies (deur die Kerk uitgegee) te verwoord.
 - ** dié wyse van kerkwees begrend word in die genadeverbond.
 - ** dit in lyn is met ons verstaan en interpretasie van die belydenisskrifte.
- * Derhalwe verwerp ons die mening van die huidige Bybelwetenskaplikes (nie meer teoloë) wat met die volkskerkgedagte wil wegdoen, om die volgende redes:
 - ** Hulle wil waarskynlik polities korrek wees in die nuwe Suid-Afrika en wil saam sing in die wêreldkoor van die humanis en liberalis.
 - ** Hulle nuwe insigte is nog nie deur die maatstaf van die tyd beoordeel nie.
 - ** Dit is waarskynlik maar net goeie voetwerk in die ekumeniese wêreld.
- * 'n Multikulturele kerk is die enigste alternatief vir die volkskerk. Dít sal die doodsvonnis van die NHKA beteken, maar ook duisende lidmate se lojaliteit en geloofsbeoefening in flarde skeur.

- * Indien ons dié weg sou gaan, hef ons in 'n sekere sin ons apostolaatsopdrag op. Dan kan ons ook maar die werk van Bybelvertaling staak, gesien dat alles dan deur die medium van Engels sal geskied.
- * Die NHKA mag nie en sal nie verraad pleeg teenoor 'n voorgeslag deur hulle teologiese arbeid onder verdenking te plaas nie.
- * Die NHKA mag nie en sal hom nie waag op die eksperimentele pad van die ekumene nie.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 37: RING VAN PRETORIA

GESPREKSGELEENTHEDE IN EKUMENIESE EN SINODALE VERBAND

Die rade vir Kerk en Teologie en Ekumene reël gespreksgeleenthede op gereëldde grondslag in ekumeniese en sinodale verband. Tydens dié geleentheid word ekklesiologiese inhoude bespreek. Dit sluit in die taak van die kerk en teologie ten opsigte van volkskerk en verinheemsing, eenheid en verskeidenheid, 'n teologiese perspektief op antropologie, ensomeer.

Motivering

Die gesprek wat tans in die Kerk gevoer word en reaksie vanuit gemeentes in die ring, laat blyk dat daar op verskillende terreine 'n impasse bereik is. Die impasse kan toegeskryf word aan 'n gebrek aan deurdagte en grondige gesprekvoering. Die vergadering versoek dat die gesprek voortgesit word en deur die voortgesette gesprek soveel as moontlik aandag te skenk aan perspektiewe, inhoude en grondings nie net binne die Kerk nie, maar ook in ekumeniese verband.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Dr JA Beukes	Bethal	29 September – 11:15 tot 14:30
Ds JP du Preez	Van Der Hoff	29 September – 08:30 tot 09:30
Oudl HN Kriek	Potchefstroom-Noord	30 September tot 1 Oktober
Dr FJ Labuschagne	Sasolburg	1 Oktober
Ds A Nieuwhof	Witbank/Witbank-Noord	29 September – oggendtee tot middagete
Ds MJ Redelinghuys	Oos-Londen	Duur van vergadering
Ds PR Schoeman	Koornfontein	Duur van vergadering
Ds E Sheppard	Vaalpark	1 Oktober – vanaf etenstyd
Ds PL Steenkamp	Saffierkus	29 September – 08:30
Ds JM van Staden	Gaborone	29 September
Ds A Viljoen	Pinetown	28 September – aand
Ds CJ Viljoen	CSO	28 September – aand
Ds JJ Viljoen	Koornfontein	30 September
Ds PB Viljoen	Alberton	30 September – oggend en middag

---oOo---

4.3 KERK

BESKRYWINGSPUNT 38: RING VAN BLOEMFONTEIN

WYSIGING VAN FORMULERING VISIE VAN DIE KERK

Die woord "gebed" word oorweeg in die plek van die woord "droom" in die formulering van die Kerk se visie.

Die sin lees dan soos volg:

Ons gebed is dat alle mense in Jesus Christus sal glo as hoop vir die wêreld.

Motivering

"Droom" skep die verkeerde beeld van 'n saak of uitkoms wat nooit ver-wesenlik kan word nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

---oOo---

Hoofstuk 5

Verkondiging

69ste Algemene Kerkvergadering

5. VERKONDIGING

5.1 WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS

5.1.1 RAAD VIR EREDIENS

5.1.1.1 **Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering wat as opdragte aan die Raad vir Erediens gegee is**

- * Bepaling van Lydensweke
- * Inligtingstuk oor kerklike jaar
- * Aanvaarding van die hersiene diensboek
- * Riglyne vir gebruik van tegnologiese hulpmiddels in en om die erediens
- * Uitgangspunte oor kerkmusiek. In die verband is die volgende van belang met die oog op die 69ste Algemene Kerkvergadering:
 - ** Enige lied wat van 'n lid van die Kerkliedkomitee of van enige ander persoon ontvang word, word deur die Kerkliedkomitee geëvalueer volgens die aanvaarde kriteria as riglyn. Sodanige evaluasie neem die musikologiese, teologiese, letterkundige en taalkundige aspekte in ag.
 - ** As sodanige lied deur die Kerkliedkomitee goedgekeur word, word dit op die Webblad van die Kerk geplaas vir kennisname, kommentaar en proefgebruik in en deur die Kerk.
 - ** Op die eersvolgende Algemene Kerkvergadering het die vergadering die geleentheid om die liedere te beoordeel. Goedgekeurde liedere word as deel van die Kerkboek beskou vir algemene gebruik in die Kerk.
 - ** Die Raad vir Kerkmusiek ondersoek die moontlikheid om met FLAM saam te werk ten einde kontemporêre kerkliedere vir gebruik tydens eredienste en jeugbyeenkomste beskikbaar te stel.
 - ** Die Raad vir Kerkmusiek evalueer liedere wat reeds deur FLAM goedgekeur is, en plaas dit op die Webblad van die Kerk vir kennisname, kommentaar en proefgebruik in en deur die Kerk.
- * Wisselformuliere
 - ** Die wisselformuliere wat aanvaar is, word opgeneem in die Diensboek van die Kerk.

- ** By die voorgestelde konsepwisselformulier vir die aflegging van Belydenis van Geloof wat aanvaar is vir opname in die Diensboek van die Kerk, word vrae ingewerk ter aanvulling van die formulier om reg te laat geskied aan die saak van opsig en tug en meelewing in en uitbouing van die Kerk.

5.1.1.2 **Aanvullende opdragte aan die raad**

Die raad is versoek om

- * te besin oor die tekort aan orreliste wat al hoe groter raak
- * 'n volledige CD saam te stel met al die liedere in die Liedboek wat as begeleiding in eredienste gebruik kan word
- * die liedere wat deur die Liedboekkomitee geskryf is op die webblad te plaas en na gemeentes deur te gee vir proefgebruik
- * nog 'n alternatiewe huweliksformulier te skryf.
- * studie te doen oor swak bywoning by nagmaalseredienste
- * die CD oor al die liedere van die Liedboek wat by die NG Kerk beskikbaar is, in die Kerk bekend te stel.

5.1.2 **VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS**

5.1.2.1 **Gebruik van elektroniese hulpmiddels in die erediens**

Hierdie beskrywingspunt is deur die vorige Raad vir Erediens op die tafel van die Algemene Kerkvergadering geplaas in 'n tyd toe die gebruik van 'n skerm en projektor in die eredienste van die Kerk begin gebruik is. Die bedoeling van die raad was dat daar riglyne gestel word wat die gebruik van die tegnologiese hulpmiddels sal laat plaasvind ten dienste en tot opbou van die erediens in die NHKA.

Daar is na die laaste Algemene Kerkvergadering en die konstituering van die Raad vir Erediens begin met die uitvoering van die besluit. Daar is besluit om 'n aantal predikante waarvan die raad bewus was wat reeds elektroniese hulpmiddels in die eredienste met groot vrug gebruik, te raadpleeg. 'n Versoek om aan so 'n byeenkoms deel te neem en ook ander persone waarvan bewus is na die byeenkoms te nooi, is uitgestuur en so 'n byeenkoms het toe plaasgevind. Tydens dié gesprek het dit vir die Raad vir Erediens duidelik geword dat die

- * gebruik van elektroniese hulpmiddels soos dataprojektors, rekenaars, ensovoorts, is reeds algemeen in die Kerk in beide stedelike en plattelandse gemeentes

- * predikante en kerkrade waarvan die raad bewus is, het die besluit rakende die gebruik van elektroniese hulpmiddels en die infasering daarvan met verantwoordelikheid en omsigtigheid hanteer. Daar is in meeste gevalle 'n proses gevolg via die ouderlingevergadering, Komitee vir Kerklike Goedere en soms selfs gemeentevergadering om tot dié stap oor te gaan. Soms is die tegnologie eers op 'n proefbasis gebruik voor 'n finale besluit geneem is
- * predikante en eredienswerkgroepe sien toe dat die elektroniese hulpmiddels op 'n verantwoordelike manier gebruik word, inaggenome die aard en samestelling van die gemeente, asook die bedieningspatroon van die gemeente. Die predikante wat die hulpmiddels gebruik was eenparig in hulle mening dat die wese van die erediens nie aangetas is nie, maar dat die kommunikasie as gevolg van die hulpmiddels die verkondiging en die erediensgebeure gedien het. Eredienswerkgroepe in meeste gemeentes het dan ook gereeld die gebruik van die tegnologiese hulpmiddels onder bespreking geneem, geëvalueer en terugvoer daarvoor gedoen
- * gemeentes waar die elektroniese hulpmiddels gebruik is en wat daarvoor aan die raad terugvoer gedoen het, het die hulpmiddels positief beleef en as diensbaar in die erediens en erediensgebeure ervaar. Die raad is nie bewus van een gemeente waar die tegnologie op 'n proefbasis gebruik is en wat daarna besluit het om nie verder van die hulpmiddels gebruik te maak nie. Volgens terugvoer ontvang was daar selfs ouderlinge en lidmate wat aanvanklik huiwerig was oor die gebruik van die tegnologie wat na verloop van tyd ervaar het dat dit wel tot diens en opbou in die erediens gebruik is.

In die lig daarvan is die Raad vir Erediens oortuig dat 'n studie oor die prinsipiële uitgangspunte of elektroniese hulpmiddels in die erediens gebruik kan word, nie sinvol is nie. Die hulpmiddels word reeds gebruik. Die raad is van mening dat enige hulpmiddel wat in diens van die erediens en die ontmoeting van God met sy gemeente kan staan, gebruik behoort te word, behalwe as dit die gewyde karakter en wese van die erediens as ontmoetingsgebeure (soos dit in die Diensboek verwoord word) sou aantast. Hierdie beginsel is van toepassing op elektroniese hulpmiddels, asook enige ander tegnologie soos klanksisteme, beligting, opname fasiliteite, die orrel of enige tegnologiese hulpmiddel van watter aard ook al wat in en om die erediens gebruik kan word.

As riglyn vir die gebruik van die elektroniese hulpmiddels stel die Raad vir Erediens die volgende twee aspekte voor:

- * Voordat enige gemeente sou besluit om sodanige hulpmiddels te gebruik, moet deeglik navorsing gedoen word oor die spesifikasies ensovoorts, van die projektor en skerm wat nodig gaan wees in 'n

spesifieke kerkgebou en die spesifieke behoeftes van die gemeente. Die projektor moet sterk genoeg wees om 'n goeie beeld te lewer ten spyte van die hoeveelheid lig wat in die kerkgebou is. As die tegnologie nie 'n goeie kwaliteit beeld lewer nie, kan dit nie die positiewe rol vervul in die erediens van die gemeente nie. Dan word dit 'n bron van frustrasie. Daar moet gekyk word na watter soort skerm die beste in die gemeente se kerkgebou sal werk. Daar moet altyd gelet word dat daar so min as moontlik afbreuk gedoen moet word aan die estetika van die kerkgebou. In meeste groot sentra is daar kundige persone en instansies wat gemeentes in dié verband kan adviseer.

- * Die persoon wat die samestelling van die inligting doen wat geprojekteer gaan word, moet altyd die wesenskarakter van die erediens in ag neem. Daar behoort in eenvoud en met styl gewerk te word. Vlieënde en ontploffende letters pas nie by die erediens nie en dien nie die kommunikasie en verkondiging wat in die erediens moet plaasvind nie. Indien van grafika gebruik gemaak word, moet dit met groot verantwoordelikheid gekies word. Beelde/foto's/grafika wat onnadenkend gekies word, verwar gemeentes en trek mense se aandag af van die boodskap wat deur die hele erediens gekommunikeer moet word en kan maklik die gewyde karakter van die erediens laat skipbreuk ly. Dit is voor die handliggend dat met groot presiesheid na iets so eenvoudig soos spelling gelet moet word.
- * Daar behoort genoegsame toerusting en opleiding verskaf te word aan die persoon wat die rekenaar moet beman tydens die eredienste. 'n Groter gebruik van tegnologie bring mee dat daar deegliker beplanning van die erediens as geheel en elke rolspeler in die liturgie moet plaasvind.

Die Kerk gebruik reeds vir eeue die tegnologie van die tyd om die evangelie op so effektiewe manier moontlik by mense uit te bring – ook tydens die eredienste. Elke nuwe vorm van tegnologie vra 'n verantwoordelike nadenke oor of die tegnologie en hoe die tegnologie in diens van die Kerk en die erediens gebruik kan word. Dit is belangrik dat elektroniese hulpmiddels gesien word vir presies wat dit is: Hulpmiddels wat ook in diens van die Kerk kan staan en wat gebruik kan word binne die raamwerk van hoe die Kerk dink oor verkondiging en die erediens. Die Raad vir Erediens is oortuig dat die NHKA op 'n versigtige en verantwoordelike manier op die pad stap.

BESLUIT

- 1. Die besluit word met dank aanvaar.**

5.1.2.2 Bepaling van die Lydensweke

In antwoord op navrae, het die raad na bespreking tot die slotsom gekom dat die Lydenstyd sewe Lydensweke omvat. Ses Sondae in die Lydenstyd word gevier, terwyl die sewende week op Paassondag uitloop.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

5.1.2.3 Die nuwe Diensboek

Die raad het die opdrag gehad om die nuwe Diensboek af te handel volgens die riglyne gestel deur die vorige besluite van die Algemene Kerkvergadering. Die Diensboek is op 5 Februarie 2009 deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang en daarna in die Kerk versprei.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

5.1.2.4 Ander sake deur die raad hanteer

Die raad het onder andere die volgende sake hanteer:

(i) **Navraag oor doopprosedure**

Die komitee het in Oktober 2009 'n skrywe ontvang waarin navraag gedoen is oor die regte wyse waarop 'n baba ten doop gebring behoort te word. Die saak is na die Komitee vir Liturgiese Geskrifte verwys wat soos volg geantwoord het:

Daar is nie riglyne in die Bybel oor wie die baba moet vashou terwyl hy/sy gedoop word nie. Deur die eeue het verskillende persone babas vasgehou. Dit sluit ouers, grootouers en predikante in. Elkeen van hierdie gebruike kommunikeer sy eie boodskap. Wanneer die ouers die baba vashou, dra dit iets oor van die verantwoordelikheid wat hulle aanvaar ten opsigte van die doopbelofte. Wanneer die grootouers die baba vashou, dui dit op die groter verband waarin die genadeverbond funksioneer. Wanneer die predikant die baba vashou, kommunikeer dit onder andere dat die doop 'n handeling is waarin God sy genade betoon wat onafhanklik is van ander partye.

Die gebruik wat die meeste voorkom in die Nederduitsch Hervormde Kerk is dat die ouers die baba vashou, gewoonlik die ma. Die komitee is van mening dat daar baie versigtig omgegaan moet word wanneer 'n ander gebruik gevolg word. Die predikant behoort eerstens met die ouers daaroor gesprek te voer. Dit sal ook goed wees indien hy/sy aan die gemeente verduidelik waarom iemand anders as die ouers die baba vashou. Dit kan bydra tot sinvolle kommunikasie oor die betekenis van die doop. Wanneer dit langs dié weg gedoen word, kan dit nuut kommunikeer oor die boodskap van die doop.

BESLUIT

1. Die riglyn van die Raad vir Erediens oor die doopprosedure word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 39: KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE

LITURGIESE VRYHEDE: NAKOM VAN GESTELDE RIGLYNE

Tans word op groot skaal liturgiese vryhede in gemeentes van die Kerk toegepas. Ouderlingevergaderings word gemaan om hulle taak in verband met die liturgie nougeset na te kom en toe te sien dat daar nie buite die gestelde riglyne van die Kerk opgetree word by die inrig van eredienste nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 40: KOMITEE VIR KERK EN TEOLOGIE

LEES VAN TIEN GEBOOE EN LIEFDESgebod BY EREDIENSTE

In eredienste word die Tien Gebooe (Eksodus 20/Deuteronomium 5) en die liefdesgebod (Markus 12, Matteus 22, Lukas 10) nie ten koste van die ander meer gelees nie. Die weglaat van enige van hierdie twee geskied hoogstens by uitsondering. Die wet en die geloofsbelydenis moet deur die ouderling gelees word.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**
- 2. Die gedagtes van die beskrywingspunt word verwys na die Raad vir Erediens.**

BESKRYWINGSPUNT 41: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 5.1.5: PREDIKING IN DIE KERKLIKE JAAR

Ordinansie 5.1.5 word soos volg gewysig:

5.1.5 Die prediking word kerklik gerig deur

- (i) die kerkjaar soos verwoord in die Kerkboek.**

Motivering

- * Die huidige bewoording is onvolledig.
- * Die huidige bewoording is nie in lyn met die eeue oue tradisie in die res van die wêreld nie. (g) en (f) is verkeerd bewoord, terwyl ander belangrike feesdae soos Epifanie, Palmsondag en Ewigheidsondag weggelaat word.
- * Die huidige (g) en (f) is vreemde formulering.
- * Die huidige formulering is nie in pas met die kerklike kalender nie.
- * In plaas daarvan om alles te wil beskryf, moet daar eerder slegs na die Diensboek verwys word waar alles volledig beskryf word. Die inhoud van die Diensboek word ook deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur.
- * Die Ordinansie word soos volg gefinaliseer:
 - 5.1.5 Die prediking word kerklik gerig deur**
 - (i) die kerkjaar soos verwoord in die Kerkboek.**
 - (ii) besondere dae, naamlik,**

- (a) jaarlikse bid- en dankdae vir die oes
- (b) verootmoediging-, bid- en dankdae wat van tyd tot tyd aangekondig word.
- (iii) die leer van die Kerk soos vervat in die belydenisskrifte en in die besonder deur die Heidelbergse Kategismus in 'n siklus van drie jaar.

* Die Raad vir Erediens word later versoek om die nodige aanpassing in die Diensboek te doen.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

5.1.2.5 Verslae van die komitees van die Raad vir Erediens

(i) *Verslag van die Komitee vir Kerkmusiek*

(a) Konservatorium vir Kerkmusiek

(aa) *Dosente en studente*

Die dosente by die Konservatorium is mev Margaret van der Vegt en mnr René Mathlener. Studentegetalle by die Konservatorium bly min of meer dieselfde op ongeveer 25 studente. Lidmate van verskeie kerke word opgelei. Deur die toegepaste opleiding in begeleiding van kerk-sang en die speel van gepaste voor- en naspele, voldoen die Konservatorium in 'n behoefte wat nie deur universitêre en ander instansies aangespreek word nie.

BESLUIT

- 1. Kerkrade moedig orreliste aan om elke geleentheid tot opleiding te benut.**
- 2. Kerkrade word versoek om die koste of 'n deel van die koste van hulle orreliste se opleiding te betaal.**

(bb) *Orreleksamens*

Orreleksamens word elke jaar in Junie en Desember afgelê. Vir die tydperk Desember 2007 tot Desember 2009 het 16 kandidate orreleksamens afgelê. Die meeste inskrywings is studente van die Konservatorium.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**

(cc) *Susan Engelbrecht Beursfonds*

Twee studente word tans deur die Susan Engelbrecht Beursfonds ondersteun. Beide is toegewyde studente wat om verskeie redes ondersteuning nodig het. Voortgesette hulp sal van tyd tot tyd geëvalueer word.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**

(b) Instituut vir Kerkmusiek in Suid-Afrika – IKSA

(aa) *Diploma in Himnologie*

Belangstelling vir die Diploma in Himnologie is standhoudend en 50 persone het reeds die kursus vir die diploma suksesvol voltooi.

BESLUIT

- 1. Predikante, orreliste en lidmate word genooi om die kursus te deurloop.**
- 2. Kerkrade word versoek om die koste of 'n deel van die koste van die kursus vir kursusgangers te betaal.**

(bb) *Diensboek*

Vanuit IKSA het dr EC Kloppers 'n omvattende bydrae ten opsigte van die nuwe Diensboek gelewer, met studiestukke ten opsigte van uitgangspunte vir die erediens, moontlike ordes met deelnemers, en die Kerkjaar en simboliek. Die stukke is in die Diensboek opgeneem. Sy het ook die liturgie vir die ingebruikneming van die Diensboek op 15 Februarie 2009 saamgestel. Dit is elektronies na alle gemeentes in die Kerk gestuur. Positiewe terugvoer is ontvang.

Met die Diensboek is daar reeds, en word steeds 'n nuwe bewussyn vir die Kerkjaar en vir die verskillende handeling in die erediens geskep.

Dit sal hopelik ook daartoe bydra dat die verskeidenheid van liedere in die Liedboek meer toepaslik en funksioneel benut sal word.

BESLUIT

- 1. Predikante neem inhoudelik deeglik van die inhoud van die Diensboek kennis.**
- 2. Kerkrade word aangemoedig om die Diensboek as toerusting te gebruik tydens ouderlingevergaderings en Bybelstudiegeleenthede.**

BESKRYWINGSPUNT 42: GEMEENTE ZEERUST

VERVANGING VAN LITURGIESE RAAMWERK VAN DIE DIENSBOEK

Die liturgiese raamwerk van die Diensboek word vervang met diensordes soortgelyk aan die diensordes van die vorige Diensboek.

Motivering

- * Die vermeende verryking van die erediens met liturgieë wat eku-meniese en selfs Roomse elemente bevat, is nie naastenby 'n Re-formatiese verryking nie. Waar die "moontlike liturgieë" gebruik word om persoonlike "kreatiewe inkleding" en die kunsmatige re-spons daarop te bewerkstellig, is dit in teenstelling met die groot-ste verryking wat geleë is in die onverganklike goud van die Woord van God.
- * Die vae verskeidenheid en grensloosheid van die nuwe diensorde verbreek die eenheid van ons Kerk wat die erediens betref.
- * Baie lidmate en gemeentes vind die nuwe beweging in die liturgie 'n ongelukkige verarming van ons historiese identiteit en gepaard-gaande eerbied in ons Kerk.
- * Die vreemdsoortigheid en grensloosheid van die diensordes kal-der ons lidmate uit tot kerkvreemdes, veral waar daar geen ander Reformatoriese kerk in Afrikaans bestaan nie.
- * Die akkommodasie van verskeidenheid en persoonlike voorkeure van wat elke liturg of ampsdraer of lidmaat verkies, stoot die karak-

ter van die erediens al verder weg van 'n Godstoewyding na 'n verhumanisering waar menslike behoeftes die botoon voer.

- * Die liturg, orrelis, ampsdraer en lidmate se kreatiwiteit in die erediens verkeer in gevaar om te kompeteer met mekaar in teenstelling met wat ons Skepper in Sy Woord ons bied.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

(cc) *Toerusting en navorsing*

Voortdurende toerusting rondom die Diensboek, die Kerkjaar en die kerklied, bly steeds noodsaaklik. Deur die nuwe Diensboek is ook 'n nuwe behoefte aan toerusting rondom die inrigting van eredienste gegenereer. *Lied en Liturgie*-byeenkomste in ringe en gemeentes vind op 'n gereelde basis plaas.

Artikels met die oog op toerusting verskyn elke maand in 'n rubriek in *Konteks*. Sommige maande word moontlike liturgieë vir 'n bepaalde Sondag in die Kerkjaar geplaas. 'n Liturgie wat in kleur gedruk is, is in samewerking met dr WC Kloppers vir die ADV se Bejaardesorgsondag op 20 September 2009 saamgestel en vir gebruik deur die Kerk versprei.

Artikels verskyn verder ook in *Die Hervormer* en *e-Hervormer*. Navorsing, advies, reaksie op navrae, toerusting rondom die gebruik van liedere en agtergrond oor liedere en beskikbare CD's, word voortgaande gelewer.

BESLUIT

- 1. Kerkrade en gemeentes maak van die geleenthede vir toerusting gebruik.**
- 2. Kerkrade en gemeentes maak gemeentelike bewus van toerustingsartikels in *Konteks* en *Die Hervormer*.**

(dd) *Kalender volgens Kerkjaar*

Vanuit IKSA is nuut navorsing gedoen vir die *Almanak* ten opsigte van die datums in die Kerkjaar. 'n Wesenlike inset is gelewer op die komitee wat vir die eerste keer 'n indeling volgens die Kerkjaar vir die 2010

kalender vir die Kerk gedoen het. Hierdie konsepkalender is deur SENTIK versprei.

BESLUIT

- 1. Kerkrade maak van die Kerkjaarkalender gebruik, veral om bewussyn vir die Kerkjaar by gemeentelede te verskerp.**

(ee) *Elektroniese projektering van liedere uit die Liedboek van die Kerk*

Waar gemeentes van elektroniese projektering van liedere gebruik maak, word dikwels klagtes van gemeentes ontvang oor beeldmateriaal wat agter die teks en musieknotasie geprojekteer word en wat die leesbaarheid van die teks geweldig belemmer. Die beeldmateriaal pas ook dikwels nie by die teks van 'n lied nie en is eerder teen-kommunikatief.

Op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Komitee vir Kerkmusiek, het dr EC Kloppers met *Lux Verbi* geskakel om hierdie probleem te probeer oplos en om die grafiese materiaal te laat verwyder. Herhaaldelike skakeling met mnr Stephan Spies van *Lux Verbi* het nog niks verder opgelewer nie.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

(ff) *CD's Liedboek van die Kerk*

Verskeie gemeentes doen navraag oor *CD's vir gemeentesangbegeleiding* waar gemeentes nie oor 'n orrelis beskik nie. Daar is 'n opname van die volledige Liedboek met orrelbegeleiding by *Bybel-Media* beskikbaar.

Gemeentes word ook herinner aan die CD van die Konservatorium vir Kerkmusiek met 'n verskeidenheid liedere wat bepaalde liturgiese funksies verrig en wat by troues en Bybelstudies gebruik kan word.

BESLUIT

- 1. Gemeentes word daarop gewys dat 'n volledige CD met al die liedere in die Liedboek beskikbaar is by Bybel-Media.**

(c) Tekort aan orreliste

Daar word voortdurend gewerk om orreliste op te lei en nuwe studente by die Konservatorium te werf. Dit is egter moeilik om op 'n groot skaal nuwe orreliste te werf. Die belangstelling in die instrument verminder omdat daar kerke is wat nie meer van die orrel as begeleidingsinstrument gebruik maak nie. Daar is 'n tekort aan orreliste besig om te ontwikkel, veral op die platteland. Daar is verskeie redes daarvoor. Orreliste word nie altyd vergoed ooreenkomstig hulle werksomstandighede nie. Hulle wil nie meer gebind wees om elke Sondag te speel teen die minimale vergoeding wat hulle soms ontvang nie. Hulle kundigheid word ook in baie gevalle misken.

BESLUIT

- 1. Kerkrade sien toe dat hulle orreliste billik behandel word wat betref salarisskale en arbeidspraktyke, dienslewering en ondervinding van orreliste.**
- 2. Kerkrade sien toe dat die kundigheid en vermoëns van hulle orreliste erken word, dat daar goeie samewerking tussen orreliste en predikante is en dat orreliste die gegewens rakende die erediens betyds kry om ook insette te lewer waar nodig.**
- 3. Gemeentes en kerkrade identifiseer moontlike jong orreliste met die oog op 'n nuwe geslag wat opgelei moet word. Kerkrade bied aan orreliste wat opgelei word die geleentheid om op die gemeente se orrel te oefen.**

(d) Orrelistescale

Lede van die komitee doen elke jaar aanbevelings rakende skale vir die vergoeding van orreliste. Dit word deur mnr P Beukes aangepas en tesame met 'n brief wat algemene riglyne bevat, deur die Administrateur na die gemeentes uitgestuur.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

(e) Konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste

Die konsepooreenkoms en pligtestaat van orreliste is in die verslagtyd opgedateer.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**(f) Advies rakende orrels

Advies is uitgebring rondom verskillende orrels. Soms word orrels verkoop ter wille van elektroniese oftewel rekenaarorrels, omdat kerkrade glo die instandhouding van pyporrels is te hoog. Kwotasies van verskillende orrelbouers moet egter altyd oorweeg word. Die klank van 'n rekenaar kan nooit opweeg teen dié van 'n pyporrel nie.

Orrels gaan ook vir die Kerk verlore waar gemeentes saamsmelt en die kerkgebou verkoop word, sonder om die orrel in ag te neem. Die Komitee vir Kerkmusiek versoek om reeds vroeg in so 'n verkoopproses ingelig te word oor die moontlikheid, sodat die nodige advies in dié verband verleen kan word en orrels vir die Kerk behoue kan bly.

BESLUIT**1. Kerkrade word gewys op 'n vroeëre besluit van die Algemene Kerkvergadering dat die Komitee vir Kerkmusiek in alle onderhandelinge rondom die verkoop en koop van orrels vroegtydig geken moet word.**(g) Saalorrel: Kerkkantoor

Die omvattende skoonmaak van die orrel in die saal en verskuiwing van die speeltafel was nodig sodat dit uit die spervuur kan wees van eredienste wat in die saal gehou word. Die orrel is suksesvol skoongemaak en die speeltafel is verskuif.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**(h) Bevordering van die kerklied en verspreiding van inligting

Die webtuiste van die Kerk kan effektief gebruik word vir verspreiding van inligting oor dit wat in die Kerk op die terrein van die kerklied gebeur. Gemeentes word uitgenooi om inligting rakende gebeure rondom die kerklied deur te gee.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**(i) Kerkliedkomitee(aa) *FLAM*

(**Funky Liedere vir 'n Aan-die-brand Musiek-bediening**): Die 68ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat die moontlikheid om met *FLAM* saam te werk, ondersoek moes word ten einde kontemporêre kerkliedere vir gebruik tydens eredienste en jeugbyeenkomste beskikbaar te stel. Die komitee het die Komitee vir Kerkmusiek geken in die saak en uitgesoekte liedere is geëvalueer en navraag by CCLI en ds Fanie Engelbrecht het laat blyk dat daar geen moontlikheid is om aan die bestaande liedere te verander nie. Dit kan oorweeg word om later navraag te doen oor die moontlikheid om slegs sekere liedere in 'n nuwe bundel op te neem.

VONKK (Voortgesette Ontwikkeling van Nuwe Klassieke Kerkmusiek) is 'n nuwe inisiatief in die NG Kerk waarby onder meer Jacques Louw en Daleen Kruger betrokke is. Dr FJ Boshoff en ds J F van der Merwe het 'n vergadering op uitnodiging bygewoon en die Raad vir Erediens word versoek om erns te maak met die uitnodiging om aan **VONKK** se werksaamhede deel te neem.

BESLUIT**1. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Die Raad vir Erediens identifiseer kundiges op die terrein van kontemporêre geestelike musiek. Die komitee stel 'n bundel saam van kontemporêre kerkliedere vir goedkeuring deur die AKV en gebruik tydens eredienste en jeugbyeenkomste.

(bb) *Psalms*

Die Komitee het inligting in verband met *Empiriese navorsing oor die funksionaliteit van psalmsang in die NG Kerk in Suid-Afrika en Namibië* onder die aandag van die Komitee vir Kerkmusiek gebring.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****(cc) Nuwe kategorie van liedere**

Die Kerkliedkomitee het kennis gegee aan die Komitee vir Kerkmusiek en die Raad vir Erediens dat daar liedere mag kom wat as ongewoon vir die erediens beskou kan word, maar tog by ander geleenthede gesing sou kon word, met die oog daarop dat die Algemene Kerkvergadering dit kan oorweeg of daar 'n kategorie vir hierdie soort liedere geskep moet word.

BESLUIT

- 1. 'n Nuwe kategorie van liedere wat in aard dalk nie sal inpas by die gewone eredienstye van gemeentes nie, maar by jeuggeleenthede, word geskep.**
- 2. Die liedere word soos beskikbaar in die Kerk bekend gestel.**

(dd) Nuwe liedere vir opname in Kerkboek

Die Kerkliedkomitee bied graag aan u hierdie nuwe liedere wat bedoel is vir gebruik in die erediens. Sommige liedere het nuwe woorde op bestaande, reeds gebruikte melodieë. Ander liedere het nuwe woorde op bestaande melodieë, maar melodieë wat nog nie in ons eredienste gebruik word nie. Hier is ook liedere wat heeltemal nuutskeppings is, nuwe woorde met nuwe melodieë. Hierdie liedere is die resultaat van besondere samewerking tussen digters, komponiste, musici, teoloë en taal- en letterkundiges.

Die Kerkliedkomitee het ook probeer hou by die kriteria wat tydens die vorige vergadering as riglyn aanvaar is. Die aanslag van die liedere wissel van meer tradisioneel enersyds tot meer kontemporêr andersyds. Voortdurend is egter rekening gehou met vorige besluite van die vergadering rakende die Kerklied en is probeer om binne die neergelegde bane en norme te bly. Die bedoeling bly steeds dat ons tot eer van die Here sal sing. Die Kerkliedkomitee vertrou dat u hierdie liedere hiervoor bruikbaar sal vind.

BESLUIT

- 1. Die volgende liedere word opgeneem in die Kerkboek:**

1.1 Toetrede

- * Heilige Here God ('Agios 'o Theos)
- * Kom laat almal hier teenwoordig (Advent)
- * Hoe lief het ek u woning, Heer (Psalm 84)

2 Lofsange

- * God is my lied (melodie LvdK 198)
- * Prys Hom wat alle gawes gee (Doksologie)

1.3 Skuldbelydenis

- * Ons kom buig voor U in eerbied neer

1.4 Gebede

- * Gebed by die erediens
- * Met die breek van hierdie dag
- * Dankie, o Heer vir hierdie dag (aandlied)

1.5 Sakramente

- * Aan die tafel van ons Heer (Nagmaal)
- * Vol van vreugde (Doop)

1.6 Vertroue

- * Wees U, o Here, my uitsig, my hoop
- * U, Heer, is my Herder
- * Leer ons op U wag, o Here
- * Wie kan peil hoe diep lê hartseer

1.7 Wegsending

- * Simeon se lied
- * O Heer ons het gehoor

1.8 Seën

- * Kom, Heer, seën ons
- * Gebed om seën
- * Die Heer is voor jou (Ierse seënbede)
- * Mag die vrede van ons Hemelvader

1.9 Bybelliedere

- * Jesaja het lank t'rug

1.10 Lydenstyd

- * Hoe groot is al u liefde, Heer (kopiereg moet nog uitgeklaar word.)

1.11 Opstanding

- * Hy het oorwin

1.12 Ewigheidsondag

- * Met dankbaarheid dink ons aan al ons geliefdes

2. Die liedere word in die Kerk beskikbaar gestel.**BESKRYWINGSPUNT 43: GEMEENTE BLOEMFONTEIN-WES****WYSIGING VAN BEWOORDING IN GESANGE WAT VERWYS NA JESUS SE "KINDERS"**

Die woorde in gesange wat verwys na Jesus se "kinders" word vervang met Jesus se "mense".

Motivering

Vergelyk byvoorbeeld Gesange 515, 599 en die Kindergesange.

Teologies gesproke is ons kinders van die Vader en nie van Jesus nie.

BESLUIT**1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.****(ii) Verslag van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte****(a) Inleidend**

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte het die opdrag van die 68ste Algemene Kerkvergadering om sekere vrae tot die wisselformulier vir die aflegging van openbare geloofsbelydenis by te voeg, afgehandel. Dit is opgeneem in die Diensboek van die Kerk.

Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering is verskeie wisselformu-

liere voorgelê en goedgekeur. Die Komitee het na dié vergadering besluit om nog een wisselformulier en een wisselverklaring op te stel. Dit is vir die formulier vir die bevestiging van dienaars van die Woord en die verklaring by die benoeming van kategete. Die oorspronklike opdrag aan die Komitee vir Liturgiese Geskrifte wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 2004 gegee is, was dat wisselformuliere kort moet wees. Die komitee het met die wisselformuliere gepoog om dié opdrag uit te voer.

Die bedoeling van die wisselformuliere is nie om die bestaande formuliere te vervang nie, maar eerder om sekere aspekte wat nie in die bestaande formuliere uitgelig word nie, te beklemtoon. Die liturg het die vryheid om te besluit watter formulier gebruik behoort te word.

(b) Wisselformulier vir die bevestiging van dienaars van die Woord

Die bestaande formulier vir die bevestiging van dienaars van die Woord steun sterk op die herderkudde model van kerkwees. Die komitee het besluit om 'n wisselformulier op te stel wat nie pertinent die herderkudde model noem nie. Dit laat ook die moontlikheid om predikante te bevestig wat vir 'n besondere opdrag benoem is. Die klassieke formulier laat geen moontlikheid hiervoor nie. Nadat dit opgestel is, is dit deur die Kerk gestuur vir kommentaar. Onderstaande is die finale produk wat die komitee voorlê:

Konsepwisselformulier vir die bevestiging van dienaars van die Woord

Gemeente van ons Here, Jesus Christus

God, die Vader, verlos die wêreld deur die dood en opstanding van sy Seun, Jesus Christus. Deur die Heilige Gees wek God geloof in mense en rus Hy hulle toe om die evangelie te verkondig en diensknegte in die wêreld te wees. Hiervoor rus die Gees alle gelowiges toe met gawes ooreenkomstig die dienswerk waarvoor hulle geroep is. Hy roep ook sekere gelowiges, soos predikante, om in besondere diens te staan.

Jesus Christus dien as voorbeeld vir die gesindheid waarmee gelowiges hulle dienswerk verrig. Predikante verrig hulle taak nederig en met liefdevolle toewyding.

Predikante verkondig God se Woord in die wêreld deur die prediking, die bediening van sakramente, gebed en die pastorale versorging van mense. Hierdie verkondiging rus gelowiges toe, versterk hulle geloof en begelei hulle om tot eer van God te leef.

Ten einde so diensbaar te wees, is dit noodsaaklik dat predikante in 'n verhouding met God moet leef. Hulle moet die Bybel nougeset bestu-

deer en genoeg tyd inruim vir gebed en besinning. Elke gemeente het die verantwoordelikheid om toe te sien dat die predikante geleentheid het vir geestelike groei en geestelike versorging. Net so moet hulle die tyd en ruimte ontvang om aandag te gee aan persoonlike verhoudings en liggaamlike rus.

Ten slotte, predikante is deel van die kerk van die Here en moet daarom as lig vir die wêreld hulle dienswerk verrig. In hulle lof en aanbidding, hulle danksegging en onderlinge gemeenskap, hulle barmhartigheid en verkondiging van die Woord van die Here, laat hulle hulle lig in die wêreld skyn.

Geliefde suster/broer, N, u is na hierdie gemeente beroep om die dienswerk soos die ouderlingevergadering dit saam met u bepaal, te doen. Voordat u as dienaar van die Woord bevestig word, moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

OF

Geliefde suster/broer, N, u is deur die (gemeente/naam van meerdere vergadering) benoem om dienswerk soos met u ooreengekom, te verrig. Voordat u as dienaar van die Woord bevestig word, moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

- * *Ten eerste:* Glo u dat u wettig deur die gemeente/meerdere vergadering en daarom deur God self tot hierdie diens geroep is?
- * *Ten tweede:* Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die enigste Woord van God en die volkome boodskap van verlossing is, en verwerp u alles wat daarmee in stryd is?
- * *Ten derde:* Beloof u om hierdie werk getrou en met oorgawe te doen en te leef soos God in sy Woord van u verwag? Sal u die Christelike vermaning en dissipline van die Kerk aanvaar indien u die werk nie doen soos u beloof het nie?

Hierop moet sy/hy antwoord: Ja.

(Al die teenwoordige dienaars van die Woord (uit al die kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag as die NHKA staan) word nou na vore geroep om deel te neem aan die handoplegging of die gee van die regterhand van gemeenskap. Handoplegging¹ vind plaas as iemand georden

¹ Handoplegging. Die predikant wat georden word kniel. Die teenwoordige dienaars van die Woord staan voor of om die predikant wat georden word. Hy/hulle plaas hulle regterhand(e) op die kop van die predikant wat georden word. Indien daar meer as een predikant is wat aan die handoplegging deelneem, plaas hulle hulle hande opmekaar.

word as predikant. Vir hulle wat al voorheen gedien het, word die regterhand van gemeenskap² gegee. Tydens die ordening of die gee van die regterhand van gemeenskap word die volgende gesê:)

God, ons hemelse Vader wat u tot hierdie diens geroep het, sal u deur sy Gees toerus, u versterk en u so in u bediening lei dat u daarin verantwoordelik en vrugbaar kan werk. So sal u deur u bediening die Naam van God groot maak en sal God deur u die heerskappy van sy Seun, Jesus Christus, in die wêreld uitbrei. Amen.

(Daarna moet die bevestigende predikant van die kansel af die bevestigde dienaar en die hele gemeente soos volg toespreek:)

Geliefde suster/broer en mededienaar in Christus: U moet God liefhê en op Hom vertrou. Verryk u geloofslawe voortdurend en bid God om u daarin te help. Sien om na u self, u huisgesin en almal wat die Here onder u sorg geplaas het. Doen u werk getrou en wees 'n voorbeeld vir die hele gemeente wat Jesus Christus deur sy bloed verkry het en wat deur die Heilige Gees onder u sorg gestel is.

En u, onder wie hy/sy sy/haar dienswerk verrig, neem u predikant met 'n oop hart aan. Behandel haar/hom met liefde en respek want God gebruik haar/hom om u na Hom toe te lei. Bid gedurig vir haar/hom en werk saam om die evangelie in die wêreld uit te dra.

Omdat ons nie self hiertoe in staat is nie, laat ons tot God bid:

Barmhartige God en Vader, ons dank U dat U self U kerk in stand hou. Dankie dat U vir hierdie gemeente 'n predikant gegee het. Gee aan haar/hom die genade, die krag en die insig om haar/sy werk in die gemeente en die wêreld met oorgawe en na die beste van haar/sy vermoë te doen. Voorsien ook genadiglik elke dag in haar/sy en haar/sy gesin se behoeftes sodat hulle hulle werk sonder belemmering kan doen. Gee vir U gemeente die genade om haar/hom te erken as U gestuurde en om met haar/hom saam te werk tot U eer.

Ons vra dit in die naam van Jesus Christus, ons Here. Amen.

OF

Ons vra dit in die naam van Jesus Christus, ons Here, wat ons geleer het om só te bid:

Ons Vader wat in die hemel is, laat u Naam geheilig word;¹⁰ laat u ko-

² Regterhand van gemeenskap. Die teenwoordige predikante en die predikant wat bevestig word, skud blad.

ninkryk kom; laat u wil ook op die aarde geskied, net soos in die hemel.
¹¹ Gee ons vandag ons daaglikse brood; ¹² en vergeef ons ons oortredings soos ons ook dié vergewe wat teen ons oortree; ¹³ en laat ons nie in versoeking kom nie maar verlos ons van die Bose. ¹⁴ (Aan u behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid.) Amen. (Matteus 6: 9 tot 14)

OF

Ons vra dit in die naam van Jesus Christus, ons Here, wat ons geleer het om só te bid:

Vader, laat u Naam geheilig word; laat u koninkryk kom. ³ Gee ons elke dag ons daaglikse brood; ⁴ en vergeef ons ons sondes, want ons vergewe ook elkeen wat teen ons oortree; en laat ons nie in versoeking kom nie.” Amen. (Lukas 11: 2 tot 4)

BESLUIT

1. Die formulier word in die Kerk gebruik nadat redaksionele wysigings aangebring is.
2. Die formulier word verwys na die TKR vir bespreking en kennisname.

(c) Wisselverklaring by die benoeming van kategete

Die bestaande verklaring by die benoeming van kategete gaan sterk uit van die veronderstelling dat kategete onderrig gee aan katkisante en dat die kategete leermeesters is. Die komitee poog met die wisselverklaring om die gedagte dat 'n kategeet ook medegelowige is wat saam met katkisante op weg is op die voorgrond te stel. Dit lê die klem op die rol van die kategeet (of jeugwerker) anders. Ook hierdie verklaring is deur die Kerk gestuur vir kommentaar. Die finale verklaring, nadat die kommentaar bygewerk is, word soos volg aangebied:

Konsepwisselverklaring by die benoeming van kategete (en ander jeugwerkers)

Christus se verlossingswerk sluit kinders in. Die doop is die teken daarvan. Dit is egter belangrik dat ons kinders sal besef wat hierdie verlossingswerk behels, daarom beloof gelowige ouers tydens die doop om hulle kinders te leer wat die doop beteken. Hulle beloof ook om hulle kinders te laat grootword in die geloofsgemeenskap van Jesus Christus.

Die geloofsgemeenskap is die liggaam van Christus, daarom is dit 'n gemeenskap wat in alles tot eer van God moet lewe, wat die volle boodskap van Jesus Christus moet ken en aan mekaar moet oordra. Saam met die ouers behoort die hele gemeente hierdie boodskap uit te leef en aan die kinders te leer.

In die erediens, in ons gesinslewe en tydens kategete moet ons mekaar met wysheid leer en mekaar só opbou. Die Kerk gebruik kategete (en jeugwerkers) om kinders te begelei.

Die Heilige Gees rus kategete (en jeugwerkers) toe vir hulle taak. Kategete (en jeugwerkers)

- * is lief vir kinders, soos die Here Jesus lief is vir kinders
- * begelei kinders as medegelowiges
- * doen moeite om die volle boodskap van Christus te leer ken
- * is in hulle verhouding met God 'n voorbeeld vir kinders en ander medegelowiges
- * leef só saam met die kinders, dat dit tot die kinders se geloofsgroei bydra
- * verrig hulle dienswerk deeglik met die middele tot hulle beskikking
- * verrig hulle dienswerk onder leiding van die ouderlinge.

Broers en susters, ons is dankbaar dat julle in hierdie diens wil staan.

- * Belowe julle om julle dienswerk met hierdie gesindheid te verrig?
- * Belowe julle om julle deurgaans te verbind aan die Woord van God en die belydenis van die Kerk?

Wat is jul antwoord hierop?

Ja.

Mag die Here julle seën sodat julle hierdie dienswerk met liefde kan verrig.

Gemeente, betoon aan hierdie broers en susters die nodige respek. Bid vir hulle en voorsien hulle van die nodige middele om hulle dienswerk te kan verrig. Wees as gemeente self 'n voorbeeld vir mekaar. Maak die volle rykdom van Christus aan mekaar bekend. So kan ons kinders binne die gemeenskap van gelowiges ervaar wat dit beteken om in 'n verhouding met God te leef.

Ouers, kom u doopbelofte na deur 'n lewe in diens van God te lei. Bring u kinders gereeld na die erediens, kategete en ander jeugaktiwiteite sodat ons as gemeente ons verantwoordelikheid kan nakom.

Kom ons bid tot God om ons hierin te sterk.

Moontlike lied as gebed

Gesang 532: 1 en 3

Ons vader neem ons hande en maak ons één.
Versterk U self die bande – gee ons u seën.
Bind ons in u genade aan U, o Heer,
en leer ons om met dade u Naam te eer.

Heer, wees vir ons 'n Vader wat sorg en sien.
Trek ons in Christus nader om U te dien.
Laat, Heer, u Gees ons voorgaan, laat Hy ons lei,
dat ons u Woord gehoorsaam – ons aan U wy.

BESLUIT

- 1. Die formulier word in die Kerk gebruik nadat redaksionele wysigings aangebring is.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VISEVOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die visevoorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen di BM Engelbrecht, CEC Hertzog, L Kern, NJS Steenekamp, IJ Vogel, EG Fourie, WJJ Kok, F Nortjé (Bergsig), drr J Otto, C Pretorius en AG Ungerer.

'n Herstemming vind plaas tussen ds EG Fourie, drr J Otto en AG Ungerer.

'n Herstemming vind plaas tussen ds EG Fourie en dr J Otto.

Ds EG Fourie word verkies.

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VISESKRIBA VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die viseskriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen di CEC Hertzog, S Hoffman, WJJ Kok, CF Potterill, NJS Steenekamp, IJ Vogel, dr J Otto, C Pretorius en AG Ungerer.

Dr AG Ungerer word verkies.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds CJ Bezuidenhout	Rustenburg Jac v Belkum	Duur van vergadering
Oudl PJS de Beer	Middelburg	29 September
Oudl GJL Jansen van Rensburg	Barberton	30 September – aand
Oudl FG Joubert	Stoffberg	30 September – oggend
Dr EC Kloppers	Studerend	30 September tot 1 Oktober
Oudl CL Mans	Turffontein	29 September – aand
Ds W Mans	Turffontein	29 September – aand
Ds JA Minnaar	Barberton	30 September – aand
Dr WJ Smith	Parys	30 September
Ds PJ Snyders	Noordelike Pietersburg	1 en 2 Oktober
Oudl JH Steyn	Kempton Park-Oos	30 September tot 1 Oktober
Ds CM van der Merwe	Hartebeestpoort	29 September – 16:00 30 September
Ds JJ van Wyk	Rustenburg	Duur van vergadering
Ds JJ Viljoen	Koornfontein	29 September – oggend
Ds EP Vosloo	Emeritaat	Duur van vergadering
Oudl HML Young	Sionshoogte	29 September – vanaf 18:00

---oOo---

5.2 BEDIENING VAN SAKRAMENTE

5.2.1 NAVRAAG BY DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OOR DIE DOOP VAN BABAS VAN SAAMWOONOUERS

Die vergadering neem kennis van die volgende navraag wat van 'n ouderlingevergadering ontvang is:

Dit het onder ons gemeente se aandag gekom dat die Hervormde Kerk in 'n era leef waar daar baie nuwe uitdagings voor ons deur lê. Van hierdie uitdagings bevraagteken baie van die Hervormde Kerk se optre-

de en leerstellings van die verlede en die hede. Binne gemeente sit ons met die situasie dat baie van die jongwerkende lidmate saamwoon. Wanneer 'n mens na die persentasie van jong paartjies kyk wat aanmeld om te trou, is die oorwegende tendens dat min of meer 'n driekwart van hulle reeds saamwoon. Die kerkraad het voor 'n besluit gekom om 'n kind te doop van ongetroude ouers wat saamwoon. Hierdie ouerpaar het swanger geword terwyl die ma in matriek was en die pa 'n eerstejaar student. Hulle het besluit om saam in te trek by die meisie se ouers sodat beide van hulle die verantwoordelikhede kan nakom ten opsigte van die kind.

Daar is verskeie gesprekke gehou met hierdie ouers. Hulle weet dat voorhuwelikse seks verkeerd is, maar het besluit om verantwoordelikheid vir hulle optrede te neem. Dus was daar broederlike gesprekke gehou met hulle. Die probleem waarmee ons nou gekonfronteer word is die feit dat hulle die kind wil doop. Die ouers het doopkategese ondergaan. Die kind is al amper ses maande oud. Die paartjie is getroue lidmate van die Kerk. Beide het belydenis van geloof afgelê. Die paartjie het besluit om nie oorhaastig te trou nie, weens hulle huidige omstandighede. Hulle is wel verloof.

Met die geleentheid waar die doopgeleentheid goedgekeur moes word deur die kerkraad is daar 'n konsistoriebesluit geneem teen die doop omdat van die kerkraadslede daarteen beswaar gemaak het.

Die beswaar wat gemaak is, is tweedelig:

- * Daar is ongelukkigheid omdat die ouers nie getroud is nie.
- * Mag die kerkraad toelaat dat 'n kind gedoop word en beide die ouers 'n belofte maak, as die ouers nie getroud is nie?

Nadat daar 'n beswaar in die konsistorie gemaak is, is besluit dat ons eerder op 'n kerkraadsvergadering hieroor gaan nadink. Die voorwaarde van hierdie punt se bespreking was dat elke kerkraadslid 'n studie oor die doop van 'n kind vanuit 'n Bybelse perspektief en die Kerkorde moet maak. Deur hierdie handeling wil ons 'n besluit maak wat getrou aan die Woord is. Tydens die vergadering is daar rustig gedebatteer oor die saak.

Die kerkraad het tot die volgende slotsom gekom:

- * Die huwelik mag nie 'n voorwaarde wees vir die doop van 'n kind nie.
- * Ons kan nie die kind oordeel vir die oortreding van sy ouers nie.

- * Dit gaan vir ons oor die doop van 'n kind met gelowige ouers wat nie kan plaasvind voordat hulle getroud is nie (volgens die kerklike kultuur).
- * Dat die doop 'n sigbare teken van die genade van Jesus Christus is en dat ons as mense nie kan besluit en oordeel vir wie hierdie genade mag toekom nie.
- * Die besluit konsekwent in die gemeente moet wees, omdat ons reeds toegelaat het dat 'n enkelouer hulle kind kan doop terwyl hulle buite-egtelik swanger geword het.

Volgens die Kerkorde kwalifiseer die ouerpaar aan al die vereistes. Die kerkraad soek hulp rondom die saak, aangesien dit 'n baie sensitiewe saak is. Ook wil ons 'n konsekwente besluit neem in terme van enkelouers wat wil doop en ongetroude paartjies wat wil doop.

Die Kommissie het soos volg daarop reageer:

- * Aangesien die Kerk nog nie na behore oor die saak gedink en uitsprake gemaak het nie en daar ook baie sake in aanmerking geneem sal moet word voordat 'n uitspraak gemaak word, behoort die ouderlingevergadering self oor die saak op 'n verantwoordelike manier te besluit. Die ouderlingevergadering moet seker maak dat die doopouers die doop en die betekenis van die doop na behore verstaan. Hulle moet verder pastoraal begelei word.
- * Die belangrike vraag is uiteindelik wie aanvaar die verantwoordelikheid vir die doopbelofte?
- * Volgens die Kerkorde kan die Kerk slegs doop weier wanneer ouers onder die tug is of nie lidmate van die Kerk is nie.
- * Tot nou toe doop die Kerk wel kinders van ongehude moeders. Soms staan die biologiese vader wat selfs nie 'n lidmaat van die Kerk is nie by, maar hy lê nie die belofte af nie. Tog aanvaar hulle saam die verantwoordelikheid vir die opvoeding van die kind.
- * Die saak sal by die komende Algemene Kerkvergadering bespreek word en daar sal versoek word dat indringende en diepgaande studie oor die saak gedoen word. Intussen sal jongmense begelei moet word om verantwoordelike keuses te maak waarvan saamwoon een van die keuses is.

BESLUIT

- 1. Die Raad vir Erediens word bedank vir die werk wat gedoen is en die verslag wat gelewer is.**

2. Die aangeleentheid oor die doop van kinders van saamwoonouers word behandel in Hoofstuk 7.

5.3 APOSTOLAAT

5.3.1 BESLUIE VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT GEGEE IS

5.3.1.1 Empiriese ondersoek na globale en plaaslike oorsake vir verlies aan lidmate van die NHKA

'n Wetenskaplik-empiriese ondersoek word gedoen na globale en plaaslike oorsake vir die verlies aan lidmate van die NHKA.

- * Die ondersoek word vanuit die Hervormde Teologiese Kollege bestuur.
- * Die samewerking van ander kerke word in dié verband gesoek.
- * Innoverende strategieë en oplossings word bedink om die verlies aan lidmate te stuit en selfs om te draai.
- * Bevindinge word so gou moontlik aan die Kerk beskikbaar gestel vir kennisname en implementering.
- * Die Kerk spits hom aanvanklik op bestaande lidmate toe en later op voormalige lidmate.
- * Evangelisasie/sending word as 'n verwante maar eiesoortige aksie hanteer en nie beskou as 'n oplossing vir die onderhawige probleem nie.

5.3.1.2 Demografiese verskuiwing

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys 'n komitee aan om studiewerk te doen oor die demografiese verskuiwings veral op die platteland met die oog op bedieningstrategieë vir voorlegging aan die 69ste Algemene Kerkvergadering.

5.3.1.3 Verskuiwing van AIM

Die Raad vir Apostolaat word versoek om met alle rolspelers gesprek te voer en vas te stel wat die implikasies van die verskuiwing van AIM finansieel en andersins inhou.

5.3.1.4 Apostolaatsroeping

Die Kommissie besef dat die Kerk sy apostolaatsroeping moet uitleef,

maar dit kom voor asof lidmate nie weet hoe nie en daarom moet die raad opnuut teologies oor die saak besin.

Dit is duidelik dat die apostolaatsroeping in die Kerk nog nie reg verstaan word nie en die raad behoort deur die sekretaris vir Apostolaat meer studie en inligting na gemeentes en ringe deur te gee soos dit reeds deur die vorige Kommissie en die benoeming in die pos beplan is.

5.3.1.5 Oplossings van hoe om lidmate weer in die Kerk terug te kry

Kursusse by die HTK oor die uitleef van die apostolaatsroeping is steeds nie die oplossing nie en daarom moet daar saam met die raad in die Kerk na oplossings gesoek word om 'n weg te vind waarop lidmate weer in die Kerk teruggekry kan word, 'n taak waarin tot dusver nie in geslaag is nie.

5.3.1.6 Verkryging van kaart en transport van eiendomme van die MRCC

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad versoek om die MRCC behulpsaam te wees om die kaart en transport van eiendomme in hulle besit op hulle naam geregistreer te kry.

5.3.1.7 Toerusting aan lidmate van die MRCC

Die Moderamen het die raad versoek om riglyne neer te lê wat van kerkrade verwag word in die toerusting wat aan kerkrade van die MRCC gebied moet word.

5.3.2 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT

5.3.2.1 Inleidend

Dit is noodsaaklik dat die gesprek oor die apostolaat, wat reeds deka-des lank in die NHKA plaasvind, voortgesit word. Die gesprek is noodsaaklik, omdat dit om die eer van God gaan:

Matteus 5:16: Laat julle lig so voor die mense skyn, dat hulle julle goeie werke kan sien en julle Vader wat in die hemel is, verheerlik.

'n Kerk wat die apostolaat verwaarloos, tas die eer van God aan en verbeur die eretitel "Kerk". Daarom het die NHKA die afgelope deka-des erns gemaak met die apostolaat.

Die geskiedenis van die apostolaat in die NHKA dateer terug na die 7de November 1929, meer as 80 jaar gelede. Op dié datum is die *Hervormde Zending Genootskap* onder leiding van dr HCM Fourie, die

bekende predikant en Bybelvertaler, gestig. Sending is aanvanklik deur middel van hierdie sendingvereniging gedoen.

'n Tweede fase in die geskiedenis van die NHKA se omgaan met die apostolaat het tydens die 47ste Algemene Kerkvergadering (1945) aangebreek, toe daar onder leiding van ds Johannes Dreyer besluit is dat die apostolaat nie die verantwoordelikheid van 'n vereniging is nie, maar die verantwoordelikheid van die Kerk.

Met die opstel van die Kerkwet van 1951 is die besluit geformaliseer in die artikels wat oor die apostolaat handel. Die beleid wat die Kerkwet uitgespel het, was dat daar volkskerke onder die verskillende volke in Suid-Afrika tot stand gebring sal word. Die vestiging van volkskerke en die opleiding van predikante is sinodaal bestuur, met min insette van die kant van gemeentes.

'n Derde fase in die geskiedenis van die NHKA se omgaan met die apostolaat, het in 1997 met die aanvaarding van 'n nuwe Kerkorde aangebreek. In die huidige Kerkorde is die volkskerklike begroning van die apostolaat weggelaat en is dit verbreed. In die huidige Kerkorde is daar 'n baie sterk fokus op die verantwoordelikheid van die plaaslike gemeentes en lidmate asook die eis om voortdurende Kerkhervorming.

Die Raad vir Apostolaat het die afgelope paar jaar geworstel met die implikasies van die Kerkorde, veral oor die implementering daarvan in die praktyk. Om dié rede is daar by die vorige Algemene Kerkvergadering 'n voorlegging gedoen wat deur die Algemene Kerkvergadering aanvaar is. Dit is volledig te vind in die Besluitebundel van die 68ste Algemene Kerkvergadering, bl 35 tot 38. Die besluite van die Algemene Kerkvergadering plaas die verantwoordelikheid vir die apostolaat vierkantig op die skouers van gemeentes.

Die vraag is egter: (1) Hoe kan gemeentes hierdie verantwoordelikheid tot uitvoer bring en (2) hoe kan die Raad vir Apostolaat gemeentes tot hulp wees?

Hierdie verslag verteenwoordig 'n verdere verfyning van die apostolaatsbeleid teen die agtergrond van bepaalde teologiese vertrekpunte, die Kerkorde en die besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering. Dit bevat ook praktiese aanbevelings ten opsigte van die implementering van die bogenoemde.

5.3.2.2 Teologiese vertrekpunte

Enige gesprek oor die apostolaat is ten diepste 'n teologiese gesprek oor die wese en roeping van die Kerk. Dit is nodig dat enkele sake uiters kernagtig aangestip en bespreek word sonder om aanspraak te maak op volledigheid.

(i) ***Die Kerk se roeping en opdrag***

Die Kerkorde van die NHKA verwoord die Bybelse opdrag om die evangelie aan die wêreld te verkondig, soos volg (Ordereël 5):

Die Kerk is geroep om die blye boodskap van verlossing deur die Drie-enige God in die wêreld aan alle mense te verkondig. Hierdie verkondigingstaak neem verskillende gestaltes aan.

Jesus Christus stuur sy Kerk na die wêreld om die evangelie te verkondig en van mense Sy dissipels te maak (Matteus 28).

Dit is die werk van die hele Kerk; van elke lidmaat en elke ampsdraer (Ordinansie 5.7.7(i)). Die Kerk aanvaar kollektief verantwoordelikheid vir die verkondiging van die evangelie, ongeag watter gestalte dit mag aanneem.

(ii) ***Analise van eietydse tendense***

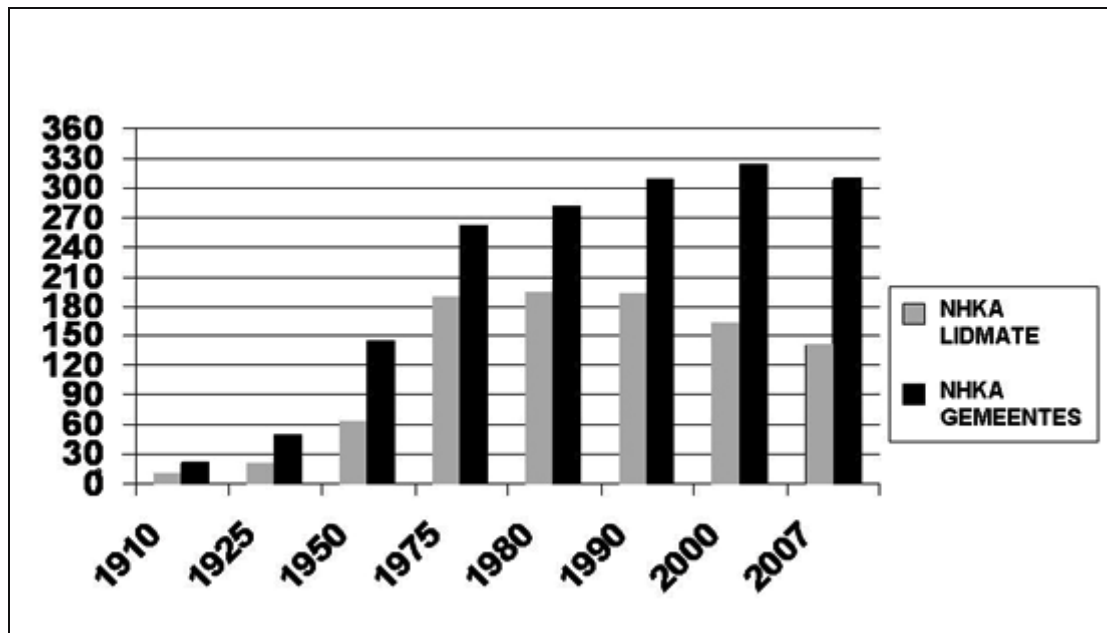
Die NHKA het die afgelope 150 jaar merkwaardig gegroei. Die resultaat van die Kerk se evangelie verkondiging en die kragtige werking van die Heilige Gees is daar vir elkeen om te sien.

- * Die NHKA het sedert 1848 gegroei van een gemeente wat noord van die Vaalrivier onder die Voortrekkers gewerk het, tot 306 gemeentes in 2009.
- * Tegelykertyd het die Maranatha Reformed Church of Christ (voorheen die HKSA) sedert 1929 gegroei tot 72 gemeentes.

Hoewel 'n mens dankbaar is vir die groei wat plaasgevind het, moet deeglik kennis geneem word van die feit dat nóg die NHKA nóg die MRCC die vinnige groei kon handhaaf.

Inteendeel: Die Kerk se lidmaatgetalle die afgelope 30 jaar het met ongeveer 35% verminder. Ooreenstemmend het die getal diensdoende predikante met ongeveer 40% gedaal. Dooplidmate het in die laaste twee dekades met meer as 50% verminder. Dit sal daartoe lei dat die NHKA binne 20 jaar dramaties kleiner sal word.

Grafies kan die groei en daling in lidmaatgetalle soos volg voorgestel word:

Hierdie daling is statisties identies aan dit wat die NG Kerk en die GKSA beleef. Dit is deel van 'n wêreldwye verskynsel onder tradisionele Reformatoriese kerke.

Daar is ooglopende redes en faktore vir die agteruitgang van die Kerk en die krisis wat die Kerk het om met die evangelie by die wêreld uit te kom:

Interne faktore sluit in sake soos emigrasie van lidmate, lae geboortesyfer, veroudering van lidmate, gebrekkige geloofsopvoeding van kinders deur ouers, gebrekkige opsig en bearbeiding van bestaande lidmate, oneffektiewe bedieningstrukture asook eredienste wat nie altyd die jeug bereik nie. Daarbenewens is die tyd van "tradisionele lidmaatskap" verby. Mense verwissel baie maklik van een kerk na 'n ander. Mense raak maklik onkerklik. Daar is ook by baie gemeentes 'n gebrekkige missionale bewussyn wat gelei het tot die inkrimping van gemeentes. Bogenoemde lei tot die onvermoë van gemeentes om finansiële lewensvatbaar te wees en strukturele beperkinge met betrekking tot die neem van effektiewe besluite deur liggame soos die Raad van Finansies en die Pensioenraad.

Eksterne faktore sluit in die ingrypende sekularisasie van die Suid-Afrikaanse gemeenskap, die rol van media en die aanvaarding van ander godsdienste as legitieme alternatiewe vir die Christendom, politieke, ekonomiese en sosio-maatskaplike veranderinge, en tegnologiese ontwikkeling en die impak daarvan op die opvoedingsmedium.

Daar is egter ook minder ooglopende redes vir die agteruitgang van die tradisionele Reformatoriese kerke. Hierdie redes het te doen met dominante denksisteme, teologiese uitgangspunte en etos van die Kerk wat die verkondiging van die evangelie bemoeilik.

(Vir 'n volledige verslag oor hierdie onderwerp, sien die verslag van die komitee wat ondersoek gedoen het na die vermindering van lidmaatgetalle en wat in die Agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering opgeneem is).

'n Mens sou dink dat die Kerk na 2000 jaar, met gemak sou kon voortgaan met die opdrag om mense dissipels van Jesus Christus te maak. Die wêreldbekende missioloog, David J Bosch, skryf egter reeds in 1991 dat *die Kerk se roeping om die evangelie aan alle mense te verkondig, juis die Kerk se grootste krisis geword het*.

In ons eie tyd moet dit nog meer radikaal gestel word: Nie net is wat die Kerk *doen* problematies nie, maar die *Kerk opsigself* het problematies geword. Sommige teoloë meen dat kerke en denominasies so vreemd vir die mens van die 21ste eeu geword het, dat kerke (in hulle tradisionele gestalte) nie die evangelie sinvol aan onkerklike en ongelowige mense kan verkondig nie. Nelus Niemandt skryf in 2007 dat tradisionele kerke *het nie enige kans in die postmoderne wêreld nie en ry selfs die koninkryk van God in die wiele*. Pete Ward stel in 2002 die radikale vraag: *The question is whether our churches are part of the problem or part of the solution ...*

As ons dit selfs nóg meer radikaal wil stel, is dit nie net die Kerk én sy roeping wat in krisis verkeer nie, maar geloof in God en godsdiens as sodanig het in baie gevalle oorbodig geword. Dit is veral die Westerse mens wat God met lugversorging en goeie maniere vervang het. Bosch kom tot die gevolgtrekking dat *the advance of science and technology and, with them, the worldwide process of secularization seem to have made faith in God redundant ...*

Die kritiese vraag is dus: Hoe reageer die Kerk op die eise van die tyd? Hoe kan die Kerk weer met toewyding en entoesiasme mense dissipels van Jesus Christus maak? Hoe kan die Kerk (en spesifiek gemeentes) deel van die oplossing wees?

Krisistye verg radikale en kritiese denke. In die kenteorie word "radikale denke" omskryf as denke wat die vermoë het om tot die wortel (Latyn: *radix*) of kern van 'n saak deur te dring. Radikaal-kritiese denke volstaan nie met maklike en voor die hand liggende antwoorde nie, maar wil deurdring tot wesenlike problematiek.

As daar radikaal-krities na die tradisionele Reformatoriese kerke gekyk word, sien 'n mens dat die minder ooglopende probleme die volgende is:

Daar het (sedert Keiser Konstantyn imperiale status aan die Christelike Kerk verleen het) 'n allesoorheersende *institusionalisering* van die Kerk plaasgevind. JC Hoekendijk maak reeds in 1964 in *De Kerk binnenste*

buiten kritiese opmerkings oor hierdie institusionalisering wat in kerke plaasvind. Hy skryf: *Zelfs in de jongere kerken krijgt – helaas – de tweede generatie christenen een onbeweeglijke structuur. En voor een volgende generatie is het christelijk leven dikwijls al een alledaagse routine-aangelegenheid geworden ...* In die NHKA het die proses sigbaar geword in ons institusionalisering van die Kerk se diakonaat, apostolaat en sinodale strukture.

As gevolg van institusionalisering, het Reformatoriese kerke (insluitend die NHKA) oor eeue heen in *strukture gestol*. Die bekende Nederlandse teoloog, Gerben Heitink, het omvattend navorsing gedoen oor die stollingsproses in Reformatoriese kerke. Gestolde kerke het nie die vermoë om die kritiek van die Modernisme en die vloeibaarheid van die Postmodernisme te oorleef nie. Kerke wat in strukture stol vind dit ook uiters moeilik om na buite die evangelie te verkondig.

Die voortsetting van die *corpus christianum* deur die Reformatoriese kerke en owerhede het die Kerk laat stol in vaste strukture. Hoekendijk wys daarop dat die Kerkhervorming in die 16de eeu die *corpus christianum* as vanselfsprekend beskou het. Dit het nie gegaan om die vestiging van nuwe geloofsgemeenskappe nie, maar om die hervorming van die bestaande. Die nou verbondenheid tussen Kerk, volk en owerheid in die *corpus christianum* is kritiekloos voortgesit.

As gevolg van bogenoemde is tydens die 16de eeu nie 'n omvattende *ekklesiologie* ontwikkel nie. Die Kerkhervorming het, in die stryd teen Roomse dwaalleer, die kenmerke van die ware Kerk gereduseer tot die suiwer verkondiging van die Woord en die regte bediening van die sakramente. Dit is ook deur volgende geslagte voortgesit, hoewel die Modernisme en die opkoms van die sekulêre staat dit ontoereikend gemaak het.

Dikwels is (eksplisiet of implisiet) die standpunt gehuldig dat sending ten doel het om die *Westerse beskawing* te bevorder. 'n Voorbeeld hiervan is Wichern, wat beskou word as die vader van die inwendige sending beweging. Talle leidinggewende teoloë en sendelinge (byvoorbeeld Zinzendorf en Livingstone) was so oortuig van die "Christelikheid" van die Westerse beskawing, dat evangelisasie en sending met die vestiging van die Westerse kultuur ineengestrengel geraak het. Jong kerke op die sendingveld het 'n spieëlbeeld geword van die Westerse moederkerk. Dit veroorsaak dat die konteks dikwels misgekyk word en strukture opgebou word wat ontoepaslik is.

Die *kerklike bediening* van die 16de eeu het geen aanspraak gemaak op ewigheidswaarde nie, maar was kontekstueel bepaald. Daarom vind ons by die Reformatoriese kerke van die 16e eeu wyd uiteenlopende kerklike praktyke en bediening. As voorbeeld kan gewys word op Calvyn se korrespondensie aan die gemeente in Londen wanneer

hy vir hulle vra: *Van wanneer af is Genève die nuwe Rome, en van wanneer af is Calvin die nuwe pous?* In die 21ste eeu word die kerklike struktuur en bedieningsmodel (ouderlinge in wyke wat huisbesoek doen en opsig uitoefen) wat Calvin binne sy konteks ontwikkel het, egter kritiekloos voortgesit. In baie gevalle belemmer dit die groei van die Kerk en die apostolaat. Verder skep die Kerkorde *de iure* 'n situasie waar die fokus van die kerklike bediening op die pastorale versorging van gemeentes geplaas word deur middel van die Woordverkondiging en die opsig, terwyl die apostolaat slegs kursories na vore tree.

Deur die eeue het Reformatoriese kerke toenemend in soliede strukture gestol. *Diversiteit* is nie toegelaat nie – iets wat skynbaar te doene het met 'n oordrewe respek vir die vadere, maar by nadere analise eerder te wyte is aan die invloed van die Modernisme met sy klem op absolute waarhede, eenvormigheid en die uitoefening van beheer. Die teendeel is eerder waar: Calvin het gepleit vir groot verdraagsaamheid en diversiteit in die Kerk, soos blyk uit sy hantering van verskille tussen die Reformatoriese leiers tydens die bekende *disputationes* asook die gesprekke met die Lutherane. Na sy dood het "die Calvinisme" egter in 'n monolitiese sisteem verval.

(iii) ***Hervorming gegrond op 'n Bybels-Reformatoriese ekklesiologie***

Indien die Kerk sy groeikrag wil herwin en nie meer in 'n verleentheid wil sit met die opdrag van die Here nie, is kerkhervorming nodig. Om dié rede is daar 'n artikel in die Kerkorde, onder apostolaat, wat die Kerk oproep om voortdurend te hervorm.

Voortdurende kerkhervorming is nodig, omdat die Kerk altyd volgens eie insig, tydgebonde en kontekstueel uitdrukking gee aan kerkwees.

Hierdie werklikheid het die Reformatore van die 16de eeu helder en duidelik ingesien. Daarom het hulle met 'n proses van kerkhervorming begin en aan ons die opdrag nagelaat: *Ecclesiae reformata, semper reformanda!*

Die beroemde sistematiese teoloog, Hans Küng, het dit soos volg geformuleer: *Every age has its own image of the Church, arising out of a particular historical situation; in every age a particular view of the Church is expressed by the Church in practice, and given conceptual form, post hoc or ante hoc, by theologians of the age ... the constant factor in the history of the Church and of its understanding of itself is only revealed in change; its identity exists only in constantly changing historical 'forms'. If we want to discover this original and permanent 'essence', given that it is something dynamic rather than something static and rigid, we must look at the constantly changing historical 'forms' of the Church.*

Kerkhervorming beteken dat die Kerk al meer en voortdurend moet word wat dit reeds is. Ons glo, op grond van die Skrif, dat die Kerk voortdurend die volgende moet word:

- * Die volk van God wat in die wêreld van Hom getuig en tot Sy eer leef.
- * Die huisgesin van God die Vader, wat uit Sy hand leef en mekaar as broers en susters versorg.
- * Die liggaam van God die Seun, wat een is met Christus en diensbaar word.
- * Die tempel van God die Heilige Gees, wat Geesvervuld onder Sy leiding die evangelie verkondig en die Here aanbid.

(Vir 'n meer omvattende uiteensetting, vergelyk die memorandum van die komitee wat 'n ondersoek moes doen na moontlike ekklesiologiese kontoere met die oog op die herskryf van die Kerkorde, soos opgeneem in die Agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering).

Kerkhervorming verg 'n voortdurende hartsverandering van elke lidmaat en ampsdraer van die Kerk. Hierin moet die predikant die voorbeeld stel en die regte leiding aan lidmate gee.

'n Kerk wat erns maak met die Skrif, sal vanself en voortdurend hervorm. Hervorming vind plaas wanneer die Heilige Gees, deur die Skrif, ons denke vernuwe, sodat ons kan onderskei waarop dit in die Kerk aankom. Die Kerk is nie geroep om met haarself besig te wees nie, maar met die wêreld. Juis in hierdie benadering tot kerkwees lê die potensiaal van groei opgesluit.

Kerkhervorming vra onder andere dat gemeentes 'n missionale lewensstyl sal ontwikkel. Dit vra dat gemeentes hulle brood op die water sal werp. Dit gaan al minder om oorlewing, al meer om diensbaar te wees deur die apostolaat en die diakonaat.

(iv) ***Definisie: Wat word bedoel met "missionale bediening"?***

In die apostolaatsteologie word onderskeid getref tussen die begrippe *missionêr* en *missionaal*:

- * Eersgenoemde dui op 'n eksterne gerigtheid, waar die fokus val op projekte en sendingwerk wat elders gedoen word.
- * Laasgenoemde dui op 'n denk- en bestaanswyse waar die missioonaat 'n integrale deel van 'n gemeente uitmaak. Dit dui dus allereers op 'n interne saak wat ten diepste met die spiritualiteit van lid-

mate en die gemeente te doen het, maar tweedens ook (vanselfsprekend) uitmond in diensbaarheid in die wêreld.

Binne die Reformatoriese tradisie verstaan ons dat die Kerk in die eerste plek die plaaslike gemeente is, waar die lidmate rondom die Woord en die sakrament vergader om die verlossing in Christus te vier. Dit is ook deur die plaaslike gemeente dat lidmate diensbaar word en in die wêreld getuig van die verlossing in Christus. Verder word bekeerlinge en gelowiges in gemeentes van die Kerk opgeneem.

Dit is duidelik dat die apostolaat sy vertrekpunt het in 'n gemeente se gehoorsame luister na Christus se groot opdrag. Hoewel die primêre fokus van die apostolaat nie die uitbreiding van die Kerk is nie, maar eerder die uitbreiding van God se koninkryk, is dit tog so dat die apostolaat ook lei tot die groei en vooruitgang van die plaaslike gemeente.

As gevolg van 'n bepaalde beleid, was 90% van die NHKA se apostolaat in die verlede gesentreer rondom sinodale- en ringsaksies. Dit het meegebring dat gemeentes min aandag aan die apostolaat gegee het, in baie gevalle gestagneer het en selfs begin verval het. Die tyd het aangebreek dat die fokus van die NHKA se apostolaat verskuif van sinodale- na gemeentevlak. Gemeentes moet aangemoedig word om missionaal te leef.

Missionale bediening fokus op die wese en roeping van die Kerk in die lig van die Woord. Missionale bediening fokus onder andere op

- * 'n lewende verhouding met God
- * deurleefde Christenskap
- * die koninkryk van God
- * 'n relevante en toepaslike bedieningspraktyk
- * geloofsonderskeiding onder leiding van die Woord en Gees
- * sistemiese denke
- * mense en verhoudings
- * die algemene priesterskap van die gelowiges (dissipelskap)
- * rentmeesters wat belê in die bediening van die evangelie.

Wanneer gemeentes 'n gesonde missionale lewenswyse en bedieningspraktyk ontwikkel, sal hulle in staat wees om hulle *gestuurdheid* uit te leef op so 'n wyse dat groei op verskillende vlakke in die gemeentes sal plaasvind.

As deel van hierdie strategie moet gemeentes toegelaat word om op eie inisiatief, met eie verantwoordelikheid en aan die hand van die roeping wat hulle ontvang het, gehoorsaam te wees aan die sendingopdrag.

Dit is selfs wenslik dat eiesoortige gemeentes en geloofsgemeenskappe

pe, met 'n eiesoortige bediening, gevestig word om post-kerklikes en ander bekeerlinge te akkommodeer wat nie gemaklik voel binne die bedieningstrukture van die NHKA nie.

Elke gemeente, en die Kerk as geheel, behoort 'n holistiese, geïntegreerde en omvattende benadering en strategie tot die apostolaat te handhaaf. Die eredienste van gemeentes, die diakonaat, pastoraat en gemeente ontwikkeling het alles te doen met die apostolaat, en omgekeerd.

Dit is veral belangrik dat die kerklike diakonaat en apostolaat geïntegreerd funksioneer. Die apostolaat behoort 'n *diensfokus* te kry. Deur hierdie diens word die Kerk God se dienskneg in die wêreld.

(v) **Meervoudige groei**

Dit is en bly die Kerk se roeping om die evangelie aan alle mense te verkondig sodat al meer mense die knie voor God sal buig en sal bely dat Jesus die Here is. Dit impliseer groei. Maar wat verstaan ons onder groei? Groei gaan nie net om getalle nie, maar is meervoudig van aard. Daar kan onderskei word tussen

- * groei in geloofsvaardighede en lewensvaardighede
- * groei in bediening
- * inkarnerende groei (waar die Kerk al meer gestalte vind en as liggaam van Christus funksioneer)
- * deelnemende groei (groei in die getal mense wat deel is van die liggaam van Christus).

Die Kerk moet erns maak met groei, nie ter wille van die oorlewing van die Kerk as instituut nie, maar omdat dit die opdrag van die Here is. Die Kerk mag nooit doof word vir die Here se bevel om na die nasies te gaan en die evangelie te verkondig en dissipels te maak nie (Matteus 28).

5.3.2.3 **Kerkorde**

In ons nadenke oor die apostolaat en missionale bediening, is dit nodig dat die Kerkorde in berekening gebring word. Met die nagaan van die Kerkorde is dit duidelik dat die gemeentes die verantwoordelikheid dra vir die verkondiging van die evangelie. Dit word onder andere duidelik uit die volgende bepalings van die Kerkorde (bl 77 tot 79):

5.7 APOSTOLAAT

5.7.1 MISSIONAAT

Die Kerk

- (i) *dra die evangelie uit na alle mense van ánder, of géén gods-dienstige oortuigings*
- (ii) *lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM)*
- (iii) *bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen*
- (iv) *ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het.*

5.7.2 EVANGELISASIE

Die Kerk doen evangelisasie sodat kerkvervreemdes en kerkloses die evangelie kan glo en in gemeentes opgeneem word.

5.7.5 HERVORMING

Die Kerk sit sy Reformatoriese taak ten opsigte van homself en ander kerke en kerkgroepe voort.

5.8 GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE

Alle lidmate moet die evangelie altyd in woord en daad aan alle mense verkondig.

Die getuienistaak van die gelowige verg ook toerusting (Ordinansie 5.9). Hieraan behoort baie meer aandag gegee te word, omdat die algemene priesterskap van die gelowige 'n kernelement van missionale bediening uitmaak.

Teen hierdie agtergrond moet ook ander artikels in die Kerkorde in gedagte gehou word, onder andere die moontlikheid om andersoortige gemeentes met 'n aangepaste bedieningspatroon te vestig.

5.3.2.4 Besluite van die Algemene Kerkvergadering

Die kern van die riglyne wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, is dat *die apostolaat op gemeentevlak gestalte moet vind.*

Hoe gemeentes hieraan uitdrukking gee, is elke gemeente se preroga-

tief en daarom sal dit ook die groot diversiteit wat in die Kerk bestaan, reflekteer. Roeping is 'n saak waaraan elke gemeente, onder leiding van die Heilige Gees en in gehoorsaamheid aan die Woord, gestalte gee.

Die volledige besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering is te vinde op bl 36 tot 38 van die Besluitebundel. Vir die doel van die gesprek is die volgende besluit van die Algemene Kerkvergadering van uiterste belang:

GEMEENTES

1. *Die vergadering bevestig dat die apostolaat 'n integrale deel van gemeentelike bediening is en predikante en amptelike vergaderings behoort genoeg tyd daaraan te spandeer.*
2. *Die vergadering moedig gemeentes aan om te begin met 'n proses van gemeente ontwikkeling, waarvan die missionêre gerigtheid 'n wesenlike deel is.*

Die vergadering het ook besluit dat die Fakulteit Teologie, die HTK en die AIM moet *predikante toerus om in 'n postmoderne samelewing gemeentes te begelei om al meer missionêr gerig te leef.*

Op grond van hierdie besluite, het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n *Komitee vir Missionale Gemeentes* aangewys, wat pertinent aandag moes gee aan die begeleiding van predikante en gemeentes ten opsigte van missionale bediening.

Die Kommissie is ook voortdurende geken in die aanbied van kursusse en die fasilitering van bepaalde prosesse in gemeentes.

5.3.2.5 **Kantoor van die Raad vir Apostolaat**

Sinodale rade en strukture, wat volgens die Kerkorde slegs *bykomende* vergaderings is, se enigste funksie is om gemeentes te help om in gehoorsaamheid aan Christus hulle roeping en opdrag uit te leef.

Die Raad vir Apostolaat het lank en ernstig besin oor die werkwyse wat gevolg moet word om aan al die besluite van die Algemene Kerkvergadering uitvoering te gee.

Die fundamentele vertrekpunt is dat die Raad vir Apostolaat moet verander van 'n instansie wat komitees in stand hou wat kwartaalliks vergadering hou, tot een wat 'n diens aan gemeentes lewer, opleiding verskaf en navorsing doen op die terrein van die apostolaat.

In lyn met bogenoemde teologiese nadenke, die Kerkorde en die be-

sluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering, het die fokus verskuif van sinodale strukture na gemeentelike bediening.

Die raad het uiteindelik tot die gevolgtrekking gekom dat die raad as *diensverskaffer behoort op te tree, wat gemeentes, ampsdraers en lidmate kan help met die ontwikkeling van missionale bediening asook die opleiding van werkkragte.*

Uiteraard berus dit op grondige teologiese navorsing.

Die volgende struktuur is gevestig:

(i) **Sentrum vir Missionale Bediening**

- * Die sentrum staan kerklik onder die toesig van die Raad vir Apostolaat en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. In terme van navorsing en toerusting funksioneer dit as 'n sentrum verbonde aan die HTK.
- * Die sentrum word beman deur die huidige personeel van die Apostolaatskantoor, asook persone wie se dienste *ad hoc* ingekoop word.
- * Die huidige begroting word aangewend om die sentrum te befonds.
- * Die sentrum word by die Kerkkantoor gehuisves.
- * Die sentrum bied kursusse en toerusting vir ampsdraers en lidmate aan, in samewerking met die HTK.
- * Die sentrum doen navorsing op die terrein van missionale bediening.
- * Die sentrum word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benut om bepaalde gemeentelike prosesse te fasiliteer.
- * Die sentrum fasiliteer die vestiging van gespreksgroepe in verskillende streke van die land, met die oog op gemeentelike bediening en -groei.

(ii) **Afrika Instituut vir Missiologie**

- * Die AIM is akademies aan die HTK en die UP verbind. Kerklik staan die AIM onder die toesig van die Raad vir Apostolaat, die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Die AIM word deur die huidige personeel, asook deeltydse dosente, beman.

- * Die huidige begroting word benut om die AIM te befonds.
- * Die AIM word by die Kerkkantoor gehuisves.
- * Die AIM is verantwoordelik vir die opleiding van studente wat in gemeentes van die MRCC (en ander kerke) as predikante dien.
- * Die AIM is verantwoordelik vir navorsing en publikasies op die terrein van sendingwetenskap en ander verwante terreine.
- * Die AIM is verantwoordelik vir die ontwikkeling van volhoubare en akademies-relevante gemeenskapsdiens.
- * Die AIM is verantwoordelik om Voortgesette Teologiese Toerusting (VTT) vir ampsdraers en lidmate van die MRCC aan te bied.

(iii) ***Maranatha Reformed Church Of Christ (MRCC)***

- * Die NHKA ondersteun steeds die Maranatha Reformed Church of Christ in al sy werksaamhede.
- * Dié ondersteuning word deur die huidige personeel behartig.
- * Die huidige begroting word daarvoor benut.
- * Die kantoor van die MRCC word by die Kerkkantoor gehuisves.
- * Die kantoor is verantwoordelik vir administrasie en finansiële bestuur van sinodale aktiwiteite van die MRCC, insluitend die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Ondersteuning aan gemeentes van die MRCC.

Vervolgens sal aan elkeen van hierdie drie afdelings afsonderlik aangedag word:

(a) Die Komitee en Sentrum vir Missionale Bediening

(aa) *Besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering*

Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering het die Algemene Kerkvergadering die volgende besluite geneem:

Raad vir Apostolaat: Gemeentes (*Besluitebundel, bl 37*):

1. *Die vergadering bevestig dat die apostolaat 'n integrale deel van gemeentelike bediening is en predikante en amptelike vergaderings behoort genoeg tyd daaraan te spandeer.*

2. *Die vergadering moedig gemeentes aan om te begin met 'n proses van gemeente ontwikkeling, waarvan die missionêre gerigtheid 'n wesentliche deel is.*

(bb) *Opdrag*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in opdrag van die 68ste Algemene Kerkvergadering 'n Komitee vir Missionale Bediening aangewys om uitvoering te gee aan die besluite van die Algemene Kerkvergadering

(cc) *Samestelling van die komitee*

Die Komitee het bestaan uit:

Dr JC van der Merwe (voorsitter), di J Coetzee, RA Denton, JG Janse van Rensburg, dr FJ Labuschagne, JHL Truter, AG Ungerer, WA Dreyer, WC van Wyk, proff AG van Aarde, TFJ Dreyer en mnr JF Viljoen.

(dd) *Wersaamhede van die komitee*

Die komitee het verskeie kere sedert die Algemene Kerkvergadering byeengekom om te besin oor die werkwyse waarop die opdrag van die Algemene Kerkvergadering die beste uitgevoer kan word.

Die komitee het besluit op die daarstelling van 'n *omvattende strategie* om sodoende te poog om, sover moontlik, gemeentes en die Kerk as geheel aan te moedig met 'n proses van gemeente ontwikkeling, waarvan die missionêre gerigtheid 'n wesentliche deel is. Die strategie was nie om 'n voorskrif vir lidmate en gemeentes daar te stel nie. Die strategie het gefokus op die uitnodiging aan lidmate en gemeentes wat daartoe geroep word om georganiseerd onder leiding van entoesiasiese kundiges, aan die uitvoering van die Algemene Kerkvergadering se opdrag deel te neem.

Die basis van hierdie strategie was om van meet af die fokus van die opdrag te verskuif van die ontwikkeling van *missionêre gemeentes* na die ontwikkeling van *missionale bediening*. Die komitee het gefokus op die begeleiding en toerusting van gemeentes van die Hervormde Kerk, sodat hulle getrou aan die wese en roeping van die Kerk missionaal kan leef en getuig. Hierdie fokus verskuiwing is ook aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekommunikeer. Met die fokus verskuiwing wou die komitee die noodsaaklikheid van 'n hartsverandering ten opsigte van die apostolaat in die NHKA beklemtoon.

Om verskeie redes heers daar verwarring onder lidmate en ampsdraers oor die *terminologie* wat gebruik word. Dit is te wyte daaraan dat

begrippe soos sending, apostolaat, missionaat, missionêr, missionaal en evangelisasie sonder onderskeid in die Kerk benut word. Die komitee en die Raad vir Apostolaat het gevolglik doelbewus gekies om die saak te vereenvoudig en te praat van *missionale bediening*.

In die apostolaatsteologie word die onderskeid tussen die begrippe *missionaal* en *missionêr* soos volg getref:

- * *Missionaal* dui op 'n denk- en bestaanswyse waar die apostolaat 'n integrale deel van 'n gemeente uitmaak. Dit dui allereers op 'n interne saak wat ten diepste met die spiritualiteit van lidmate en die gemeente te doen het, maar tweedens ook uitmond in diensbaarheid in die wêreld.
- * *Missionêr* dui op 'n eksterne gerigtheid waar die fokus val op projekte of sending- en evangelisasiewerk wat elders gedoen word.

Die term *missionaal* dui op 'n lewenswyse wat getuig van hoe 'n gemeente 'n verskil maak met wat hy het, wat hy is en waar hy is. Wanneer lidmate deur die Gees en die Woord aangeraak word, sal die evangelie van elke begenadigde gelowige na die wye wêreld uitkring.

In die Bybel leer ons dat die Kerk 'n gemeenskap van gelowiges is. Die Kerk word sigbaar en vind gestalte waar gelowiges rondom die Woord en sakramente vergader. Gelowiges versamel in gemeentes om saam te aanbid en die Here te ontmoet. Dit is ook deur die plaaslike gemeente dat lidmate diensbaar word en in die wêreld getuig van die verlossing in Christus.

Die implikasie hiervan is dat missionale bediening nie die werk van 'n komitee kan wees nie. Dit is die verantwoordelikheid van elke gemeente en lidmaat van die NHKA.

Die komitee het verder versoek dat die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Administrateur as beskermheer van die komitee sal optree. Daarmee word gekommunikeer dat die inisiatief ten opsigte van missionale bediening nie net van 'n sinodale komitee afkomstig is nie, maar dat dit met volle medewete en instemming van die Algemene Kommissie geskied. Beide die voorsitter van die Kommissie en die Administrateur is op die komitee gekoöpteer en het aktief aan die beplanning en werksaamhede deelgeneem.

Die komitee het verder 'n omvattende *kommunikasie strategie* daargestel wat onder meer die volgende ingesluit het:

- * Gereelde terugvoering aan die tersaaklike rade en instansies.
- * Inisiëring en koördinering van gesprekke op verskillende vlakke en tussen verskillende rolspelers (so byvoorbeeld is die dosente, die

Kuratorium, die bestuur van die predikantevergadering, ander komitees en rolspelers betrek).

- * Gereelde skakeling met kerklike opsigliggame.
- * Die reël van werkwinkels en opleidingsgeleenthede.
- * Die vestiging van kommunikasie in en aan die Kerk by alle vergaderings en tussen alle rolspelers.
- * Die toerusting van lidmate.
- * Die hele kwessie van kurrikulering, praktykvorming, opleiding, verdere opleiding.
- * Die opleiding van predikante wat werkwinkels kan begelei.

Aan die einde van die komitee se termyn kan berig word dat 54 predikante uit verskillende streke van die land reeds 'n basiese *fasiliteerderskursus* deurloop het. Daarbenewens het agt predikante 'n gevorderde kursus deurloop.

'n Volgende fase van die ontwikkeling van missionale bediening is die vestiging van *streekforums*. Die forums sal onder leiding staan van predikante wat die gevorderde kursus bygewoon het. Die volgende streke is geïdentifiseer: Witwatersrand, Pretoria, Noordwes, Noord-Kaap, Wes-Kaap, Hoëveld, Vaaldriehoek/Vrystaat en Laeveld. Van dié streekforums het reeds begin funksioneer.

Die fokus by die streekforums val op onderlinge ondersteuning, identifisering van gemeentes wat fasilitering verlang, gesprek oor bedieningsmoontlikhede en verdere toerusting en leiding aan predikante en gemeentes.

Die komitee se werk het uiteindelik so ontwikkel dat daar as deel van die Apostolaatskantoor, waarvan dr WA Dreyer die sekretaris is, 'n *Sentrum vir Missionale Bediening* gevestig is.

Dit beteken dat die Sentrum vir Missionale Bediening hulp en leiding, wat ringe en/of gemeentes ten opsigte van hulle missionale roeping mag hê, sal koördineer. Die komitee is van oortuiging dat daar reeds genoeg opgeleide predikante in die verskillende streke beskikbaar is om die ontwikkeling van missionale bediening te laat realiseer.

(b) Die Afrika Instituut vir Missiologie (AIM)

(aa) *Dankwoord*

Talle predikante, gemeentelede, kerkrade, ringe en rade van die Kerk

het bydraes gelewer tot die instandhouding en ontwikkeling van die AIM. Die NHKA in geheel word van harte bedank vir die ondersteuning en samewerking gedurende die verslagtydperk.

'n Spesiale woord van dank gaan aan al die lede van die Raad van Finansies, die Raad vir Apostolaat en Komitee vir Toesig deur die jare. Die nuwe bedeling by die Kerkkantoor het die bestaan van hierdie instansie onnodig gemaak. Die Raad vir Apostolaat, Dosentevergadering en Adviesraad sal in die toekoms na al die kerklike en universitêre belange omsien.

(bb) *Wersaamhede*

Die wersaamhede van die AIM beslaan drie terreine:

* Onderrig

** *Onderrigprogram*

Die AIM funksioneer as 'n Instituut van die HTK aan die UP. Die studente registreer as studente van die UP en ontvang hulle diplomas en grade van die UP. Die volgende programme is gedurende die verslagtydperk aangebied:

*** Die driejarige Diploma in Teologie.

*** Die eenjarige Sertifikaat in Teologiese Oorbrugging na Nagraadse Studies.

*** Die eenjarige BA (Hons) in Teologie.

** *Dosente betrokke by onderrig gedurende die termyn*

Proff IWC van Wyk, TFJ Dreyer, E van Eck, E Wolff, dr WA Dreyer, JC van der Merwe, PB Boshoff, GC Lindeque, WC van Wyk, J Otto, FJM Labuschagne, JP Labuschagne, J Beyers, BJ van Wyk, WJ Coetzer, C Fourie en di PJ Roets, J Coetzee, MJ Slabbert, H Janse van Rensburg, mev Z Swart en mnr D Montgomery.

Namens die MRCC: Prof MJ Manala, di J Mmako, MJ Motloba, ZJ Banda, R Kewele, D Khumalo.

Ds D Mbengu (Presbiteriaanse Kerk in Kameroen).

** *Teologie*

Teologiese onderrig by die AIM het twee belangrike invalshoeke: (a) 'n Bybels-Reformatoriese teologie gerig op die Afrika-konteks, en (b) 'n Hervormde of Gereformeerde missionêre gerigtheid.

Studente wat die studie suksesvol voltooi het gedurende die verslagtydperk.

Botlhoko, GA
Mokoena, NC
Msiza, HM (me)
Dingaan, PM
Dlamini, IL
Mahlatsi, MJT
Ngcobo, TE (graad met lof behaal)
Phangwa, M
Dlamini, LN (me)
Msiza, H (me)

* Navorsing

Die AIM is nou goed gevestig as 'n navorsingsinstansie. Talle artikels oor die apostolaatstaak is gedurende die verslagtydperk in die kerklike tydskrifte gepubliseer.

Die AIM beskik nou oor sy eie teologiese tydskrif genaamd: *Theology and the church in South Africa: Journal of the Africa Institute for Missiology (ThaciSA)*. Die tydskrif verskyn twee keer per jaar. Die Direkteur tree op as die redakteur van die tydskrif. Hy word bygestaan deur 'n redaksie bestaande uit: Drr P Visser en G Bos (Nederland), drr PB Boshoff, WA Dreyer, J Beyers, BJ van Wyk, (NHKA) en prof MJ Manala, di Z Banda, MJ Mmako, MJ Motloba en D Khumalo (MRCC). Al die predikante van die MRCC is verplig om op die tydskrif in te teken.

Die AIM beskik oor 'n webblad www.missiology.org.za. Heelwat artikels (ook vanaf en oor Nederlandse webblaaie) oor die apostolaatstaak kan hier gevind word.

* Diens

Met die verskuiwing van die AIM na die Kerkkantoor het die Kerk se betrokkenheid by die gemeenskapsprojekte in Hammanskraal verminder. Die AIM het egter die geleentheid om nou in 'n stedelike omgewing gemeenskapsdiens te lewer. Twee verpligte modules in die nuwe kurrikulum bied aan ons die geleentheid om gemeenskapsdiens aan die onderrig en navorsing te koppel. Die werk word hoofsaaklik in MRCC gemeentes gedoen. Die pogings vergroot die profiel van die gemeentes in die gemeenskap. Die tipe gemeenskapsdiens wat nou gedoen word, pas ook beter in by die werk van 'n teologiese opleidingsinstansie en 'n kerk. Hierdie projekte bied aan **to care** 'n realistiese kans om fondse te werf.

Die gewone Voortgesette Teologiese Toerusting vind ook nog jaarliks in Pretoria en Durban plaas. Die MRCC predikante is verplig om dit jaarliks by te woon. Die Durban geleentheid word veral goed ondersteun. Die AIM is dankbaar vir die positiewe gesindheid onder die MRCC predikante.

Die AIM is ook aktief betrokke by die opleiding van die MRCC kerkraadslede en die toerusting van die jeug.

Die AIM Regskliniek wat bedryf word deur adv LJ Pienaar en ds JH van Staden gaan steeds voort. Die kliniek lewer ook belangrike bydraes tot die gemeenskapsprojekte. Ook ten opsigte van die Regskliniek het die ervaring geleer dat die MRCC gemeentes ons poort tot die gemeenskap is.

Die AIM se Bybelverspreidingsprojek verdien weer spesiale vermelding: Individuele lidmate, gemeentes en ringe dra steeds by tot hierdie groot projek.

(cc) *Finansies*

Die verskuiwing na die Kerkkantoor bring substansiële besparings vir die Kerk mee. Alles moontlik sal gedoen word om verdere besparings moontlik te maak. Daar word onder andere gekyk na goedkoper akkommodasie vir die studente. Die Raad van Finansies begelei die proses.

(c) Maranatha Reformed Church Of Christ (MRCC)

(aa) *Moderatuur vir die tydperk 2009 tot 2012*

Die 11de Algemene Kerkvergadering wat van 28 September tot 1 Oktober 2009 in Parys, Vrystaat, plaasgevind het, het die volgende broers en susters as die nuwe leiers van die MRCC verkies:

Moderator:	Ds JM Mamabolo
Skriba:	Ds SK Dlamini
Adjunkmoderator:	Ds ZO Madlala
Adjunkskriba:	Ds SN Moloi
Addisionele Lid:	Ds ME Botlhoko
Administrateur:	Ds JM Motloba

(bb) *Statistieke*

* Predikante

Die verslag wat tydens die 11de Algemene Kerkvergadering ter tafel gelê is, het die volgende ten opsigte van die predikante van die MRCC weergegee:

Predikante voltyds in gemeentes:	60
Beroepafwagtende predikante en kandidate:	15
Emerituspredikante:	10
Predikante in die sendingveld:	8
TOTAAL:	93

Daar is tans nege predikante in die Suid-Afrikaanse Nasionale Weermag (SANW), drie in die SANW Reserwemag, een in die SANW-internskap, sewe in die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD), een in die Departement van Korrektiewe Dienste (DKD) en twee in die Mediese Nooddienste (MND). Daar is baie meer in ander staatsdepartemente (byvoorbeeld by onderwys en justisie). Die meeste van hierdie predikante, in die besonder dié wat nie in die SANW is nie, bedien steeds gemeentes en bly in die pastorie.

* Gemeentes en sendingvelde

Die MRCC is verdeel in elf ringe in agt provinsies. Die enigste provinsie sonder 'n MRCC gemeente is die Noord-Kaap, maar daar is wel drie predikante, een in die SANW en twee in die SAPD. Dit is 'n droom van die MRCC dat hierdie predikante in staat sal wees om daar met sendingwerk te begin. Een van ons vierdejaar studente, Wilma Franse, kom van Kakamas in die Noord-Kaap. Miskien sal die droom om 'n gemeente daar te vestig gou waar word weens haar ywer en met die ondersteuning van die NHKA in die Noord-Kaap.

Daar is 74 gemeentes en 12 sendingvelde. Die sterkste groei in die MRCC is in die Oos-Kaap (Transkei), gevolg deur Gauteng en Noordwes. Die voorsitter van die Oos-Kaapse ring, ds Wellington Tshabalala, het in 'n stadium 'n groep van 40 nuwe lede verwelkom wat van 'n ander kerk gekom het. Die verslae toon dat meer as 200 nuwe lidmate gedurende die afgelope drie jaar in dié gebied bygekom het. Ds Tshabalala skryf die groei toe aan die feit dat alle predikante in die Oos-Kaap, selfs dié wat by tentmakerbediening betrokke is, voltyds in die sendinghuise tuisgaan en dus altyd vir hulle lidmate beskikbaar is. Die gebiede met 'n stadige groei koers is Mpumalanga en die Wes-Kaap.

Die MRCC het tans ongeveer 25 000 belydende lidmate.

(cc) *Bouprojekte*

Tydens die 11de Algemene Kerkvergadering is verslag gedoen dat 13 bouprojekte gedurende die verslagtydperk afgehandel is of besig was om afgehandel te word. Daarvan was vyf nuwe kerkgeboue en enkele ander kerkgeboue wat opgeknop is. Die finansiële bystand van die Raad vir Apostolaat en ander donateurs het meer as R286 000.00 be-

dra. Gemeentes van die MRCC het ook vir hierdie projekte bygedra deur geld te skenk en arbeiders te voorsien om die bouwerk te verrig.

(dd) *Organe van Bystand*

Die lidmate van die MRCC is hoofsaaklik vroue en jong mense. Die rede is dat die twee sterkste Organe van Bystand die Sustersvereniging en die MBB (Jeugvereniging) is. Die 11de Algemene Kerkvergadering het die vestiging van nog 'n Orgaan van Bystand goedgekeur, naamlik die *Father's Union*. Gemeentes waar hierdie orgaan sterk is, ervaar groter bywoning deur mans. Dit is ons visie dat hierdie nuutgestigte *Father's Union* die mans se bywoning in die hele Kerk sal verbeter.

(ee) *Dankbetuiging*

Die MRCC is bevoorreg om met die NHKA se sekretaris vir Apostolaat, dr WA Dreyer, en sy sekretaresse, mev C Hattingh, saam te werk.

Die MRCC bedank graag die lidmate van die NHKA vir die ondersteuning deur die jare. Hierdie ondersteuning was hoofsaaklik finansieel, maar daar het onlangs 'n nuwe, interessante kultuur van interaksie op gemeentelike vlak ontstaan. Ons glo dat hierdie ontwikkeling aangemoedig moet word, omdat die gemeentelike vlak die plek is waar die kerk van Christus aangetref word.

BESLUIT

1. Die vergadering betuig sy dank teenoor die Heer van die Kerk omdat Hy mense inspireer om in sy diens te staan en die evangelie met woord en daad uit te dra. Hier word in besonder gedink aan die personeel in die Kerkkantoor, gemeentelike, ampsdraers van die Kerk en ander organisasies wat saam in diens van God se koninkryk staan.
2. Die vergadering betuig dank en instemming met die wyse waarop die Raad vir Apostolaat uitvoering gegee het aan die opdragte van die 68ste Algemene Kerkvergadering.
3. Die vergadering neem met dank kennis van die verslae wat voor hom gedien het.
4. Die Raad vir Apostolaat word versoek om voort te gaan met die implementering van take wat uit die verslae voortspruit.
5. Die vergadering neem met instemming kennis van die totstandkoming van die Sentrum vir Missionale Bediening.

6. Die Sentrum vir Missionale Bediening word aan die HTK verbind, in samewerking met die Raad vir Apostolaat.
7. Gemeentes word aangemoedig om gebruik te maak van die dienste wat die Sentrum vir Missionale Bediening beskikbaar stel.
8. Ampsdraers, gemeentelede en kerklike organe van bystand word aangemoedig om in die kerklike praktyk (liturgie, sakramentsbediening, pastoraat en diakonaat) Jesus se opdrag aan sy kerk (soos verwoord in Matteus 28) uit te leef.
9. Gemeentes en ringskommissies word aangemoedig om 'n verhouding met plaaslike MRCC gemeentes op te bou met die oog op missionale en diakonale diens.
10. Die vergadering gee opdrag aan die Raad vir Apostolaat om in gesprek te tree met verteenwoordigers van ander godsdienste en die Kerk hieroor te adviseer.
11. Die volgende voorstelle word aanvaar:
 - 11.1 Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om, in oorleg met die MRCC en AIM, ondersoek te doen na die moontlikheid om die opleiding van predikante van die MRCC na die Fakulteit Teologie by die Universiteit van Pretoria te verskuif. Die Hervormde Kerk behou 'n substansiële aandeel in die opleiding van die predikante van die MRCC.
 - 11.2 Die vergadering begroot, na gelang vat wat bekostigbaar is, 'n bedrag om die MRCC by te staan in die aankoop van die kerkgebou van gemeente Elandspoort wat in Wespark staan.

Ringsvergaderings en gemeentes maak fondse wat nie aangewend word vir apostolaat nie, vir die projek beskikbaar.

Indien die plaas Klipdrif verkoop word, word 'n deel van die opbrengs hiervoor aangewend.

5.4 **SENSUS EN STATISTIEK**

5.4.1 **OPDRAGTE GEGEE DEUR DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING**

5.4.1.1 **Empiriese ondersoek na globale en plaaslike oorsake vir verlies aan lidmate van die NHKA**

'n Wetenskaplik-empiriese ondersoek word gedoen na globale en plaaslike oorsake vir die verlies aan lidmate van die NHKA.

- * Die ondersoek word vanuit die HTK bestuur.
- * Die samewerking van ander kerke word in dié verband gesoek.
- * Innoverende strategieë en oplossings word bedink om die verlies aan lidmate te stuit en selfs om te draai.
- * Bevindinge word so gou moontlik aan die Kerk beskikbaar gestel vir kennisname en implementering.
- * Die Kerk spits hom aanvanklik op bestaande lidmate toe en later op voormalige lidmate.
- * Evangelisasie/sending word as 'n verwante maar eiesoortige aksie hanteer en nie beskou as 'n oplossing vir die onderhawige probleem nie.

5.4.1.2 **Anonieme skrywe aan Administrateur**

Die komitee het slegs kennis neem van die skrywe wat aan die Administrateur versend is.

5.4.2 **VERSLAG**

5.4.2.1 **Inleidend**

Die 67ste Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat daar 'n wetenskaplike ondersoek gedoen word na die oorsake van lidmaatvermindering in die NHKA.

Die komitee wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem het om die ondersoek te doen, het bestaan uit prof TFJ Dreyer (voorsitter), dr WA Dreyer (sekretaris), prof IWC van Wyk, dr JC van der Merwe, di JG Janse van Rensburg en E Sheppard.

Die komitee wil nie daarop aanspraak maak dat die statistiek wat in die verslag opgeneem is, honderd persent akkuraat is nie. Die gegewens wat in die memorandum vervat word is egter voldoende om bepaalde tendense aan te toon en afleidings te maak.

Die komitee verkies om met die terme *postkerklik* en *lidmaatvermindering* te volstaan, in plaas daarvan om verwarrende terminologie soos *kerkloos*, *kerklos*, *buitekerklik* of *ongelowig* te gebruik. Daarmee word aangedui dat baie mense nie meer kerklik betrokke is nie, maar dikwels nog gelowig is. Dit dui ook op die verskynsel dat die Westerse wêreld 'n postchristelike en postkerklike era beleef.

Dit is die mening van die komitee dat lidmaatvermindering en postkerklikheid direk in verband staan.

5.4.2.2 Die groter prentjie

Lidmaatvermindering en postkerklikheid is nie uniek aan die NHKA nie – dit is 'n wêreldwye tendens. In meeste lande bestaan die tradisionele "hoofstroom" kerke nog net as minderheidsgroepe. Hierdie wêreldwye tendens kan met enkele voorbeelde aangetoon word:

Duitsland

Kerklike statistiek vanuit Duitsland is betroubaar, omdat die jaarlikse belasting opgewasse vereis dat daar 'n aanduiding gegee word van kerklidmaatskap. Gevolglik kan die vermindering van lidmate in die *Evangelische Kirche Deutschland* (EKD) en die *Roms Katolieke Kerk* (RKK) noukeurig aangetoon word.

Die inligting word beperk tot die periode sedert 1991 (die hereniging van Oos- en Wes-Duitsland). Die jaarlikse vermindering van lidmate in die EKD en RKK kan soos volg aangetoon word:

JAAR	EKD	RKK
1991	320 635	16 933
1992	361 151	19 766
1993	284 699	153 753
1994	290 302	155 797
1995	296 782	168 244
1996	225 602	133 275
1997	196 602	123 813
1998	182 730	119 265
1999	193 000	
2000	188 000	
2001	172 000	
2002	174 227	119 405
2003	177 162	129 598
2004	141 567	101 252
2005	119 561	89 565
2006	121 598	84 389
2007	131 000	93 667

Hieruit blyk dat daar in 1991 (pas ná die hereniging van Duitsland) nog 29.2 miljoen Protestante in Duitsland was. In 2001 was daar slegs 26.45 miljoen lidmate. Tussen 1991 en 2001 het die EKD dus 'n verlies van 2.75 miljoen lidmate gehad. In 2007 was daar 24 832 110 lidmate oor. Tussen 2001 en 2007 was daar 'n verdere verlies van 1.62 miljoen. Postkerklikheid, wat die EKD betref, het tussen 1991 en 2007 met 4.37 miljoen toegeneem.

Nederland

In Nederland het die getal postkerklikes in 1947 op 17.1% van die bevolking gestaan, in 1979 op 27% gestaan en teen 1993 op 52% (Heitink 1993:14). Lidmate van die Nederlands Hervormde Kerk het in 1900 ongeveer 90% van die Nederlandse bevolking uitgemaak. In 2000 was dit slegs 14%. Die verwagting is dat heelwat gemeentes in Nederland in die volgende 30 jaar sal verdwyn. Na raming sal slegs 4% van die Nederlandse bevolking teen 2020 deel wees van die Protestantse Kerk (De Roest en Stoppels 2007:12).

VSA

Die Barna Research Group se 2005 verslag, *The State of the Church* (Barna 2005), het vasgestel dat die getal volwassenes in die VSA wat nie meer eredienste bywoon nie, sedert 1991 verdubbel het – van 39 miljoen na 75 miljoen. Van hierdie getal mense wat die afgelope 15 jaar postkerklik geword het, is 55% mans. Daarbenewens wys die verslag daarop dat 12,5% (16 miljoen) van die postkerklikes as belydende Christene geklassifiseer kan word, met ander woorde mense wat steeds in Jesus Christus as Verlosser glo.

Barna voorspel dat teen die huidige koers, plaaslike kerke en denominasies teen 2025 die helfte minder lidmate sal hê en dat hulle erediensbywoning drasties sal daal (<http://www.barna.org>).

Hierdie statistieke word bevestig deur die navorsing wat Sally Morgenthaller in 2003 gedoen het (vergelyk <http://easumbandy.com> en soos aangehaal in Hirsch (2006:35). Sy het bevind dat die werklike bywoning van eredienste in die VSA op 18% staan, waarvan die gereformeerde kerke slegs 3.4% uitmaak. Charismatiese groepe trek 9% van die bevolking na hulle eredienste en die Rooms Katolieke Kerk 6.2%.

Brittanje

Soortgelyke statistiek vind ons in Brittanje, waar daar 'n algemene verlatenheid van bestaande denominasies en afname in erediensbywoning plaasvind (vergelyk <http://www.jesus.org.uk>).

5.4.2.3 Erediensbywoning

Die tradisionele gereformeerde kerke vaar wêreldwyd deurgaans baie swak in terme van erediensbywoning – selfs swakker as die Rooms Katolieke Kerk (vergelyk http://www.religioustolerance.org/rel_rate.htm).

Volgens die navorsing is daar steeds beduidende getalle mense wat "ge-reeld" eredienste bywoon, maar dit neem stelselmatig af. Erediensbywoning (volgens lande) lyk soos volg:

Erediensbywoning as % van die bevolking

#1	Nigerië	89%
#2	Ierland	84%
#3	Filippyne	68%
#4	Suid-Afrika	56%
#5	Pole	55%
#6	Puerto Rico	52%
#7	Portugal	47%
#8	Slowake	47%
#9	Mexiko	46%
#10	Italië	45%

Hieruit blyk dat Suid-Afrika een van die min lande is waar ongeveer die helfte van die populasie aantoon dat hulle redelik gereeld eredienste bywoon.

Dit is ook opvallend dat die lande wat in die "top 10" verskyn, oorwegend Rooms Katoliek is. Noord-Europese en Protestantse lande is baie laag op die indeks.

Hierdie statistiek is gebaseer op marknavorsing wat deur bekende instansies, soos byvoorbeeld die *National Opinion Research Centre*, *Institute for Social Research*, *Barna Research Group* en *Gallup Poll* gedoen word. Bogenoemde maatskappye se marknavorsing korreleer grootliks.

Navorsers is egter lank reeds bewus van die feit dat mense wat vrae-lyste antwoord of aan 'n meningspeiling deelneem, die vrae nie altyd eerlik antwoord nie. Die antwoorde reflekteer dikwels wat die deelnemers meen dat hulle *behoort* te antwoord. Dit staan bekend as die *social desirability bias*. Die algemene aanvaarde norm in marknavorsing is dat slegs een uit twee deelnemers *alle* vrae eerlik antwoord (vergelyk http://www.religioustolerance.org/rel_rate.htm).

Dit beteken dat die getal persone wat gereeld eredienste bywoon, aansienlik verminder kan word. In die geval van die VSA kan die syfer verminder word van 44% na ongeveer 26%.

Dit toon verder dat nóg die tradisionele hoofstroom kerke, nóg die plaaslike gemeenskapskerke of onafhanklike megakerke die vermoë het om die styging in ongeloof en buitekerklikheid te stuit (Hirsch 2006:36). Intendeel – feitlik alle lidmate van die sogenaamde megakerke was voorheen lidmate van meer tradisionele gemeentes en kerke.

Die *Church Growth Movement* van die 20ste eeu het dus nie daarin ge-

slaag om meer mense "Christene" te maak nie. Dit het eintlik maar net bestaande Christene rondgeskuif van een kerk na 'n ander en dikwels daartoe bygedra dat kleiner kerke en gemeentes hulle deure moes sluit. In sommige gevalle was die *Church Growth Movement* juis die oorsaak dat plaaslike kerke begin verval het.

Tendense en afleidings

- * Indien dieselfde tendens in Suid-Afrika voorkom, naamlik dat minder mense eredienste bywoon as die 56% wat aangedui het dat hulle dit wel doen, kan aanvaar word dat slegs 30% redelik gereeld eredienste bywoon.
- * Buitekerklikheid is 'n groeiende tendens in Suid-Afrika.
- * Megakerke het geen beduidende invloed op die afname in buitekerklikheid nie, omdat hulle net Christene "rondskuif".
- * Daar kan ook aanvaar word dat beduidende getalle belydende Christene nie meer lidmaat is van een of ander denominasie nie.

5.4.2.4 Kerklidmaatskap in Suid-Afrika

Dit is verder duidelik dat die gereformeerde kerke in Suid-Afrika 'n verkeerde aanname maak, naamlik dat hulle die grootste godsdienstige groepering in Suid-Afrika is. Die teendeel is eerder waar. Gereformeerde kerke is 'n uiters beperkte groep binne die breër Suid-Afrikaanse samelewing (vergelyk http://www.religioustolerance.org/rel_rate.htm).

Gebaseer op hierdie statistiek maak die NHKA slegs 0.2% van die Suid-Afrikaanse samelewing uit.

Dit blyk uit die volgende tabel:

Die verspreiding van kerklidmaatskap in Suid-Afrika

Onafhanklike Inheemse Kerke (Insluitend ZCC)	52,1%
Pinkster Kerke	8,5 %
Rooms Katolieke Kerk	7,1%
Metodiste Kerk	6,8%
Gereformeerde Kerke	6,7%
Anglikaanse Kerk	3,8%
Geen kerklike verbintenis	15%

Tendense en afleidings

- * Ongeveer 15% van alle Suid-Afrikaners het geen kerklike verbintenis nie.

- * Dit is verder opvallend dat die gereformeerde kerke wat reeds die afgelope drie eeue verskillende bevolkingsgroepe bedien, minder as 7% van die bevolking uitmaak.
- * Dit is duidelik dat die gereformeerde kerke, na sendingwerk wat oor dekades en selfs eeue strek, nie dieselfde invloed as die inheemse, onafhanklike kerke of charismatiese kerke uitoefen nie.
- * Die verwagting is dat die "markaandeel" van die gereformeerde kerke in die toekoms nog kleiner sal word.

Dreyer het in sy navorsing aangetoon dat gereformeerde kerke se "markaandeel" onder die blanke bevolkingsgroep in Suid-Afrika, in 1911 op 57.1% gestaan het. Teen 1996 het dit afgeneem tot 48.1% (Dreyer 2003:1050).

In die ooreenstemmende tydperk het die persentasie gereformeerdes onder die swart bevolkingsgroepe konstant gebly op 6,8% - dus geen groei (as persentasie uitgedruk) oor 'n periode van 80 jaar nie.

Daarteenoor het die onafhanklike, inheemse kerke in die ooreenstemmende periode met bykans 40% en die pinksterkerke met 10% gegroei.

As persentasie van die bevolking bly die gereformeerde kerke se aandeel relatief stabiel, maar in reële terme het die lidmaatgetalle tot ongeveer 1985 gestyg. Dit het daarmee te doen dat die Suid-Afrikaanse bevolking van 1948 tot 1998 (50 jaar) met bykans 30 miljoen vermeerder het.

Tendense en afleidings

- * Die gereformeerde kerke van Suid-Afrika het oor dekades gegroei as gevolg van natuurlike aanwas. Kerke het eweredig aan die bevolking gegroei.
- * Sending en evangelisasie het gevolglik min aandag ontvang en min bygedra tot die groei van die kerke.
- * In 'n situasie waar die bevolking kleiner word en min natuurlike aanwas is, sal kerke met 'n gebrekkige missionale bediening geen verdere groei toon nie.

5.4.2.5 Statistieke ten opsigte van die NHKA

Die NHKA het van 1910 tot 1987 in reële terme gegroei, veral as gevolg van groei in die bevolking. In die laaste twee dekades vertoon die NHKA 'n dalende tendens. Dit korreleer met 'n 70% daling in geboortes in die blanke bevolking.

Die NHKA het sedert 1910, op 'n jaarlikse basis met enkele uitsonderings, in elke gemeente sensus gedoen. Die statistieke wat van gemeentes ontvang word, word in *Die Almanak*, die Jaarboek van die NHKA, gepubliseer. Die afgelope eeuse uitgawe is ter insae in die Kerkargief.

Die volgende tabel en grafiek bied 'n oorsigtelike beeld van tendense in die laaste dertig jaar:

Gemeentes, lidmate en predikante van die NHKA

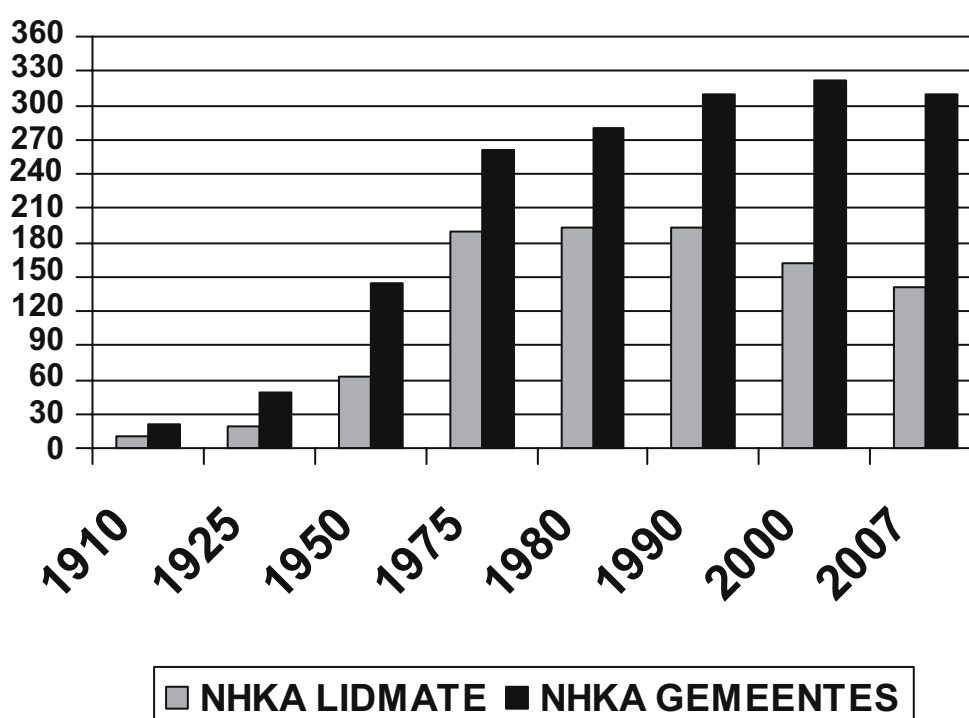
Jaar	Totale lidmate	Belydend	Belydenis gedoen	Ge-doop	Ver-trek	Oorge-kom	Aantal predikante in gemeentes
1980	193 521	126 661	5 378	4 818	1 821	1 917	
1985	194 197	130 981	5 124	5 028	1 900	2 239	
1990	192 541	132 483	5 926	4 280	2 280	2 848	280
1995	181 732	129 477	4 784	1 002	4 830	4 852	353
2000	162 526	120 937	3 592	1 958	4 744	4 587	358
2005	142 089	109 810	2 781	1 696	9 966	7 969	314
2006	143 463	111 799	2 003	1 207	6 999	6 576	302
2007	140 196	110 149	1 849	1 221	4 975	3 304	284
2008	136 045	107 202	2 212	1 457	3 502	2 201	254
2009							232

Tendense en afleidings

- * Totale lidmaatgetalle het in die laaste 20 jaar met 30% verminder.
- * Die getal dopelinge het met 70% afgeneem. Dit hou ten nouste verband met die lae geboortesif en veroudering wat in die gemeenskap aan die gang is. Dit dui daarop dat talle jongmense die Kerk verlaat deur na ander kerke te gaan, te emigreer of buitekerklik te word.
- * Op die huidige stadium is die getal sterftes in die Kerk reeds meer as die getal geboortes.

- * Dit beteken dat die Kerk geen groei sal beleef deur natuurlike aanwas en deur die normale prosesse van doop, kategese en belydenis nie.
- * Die lidmaatvermindering is oor die laaste twee dekades konstant. Daar is dus geen aanduibare rede waarom die prosesse nie sal voortgaan nie.
- * Dit beteken dat gemeentes dit toenemend moeilik sal vind om predikante te versorg, dat gemeentes sal saamsmelt, dat gemeentes meewerkende ooreenkomste kan sluit of dat predikante meer as een gemeente sal bedien.
- * Al meer predikante sal gemeentes deelyds bedien.
- * Die Kerk se sinodale aktiwiteite gaan toenemend onder druk kom.

Mead het aangetoon dat die effek van 'n konstante daling in lidmate ernstige gevolge vir die kerk in die VSA gehad het (Mead 1994:1 tot 17 en 128). Dit sluit in verswakking van die kerk se finansiële posisie, rasionalisering van sinodale poste, teologiese opleiding raak te duur, voltydse predikante raak te duur en kleiner gemeentes sluit hulle deure. Die tendens ten opsigte van lidmaatgetalle en gemeente stigtings/ontbindings in die NHKA gedurende die laaste eeu, kan grafies soos volg uitgebeeld word:

Tendense en afleidings

- * Die NHKA se lidmaatgetalle het van 1910 tot 1970 skerp gegroei.
- * Die NHKA se lidmaatgetalle het van 1970 tot 1990 gestabiliseer.
- * Die NHKA se lidmaatgetalle het van 1990 tot 2010 skerp gedaal.

Soos reeds gemeld, korreleer die tendense met die demografiese tendense onder die blanke deel van die bevolking.

Maar daar is ook 'n tweede en baie belangrike verskynsel waarvan die Kerk kennis moet neem:

- * Die NHKA het in die periode 1910 tot 1980 'n akute tekort aan predikante beleef – juis omdat die Kerk so vinnig gegroei het.
- * Dit beteken dat gemeentes in baie gevalle gegroei het in die *afwesigheid* van voltydse predikante.
- * Lidmate het die priesterskap van die gelowige uitgeleef, self leiding geneem en 'n geweldige bydrae gelewer tot die vooruitgang van die Kerk. Hulle is hierin ondersteun deur lidmate wat as diakens en ouderlinge gedien het.
- * Die Kerk het in die nood van mense toegetree met goed georganiseerde diakonale dienste.

Dit korreleer met die opvatting dat kerke net groei wanneer lidmate verantwoordelikheid vir gemeentes aanvaar en wanneer die kerk diensbaar in die gemeenskap word en as sulks ervaar word.

Daarteenoor val die daling van lidmaatgetalle ooreen met die tyd toe daar 'n oorskot aan beroepbare predikante was (vanaf die einde van die tagtigerjare tot op hede). Dit is dus opvallend dat die beskikbaarheid van predikante nie die daling in lidmaatgetalle voorkom of verminder het nie.

Die vraag is: Wat is die langtermyn implikasies as die Kerk konstant en beduidend kleiner word?

Alice Mann (Mann 1998) se navorsing oor die invloed van grootte op die funksionering van gemeentes, het aangetoon dat die grootte van 'n kerk impakkeer op die prosesse, struktuur en dinamika wat in die kerk werkzaam is. *When organisms change significantly in size, they must also change in form* (Mann 1998:1).

Hierby kan gevoeg word: As organisasies in grootte verander, verander nie net die *vorm* nie, maar ook die *identiteit* en *funksionering* van die organisasie.

Dit beteken onder andere dat die opleiding van predikante, die funksionering van gemeentes en die manier hoe gemeentes bestaan ingrypend aangepas sal word. Dit het implikasies vir die identiteit van die Kerk.

5.4.2.6 Vergelykende analise van die drie susterkerke

Dit is belangrik om vas te stel of die daling van lidmaatgetalle net in die NHKA voorkom. As dit die geval sou wees, sou dit dui op sistemiese probleme wat uniek is aan die NHKA.

As soortgelyke kerke as die NHKA dieselfde tendense vertoon, beteken dit dat daar meer algemene *interne* en *eksterne* faktore is wat die kerke se groei demp.

In die Suid-Afrikaanse konteks is die naaste vergelykbare voorbeelde die Afrikaanse susterkerke, te wete die Nederduitse Gereformeerde Kerk (NGK), die Gereformeerde Kerke van Suid-Afrika (GKSA) en die NHKA.

In die volgende tabel word dié drie kerke se lidmaatgetalle vergelyk, aan die hand van amptelike statistieke wat in die onderskeie kerke se jaarboeke gepubliseer word.

Die statistiek is te vind in die *Jaarboek* van die Nederduitse Gereformeerde Kerk (1988-2008), die *Almanak* van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Jaargang 102 – 2008) en die *Almanak* van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika Almanakke (1988 tot 2008).

Dit is opvallend hoe identies die drie kerke se statistieke van die laaste 20 jaar, uitgedruk in persentasies, vertoon:

*Vergelykende statistiek: Afrikaanse susterkerke**

Jaar	NEDERDUITSE GEREFORMEERDE KERK LIDMAATTAL		NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK LIDMAATTAL		GEREFORMEERDE KERKE VAN SA LIDMAATTAL	
	Doop Lidmate	Bely- dende Lidmate	Doop Lidmate	Bely- dende Lidmate	Doop Lidmate	Bely dende Lidmate
1990	427,194	959,366	60,058	132,483	35,036	78,945
1995	365,513	927,337	52,255	129,477	31,961	79,197
2000	329,047	918,790	41,589	120,937	26,241	74,952
2005	273,041	894,429	32,279	109,810	21,032	70,880

2006	265,463	889538	31,564	111,799	20,514	70,345
2007	272,383	889,777	30,047	110,149	19,854	70,225
2008	248,506	880,761	28,892	107,205	18,988	68,842

Vergelykende statistiek uitgedruk as persentasie

	NEDERDUITSE GEREF KERK LIDMAATTAL		NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK LIDMAATTAL		GEREFORMEERD E KERKE IN SA LIDMAATTAL	
	Doop Lidmate	Bely- dende Lidmate	Doop Lidmate	Bely- dende Lidmate	Doop Lidma te	Bely- dende Lidmate
% Afname 1988- 1998	24%	5,5%	25%	6%	23%	3%
% Afname 1999- 2008	20%	4,5%	20%	12%	23%	9%
Reële afname	199,083	98,943	27,610	23,446	16,953	9,128

* (aangehaal uit Labuschagne 2009:107-108)

Tendense en afleidings

- * Die drie Afrikaanse susterkerke se verlies aan dooplidmate, as persentasie uitgedruk, is feitlik identies.
- * Lidmate van die drie kerke het die afgelope 20 jaar met 375 163 verminder waarvan die dooplidmate gedurende hierdie periode die grootste verlies verteenwoordig (65%).
- * Die NG Kerk het die kleinste daling van belydende lidmate. Dit kan daarop dui dat die NG Kerk, as grootste kerk, nog nie die volle impak van demografiese veranderinge vertoon nie, of dat die vlak van tevredenheid in die NG Kerk hoër is as by die ander twee kerke en minder lidmate die kerk verlaat.
- * Die NHKA se verlies aan belydende lidmate het in dekade 2 (na 2000) verdubbel (van 6% tot 12%), in vergelyking met dekade 1 (na 1990). Hierdie versnelling sal na alle waarskynlikheid toeneem omdat kleiner kerke groter blootstelling het aan demografiese veranderinge.
- * Dit word bevestig deur die daling van belydende lidmate van die gereformeerde kerke, wat drievoudig toegeneem het (van 3% tot 9%).

- * Die NHKA het minder as 30 000 lidmate tussen die ouderdom 0 tot 17 jaar. Dit is 'n gemiddeld van ongeveer 1 500 kinders per jaargroep, of gemiddeld vyf kinders per jaargroep per gemeente (uiteraard sal dit verskil volgens die grootte van die gemeente). Dit het egter wesenlike implikasies vir die kategeese, in terme van handboeke, samestelling van kategeseklasse en die metode waarop kategeese aangebied word.
- * 78% is belydende lidmate (ouer as 17) en 22% is dooplidmate.
- * Indien dit in gedagte gehou word dat in 2007 slegs 1 207 kinders in 306 gemeentes gedoop is (vier kinders per gemeente), is dit duidelik dat die verhouding tussen belydende- en dooplidmate progressief swakker gaan word.
- * Daar is 'n aanwysbare tendens dat minder as 75% van kinders wat in die NHKA gedoop word, uiteindelik belydenis van geloof in die NHKA doen.

5.4.2.7 Kerkverwisseling

Dit is ook belangrik om te peil wat die koers van kerkverwisseling is. Onderstaande statistiek is effens misleidend, omdat dit ook lidmate wat van gemeente verwissel het, insluit.

Lidmate oorgekom/vertrek

Jaar	Vertrek	Oorgekom
1980	1 821	1 917
1985	1 900	2 239
1990	2 280	2 848
1995	4 830	4 852
2000	4 744	4 587
2005	9 966	7 969
2006	6 999	6 576
2007	4 975	3 304
2008	3 502	2 201
2009		

Tendense en afleidings

- * Dit is opmerklik dat daar sedert 1996 'n definitiewe verandering in die patroon van kerkverwisseling plaasgevind het: Voor 1996 het daar konstant meer lidmate met bewys van lidmaatskap by gemeentes van die NHKA aangesluit as wat vertrek het, na 1996 het meer lidmate met bewys van lidmaatskap NHKA gemeentes verlaat as wat oorgekom het.

- * Dit moet aanvaar word dat talle lidmate, met verwisseling van gemeente of verhuising, nie weer by 'n gemeente van die NHKA aansluit nie.
- * Sodanige lidmate raak (1) postkerklik of (2) sluit by ander kerke aan.
- * Dit kan dui op ontevredenheid by lidmate wat uit Hervormde gemeentes vertrek.

5.4.2.8 Statistiek ten opsigte van ampsdraers

Die volgende inligting is van belang ten opsigte van ampsdraers in die NHKA:

Ampsdraers

Jaar	Ouderlinge	Diakens	Predikante in Gemeentes
1990			280
1995			353
2000			358
2005			314
2006			302
2007			284
2008			254
2009	5 097	4 011	232

Tendense en afleidings

- * Daar is 1 000 ouderlinge meer as diakens. Dit beteken dat die tradisionele werkwyse van 'n ouderling en diaken per wyk onder druk is. Gemeentes dui deurlopend aan (in ringsverslae) dat hulle nie meer lidmate vind wat bereid is om as kerkraadslede te dien nie.
- * Dit het die verdere implikasie dat die tradisionele pastoraal-geografiese bedieningsmodel, waar ouderlinge en diakens gereeld 'n wyk besoek, op die langer termyn nie maklik gehandhaaf sal kan word nie.
- * Die NHKA het in 1997 oor die dienste van 373 predikante beskik. In 2007/2008 beskik die Kerk oor die dienste van 254 predikante ('n vermindering van 32%).
- * In die laaste 12 jaar het 174 predikante die bediening verlaat as gevolg van siekte, emeritaat, emigrasie, skorsing en bedankings, terwyl slegs 55 toegetree het tot die bediening.
- * Dit dui ook op predikante se gebrek aan sekuriteit, werksbevreëdiging en na alle waarskynlikheid roepingsbewustheid. Dit het te doen met die agteruitgang van die Kerk en dalende lidmaatgetalle.

- * Met die getal studente wat afstudeer en die getal uittredes per jaar, sal die NHKA oor die volgende jare 'n netto verlies aan diensdoende predikante handhaaf.
- * Die implikasie daarvan vir die bediening in gemeentes is dat lidmate nie meer deur voltydse predikante versorg gaan word nie, wat die risiko verhoog dat talle lidmate by ander kerke sal inskakel.

5.4.2.9 **Faktore wat aanleiding gee tot lidmaatvermindering**

Die Raad vir Apostolaat het in sy voorlegging aan die 68ste Algemene Kerkvergadering van die NHKA (Agenda, 68ste Algemene Kerkvergadering, 2007) reeds tot die gevolgtrekking gekom dat daar 'n verskeidenheid faktore is wat aanleiding gee tot lidmaatvermindering. Dit is nie moontlik om aan te toon hoeveel onderskeie faktore bydra tot die vermindering nie. Waarskynlik is dit 'n verskeidenheid van faktore wat tegelykertyd teenwoordig is, wat lidmate van die Kerk vervreem.

Die volgende faktore het oor die laaste twee dekades bygedra tot lidmaatvermindering in die NHKA: Hiermee word nie te kenne gegee dat die lys volledig is nie:

Sosiale faktore

- * Emigrasie van lidmate na die buiteland.
- * Beweeglikheid van lidmate en gereelde verhuising ter wille van werkgeleenthede.
- * Lidmate werk vir korter en langer periodes in die buiteland. Hulle is burgers van die "global village".
- * Talle mense se werksomstandighede veroorsaak dat hulle postkerklik raak.
- * Daar is nie meer sosiale druk om lidmaat van 'n kerk te wees nie. Voorheen het lidmaatskap van die drie Afrikaanse susterkerke 'n persoon "sosiaal aanvaarbaar" gemaak en het dit bygedra tot die verkryging van werk.

Denksisteme

- * Ons leef in 'n era wat beskryf word as postchristelik en postkerklik.
- * Ingrypende sekularisasie van die Suid-Afrikaanse gemeenskap.
- * Die rol van die media, veral om foute en sondes van kerke uit te wys.

- * Die algemene aanvaarding van ander godsdienste of waardesisteme as legitieme alternatiewe vir die Christelike geloof. Veral die Grondwet van Suid-Afrika en Handves van Menseregte het vir baie mense die hoogste gesag in terme van hulle waardes en norme geword.
- * Toenemende ongeloof en ateïsme.
- * Konvergente denksisteme (Premodernisme, Modernisme en Postmodernisme) wat inherente konflik en spanning skep ten opsigte van basiese geloofswaarhede.
- * Sinkretisme, en gereformeerde kerke se sterk standpunt teenoor enige vorm van sinkretisme.
- * Oordrewe individualisering en privatisering van geloof.

Demografiese faktore

- * Lae geboortesifer.
- * Veroudering van lidmate.
- * Emigrasie.
- * Verstedeliking van lidmate.
- * Mynbou aktiwiteite (of die gebrek daaraan).
- * Grondeise.
- * Ekonomiese omstandighede.

Die impak van ander kerke

- * Die invloed van ander kerke op die NHKA (konkurrente)
- * Die tyd van "tradisionele lidmaatskap" is verby
- * Min lojaliteit ten opsigte van een kerk of gemeente
- * Jonger lidmate skakel by kerke en gemeentes in waar daar groter vryheid en variasie is, waar hulle voel dat hulle geestelik versorg word en 'n sinvolle bydrae kan lewer
- * Die opkoms van huiskerke
- * Die verskynsel van ontluikende kerke.

Ontoepaslike en/of gebrekkige gemeentelike bediening

- * Gebrekkige geloofsopvoeding van kinders en jongmense
- * Kategese is steeds te veel op die rasionele leerproses gefokus en te min op die vestiging van 'n egte spiritualiteit
- * Gebrekkige omgaan met die Woord en gebed
- * Gebrekkige roepingsbewussyn by ampsdraers
- * Gebrek aan *koinonia*
- * Gebrekkige pastorale versorging van bestaande lidmate
- * Ontoepaslike bedieningstrukture

- * Eredienste wat nie altyd inspirerend is nie
- * Gebrekkige missionale en diakonale bediening
- * Verbruikersmentaliteit by talle lidmate
- * Gebrekkige dissipelskap.

Kerklike strukture

- * Onbeweeglikheid en 'n onvermoë om by nuwe omstandighede aan te pas (institutionalisme)
- * Dominante vergadering- en organisasiekultuur (formalisme)
- * Selfgesentreerdheid en oorlewingsingesteldheid van gemeentes
- * Burgerlike godsdiens.

Talle van die faktore wat kerklidmaatskap beïnvloed, kan nie deur die Kerk beheer of verander word nie. Die Kerk kan hoogstens sy bediening op 'n toepaslike en optimale wyse struktureer en in die geloof leef dat God die gemeente wil gebruik om die evangelie na ander mense uit te dra.

5.4.2.10 **Toekomsverwagting**

Wat kan verwag word in 'n situasie waar die NHKA beduidend kleiner word?

- * Die era (en die ideaal) van 'n gemeente met sy eie volversorgde predikant op elke dorp en in elke woongebied (die klassieke volkskerkmodel) wat in geografiese wyke verdeel is en gereeld deur ouderlinge en diakens besoek word, is 'n verbygaande model van bediening. Dit sal slegs in enkele gemeentes realiseer.
- * Die tradisionele herder/kudde gemeente gaan in groter, stedelike gemeentes toenemend onder druk kom.
- * Daarmee saam sal die tipiese Reformatoriese identiteit en bedieningsstrukture bepaalde veranderinge ondergaan.
- * Daar sal nie meer met een, tradisionele en ideale model van kerkwees volstaan kan word nie. Die NHKA sal verskillende modelle van kerkwees moet akkommodeer en bevorder. Dit sal ook in die Kerkorde gestalte moet vind:
 - ** *Makro gemeentes:* Daar kan in die toekoms enkele makrogemeentes tot stand kom, wat impliseer dat omringende gemeentes tot niet gaan. Sulke gemeentes sal 'n eiesoortige bediening ontwikkel wat toepaslik is vir die tyd en omstandighede.
 - ** *Tradisionele gemeentes:* Daar sal in die toekoms nie meer as 100 gemeentes wees wat 'n voltydse predikant kan bekostig en op 'n tradisionele pastorale model funksioneer nie.

- ** *Klein gemeentes:* Heelwat klein gemeentes sal slegs op 'n deeltydse basis die dienste van 'n predikant inkoop. Sulke gemeentes sal baie sterk op bediening deur lidmate (die amp van die gelowige) moet fokus. Die predikant én die lidmaat se rol sal in sulke omstandighede ingrypend verander. Hierdie model van kerkwees is veral geskik vir kleiner, plattelandse gemeentes of gebiede wat ontwikkel.
- ** *Mikro gemeentes:* Dit is gemeentes wat in huise of by werksplekke bymekaarkom, hoofsaaklik deur lidmate bedien word en slegs by uitsonderlike geleenthede (soos die bediening van sakramente) van 'n predikant se dienste sal gebruik maak. Hierdie model is veral geskik vir afgeleë gebiede, industriële gebiede en selfs die buitenland. Uiteraard sal dit groot eise aan die Kerk stel ten opsigte van die opleiding en toerusting van lidmate.
- * Indien hierdie scenario realiseer, sal dit uiteraard groot uitdagings aan die Kerk stel in terme van opleiding van lidmate, verandering in kerkbegrip en hervorming van die kerklike praktyk.
- * Op plaaslike vlak sal die verandering in grootte (groei of verkleining van gemeentes) eiesoortige eise stel.
- * Op die platteland kan gemeentes van verskillende kerke bediening deel (meewerkende bediening).
- * Die enigste gemeentes wat sal oorleef, is dié wat nie net instandhouding en versorging van lidmate doen nie, maar daarin slaag om missionaal te leef en lidmate deel te maak van die gemeente se bediening.
- * Teologiese opleiding, barmhartigheidsdiens en ander sinodale dienste moet geherstruktureer word en toenemend interkerklik plaasvind.

5.4.2.11 Toekomspektief

Dit is in die bestek van hierdie memorandum nie moontlik om alle fasette van die problematiek en oplossings te bespreek nie, maar bloot om in die lig van die werklikhede van ons tyd te droom oor nuwe moontlikhede vir die NHKA³.

Saam met Gerben Heitink word die kerk as gegewene aanvaar. Die NHKA as instituut het reeds in baie opsigte gestagneer. Tog bied die kerk in sy huidige vorm vir talle gelowiges 'n geestelike tuiste. Hierdie lidmate kan wel soos in Heitink se konsentriese model die binnekring vorm en naas hierdie binnekring moet die ander konsentriese sirkels gevorm word in 'n beweging van binne na buite en van buite na binne.

³ Na aanleiding van die titel van die boek van Niemandt (2007) "Nuwe drome vir nuwe werklikhede".

Of hierdie bestaande lidmate daarvoor gereed is, is te betwyfel.

Alhoewel dit reeds in sommige gemeentes gebeur, is die meeste gemeentes se siening van kerkwees van so 'n aard dat dit hierdie dubbele beweging sal strem. Van buite gesien is dit ook 'n vraag of mense wat reeds die rug op die kerk gekeer het as gevolg van dit wat hulle in die kerk as instituut ervaar het, weer deel van hierdie konsentriese kerkbeskouing sal wil wees.

Die bestaande gemeentes van die NHKA sal 'n proses van radikale transformasie moet inisieer. Dit is egter 'n langsame proses en die Kerk kan nie langer kosbare tyd deur haar vingers laat glip nie.

Naas die versorging en begeleiding van gelowiges en gemeentes om via 'n proses van radikale transformasie 'n kerk met karakter te word, sal daar ook 'n tweede vorm van bediening noodsaaklik wees: Buite die strukture van die kerk as instituut sal gelowiges onbevange moet migreer om mense op die markplein te gaan ontmoet. Die doel moet nie in die eerste plek wees om mense na die kerk te bring nie, maar om onder mense op 'n diakonale wyse die geloof in Jesus Christus sigbaar en voelbaar te maak. Ons moet daar gaan soek na "thin places" in mense se lewens waar die skeiding tussen die sigbare werklikheid en die sakrale teenwoordigheid van God deur sy Gees vervaag en mense God se teenwoordigheid ervaar. Juis daar moet ons leer om afstand te doen van ons meesternarratiewe en onbevange luister na die klein verhale van mense. Saam met hulle moet ons weer begin luister na die verhale oor God en probeer ontdek hoe die groot Verhaal van God ons klein verhale omvorm en nuwe sin aan ons lewe gee.

Dit mag wees dat die lyne van hierdie tweestroom-bediening in die toekoms kan konvergeer. Dit kan slegs gebeur indien die Kerk deur die proses van radikale transformasie weer vir mense buite die kerk 'n plek kan word waar hulle die teenwoordigheid van God kan beleef. Dan kan die konsentriese sirkels van Heitink dalk 'n werklikheid word en sal mense al nader deur die "Sache Jesu" ingetrek word in die middelste kring. Dit is 'n droom! Of dit 'n werklikheid sal word, sal net die tyd ons leer.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**
- 2. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Die vergadering gee opdrag dat studie gedoen word oor die bediening in klein gemeentes van die Kerk, met besondere verwysing na toerusting en benutting van lidmate in die bediening.

5.5 **VERSLAG VAN DIE CHRISTELIKE SEEMANSORGANISASIE (CSO)**

Die vergadering neem kennis van die verslag van die CSO.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem met dank en waardering kennis van die werk van die CSO.**
- 2. Waardering word teenoor die CSO betuig vir die indiensneming van verskeie predikante van die Kerk.**
- 3. Gemeentes word aangemoedig om die werk van die CSO te ondersteun ook op finansiële gebied.**

5.6 **BYBELGENOOTSKAP VAN SUID-AFRIKA**

Die vergadering neem kennis van die verslag van die Bybelgenootskap. Die volgende belangrike sake geniet veral aandag:

- * Na 'n diens tydperk van 25 jaar by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het ds WH Steyn in 2008 geëmeriteer. Hy is aan die begin van 2009 deur ds KD Papp opgevolg, wat nou saam met ds JMJ de Wet vanuit Bloemfontein die NHKA by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika verteenwoordig.
- * Die BSA funksioneer vanaf 1 April 2009 as 'n Artikel 21 Maatskappy. Die eerste Algemene Jaarvergadering is in April 2009 gehou waartydens die Raad van Direkteure verkies is. Die NHKA is bevoorreg in dié opsig dat ds CJA Simpson die eerste voorsitter van die Direksie is.
- * Die infrastruktuur van die BSA het ook tot 'n mate verander. Waar daar voorheen net sewe streke was, is dit nou uitgebrei na 11 streke, naamlik Wes-Kaap, Oos-Kaap, KwaZulu Noord, KwaZulu-Suid, Limpopo, Mpumalanga, Gauteng, Vrystaat, Noord-Kaap, Transkei en Noordwes. In tien van hierdie streke word die NHKA verteenwoordig deur predikante of lidmate op die Streekkomitees.
- * Daar is amptelik op 3 Augustus 2009 in Durban met die vertaling van die Ou Testament in Zulu begin.
- * Alhoewel die projek rondom die Afrikaanse Bybelvertaling stadig vorder, het daar reeds in 2008 van die proefvertalings in sekere teksgedeeltes verskyn. Hierdie proefvertalings is goed ontvang en 'n webblad is vir hierdie projek bekend gestel.

- * Die Suid-Ndebele vertaling van die Ou Testament geskied onder leiding van prof APB Breytenbach en vorder baie goed. Daar word gehoop dat daar teen die einde van 2010 met die hersiening van die Nuwe Testament begin kan word. Laasgenoemde vertaling het reeds in 1986 verskyn.
- * Prof JP Oberholzer was die voorsitter van die projek die Afrikaanse Bybel vir Dowes. Dit was die eerste vertaling ter wêreld wat spesifiek vir Dowes gedoen is.
- * Daar is in 2008 besluit om voort te gaan om die 1929 vertaling van die Tsonga Bybel in 'n nuwe ortografie voor te berei.
- * ! Die bekendstelling van !Xuhn Nuweleser gedeeltes (San taal) was 'n groot sukses. Dit is die eerste keer dat die Bybelgenootskap 'n teks in hierdie taal gepubliseer het.
- * Die digitalisering van Bybeltekse vorder goed en daar het die afgelope tyd 111 nuwe produkte verskyn.
- * Bybels en Bybelgedeeltes is jaarliks in tot soveel as 131 tale en 160 vertalings versprei. Tussen 73% en 83% van die volledige Bybels wat jaarliks versprei is, was Standaardbybels. Die hoogste verspreidingsyfers van volledige Bybels oor die afgelope drie jaar was: Engels (725 081), Afrikaans (510 304) en Zoeloe (447 284).
- * Sedert die verskyning van die volledige Bybel in Afrikaans in 1933, het die BSA reeds 10 679 508 eksemplare van die twee vertalings versprei. Die 1933/53 vertaling bly steeds 'n standaard produksie-item. Gedurende die verslagtydperk is daar 219 468 eksemplare versprei en sedert 1933 tot 31 Oktober 2009, 7 233 925 eksemplare.
- * Daar is gedurende die verslagtydperk 173 485 Bybels en Bybelgedeeltes aan ander Bybelgenootskappe in Afrika gelewer.
- * Die BSA het vanuit verskeie oorde donasies ontvang. Die totale inkomste vir 2007, 2008 en 2009 was onderskeidelik R38 303 916, R 45 982 779 en R41 567 372.
- * Die koste van die verspreidingsprogramme was R147.5 miljoen gedurende die verslagtydperk.

Ds GS Kritzing, die Uitvoerende Hoof van die Bybelgenootskap, spreek die vergadering toe.

BESLUIT

1. Die vergadering neem met instemming kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika en die Bybelgenootskap word opnuut verseker van die Kerk se voorbidding en ondersteuning.
2. Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, gemeentelike instansies, sake-ondernemings en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.
3. Kerkrade word versoek om plaaslike boekwinkels aan te moedig om Bybels van die Bybelgenootskap in voorraad te hou en word aangemoedig om toe te sien dat Bybels by gemeentelike kolporteurs beskikbaar is.
4. Kerkrade word versoek om elke jaar, voor die einde van Oktober, die bedrag wat die Bybelgenootskap benodig om een Bybel bekostigbaar beskikbaar te stel (R33.00 vir 2010, per lidmaat) aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
5. Die NHSV, kategeese, sake-ondernemings en individue word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding.
6. Gemeentes word aangemoedig om promosiemateriaal, wat gratis op aanvraag by die Bybelgenootskap beskikbaar is, as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te stel en fondse daarvoor in te samel.
7. Gemeentes word daaraan herinner dat die deurkollekte tydens Hervormingsondag se diens, aan die Bybelgenootskap oorbetaal moet word.
8. Dank word betuig aan die Sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap. In die besonder teenoor ds WH Steyn wat reeds geëmeriteer het en ds JMJ de Wet wat aanstaande jaar emeriteer. Ds KD Papp word sterkte met sy taak toegewens.

5.7 DIE AFRIKAANSE BYBELVERTALINGSPROJEK

Die vergadering neem kennis van die verslag oor die vordering met Afrikaanse Bybelvertalingsprojek en die Suid-Ndebele Vertalingsprojek onder leiding van prof APB Breytenbach. Die keurdatum vir die voltooiing van die laasgenoemde projek is Desember 2010.

BESLUIT

1. Dank word aan prof APB Breytenbach betuig vir sy betrokkenheid by die Bybelvertalingsprojek, die deurgee van inligting en die vertaalwerk wat hy doen.

BESKRYWINGSPUNT 44: RING VAN ZOUTPANSBERG

ALTERNATIEWE BYBELVERTALINGS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee opdrag aan bekwame persone om kommentaar voor te berei op die vertalingsmetodiek en teologiese inhoud van die alternatiewe Afrikaanse Bybels. Die bedoeling is dat lidmate toegerus word om oordeelkundig Bybels aan te koop.

Motivering

By die lees van die verskillende Afrikaanse Bybels blyk dit dat daar nie net verskille op taalgebruik vlak is nie, maar soms ook op interpretasievlak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE TWEDE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die tweede predikantslid vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen drr MA Botma, J Otto, C Pretorius en JC van der Merwe.

'n Herstemming vind plaas tussen drr C Pretorius en JC van der Merwe.

Dr JC van der Merwe word verkies.

VERKIESING VAN DIE VOORSITTER EN DIE SKRIBA VIR DIE BEHANDELING VAN DIE BEROEP OP DIE ALGEMENE KERKVERGADERING WAT OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2010 BEHANDEL SAL WORD

Die vergadering stem vir die voorsitter van die beroepsvergadering.

'n Stemming vind plaas tussen ds WJJ Kok, dr HJ Botes, P van Staden, FJ Labuschagne en dr JA Beukes.

Dr P van Staden word verkies as voorsitter.

Ds WJJ Kok word verkies as skriba.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Oudl JNR Bosman	Elandspoort	29 September – oggend
Ds R Botha	Steelpoort	28 September – aand
Oudl AJJ Koegelenberg	Tarlton	28 September
Oudl PW Nel	Midstream	30 September
Oudl JA Oberholzer	Pretoria	28 September – oggend
Ds SJ Oosthuizen	Stilfontein-Wes	30 September tot 1 Oktober
Ds MJ van der Westhuizen	Ogies	28 September tot 1 Oktober – 11:00 tot 16:00
Ds GF van Wyk	Newcastle	28 September – middag

GROETEBOODSKAPPE

Die volgende groeteboodskappe word voorgehou deur ds APJ Beukes, visevoorsitter van die Kommissie van die AKV:

Prof JAE Adendorff van die AP Kerk

Ons groet u in die Naam van die Drie-enige God.

Die 69ste Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk vind plaas te midde van uitdagende tye vir die kerk van die Here Jesus Christus en veral die tradisionele Afrikaanse gereformeerde kerke in Suid-Afrika. Dié kerke het die afgelope dekades veel ingeboet ten opsigte van gesag en relevansie sodat hulle stemme nie net al sagter nie maar ook meer verwarrend in ons leefwêreld geword het. In die post-moderne tydvak het die mense se geloofslewe sodanig vervlak dat die geringste uitspraak en/of optrede van die kerk dikwels tot

'n stroom van kritiek teenoor die kerk lei. Dit het al makliker geword om die kerk te ignoreer. Baie lidmate raak innerlik vervreemd van die kerk terwyl ander uiterlik daarmee breek.

Juis daarom wil ons graag vir hierdie besondere vergadering van u kerkverband die leiding van die Heilige Gees en seën van die Almagtige toebid. Daar rus bepaald 'n besondere verantwoordelikheid op die kerkleiding en elke afgevaardigde. Die kerk moet opnuut in alles sterk en sonder skroom *defensor fidei*, verdediger van die geloof, te midde van die huidige situasie, storm en gety wees.

Die Agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering toon na sy omvang en inhoud eweneens dat die kerk aktueel, relevant en inklusief wil handel met sake en onderwerpe van die kerk in die huidige tydvak. Dit is ons bede dat u met Bybelse wysheid (Spreuke 1:7) sal bespreek en besluit sodat u as afgevaardigdes ten tye van die Algemene Kerkvergadering maar ook elke lidmaat daarna sal weet en ervaar: In God het ons 'n Vader (Mattheus 6:9, Romeine 8:15) en in die kerk 'n moeder (Calvyn).

Mnr JF Viljoen stel namens homself en sy personeel die volgende:

In die aanloop en voorbereiding vir die 69ste Algemene Kerkvergadering was daar talle uitdagings, ook op logistiese gebied, wat die hoof gebied moes word. Alles is nou in plek en die Kerk gereed om oor Kerkwees in alle fasette te kan handel en besluite te neem.

Mag die Heer van die Kerk ons deur Sy Gees lei om die brandende sake in liefde en eensgesindheid te oorweeg en besluite te neem wat sal strek tot eer en verheerliking van Sy naam.

Ander groeteboodsappe

- * Ds DJ du Toit
- * Dr WJ Coetzer
- * Prof BJ Engelbrecht

MOSIE

Die vergadering betuig sy medelye aan prof HG van der Westhuizen en sy familie met die afsterwe van sy swaer.

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen ds EG Fourie, drr FJ Labuschagne, GC Lindeque en J Otto.

'n Herstemming vind plaas tussen drr FJ Labuschagne en J Otto.

Dr FJ Labuschagne word verkies.

GROETEBOODSKAPPE

Die volgende groeteboodske word voorgehou deur dr JMG Storm, skriba van die Kommissie van die AKV:

- * Dr CJ Smit
- * Prof JA Loader
- * Prairie Reformed Church.

---oOo---

5.8 GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE

5.8.1 VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR ETIESE SAKE

Geen verslag is ontvang nie.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem met teleurstelling kennis dat die Komitee nie sy verslag ingehandig het nie.**

5.8.2 RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: RIGLYNE VIR OUDERLINGE IN DIE HANTERING VAN LIDMATE MET 'N HOMOSEKSUELE ORIËNTASIE

5.8.1.1 Inleiding

Hierdie is slegs riglyne om ouderlinge te help om lidmate met 'n homoseksuele oriëntasie te verstaan en te begelei. Dit is nie 'n betoog oor die teologiese "korrektheid" van homoseksualiteit al dan nie. Vir sulke betoë kan die Agenda van die 68ste Algemene Kerkvergadering asook die Besluitebundel (bl 45 tot 48) geraadpleeg word.

5.8.1.2 Aanvaar sy/haar seksuele oriëntasie

Wanneer lidmate sover gekom het om die vrymoedigheid te neem om met 'n ampsdraer van die Kerk oor hulle seksuele oriëntasie en hulle vrees om deur die Kerk verwerp te word, te praat, kan aanvaar word dat hulle reeds 'n geruime tyd met hulleself en met die Here oor die saak geworstel het. Dit is moontlik dat hulle reeds die probleem met hulle ouers en familie bespreek het. Hulle kon selfs al terapeutiese be-

geleiding van professionele persone ontvang het. Die laaste hekkie waaroor hulle wil kom, is die aanvaarding van God en die Kerk.

Dit is nie nou die tyd of plek van die ampsdraer om sy/haar beleving van sy/haar seksuele oriëntasie te bevraagteken nie. Aanvaar die persoon vir wie hy/sy is. Toe Jesus op aarde was, het Hy juis stil gestaan by die sogenaamde verstote mense van die samelewing. Hy het deernis getoon met mense met wie niemand anders hulle wou assosieer nie – die melaatses, die armes, die tollenaars, die ongeletterdes, die sondaars. Hy demonstreer God se liefde as 'n liefde wat ruimte skep vir ander, wat begrip het vir ander, wat in eerlike egtheid daarin belangstel dat hulle nuut en heel sal word by God, dat hulle sal deel in die genade en liefde wat God skenk. Moenie veroordeel nie. Laat hy/sy die liefde wat hy/sy gehoop het om by die Kerk te vind, beleef.

Indien sulke lidmate nog geen vrymoedigheid gehad het om met enigiemand anders te praat nie, sou dit wys wees om hulle by te staan en die "probleem" met hulle ouers en familie te deel. Help hulle ook om professionele begeleiding te ontvang.

5.8.1.3 **Stel vas wat sy/haar emosionele toestand is**

Om 'n lidmaat met begrip te begelei, moet die ouderling erkenning gee aan die emosie wat die lidmaat op daardie oomblik ervaar en empatie daarmee hê.

- * Die aanvanklike bewuswording van hulle seksuele oriëntasie is vir hulleself skokkend en skep *verwarring* en *verleentheid*.
- * In hulle stryd om dit te ontken en weg te wens, het gelowiges 'n deurlopende gebedsworsteling en onderhandeling met God in die verwagting dat dit sal oorwaai. As niks "oorwaai" nie, beleef hulle *magteloosheid* en *selfhaat*.
- * Soms gaan hulle deur die trauma van *verwerping*. Sekere uitsprake wat oor persone met 'n homoseksuele oriëntasie gemaak word, verwar die ouers en naby familie dikwels in só 'n mate dat hulle self nie kans sien om vrede te maak met die persoon se menswees nie. Om dieselfde rede leef hulle dikwels met 'n verwronge Godsbegrip en vrees die oordeel van God.
- * Hulle beleef 'n diepgaande vrees om "uitgevang" te word.

5.8.1.4 **Gesprek oor Godsbegrip**

Verskeie kerke se debat oor homoseksuele persone se status in die kerk, vestig 'n verstaan van God wat hulle veroordeel, uitgesluit en verwerp laat voel. Hulle vrees dat God 'n veroordelende God is. Hy het 'n

dubbele stel reëls vir mense met 'n homoseksuele oriëntasie en mense met 'n heteroseksuele oriëntasie. Hulle leef in angs dat God hulle haat en uit sy genade uitsluit.

Dit is belangrik dat die ouderling so 'n lidmaat begelei in die verstaan van God se genadige vryspraak. Waar die kerkgemeenskap deur die eeue dikwels geneig was om mense uit te sluit, leer ons die lewende God in Jesus Christus ken as die liefdevolle Vader wat alles denkbare opoffer ter wille van die verlossing van mense uit hulle sondenood. Hy het na die wêreld toe gekom ter wille van die verlossing van almal – juis ook vir dié wat uit die tempel en die kerk uitgesluit en veroordeel word. Jesus het gekom om in te sluit. Hy het God se liefde kom demonstreer. Hy aanvaar elkeen wat in die geloof na Hom roep – ongeag sy/haar seksuele oriëntasie. God het ons lief vir wie ons is. Die kerk beoordeel mense dikwels op grond van hulle dade. God ondersoek die hart. In sy liefdevolle en genadige uitreik na mense, bly God altyd dieselfde.

Hierdie liefde van God is egter ook nie 'n ordelose liefde nie. Hy vra van ons gehoorsaamheid aan sy wil. Daarom sal daar ook op gewys moet word dat God nie die sonde duld nie. 'n Losbandige seksuele lewenstyl is onaanvaarbaar, ongeag of dit homoseksuele of heteroseksuele persone is. Die Bybel wys losbandigheid en ontrouheid ten sterkste af omdat dit seksuele praktyke is wat selfsugtig gefokus is op die bevrediging van die eie egosentriese seksuele behoeftes. Dit verneder en vernietig mense rondom jou en dit vernietig God se beeld in jou. In die Bybel word alle seksuele misdrywe veroordeel. God aanvaar egter elke mens wat die sonde wil oorwin en na Hom roep, ongeag sy seksuele oriëntasie.

5.8.1.5 Uitnodiging

Dit is die verantwoordelikheid van die ouderling om lidmate met 'n heteroseksuele oriëntasie, saam met al die ander gelowiges op te roep om hulle voortdurend te bekeer tot die lewende God soos wat Hy Homself in sy Woord openbaar. Hulle dikwels misplaaste Godsbeeld moet vervang word met hoe God Homself in Jesus Christus aan ons kom bekend maak het as die liefdevolle verlossende God wie se genade vrylik beskikbaar is vir elke mens, ongeag ons seksuele oriëntasie. Hy het ons lief vir wie ons is.

Homoseksuele lidmate moet begelei word om vrede te maak met wie hulle is. Hulle moet aanvaar dat die Here hulle liefhet soos hulle is.

Hulle sal ook met groot sensitiwiteit tot die insig moet kom dat daar by baie lidmate wanpersepsies oor homoseksualiteit bestaan en dat hulle daarvoor begrip sal moet hê. Hulle sal uitgenooi moet word om ten spyte van ander lidmate se moontlike wanpersepsies, in te skakel in die gemeente en deel te word van die geloofsgemeenskap.

BESLUIT

1. Die riglyne word aanvaar.

BESKRYWINGSPUNT 45: RING VAN JOHANNESBURG**HOMOSEKSUALITEIT: 'N ROETEKAAART VIR 'N PROTESTANTSE KERK**

Die wetenskap van die hemeneutiek (die teorie van verstaan) help om die Bybel wat 'n premoderne geskrif is, vir mense van vandag te "vertaal" of te interpreteer. Die Bybel bevat weliswaar negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat soms vertaal word met "homoseksuele gedrag". Die bedoeling van die Skrif is egter nie om kultuur normatief te maak nie. Die norm van die Skrif is dat alle gelowiges uit die evangelieboodskap leef. In die Protestantse Kerk is die vertrekpunt dat redding berus op geloof alléén. Niks vanuit die menslike natuur kan hierdie versoening bewerkstellig nie. God se Gees maak dit vir alle gelowiges moontlik om hulle hele lewe (ook die liggaam) in God se diens te stel.

Seksuele minderhede bestaan. Van hulle is lidmate van die Kerk. Hierdie gelowiges, soos alle ander, ontvang van die Kerk pastoraal sorg en begeleiding tot 'n Geesge vulde lewe.

Die Kerk glo dat alle gedooptes, alle gelowiges, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die Kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Derhalwe is mense wat tot seksuele minderheidsgroepe (of tot watter minderheidsgroepe ook al) behoort, soos alle ander lidmate, welkom in die Christelike geloofsgemeenskap. In die lig van ons verstaan van die Woord van God, verseker die Kerk hulle met woord en optrede van die liefde van God en van medegelowiges.

In die huidige kerklike praktyk word daar slegs voorsiening gemaak vir heteroseksuele lewensverbintenisse. Die Kerk word versoek om ruimte in die geloofsgemeenskap te skep vir alle *betekenisvolle verhoudingsmoontlikhede* wat by die evangelie pas⁴.

⁴ Die vorige bewoording van die laaste sin was soos volg: "Die Kerk word versoek tot voortgesette navorsing oor *betekenisvolle verhoudingsmoontlikhede vir alle mense*".

Die vergadering neem kennis van die motivering soos opgeneem in die agenda.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
2. Die volgende voorstel word aanvaar:

Die nuwe perspektiewe en inligting wat ter vergadering aangebied is vir bespreking ten opsigte van homoseksualiteit asook moontlik besluitneming, word verwys na die Komitee vir Huweliks- en Ander Sinvolle Verhoudingsmoontlikhede vir diepgaande studie en finale voorlegging aan die 70ste AKV.

TEENSTEMME

1. Die volgende persone teken hulle teenstemme aan teen die verwerping van Beskrywingspunt 45:

Ds A Botha
Ds TL Botha
Prof Y Dreyer
Ds RJ Rust
Prof AG van Aarde
Oudl T van der Kuil

BESKRYWINGSPUNT 46 : ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

BESTRYDING VAN DWELM- EN DRANKMISBRUIK

Die Kerk neem daadwerklik kennis van die skrikwekkende afmetings van alkohol- en dwelmverslawing onder alle ouderdomsgroepe, maar veral onder jeugdiges, insluitend lidmate en kinders van lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk, asook die ernstige bedreiging en gevalle wat sodanige verslawing vir die Christelike Kerk en die ordelike samelewing inhou.

Die Kerk aanvaar medeverantwoordelikheid in die stryd teen hierdie euwel deur onder meer

* die opleiding van predikante in dié opsig en instelling van

- * spesifieke diensgroepe om lidmate op plaaslike vlak by te staan
- * gemeentes te versoek om behulpsaam te wees met die werksaamhede van die Artikel 21 Maatskappy Shine wat deur die gemeente Meyerspark in oorleg met die Algemene Diakensvergadering, bedryf word
- * voorkomende maatreëls waardeur die kinders van die Kerk vanaf die vroegste vlak van kategeese gewaarsku en geestelik weerbaar gemaak moet word, onder meer die dwelmprobleem, in die kategeese sillabus te vervat
- * die moontlike oprig van 'n rehabilitasiesentrum en gesondheidsoord vir verslaafdes. Die AIM-gebouekompleks wat tans nie gebruik word nie, vir die aanwending van hierdie doel beskikbaar te maak
- * teenoor die owerheid te getuig oor die onaanvaarbare toestand deurdat die RSA 'n afsetterrein van die dwelmwêreld geword het, en daadwerklike optrede teen dwelmsindikate en handelaars wat die lewens van ons land se jeug gewetenloos vernietig, te vereis
- * die Kerk se dank te betuig aan die SAP vir die oopvlekking van groot dwelm netwerke, ongeag wie daarby betrokke was.

Motivering

Omvang

Dit is wyd in die media berig dat alkohol-, maar veral dwelmmisbruik, die afgelope tyd kommerwekkende afmetings geneem het. Die volgende blyk onder meer:

- * Die Mediese Navorsingsraad (MNR) se Alkohol- en Dwelmnavor-singseenheid moniteer op 'n ses maandelikse basis opnames in meer as 50 behandelingsentrums in Kaapstad, Gauteng (18), Durban, Mpumalanga, Oos-Londen en Port Elizabeth. Dit word deur SACENDU gekoördineer. Hulle het bevind dat adolessente toene-mend betrokke raak by die gebruik van alkohol en ander onwettige dwelms soos ecstasy, methamphetamine, cannabis en mandrax. In Gauteng is daar 'n toenemende getal adolessente wat heroïne gebruik. Die misbruik van dwelms wat ingespuut word neem toe, en daar is skuiwe in patrone van dwelmmisbruik in gemeenskappe waar die misbruik hiervan voorheen laag was.
- * South African Community Epidemiology Network on Drug Use (SACENDU) se jongste gepubliseerde statistiek oor alkohol en an-der afhanklikheidsvormende middels/dwelms, toon aan dat daar vir die eerste helfte van 2006 3 119 opnames in 18 rehabilitasie/be-

handelingsentrums in Gauteng se twee metropoolgebiede (Johannesburg en Pretoria) was. Vir 48% van hierdie pasiënte was alkohol hulle primêre dwelm van misbruik. Die ander mees algemene dwelms van misbruik was kannabis (21%), kokaïne (11%) en heroïne (8%). (SACENDU, 2006: 2.)

- * Cornel Dunn se verslag oor tik, dui daarop dat verslawing aan tik, oftewel metamfetamien, epidemiese afmetings aanneem. Volgens haar wys navorsing daarop dat dit besig is om in die grootste dwelmkrisis te ontaard wat ons geslag nog beleef het (Die Dwelmtydboom Tik-Tik – Rooi Rose 2005).
- * Mnr David Bayever, ondervoorsitter van Suid-Afrika se sentrale dwelmadministrasie (SDA), het tydens 'n voorlegging gesê dat Suid-Afrikaners dubbeld soveel dagga, kokaïne en emfatamiene- verwantedwelms soos tik gebruik, as die res van die wêreld. Verder is een rand uit elke vier wat in ons land in omloop is, by dwelmtransaksies betrokke en kos die onwettige dwelmbedryf Suid-Afrikaners jaarliks sowat R20 miljard (Moot Rekord – 27 Februarie 2009).
- * Heroïneverslawing, waarskynlik die dodelikste van alle dwelms, het geweldig toegeneem. Daar was nog altyd heroïne in Suid-Afrika beskikbaar, maar die gebruik daarvan was beperk. Ongelukkig het die situasie na 1994 drasties verander. Die nuwe demokrasie in Suid-Afrika het tot gevolg gehad dat die landsgrense oopgegooi is en vanuit lande soos Iran, Afghanistan, Pakistan en veral Nigerië het dwelmsindikate op Suid-Afrika toegesak.

In 'n onlangse navorsingstuk wat handel oor heroïne, het Monica dos Santos, 'n navorser van SANRA, die volgende ten opsigte van hierdie aangeleentheid gesê:

"Heroin manufacturing in the Golden Crescent (Iran, Afghanistan and Pakistan) and in the Golden Triangle (Myanmar/Burma, Laos and Thailand) is the second largest industry in the world, which involves links with the CIA, the ISI, Majahideen, the collapsed BCCI Bank and Pakistan's nuclear weapons program. South Africa is regarded the smuggling capital of the South. In 1995, when the country's borders opened, the Nigerian drug cartels arrived an influx of cheap crack-cocaine/mixed Heroine flooded the market. This was viewed as a 'sophisticated' drug which makes it socially more acceptable. Once people were hooked on this, the dealers introduced Brown Sugar (Heroine mixed with adulterants) and Thai-White (a more pure form of Heroine), riding on the wave of their previous success."

In die lig van bogenoemde feite kan sonder enige huiwering gesê

word dat dwelmmisbruik in Suid-Afrika die afgelope tien jaar skrikwekkende afmetings begin aanneem het vanweë onbeperkte interaksie met lande in alle wêrelddele.

Vanuit genoemde inligtingsdata word ook aangetoon dat, "*regarding heroïne, it is the second most abused illicit substance with those individual presenting for treatment in Gauteng (second to Dagga)*". Sedert 1998 het die pasiënte wat in Gauteng se rehabilitasiesentrums vir heroïne behandeling opgeneem is, met 600% gestyg. Veral onder die middelklas jeugdiges het verslawing aan heroïne geweldig toegeneem, soortgelyk as wat in Amerika met jeugdiges gebeur het (Agenda, Algemene Kerkvergadering, 2004).

Inligting

Die indruk bestaan dat die NHKA tans nie ernstig en aktief betrokke is by die bestryding van dwelmverslawing nie. Reeds in 2004 het die Ring van Potgietersrus versoek dat die hoofstuk in die finale jaar kate-geseboek (wat uitgeval het) weer opgeneem word in die kate-gesewerkboek. Daarvan het nog niks gekom nie.

Verder blyk dit dat lidmate en ouers die dwelmprobleem ignoreer of totaal onkundig daaroor is. Ouers neem nie werklik betyds van so 'n probleem in die huisgesin kennis nie en is verder verleë om waar en oor hoe hulp te bekom. Om in die situasie van hulp te wees het die gemeente Meyerspark 'n Artikel 21 Maatskappy, genaamd SHINE (Spiritualiteit, Hoop, Inspirasie, Navigasie, Evangelisasie) gestig om gemeentes en ouers te ondersteun. SHINE sal graag sy kennis en ervaring wil deel met ander gemeentes, groepe en skole. SHINE dien tans ook as 'n ondersteuningsgroep vir ouers en het baie navorsing gedoen oor rehabilitasiesentrums en -oorde en kan gemotiveerde aanbevelings doen aan mense in nood.

Rehabilitasiesentrum/oord

Aangesien die NHKA nie oor 'n eie sentrum beskik nie, is ons as lidmate genoodsaak om elders om hulp aan te klop. In die verlede was die Kerk in 'n gelukkige posisie om deur middel van 'n vennootskap met Castle Carey, ons pasiënte te kon plaas in 'n sentrum wat programme het wat in die Kerk se etos in gepas het. Hierdie vennootskap bestaan nou nie meer nie.

Dit het dan ook geblyk dat 'n 42 dae program vir dwelmverslaafdes hoegenaamd ontoereikend is. Minstens vyf tot ses maande is nodig om die mag van verslawing in die geval van kokaïne en heroïne te breek. Hoe langer hoe beter.

In 'n poging om die geweldige groeiende probleem van dwelmversla-

wing die hoof te bied, het daar ook baie private sentra opgeskiet waar bekostigbaar gepoog word om hulp te verleen aan mensenoed.

Ongelukkig beleef 'n mens dat in van die duurste tot goedkoopste rehabsentrums 'n godsdienstige milieu vaardig is, wat vir mense vanuit gereformeerde kringe vreemd is. Die verslaafde wat reeds ontredder is, bevind hom nou ook in 'n vreemde godsdienstige situasie. Dit strem en kortwiek rehabilitasie. Dit is bekend dat 'n verslaafde se spiritualiteitsbeewing waarskynlik die belangrikste faktor in die rehabilitasieproses is.

Rehabilitasiesentra is oorvol. Die Kerk kan van betekenis word op hierdie gebied. Tans word die AIM geboue nie vir kerklike doeleindes aangewend nie. (Dit word tydelik aan 'n konstruksie maatskappy verhuur). Dit is 'n geboue kompleks wat hom uitstekend leen vir 'n rehabsentrum. Dit is buite die stadsmetropool, elektries omhein, binne in 'n wildreservaat, op 'n plaas en in 'n beter toestand as baie ander sulke sentra.

By alle sentra moet pasiënte betaal. Nêrens word iemand verniet behandel nie. Die koste aan so 'n sentrum is net aan die begin riskant en moeilik. Hierdie belegging wat die Kerk maak behoort op die korte duur homself finansiëel te dra. SHINE is bereid om onder toesig, leiding en hulp van die Algemene Diakensvergadering hierin belangrike aanvoork te doen.

Oudl Dave Lizamore spreek die vergadering toe oor dwelmmisbruik in Suid-Afrika.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- 2. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Shine word versoek om die voorlegging op CD beskikbaar te maak met teks om dit in gemeentes aan te bied.

BESKRYWINGSPUNT 47: RING VAN POTCHEFSTROOM

KOMMER OOR SITUASIE IN DIE LAND

Die Ring van Potchefstroom spreek ernstige kommer uit oor die huidige situasie in die land.

Motivering

- * Lidmate vrees onteining van hulle eiendom.
- * Aanvalle en voortdurende misdadigheid bring vrees en onsekerheid.
- * Al die omstandighede kan lei tot reaksie en opstand.
- * Stabiliteit in die land word bedreig.
- * Voedselsekerheid kom in gedrang.
- * Die vergadering betreur die feit dat daar ook mense is wat gerugte versprei wat lei tot onrus en onsekerheid.
- * Lidmate van die Kerk kyk op na die Kerkleiding vir begeleiding en bemoediging.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word in samehang met beskrywingspunt 48 na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.

BESKRYWINGSPUNT 48: RING VAN CHRISSIESMEER

KOMMER OOR ONBEHEERDE MISDAAD

1. Die Kerk spreek sy onrus en bekommernis uit oor die misdaad wat oënskynlik onbeheerd voortwoed in Suid-Afrika.
2. Die Kerk doen 'n baie ernstige beroep op die owerheid om sy godgegewe verantwoordelikheid na te kom, naamlik om "dienaar van God (te wees en sodat) hy die kwaaddoener moet straf" (Romeine 13:4).
3. Die Kerk tree in gesprek met die President en die owerheid om die erns van die omstandighede persoonlik oor te dra.
4. Die Kerk neem leiding deur ander gespreksgenote, ander kerke, burgerlike en vakbondorganisasies te mobiliseer en saam te nooi vir die gesprek.

Motivering

- * Daar is haas geen familie wat nog nie geraak is deur een of ander vorm van misdaad nie.
- * Dikwels word entrepreneurs, soos sakemanne en plaasboere, beroof en vermoor met verreikende gevolge, nie net vir die familie nie, maar ook vir die werkers wat hulle werkgewer, en daarmee saam hulle werk en lewenstog verloor. Sake soos voedselsekernheid, werkverskaffing en behuising kom in gedrang met die gevolglike negatiewe gevolge.
- * Behalwe vir die trauma waarmee misdaadslagoffers moet worstel, is van die gevolge ook emigrasie met die gevolglike opbreek van gesinne en die verlies aan vaardighede.
- * Die emosionele sing van opruiende "vryheidsliedere" werk ernstige verdeling en polarisasie van ons land se mense in die hand.
- * Met hierdie optrede kan die persepsie onder lidmate dat die stem van die Nederduitsch Hervormde Kerk stil is, besweer word terwyl kragtige getuienis teenoor die owerheid gelewer word (Nederlandse Geloofsbelydenis, artikel 36).

BESLUIT

1. Die Kerk spreek sy onrus en bekommernis uit oor die misdaad wat oënskynlik onbeheerd voortwoed in Suid-Afrika.
2. Die saak word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om te getuig teenoor die owerheid.

BESKRYWINGSPUNT 49: GEMEENTE BLOEMFONTEIN-WES

GETUIENIS VAN DIE KERK TEEN OWERHEID EN ONDERDRUKKENDE PRAKTYKE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om daadwerklik leiding aan lidmate te gee tot watter mate hulle teen 'n goddelose owerheid en onderdrukkende praktyke soos regstellende aksie in opstand mag kom. Die Kerk kan nie net wil stil sit en soms getuienis lewer teen dit wat verkeerd is in die samelewing nie, maar moet ook leiding gee aan lidmate wat hulle wil verset teen wanpraktyke en onderdrukking in ons samelewing en aktief die pad van die Volkereg maar ook dié van Artikel 235

van die Grondwet wil volg om hulle vryheid in 'n soewerein onafhanklike staat te verkry.

Motivering

Die Kerk het die plig om as profetiese stem in die wêreld, maar ook vir sy lidmate leiding te gee oor belangrike etiese kwessies. Die Kerk kan hom nie losmaak van wat in die wêreld daar buite en in die harte van sy lidmate te vinde is nie. Vir 'n deel van die lidmate en die samelewing is die onderdrukking van die Afrikaners op getalle grondslag deur ander in 'n ongelowige wettelose eenheidstaat nie aanvaarbaar nie. Burgerregte organisasies soos Afriforum kom ook al meer in lydelike verset teen onregte in die samelewing wat teen Afrikaners diskrimineer.

Daar is lidmate wat hul beywer vir die onafhanklikheid en selfbeskikking van die Afrikanervolk soos vervat in die handves van die Verenigde Nasies (VVO) se "International Covenant on Civil and Political Rights" wat in artikel 1.1 meld dat "*All people have the right of self-determination. By virtue of that right they freely determine their political status and freely pursue their economic, social and cultural development*". Verder bepaal die verdrag dat ledestate volke se reg tot selfbeskikking nie slegs moet respekteer nie maar ook die realisering daarvan aktief bevorder (artikel 1.3 en 2.2).

Leiding is nodig oor of dit sonde is om te glo dat daar in die raadsplan van God vir volke die voorreg bestaan om in eie vaderland te leef, die sogenaamde volkstaat in teenstelling tot die nasiestaat.

Vele lidmate van die NH Kerk onderskryf die gedagte en is besig om as kiesers te registreer by die VVK (Volksraad Verkiesings Kommissie) vir 'n volksverkiesing op 31 Mei 2011 van alle Afrikaners wat hulleself deel wil sien van 'n soewereine volkstaat. Hierdie is 'n eerste stap om in terme van die Volkereg die reg van die Afrikaner op te eis om oor homself te regeer op eie grondgebied.

Net soos met die verset voor die Eerste Vryheidsoorlog in Transvaal, sal die Kerk duidelik vir sy lidmate wat die grondwetlike pad van afskeiding uit die huidige staatsbestel wil volg moet leiding gee en hulle bystaan.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

BESKRYWINGSPUNT 50: RING VAN LYDENBURG

EKOLOGIESE KRISIS: NAVORSING DEUR DIE KERK

Die ringsvergadering van Lydenburg versoek die Algemene Kerkvergadering om individuele persone aan te wys om navorsing te doen oor die mens se verhouding met sy omgewing in die lig van die huidige ekologiese krisis in die wêreld.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar en na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir uitvoering.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE LEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

Die vergadering stem vir die lede van die Raad vir Regsadvies

'n Stemming vind plaas tussen drr BJ van Wyk, JJ Steenkamp, C Pretorius, advokate JG Geyser, L Curlewis, LJ Pienaar, prof IWC van Wyk, dl RTI Pienaar, JH van Staden (Sionspoort), oudle De Villiers Botha en JD Fourie.

Drr BJ van Wyk, C Pretorius, advokate LJ Pienaar, JG Geyser, L Curlewis, prof IWC van Wyk en ds RTI Pienaar word verkies.

---oOo---

5.9 TOERUSTING

5.9.1 SENTIK

Die vergadering neem kennis van die verslag van die Raad vir SENTIK. Die volgende sake is van belang

- * Die samestelling van die Raad vir Sentik en SENTIK se personeel-samestelling. 'n Stabiele raad en personeelkorps het dit moontlik gemaak om in die periode sedert die vorige Algemene Kerkvergadering 'n groot uitset te lewer.
- * In samewerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het SENTIK gesprekke oor die identiteit en kommunikasie

van die Kerk geïnisieer. Daar is algemene konsensus bereik dat die Kerk 'n jaartema gebruik om die uiteenlopende werk van al die verskillende instansies aan mekaar te verbind. Die tema wat vir 2010 gekies is, is *Saam in diens*. Dit word visueel uitgedruk deur die beeld van die voetewassing (gebaseer op die voorbeeld van die Here Jesus in Johannes 13).

- * Vanuit hierdie konsensus het SENTIK se personeel in konsultasie met alle kerklike rade en diensorgane, grafiese materiaal ontwikkel wat enersyds die gemeenskaplike verbondenheid aan die Kerk vertoon, maar andersyds ook die unieke fokus van elke liggaam reflekteer.
- * Daar ook naamborde vir die Sinodale Kerkkantoor se gebouekompleks ontwerp en op die terrein aangebring.
- * Ter wille van beter koördinerings van kerklike kommunikasie is 'n Koördineringskomitee in die lewe geroep. Die komitee vergader kwartaalliks en word saamgestel uit die vier kerklike sekretarisse, die Administrateur, en die redakteurs van *Die Hervormer*, *Konteks* en die Kerk se webblad. Die Koördineringskomitee streef daarna om die werk wat verskillende kerklike instansies doen, beter te koördineer, en om te verseker dat alle kerklike kommunikasie verbaal en visueel in lyn is met die Kerk se identiteit en waardes.
- * Die gereelde kerklike publikasies speel 'n belangrike rol daarin om die Kerk se geloofswaardes en identiteit te kommunikeer. SENTIK is verantwoordelik vir die samestelling, versorging en verspreiding van al die kerklike publikasies, en verseker dat hierdie publikasies gereeld volgens hulle onderskeie skedules verskyn. *Die Hervormer* en *Konteks* het beide 'n eie webblad (www.hervormer.co.za en www.konteks.co.za) wat deurlopend in stand gehou word met uittreksels uit die publikasies en die argiewe van ou uitgawes. SENTIK het ook begin om maandeliks 'n stel Powerpoint-skyfies aan gemeentes te stuur waarin die volgende maand se publikasies bekend gestel word. Die bedoeling is dat gemeentes met dataprojektors hierdie skyfies sal deel maak van hulle afkondigings, en/of dat gemeentes dit sal opneem in hulle gedrukte afkondigingsblaadjies.
- * Die Almanak word jaarliks onder leiding van 'n redakteur en sy redaksie saamgestel. Sedert 2009 word die *Almanak* ook in omkeerformaat met die *Bybelse Dagboek* gebind sodat die boek twee voorkante het. Die 2010-uitgawe van die *Almanak* en *Bybelse Dagboek* vertoon die nuwe visuele identiteit van die Kerk saam met die jaartema, *Saam in diens*.

Die koste van druk en verspreiding het oor die afgelope paar jaar

dramaties gestyg. SENTIK is ook dankbaar dat die *Almanak* en *Bybelse Dagboek* steeds, danksy die finansiering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, gratis aan emeriti beskikbaar gestel kon word.

- * Na afloop van die vorige Algemene Kerkvergadering is prof PA Geyser as redakteur van *Die Hervormer* benoem. Na sy emeritaat aan die begin van 2009 is dr GC Lindeque as die nuwe redakteur van *Die Hervormer* benoem, met ds AG Ungerer as subredakteur.
- * Met die totstandkoming van die *e-Hervormer* is 'n volwaardige weeklikse elektroniese publikasie daargestel. Daar is groot opgewondenheid oor die publikasie se groeiende gewildheid by lidmate en ook talle lesers buite die NHKA.
- * Dr WC Kloppers dien steeds as redakteur van die Kerk se gesins-tydskrif, *Konteks*. Hy doen puik werk en die gewildheid van die tydskrif neem steeds toe.
- * Die Kerk se webblad staan onder redaksie van prof E van Eck.
- * In die lig van die besluite van die 68ste Algemene Kerkvergadering, het SENTIK 'n nuwe Diensboek vir die Kerk uitgegee wat goed ontvang is. Dieselfde geld vir die nuwe Lidmaatboek wat danksy die inisiatief van ds PJ van der Merwe en met groot insette van SENTIK se personeel, die lig gesien het. SENTIK is ook betrokke by die ontwerp van buiteblaaie en visuele inhoude vir ander toerustingsmateriaal (soos die HTK se toerustingskursus vir ouderlinge).
- * In samewerking met die Raad vir Gesinsorg en die Kategeseboekekommissie onder leiding van dr JA Beukes het SENTIK oor die afgelope paar jaar telkens minstens een nuwe kategeseboek per jaar uitgegee.
- * Die Raad vir SENTIK het met instemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nuwe riglyne geformuleer waarvolgens ook ander publikasies wat vir lidmate en gemeentes van waarde kan wees, uitgegee kan word.
- * SENTIK se boekwinkel is die sentrale punt vanwaar alle kerklike boeke bestel en versprei word. Die boekwinkel se omset het oor die jare beduidend gedaal. Die afgelope termyn moes 'n groot voorraad verouderde kerklike boeke waarvoor daar nie meer 'n mark bestaan het nie, ook afgeskryf word. Aangesien SENTIK vir 'n lang tyd feitlik geen godsdienstige literatuur gepubliseer het nie, is daar egter begin om selektief boeke van ander uitgewers te bestel en te verkoop. Danksy gunstige ooreenkomste met uitgewers

kan SENTIK feitlik enige boek wat in 'n Christelike boekwinkel te koop is, teen dieselfde prys aan gemeentes beskikbaar stel.

- * Al meer gemeentes en kerklike instansies nader SENTIK om te help met die ontwikkeling van blaadjies, brosjures en plakkate vir verskillende geleenthede. Hierdie werk behels nie net grafiese ontwerp nie, maar ook taalversorging, proefleeswerk en onderhandelinge met drukkers om kwaliteit drukwerk teen kompeterende pryse te verseker.
- * Die kundigheid van SENTIK se personeel word ook op ander maniere in die Kerk benut. Dr Kloppers en mev Oppermann bied lesings aan by die HTK, en dr Van Wyk by AIM. SENTIK se personeel word dikwels betrek by die insameling van inligting.
- * Die Komitee vir die SP Engelbrecht-museum, Argief en Biblioteek is gedurende die verslagtydperk nuut saamgestel. Die komitee aanvaar die oorhoofse verantwoordelikheid om inligting en bronne-materiaal wat die kerkgeskiedenis en teologiese gang van die Kerk raak, te versamel en te bewaar. Die argivaris, mnr NG Sarkady, lewer op verskeie maniere waardevolle diens.
- * Die Museumkomitee het besluit om die museum na 'n meer geskikte ruimte te verskuif naamlik na die gemeente Pretoria waar dit ingerig is op die galery van hulle historiese kerkgebou. Die Nuwe uitstalling is met die hulp van museumkundiges beplan en ingerig. Die *Vriende van die SP Engelbrecht-museum* is op Sondag 16 Mei 2010 gestig, en lidmate en gemeentes word genooi om daarby aan te sluit en so mee te werk aan die vestiging van 'n unieke museum waarop die Kerk trots kan wees.
- * Die inligtingstelsel wat gebruik is om die materiaal in die Kerkargief en die ekumeniese biblioteek te indekseer en ontsluit, was erg verouderd en 'n nuwe inligtingstelsel vir die Kerk is aangekoop. Soektogte kan nou blitsvinnig gedoen word.

BESLUIT

1. **Gemeentes en ringe word opgeroep om die gedrukte kerklike publikasies effektief aan lidmate bekend te stel en te bemark. Gemeentes streef daarna om ten minste een kopie van elke publikasie vir elke tien belydende lidmate te bestel.**
2. **Lidmate met besighede en professionele praktyke word aangemoedig om die kerklike tydskrifte ook vir hulle wagkamers te bestel.**

3. Gemeentes moedig lidmate aan om self op die *e-Hervormer* in te teken (eerder as om dit bloot te ontvang en self elektronies aan die gemeente se databasis te versprei). Dit is belangrik dat SENTIK moet weet hoe wyd die *e-Hervormer* gelees word.
4. Gemeentes word versoek om te help met advertensiewerwing vir die kerklike publikasies.
5. Elke gemeente wys 'n verteenwoordiger vir kerklike publikasies aan wat gereeld met SENTIK kan skakel en verseker dat die kerklike publikasies effektief in die gemeente bekend gestel word.
6. Gemeentes en ringe neem verantwoordelikheid om gratis eksemplare van *Die Hervormer* en *Konteks* aan emeriti te verskaf.
7. Gemeentes word versoek om godsdienstige boeke eerder by SENTIK se boekwinkel as by plaaslike boekwinkels te koop.
8. Gemeentes word gevra om daadwerklik erns te maak met die bewaring van kultuurgoedere. Gemeentes word versoek om 'n erfenisregister of kultuurinventaris op te stel, sodat die gemeente en gemeenskap se kosbare historiese dokumente, bronne en monumente behoue kan bly. Gemeentes word versoek om ook sorg te dra vir die bewaring van elektroniese korrespondensie en dokumente (soos notules en foto's), en om argivalia gereeld na die Kerkargief te bring.
9. Lidmate en gemeentes word aangemoedig om by die *Vriende van die SP Engelbrecht-museum* aan te sluit en bydraes tot die instandhouding en ontwikkeling van die museum te maak.
10. Die vergadering betuig sy dank teenoor dr WC van Wyk en die personeel van SENTIK.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

MOSIES

Die volgende mosies van dank teenoor Doulos en die studente en Kerkkantoor personeel word aanvaar:

- * Die vergadering betuig sy opregte dank aan diak Hans Janse van Rensburg en Doulos Armoedebediening vir die gebottelde water wat hulle kosteloos aan die vergadering verskaf het. Doulos glo dat jy nie net kan ontvang nie, maar ook moet gee. Hierdie belegging in die werk van die Kerk het Doulos Armoedebediening ongeveer R14 000.00 gekos.
- * Die vergadering spreek sy dank uit tenoor al die studente en Kerkkantoor personeel vir hulle onbaatsugtige en vriendelike diens en hulp wat hulle aan die afgevaardigdes van die 69ste AKV bied.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Oudl HFC Breytenbach	Elsburg	30 September tot 2 Oktober
Oudl SMF Fourie	Witfield	29 September – 20:00
Oudl JH Herbst	Goede Hoop	30 September en 1 Oktober
Ds TH Janse van Nieuwenhuizen	Witfield	29 September – 20:00
Ds L Janse van Rensburg	Namibkkus	29 September – aand
Ds JP Jooste	Groeneweide	29 September – 20:00
Ds A Kloppers	Krugersdorp-Oos	29 September – 18:00
Dr H Kloppers	Krugersdorp-Oos	29 September – 18:00
Oudl GA Nel	Pretoria-Noord	1 Oktober – 16:00 en aand
Ds BC Oberholzer	Musina	28 September – aand
Ds WJ Slabbert	Pretoria-Noord	1 Oktober – aand 2 Oktober
Oudl JJ van Staden	Koedoesrand	29 September – aand
Oudl P Vorster	Krugersdorp-Oos	29 September – 18:00

Die volgende afgevaardigde het op 'n laat stadium geregistreer:

Gemeente	Afgevaardigde	Tyd ter vergadering
Elsburg	Oudl DWJ Smit	30 September
Phalaborwa	Oudl JJF Bezuidenhout	29 September 19:00
Potchefstroom-Noord	Oudl HJ Els	30 September
Rooihuiskraal	Oudl AJF Struwig	29 September
Hartebeestpoort	Oudl CL van der Merwe	29 September

---oOo---

Hoofstuk 6

Verband met ander kerke

69ste Algemene Kerkvergadering

6. VERBAND MET ANDER KERKE

OORHANDIGING AAN MEJ R BARNARD

Dr SP Pretorius oorhandig namens die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering blomme aan mej R Barnard as blyk van die vergadering en Kerk se waardering vir haar jarelange werk by die Kerkkantoor. Sy was betrokke by reëlins rondom die AKV sedert sy in 1965 by die Kerkkantoor werksaam is. Die laaste 30 jaar behartig sy die reëlins rondom die AKV wat essensieel was vir 'n behoorlike en sinvolle vergadering.

Hier tydens haar laaste dag van haar laaste AKV wil die Kerk vir haar dankie sê. Daar sal weer geleentheid wees om aan haar dank te betuig.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES

Die vergadering stem vir die lede van die Raad van Finansies.

Mnre JH Steyn, G van Wyk, P van Zyl, J Combrink, T Roelofsz, di HP van den Berg en ds CEC Hertzog word verkies.

MOSIE

Die volgende mosie van dank word aanvaar:

Die vergadering betuig sy dank teenoor Doulos vir die besondere dienswerk wat hulle verrig.

---oOo---

6.1 EKUMENE

6.1.1 BESLUTE VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR EKUMENE GEGEE IS

Die vergadering neem kennis van die volgende opdragte wat die 68ste Algemene Kerkvergadering aan die raad vir Ekumene opgedra het:

- * Die opstel van 'n verslag oor die besluite van die Algemene Kerkvergadering oor die voorwaardes wat WARC gestel het vir die verkryging van lidmaatskap deur die Kerk.

- * Studie word gedoen oor die erkenning van ander kerke se lidmaatskap. Die kriteria vir die beoordeling en erkenning van lidmaatskap word vasgestel.
- * Die raad maak kontak met die Cumberland Presbyterian Church en gee leiding oor die verdere hantering van die saak.
- * 'n Memorandum oor apartheid en vrae wat daarmee saamhang, word deur die raad voorberei en aan die Kommissie voorgelê.
- * 'n Memorandum oor die voorwaardes vir toelating as lid by die WARC (of opheffing van suspensie volgens die WARC) word deur die raad voorberei en aan die Kommissie voorgelê.
- * Die memoranda oor apartheid en voorwaardes vir toelating as lid by die WARC word na ouderlingevergaderings en ringskomitee vir predikante gestuur vir kommentaar teen einde Januarie 2009.
- * 'n Skrywe oor die bevestiging dat die vereistes vir lidmaatskap (herstel van lidmaatskap) die besluite van Ottawa in 1982 is, word deur die raad gefinaliseer en aan die Kommissie voorgelê.
- * 'n Gesprek met die afvaardiging van die WARC is deur die Kommissie van die Algemene kerkvergadering gereël vir vroeg in 2009. Die vertaalde memoranda van die Raad vir Ekumene moes betyds aan die afvaardiging beskikbaar gestel word.
- * Memoranda en verslag oor die gesprek met die WARC word na afloop van die besoek aan ouderlingevergaderings, ringskomitees vir predikante en ringsvergaderings gestuur vir kommentaar. Die ringsvergaderings in 2009 word versoek om grondig en behoorlik bespreking daaroor te voer en kommentaar te lewer. Alle kommentaar word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee.
- * Die Moderamen verwerk die kommentaar vir voorlegging aan die Kommissie. Terugvoer word aan ouderlingevergaderings, ringskomitees vir predikante en ringsvergaderings deurgegee en finale kommentaar word aangevra met die stel van 'n sperdatum.
- * By die Novembervergadering van die Kommissie in 2009 word 'n voorstel geformuleer wat weer na ouderlingevergaderings, ringskomitees vir predikante en ringsvergaderings deurgegee word vir kommentaar wat die Kommissie moet bereik teen die einde van Februarie 2010.
- * Die Kommissie formuleer sy finale voorstel by sy vergadering in Maart 2010 vir opname in die agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****6.1.2 STUDIE OOR DIE KERK SE STANDPUNTE IN DIE VERLEDE OOR EKUMENE EN LIDMAATSKAP VAN EKUMENIESE ORGANISASIES, EVALUERING DAARVAN EN STIMULERING VIR DIE DEBAT DAAR-OOR**

Die Komitee vir Kerk en Teologie het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die taak na die raad te verwys.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****6.1.3 UITVOERING VAN OPDRAG OOR DIE MEMORANDA OOR WARC EN APARTHEID**

Die raad het kennis geneem van die prosedure wat die Kommissie van die Algemene kerkvergadering bepaal het oor die gesprek met die WARC.

Die memorandum aan die WARC was baie omvattend en die Kommissie het besluit om dit nie in sy bestaande vorm na ouderlingevergaderings te stuur nie omdat dit te omvattend is. Die dokument kon wel as agtergrondmateriaal gebruik word en op die Webblad geplaas word.

Die raad is versoek om 'n dokument voor te berei wat afgestem is op die gesprek met die WARC vroeg in 2009. Dit moes 'n prinsipiële besinning bevat oor die Kerk se ekumenisiteit en moes na finalisering vertaal en aan die WARC beskikbaar gestel word.

Die raad is verder versoek om 'n kort memorandum oor die teologiese verklaring van Apartheid te skryf. Die memorandum moes in wyer konteks geskryf word en die verhouding kerk/staat moes hanteer word so wel as politieke stelsels waarin diskriminerend teenoor mense opgetree word en menswaardigheid aangetas word. In die besonder moes op Apartheid gekonsentreer word.

BESLUIT**1. Kennis geneem.**

6.1.4 MEMORANDUM VIR VOORLEGGING AAN DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie het die raad versoek om 'n memorandum na afloop van die gesprek met die afvaardiging van die WARC voor te berei vir voorlegging aan die 69ste Algemene Kerkvergadering. Omdat daar opnuut besin moet word oor lidmaatskap by die nuwe wêreldliggaam wat in 2010 gestig word, moet die raad leiding gee oor die hantering van die saak.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.5 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE

6.1.5.1 **Deel 1: Algemene oorsig**

(i) ***Algemeen***

Die vergadering neem kennis van die samestelling en funksionering van die Raad vir Ekumene.

Navorsingsopdragte wat afgehandel is, is die volgende:

- * Historiese oorsig oor die NHKA se handeling ten opsigte van ekumeniese liggame
- * Evaluasie van die teologie van die World Alliance of Reformed Churches
- * Die NHKA en Apartheid
- * Erkenning van lidmaatskap
- * Die NHKA en WARC – Oppad na 2010.

Die raad het ook die Kommissie by geleentheid van advies bedien ten opsigte van ekumeniese liggame en op uitnodiging ekumeniese gesprekke bygewoon.

(ii) ***Ekumeniese skakeling***

(a) **Tussenkerklike raad (TKR)**

Lede van die raad het op 18 en 19 Maart 2008 'n sitting van die TKR te Pretoria bygewoon. Verhoudinge met die ander susterkerke is tans baie goed en baie gesamentlike aksies word beplan en vind reeds plaas. Die bekendste hiervan is gesamentlike buitelandse bediening, gesamentlike getuienis teenoor die owerheid asook gesamentlike teologiese opleiding. Hierdie sake is van wesenlike ekumeniese belang.

Die TKR het aan dr. JJ Gerber en WA Dreyer die versoek gerig om 'n ondersoek te doen na verskillende modelle van kerklike eenheid. Die taak moet nog verrig word.

(b) Konvent van Reformatoriese Kerke

Die Konvent van Reformatoriese Kerke het jaarliks vergader. Al die lede van die raad het dit bygewoon.

Die 10de Konvent van Reformatoriese Kerke het in Februarie 2008 te Potchefstroom plaasgevind.

Ds EG Fourie het in opdrag van die Konvent 'n Besluitebundel saamgestel van alle besluite wat oor die afgelope tien jaar geneem is. Hy het dit in 'n pragtige publikasie en elektroniese formaat by die Konvent beskikbaar gestel. Daar was baie groot waardering vir die afhandeling van hierdie opdrag. Hy is ook in 2009 as Sekretaris-Generaal van die Konvent verkies. Hy volg dr N Smit op. Dit is 'n besondere eer vir hom en die Kerk.

Die tema van die 11de Konvent was die gesprek tussen Calvyn en Luther. Die Konvent het by die geleentheid 'n verdere mylpaal bereik met die inskakeling van die Lutherse Kerk by die Konvent om sodoende die gereformeerde/hervormde/Lutherse gesprek in Suid-Afrika aan die gang te kry.

Die nadere kontak met die Lutherse Kerk is ook belangrik in terme van toekomstige samewerking met teologiese opleiding.

Die Konvent het ook in 2010 'n publikasie met die titel *Calvyn 1509 – 2009* publiseer. Prominente kerkhistorici in Suid-Afrika het bydraes tot die publikasie gemaak, wat nie net 'n vertoonvenster van Calvyn-navorsing in Suid-Afrika is nie, maar ook 'n beeld gee van kerklike eenheid en verskeidenheid tussen die Reformatoriese kerke in Suid-Afrika.

Die 12de Konvent wat in 2010 in Kempton Park vergader het, het as tema gehad *Ekklesiologie – Notae ecclesiae vir die 21ste eeu*. Die NHKA het as gasheer vir die Konvent opgetree.

(iii) ***World Alliance of Reformed Churches***

In 2009 het die WARC se Uitvoerende Komitee die NHKA besoek. Die raad het die gesprek bygewoon. Geen vordering is gemaak met die kwessie van lidmaatskap nie.

BESLUIT

1. Die vergadering neem met dank kennis van die betrokke-

heid van lede van die Raad vir Ekumene by die werksaamhede van die TKR en Konvent van Reformatoriese Kerke.

(iv) ***Reformed Ecumenical Council***

Die REC het in sy publikasies baie aandag gegee aan die besluite van 68ste Algemene Kerkvergadering. Dit beteken dat die besluite van die Algemene Kerkvergadering goed bekend is onder Reformatoriese kerke in die wêreld.

Aangesien die NHKA steeds lid is van die REC, het die Kerk 'n amp telike uitnodiging ontvang om die REC se 2010 konsultasie in die VSA by te woon. Ds EG Fourie en dr DJC van Wyk het die samesmeltingsvergadering van die WARC en die REC tot 'n nuwe internasionale liggaam, te wete die World Communion of Reformed Churches, byge-woon.

(v) ***Protestantse Kerk Nederland***

Die afgelope tyd het kontak tussen die NHKA en die PKN toegeneem. Na afloop van die 68ste Algemene Kerkvergadering het dr WA Dreyer die PKN besoek. Dit is opgevolg deur besoeke van proff IWC van Wyk, J Buitendag en TFJ Dreyer. Die verhouding en ontvangs is deurgaans vriendelik en oop. Dit is duidelik dat by die PKN groot begrip bestaan vir die kompleksiteit van die proses van hertoelating van die NHKA tot die WARC.

Amptenare van die PKN het ook in Februarie Suid-Afrika besoek en onder andere by die AIM besoek gebring.

Op akademiese gebied is daar uitstekende skakeling. Verskeie Nederlandse teoloë het die afgelope tyd die UP, HTK en AIM besoek. Uitrui van studente, dosente en kundigheid word 'n al groter werklikheid.

Vir die NHKA is die herstel van verhoudings en kontak met die Hervormde Kerk (PKN) in Nederland, historiese gesien, van kardinale belang.

(vi) ***Suid-Afrikaanse Raad van Kerke***

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het bevestig dat die NHKA waarnemerstatus by die SARK wil opneem. Die SARK het reeds in 2007 te kenne gegee dat die NHKA as waarnemers verwelkom sal word. Dit het intussen duidelik geword dat die SACC die NHKA met die GKSA verwar het en dat die uitnodiging na die verkeerde kerk gestuur is. Die NHKA het dus nie verder gevorder met lidmaatskap van die SACC nie.

(vii) ***Maranatha Reformed Church Of Christ***

Daar word deurlopend goeie verhoudings met die MRCC gehandhaaf. Die samewerking in die kantoor en op sinodale vlak is uitstekend.

Daar is ook heelwat gemeentes van die NHKA wat met die plaaslike gemeentes van die MRCC saamwerk. Gesamentlike bestuur van projekte vind dikwels plaas en lei tot konstruktiewe verhoudings. Daarvoor bestaan groot dankbaarheid.

(viii) ***Handves van Godsdiensregte***

'n Handves vir Godsdiensregte is deur akademici, onder leiding van prof P Coertzen van Stellenbosch, oor die laaste vier jaar ontwikkel. Verskeie lede van die raad was oor die tydperk by die proses betrokke. Die aanbeveling is dat die NHKA saam met ander kerke deelneem aan die gesprek met die owerheid en die erkenning van die Handves van Godsdiensregte.

BESLUIT

1. Die vergadering neem met dank kennis van die verslag van die Raad vir Ekumene oor die bogenoemde aangeleenthede.

BESKRYWINGSPUNT 51: RAAD VIR EKUMENE**EKUMENE**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika bevestig op grond van die Skrif, die Belydenisskrifte en Kerkorde sy voortgesette deelname aan interkerklike gesprekke en ekumeniese organisasies, op plaaslike sowel as internasionale vlak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

6.1.5.2 **Deel 2: Historiese oorsig oor die NHKA se handeling ten opsigte van ekumeniese liggame**

(i) ***Inleiding***

Die 68ste Algemene Kerkvergadering van die NHKA het besluit dat

- * studie gedoen moet word oor standpunte wat die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies ingeneem het
- * dat hierdie standpunte geëvalueer moet word
- * dat die Kerk oor die uitkomste van die studie ingelig moet word
- * dat debat oor die saak gestimuleer moet word.

Die omvang van die onderwerp ter tafel maak dat hierdie memorandum noodwendig uitgebreid is. Dit is onmoontlik om in slegs enkele bladsye reg te laat geskied aan 'n saak wat vir die NHKA tans, en in die toekoms, van uiterste belang is. Om die dokument saaklik te hou, word gefokus op die amptelike standpunte van die NHKA (soos verwoord deur die Algemene Kerkvergadering en kerklike kommissies) asook die WARC. Individue se persoonlike standpunte kry dus minder aandag.

(ii) ***Vrae van lidmate***

(a) Hoekom is die NHKA betrokke by ekumene?

Ordereël 6 stel dat die Kerk as verskyningsvorm van die een, heilige, algemene Christelike kerk deelneem aan die ekumene in die wêreld, met Ordereël 6.1 wat stel *Die Kerk handhaaf sy wesenlike eenheid met kerke wat in die Reformatoriese leertradisie staan.*

Die NHKA neem derhalwe nie aan ekumene deel uit praktiese oorwegings, naamlik om iets daaruit te probeer kry nie. Die NHKA neem deel aan ekumene uit prinsipiële oorwegings, naamlik omdat ons bely dat dit deel is van die wese van die Kerk.

(b) Wie is die World Alliance of Reformed Churches (WARC)?

WARC is verreweg die grootste ekumeniese liggaam in die Reformatoriese tradisie. WARC het 214 lidkerke wat meer as 75 miljoen Christene in 107 lande oor die wêreld verteenwoordig. Afrika is die vasteland met die meeste verteenwoordiging: 59 lidkerke in 31 lande.

WARC trek sy wortels terug tot 1875, toe 21 Presbiteriaanse en Reformatoriese kerke uit Europa en Noord-Amerika in Londen bymekaar gekom het om "The Alliance of the Reformed Churches throughout the World holding the Presbyterian System" te stig. In 1970 het die Presbiteriaanse en Kongregasionalistiese ekumeniese liggame in Nairobi saamgekom en saam die "World Alliance of Reformed Churches" gevorm.

WARC vind sy grondslag in die 16de eeuse Hervorming gelei deur Johannes Calvyn, Ulrich Zwingli en ander. Die lidkerke is uit die Reformatoriese, Presbiteriaanse en Kongregasionalistiese kerkfamilies.

WARC beskou hulleself as 'n interafhanklike netwerk van mense en kerke wat saam werk en aanbid in die geloof dat God belowe het om altyd by sy skepping te wees. WARC en die "Reformed Ecumenical Council" (REC) is tans in samesprekings om in 2010 saam te smelt as die "World Communion of Reformed Churches".

(c) Wat is die geskiedenis tussen die NHKA en WARC?

Navorsing is gedoen sedert 1964, toe die Algemene Kerkvergadering besluit het dat die NHKA steeds lid van die Bond is. In 1982 word die lidmaatskap van die NHKA deur WARC opgehef. In 2001 besluit die Algemene Kerkvergadering dat 'n nuwe gesprek met WARC nodig is. In 2004 besluit die Algemene Kerkvergadering om aansoek te doen om lidmaatskap van die WARC. Die 68ste Algemene Kerkvergadering van 2007 het besluit om die aansoek om lidmaatskap terug te verwys en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om voort te gaan met die gesprek met die WARC sodat die 69ste Algemene Kerkvergadering finale besluite oor die hertoetreding tot WARC kan neem.

(d) Hoe kan die teologie van WARC beskryf word?

Die teologie van WARC word die beste opgesom in die kriteria wat gestel word vir lidmaatskap tot WARC. Daarin word gestel dat kerke in aanmerking kan kom vir lidmaatskap indien die kerke

- * Jesus Christus as Heer en Verlosser aanvaar
- * die Woord van God, soos vervat in die Ou en Nuwe Testament, beskou as die oppergesag in geloofs- en lewensake
- * die noodsaak vir voortdurende reformasie van die algemene kerk erken
- * se standpunte oor geloof en evangelisasie in ooreenstemming is met die historiese Reformatoriese belydenisskrifte
- * erken dat die Reformatoriese tradisie 'n Bybelse, evangeliese en belydenismatige etos is, eerder as enige nou en uitsluitende definisie van geloof en leer.

Daar bestaan ongelukkig die persepsie dat die WARC 'n totaal vreemde teologie en kerkbegrip verkondig.

(e) Waarom is die NHKA se lidmaatskap tot die WARC in 1982 gesuspender?

WARC het in 1982 die volgende besluit oor apartheid geneem:

The WARC general council affirms earlier statements on the issue of racism and apartheid ("separate development") in 1964 and 1970, and reiterates its firm conviction that apartheid ("separate development") is sinful and incompatible with the gospel on the grounds that

- * it is based on a fundamental irreconcilability of human beings, thus rendering ineffective the reconciling and uniting power of our Lord Jesus Christ*
- * in its application through racist structures it has led to exclusive privileges for the white section of the population at the expense of the blacks*
- * and it has created a situation of injustice and oppression, large-scale deportation causing havoc to family life, and suffering to millions.*

Op grond van hierdie besluit is die lidmaatskap van die NHKA en die NGK gesuspendeer.

(f) Wat moet die NHKA doen om weer toegelaat te word as lid van die WARC?

Die besluit van die WARC in 1982 stel drie voorwaardes vir heropname:

- (aa) *Gelowiges van ander rasse mag nie van Woord- en Tafelgemeenskap uitgesluit word nie.*
- (bb) *Konkrete barmhartigheid moet aan die slagoffers van Apartheid verleen word.*
- (cc) *Ondubbelsinnige besluite deur die Algemene Kerkvergadering wat Apartheid verwerp en apartheidstrukture ophef.*

Die afvaardiging van WARC wat in 2007 die NHKA ontmoet het, het toegegee dat die NHKA reeds aan punte (i) en (ii) voldoen het en dat net (iii) nog uitstaande is. Na uitvoerige samesprekings met die verteenwoordigers van WARC, het die Kommissie van die 67ste Algemene Kerkvergadering ooreengekom om die volgende besluit aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voor te lê:

Die 68ste Algemene Kerkvergadering maak onomwonde die teologiese uitspraak dat Apartheid nie geregverdig kan word nie en dat ons Apartheid verwerp omdat dit

- * in stryd met die evangelie van Jesus Christus is*
- * gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid*
- * onreg sanksioneer*
- * die beeld van God in mense aantast.*

Ons beklemtoon die teologiese aard van hierdie uitspraak.

Die 68ste het hierdie besluit nie ter tafel geneem nie en het dit terugverwys vir verdere studie en gesprekvoering.

(iii) **Historiese oorsig van besluite**

Die handelinge van die Algemene Kerkvergadering sedert 1964 met betrekking tot die WARC, kan soos volg opgesom word:

54ste Algemene Kerkvergadering van 1964

Die vergadering besluit: *"Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is steeds lid van die Bond"*.

55ste Algemene Kerkvergadering van 1967

Lidmaatskap word gehandhaaf by die Bond.

56ste Algemene Kerkvergadering van 1970

Hierdie vergadering verneem dat die Kerk gereeld verslae oor die WARC se werk ontvang en besluit: *"Die Kerk onderhou steeds lidmaatskap van die Wêreldbond van Hervormde Kerke"*.

Hierdie vergadering neem ook kennis van die samesmelting van die Wêreldbond van Hervormde Kerke en die *International Congregational Council* sonder om 'n uitspraak te maak oor die samesmelting.

57ste Algemene Kerkvergadering van 1973

Twee verslae wat deur ds AA da Silva opgestel is oor die WARC het voor die vergadering gedien: *"'n Kort oorsig oor die vergadering van die Wêreldbond van Hervormde Kerke, gehou te Nairobi van 20 tot 30 Augustus 1970"* en *"Konsep memorandum oor die probleem van voortgesette lidmaatskap van die Wêreldbond van Hervormde Kerke"*. Ondanks kritiek wat ds Da Silva op die WARC gelewer het, beveel hy tog by die vergadering aan dat ons Kerk lid van die WARC moet bly *"solank as wat die Bond bereid is om na die boodskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk te luister of solank as wat die Bond die Kerk wil toelaat om lid te bly"*. Dit blyk uit die notule van die vergadering dat hierdie aanbeveling aanvaar is. Die vergadering het ook besluit om voort te gaan met studie oor die wenslikheid van lidmaatskap van ekumeniese organisasies.

Sewe lede van die vergadering het 'n teenstem (in die vorm van 'n verklaring) laat notuleer teen hierdie besluit.

58ste Algemene Kerkvergadering van 1976

Die vergadering neem kennis dat deurlopende korrespondensie met die WARC in stand gehou word oor die hele spektrum van die liggaam se werk.

59ste Algemene Kerkvergadering van 1979

Die vergadering besluit: *"Ons Kerk is steeds lid van die liggaam en ook van sy streekkonferensie van Suid-Afrikaanse lidkerke."*

60ste Algemene Kerkvergadering van 1983

'n Omvattende verslag van ongeveer tien bladsye oor WARC het voor hierdie vergadering gediën. Die belang van hierdie verslag en die besluite, saam met verklaring wat daaruit voortgevloei het, spreek vanself omdat dit die Kerk se reaksie verwoord op die WARC verklaring oor apartheid van 1982 wat by die Ottawavergadering uitgereik is. Die verslag, asook die Ottawaverklaring wat die WARC in 1982 uitgereik het, is beskikbaar.

Die NHKA het op grond van die volgende *redes* bande met die WARC verbreek:

Die teologiese basis van die WARC se uitsprake is die teologie van bevryding.

Die WARC luister nie openhartig en eerlik na ons standpunt nie.

Die WARC verhef een politieke beleid tot die enigste Bybelse model vir Suid-Afrika.

Die WARC verwag van ons Kerk om aan mense voor te skryf watter politieke beleid hulle moet steun.

Apartheid kan nie met rassisme geïdentifiseer word nie.

Ons Kerk het die volgende *politieke uitsprake* wat die WARC sou gemaak het, verwerp:

Die WARC ontnem die NHKA die voorreg en plig om sy kerklike lewe self in te rig.

Die WARC skryf aan die NHKA 'n politieke keuse voor.

Die WARC maak 'n dogmatiese uitspraak oor die politieke beleid in Suid-Afrika.

Vyf punte van kritiek word ook op die *teologie* van die WARC gelewer:

Die liggaam maak nie erns met die realiteit en bestaan van God nie.

Die persoon en werk van Christus word verpolitiseer en sosialiseer.

Die gesag van die Heilige Skrif word aangetas deur 'n oppervlakkige hantering daarvan.

Die totaliteit en radikaliteit van sonde word misken.

Die oproep tot geloof in Christus as enigste Saligmaker word nagelaat.

61, 62 en 63ste Algemene Kerkvergaderings van 1986, 1989 en 1992

Op hierdie vergaderings het daar nie enige verslae oor die WARC gedien nie, daar is nie enige besluite oor die liggaam geneem nie en daar was in hierdie tyd ook nie enige formele kontak tussen die liggaam en die NHKA nie.

64ste Algemene Kerkvergadering van 1995

Hierdie vergadering het besluit dat die Raad vir Ekumene weer aandag moet gee aan sake wat verband hou met die WARC se resoluë van 1982 oor "*Rassisme en Suid-Afrika*".

65ste Algemene Kerkvergadering van 1998

Hierdie Algemene Kerkvergadering neem kennis van 'n artikel oor die vraag "*Moet die Afrikaanse Kerke skuld bely oor apartheid?*" wat prof IWC van Wyk geskryf het en wat in die HTS gepubliseer is. Die Raad vir Ekumeniese Sake gee ook kennis van 'n studie oor die begrip *status confessionis* wat voortgaan.

In 'n verslag oor die hantering van ekumeniese sake in die toekoms, noem die Raad vir Ekumeniese Sake onder andere die volgende probleme aan die Algemene Kerkvergadering:

Die Kerk sukkel om hom los te woel uit die ekumeniese isolasie wat hy tans beleef. Ander kerke is skepties om in gesprek te tree, saam te werk, of verbintenisse aan te gaan met die Nederduitsch Hervormde Kerk as gevolg van die kerkpolitieke standpunte wat ons in die verlede ingeneem het. Ander kerke is ook baie versigtig om ekumene te beoefen met 'n gevestigde Kerk wat geen of min ekumeniese bande het nie. Die droom van bilaterale ekumeniese verbintenisse tussen die Kerk en ander kerke lê aan skerwe – daar het na jare baie min van gekom.

Geen besluite is geneem wat die verhouding met die WARC direk raak nie.

66ste Algemene Kerkvergadering van 2001

In die verslag van die Raad vir Ekumene word redelik uitvoerig aandag gegee aan die WARC. Die vergadering neem kennis van 'n studie wat dr CJ Beukes namens die raad oor die WARC gedoen het. Die deel van die verslag wat oor die WARC handel, sluit soos volg af:

"Die raad oordeel in die lig van die genoemde studie dat 'n nuwe gesprek met die SAARK (dit was die Suider-Afrikaanse Alliansie van Reformatoriese Kerke) en die WBRK (WARC) nie onmoontlik is nie. Trouens, die gesprek is nodig."

Die verslag oor ekumene sluit af met 'n beskrywing van *"'n Ekumeniese strategie vir die Nederduitsch Hervormde Kerk"*. Hierdie vergadering spreek hom dan ook positief daaroor uit dat die Raad vir Ekumene meer daadwerklike aandag sal gee aan skakeling met ekumeniese liggame, onder andere die WARC. Die vergadering gee ook opdrag aan die Raad vir Ekumene om in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met die WARC te begin korrespondeer indien gunstige resultate met verkennende gesprekke bereik kan word.

67ste Algemene Kerkvergadering van 2004

Die vergadering ontvang 'n verslag van dr JC van der Merwe en ds EG Fourie wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys is om as waarnemers die byeenkoms van die WARC vanaf 29 Julie tot 13 Augustus 2004 in Ghana by te woon. Op grond van hierdie verslag besluit die vergadering om aansoek te doen om lidmaatskap van die WARC.

68ste Algemene Kerkvergadering van 2007

Baie duidelik kom die ekumeniese verhoudings van ons Kerk met hierdie vergadering in die spervuur. Die hoofstuk "Verband met ander kerke" beslaan 62 bladsye in die agenda. Uit die verloop van die vergadering blyk dit dat die afgevaardigdes verdeeld was oor hertoetreding tot die WARC. Die twee besluite wat tydens hierdie vergadering geneem is, lui soos volg:

- * *Die vergadering bevestig dat die saak van ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies wel van soveel belang is dat dit die verdere aandag van die Kerk verg. Die vergadering versoek derhalwe die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om wye en omvattende studie te doen oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies gehad het, om sodanige standpunte in die huidige tydsgewrig nuut te evalueer, die Kerk volledig daarvoor in te lig en debat daarvoor te stimuleer.*

* *Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprek met WARC voort te gaan. Die agenda vir die gesprek is onder andere die vereistes wat WARC gestel het en ander sake wat die vergadering mag identifiseer.*

* *Die 69ste Algemene Kerkvergadering neem finale besluite oor die hertoetrede tot WARC.*

en

* *Die saak word terugverwys vir verdere studie.*

* *Die volgende voorstel van drr PB Boshoff en FJ Boshoff word in ag geneem:*

Die Algemene Kerkvergadering verklaar dat dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat. Dit lê nie op die weg van die Algemene Kerkvergadering om politieke beleid goed of af te keur nie. Hierdie erkenning beteken nie dat die Algemene Kerkvergadering die huidige of 'n moontlik toekomstige beleid goedkeur nie.

Die verslag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die uitkomste wat bereik is met die gesprekke wat die WARC met die Kommissie gevoer het en in die agenda op bl 178 tot 182 opgeneem is, is ook van kardinale belang. Hierdie verslag handel oor 'n situasie wat ontwikkel het uit samespreking met die WARC wat in opdrag van 'n vorige Algemene Kerkvergadering gevoer is en kan nie net verbygegaan word nie.

(iv) **Kritiese evaluering**

Na die mening van die Raad vir Ekumene verdien sekere besluite en uitsprake van die Algemene Kerkvergadering oor die WARC verdere aandag:

* Is dit 'n geldige redenasie dat aangesien die WARC 'n bepaalde politieke en kerklike beleid afgekeur het – omdat dit na sy mening in stryd met die evangelie en die Reformatoriese belydenis is – die WARC daardeur die NHKA die voorreg ontnem om sy kerklike lewe na eie insig te organiseer?

* As die WARC een bepaalde politieke keuse afkeur, beteken dit nie dat 'n ander politieke keuse voorgeskryf word nie.

* Het die WARC werklik van die NHKA verwag om 'n deelgenoot te word van magte wat die "goddelose kommunistiese imperialisme" bevorder?

- * As die Kerk politieke omstandighede in ag neem by die formulering van teologiese standpunte, kan dit baie maklik verval in 'n vorm van politieke teologie.
- * Die uitspraak van die NHKA dat die WARC die realiteit of die bestaan van God in twyfel trek, sal met die WARC opgeneem moet word.
- * Bogenoemde kan nie beteken dat die Kerk se roeping om profetiese getuieis teenoor die owerheid te lewer ontken word nie. Enige aspekte van 'n bepaalde beleid, of van 'n regering se toepassing daarvan, wat in stryd is met die eise van God se wil, moet deur die Kerk uitgewys word.
- * Die bewering dat die WARC teologies op 'n dwaalweg is, is 'n ernstige aanklag. Indien dit waar sou wees, beteken dit dat die oorgrote meerderheid van Reformatoriese kerke dwaal.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.5.3 Deel 3: Beoordeling van die teologiese vertrekpunte van die World Alliance of Reformed Churches

(i) Inleidend

By baie lidmate en ampsdraers van die NHKA bestaan die persepsie dat die WARC 'n totaal vreemde teologie en kerkbegrip verkondig. Somtyds word hierdie persepsie doelbewus geskep en somtyds onbedoeld, deur slordige omgaan met feite, verder uitgebou.

Daarmee wil geensins beweer word dat die internasionale ekumeniese liggame foutloos en blaamloos staan nie. Dit is egter noodsaaklik, vir die huidige debat, dat die Kerk by 'n meer ewewigtige beoordeling van feite sal kom.

As 'n enkele voorbeeld van sodanige negatiewe beoordeling van die WARC se teologiese vertrekpunte, kan gekyk word na 'n artikel wat onlangs verskyn het onder die titel *Menseregte of verlossing – oor die teologiese fokus van die WARC* (Leer en Lewenskwessies, Brief 53 van Mei 2008, bl 3 tot 7).

In die gemelde artikel gee die skrywer onder andere aandag aan die *ontstaan van die WARC*. Hy skryf onder andere die volgende (bl 3):

"Die WARC het in 1875 as 'n alliansie van Amerikaanse Presbiteriaanse Kerke ontstaan. As sodanig is dit 'n struktuur wat buite ons kerklike tradisie, wat sterk van Nederland en die kontinentale Reformasie van die 16de eeu afhanklik was, staan. Daarby was dit ook deel van ons tradisie om afwysend teenoor Engelse kerklike en ander invloede te staan wat teologies en andersins ander prioriteite as ons Kerk gehad het."

Die indruk word hier geskep dat die WARC se teologiese wortels slegs in die Amerikaanse kerklike tradisie te vind is, en dus ver verwyderd staan van die teologiese denke van die NHKA. Die WARC is egter gestig deur 114 kerke uit 70 lande. Hierdie kerke sluit onder andere die Nederlands Hervormde Kerk in. Ook die NHKA was reeds vroeg betrokke by die WARC.

Die WARC het hom uit die staanspoor ten doel gestel (soos wat dit ook duidelik uit sy naam blyk) om Reformatoriese kerke van reg oor die wêreld as lede op te neem. Die WARC wou nooit eksklusief Amerikaanse belange of teologiese insigte handhaaf nie, maar wel die kerklike belange van Reformatoriese kerke van reg oor die wêreld.

In die artikel word die studie wat die WARC oor *menseregte* onder leiding van Jürgen Moltmann gedoen het, ontleed. Dit was hierdie studie wat uitgeloop het op die verklaring oor menseregte en rassisme wat die WARC in 1976 tydens die *London Consultation* uitgereik het.

Die analise van Moltmann en die WARC se standpunte oor menseregte, is uiters eensydig. Onder andere word die volgende beweer:

"... Moltmann is in die vroeë sestigerjare beïndruk deur die Marxistiese ateïs E Bloch se werk, Das Prinzip Hoffnung. Op grond daarvan het Moltmann sy teologie van die hoop in 1964 gepubliseer."

Moltmann word by voorbaat gediskrediteer deurdat die indruk geskep word dat sy teologie van hoop bloot 'n verwerking van Bloch se *filosofie* is. Moltmann het egter sy teologie van hoop geskryf in gesprek met *onder andere* Bloch. Hy handhaaf deurgaans 'n kritiese afstand teenoor die standpunte van Bloch en tref geen kompromieë met die Marxisme of ateïsme nie.

Hoewel daar 'n artikel van 20 bladsye deur Moltmann oor sy teologie van hoop en die filosofie van Bloch as addendum in *"Theologie der Hoffnung"* opgeneem is, is dit uit die teks van hierdie werk duidelik dat Moltmann hom in sy denke net in 'n beperkte mate deur Bloch laat lei en dan boonop met baie voorbehoude. Ander filosowe soos veral Kant en Hegel, maar ook Aristoteles, Plato, Feuerbach, Gadamer, Gehlen, Heidegger en Nietzsche is verdere gespreksgenote van Moltmann wat ook sy denke in 'n mate beïnvloed het.

Hy vind ook aansluiting by teoloë soos Luther, Calvyn, Barth, Bultmann, Ebeling en Pannenberg. Dit is verder opvallend dat Moltmann hom laat lei deur die standpunte van vername Duitse Ou Testamentici soos Von Rad, Zimmerli en Wolff, Nuwe Testamentici soos Schweitzer, Wilkens, Schniewind, Käsemann en Cullmann asook die Nederlandse aposto-laatsteologie.

Dit is twyfelagtig of die sogenaamde Neomarxistiese invloed op Moltmann waarna die artikel verwys enige noemenswaardige relevansie het. In vergelyking met ander toonaangewende filosowe van sy tyd, duik die name (en standpunte) van Adorno en Marcuse maar min in sy werk op. Horkheimer en Habermas kom nooit ter sprake nie.

Dit is ook nie korrek om Bloch bloot as 'n ateïs af te maak nie. Hy was 'n gelowige Jood wat sy denke in die Joodse messiaanse tradisie gefundeer het, en was dus nie 'n ateïs in die tradisionele sin van die woord nie. Die rede waarom Moltmann Bloch se filosofie in die eerste plek aantreklik gevind het, was omdat hy die eerste Duitse filosoof in baie jare was wat die Bybel oordeelkundig en uitvoering in sy werk aangehaal het. Moltmann (2008:80) skryf later soos volg oor Bloch (eie vertaling):

"Soos wat ek Bloch se loopbaan verder gevolg het, het dit vir my duidelik geword dat 'n messiaanse filosofie wat uit Joodse en Christelike wortels groei vir hom van sentrale belang is en dat hy Marxisme alleen as 'n tydgebonde analise van die wêreld gebruik. Bloch het in 'n idiosinkratiese Joods-Christelike kragveld gedink, en hy was self volkome bewus daarvan dat hy dit doen."

Teen hierdie agtergrond kan mens verstaan waarom Bloch in 1921 die woorde van Openbaring 3:5 op sy gestorwe vrou se grafsteen laat aanbring het en waarom hy die woorde van Jesaja 35:10 laat grafeer het onder 'n foto van sy vrou wat op sy lessenaar gestaan het.

Moltmann en die WARC word ook beskuldig van 'n gebrekkige sondebegrip. Hulle standpunt word soos volg weergegee: *"Sonde of te wel die kwaad in die wêreld is buite die mens in die strukture-van-die-samelewing gevestig"*.

Dit is duidelik dat hierdie beskrywing nie reg laat geskied aan die standpunte van Moltmann of die WARC nie. Moltmann (1977a:18) verstaan sonde in die eerste plek as ongelooft en 'n lewe sonder hoop, met ander woorde 'n gebrek aan vertroue op God. Dit is sonde om soos God te wil wees of om in hoogmoed nie op God te wil vertrou nie. Net so verstaan Moltmann (1977a:303) *verlossing of versoening* nie bloot as die afbreek van bestaande onderdrukkende strukture en die skepping van 'n luilekkerland hier op aarde nie, maar wel as die vergewing van sonde en die opheffing van die mens se goddeloosheid. Wat Moltmann wel bepleit is dat heil nie verskraal moet word tot alleen die sieleheil van in-

dividue nie, maar dat dit in die Ou Testamentiese sin van die woord *omvattend* verstaan moet word as vrede vir die ganse skepping.

Die dokumente van die WARC oor hierdie tema bevat 'n *toegespitste teologie*. Dit handel oor 'n spesifieke tema en daarom kan nie verwag word om standpunte oor alles en nog wat daarin uitgespel te kry nie. Hierdie dokumente handel nie in die eerste plek oor sonde nie, daarom is 'n omvattende standpunt oor sonde nie daarin uitgewerk nie. Omdat sonde wel hier en daar ter sprake kom, is daar genoeg in die dokumente oor sonde geskryf om ten minste in te sien dat die WARC nie 'n opvatting oor sonde huldig wat klop met die een wat aan die liggaam toegedig word nie. Sonde word deurgaans verstaan as 'n verslawende en destruktiewe mag wat mense van God, hulle medemens, die natuur en hulleself vervreem op so 'n wyse dat die mense hulle nie self kan regverdig voor God, of kan red uit die mag van die sonde nie.

Verlossing van sonde kan alleen deur die genade van God uit Sy hand ontvang word, op grond van die geregtigheid wat Hy deur die kruis en opstanding van Christus vir ons bewerk. Die WARC aanvaar boonop, soos ons eie Kerk, die *Heidelbergse Kategismus* as belydenisskrif en aanvaar daarom ook wat die dokument oor sonde bely.

Die betoog van Moltmann en die WARC is egter dat die Kerk nie sy oë moet sluit vir booshede wat in strukture neerslag vind nie. Onmenslike en onderdrukkende *samelewingstrukture* moet ook uitgewys word. Wanneer mens dit doen, beteken dit nie dat jy die bose buite die mens probeer lokaliseer nie.

Moltmann en WARC het dit nie teen wit *rassisme* nie, maar teen alle vorme van rassisme. In die gemelde artikel word die indruk geskep dat die WARC slegs wit rassisme aanspreek. Die WARC het byvoorbeeld by die verklaring van 1982 oor rassisme in Suid-Afrika self soos volg skuld bely: "...ons, die afgevaardigdes by die algemene vergadering, bely dat ons met verwysing na rassisme nie sonder skuld is nie. Rassisme is orals 'n werklikheid en die bestaan daarvan vra vir berou en daadwerklike aksie". Die "ons" wie hierdie belydenis gedoen het, het swart mense ingesluit – ook swart mense uit Suid-Afrika.

In die artikel word die standpunt gehuldig dat Moltmann en die WARC verstaan God as "*n immanente God wat hier in die ondermaanse vasgekeer is*" (bl 6). Niks in die tekste wat hier ter sprake is, dui daarop dat God se almag, eer, heiligheid, verhevenheid, oneindigheid, of wat-ter-ander attribute wat tradisioneel aan God toegeskryf word, deur Moltmann of die WARC in twyfel getrek word nie. God word op geen manier geteken as 'n God wat in die ondermaanse vasgekeer is nie. Trouens, God word as Skepper van hemel en aarde geteken wat reg het op die mens en ook sy hele skepping. Die feit dat God in die geskiedenis werk, beteken nie dat Hy op enige manier in die geskiedenis gevange is

nie. Hy bly steeds verhewe bo tyd en ruimte. Hy is die Almagtige, die Ewige en die Alomteenwoordige.

Die artikel beweer ook dat die *koninkryk van die Seun* van die mens, volgens Moltmann en die WARC, 'n suiwer aardse ryk is wat deur die mens self verwerklik kan word. Moltmann (1980: 239) verstaan egter die ryk van die Seun as identies met die ryk van die Vader en die ryk van die Gees. Hy meen hierdie ryk van heerlikheid is waar die mens van aangesig tot aangesig tot die volle kennis van God kom en voleinding in God vind. Hier sal die mens ongehinderd deelneem aan die ewige lewe, aan die onuitspreeklike volheid van God en die heerlikheid van die drie-enige God. Hy beklemtoon deurgaans dat die ryk van God op geen manier gelyk gestel kan word aan menslike ideale, utopieë, of koninkryke nie. Die mens kan ook nie deur eie vernuf die ryk van God skep nie. Ons kry alleen deel aan hierdie ryk deur die genade van God en die kruis en opstanding van Jesus. Hierdie ryk breek alleen aan waar die evangelie verkondig en geglo word. Daarom is *die ryk van God* ten alle tye baie nou verbonde aan die sending van die kerk in die wêreld. Moltmann (1977a:300) stel die saak soos volg:

"Daarom lewe die Christendom nie uit eie krag (von sich selbst) en ter wille van eie belange (für sich selbst) nie, maar deur die heerskappy van die Opgestane Here, vir die komende heerskappy van Hom wat die dood oorwin het en lewe, geregtigheid en die ryk van God bring."

Op 'n veel later terugblik op sy teologie van hoop, noem Moltmann (2008:101) drie konsepte wat volgens hom essensieel is vir enige teologie van hoop: (1) *goddelike beloftes*, (2) *die opwekking van die gekruisigde Christus as belofte van God vir die wêreld* en (3) *'n verstaan van menslike geskiedenis as die sending vir die koninkryk van God*. Moltmann stel nie God se ryk gelyk aan die utopie van die sosialisme nie en hy voorsien nie vir die gelowige mens 'n lewe in luilekkerland nie. Gelowiges moet altyd aktief besig wees om die koms van God se ryk te verkondig – die WARC glo ook so! Dit is opvallend dat sowel Moltmann as die WARC in die dokumente wat hier aan die orde is, nie net aandag gee aan menseregte nie, maar ook aan die verantwoordelikhede wat hand aan hand met die regte gaan.

Dit is onwaar dat Moltmann en die WARC die Bybel net aan die hand van 'n sosialistiese ideologie uitlê. Moltmann is by uitstek een van die sistematiese teoloë wat nie sy teologie bou op vooraf opgestelde idees of skemas nie, maar wat konsekwent kennis neem wat ons van die *Bybel* ons leer en in sy sistematiese arbeid daarop voortbou.

Wanneer Moltmann (1977a:300) hom uitlaat oor die Bybel is dit duidelik uit sy taalgebruik dat hy eintlik besig is met 'n geloofsbelydenis. Hy stel dat die Bybel as woord van God self 'n gawe van God is wat Hy in die eindtyd aan ons gee. Die woord is God se belofte aan die mens, maar

die woord is ook die waarheid en dit kondig die toekoms van die waarheid aan. Omdat die woord nie net verkondig nie, maar ook aankondig, kan dit alleen in gehoorsame navolging geglo word.

Baie duidelik gaan dit vir Moltmann in die woord nie oor wat die mens wil nie (ideologie), maar om wat God wil (teologie). Die WARC is uiters sensitief daarvoor dat ons nie die evangelie met ideologiese of kulturele vooroordele moet lees en so die waarheid van die evangelie sal kompromitteer nie.

(ii) ***Gevolgtrekking***

Uit die bespreking van bogenoemde artikel asook die standpunte van J Moltmann en die WARC, is dit duidelik dat negatiewe persepsies baie maklik geskep kan word indien inligting nie volledig of in konteks aangebied word nie.

Dit is ook duidelik dat die teologie, soos gereflekteer uit genoemde dokumente, nie so vreemd aan die teologie van die NHKA is nie. Intendeel – die teologie van Moltmann ontvang deeglik aandag in die opleiding van die predikante.

Die teologiese debat wat in die NHKA oor sy hertoetrede tot die WARC gevoer word, sal net konstruktief wees indien teologiese uitsprake billik en korrek beoordeel word.

Ampsdraers en lidmate van die Kerk behoort eerstehands kennis te neem van die standpunte en teologiese uitsprake van die WARC. Die standpunte van die WARC is goed gedokumenteer by <http://warc.jalb.de/> en die skakels: "Theology and ecumenism" en dan "Theological Studies".

Die vergadering neem kennis van die teologiese verklaring van die WARC soos opgeneem in die agenda.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.5.4 Deel 4: Die NHKA en apartheid

(i) ***Inleidend***

In 1948 het die Nasionale Party die bewind in Suid-Afrika oorgeneem. Meeste geskiedskrywers oordeel dat dit die jaar is waarin apartheid, as 'n bepaalde politieke sisteem, gebore is.

Dat dit 'n gebrekkige interpretasie van die geskiedenis is, is duidelik as 'n mens weet dat iemand soos Kommissaris JA De Mist, verteenwoordiger van die Bataafse (Nederlandse) Republiek en goewerneur aan die Kaap van 1803 tot 1806, reeds 'n beleid van pluralisme ingevoer het. Dit is daarna deur die Britse goewerneurs voortgesit.

Pluralisme was 'n beleid wat beperkte regeerbevoegdhede aan inheemse stamhoofde binne bepaalde grondgebied toegelaat het, terwyl die Britse (blanke) regering die oppergesag behou het. Die beleid was moontlik omdat geen stamhoof of koning oor die hele Suid-Afrika regeer het nie. Stamhoofde se bevoegdhede is streng beperk tot sekere areas. Op dié wyse is konflik tussen die stamme onderling en die Blankes beperk.

Hierdie vorm van regering is na 1836 deur die Voortrekkers in die binneland voortgesit. Hiervan is die traktaat wat Retief met opperhoof Dingane gesluit het, 'n voorbeeld. Dit doel van die traktaat was om 'n sekere hoeveelheid grond vir die Voortrekkers te verkry, in ruil vir beeste. Die bedoeling was verder dat die Zoeloes en Voortrekkers vreedsaam naas mekaar moes leef en bestaan.

As gevolg van hierdie beleid het 'n bepaalde samelewingspatroon in Suid-Afrika ontwikkel waar Blankes die oorkoepelende politieke mag in die hand gehad het, met Swartes wat slegs beperkte magte in bepaalde gebiede gehad het.

Benewens die politieke beleid van die Britse owerheid, was daar ook die Britse gevoel van meerderwaardigheid teenoor Swartes sowel as blanke Afrikaners, Bruinmense en Indiërs, wat baie dikwels tot rassekonflik gelei het en blanke eksklusiwiteit in teaters, sport, parke, besighede en werkplekke tot gevolg gehad het. Swartes en Afrikaners het byvoorbeeld tot en met die Tweede Wêreldoorlog geen noemenswaardige deelname aan die aandelebeurs gehad nie.

Toe die Afrikaners, deur middel van die Nasionale Party, in 1948 die bewind in Suid-Afrika finaal oorneem, is die samelewingspatroon wat reeds oor eeue heen gevestig is, in wetgewing omskep. Dit het bekend geword as die beleid van afsonderlike ontwikkeling of apartheid. Die ideaal was dat elke etniese groep in Suid-Afrika oor 'n selfregerende grondgebied sou beskik.

Dit is belangrik dat die demografie in aanmerking geneem word by die beoordeling van Suid-Afrika se geskiedenis. Teen 1948 het die bevolking bestaan uit 12 miljoen Swartes en 3 miljoen Blankes. Meeste Swartes het in tradisionele stamgebiede gebly. Dit het daartoe gelei dat die beleid van afsonderlike ontwikkeling, of apartheid, na 'n haalbare moontlikheid gelyk het.

Drie faktore het na die Tweede Wêreldoorlog die situasie radikaal en ingrypend verander:

- * Daar het enorme ekonomiese en industriële groei in die tradisionele Blanke gebiede plaasgevind, met 'n groeikoers van tot 11% per jaar. Dit het talle werkgeleenthede geskep.
- * As gevolg van armoede, gebrek aan ontwikkeling en min werkgeleenthede het groot getalle Swartes die tradisionele gebiede verlaat en verstedelik. Die verstedelikingsproses was reglynig teen die beleid van afsonderlike ontwikkeling.
- * Die getal Swartes in Suid-Afrika het oor 'n periode van 50 jaar met 30 miljoen vermeerder.

Vanselfsprekend het dit die toepassing van die beleid van afsonderlike ontwikkeling prakties onuitvoerbaar gemaak. Mense is uit stedelike gebiede verwyder. Die passtelsel is ingevoer en migrante is verwyder en teruggestuur na tradisionele gebiede. Dié wat wel in die Blanke, stedelike gebiede toegelaat is om te werk, mag net sekere werke gedoen het en in sekere gebiede gewoon het. Die gebruik van geriewe is beperk tot sekere bevolkingsgroepe. Hierdie sake is gereël deur wetgewing soos die Groepsgebiedewet.

Die wetgewing het grootliks ten doel gehad om Blankes se belange te beskerm en kon dikwels net met geweld toegepas word. Mense is uit huise en gebiede verwyder waar hulle geslagte gewoon het, en is verskuif na vreemde gebiede. Uiteraard het dit geweldige negatiewe reaksie uitgelok en selfs opstande, byvoorbeeld by Sharpeville.

In baie opsigte het die Afrikaanse kerke dieselfde samelewingspatroon gevolg, deurdat verskillende kerke vir verskillende etniese groepe gevestig is.

Vervolgens word 'n kort oorsig aangebied oor hoe die NHKA teologies en deur middel van amptelike besluite reageer het op die rasse – en etniese segregasie wat in Suid-Afrika bestaan het. Die oorsig word ter wille van die omvang van die studie beperk tot die periode na 1948.

(ii) ***Die Hervormde Kerk binne die konteks van apartheid***

In 1951 het die NHKA 'n nuwe Kerkwet saamgestel (NHKA 1951). Artikel III van die Kerkwet het bepaal dat die Kerk se lidmaatskap tot Blankes beperk word omdat voorsien word dat (etniese) volkskerke gevestig sal word in uitvoering van die apostolaatsopdrag soos verwoord in Matteus 28.

Artikel III het geles: *Die Kerk, bewus van die gevare wat vermenging*

van blank en nie-blank vir al twee groepe inhou, wil geen gelykstelling in sy midde toelaat nie, maar beoog die stigting van eie volkskerke onder die verskillende volksgroepe, in die oortuiging dat aldus die bevel van die Here – "Maak dissipels van alle nasies" Matteus 28:19, die beste tot sy reg sal kom en dat die eenheid in Christus deur so 'n werkverdeling nie geskaad sal word nie. Tot die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika behoort daarom net blanke persone.

Dit moet in gedagte gehou word dat die 47ste Algemene Kerkvergadering in 1945 vir die eerste keer besluit het dat sending 'n opdrag aan die Kerk is en dat die Kerk 'n komitee benoem om aandag te gee aan sending (NHKA 1945:61-62). Interessant genoeg het die Algemene Kerkvergadering op hierdie punt daartoe oorgegaan om 'n skuldbelydenis te doen oor sy laksheid ten opsigte van sending, wat soos volg verwoord is: *Die Herv. Kerk (het) egter deur verskillende omstandighede tot hertoe nog nie sy volle aandag aan die evangelieprediking onder die heidene kon gee nie, 'n feit wat ons betreur en laat skuldig voel; dat die tyd nou aangebreek het om die saak met die grootste erns aan te pak; en besluit om 'n kommissie te benoem om 'n skema uit te werk hoe die Kerk te werk moet gaan...* (NHKA 1945:62).

Die "skema" wat uitgewerk is, is verwoord in die 1951 Kerkwet. Die oplossing was dat afsonderlike volkskerke gevestig sal word en dat die bekeerlinge deur inheemse en etnies georganiseerde volkskerke (Artikel 7) bearbei sou word.

Van Aarde wys daarop (Van Aarde 1986:80) dat die agtergrond van die NHKA se beleid van volkskerklike apostolaat te vind is in die 1950/1951 Kerkorde van die Nederlands Hervormde Kerk wat in Artikel VIII soos volg geformuleer het:

Als Christus-belijdende geloofsgemeenschap gesteld in de wereld om Gods beloften en geboden voor alle mensen en machten te betuigen, vervult de Kerk, in de verwachting van het Koninkrijk Gods, haar apostolische opdracht in het bijzonder door haar gesprek met Israël, door het werk der zending, door de verbreiding van het Evangelie en de voortdurende arbeid aan de kerstening van het volksleven in de zin der Reformatie ... De Kerk richt zich in het werk der zending, in gehoorzaamheid aan het bevel van Christus, onder uitoefening van de dienst der barmhartigheid in de geestelijke en lichamelijke noden, met het Evangelie des Koninkrijks tot de volkeren in de niet-gekerstende wereld; zij vervult de dienst der barmhartigheid in de geestelijke en lichamelijke noden van deze volkeren; zij brengt hen, die zijn gekomen tot geloof en de Heilige Doop hebben ontvangen, bij de bediening van Woord en sacramenten tezamen in gemeenten; zij dient deze gemeenten bij de inrichting en opbouw van een eigen kerkelijk leven; zij arbeid bij dit alles ook aan de kerstening der samenleving.

Hierdie denke staan in die dampkring van veral Kraemer se sending-teologie en sy verstaan van die apostolêre volkskerk. Dit is opvallend dat die NHKA in 1951 hierdie gedagtes in Artikel III en Artikel VII van die Kerkwet onder woorde bring, maar met die byvoeging: *Lidmaatskap word tot Blankes beperk.*

Teoloë van die NHKA het sedert 1951, veral vanweë onophoudelike kritiek teen die NHKA se standpunte en beskuldigings van rassisme, baie moeite gedoen om Artikel III teologies te begrond. Die gesprek oor Apartheid, Artikel III en rassieskeiding is nie net by herhaling in die Algemene Kerkvergadering en ander vergaderings gevoer nie, maar ook in die kerklike tydskrifte (vergelyk in dié verband Van Wyk 1978:7-247). Die massa artikels en publikasies wat verskyn het en waarin die NHKA rassieskeiding in kerk en staat verdedig het, is byna onbeperk.

In die debat oor Artikel III is veral gebruik gemaak van volkskerklike denke soos dit deur Nederlandse teoloë verwoord is. Die belangrikste teoloë wat in die debat genoem is, is Johannes Calvyn (veral sy opvattinge oor verbond, orde en teokrasie), PJ Hoedemaker (met sy beklemtoning van die teokratiese visie van Artikel 36 van die Nederlandse Geloofsbelydenis) en AA Van Ruler. Ander teoloë wat in dié verband aangehaal word is HJ Langman en H Berkhof (vergelyk in dié verband Botha 1989). Die sendingwetenskaplikes HJ Bavinck en H Kraemer, met hulle gedagtes oor die verinheemsing van die Christelike kerke, het ook 'n rol gespeel. Dit moet verder in gedagte gehou word dat G Warneck, die Duitse sendingwetenskaplike, reeds die volkskerklike apostolaat in die 19de eeu ontwikkel het en dat Hoedemaker, as sendingwetenskaplike, student van Warneck was.

In Nederland het dieselfde gesprek oor die "volkskerk" plaasgevind. As voorbeeld hiervan dien die gesprek van AA van Ruler met Buskes en De Graaff oor die feit dat die woord "volkskerk" nie meer in die Nederlandse Kerkorde van 1951 verskyn het nie. Die 1951 Kerkorde praat van die Nederlands Hervormde Kerk as 'n *Christus-belydende geloofsgemeenskap*, nie van 'n *Christus-belydende volkskerk* nie (soos bo aangehaal). In 'n geskrifte oor die Kerkorde van die Nederlands Hervormde Kerk, stel Van Ruler dat Buskes en De Graaf tot die gevolgtrekking kom dat *de visie van Wormser en Hoedemaker, de theocratische volkskerkidee dus – in onderskeiding van de natuurlijk hooggeroemde apostolaire volkskerkidee van Kraemer – in de Hervormde Kerk wel geduldt wordt en ook te dulden is, maar zeer stellig nie de eigenlijke visie van de Hervormde Kerk is* (Van Ruler 1958:3). Van Ruler stel daarteenoor dat die volkskerkidee die vanselfsprekende uitvloeisel is van die Westers-Latynse Christendom. Van Ruler bepleit die vanselfsprekendheid van die Nederlands Hervormde Kerk as volkskerk.

Die ideaal van die teokraties-volkskerklike denke, soos bepleit deur Van Ruler in navolging van Hoedemaker en Wormser, was dat die kerk elke

hoekie van die gemeenskap sou bereik met die evangelie. Opvoeding, onderwys, gesinslewe, regeringsinstellings en die openbare lewe moes in die lig van die evangelie staan. Van Ruler beklemtoon dat die Kerk nie te vreemd in die wêreld moet wees nie.

Die teologiese debat in Nederland oor die volkskerkidee, asook die bewoording in die Nederlandse Kerkorde, het stimulus gebied aan die debat binne die NHKA. As 'n mens na die bewoording van Artikel III kyk, lyk dit, in die woorde van Van Ruler, of die NHKA 'n keuse vir Kraemer se apostolêre volkskerkidee gemaak het. Dit is egter opvallend dat in die kerklike debat oor onderwys, afsonderlike ontwikkeling en die owerheid, die teokraties-volkskerklike denke gebruik word.

Ek is van mening dat wanneer die NHKA intern gekommunikeer het, die teokraties-volkskerklike denke beklemtoon is. Wanneer die NHKA na buite gekommunikeer het, veral om Artikel III te verdedig, is die apostolêre-volkskerklike denke benut. Dié twee benaderings kan egter nie te waterdig geskei word nie, omdat die teokratiese denke van Van Ruler ook duidelike apostolêre trekke vertoon.

Die eerste werklike sendingteologiese besinning oor die apostolêre volkskerk in die NHKA het uit die pen van PS Dreyer gekom. In sy artikel *Ontwerp van 'n sendingbeleid in die huidige situasie* (Dreyer 1959) verwys hy met waardering na Hendrik Kraemer. Dit is in die artikel duidelik dat hy Kraemer se denke oor die verhouding tussen sending en kultuur, soos verwoord in *The Christian Message in a Non-Christian World* (Kraemer 1947), ekstensief benut het en tot die gevolgtrekking kom dat sending nooit kultuuroordrag mag wees nie en dat die andersheid en kultuur van ander volke gerespekteer moet word.

Dit was eers sowat 20 jaar later dat 'n omvattende sendingteologiese studie verskyn het, te wete HG van der Westhuizen se *Volkskerk en sending* (Van der Westhuizen 1981). In die publikasie gee hy nie net 'n breedvoerige beskrywing van die sendinggeskiedenis nie, maar berekeneer die volkskerklike sending in detail. Die teoloë wat hy aan die orde stel, is onder andere AA Van Ruler, JC Hoekendijk, JH Bavinck, H Kraemer, KS Latourette, O Noordmans, S Neill en in Hervormde konteks HP Wolmarans, HCM Fourie, PS Dreyer, A van Selms, AD Pont en DJ Booysen. Ander Suid-Afrikaanse teoloë waarna verwys word is DJ Bosch, WD Jonker en P Meiring – nie altyd positief nie. Van der Westhuizen kom tot die gevolgtrekking dat die volkskerklike sending die enigste sinvolle manier is waarop die NHKA sy sendingwerk kan doen.

Hierdie apostolêre-volkskerklike denke het 'n sterk stimulus aan die NHKA se apostolaat gebied, en is daadwerklik begin met die "kerstening van heidense volke" (vergelyk Artikel 7 van die 1951 Kerkwet, bl 29). Prakties het dit beteken dat swart predikante onder swart mense begin werk het, nadat hulle deur die NHKA opgelei is.

Die bedoeling was dat die predikante volgens etniese verband sou dien en dat die ter stigte volkskerke verdeel sal wees volgens etniese (taal) grense. In die gemelde Artikel 7 word verder uitgebrei op die "gevaar van vermenging" en word duidelik gestel dat die NHKA *elke sweem van gelykstelling of vermenging vermy* (NHKA 1951:29).

Hierdie benadering is spoedig van verskillende kante gekritiseer. Die rede hiervoor is die feit dat die Nederlandse en Afrikaanse kontekste ingrypend verskillend is. In Nederland is 'n volkskerk nie beskou as rassisme nie, omdat die Nederlandse volk grootliks homogeen is. In die Afrikaanse konteks het kritici van die volkskerklike benadering dit onmiddellik uitgewys dat die vestiging van verskillende kerke aan die hand van 'n rasseverdeling plaasvind.

Die situasie is vererger, omdat Artikel III nie net oor volkskerke praat nie, maar lidmaatskap tot Blankes beperk het. Die volkskerkteologie kon dus nie resloos of pynloos van een konteks na 'n ander konteks oorgeplaas word nie, veral nie met die byvoeging van 'n rasseklousule nie.

'n Mens kan jou ook beswaarlik indink dat die bogenoemde teoloë soos Van Ruler gemaklik daarmee sou wees dat hulle besinning oor die volkskerk gebruik sou word om Swartes uit die kerk uit te sluit en hulle die bywoning van eredienste te verbied.

JH Bavinck, byvoorbeeld, skryf in sy boek *Inleiding tot die Zendingwetenskap* (Bavinck 1955:161-170) onder die opskrif *Kerk en volk*, dat die verinheemsing van die Kerk in 'n bepaalde volk nie gesien moet word as 'n eksklusivisme nie. Hy beredeneer breedvoerig dat die inheemse kultuur en volkseienskappe nie verabsoluteer mag word nie en nie bepalend vir die Kerk se bestaan is nie.

In dié tyd het daar ook teoloë binne die geledere van die NHKA na vore getree wat krities gestaan het teen Artikel III, byvoorbeeld proff. Albert Geyser en Adrianus van Selms wat in 1961 tydens die Algemene Kerkvergadering heftig beswaar aangeteken het teen Artikel III (vergelyk in dié verband Van Aarde 1992). Die kritiek het hoofsaaklik gegaan oor die rasse aspek van Artikel III en implikasie van rassisme en identifikasie met die beleid van Apartheid.

(iii) ***Amptelike standpunte van die NHKA oor rassisme en apartheid***

Herderlike Skrywe (1973)

In die Herderlike Skrywe wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 1973 (NHKA 1973) uitgestuur is, stel die Algemene Kerkvergadering dit onomwonde dat die NHKA *alle vorme van integrasie in kerk en staat teenstaan*.

In die uiteensetting word Apartheid beskryf as *die enigste eerlike en Christelike beleid wat die oorheersing van een groep deur 'n ander sal voorkom*. Apartheid word aangebied as 'n beleid wat in lyn is met die algemene Skriftuurlike beginsels, soos byvoorbeeld dat God verskillende volke geskep het, dat die bestaan van die Afrikanervolk deel is van God se voorsienigheid, dat segregasie mense beskerm teen oorheersing en uitbuiting, en dat Artikel III die sending bevorder deur die verkondiging ook na ander mense te rig. Verder word aangetoon dat strukturele eenheid tussen gelowiges nie nodig is nie, alleen maar die eenheid in geloof. Die bestaan van verskillende volkskerke word beskou as 'n praktiese saak gebou op die natuurlike verskille in taal en kultuur.

Dit is baie duidelik dat die 1973 Herderlike Skrywe 'n etiese en Skriftuurlike begronding van Apartheid doen. Dit is veral só as 'n mens daar lees: *Die kerk wil dit beklemtoon dat dit vir hom in die onderhawige saak (dit wil sê segregasie, aparte volkskerke en Artikel III) nie slegs om 'n tussentydse reëling gaan nie, maar om 'n blywende en onveranderlike beginsel wat Skriftuurlik fundeer is.*

Algemene Kerkvergadering (1976)

Die verdediging van Apartheid deur die NHKA, is voortgesit met die besluite van die Algemene Kerkvergadering in 1976 (NHKA 1976: 219-220) asook die getuienis van die Algemene Kommissie in 1977 (NHKA 1977). In hierdie twee dokumente word onomwonde gestel dat afsonderlike ontwikkeling die beste model vir Suid-Afrika is en dat die regering opgeroep word om wet en orde te handhaaf en toe te sien dat die "uitstroming" (gedwonge verskuiwing?) na die tuislande versnel word.

Hierdie standpunt het baie kritiek ontlok.

Studiekommissie (1978)

As gevolg van volgehoue druk oor Artikel III en die NHKA se volkskerkenke het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 1978 'n studiekommissie aangewys wat die saak moes ondersoek. Die kommissie het bestaan uit drr DJC van Wyk, HG van der Westhuizen, JA Loader, MW Pretorius en GMM Pelser. Van die lede het omvangryke memoranda ingedien, wat (as gevolg van botsende standpunte) aangevul is met memoranda van drr APB Breytenbach, RD Coertze, AG van Aarde, PJ van der Merwe, JJ Steenkamp, CH Rautenbach, AD Pont en SJ Botha en ds JJP Müller. Die studiestukke is verwerk in verslag wat saam met die bylaes bykans 300 bladsye beslaan (Handelinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, April tot Junie 1979:297-565).

In die gedeelte wat spesifiek oor die volkskerk gaan (bl 305 tot 306),

kom die kommissie tot die *grotendeels eenstemmige gevolgtrekking* dat die volkskerkgedagte *wenslik, houdbaar en bruikbaar* is. Die kommissie het tot die gevolgtrekking gekom dat "*hoewel die begrip volkskerk nie in die Bybel voorkom nie, daar in die Nuwe Testament tog aanduidings is van wat geïnterpreteer kan word as die begin van 'n beweging in die rigting van 'n bepaalde differensiasie*". Die apostelkonvent (Handelinge 15) word verstaan as 'n bepaalde werkverdeling.

Nêrens in die Nuwe Testament het die evangelie gelei tot die vernietiging van die volkseïendomme nie.

Die NHKA wil sy apostoliese taak en Christelike roeping volksgewys doen.

Die kommissie het aanbeveel dat Artikel III wat lidmaatskap van die Kerk tot Blankes beperk, na die Bepalings verskuif omdat die plasing daarvan in die Kerkwet dit verhef tot 'n belydenis.

Die studiekommissie het homself pertinent verbind aan die denke van Hoedemaker en Van Ruler, teenoor Kuyper se opvatting oor die vrye kerk. Die volgende definisie word gegee: *Met volkskerke word bedoel die kerk van Jesus Christus binne 'n bepaalde volk ten behoeve van daardie volk* (bl 306) ... *Die bedoeling is dat die evangelie en kerk volkome inheems sal word onder die nie-blanke volke om in intensiewe katolesiteit (Van Ruler) elke moment van die lewe van die volksgroep te probeer kersten en so op te eis vir die koninkryk van God*. Dit is duidelik dat die kommissie beide die teokratiese- en apostolêre volkskerkdenke akkommodeer.

Dit is ook opvallend dat die kommissie waarsku teen die opvatting dat kerklike eenheid (tussen die NHKA en HKSA) net onsigbaar is, en wys dit af as 'n spiritualisme en dwaling (bl 308). Sigbare eenheid word beskryf as iets wat nie in strukture te vind is nie, maar veral in prediking, sakramentsbediening en belydenis.

Ten opsigte van afsonderlike ontwikkeling beredeneer die studiekommissie die standpunt (bl 313) dat daar nie meer soos in die verlede (Herderlike Skrywe 1973) uitgegaan kan word van God se skeppingsorde en die ewig, onveranderlike beginsel ingegee deur die Skrif nie, maar dat afsonderlike ontwikkeling (Apartheid) eerder as 'n praktiese politieke oplossing vir die land se probleme beskou kan word.

Kerk en Wêreld 2000 (1985)

Voortvloeiend uit hierdie verslag en bespreking op die Algemene Kerkvergadering, het 'n belangrike dokument, te wete *Kerk en Wêreld 2000* in 1985 verskyn (NHKA Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 1985).

In die geskrif, bl 4, word die NHKA se verstaan van volkskerk gedefinieer: *Dit is wat die NHKA onder die begrip "volkskerk" verstaan: 'n Kerk wat in die volk ingroei, nie om die volk of die volkslewe by voorbaat te sanksioneer nie, maar juis om dit in kritiese solidariteit en met die profetiese appèl van die Woord, tot die verheerliking van God te kersten.* Ook hier is die apostolêre begronding en motief duidelik. Die kritiese vraag is egter steeds of die apostolaat van die Kerk en die *Missio Dei* die kerstening van 'n volk in die oog het, of die koninkryk van God?

In dieselfde dokument blyk die NHKA se ondersteuning van Apartheid duidelik: *'n Politieke beleid wat voorsiening maak vir gelyke en afsonderlike geleenthede skep die moontlikheid dat afsonderlike volke nie in die demografiese pot weggekook sal word nie. Die NHKA kan gevolglik moeilik, gesien sy begrip van homself as volkskerk, anders as om so 'n beleid in beginsel te steun nie. Hy sal sekerlik ook nie anders kan as om op te staan en by die voorstanders van afsonderlikheid getel te word nie. Die Kerk oordeel dat, volgens die teleologiese norm wat hy gebruik, sy keuse ten gunste van afsonderlikheid nie in stryd met die etiese eis van die Skrif is nie ...* (NHKA Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 1985:66-67).

Kerk en Wêreld 2000 moet waarskynlik gesien word as die NHKA se antwoord op die Resolusie van die 1982 vergadering van die WARC waarin Apartheid as sonde en die NHKA se teologies-etiese begronding daarvan as kettery beoordeel word.

Herderlike Skrywe (1990)

'n Duidelike verskuiwing in denke vind ons in die Herderlike Skrywe wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 1990 na die gemeentes gestuur het, met die titel *Kerk en Politiek* (NHKA Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 1990). In die dokument word die kerk se beskouing oor onder andere die Kerk, staat, menseregte, onderwys, kommunisme, teologie van bevryding en die ekonomie bespreek. In vergelyking met die 1973 Herderlike Skrywe verteenwoordig dit 'n fundamentele skuif, nie soseer deur wat daar geskryf staan nie, maar deur wat weggelaat is. In die dokument is daar geen uiteensetting of verdediging van Apartheid of Artikel III nie.

Veel eerder word die sending na ander volke beklemtoon as die belangrikste roeping van die Kerk. In dieselfde hoofstuk word enige vorm van rassisme, asook enige rassistiese maatreëls wat die waardigheid van mense aantast, verwerp.

Waar daar wel oor die handhawing van eie identiteit gepraat word, word die lidmate gemaan om dit op so 'n wyse te doen dat dit nie die waardigheid van ander mense aantast nie. Die gedagte van *Kerk en Wêreld 2000* word weer herhaal: *Die NHKA wil 'n kritiese afstand van*

die Afrikanervolk handhaaf, maar wil tegelykertyd solidêr leef... Dit is duidelik dat die onkritiese aaneenskakeling van Kerk en volk toenevend problematies geword het. In die twee dokumente sou 'n mens die NHKA se verhouding met die Afrikanervolk kon definieer as *profeties en krities-solidêr*.

66ste Algemene Kerkvergadering (2001)

Dit is ook nodig om te verwys na die 66ste Algemene Kerkvergadering van 2001 toe die saak van 'n skuldbelydenis oor Apartheid op die tafel verskyn het. Drie memoranda is aangebied, en sonder bespreking is die dokument van dr DJC van Wyk (sr), as 'n kompromis, aanvaar. In die skuldbelydenis oor Apartheid stel die Algemene Kerkvergadering dat die Kerk *kennis neem van die misdade wat onder die Apartheidsbeleid gepleeg is, selfs deur lidmate van die Kerk. Daarvoor bely die Kerk sy skuld voor God en word die lidmate opgeroep tot 'n skuldbelydenis teenoor God en medemens* (NHKA 2001: 171 tot 174).

Die opvallende van hierdie skuldbelydenis is dat Apartheid as sisteem nie veroordeel word nie, slegs die dade wat mense gepleeg het onder Apartheid. Die indruk is dus dat Apartheid as politieke sisteem, soos ander politieke sisteme, as neutraal beskou word. Die toepassing daarvan kan egter rassisties of sondig wees.

Die skuldbelydenis verwoord ook nie iets van die NHKA se Skriftuurlike regverdiging van Apartheid of afsonderlike kerke nie. Dit fokus op die individuele misdade wat mense gepleeg het. Die fokus is dus op die individu, nie op die Kerk nie en ook nie op die politieke bestel nie.

Memorandum: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering (2006)

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in 2006 'n memorandum getiteld *Identiteit en Relevansie van die NHKA aan die begin van die 21ste eeu in Suid-Afrika* aanvaar (NHKA 2006a). Hierdie memorandum is versprei deur die Kerk en het gedien as besprekingsdokument by 'n Nasionale Colloquium. Tydens die Colloquium het afgevaardigdes 'n *Verklaring* geformuleer wat onder andere stel dat die "volkskerk" beperkend is:

Wat ons uniek in die wêreld maak, is dat ons identiteit bepaal word deur die waardes van God se Koninkryk en nie dié van die wêreld nie. Hoewel 'n andersoortige gemeenskap, kry die kerk gestalte in die konteks van eie tradisie, kultuur en taal. Hierdie roeping moet ons teenoor alle mense uitleef en die term "volkskerk" kan ons hierin beperk. God se betrokkenheid by mense is só ryk dat dit nie volledig in een vorm uitgedruk kan word nie. Die kerk van Christus is veelkleurig, soos weerpieël word deur die verskeidenheid wat aangetref word onder kerke,

gemeentes en gelowiges. Wisselende skakerings van spiritualiteit, ervarings van God en liturgiese vorme word daarom gerespekteer binne die kontoere van die kerklike tradisie en is verrykend. Ons sien pluriformiteit en diversiteit nie as 'n bedreiging nie en oordeel nie dat almal uit een mond hoef te praat nie. Anders as verskeidenheid is die eenheid van die kerk egter wel die evangeliese eis. Eie voorkeure mag nie tot konflik of onenigheid lei nie, maar moet saamklink soos 'n simfonie tot eer van God.

(iv) **Kritiek vanuit die ekumeniese beweging**

Die skerpste kritiek teen die NHKA se handhawing van Artikel III en sy verdediging van Apartheid, het gekom van die kant van die internasionale ekumeniese beweging.

Die tweede algemene vergadering van die Wêreldraad van Kerke (WRK) het in Augustus 1954 in Evanston in die VSA vergader. Evanston het die volgende resoluë aanvaar: *The Second Assembly of the World Council of Churches declares its conviction that any form of segregation based on race, colour or ethnic origin is contrary to the gospel, and is incompatible with the Christian doctrine of man and with the nature of the Church of Christ. The Assembly urges Churches within its membership to renounce all forms of segregation or discrimination and to work for their abolition within their own life and within society.*

In sy interpretasie van hierdie resoluë kom Patijn tot die gevolgtrekking *het koningschap van Christus impliceert de eenheid van zijn volk, zonder onderscheid. Voor "Apartheid" bestaat geen verontschuldiging. Argumenten ontleend aan verschil in cultuur.... zijn niet aanvaardbaar* (Patijn 1954:577).

Reeds in 1954 het die Afrikaanse kerke ontdek dat hulle alleen staan in hulle verdediging van Apartheid en afsonderlike kerke. Dit was die begin van 'n lang en uitgerekte proses van konflik, toenemende isolasie en uiteindelik afskeiding.

Die eerste werklike breuk tussen Afrikaanse kerke en die ekumeniese liggame het plaasgevind met die Cottesloe beraad wat in 1960 na die Sharpeville insident plaasgevind het. Tydens die konferensie is die kerke gevra om Apartheid te veroordeel as strydig met Christelike beginsels en prakties onuitvoerbaar. Die Afrikaanse kerke, en spesifiek die NHKA, was nie bereid om dit te doen nie. Die gevolg was dat die konferensie 'n kompromis verklaring uitgereik het wat gevra het vir geregtigheid, minimum lone en die afskaffing werkreservering.

Die Algemene Kerkvergadering het kort daarna sitting geneem en op die 20ste Maart 1961 besluit die Algemene Kerkvergadering om sy lidmaatskap van die WRK te termineer as gevolg van die WRK se *huma-*

nistiese ideologie en ondersteuning aan rewolusie sowel as sy dubbele moraal... (NHKA 1961).

Die tweede breuk het plaasgevind toe die Algemene Vergadering van die WARC tydens sy 1982 sitting te Ottawa 'n resolusie aanvaar het wat rassisme skerp veroordeel, die NGK en NHKA se lidmaatskap gesuspendeer het en geëis het dat die kerke Apartheid tot sonde moet verklaar.

Tot op hede, soos uit bogenoemde aanhalings blyk, het die NHKA nog nie so 'n verklaring uitgereik nie, hoewel individuele predikante en lidmate dit reeds gedoen het.

Om dié rede is die lidmaatskap van die NHKA nog nie herstel nie en gaan die gesprek steeds voort.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

BESKRYWINGSPUNT 52: GEMEENTE MONTANA-OOS

BESLUIT OOR APARTHEID

Die Kerk volstaan met die onderstaande besluit (verklaring) van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor apartheid en doen geen verdere verklarings daaroor nie.

Motivering

1. Die volgende voorstel en motivering word aanvaar:
 - 1.1 Die vergadering gaan direk oor tot die stemming tussen die onderskeie drie voorstelle oor skuldbelydenis, sonder dat enige bespreking oor die aangeleentheid gevoer word.

Motivering

- * Die verslae en memoranda verskyn volledig in die agenda en kan as gelese beskou word.
- * Die tyd is nie geleë dat daar oor hierdie saak gehandel word nie.
 - ** Ons is reeds byna tien jaar in die nuwe bedeling in Suid-Afrika en 'n skuldbelydenis nou, is mosterd na die maal.

- ** Die lidmate worstel met verskillende sake in hierdie nuwe be-
deling wat 'n kollektiewe skuldbelydenis tans 'n onbillike eis
maak.
- * Die aard van 'n skuldbelydenis enersyds en van die Nederduitsch
Hervormde Kerk andersyds, maak dit boonop haas onmoontlik.
- ** 'n Belydenis is 'n eksistensiële aangeleentheid wat binne 'n
bepaalde situasie uit die hart gebore word. Vind dit nie spon-
taan plaas nie, verloor dit egtheid.
- ** Die Nederduitsch Hervormde Kerk se aard is nie om waarheid
proposisioneel vas te lê nie, maar om die lewende God eksis-
tensieel te beleef.
- * Die vergadering besluit dus watter een van die drie voorstelle die
Kerk se huidige verstaan van sonde en skuld wat belydenismatig
uitgedruk moet word, die beste verwoord.
- 2. Die volgende verklaring van dr DJC van Wyk (sr) word aanvaar as
die Kerk se standpunt:

Verklaring

Na kennisname van wye standpuntstelling oor skuldbelydenis die afge-
lope jare en ook van standpunte in dokumente van die Algemene Kerk-
vergadering se Ondersekkommissie, verklaar die vergadering soos
volg:

1. Die Nederduitsch Hervormde Kerk kan die wyses waarop die pro-
sesse van skuldbelydenis oor apartheid die afgelope jare in Suid-
Afrika gedryf en gevoer is, asook baie van die inhoude van dié
prosesse, nie onderskryf nie. Dit geld onder andere van die vol-
gende:
 - 1.1 Die teologiese inhoude wat meestal aan sonde/skuld/skuldbelyde-
nis gegee word.
 - 1.2 Die wyse waarop een groep (Blankes, Afrikaners) eensydig verne-
der, verketter en uitgesonder word as alleen verantwoordelik vir
wat die afgelope dekades sleg en verkeerd was. Bedoeld of onbe-
doeld het dit in baie opsigte die implikasie dat wat die ander ge-
doen het, goed was. Die onvermydelike indruk is dat 'n vorige
meesterkode (naamlik "Blanke baasskap") maar net vervang is
met 'n nuwe meesterkode (naamlik "Swart beheer"). Skuldbelyde-
nisse in 'n politieke konteks is daarop gemik om die nuwe meester-
kode te legitimeer en die oue te demoniseer. Die Kerk staan reeds
beskuldig daarvan dat hy die vorige meesterkode help skep en
teologies gelegitimeer het. Dit sou dwaas wees indien die Kerk
hom weer verbind tot 'n meesterkode.

- 1.3 Die onbillike wyse waarop die beleid van segregasie skeefgetrek en swartgesmeer is. Dit geld onder andere die totale negering van historiese en ander faktore wat tot die beleid gelei het, die aanvanklike eerlike intensies van die beleid, asook die positiewe resultate wat dit wel tot gevolg gehad het.
2. Die Nederduitsch Hervormde Kerk wil in dié Kerk se eie midde, maar ook na buite oproep tot 'n ewewigtige, Bybelse evaluering van die hede en die verlede van ons land se geskiedenis.
 - 2.1 Dié ewewigtige beoordeling sluit onder andere die erkenning in dat gruweldade soos verkragting, foltering, moord en rassisme nie met die beëindiging van apartheid opgehou het nie. Die huidige uitwissing van menselewens deur plaasmoorde en baie ander vorms van gruwelike geweld, roep na 'n waarheidsgetroue(r) verantwoording oor skuld en skuldbelydenis voor God en mens.
 - 2.2 Dié ewewigtige beoordeling sluit ook die erkenning in dat individue wat sodanige gruweldade pleeg (en gepleeg het), wel deeglik die vryheid en keuse het (en gehad het) om te weier of om anders te besluit. Hulle sal daarom self aan God verantwoording doen oor hulle wandade. Dié skuld moet nie op die Kerk, 'n owerheid of stelsel afgeskuif word nie.
 - 2.3 Dit sluit ook in dat die Nederduitsch Hervormde Kerk kennis neem het van gruweldade wat onder vaandel van die apartheidsbeleid gepleeg is, ook deur dié Kerk se eie lidmate. Die Kerk spreek sy smart en berou voor God daaroor uit.
3. Die Nederduitsch Hervormde Kerk roep op tot skuldbelydenis voor God en medemens en tot 'n nuwe lewe waarin die liefde van God ons optrede teenoor alle mense sal bepaal.
 - 3.1 Hierdie Algemene Kerkvergadering is diep bewus van ons Kerk se sonde, maar dan sonde in die volle skrikwekkende omvang wat die Bybel daaraan gee: Haat, vyandskap, opstand, liefdeloosheid, ongehoorsaamheid en nalatigheid teenoor God en medemens.
 - 3.2 Die Kerk roep daarom al die Kerk se ampsdraers en lidmate, maar verder ook alle kerke en mense op tot opregte skuldbelydenis voor God en tenoor mekaar, voortdurend in die erediens en in ons persoonlike geloofslawe, oor alles wat in die oë van die Here verkeerd was en is in ons lewens. Hierdie skuldbelydenis moet gestand gedoen word met 'n nuwe lewe waarin vyandskap en haat geen plek het nie.
4. Die Nederduitsch Hervormde Kerk roep alle mense, owerheid en onderdane op tot geloof in Jesus Christus, die enigste Middelaar

tussen God en die mense, die Verlosser en Heiland van die wêreld.

- 4.1 Die Kerk weet dat daar vir die mensdom op aarde geen ander uit-sig en hoop op egte vrede, ware bevryding en volle lewensver-vuling is as wat die heilsboodskap van God in Jesus Christus bring nie.
- 4.2 Die Kerk ken uit die Woord die geheim van God se liefde en die Kerk wil, ongeag die pyn oor sy eie skuld teenoor en ongehoor-saamheid aan God, met krag en oortuiging draer van dié geheim na die wêreld bly.
- 4.3 Die Kerk glo in God se vergewing van ons ons sonde en skuld op grond van Jesus Christus se offer aan die kruis. Om Hom te ken en die krag van sy opstanding uit die dood te ondervind, is die enigste weg waarlangs die kwaad in ons en om ons oorwin kan word.
- 4.4 Die Kerk verwerp daarom die proses waardeur aanhoudende be-skuldigings oor die skuld van die verlede aan die gang gehou word. Wat God in Christus agter die rug gewerp het, mag ons nie weer voor ons stel nie. Laat ons ons liever in Bybelse gesindheid losmaak van wat agter is en ons uitstrek na wat voor is.
- 4.5 Die Kerk bid vir die genade om te bly volhard in sy enigste roeping en om getrou God se boodskap aan die wêreld te bring: Om Christus ontwil, aanvaar die versoening met God wat Hy bewerk het.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt verval.**

BESKRYWINGSPUNT 53: RAAD VIR EKUMENE

BESLUIT OOR APARTHEID

- 1. Die vergadering bevestig dat**
 - 1.1 apartheid, as politieke en sosiale sisteem, nie Skriftuurlik of teologies begrond kan word nie.**
 - 1.2 die NHKA in die verlede gefouteer het deur Apartheid Skrif-tuurlik en teologies te begrond.**
 - 1.3 die NHKA erken dat hy mense daardeur benadeel het.**

2. die Algemene Kerkvergadering beklemtoon die teologiese aard van hierdie uitspraak.

Motivering

Soos alle menslike uitsprake aan beperkinge onderhewig is, kan ons hierdie teologiese uitspraak in alle beskeidenheid slegs met die huidige lig tot ons beskikking maak. Dit bevat geen oordeel oor die ewige heil van enigiemand uit die verlede of hede nie. In hierdie verband het die NHKA hom reeds in die verlede onder andere soos volg uitgespreek:

"Waarteen die Kerk moet kies, is teen 'n toepassing van sodanige beleid waardeur mense verneder, ontmens, uitgebuit en misbruik word 'n praktyk dus, wat in stryd is met die beginsel wat dit moet verwerklik. Die volgende is voorbeelde van moontlike misstande, waarteen die Kerk nie anders sou kon as om te getuig nie:

- * Ongelykheid en viktimisasie in wetstoepassing.
- * Gedwonge verskuiwing van mense uit gevestigde woongebiede.
- * Die uitbuiting van mense se onkunde met die oog op die maak van woekerwinste.
- * Wetlike belemmerings in die wet van normale huweliks- en gesinslewe.
- * Ongevoelige toepassing van 'klein-apartheids' -maatreëls." (Kerk en Wêreld 2000, 1985)

Ons verwerp rassisme as 'n sondige verskynsel. Ons herhaal vroeëre uitsprake dat daar in die lewe van die Kerk, en derhalwe ook in die samelewing waarbinne die Kerk sy getuienis lewer, geen plek is vir enige optrede wat 'n medemens leed berokken nie, en dat vernederende maatreëls deur die owerheid geskrap moet word en krenkende optrede op elke vlak van die samelewing met krag teengegaan moet word." (Kerk en Wêreld 2000, 1985).

"Die NHKA verwerp derhalwe elke vorm van rassisme waar een volk of ras hom afgodies verhef teenoor ander volke of rasse. Die Kerk verwerp as onversoenbaar met Christelike verantwoordelikheid, enige krenkende, beledigende of vernederende reëling of optrede tussen mens en mens op welke terrein ook al, sowel as enige oorbeklemtoning van eie waardigheid, eer of bevrediging ten koste van die geluk en heil van ander mense." (Herderlike Skrywe, 1990).

"Dit sluit ook in dat die NHKA kennis geneem het van gruweldade wat onder die vaandel van die apartheidsbeleid gepleeg is, ook deur die Kerk se eie lidmate. Die Kerk spreek sy smart en berou voor God daaroor uit. Hierdie Algemene Kerkvergadering is diep bewus van ons Kerk se sonde, in die volle skrikwekkende omvang wat die Bybel daaraan gee: Haat, vyandskap, opstand, liefdeloosheid, ongehoorsaamheid en nalatigheid teenoor God en medemens." (66ste Algemene Kerkvergadering, 2001).

Die Kerk neem hierdie besluit as Kerk van die Hervorming wat besef dat hy voortdurend opnuut na Gods Woord moet luister. Die woorde van II Timoteus 3: 16 is vir ons hier van toepassing: *Die hele Skrif is deur God geïnspireer en het groot waarde om in die waarheid te onderrig, dwaling te bestry, verkeerdhede reg te stel en 'n regte lewenswyse te kweek.*

Dit is eie aan die aard van die NHKA om op grond van sy luister na die Woord, besluite by 'n Algemene Kerkvergadering te neem wat ook sy optrede van die verlede aan die Skrif toets. As belydende Kerk moet ons gedurig ons sonde voor God bely, ons verlossing in Christus erken en ons blye dankbaarheid in die wêreld gestalte laat kry. Alleen so word ons gesonde kinders van God.

Hiermee sluit die Kerk die hoofstuk oor Apartheid van die verlede - en ons aandeel daarin - af.

Die Kerk kyk ook vorentoe.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika sal voortdurend profeties getuig teen enige vorm van onreg of pogings om ideologie teologies te regverdig.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

6.1.5.5 Beskrywingspunte na aanleiding van die verklaring van die teologiese dosente oor apartheid

(i) Aanloop

Nadat vyf Hervormde dosente in Maart 2009 'n *Verklaring oor Apartheid* uitgereik het waarin hulle apartheid as verkeerd en die teologiese verdediging daarvan as 'n mistasting beoordeel het, het 'n uitgebreide debat oor die onderwerp in die Kerk ontstaan. In die loop van die meningswisseling het etlike kritici van die verklaring hulle met besware tot

die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gewend. Op 11 Augustus 2009 het op aanwysing van die Moderamen 'n gesprek tussen die outeurs van die Verklaring en vier van hierdie kritici plaasgevind.

Hoewel die gesprek nie die onderlinge verskille oor apartheid en die verdediging daarvan opgehef het nie, het dit wel in verskeie opsigte verhelderend gewerk. Daar is ooreengekom dat die vyf dosente 'n inleidende klaarstelling sowel as 'n praktiese *modus operandi* sou opstel wat deur al nege ondergetekende gespreksgenote aanvaar kan word. Die klaarstelling van die vyf dosente is egter deur nóg die vier genoemde broeders nóg deur die ouderling wat hom met hulle vereenselwig het, aanvaar. Die dosente meen wel dat hulle die ooreenkoms uitvoer het. Dit bestaan uit die volgende:

Eerstens stel en aanvaar alle betrokkenes dat die begrip "bely" in die Verklaring deur die vyf outeurs geensins met 'n tegniese-dogmatiese inhoud bedoel is nie, maar eenvoudig in die sin van "erken". Aangesien die Afrikaanse taal in eersgenoemde sin van 'n *credo* praat as iets wat "bely" word en eweneens in laasgenoemde sin van 'n fout wat "bely" word, is dit begryplik dat die formulering verstaan kon word as sou die terminologie dogmaties bedoel wees en dus diegene wat nie daarmee eens is nie, se *credo* in twyfel trek. Ondergetekendes stel en aanvaar uitdruklik dat dit nie die geval is nie en dat die verskilpunt nie om 'n dogma (leerstelling) nie, maar om 'n *theologumenon* (teologiese opinie) gaan.

Tweedens stel en aanvaar alle betrokkenes dat openlike debatvoering in die Kerk nie ongesond of onkerklik is nie, maar juis vrugbaar en nodig is as dit eerlik en waardig plaasvind. Daarby stem ondergetekendes met mekaar saam dat die kerklike weg ook insluit dat die Algemene Kerkvergadering 'n uitspraak oor die onderhawige meningsverskil maak. Daarom kom die gespreksgenote ooreen om gesamentlik die twee opponerende standpunte as beskrywingspunt met die versoek om 'n uitspraak aan die Algemene Kerkvergadering voor te lê.

Omdat die vier predikante nie met hierdie inleidende klaarstelling instem nie en die vyf dosente weer oordeel dat hulle by die onderlinge ooreenkoms gebly het, het die dosente besluit om die ooreenkoms prakties soos volg uit te voer: Die aangekondigde Beskrywingspunt met motivering word derhalwe vir oorweging en besluit aan die 69ste Algemene Kerkvergadering voorgelê en ingelei met die aanloopteks, wat ons lig geredigeer het om die jongste verwikkeling te akkommodeer. Die *causa* lui soos volg:

BESKRYWINGSPUNT 54: TEOLOGIESE DOSENTE

VERWERPING VAN APARTHEID

Die 69ste Algemene Kerkvergadering maak in die lig van die 68ste Algemene Kerkvergadering se besluit dat *dit verkeerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat*, onomwonde die uitspraak dat apartheid nie teologies geregverdig kan word nie. Die Kerk verwerp apartheid omdat dit

- * in stryd is met die evangelie van Jesus Christus
- * gebaseer is op die idee van onderlinge onversoenlikheid
- * onreg sanksioneer
- * die beeld van God in mense aantast.

Motivering

Ons ken geen ander evangelie nie as die evangelie van God se liefde in Christus wat van ons eis om met ander deernis te hê soos God met ons deernis het. Daarom kan ons die apartheidsisteem in kerk en samelewing nie anders as inherent mensonterend sien nie.

Terwyl die aantasting van menswaardigheid op geen manier Bybels, teologies of moreel geregverdig kan word nie, dring die evangelie sowel mense wat deur onregverdigte strukture bevoordeel is as dié wat nie bevoordeel is nie, om sulke regverdigingspogings te weerstaan.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Die volgende amendement word aanvaar: Die tweede sin van die beskrywingspunt word gewysig om te lees: Die Kerk verwerp sy goedkeuring van apartheid omdat dit ...
3. Die volgende sin word bygevoeg: Die vergadering beklemtoon die Bybels-teologiese aard van hierdie verklaring.

TEENSTEMME

1. Die volgende persone teken hulle teenstemme aan teen die aanvaarding van Beskrywingspunt 54:

Oudl P Alberts
Oudl A Barnard
Oudl SE Beeslaar

Oudl WW Bekker
Oudl G Beyers
Oudl TJ Bezuidenhout
Oudl JJM Bornman
Oudl D Bosman
Dr HJ Botes
Ds RP Botha
Dr MA Botma
Ds JZ Britz
Oudl JZ Britz
Ds P Buitendag
Oudl CJJ Campher
Oudl MPA Coetsee
Oudl CG Coetzee
Oudl R Curlewis
Oudl JJ Daffue
Oudl PJS de Beer
Oudl SL de Beer
Oudl PW de Bruyn
Oudl JM de Wet
Oudl ZC de Wet
Oudl GJ Diedericks
Oudl DJ Dreyer
Ds JP du Preez
Ds EC Eckard
Ds P Eckard
Oudl RJ Els
Oudl JFP Engelbrecht
Oudl ICJ Erasmus
Oudl LJ Fouché
Oudl JD Fourie
Ds JPJ Fourie
Ds L Geel
Oudl JMA Geldenhuis
Ds HF Gothan
Oudl TG Greeff
Ds JJ Greyling
Ds JD Grobler
Oudl NJ Grobler
Ds AJ Hattingh
Oudl SP Hattingh
Ds S Hoffman
Oudl JAG Holmner
Ds L Janse van Rensburg
Oudl MNR Janse van Rensburg
Oudl CFJG Janse van Vuuren
Oudl CPF Jansen van Nieuwenhuizen
Ds JA Jansen van Rensburg

Oudl CM Jansen van Vuuren
 Oudl MJ Jordaan
 Oudl FG Joubert
 Oudl PJ Joubert
 Ds HPF Kern
 Ds L Kern
 Ds JJC Koekemoer
 Ds SA Kok
 Ds WJJ Kok
 Oudl AD Kotze
 Ds PJJ Kotzé
 Oudl JGA Kruger
 Oudl J Lötter
 Oudl WS Malan
 Ds HP Meyer
 Ds JH Mouton
 Oudl G Nagel
 Oudl GH Nel
 Ds A Nieuwhof
 Ds F Nortjé (Bergsig)
 Ds F Nortjé (Outeniqua)
 Ds BC Oberholzer
 Oudl JA Oberholzer (Pretoria)
 Oudl CF Oldewage
 Ds FJC Oosthuizen
 Dr J Otto
 Oudl SJ Pieterse
 Oudl JW Pont
 Oudl AS Pretorius
 Dr C Pretorius
 Oudl DJ Pretorius
 Oudl MF Pretorius
 Ds PJO Pretorius
 Dr SP Pretorius
 Oudl AJ Prinsloo
 Ds WF Rademeyer
 Ds FH Ras
 Oudl MDJ Ras
 Ds PD Rautenbach
 Ds HA Retief
 Oudl JN Risseeuw
 Ds ZC Robberts
 Ds PJ Roets
 Oudl HJ Rykaart
 Ds PR Schoeman
 Oudl SG Schoeman
 Ds GC Senekal
 Ds WJ Slabbert

Oudl AJM Smit
Oudl D Smit
Oudl JA Smit
Oudl JA Smith
Ds WE Snyman
Dr JJ Steenkamp
Ds JJ Steenkamp
Oudl A Steyn
Oudl JJ Steyn
Ds JJ Steyn
Oudl P de B Steyn
Dr JMG Storm
Oudl PI Swamers
Oudl PAC Swanevelder
Ds WH Swart
Ds EJA van Baalen
Ds CJ van der Berg
Ds HT van der Linde
Oudl TA van der Walt
Oudl CH van der Westhuizen
Ds RL van der Westhuizen
Oudl AAM van Deventer
Ds JP van Greunen
Ds DA van Rooyen
Oudl IFO van Rooyen
Ds LS van Rooyen
Ds JH (Jan) van Staden
Oudl JDG Venter
Ds WF Venter
Oudl GR Verrall
Oudl O Vorster
Oudl PP Vorster
Oudl PH Vosloo
Ds GJM Wolmarans

BESKRYWINGSPUNT 55: DI FH VAN DER MERWE, PJ VAN DER MERWE, P BUITENDAG EN DR JJ STEENKAMP

BEHOUD VAN STANDPUNT OOR APARTHEID

Die Kerk volstaan met sy besluit oor apartheid tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering en maak geen verdere verklaring daaroor nie (Besluitebundel, Algemene Kerkvergadering 66, bl 171 tot 174).

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

BESKRYWINGSPUNT 56: DR MA BOTMA DEUR DIE RING VAN PRETORIA-NOORD**VERKLARING VAN DIE TEOLOGIESE DOSENTE OOR APARTHEID**

Lidmate spreek hulle teleurstelling uit oor die feit dat die verklaring van die dosente, lidmate, wat anders as hulle oor apartheid dink, oordeel en tot ketters verklaar.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het nie die betrokke saak hanteer nie en word versoek om dit te doen. Indien die Algemene Kommissie dit nie doen nie, kom die Kommissie nie sy opsigtaak na nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word teruggetrek.

6.1.5.6 Deel 5: Lidmaatskap van die WARC**(i) Kerkorde**

In enige handeling of besluite rondom ekumeniese betrokkenheid, moet die beginsels wat die Kerkorde stel in ag geneem word:

Ordereël 6 stel

Die Kerk as verskyningsvorm van die een, heilige, algemene, Christelike kerk neem deel aan die ekumene in die wêreld.

Die Kerk handhaaf sy wesenlike eenheid met kerke wat in die Reformatoriese leertradisie staan.

Die Kerk voer ook gesprek met kerke en geloofsgroepe wat ander leertradisies het.

Ordinansie 6 stel:

Die Kerk

gee uitvoering aan sy wesenlike eenheid met kerke wat in dieselfde Reformatoriese leertradisies staan deur

- (i) *broederlike betrekkings te handhaaf*
- (ii) *gesprekke te voer oor geloof, leer en lewe*
- (iii) *onderlinge hulp te verleen*
- (iv) *saam te werk in ekumeniese liggame of rade*
- (v) *gesamentlike eredienste te hou.*

Die lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is in 1982 deur WARC gesuspendeer. Daarna het die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie besluit om die Kerk se voortgesette lidmaatskap van die WARC te beëindig.

Die Algemene Kerkvergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, om uitvoering te gee aan sy eie Kerkorde, het in 2001 besluit om weer gesprekke te voer met die WARC oor lidmaatskap. 'n Volledige verloop van hierdie handelinge is opgeneem.

(ii) ***Besluit: 68ste Algemene Kerkvergadering***

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit (bl 107: Besluitebundel):

Die vergadering bevestig dat die saak van ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies wel van soveel belang is dat dit die verdere aandag van die Kerk verg. Die vergadering versoek derhalwe die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om wye en omvattende studie te doen oor die standpunte wat die Kerk in die verlede oor ekumene en lidmaatskap van ekumeniese organisasies gehad het, om sodanige standpunte in die huidige tydsgewrig nuut te evalueer, die Kerk volledig daarvoor in te lig en debat daarvoor te stimuleer.

Die vergadering gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag om met gesprekke met WARC voort te gaan. Die agenda vir die gesprekke is onder andere die vereistes wat WARC gestel het en ander sake wat die vergadering mag identifiseer.

Die 69ste Algemene Kerkvergadering neem finale besluite oor die hertoetreding tot WARC.

(a) Uitvoering van besluit

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aan die Raad vir Ekumene opdrag gegee om 'n gespreksdokument oor lidmaatskap van ekumeniese liggame, spesifiek ten opsigte van WARC, voor te be-rei. Hierdie memorandum, saam met memoranda van drr JMG Storm en DJC van Wyk, is geplaas op die webwerf van die Kerk en is ook in die Kerk versprei. Uit die memoranda het die volgende sake na vore gekom:

- * Daar is aan die Kerk gekommunikeer dat ekumene 'n beginsel-saak is kragtens ons verstaan van die evangelie en die belydenis. Om lid te wees van ekumeniese organisasies soos die WARC is een van die wyses waarop ekumenisiteit uitdrukking vind. Daar-mee is die persepsie afgewys dat ekumene nie nodig is of iets vir die Kerk "inbring" nie.
- * Daar is aan die Kerk gekommunikeer dat die agenda en werk-wyse van die WARC in die huidige tydsgewrig anders lyk as in die tyd van Apartheid. Omdat die Kerk homself met die huidige agen-da kan identifiseer, behoort die Kerk lid te wees van die WARC.
- * Daar is aan die Kerk gekommunikeer dat die WARC geen ander of afgewaterde formulering sal aanvaar as die teologiese verklaring dat Apartheid, volgens die WARC se definisie daarvan, sonde is nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het wel 'n verklaring aan die WARC voorgelê wat meer gebalanseerd was en vir die meerderheid van die Kerk meer aanvaarbaar sou wees. Die WARC was egter nie daarvoor te vinde nie.
- * Daar is aan die Kerk gekommunikeer dat die huidige beleid in Suid-Afrika ook dikwels lei tot ongeregtigheid in ons land. Die Kerk het reeds sedert 2002 daarteen gewaarsku om een meester-kode af te speel teen 'n ander, om een te legitimeer en 'n ander te verwerp.
- * Dit is in lyn met die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergade-ring wat lui: *Die Algemene Kerkvergadering verklaar dat dit ver-keerd was om 'n bepaalde regeringsbeleid (apartheid) goed te praat. Dit lê nie op die weg van die Algemene Kerkvergadering om politieke beleide goed of af te keur nie. Hierdie erkenning beteken nie dat die Algemene Kerkvergadering die huidige of 'n moontlike toekomstige beleid goedkeur nie.*

Die memorandum van die raad is ook in Engels vertaal en het gedien tydens 'n gesprek tussen verteenwoordigers van WARC en die NHKA in Maart 2009. Tydens 'n baie indringende gesprek, is al die bestaande standpunte in die NHKA aan die verteenwoordigers van WARC gekom-munikeer.

Tydens die ontmoeting met die WARC het drie moontlike voorstelle met motivering aan die 69ste Algemene Kerkvergadering ter tafel gekom. Dit is indringend bespreek.

Dit voorstelle word hier (sonder die motivering) in Engels aangehaal, soos dit aan WARC aangebied is:

PERSPECTIVE 1

Some of the members of the Commission of the General Assembly proposed the following:

We propose that Proposal 64, as jointly formulated between the Commission of the 67th General Assembly and the delegation of WARC, be put in its entirety and unadulterated before the 69th General Assembly in 2010, so as to comply to the conditions set for the readmission of the NRCA to WARC.

Proposal 64 reads as follows:

Proposal 64

The 68th General Assembly makes the unequivocal theological declaration that Apartheid can not be justified and that we reject Apartheid because it

- * is contrary to the gospel of Jesus Christ,*
- * is based on the preposition of mutual irreconcilability,*
- * sanctions injustice, and*
- * impairs the image of God in mankind.*

PERSPECTIVE 2

Some of the members of the Commission of the General Assembly proposed the following:

- 1. Neither Scripture nor the formal confessions of the Church choose between different forms of government or state.*
- 2. However, by virtue of Scripture and its evangelical demands, the Church can not theologically justify any political policy or political dispensation that discriminates against people, diminishes their human dignity, or endangers their lives or property.*
- 3. This applies to all the political dispensations of the past, amongst them being Apartheid, but it also applies unabridged to the current political dispensation in South Africa, which contains elements of reversed discrimination and racism.*

4. *The NRCA forthwith apologises to all concerned for any discrimination it might have been guilty of during any political dispensation, including the Apartheid era. The Church confesses its guilt before God for any such conduct.*

PERSPECTIVE 3

The Commission of the General Assembly proposed the following consensus formulation:

1. *Scripture does not prescribe any form of government or state.*
2. *However, by virtue of Scripture and its evangelical demand, the Church can not theologically justify any political policy or political dispensation that*
 - * is based on the proposition of mutual irreconcilability,*
 - * discriminates against people,*
 - * diminishes their human dignity,*
 - * endangers lives or property,*
 - * sanctions injustice, and*
 - * impairs the image of God in mankind.*

We emphasize the theological nature of this declaration.

3. *The above applies to all the political dispensations of the past (including Apartheid) and present (the current modern democracy in South Africa).*
4. *The Netherdutch Reformed Church of Africa forthwith apologizes to all concerned for any discrimination it might have been guilty of. The Church confesses its guilt before God for any such conduct.*

Hierdie konsensus voorstel van die Kommissie was nie vir die WARC afvaardiging aanvaarbaar nie.

Die afvaardiging van WARC het baie duidelik gestel dat hulle gebind word aan die besluit van 1982 en dat die NHKA aan die vereistes gestel in dié besluit moet voldoen alvorens herstel van lidmaatskap oorweeg kan word. Die voorwaardes is:

- (i) *Gelowiges van ander rasse mag nie van Woord- en Tafelgemeenskap uitgesluit word nie.*
- (ii) *Konkrete barmhartigheid moet aan die slagoffers van Apartheid verleen word.*
- (iii) *Ondubbelsinnige besluite deur die Algemene Kerkvergadering wat Apartheid verwerp en apartheidstrukture ophef.*

Die afvaardiging van WARC wat in 2007 die NHKA ontmoet het, het toegegee dat die NHKA reeds aan punte (i) en (ii) voldoen het en dat net (iii) nog uitstaande is. Die 2009 afvaardiging het hierdie standpunt herbevestig.

WARC is verreweg die grootste Protestantse ekumeniese liggaam. Die naasgrootste is die "Reformed Ecumenical Council" (REC). Die NHKA is toegelaat as volle lid van die REC in 2005. Die WARC en REC het egter besluit om in 2010 saam te smelt om die "World Communion of Reformed Churches" (WCRC) te vorm. Daar is reeds 'n vaste besluit deur die loodskomitee geneem dat 'n lidkerk wat onder suspensie is by een van die liggames, nie outomaties lid word van die te stigte liggaam nie. Die suspensie van die NHKA word derhalwe gehandhaaf totdat die NHKA voldoen aan die vereistes om die oorspronklike suspensie op te hef.

Dit is 'n werklikheid dat die te stigte WCRC die grootste internasionale Protestantse ekumeniese liggaam sal wees. Daar is enkele ander baie kleiner internasionale Protestantse ekumeniese liggames wat baie denominasioneel gedrewe is, met ander woorde dit is liggames wat vanweë 'n bepaalde kerkverband saamgegroeper het. 'n Kenmerk van party van hierdie ekumeniese liggames is byvoorbeeld dat hulle baie negatief staan teenoor die vrou in die amp.

Om derhalwe uitvoering te gee aan Ordereël 6 en weer lidmaatskap op te neem van die te stigte World Communion of Reformed Churches, beveel die raad aan dat die Algemene Kerkvergadering die een of ander vorm van 'n besluit oor Apartheid moet neem.

BESLUIT

- 1. Die Kerk stel alles in die werking om die kontak met die WCRC vol te hou tot tyd en wyl die sake bevredigend afgehandel kan word.**

BESKRYWINGSPUNT 57: RING VAN POTGIETERSRUS

LIDMAATSKAP VAN DIE WCRC

Die ouderlingevergadering van Gemeente Potgietersrus versoek die 69ste Algemene Kerkvergadering om

- * nie die voorwaardes vir toelating tot die WCRC te aanvaar nie**
- * nie voort te gaan met die aansoek om herstel van lidmaatskap van die WCRC nie.**

Motivering

1. Samevatting

- * Die kerk is nie gebonde aan die besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering nie waar ander voorwaardes aan die NHKA gestel word as wat destyds voorsien is.
- * Die voorwaardes wat gestel word is onredelik en polities van aard.
- * Dit is onredelik om te verwag dat die NHKA 'n skuldbelydenis oor apartheid moet maak aan die hand van 'n polities gelade persepsie van die begrip wat nie in die korrekte konteks geplaas word nie. Die Kerk word daardeur in die politieke arena betrek en in die historiese beskuldigdebank geplaas.
- * Die voorwaardes met betrekking tot apartheid is mosterd na die maal waar dit nie meer ter sprake is nie. Rassisme is reeds deur die NHKA hanteer.
- * Onderskeid moet ook gemaak word tussen die staatkundige beleid van apartheid en wandade gepleeg in die naam van apartheid. Van die ernstigste vergrype teen die mensdom is gepleeg onder die vaandel van kommunisme. Tog swyg kritici van apartheid oor kommunisme en word die SAKP vryelik toegelaat in die RSA.
- * Dit is ook onredelik om van die NHKA te verwag om sy volkskerklike aard te laat vaar op grond van 'n wanpersepsie dat die volkskerklike aard van die Kerk polities is. Afstanddoening van sy volkskerklike aard kan ingrypende leer implikasies inhou, *inter alia* met verwysing na ons leer oor die kinderdoop.
- * Ekumeniese eenheid verg nie organisatoriese eenheid nie. Dit slaan eerder op 'n geloofseenheid.
- * Hertoelating tot die WCRC hou geen daadwerklike voordeel in nie maar wel ernstige nadele, soos verdeeldheid in ons Kerk in 'n tyd waar ons Kerk dit die minste kan bekostig.
- * Ons moet nou eerder verinnig en verdiep in ons geloof en saamstaan teen die aanslag op die Christendom, ons Kerk en samelewing.
- * Ons moet nie ons heil in die raadsale van die wêreld soek nie, maar ons lot aan God toevertrou.

2. Uitbreiding en agtergrond

- * Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering (2004) is weliswaar besluit om aansoek te doen vir lidmaatskap by die WARC. Dit is egter geneem op die grondslag dat die NHKA uitgenooi is om aansoek te doen vir lidmaatskap en in die veronderstelling dat die gewone kriteria vir lidmaatskap van toepassing sou wees.
- * Die 69ste Algemene Kerkvergadering kan nie gebonde gehou word aan die besluit van die 67ste Algemene Kerkvergadering nie. Die 2004 besluit in dié verband moet dus nie beskou word as 'n "ewigheidsbesluit" nie. Die besluit het sekerlik nie geïmpliseer dat die aansoek ten alle koste moet geskied nie.
- * Uiteraard behoort enige besluit opgehef te word indien dit sou blyk dat die veronderstelling/basis waarop die besluit geneem was, nie korrek was nie.
- * Dit het geblyk dat die voorwaardes wat nou aan die NHKA gestel word, selfs wyer strek as die WARC se 1982 besluit in Ottawa. Dit is ook polities van aard, in teenstelling met die algemene kriteria vir lidmaatskap wat teologies van aard is.
- * Volgens die algemene kriteria, kom kerke in aanmerking vir lidmaatskap van die WCRC indien die kerke:
 - ** Jesus Christus as Heer en Verlosser aanvaar
 - ** die Woord van God, soos vervat in die Ou en Nuwe Testament, beskou as die oppergesag in geloofs- en lewensake
 - ** die noodsaak vir voortdurende reformasie van die algemene kerk erken
 - ** se standpunte oor geloof en evangelisasie in ooreenstemming is met die historiese Reformatoriese belydenisskrifte
 - ** erken dat die Reformatoriese tradisie 'n Bybelse, evangeliese en belydenismatige etos is, eerder as enige nou en uitsluitende definisie van geloof en leer.
(par 4: bl 3 tot 4, Besprekingsdokument: November 2008).
- * Dit is *inter alia* onredelik om
 - ** van die NHKA te verwag om 'n belydenis oor "apartheid" te maak aan die hand van 'n polities en emosioneel gelade persepsie daarvan wat nie die aangeleentheid in die korrekte historiese konteks en perspektief plaas nie en

- die NHKA daardeur in die politieke beskuldigdebank geplaas word
- ** aan te dring dat die NHKA sy volkskerklike aard moet laat vaar weereens op 'n verkeerde persepsie dat die volkskerklike van die NHKA polities van aard is.
- * Die volkskerklike van die NHKA is geensins polities van aard nie, maar slaan op die verbondskerkgedagte. Sou ons dit laat vaar, kan dit ingrypende leerimplikasies vir ons Kerk inhou waar dit deel vorm van ons leer oor die doop.
- * Insoverre daar wel by ander kerke 'n wanpersepsie sou bestaan dat die volkskerklike aard van die NHKA 'n stuk politiek is, moet ons ons standpunt daaroor helder en duidelik stel.
- * Die NHKA kan immers nie aan sy leerstellinge torring bloot omdat die wêreld 'n verkeerde persepsie daarvan het nie. Anders kan ons maar net sowel op aandrang van die wêreld toegee dat die Bybel bloot 'n verhaal is en/of dat Jesus Christus nie opgestaan het nie.
- * Die voorwaardes wat ten opsigte van apartheid gestel word is mosterd na die maal waar
- ** apartheid lank reeds staatkundig beëindig is
- ** artikel III uit ons Kerkorde verwyder is en die NHKA reeds die Kerk se standpunt met betrekking tot rassisme gestel het
- ** wit mense vandag die gevolge van omgekeerde diskriminasie op verskeie vlakke van die samelewing ondervind en ook die fisiese en geestelike letsels dra van moorde, verkragtings en algemene politieke onsekerheid en onstabiliteit.
- * Die staatkundige beleid van apartheid kan in ieder geval nie bloot gelykgestel word aan rassisme nie. Die beleid het in essensie neergekom op 'n beleid van afsonderlike ontwikkeling vir die onderskeie volke ten einde selfbeskikking vir elkeen in eie grondgebied te bewerkstellig. Dit op sigself kan nie op Bybelse gronde veroordeel word nie. Waar wandade gepleeg is in die naam van apartheid, moet die betrokke persoon/persones aangespreek word.
- * Dit is opmerklik dat die persone/instansies wat steeds besorgd is oor apartheid hulle nie uitspreek teen die gevare en die gevolge van kommunisme nie. Die geskiedenis in dié opsig spreek immers vanself en is die gevaar steeds en al meer teenwoordig as gelet word op die invloed van die SAKP in die huidige regeringsbestel.

- * Die kwessie van ekumeniese eenheid word uit verband geruk. Ordereël 6 verwys na wesenlike eenheid en word aangevoer dat dit slaan op 'n geloofseenheid deur middel van die drie ekumeniese belydenisse en nie 'n aandrang op organisatoriese eenheid regverdig nie. Ons bely dan in gemeenskap met die kerk van alle eeue ons geloof in die Drie-enige God.
- * Die NHKA kan geen daadwerklike voordeel verkry deur lidmaatskap van die WCRC nie. Moontlike internasionale blootstelling kan nie opweeg teen die nadele nie.
- * Die polemieë met betrekking tot hertoelating tot die WCRC hou daadwerklike nadele in, onder meer
 - ** verdeeldheid in ons Kerk in 'n tyd waarin ateïste en antichriste hulle verlustig in die Kerk se verleentheid
 - ** aantasting van ons leer ten aansien van die verbondskerkgedagte wat ook as basis dien vir ons aanvaarding van die kinderdoop.
- * Die wegtrek van ons aandag van die aanslag op ons kerkwese en leerkwessies byvoorbeeld
 - ** die opstanding van Jesus Christus
 - ** die leer rondom die Drie-enige God.
- * Dit trek ons weer in die politieke arena in waar die Kerk in die beskuldigdebank van die geskiedenis geplaas word en gedwing word om erkennings te maak wat neerkom op sogenaamde "misdade teen die mensdom", wat uiteindelik teenoor buitewêreld en ook binnelands die gevoel regverdig dat ons mense maar vermoor, verkrag en geplunder kan word want ons verdien dit mos weens ons selferkende aaklige apartheidsverlede. Dit kan ook as "morele" basis gebruik word om ons mense te onteien.
- * Dit verdeel ons kragte terwyl ons dit broodnodig het om saam te staan teen onder meer die volgende:
 - ** Die finansiële ellende waarin baie van ons mense verkeer wat lei tot haweloosheid, broodgebrek en sosiale verval.
 - ** Die moorde, verkragtings en ander aanslae op ons mense wat geestelike, fisiese en ekonomiese letsels laat.
 - ** Die toenemende aftakelende effek van drank en dwelms in ons samelewing, nie alleen ten opsigte van die betrokke persone nie, maar ook die omringende familieledes;
 - ** Die verval van die huwelik gepaard met verwaarlosing

- van kinders en algemene sedelike verval onder ons mense.
- ** Algemene geestelike vervlakking onder en afvalligheid van ons mense en veral die feit dat ons jeug tot 'n groot mate uit die Kerk verdwyn.
 - ** Die onheilspellende tekens van groeiende sosialisme en kommunisme in die samelewing, waar 'n groot deel van die top amptenare in die regering erkende kommuniste is wat soos die tyd vorder, 'n groter effek sal hê op ons alledaagse lewens. Hou in gedagte dat die meerderheid kommuniste nie bloot nie-Christene is nie. Hulle is in wese antichriste soos die geskiedenis van die wrede vervolging van die Christene in Rusland en ander lande aandui.
 - ** Die bevordering van ander godsdienste, welke godsdienste in stryd is met die Christelike geloof.
 - ** Die regering se handhawing van die sekulêre gedagte by skole waar kragtens die Christelike Godsdiens afgegra-deer word.
 - ** Die algemene aanslag op die Christendom.
- * Daarom meen hierdie ouderlingevergadering dat
- ** wat ons nou nodig het, is nie uitbeweeg na die WCRC nie, maar verinniging en verdieping in ons geloof
 - ** die onderlinge verdeeldheid wat reeds veroorsaak is en verder veroorsaak sal word deur die polemieke, nou tot 'n einde gebring moet word en die aansoek om lidmaatskap van die WCRC nou eerder gestaak moet word
 - ** medegelowiges in die NHKA mekaar die hand moet reik sodat die genoemde uitdagings in afhanklikheid van God aangepak kan word
 - ** ons nie moedeloos moet word as dit lyk of die wêreld teen ons is nie
 - ** ons nie ons heil in die raadsale van die wêreld moet soek nie, maar ons daarin moet verheug dat God die beskikker is van ons deel en lot, dat Hy ons lewe in Sy hande hou en dat ons alles aan Hom kan toevertrou. (Gesang 579).

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

6.1.5.7 **Verslag oor die samesmeltingsvergadering van die GER en die WARC**

Die vergadering neem kennis van die volgende verslag wat dr DJC van Wyk (jr) en ds EG Fourie lewer oor die samesmeltingsvergadering van die GER en die WARC:

Die Kommissie van die AKV het ds EG Fourie (voorsitter: Raad vir Ekumene) en dr DJC van Wyk (namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) afgevaardig om bogenoemde byeenkoms by te woon. Die twee afgevaardigdes het na afloop van die byeenkoms besluit om een verslag aan die Kommissie voor te lê en wel soos volg: Ons bied in die eerste plek algemene indrukke aan – positiewe en ook kritiese indrukke. Ons vermeld in die tweede plek die hoofmomente in die formele gebeure rakende die nuutgestigte liggaam en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Ons suggereer in die derde plek twee opsies vir die moontlik pad vorentoe:

(i) **Algemene indrukke**

Minstens die volgende baie positiewe indrukke kan vermeld word:

- (a) Ons is op verskillende wyses, onafhanklik van mekaar, besonder goed deur die organiseerders verwelkom¹. Dit geld die wyse waarop ons bygestaan is om ons visums te bekom, die vervoer- en verblyfreëlings. Mens het deurgaans die gedagte gehad dat die mense ons met vrymoedigheid uitnoui en alles in hulle vermoë gedoen het om ons in alle opsigte tuis te laat voel soos ten opsigte van enige ander lid van die vergadering. Trouens, dit moet vermeld word dat ons nie net soos al die ander behandel is nie, maar dat mens werklik die indruk gekry het dat hulle ons graag daar wil hê! Dit geld nie net die organiseerders nie, maar ook alle ander lede van die vergadering. Dit geld in besonder die afgevaardigdes van die NG Kerk wat baie graag wil sien dat ons sal lid word van die WCRC.

Daarmee stel ons dit onomwonde dat daar geen sprake was van die vyandigheid en marginalisering waarvan vorige afgevaardigdes soos byvoorbeeld die 1982-afvaardigings getuig het nie.

- (b) Dit behoort verder vermeld te word dat ons ons werklik tuis gevoel het binne die spiritualiteits-dampkring van die hele vergadering. Daar is elke oggend Bybelstudie gehou asook 'n erediens. Daarbenewens is daar talle *worshippings*- en samesang geleenthede gehou. Dit was telkens 'n hoogtepunt waartydens mens teenoor jouself erken dat jy jou

¹ Ruimte ontbreek hier om uit te wy oor die uitsonderlike wyse waarop die hele vergadering georganiseer is asook die asemrowende plek van die Calvin College wat ons tuiste was vir die duur van die vergadering.

diep verbonde voel aan die ander Hervormers wat van oor die ganse wêreld daar bymekaar is. Dit is eenmaal so dat in die Hervormde idioom daar op 'n spesifieke manier oor God, oor die mens, oor sonde oor die verlossing oor die Sakramente gepraat word. Daarom het mens deurgaans die gevoel gehad: Dit is ons mense dié. Dit geld ook in besonder die liturgieë van die eredienste en ander aanbiddingsgeleenthede. Dalk was die diversiteit soms so dat dit ietwat anders was as wat ons dit in ons eie Hervormde Kerk sou doen, maar nooit so dat dit vreemd was nie, eerder verdiepend en verrykend.

- (c) Daar was talle geleenthede om spontaan met individue van ander kerke op persoonlike vlak gesprek te voer oor die Hervormde Kerk en die Hervormde teologie, oor kerkwees in Suid-Afrika en Afrika en die res van die wêreld, oor Apartheid en die huidige situasie van rassisme en rassiediskriminasie wat aan die orde van die dag is, oor die korrupsie, die misdaad, armoede en dies meer, alles dinge wat nie met die val van Apartheid opgehou het nie, maar steeds ewe welig of erger tier as van tevore. Dit sluit ook in minstens vier gesprekke wat met mediaverteenwoordigers van die pers en/of gedrukte media gevoer is oor die situasie in Suid-Afrika en die posisie van die Hervormde Kerk in die besonder. Dit was ook ons persepsie dat daar begrip kom vir die feit dat alles wat in Afrika en Suid-Afrika verkeerd was, nie met die val van Apartheid reggekome het nie, maar dat die skuld vir mislukking ook elders gesoek moet word.
- (d) Vanweë die feit dat ons waarnemers was, kon ons, streng gesproke, nie in die groot vergadering praat indien ons nie daartoe versoek is nie. Omdat ons saak nie daar bespreek is nie, was dit nie 'n probleem nie. Waar ons egter in kleingroepe verdeel het, is ons nooit geïnhibeer indien ons standpunt wou stel oor watter saak ook al of gewoon aan die debat wou deelneem nie. In die verskillende subgroepe waarbinne ons vergader het, kon ons gevolglik ook daarin slaag om, hoewel beskeie, tog 'n wesenlike bydrae te lewer om sinvolle verloop aan die betrokke aangeleenthede te gee. Dit is trouens so dat talle van die afgevaardigdes graag luister na ons teologiese standpunt en dat dit nie gerespekteer word nie, maar in sommige gevalle selfs aanvaar is! Dit is reeds teken daarvan dat ons Kerk en ons teoloë werklik daar 'n bydrae te lewer het.

Minstens die volgende kritiese indrukke kan vermeld word:

- (e) Wanneer die teologie van die byeenkoms in die geheel beoordeel word, moet toegegee word dat dit ietwat dun en ook eensydig is. Daar is eensydige klem op die horisontale (imperatiewe) van "justice", "unity", "peace" en dies meer met nie altyd dieselfde klem op die vertikale (indikatiwe) van kruis en opstanding, verlossing deur genade alleen en dies meer nie. In dié verband kan met reg gevra word of die WCRC nie maar net 'n sagte vorm van bevrydingsteologie adem nie. Een afge-

vaardigde het op 'n stadium nogal blatant gevra: Wat beteken "social justice" sonder "justification"?

- (f) Teen bogenoemde agtergrond is dit opmerklik dat daar 'n sterk onderliggende spanning tussen die ryk Noorde (VSA, Kanada, Wes-Europa) en die arm Suide (Afrika en Suid-Amerika) is. Hierdie spanning is natuurlik sedert die aanvaarding van die konfessie van Accra meer op die oppervlakte, maar is duidelik besig om in felheid toe te neem. Dit geld die feit dat die Noorde toenemend in die spervuur kom omdat hulle deur kolonialisasie en oorloë die arm Suide uitgebuit en ontmagtig het. As gevolg daarvan verswelg hulle steeds in hulle weelde terwyl die arm Suide nie kos het om te eet nie. Daarteenoor word vanuit die Noorde gereageer met 'n standpunt wat daarop neerkom dat dit hoogtyd is dat die arm Suide ophou met hulle "social ideology" waarin hulle die evangelie misbruik deur bakhand te staan, en dat hulle self verantwoordelikheid sal moet begin aanvaar.

(ii) **Formele gesprekke en skakeling**

- (a) Die oorheersende tema van die vergadering was die eenheid en geregtigheid vir almal deur die band van die Gees wat ons aan mekaar bind. Hierdie tema is gedra deur die samesmelting van die REC en die WARC in die sin dat die nuwe liggaam (WCRC) nie 'n voortsetting van een van die vorige liggame is nie, maar 'n totaal nuwe liggaam met 'n nuwe identiteit en fokuspunte. Die samesmelting het vlot verloop en was 'n groot geleentheid vir die viering van ekumene.
- (b) Die NHK het by een geleentheid in die groot vergadering ter sprake gekom. Dit was toe die uittredende president van REC, dr Peter Borgdorff, in sy rapport oor die afgelope termyn onder andere die volgende gesê het:

The second significant issue is related to the way REC responded to the Apartheid discussion of the 1980's and beyond. It should be noted that REC – along with other ecumenical organizations including WARC – declared the Biblical and/or confessional defense of Apartheid to be a "theological heresy" and considered the rejection of "the forces separation of people on the basis of race" to be a matter of confessional integrity. Appropriate action was taken to call the South African Reformed members of REC to repudiate the theology that supported apartheid practice. REC's actions were consistent with the positions taken by other ecumenical bodies. All of that discussion is part of the official record. But then there is more.

One South African denomination – a church under suspension by WARC because it has not officially rejected the theological defense of apartheid – applied for membership in REC in 2005. REC was assured that an action by the applicant's synod to meet the conditions stated by

WARC was forthcoming. The 2005 General Assembly of REC approved the admission of this church into membership with the understanding that this church would soon meet the conditions placed upon it by WARC for suspension to be lifted. As you all know, the synod of that member-church failed to pass the recommendation to comply with WARC's requirement for the suspension to be lifted. Not only did this create a difficult and awkward issue for WARC – but also for REC and its decision to admit this church into an ecumenical relationship.

Concern about this particular development has lingered for some as "the elephant in the room" and, for a time at least, threatened to overshadow the Uniting General Council Meeting. For some it may be a lingering concern even now. So, allow me to speak to the issue directly one more time.

In retrospect REC erred in admitting a church to membership based on a promise for changed behavior rather than on the evidence that such change in behavior had actually been demonstrated. At a public meeting in Johannesburg last September I, as president of REC, acknowledged that error and offered an apology. In addition two letters were sent to the churches in South Africa expressing REC's regret and to assure everyone that the REC fully supports the position taken by WARC to suspend the membership of the church in question. REC also agreed that the suspension remain in force until such time that the synod of that church comply with the conditions imposed by WARC.

Die saak het egter op geen stadium verder in die vergadering ter sprake gekom nie, met die gevolg dat daar nie geleentheid was om dit te beredeneer nie.

- (c) Ons kon daarin slaag om met 'n afvaardiging van die uittredende uitvoerende komitees van die twee liggame gesprek te voer, naamlik met drr Richard van Houten en Bas Plaisier. Dit was 'n baie sinvolle gesprek waarin hulle ons aandagtig uitgeluister het oor die pad wat ons tot hiertoe geloop het en hoe ons die toekoms sien. Dit is baie duidelik dat hulle besonder goed ingelig is oor ons situasie. Teen dié agtergrond het ons die dokument met die voorstel wat deur die Raad vir Ekumene opgestel is en deur die Kommissie van die AKV aanvaar is, aan hulle voorgelê. Daar was egter onmiddellike eenstemmigheid onder hulle dat die bewoording van die teologiese verklaring nie tot bevrediging van die WCRC sal wees nie. Die nuutgestigte WCRC sal, volgens hulle, beswaarlik kan verander aan 'n besluit van die WARC wat reeds in 1982 geneem is en die NHKA se voldoening aan hierdie besluit is daarom 'n tegniese voorvereiste waaraan voldoen sal moet word. Hulle het ook gemaak dat die voorlegging daarvan met gepaardgaande druk dat ons voor September uitsluitel oor die saak wil hê, kontraproduktief kan wees en selfs ons aansoek skade kan aandoen. Ons het daarom besluit om die dokument te onttrek en met hulle ooreengekom om terug te

keer na twee ander moontlikhede wat onder aanbevelings hieronder genoem is.

- (d) Dr Kobus Gerber van die NG Kerk is tot lid van die uitvoerende komitees verkies en dr Jerry Pillay van die Presbiteriaanse Kerk in Suid-Afrika is tot president van die nuwe organisasie verkies. Verskeie gesprekke is informeel met die broeders gevoer. Dr Gerber het ook na 'n gesprek met dr Setri Nyomi, nuutverkose Algemene Sekretaris van die WCRC, 'n gesprek oor die lidmaatskap van die Hervormde Kerk gehad. Duidelik uit die gesprekke is dat die *status quo* wat bestaan ten opsigte van die uitstaande teologiese verklaring nie afgewater sal word van die kant van WCRC nie, maar dat hulle ons andersins baie goedgesind is en werklik die begeerte uitspreek dat ons moet lid word.

(iii) **Aanbevelings**

- (a) Die eerste aanbeveling sou wees dat, soos ooreengekom, die voorstel van die Raad vir Ekumene aan die AKV voorgelê sou word vir goedkeuring. Aangesien ons gesprek met R van Houten en B Plaisier daarop uitgeroep het dat hulle duidelik verklaar het dat die nuwe uitvoerende Komitee van WCRC nie daarmee tevrede sal wees nie, het ons besluit om die dokument te onttrek en nie daardie roete te loop nie. Die Kommissie van die AKV het die optrede ook reeds so bekragtig.
- (b) Die tweede aanbeveling is om die voorstel soos reeds met WARC ooreengekom en soos dit in voorstel 64 voor die vorige AKV gedien, weer te stel. Aanvaar die vergadering dit, behoort daar geen verdere belemmering te wees vir toelating nie.
- (c) Die derde aanbeveling is dat ons van ons kant af klem lê op die totstandkoming van die nuwe organisasie en dat die NHKA haarself opnuut daartoe verbind om met die liggaam 'n pad te stap. Dit gee ons die volgende sewe jaar om alles in plek te kry.

(iv) **Slotwoord**

Ons dank die Kommissie van die AKV vir die geleentheid. Besondere dank aan mnr Kobus Viljoen en die Raad van Finansies wat ruim voorsiening gemaak het vir die reis en verblyf. Ons hoop dat ons aan ons opdrag voldoen het.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem kennis van die verslag.**

6.1.5.8 **Deel 6: Memorandum: Erkenning van lidmaatskap van ander kerke**

Agtergrond

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit: *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen studie en lewer advies oor die erkenning van ander kerke se lidmaatskap. Kriteria word vasgestel vir die beoordeling vir erkenning van lidmaatskap.* Die Kommissie het die besluit na die Raad vir Ekumene verwys.

Studie

Die raad het 'n studiestuk van dr GMJ van Wyk, waarin hy navorsing gedoen het oor kriteria vir lidmaatskap, behandel. Die resultaat van sy navorsing kan soos volg weergegee word:

Kerkfamilies

Oorweging kan geskenk word om lidmaatskap van kerke wat tot sekere kerkfamilies behoort, te erken. Die Wêreldraad van Kerke onderskei tans die volgende kerkfamilies:

- * African Instituted churches
- * Anglican churches
- * Baptist churches
- * The Catholic church
- * Disciples of Christ/Churches of Christ
- * Evangelical churches
- * Friends (Quakers)
- * Holiness churches
- * Lutheran churches
- * Mennonite churches
- * Methodist churches
- * Moravian churches
- * Old-Catholic churches
- * Orthodox churches (Eastern)
- * Orthodox churches (Oriental)
- * Pentecostal churches
- * Reformed churches
- * The Salvation Army
- * Seventh-day Adventist Church
- * United and Uniting churches
- * Free and independent churches.

Ekumeniese Organisasies

Oorweging kan geskenk word om lidmaatskap van kerke wat tot sekere

ekumeniese organisasies behoort, te erken. Die volgende Protestantse organisasies is tans betrokke by die Wêreldraad van Kerke:

- * Reformed Ecumenical Council
- * World Alliance of Reformed Churches.

Plaaslik sou kerke wat lid is van die Konvent van Reformatoriese Kerke in Suidelike Afrika, se lidmaatskap ook erken kon word.

Belydenisformules

Oorweging kan geskenk word om lidmaatskap van kerke wat sekere Belydenisformules kan onderskryf, te erken. Die volgende, gerangskik van die breedste moontlike kriterium, kan as oorweging dien:

Die Torontoverklaring van die Wêreldraad van Kerke

The first Assembly at Amsterdam adopted a resolution on "the authority of the Council" which read:

The World Council of Churches is composed of churches which acknowledge Jesus Christ as God and Saviour. [They find their unity in him. They do not have to create their unity; it is the gift of God. But they know that it is their duty to make common cause in the search for the expression of that unity in work and in life...

Die Konstitusie van die World Alliance of Reformed Churches

Article II - MEMBERSHIP

Any church shall be eligible for membership:

Which accepts Jesus Christ as Lord and Saviour;

Which holds the Word of God given in the Scriptures of the Old and New Testaments to be the supreme authority in matters of faith and life;

Which acknowledges the need for the continuing reformation of the Church catholic;

Whose position in faith and evangelism is in general agreement with that of the historic Reformed confessions;

And which recognizes that the Reformed tradition is a biblical, evangelical, and doctrinal ethos, rather than any narrow and exclusive definition of faith and order.

Die Konstitusie van die Reformed Ecumenical Council, soos gewysig in 2000

Article II – BASIS

The Basis of The Reformed Ecumenical Council shall be the Holy Scriptures of the Old and New Testaments, which bear witness to Jesus

Christ, Saviour and Lord, who is the foundation of the Church, and are in their entirety the infallible Word of the triune God, fully authoritative in all matters of faith and life; the subordinate standard founded on the Scriptures shall be the Reformed faith as a body of truth articulated in the Gallican Confession, the Belgic Confession, the Heidelberg Catechism, the Second Helvetic Confession, the Thirtynine Articles, the Canons of Dort, and the Westminster Confession.

Aanhef tot Ordereël 1 van die Kerkorde van die NHKA

Ons, die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, bely in gemeenskap met die kerk van alle eeue ons geloof in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees wat Hom en alles wat vir ons verlossing nodig is, duidelik en voldoende deur sy Woord, die Bybel, bekend maak.

Ons belydenis is in die drie ekumeniese belydenisse verwoord, naamlik die Apostoliese Geloofsbelydenis, die Geloofsbelydenis van Nicea en die Geloofsbelydenis genoem na Atanasius; asook in drie Reformatoriese belydenisskrifte, die drie formuliere van eenheid, te wete: die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls.

Formele bande tussen die NHKA en CRCA

Die vergadering neem kennis van die skrywe van ds AC Kuyper en die besluit van die CRCA om formele bande met die NHKA aan te knoop.

Ds AC Kuyper lewer soos volg verslag oor sy besoek aan die Sinodevergadering van die CRCA gehou te Wonga Park in Melbourne van 11 tot 15 Mei 2009:

Dit was my voorreg om vir die tweede keer 'n sinodevergadering van die CRCA namens die NHKA te kon bywoon. In 2006 het ek die Hervormde Kerk verteenwoordig by die sinodevergadering gehou in Brisbane. Tydens die vergadering het ek weereens die sinode van die CRCA ingelig van die begeerte wat die NHKA het om volle ekumeniese bande met die CRCA te sluit en te onderhou. Ek het gehoop dat reeds in 2006 die CRCA tot die besluit sou kom om hierdie bande met ons aan te knoop, maar is daar destyds in die vergadering op gewys dat hulle kerkorde dit nie toelaat nie en dat die volgende sinodevergadering in 2009 dit wel sou kon doen.

Groot was my dank teenoor die Kommissie van die AKV dat ek dan in 2009 weer na Australië sou kon reis om dan by hierdie besondere sinodesitting teenwoordig te kon wees waar die besluit formeel geneem sou word. Die vergadering is gehou in die gemeente Wonga Park in Melbourne van die 11de tot die 15 de Mei 2009 en ek het die volle vergadering van die oggend tot die aand heeltyd bygewoon.

Die Christian Reformed Church of Australia is 'n kerk wat gestig is deur Nederlandse immigrante wat veral in die eerste helfte van die twintigste eeu na Australië vanuit Nederland geëmigreer het. Veral na die Tweede Wêreldoorlog het daar baie immigrante na Australië uit onder andere uit Nederland verhuis en is daar aan my vertel dat die getal van Nederlandse immigrante oor die 200 000 was. Baie van hierdie mense was van Gereformeerde tradisie in Nederland afkomstig en het hulle baie gou die Gereformeerde Kerk in Australië onder Nederlandssprekendes gestig en opgebou. Die kerk het gegroei en verskeie gemeentes oor die hele Australië is gevestig. Alhoewel dit nie groot gemeentes is nie, was hulle tog lewensvatbaar en selfonderhoudend. Daarom sien 'n mens die oorwegend Nederlandse name in hulle kerklike literatuur en kerkgeskiedenis en steeds is die groot aantal Nederlandse name vandag nog oorwegend herkenbaar.

Soos dit egter ook in Suid-Afrika gebeur het, het daar 'n draaipunt in die groei van die CRCA gekom en het baie gemeentes begin kleiner word en was daar selfs sprake van dat gemeentes sou moes ophou bestaan. Daar het egter 'n tweede golf immigrante na Australië gekom maar hierdie keer uit Suid-Afrika aan die einde van die twintigste eeu en begin van die een en twintigste eeu. Baie Afrikaners vind in hierdie kerk 'n geestelike tuiste omdat hulle elemente van hierdie kerk in Suid-Afrika reeds ervaar het. Eintlik is die CRCA die Gereformeerde Kerk soos ons dit in Suid-Afrika ken, maar dan in Australië met Engels as voer-taal. Sommige gemeentes van die CRCA het nou al meer Afrikaners as lidmate as Australiërs en daar is selfs kerkrade wat suiwer uit Afrikaanssprekendes bestaan alhoewel hulle natuurlik alles in Engels in die gemeente doen. 'n Groot aantal van hierdie Afrikaanssprekende kom dan ook uit die Hervormde Kerk van Afrika en is dit veral vir hierdie lidmate baie belangrik dat die Hervormde Kerk in Suid-Afrika ook erken word deur die CRCA as 'n susterkerk waar hulle dus gewoon hulle attestate vanuit Suid-Afrika kan indien om lidmate te wees van die CRCA in Australië.

Ek is baie hartlik ontvang deur die afgevaardigdes veral omdat ek die tweede keer by hulle sinode kon uitkom en ek alreeds baie mense met die eerste geleentheid leer ken het. Ek het werklik die gevoel gehad dat hulle my behandel as een van hulle predikante. Ek kon deelneem aan die besprekings en het ek werklik gevoel ek is nie maar 'n besoeker nie, maar deelnemer in hulle vergadering. Hulle sinodevergadering is 'n trapsgewyse afvaardiging waar die verskillende ringe of klassisse die afvaardigings aanwys. Ek is ook die geleentheid gegee om dan namens die NHKA 'n groeteboodschap oor te dra wat hulle met groot applous beantwoord het. Uiteindelik is die besluit dan ook met 'n meerderheid van stemme geneem dat hulle volle ekumeniese bande met ons sluit wat dan beteken dat ons lidmate per attestaat daar kan aansluit en dat hulle selfs predikante van ons Kerk sou kon beroep na die CRCA. Hulle het ook besluit om weer 'n afgevaardigde na ons Algemene Kerkvergadering in 2010 te stuur.

Ek dank die Nederduitsch Hervormde Kerk vir 'n wonderlike geleentheid wat u my gebied het om daar in Australië bande te kon smee met die CRCA en met mense met wie ek baie goed oor die weg kon kom, enersyds omdat daar baie Suid-Afrikaners is en andersyds baie Nederlanders is wat baie graag met my wou gepraat het en met wie ek wonderlike gesprekke gehad het. Ek het net warmte en 'n gevoel van geloofsgenootskap ondervind en het dit my weer laat besef hoe belangrik dit vir ons Kerk is om ekumeniese bande met ander kerke en in besonder met ons eie familliekerke oor die wêreld heen, te kan smee en daarmee glo ek is dit tot voordeel van die Christelike kerk dat ons bande met die CRCA het. Dit is ons broers en susters in die geloof en ons moet na hulle kan luister en ons het die geleentheid om ook met hulle te kan praat sodat hulle ook na ons kan luister. Dit strek die evangelieverkondiging tot voordeel, dien die opbou van die Christelike kerk in die wêreld en bowenal glo ek dit is tot eer van God. Baie dankie en ek hoop dat ek aan u opdrag voldoen het. Ek is ook dank verskuldig aan die Tussenkerklike Kommissie vir Buitelandse Bediening van die drie susterkerke in Suid-Afrika wat ten volle my vliegtuigkaartjie betaal het en daarom het my besoek geen uitgawes vir die NHKA ingehou nie.

BESLUIT

- 1. Die vergadering besluit positief ten opsigte van 'n formele band met die CRCA.**
- 2. Die volgende voorstel word aanvaar:**

Die opdrag aan die Raad vir Ekumene word gekontinueer, naamlik dat die raad kontak maak met die Cumberland Presbyterian Church en leiding gee aan die Kerk oor die verdere hantering van die saak.

6.1.5.9 Aanbeveling van die Raad vir Ekumene

- (i) Die drie kriteria word saamgevoeg in 'n riglyn wat soos volg kan lui:

Erkenning van Lidmaatskap van Ander Kerke

Die ouderlingevergadering voer kragtens Ordinansie 3.1.2 (xiv) gesprek met persone van ander kerke wat aansoek doen om lidmate te word van die gemeente. In die beoordeling of erkenning gegee moet word aan die lidmaatskap van die kerk waartoe die aansoeker behoort, dien die volgende as riglyn:

Lidmaatskap word erken van kerke wat

- * hulle geloof bely in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, wat Hom en alles wat vir ons verlossing nodig is, duidelik en voldoende deur sy Woord, die Bybel, bekend maak
- * die Woord van God, soos vervat in die Ou en Nuwe Testament, beskou as die hoogste gesag in sake van geloof en lewe
- * die noodsaak na die voortdurende hervorming van die algemene kerk erken
- * hulle belydenis verwoord vind in die drie ekumeniese belydenisse verwoord, naamlik die Apostoliese Geloofsbelydenis, die Geloofsbelydenis van Nicea en die Geloofsbelydenis genoem na Athanasius, asook in die Reformatoriese Belydenisskrifte, te wete die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus, die Dordtse Leerreëls, die Westminster Belydenis, die Galliese Belydenis, die 39 Artikels en die Tweede Helvetiese Belydenis
- * erken dat die Reformatoriese tradisie 'n Bybelse, evangeliese en belydenismatige etos is, eerder as enige nou en uitsluitende definisie van geloof en leer.

Tydens die gesprek word ook aandag gegee aan die aansoeker se status as doop en/of belydende lidmaat van die kerk waartoe hy/sy behoort.

- (ii) Die raad beveel aan dat daar nie gepoog word om 'n lys saam te stel van kerke wie se lidmaatskap erken word al dan nie. Dit sal 'n onmoontlike taak wees om 'n omvattende lys van elke kerk in Suid-Afrika en ook die res van die wêreld op te stel en by te hou. Indien gepoog word om so 'n lys op te stel, sal 'n grondige ondersoek na alle kerke se leer, belydenis en lewe gedoen moet word om vas te stel of so 'n kerk kwalifiseer om op die lys van "goedgekeurde" kerke geplaas te word, al dan nie. Die raad is ook van mening dat so 'n lys baie uitsluitend aangewend sou kon word en dat die gesprek met elke individu oor sy/haar geloofslawe vervang sal word deur 'n blote opsoek van die naam van 'n kerk op 'n lys alvorens lidmaatskap erken word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

BESKRYWINGSPUNT 58: RING VAN MAQUASSI

AFRIKAANSE PROTESTANTSE KERK

Die Afrikaanse Protestantse Kerk word as susterkerk aanvaar.

Motivering

In die lig van die huidige debat rondom ekumene is dit net vanselfsprekend dat die Hervormde Kerk die Afrikaanse Protestantse Kerk as susterkerk aanvaar. In die verlede was daar net altyd gesprek gevoer, maar geen definitiewe besluit geneem nie. Die APK onderskryf dieselfde belydenisskrifte as die NHKA. Ons raak ongelukkig oor die wyse waarmee WARC ons lidmaatskap verhinder tot ekumeniese bande met ander Kerke, maar doen ons nie dieselfde meet die APK nie? As ons ernstig is oor ekumene, kan ons nie anders as om die APK, wat naby ons staan, te aanvaar as susterkerk nie.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word teruggetrek.**

6.2 VERSLAG VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD

Die Tussenkerklike Raad vergader jaarliks by twee geleenthede. Die Interimkomitee, wat ook twee maal per jaar vergader, is verantwoordelik om die agenda saam te stel en tussentyds opdragte van die TKR uit te voer. Die afvaardiging van die NHKA het vanaf 2006 tot begin 2009 die sekretariaat waargeneem. Vanaf Januarie 2009 sal die deputate van die GKSA die skribaats vir die volgende drie jaar behartig.

Die vergadering van November 2007 het die indeling gevolg wat reeds geruime tyd die gesprek van die TKR rig, naamlik 'n krities-opbouende gesprek, verskillende terreine van samewerking en die gesamentlike getuienislewering. By hierdie geleentheid het die gesprek vasgeval wat betref die bespreking onder krities-opbouende gesprek. Die bespreking van die moontlikheid en wenslikheid van kerkhereniging het daarop uitgeloop dat die agenda vir die vergadering gesuspendeer is. 'n Ideëbeeraad is vir Maart 2008 beplan wat in die besonder aandag gegee het aan die effektiewe funksionering van die TKR.

Na deeglike en indringende besinning tydens die Ideëbeeraad is die opdrag van die TKR onder vyf hoofpunte saamgevat:

- * Gesprek oor kerkeenheid
- * Gereformeerde/Reformatories
- * Komitees van die TKR
- * Hervertaling van die belydenisskrifte
- * Deelname aan ekumeniese organisasies.

'n Verdere uitvloeisel van die Ideëbeeraad was dat die meewerkende Kerke onderling bilaterale gesprekke moes voer ten einde die huidige

stand van sake en die pad vorentoe tussen die Kerke te bespreek. Die gesprek tussen die NHKA en die NGK het reeds ver gevorder, terwyl die gesprek met die GKSA nog in die beginstadium is.

Die agenda daaropvolgende vergaderings van die TKR is ingerig aan die hand van die volgende indeling:

- * Krities-opbouende gesprek
 - ** Skrifgesag en Skrifgebruik
 - ** Belydenisvorming, -handhawing en gereformeerde identiteit.
- * Terreine van samewerking
 - ** Buitelandse bediening
 - ** Parlementêre lessenaar
 - ** Onderwys
 - ** Kerklike diakonaat
 - ** Gesamentlike gemeentelike bediening
 - ** Hervertaling van die belydenisskrifte
 - ** Openbare getuienis.

Daar is steeds 'n staande uitnodiging na die AP Kerk om die vergaderings van die TKR by te woon. Behalwe by twee geleenthede het 'n verteenwoordiger van die AP Kerk nie weer die vergaderings bygewoon nie. Die deputate van die GKSA is reeds so saamgestel dat dit verteenwoordigend is van die herenigde GKSA.

BESLUIT

- 1. Die NHKA gaan voort met deelname aan die werksaamhede van die TKR.**
- 2. Die afvaardiging van die NHKA word so saamgestel dat dit vir die lede moontlik is om die vergaderings van die TKR by te woon. Klem word ook gelê op die erns en belang van deelname aan die vergaderings van die TKR.**

6.3 VERHOUDING MET ANDER KERKE

6.3.1 MEMORANDUM VAN OOREENKOMS AANGEAAN TUSSEN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK EN NEDERDUITSE GEREFORMEERDE KERK

6.3.1.1 Agtergrond

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gere-

formeerde Kerk voer die afgelope vyftig jaar in die TKK, TKR en bilateraal met mekaar gesprek oor kerkeenheid tussen die twee Kerke. In die 50 jaar is tot die slotsom gekom dat eenwording tussen die twee Kerke nie tans of in die voorsienbare toekoms 'n realiteit is nie. Die twee Kerke is egter daarvan oortuig dat hulle die roeping het om met mekaar te bly praat oor eenheid, en terwyl eenheid nie finaal gerealiseer het in eenwording nie, oor terreine van samewerking wat inderdaad uitdrukking gee aan die eenheid wat reeds bestaan.

Teen hierdie agtergrond bevestig die twee Kerke dat

- * hulle één in Jesus Christus is
- * hulle dieselfde geloofsbelydenisse het
- * hulle dieselfde oorwegend Europese teologiese herkoms deel
- * hulle groot dele van die Suid-Afrikaanse volks- en kerkgeskiedenis deel
- * hulle 'n lang geskiedenis van samewerking het, byvoorbeeld ten opsigte van Bybelvertaling, Psalm- en Gesangeboek- en Liedboekberyming, teologiese opleiding en buitelandse bediening
- * daar oor die jare baie lidmate in die huwelik getree het met lidmate van die ander Kerk en sodoende kerklike bande met die onderskeie Kerke het
- * hulle albei broederlike en ekumeniese betrekkings met kerke van Reformatoriese tradisie wil handhaaf.

6.3.1.2 Eenheid en eenwording

In gesprekke oor eenheid en eenwording is daar dikwels misverstand oor wat met kerkeenheid en eenwording bedoel word.

Teen hierdie agtergrond erken die twee Kerkgemeenskappe die verskil tussen die terme eenheid en eenwording soos volg:

(i) **Kerkeenheid**

- * het te doen met die teologies-belydenismatige saak van Kerke wat op dieselfde belydenisgrondslag staan.
- * het derhalwe te doen met Kerke wat in terme van hulle gemeenskaplike belydenis een is.

- (a) Die Kerke kom met mekaar ooreen dat daar tussen hulle niks is wat hierdie eenheidsband verhoed nie.

- (b) Die Kerke bevestig dat genoemde eenheid nie iets is wat nog in die toekoms moet realiseer nie, maar dat dit reeds bestaan.
- (c) Die Kerke stem derhalwe met mekaar saam dat daar nie sprake is van 'n sondige geskeidenheid en/of verskeurdheid tussen die Kerke nie.
- (d) Die Kerke konstateer dat hierdie kerkeenheid reeds sigbaar is waar die twee Kerke

- * mekaar se lidmaatskap erken
- * belydende lidmate onderling in beide Kerke Nagmaal mag gebruik
- * belydende lidmate hulle kinders onderling in beide Kerke ten doop mag hou volgens die gebruik en onderhewig aan die goedkeuring van die bepaalde kerkraad
- * gesamentlik hulle teologiese studente oplei aan die Fakulteit Teologie van die UP soos die huidige of toekomstige kontrakte mag bepaal
- * kanselruil laat plaasvind
- * beroep van predikante uit beide Kerke toelaat onderhewig aan elke Kerk se kerkordelike reëlins wat daaroor bestaan.

(ii) **Eenwording**

- * het te doen met praktiese reëlins van hoe kerklike samewerking verbeter en geformaliseer kan word tot bepaalde strukture van eenwording op grond van die eenheid wat reeds bestaan
 - * het te doen met moontlike modelle van strukturele eenwording waar meerdere Kerke on-der 'n sentrale sinode kan vergader om oor gemeenskaplike sake besluite te neem
 - * het te doen met die wedersydse erkenning van en respek vir diversiteit in die eenheid.
- (a) Die Kerke kom met mekaar ooreen dat eenwording 'n spontane proses behoort te wees wat kan volg op eenheid.
- (b) Die Kerke stem derhalwe daaroor saam dat eenwording nie iets is wat van bo af afgedwing kan word nie, maar iets is wat spontaan moet groei deur samewerking op grond van die eenheid van reeds bestaan.
- (c) Die Kerke kom met mekaar ooreen dat eenwording nie beteken dat die eieaardigheid van teologiese nuanses, kerklike etos en spiritualiteits-

tipies soos dit in die verskillende kerke manifesteer, verlore mag gaan nie, maar dat dit juis in 'n eenheidstruktuur gerespekteer sal word.

- (d) Die Kerke verbind hulleself daartoe om saam ondersoek te doen na verskillende modelle van eenwording wat akkommoderend genoeg is om uitdrukking te gee aan die eenheid wat reeds tussen die twee Kerke bestaan.

(iii) ***Terreine van samewerking***

Oor etlike dekades het talle terreine van samewerking tussen die twee Kerke tot stand gekom, wat uitdrukking gee aan die eenheid wat reeds bestaan.

Teen hierdie agtergrond kom die Kerke ooreen dat hulle hulle daartoe verbind om die bestaande terreine van samewerking te bestendig, te verdiep en te verbreed sodat die eenheid wat reeds bestaan meer sigbaar kan word. Hierdie eenheid word tans en in die toekoms sigbaar deur samewerking op die volgende terreine:

- (a) Deur mekaar op gemeentevlak onderling te ondersteun, broederlik saam te werk en mekaar te respekteer.
- (b) Deur gesamentlik getuienis te lewer teenoor owerheid en gemeenskap.
- (c) Deur hulleself daartoe te verbind om saam te werk in buitelandse bediening en mekaar se lidmate te bedien sonder om te verwag dat lidmaatskap opgegee word (dubbele lidmaatskap in buiteland).²
- (d) Deur gesamentlik deel te neem aan Bybelvertaling by die Bybelgenootskap.
- (e) Deur gesamentlik deel te neem aan die hervertaling van die Belydenisskrifte.
- (f) Deur ondersoek te doen na belydenisvorming en die moontlike daarstel van 'n *Confessio Africana*.
- (g) Deur voortgaande gesamentlike studie oor formuliere in die twee Kerke.
- (h) Deur voortgaande gesprek oor die liturgie in die twee Kerke.
- (i) Deur voortgesette samewerking met die hersiening en ontginning van nuwe liedere vir die twee Kerke
- (j) Deur gesamentlike studie oor etiese kwessies.

² Ooreenkoms wat reeds tot stand gekom het.

- (k) Deur gesamentlik betrokke te wees by onderwyskwessies.
- (l) Deur die twee Kerke se diakonaat so te koördineer dat barmhartigheid ook gesamentlik op gemeenskaplike terreine gedoen word.
- (m) Deur saam te werk by die Parlementêre lessenaar ten einde wetgewing sinvol vir die Kerke te probeer beïnvloed.
- (n) Deur die eenheid van die kerk van Jesus Christus ook op ander maniere sigbaar te leef.
- (o) Deur wedersyds twee lede na mekaar se onderskeie Algemene Sino-dale Vergaderings af te vaardig.

BESLUIT

- 1. Die memorandum en gepaardgaande voorstelle word aanvaar.**

6.4 KONVENT VAN REFORMATORIESE KERKE IN SUIDELIKE-AFRIKA

Geen verslag is ontvang nie. Die verslag van die Raad vir Ekumene toon in hooftrekke die werk van die Konvent aan.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

GROETEBOODSKAP

Ds G van Schie lewer sy groeteboodschap soos volg:

It is my privilege and honour to bring to this 69th assembly of the Hervormde Church from Africa, the greetings of the Christian Reformed Churches of Australia.

This is the third of your assemblies I have attended and the ninth synod I have attended in South Africa since 2002 when you include the NG and GK churches.

The Christian Reformed Churches of Australia's walk with the HK began at its sy-

nod of 2000 attended by brothers Andries Breytenbach and Johann Buitendag. It was during the closing of that synod that brother Buitendag passionately called upon the CRCA to take steps to become ecumenical partners with you, a call he repeated with as much passion at our next synod in 2003.

This led to my first visit to your national assembly in 2004. This was a most memorable time among you, not least because of the crushing bear hug brother Buitendag gave me on stage in front of the entire gathering after farewelling me! At that meeting I made many new friends whom I am always delighted to see again with each subsequent visit.

Since then the CRCA ecumenical committee have steadily worked with your ecumenical committee towards the goal of full ecumenical partnership. For us in the CRCA this was finalized at our synod of 2009 at which Rev Arie Kuyper was your representative. For the HK church this is a matter before your synod.

I must say that it has always amazed us that such a large church as the HK has counted important an ecumenical relationship with such a small church as the CRCA in Australia. The CRCA has just 8,500 members with some 55 congregations. The following facts may have something to do with it:

- * Many South African members, also from the HK, have found a new spiritual home in the CRCA.
- * So many South African ministers have joined the ranks of pastors in the CRCA that they now represent about 25% of the ministers we have.
- * Three of our congregations have become almost fully composed of South African migrants.
- * This year, the Reformed Theological College in Geelong (near Melbourne) appointed Dr Phillip Scheepers to the chair of missiology, its first South African professor.

For myself personally, I have had the wonderful experience of leading a young South African migrant teenager through his belydenis preparatory classes. What makes this special is that he lived in Parkes (300 km west of Sydney) while I live in Perth some 4,000km away. We conducted all the twenty plus lessons via Skype. I look forward to his finishing his last lesson soon after my return to Australia and his coming with his parents to Perth for the special worship service in which he will publicly profess his faith. Allow me to assure you, we in the CRCA are making every effort to reach your sons and daughters migrating to Australia.

There are many things our churches hold in common including our liturgy, church order and the confessions we call the three forms of unity.

That is not to say there are no differences. Indeed there were those who in our synod last year said it was premature to move to full ecumenical relationship with

the HK. This they did because of concerns they have with some unresolved issues with which you are dealing. The ecumenical committee of the CRCA urged the synod to proceed toward full ecumenical relationship on the understanding that godly relationships are built as we walk together. The committee of which I am a member is thankful our synod heeded our advice and sent me to this 69th assembly of the HK to continue that journey with you. We humbly pray that in some small way we might be used of the Lord to help you through some of these difficult matters.

I quote two verses of the song 'Brother let me be your Servant' that beautifully reflect how we see ecumenical relationships working:

*Brother let me be your servant
Let me be as Christ to you
Pray that I might have the grace
To let you be my servant too.*

*We are pilgrims on a journey
We are brothers on the road
We are here to help each other
Walk the mile and bear the load*

I wish to especially thank the many translators who have empowered me to follow your deliberations with ease. They have made an enormous impact on my time among you over the last eight years and in their own way, played a vital part in the steps taken towards full ecumenical relationship between the CRCA and the HK.

In closing Mr chairman, I wish to wholeheartedly thank you all for the warm affection and generous hospitality I have always enjoyed among you.

May I assure you the prayer of the CRCA is that the Spirit of the Lord will be with you to grant you wisdom and to lead you to decisions that are in conformity with His Word and Spirit, decisions that bring honour and glory to His name.

VERKIESING VAN DIE LEDE VAN DIE KURATORIUM

Die vergadering stem vir die lede van die Kuratorium.

Die volgende predikante word genomineer: Proff PA Geyser, APB Breytenbach, HG van der Westhuizen, AG van Aarde, drr J Otto, CJ Beukes, AG Ungerer, SM de Beer, G van R Els, FJ Labuschagne, C Pretorius, GC Lindeque, J Nel, di C le Roux, PL Steenkamp, WJJ Kok, S Hoffman, HP van der Berg, RTI Pienaar, AJ Pienaar, GJM Wolmarans, AH Roets, FJC Oosthuizen, CH du Plessis, JF van der Merwe, MJ Slabbert, P de Kock, M van der Westhuizen, J Coetzee, PF Vil-joen en oudl J Grobler (Philadelphia).

Ten minste vyf moet predikante wees, maar almal kan predikante wees.

Dr J Otto word verkies.

'n Herstemming vind plaas tussen dr CJ Beukes, SM de Beer, dr G van R Els, GC Lindeque, di WJJ Kok, PF Viljoen, JF van der Merwe, proff PA Geyser, APB Breytenbach, AG van Aarde.

Drr GC Lindeque, AG Ungerer, di PF Viljoen, JF van der Merwe en prof AG van Aarde word verkies.

Dr SM de Beer word verkies.

SPREEKBEURT VAN PROF TFJ DREYER OOR DIE BESLUIT VAN DIE VERGADERING OM BESKRYWINGSPUNT 54 TE AANVAAR

Prof TFJ Dreyer word aan die woord gestel en hy stel die volgende:

- * Hy praat op versoek van verskeie mense omdat daar gemengde emosies is na die aanvaarding van die beskrywingspunt.
- * Hy glo dat dit vandag 'n historiese oomblik in die geskiedenis van die Kerk is. Dit sal in die toekoms as die kwantumsprong van die Kerk bekend staan. Persoonlik het hy nie gedink die Kerk sou ooit die besluit neem nie.
- * Hy is 'n kind van die apartheidsera en het ook in die era groot geword. Sy ouers het ook dié tydperk beleef en hy is nie bereid om te sê dat sy ouers gesondig het nie.
- * Met die loop van jare het daar egter by hom verandering gekom en hy besef dat hy apartheid nie Bybels kan regverdig nie. Hy het baie daarmee geworstel en self apartheid oor 'n lang tyd verdedig. Hy kan nie langer so voortgaan nie.
- * Afgevaardigdes en predikante moet nou teruggaan na gemeentes en daar gaan kerkwees. Daar mag nie toegelaat word dat die Kerk skade ly nie. Die ouer geslag sal die besluit seer en traumaties beleef, maar die jonger, nuwe geslag, die kerk van more en oormore, moet toegelaat word om sonder belading en sonder 'n blok aan die been kerk van die Heer te wees.
- * Persoonlik sal hy nooit toelaat dat sy emosies die Kerk skade berokken nie. Hy glo dat die besluit vandag onder leiding van die Heilige Gees geneem is.
- * Toe die besluit oor Volkskerk geneem is, was daar talle wat nie die besluit steun nie, maar tog daarby berus. Vandag is dit omgekeerd. So gaan dit in die Kerk. Daar kan nie toegelaat word dat die Kerk skeur nie.
- * Hy doen 'n beroep dat predikante en afgevaardigdes lidmate sal kalmeer.
- * Die besluit vandag sal aantoon of die fundamente van die Hervormde Kerk op apartheid gebou was, dan sal die Kerk skeur. Indien die Kerk gebou is

op die fondament Jesus Christus, sal die Kerk groei en gedy en van krag tot krag gaan.

---oOo---

Hoofstuk 7

Huwelik, Gesin & Opvoeding

69ste Algemene Kerkvergadering

7. HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.1 **BESLUIE VAN DIE 68STE ALGEMENE KERKVERGADERING WAT AS OPDRAGTE AAN DIE RAAD VIR GESINSORG GEGEE IS**

Die vergadering neem kennis van die volgende opdragte wat deur die 68ste Algemene Kerkvergadering aan die Raad vir Gesinsorg opgedra het:

- * Studentebearbeiding. Die saamstel van 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê op 'n jaarlikse.
- * Kategesehandleidings. Die raad handel die kategesehandleidings binne die volgende drie jaar af, voor die 69ste Algemene Kerkvergadering.
- * Nasionale bybelleesprogram
- * Benoeming van jeugraad
- * Studie oor die kerklike huwelik
- * Studie oor die burgerlike huwelik
- * Memorandum oor tuisonderrig
- * Aflegging van eed by skole
- * Inkoop van dienste van spesialisonderwysers.

Daar word ook kennis geneem van die volgende ander opdragte wat die Raad ontvang het.

- * Besinning oor kategese: Gebruik van die Modkats Kategeseprogram
- * Stof vir landswye Bybelvasvra
- * Nuwe huwelikswetgewing.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.2 **VERSLAG VAN RAAD VIR GESINSORG**

Die raad het sedert die vorige Algemene Kerkvergadering aan die volgende sake aandag gegee:

7.2.1 **KATEGESEHANDLEIDINGS**

Die skryf van nuwe kategesehandleidings vir die Kerk gaan voort en daar is tot op datum nie afgewyk van die besluite wat die Kerk in dié verband geneem het nie. Die proses verloop baie stadiger as wat aanvanklik beplan was.

Die rede hiervoor is die volgende:

- * Finansiëel is die Kerk nie daartoe in staat om voltydse persone vir hierdie werk af te sonder nie. Predikante en onderwysers word op 'n deelydse basis betrek om die lesse te skryf.
- * Na voltooiing van die graad drie stof het dit duidelik geblyk dat daar weer na die kurrikulering gekyk moes word. Met 'n kurrikuleringsdeskundige aan die stuur, het daar geweldig baie wysigings gekom wat beteken het dat 'n hele klomp van die werk wat reeds by graad vier tot tien gedoen was, hersien moes word. Dit het ook tyd in beslag geneem, maar het bygedra dat 'n baie beter produk die lewe gaan sien.
- * Wat die aanvanklike proses met twee jaar vertraag het en nog steeds bottelnekke vorentoe veroorsaak, was die empiriese ondersoek van die graad een stof, wat by tien gemeentes en twee universiteite gedoen is om te bepaal of ons op koers is met die stof, en die situasie by SENTIK waar daar sonder 'n voltydse bestuurder oor die weg gekom moes word. Soos reeds vermeld, het SENTIK tot op datum ook net oor die kapasiteit beskik om een graad per jaar af te handel.
- * Dit is 'n baie langsame proses. Die skryf van elke graad se materiaal het minstens 20 fases waardeur dit moet gaan as dié by SENTIK ook in ag geneem word. Die fases is die volgende:
 - ** Kurrikulering en vasstelling van inhoude.
 - ** Skryf van uitkomst.
 - ** Skryf van teologiese agtergronde.
 - ** Kontrole deur koördineerder.
 - ** Lesskrywing deur opvoedkundiges.
 - ** Kontrole deur koördineerder.
 - ** Skryf van dagstukkies.
 - ** Kontrole deur koördineerder.
 - ** Werkwinkel deur eindredaksie bestaande uit die boekekommissie, SENTIK en verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
 - ** Kontrole deur eindredakteur.
 - ** Werkwinkel saam met SENTIK.
 - ** Taalversorging.
 - ** Gewone CD vir kategeet word vervaardig.
 - ** Stof word aan SENTIK oorhandig met oog op harde kopieë. (Hier gaan die stof weer deur 'n hele aantal fases.)
 - ** Stof vir kinders word aan Trydian (Multimedia firma vir interaktiewe CD's) oorhandig.
 - ** Programmering deur Trydian en maak van CD en DVD.
 - ** Kontrolering deur eindredakteur.
 - ** CD aan SENTIK oorhandig.

Tot op datum is alle prosesse in plek en word daar goed gevorder met die werk, veral nadat die Raad van Finansies fondse beskikbaar gestel het om onderwysers op 'n uitkoop van tyd basis by die werk te betrek.

Die status is tans soos volg:

Die stof vir die volgende grade is afgehandel en word met groot sukses in die Kerk gebruik. Vir graad een, twee, drie en vier bestaan die volgende:

- * Harde kopie handboek vir die kategeet.
- * Identiese CD vir die kategeet.
- * Harde kopie Bybelse dag- en leerboek vir die kind.
- * Interaktiewe CD met Bybelse dagstukkies vir die kind.
- * Bybelteleskoop, dit is 'n DVD met kaarte, prente, artikels, elektroniese Bybelteks, tydlyne en nog baie meer.

Die stof vir graad vyf is op 'n ver gevorderde stadium en sal in 2011 beskikbaar wees. Daar word beplan om die res van die stof teen twee grade per jaar af te handel, maar die praktyk het die afgelope twee jaar geleer dat een graad per jaar 'n meer realistiese mikpunt is vanweë die personeel situasie by SENTIK.

Gerugte bestaan dat daar gemeentes is wat nie by die bepaling van die Kerk bly nie en ander stof soos onder andere *Modkats*, *KidsXpress* en ander gebruik. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit onlangs weer baie duidelik aan alle ouderlingevergaderings uitgespel dat die amptelike stof van die Kerk gebruik moet word. Ander programme kan hoogstens as *aanvullend* en nie *plaasvervangend* nie gebruik word.

Hiervoor bestaan daar natuurlik 'n baie goeie rede. Die Kerk verwag dat kinders by openbare belydenis van geloof die Bybelgeskiedenis, Kerkgeskiedenis, belydenisse en belydenisskrifte van die Kerk onder die knie sal hê. Met *Modkats* as basis vir die onderrig van ons Kerk se kinders gaan die Kerkgeskiedenis wat in die Kerk se amptelike kate-geseboeke, die belydenisse en die belydenisskrifte nie aan die orde kom nie en kan ons by openbare geloofsbelydenis nie aan die gemeente verklaar dat die kerkraad hom daarvan vergewis het dat "hierdie broers en susters" behoorlik gekatkiseer is nie – daar is nie voldoen aan die "behoorlikheidseis" wat die Kerk self gestel het nie.

Dit is waar dat ons "ou reeks boeke" sekere tekortkominge het en nie aanpas by die huidige tydsgewrig nie. Die voorsitter van die Kategese-mediakommissie het met groot vrug 'n aanbieding by gemeentes gaan doen om die ou stof in 'n mate te skoei op die lees van die nuwe stof. Hy kan enige tyd in dié verband genader word om die saak aan die orde te stel.

7.2.2 LYS VAN PERSONE WAT BELYDENIS VAN GELOOF AFGELEË HET

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Raad vir Gesinsorg jaarliks 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, moet saamstel en aan die Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet beskikbaar stel. Die raad het aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering berig dat dit haas onmoontlik en ook sinneloos sal wees om die besluit, soos dit tans geformuleer is, uit te voer. Jongmense wat belydenis aflê is nog in hulle ouerhuise en so 'n lys sal geen aanduiding gee waarna hulle na matriek sal verhuis nie. Jongmense beweeg na matriek ook so baie rond dat dit onmoontlik sal wees om sinvolle data by te hou. Die raad het aanbeveel dat die Kommissie dit sal benadruk dat dit die primêre verantwoordelikheid van ouers is om toe te sien dat kinders wat die huis verlaat, kerklik betrokke sal bly. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die aanbeveling van die raad aanvaar.

7.2.2 NASIONALE BYBELLEESPROGRAM

Die raad berig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat dagstukkies deel uitmaak van die lesstruktuur van elke kategeeses (spesifiek in die nuwe handleidings) en dat dit daarom nie nodig is om 'n Nasionale Bybelleesprogram op te stel nie. Die Kommissie het die aanbeveling van die raad aanvaar.

7.2.3 DOOP- EN LIDMAATBOEK

'n Hersiene Doop- en Lidmaatboek is onder die leiding van ds PJ van der Merwe opgestel en dit is deur SENTIK beskikbaar gestel. Terugvoer dui daarop dat die nuwe Doop- en Lidmaatboek baie goed in die Kerk ontvang word.

7.2.4 NASIONALE BYBELSVASVRA

Die nasionale Bybelvasvra gaan jaarliks van krag tot krag onder die bewame leiding van ds GS de Beer en sy komitee.

7.2.5 KATEGESSEKLASSE IN KLEINER GEMEENTES

Die Raad vir Gesinsorg beveel aan dat, indien enigsins moontlik, daar gepoog word om afsonderlike klasse vir elke jaargroep in die kategeese aan te bied, al beteken dit dat daar net een of twee kinders in 'n klas is. Sou gemeentes vanweë 'n tekort ook aan kategete nie klasse vir elke jaargroep kon aanbied nie, beveel die raad aan dat die volgende jaargroepe saamgevoeg word en dat al die stof dan oor 'n siklus drie of vier jaar deurgewerk word:

* Graad 0 to Graad 3

- * Graad 4 tot Graad 7
- * Graad 8 tot Graad 10
- * Graad 11.

7.2.6 INLIGTINGSTUK OOR DIE KEUSE VAN 'N SKOOL

Oudl F Wilkens het die volgende inligtingstuk oor die keuse van 'n effektiewe skool voorberei:

In die hedendaagse samelewing word ouers, ook Christenouers, toeneemend gekonfronteer met kwessies soos:

- * Watter skool of skole gaan die beste voldoen aan ons en ons kind/kinders se oortuigings en behoeftes? Of
- * Moet ons slegs fokus op akademiese prestasies? Of
- * Is balans tussen akademie, kultuur en sport belangrik? Of
- * Moet my geloof die sentrale uitgangspunt vorm van my kind/kinders se akademiese opvoeding?

Die werklike *uitgangspunt* by die keuse van 'n skool moet wees of die skool daarna streef om die *volle potensiaal van elke kind* maksimaal te ontwikkel. Dit beteken die kind moet in totaliteit ontwikkel met balans tussen akademie, sport en kultuur, ingebed in godsdienstige oortuigings.

Vereistes by die keuse van 'n skool

Ouers behoort hulle te vergewis van die volgende aangeleenthede alvorens hulle 'n besluit neem oor 'n geskikte skool vir hulle kind/kinders.

- * Die Missie van die skool

Die missie en hoof fokus van die ideale skool is die totale toerusting van kinders om uiteindelik as gebalanseerde volwassenes by 'n diverse samelewing te kan inskakel en sy/haar plek te kan volstaan.

So 'n skool behoort die positiewe waardestelsel van die ouerhuis en die Christelike kerk te bevestig en te versterk. Dit moet dus kinders se vermoë ontwikkel om hulle waardes effektief te kan handhaaf.

Die missie moet aandui waarom kinders hierdie skool eerder as 'n ander skool moet bywoon. Dit moet uitspel of die skool geloofge-

baseerd is, of dit voorsiening maak vir byvoorbeeld gestremde leerders, of 'n spesifieke akademiese benadering handhaaf.

* Ontwikkeling van die kind se potensiaal

Ouers moet skole identifiseer waar hulle kind/kinders se spesifieke talente, kennis en vaardighede ten volle ontwikkel kan word en waar hulle die geleentheid kan kry om hulle waardes en geloofsoortuigings uit te leef.

* Gehalte onderwys

Ouers moet seker maak of al die onderwysers oor erkende onderwyskwalifikasies beskik wat toepaslik is vir die fases of vakke waarvoor hulle verantwoordelik is. Dit moet onderwysers wees met positiewe waardes en gesindhede.

Ouers moet hulle verder vergewis van die personeelskommeling by 'n skool. 'n Lae personeelwisseling dra by tot stabiliteit en getuig daarvan dat daar deurlopende volhoubare onderrig en leer plaasvind.

* Klasgroottes

Ouers moet hulle vergewis van klasgroottes. Dit speel 'n belangrike rol in die skepping van effektiewe leerleentheid, maar is nie van alleroorheersende belang nie.

Die Onafhanklike Skolevereniging van Suid Afrika (ISASA) beveel klasse van 25 kinders aan ten einde finansiële stabiliteit en voldoende individuele aandag vir kinders te verseker. Daar bestaan nie navorsingsgetuieis dat kinders in kleiner klasse, byvoorbeeld 18 of 20 leerders, beter uitslae as dié in 'n klas van 25 sal behaal nie.

* Vakkeuses

Ouers moet vasstel of die hoërskool 'n groot genoeg vakkeuse bied ten einde voorsiening te maak vir hulle kind/kinders se diverse talente, behoeftes en toekomstige beroepskeuses.

* Onderrig- en leermateriaal

Ouers moet vasstel of daar voldoende onderrig- en leermateriaal in die skool is.

* Beheer

'n Goeie skool is 'n skool waar duidelike leiding aan onderwysers, kinders en ouers gegee word.

Ouers behoort inligtingstukke van skole (byvoorbeeld skoolreëls, visie, missie, beleid, vakkeuses, sport en kultuuraangeleenthede) te bestudeer ten einde te bepaal watter skool voldoen aan hulle vereistes vir die onderrig en opvoeding van hulle kind/kinders.

Skoolbeheer lê nie net by die skoolbestuur nie. 'n Doeltreffende beheerliggaam is van wesenlike belang. Ouers moet 'n punt daarvan maak om by ander ouers meer uit te vind oor die beheer van die skool. Goeie beheer in onafhanklike onderwys is absoluut noodsaaklik omdat onafhanklike skole nie onder die gesag is van die Provinsiale Onderwysdepartement nie en daarom is die deurdagte insette van beheerliggame noodsaaklik om gehalte onderwys te verseker.

* Finansies

'n Goeie sakeplan is 'n moet vir 'n goeie skool. Voornemende ouers moet duidelik vasstel wat die skoolgeld en ander finansiële implikasies behels. Ouers moet in ag neem dat onafhanklike skole veel duurder is as openbare skole.

Bykomende finansiële implikasies veral ten opsigte van hoërskoolkoste wat as gevolg van vakkeuses aansienlik hoër as laerskoolkoste is, moet ook in ag geneem word.

* Statutêre vereistes

Ouers moet seker maak dat onafhanklike skole voldoen aan bepaalde statutêre vereistes. Dit sluit onder andere in:

** Registrasie by 'n Provinsiale Onderwysdepartement

** Die verkryging van akkreditering van UMALUSI, die gehalte beheerliggaam.

* Ouerbetrokkenheid

Voornemende ouers behoort te besef dat hulle hulle kinders en die onderwysers moet ondersteun.

Waak teen die volgende

* Minagting van Nasionale Beleid

Alle skole (onafhanklike skole ingesluit) moet die vereistes van die Nasionale Kurrikulumverklaring nakom. Leerprogramme en vakke word in sommige gevalle verskraal of verdraai om teologiese of politieke doelwitte te pas in plaas daarvan om die voorgeskrewe inhoude te volg.

* Indoktrinasie

Ouers moet daarop let dat hulle kinders nie aan onoordeelkundige indoktrinasie ten opsigte van godsdiens en politiek blootgestel behoort te word nie.

* Ontkenning van die waarde van moedertaalonderrig

Ouers plaas dikwels onnodige klem op onderrig in Engels as sou dit kinders se toekomstige geleenthede bevorder. Tog het navorsing bewys dat die waarde van moedertaalonderrig uiters belangrik is, veral in die aanvangs- of Grondslagfase.

* "Paddastoelskole" (*Fly by nights*)

Ouers moet hulleself vergewis van die geskiedenis van 'n skool om sodoende te voorkom dat hulle hulle kind/kinders in 'n skool inskryf net om 'n maand of twee verder uit te vind dat die skool nie meer bestaan nie.

* Subsidiëring van kinders in hoër grade

Ouers behoort daarteen te waak dat dieselfde skoolgelde nie vir Laer- en Hoërskoolkinders gehef word nie.

Slot

Uit die voorafgaande is dit duidelik dat die keuse van die regte skool verantwoordelike besluitneming vereis. Dit is nadelig vir kinders om van skool te verwissel as ouers op 'n later stadium besef dat die skool nie voldoen aan die verwagtings en vereistes wat hulle stel vir die opvoeding van hulle kind/kinders nie.

BESLUIT

1. Die volgende voorstel word aanvaar:

SENTIK, tesame met die webwerf se administrateurs, word versoek om 'n behoorlike, interaktiewe blad op nhk.co.za aan te bring waar gemeentes programmatuur, preke, enso- meer kan oplaai en met mekaar kan deel.

BESKRYWINGSPUNT 59: GEMEENTE BLOEMFONTEIN-WES**BETROKKENHEID VAN DIE KERK BY CHRISTELIKE ONDERWYS**

Die Kerk raak daadwerklik betrokke by die ondersteuning van Christelike onderwys. Sake soos huisgodsdienis moet sterker beklemtoon word en die kategeese sal aangevul moet word om kinders 'n basiese Bybelse kennis te leer. Verder behoort die Kerk daadwerklik te begin help om Christelike onderwys te ondersteun en om ouers aan te moedig om hulle kinders in Christelike skole te plaas.

Motivering

Op die gebied van die onderwys beleef ons vandag 'n toestand waar 'n sekulêre staat weggedoen het met Bybelonderrig op skoolvlak en is sy leerplanne daarop ingestel om sekulêre burgers op te lei. Sinkritisme is die wagwoord by die staat se uitgangspunt soverre dit godsdienis raak. Alle gelowe moet dieselfde behandel word ook in ons skole.

As verbondsouer en as verbondskerk is dit die plig van die ouers en die Kerk om die kinders van ons Kerk op 'n Christelike manier te onderrig en te laat onderrig. Die enkele uur kategeese wat per week aangebied word is nie genoeg om die meerderheid van ons kinders voor te berei vir die aflê van geloofsbelydenis nie. Gereelde huisgodsdienis word net in enkele gevalle binne huisgesinne gehou en ons beleef dit vandag dat sommige kinders wat in die finale jaar kategeese is, weinig van die Woord weet of verstaan.

Baie ouers maar ook ons Kerk word gesus met die idee dat ons in baie gevalle goeie sogenaamde model C-skole in stand hou en dat daar Bybel gelees word by die skoolopening asook die feit dat goeie onderrig deur Christen onderwysers van 'n goeie gehalte gelewer word. Die basis van die leerplanne en die ingesteldheid van die onderwysowerheid is daarop gerig om ons kinders los te maak van hulle kerk en godsdienis. Die feit dat daar desnieteenstaande nogtans soveel toegewyde Christene aan die skole afstudeer, het veel te make met die invloed van die ouerwordende onderwyserskorps uit 'n vorige bedeling en die opvoeding tuis van die ouers. Die vraag is egter hoeveel kinders kom uit die skole wat daar hulle geloof verloor het? Het die Kerk nie 'n aandeel aan elk van hierdie "verlore kinders" nie? Ons as ouers en kinders het vir die laaste 60 jaar daarop staat gemaak dat kerk, volk en staat saamwerk ook in die Christelike opvoeding van ons kinders en daar is al meer van die kerk en ouers se verantwoordelikheid vir die Christelike opvoeding van kinders na die skool verplaas. Die Kerk en ouers sal hulle groterwordende verantwoordelikheid om kinders volgens die doopbelofte groot te maak, moet besef en aanspreek.

As ons dit nie doen nie is ons aandadig aan die verval wat 'n deel van ons jeug vandag ervaar.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

7.2.8 AFLEGGING VAN 'N EED BY SKOLE

Die vergadering neem kennis van die volgende memorandum:

7.2.8.1 Inleiding

Die Direkteur-generaal van die Nasionale Departement van Onderwys het in die Staatskoerant van 22 Februarie 2008 aangekondig dat 'n nasionale eed vir skole in die vooruitsig gestel word. Hierdie aankondiging het baie opspraak verwek – ook onder lidmate van die NHKA – en is daar twee duidelike groeperings ten opsigte van menings, naamlik

- * ten gunste van die aflê van die voorgestelde eed
- * teen die aflê van die voorgestelde eed.

In soverre die meningsverskille ten opsigte van die voorgestelde eed 'n invloed kan hê op die eenheid binne die NHKA, is dit noodsaaklik dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering eerstens kennis neem van die voorgestelde eed en tweedens leiding gee aan lidmate.

7.2.8.2 Inhoud van die voorgestelde eed

Die voorgestelde eed soos aangehaal uit die Staatskoerant van 22 Februarie 2008 lui soos volg:

*"We, the people of South Africa,
Recognise the injustices of our past;
Honour those who have suffered for justice and freedom in our land;
Respect those who have worked to build and develop our country; and
Believe that South Africa belongs to all who live in it, united in our diversity."*

Met die deurgaang van die voorgestelde eed se bewoording ontstaan daar 'n duidelike afleiding dat die voorgestelde eed gebaseer is op politiesgedrewe standpunte en gerig is op politiesgedrewe uitkomst. Hierdie afleiding word gestaaf deur 'n verskeidenheid menings wat gehuldig word deur individue en selfs deur 'n verskeidenheid nuusblaaie. Skole behoort a-polities te funksioneer en strewe op die beste belange van die leerders. Eweneens funksioneer die NHKA in gehoorsaamheid aan

die Drie-Enige God en wil die NHKA a-polities haar opdrag uitlewe. Die standpunt van die 68ste Algemene Kerkvergadering was dan ook *"Dit lê nie op die weg van die Algemene Kerkvergadering om politieke belei-de goed of af te keur nie. Hierdie erkenning beteken nie dat die Algemene Kerkvergadering die huidige of 'n moontlik toekomstige beleid goedkeur nie."*

Verder het die 68ste Algemene Kerkvergadering

- * aspekte wat verband hou met voorwaardes wat deur die WARC gestel is ten opsigte van die herstel van lidmaatskap, en
- * wat nou ook raakpunte het met die inhoud van die voorgestelde eed

verwys vir verdere studie, en moontlike besluitneming tydens die 69ste Algemene Kerkvergadering. Oor die inhoud van die voorgestelde eed kan die NHKA haar nie uitspreek voordat die 69ste Algemene Kerkvergadering 'n uitspraak gemaak het oor 'n eie standpunt insake die verlede van die Republiek van Suid-Afrika se inwoners en derhalwe lidmate van die NHKA nie.

Dit is egter noodsaaklik dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering reeds op hierdie stadium oorweeg om 'n uitspraak te maak oor die beginsel van 'n eed by skole.

7.2.8.3 Haalbaarheid van die voorgestelde eed

Enige poging om by ons kinders 'n lojaliteit te kweek teenoor ons land, sy konstitusie, sy simbole en sy mense moet verwelkom en aanbeveel word aangesien dit die basis is van goeie en eerbare burgerskap. Die volgende aspekte moet egter verreken word:

- * Dit is nie die eerste keer dat die gedagte van 'n skole eed geopper word nie. Vorige gedagtes is nie deurgevoer nie. Die huidige gedagte kan egter deurgevoer word, of dit kan in die vergetelheid verdwyn en later opgevolg word met 'n volgende gedagte. Die wese van 'n aankondiging in die Staatskoerant laat egter die deur oop dat die aangeleentheid wel op 'n stadium geïmplementeer kan word en kan daar geredeneer word dat geleentheid vir kommentaar en/of konsultasie gebied was.
- * Daar is nie eenstemmigheid onder die bevolking (en ook onder lidmate van die NHKA) of die gedagte ondersteun of alternatiewelik teengestaan moet word nie.
- * Die Staatskoerant van 22 Februarie 2008 wil die voorgestelde eed aflei van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika. Die

Konstitusie is egter nie primêr 'n standpunt van of oor waardes nie, maar 'n wetlike instrument wat gerig is op die skep van wetgewing – wette wat afgelei word van sekere waardes.

- * Die eed wat gelê word het geen wetlike bindingskrag op enige leerder nie. Dit is hoogstens 'n sielkundige set. Die Konstitusie is juis geskep ten einde individue teen 'n moontlik diktatoriale staat te beskerm, en sal die regte van die individu en daarmee gepaardgaande die publiek, altyd sterker staan as die regte van die Staat.
- * Die voorgestelde eed is gepubliseer slegs in een taal, terwyl daar 'n verskeidenheid van amptelike tale in Suid-Afrika bestaan en daar na gestrewe word om leerders van Graad R tot 6 – elk in hulle eie moedertaal te onderrig.
- * Die voorgestelde eed is gerig op alle ouderdomsgroepe, vanaf die ses- tot sewejariges tot 18-jariges en selfs ouer. Dit is onwaarskynlik, indien nie onmoontlik, vir hierdie verskeidenheid ontwikkelingsvlakke en verwysingsraamwerke van leerders om die inhoud en veral die implikasies van die eed behoorlik te verstaan nie. Selfs die enkele leerder wat die eed en sy implikasies verstaan, is nog minderjarig, en hulle handelingsbevoegdheid is onderhewig aan die instemming en toestemming van hulle ouers.
- * Binne die NHKA realiseer aangeleenthede wat in wêreldse terme met 'n eed vergelyk kan word soos geloofsbelydenis en gebruik van sakramente nie voordat 'n lidmaat 15 tot 16 jaar oud is nie – en selfs dan geskied dit onder opsig van ouderlinge en deeglike kategeese.
- * Enige kind vanaf sewe tot ongeveer 13 jaar is vermoedelik toerekeningsvatbaar, wat beteken dat elke geval op sy eie meriete van volwassenheid van die kind gemeet sal word.
- * Selfs oor die moontlikheid dat kinders toegelaat word om Nagmaal te gebruik, het die NHKA haar nog nie uitgespreek nie en is die saak onderhewig aan verdere studie.
- * Die voorgestelde eed het 'n (totaal onnodige) verwysing na die verlede, terwyl dit behoort te fokus op die hede en 'n voorneme vir die toekoms.
- * Die Staatskoerant verwys na 'n "pledge" wat in Afrikaans interpreteer kan word as 'n "eed" of 'n "belofte" of 'n "verbintenisse". In Afrikaans kan die "pledge" dus op drie verskillende weë interpreteer word. Dieselfde geld vir verskillende interpretasies deur middel van die ander amptelike landstale.

- * Artikel 15 van die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika bepaal uitdruklik dat elke individu, wat leerders insluit, 'n eie reg het: "*Elkeen het die reg op vryheid van gewete, godsdiens, denke, oortuiging en mening*". Dit sal fundamenteel verkeerd wees om leerders te verplig om 'n eed af te lê indien hulle dit nie werklik bedoel nie of selfs nie daarmee saamstem nie.
- * Selfs indien die voorgestelde eed net ten doel stel om voornemens en/of beloftes by leerders af te dwing en op te eis, sal dit onbillik wees, veral in die lig van die feit dat die minister en selfs hoofuitvoerende amptenare van die Onderwys Departement in die verlede ondernemings/beloftes gemaak het wat, om welke rede ook al, nie gestand gedoen is nie.
- * Ten aansien van die geldigheid van die aflê van die eed, staan dit elke persoon vry om stil te bly of om die eed af te lê. Dit kan vergelyk word met Godsdiensvryheid.
- * Die aflê van 'n eed om doelstellings van 'n skool na te streef is onvanpas en onnodig. Meeste skole beskik oor 'n eiesoortige erekode en/of skoollied wat fokus op die spesifieke skool, skool-etos en doelstelling.

7.2.8.4 **Gevolgtrekking**

Die gees van die 68ste Algemene Kerkvergadering, wat ook nagestreef word deur die Kommissie van die 68ste Algemene Kerkvergadering, is dat die NHKA ruimte bied vir verskillende stemme – ruimte vir verskillende menings. Daarom sal dit jammer wees indien die voorgestelde eed geïmplementeer word aangesien dit verdeeldheid onder leerders, ouers, en derhalwe onder lidmate van die NHKA tot gevolg sal hê.

Om redes soos reeds vermeld in hierdie dokument, is dit nie raadsaam om van enige leerder te verwag om 'n eed af te lê nie. Ouers kan dus hoogstens gewaarsku word om waaksaam te wees teen die moontlike implementering van 'n eed.

Ouers word egter aangemoedig om in te skakel by die strukture van die leerders se spesifieke skool, betrokke te wees op ouerkomitees en/of beheerliggame, en om mee te werk tot die daarstelling en/of moontlike aanpassings van die skool se erekode en/of skoollied, ten einde so-doende 'n klimaat te skep vir hulle kind(ers) om volwaardig te ontwikkel en te ontplooi in eerbare, bruikbare, gelowige en gehoorsame landsburgers.

NS. Erkenning word hiermee verleen aan die volgende bronne:

- * Staatskoerant van 22 Februarie 2008.

- * Nuusbriewe van FEDSAS (Federasie van Beheerliggame van Suid-Afrikaanse Skole).
- * Nuusbriewe van die Suid-Afrikaanse Onderwysers Unie (SAOU).
- * Notule van die 68ste Algemene Kerkvergadering.
- * Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika.
- * Notules van die Beheerliggaam: Transvalia Skool vir leerders met epileptici en leerprobleme.
- * Opinies ten opsigte van Personereg.

7.2.9 VERSLAG VAN DIE WERKSPAN VIR JEUGWERK

7.2.9.1 Verslag van werksaamhede vir die termyn 2008 tot 2010

(i) ***Funksionering***

(a) Samestelling van die werkspan

Die Werkspan vir Jeugbediening het gedurende die afgelope verslagtermyn bestaan uit die sameroeper, ds JM van Staden (Gaborone) en die dagbestuur van die Raad vir Gesinsorg naamlik dr JA Beukes, di PJ van der Merwe en EG Fourie.

(b) Opdragte van die 68ste Algemene Kerkvergadering in 2007

Die vergadering het besluit dat 'n onafhanklike Jeugraad in die Kerk in die lewe geroep word.

(c) Opdragte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- * Die Kommissie het opdrag gegee dat 'n ondersoek onderneem word na redes vir die verlies van jong lidmate van die Kerk.
- * Opdrag is ook gegee dat die Jeugwerkspan onder leiding van SENTIK die behoefte ondersoek aan 'n Bybelse dagboek vir jongmense.

(d) Doelwitte van die Werkspan vir Jeugbediening vir die verslagtermyn

(aa) Die organisering van 'n jeugberaad in samewerking met die dagbestuur van die Raad vir Gesinsorg met die volgende doelwitte:

- * Deeglike kennisname van huidige wêreldtendense met betrekking tot jeugbediening en die effek daarvan op die Suid-Afrikaanse konteks.
- * Kennisname van die breë aanwysers uit jongste navorsing op die gebied van Christelike jeugbediening.

- * Behandeling van die resultate van 'n kleiner empiriese studie onderneem deur ds JM van Staden van Gaborone binne verteenwoordigende gemeentes van die NHKA.
- * Die formulering van 'n sinodale ekklesiologies-gefundeerde beleid vir die praktyk van jeugbediening vir gemeentes van die Kerk.
- * Die ontwikkeling van 'n nuwe strategie vir die pad vorentoe, met kort- en langtermyn doelwitte.
- * Behandeling van hierdie strategie met die onderskeie meerdere vergaderings van die NHKA met die oog op besluitneming.
- * Die implementering, evaluering en ontwikkeling van 'n sinodale ekklesiologies-gefundeerde teorie vir die praktyk van jeugbediening vir gemeentes van die Kerk.

(ii) **Werksaamhede**

(a) Onafhanklike Jeugraad

In die lig van die geïntegreerde benadering tot jeugbediening as 'n gedifferensieerd-toegespitste gemeentebediening, het die Werkspan vir Jeugbediening (Jeugraad) nie as 'n onafhanklike raad van die Kerk gefunksioneer nie, maar eerder as 'n subkomitee van die Raad vir Gesinsorg. Die benaming van hierdie subkomitee is in oorleg met die Raad vir Gesinsorg bepaal as die Werkspan vir Jeugbediening.

Die subkomitee het binne die beskikbare tyd gepoog om aan al die opdragte en eie doelwitte vir die verslagtermyn aandag te gee.

(b) Bybelse Dagboek vir Jongmense

Hierdie projek het begin by 'n byeenkoms tussen lede van SENTIK en predikante met vorming en ondervinding ten opsigte van kommunikasie met jongmense.

Die uitkoms van hierdie byeenkoms en die finale opdrag van SENTIK was om die moontlikhede te ondersoek na elektroniese media eerder as 'n gedrukte dagboek. Die resultaat was 'n voorstel van ds DJ du Toit om die internet te gebruik om 'n virtuele kontakpunt te vestig. Die vorm van hierdie kontakpunt is 'n sogenaamde *blog spot* wat gebaseer is op 'n beskikbare pro forma struktuur wat dan pasgemaak gevul kan word met inhoud van 'n redakteur of redaksie. 'n Konsep van 'n *blog spot* vir jongmense is deur ds Du Toit ontwikkel en aan SENTIK en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedemonstreer. Die werkswyse, terme en voorwaardes, en gebruiksmoontlikhede is deeglik uiteengesit. In November 2009 is goedkeuring verleen deur die Kom-

missie van die Algemene Kerkvergadering sowel as SENTIK om hierdie virtuele ruimte amptelik te implementeer met die naam *Lekkerkerker*. Die internet adres van hierdie tuiste is www.lekkerkerker.blogspot.com. Die amptelike afskop het in Februarie 2010 plaasgevind en ds Du Toit en 'n span predikante neem om die beurt as redakteurs waar. Die beleid waarvolgens die ruimte ingerig word is soos volg:

- Doel:** Om 'n virtuele, kerklike geloofsgemeenskap te skep. Vanuit, maar nie beperkend tot, die Hervormde Kerk nie.
- Inhoud:** 'n Kerklike, geloofsgesprek gerig op die leefwêreld van jongmense.
- Deelnemers:** Mense wat jonk van gees is en deur middel van tegnologie geloofsgesprekke wil voer en verhoudings wil bou.
- Naam:** Ons wil graag die woorde "kerk" en "lekker" met mekaar assosieer. Dit is ook die naam van 'n Hollandse teoloog. Die woord bevat twee of meer eksplosiewe wat volgens marknavorsing aanhelp om 'n "brand" te vestig – soos die naam "coca-cola".
- Kerklike netwerk:** Ons wil dat jongmense vanuit hulle eie leefwêreld met mekaar kommunikeer, na kerklike en geloofs-aangeleenthede sal verwys, en verhoudings met mekaar sal opbou.
- Dinamies:** Die *blog* moet minstens daaglik opgedateer word.
- Beheer:** 'n *Blogger* (redakteur) sal die inhoud en strekking van die *blog* bepaal. Niks sal gepubliseer word voordat die *blogger* dit nie gekeur het nie.

(c) Onderzoek na die verlies van jong lidmate van die NHKA

Die Werkspan vir Jeugbediening het, in plaas daarvan om 'n tydsame en duur landswye empiriese studie te onderneem, die resultate van 'n kleiner empiriese studie (onderneem deur ds JM van Staden van Gaborone) behandel. Die resultate van hierdie studie asook die uitkomst van die Meestersverhandeling van ds Van Staden, het aangedui dat 'n deel van die probleem van oneffektiewe jeugbediening (en daarmee saam die verlies van jong lidmate) voortspruit uit die gebrek aan 'n eenvormige (sinodale) ekklesiologiese gefundeerde verstaan van of beleid vir jeugbediening in gemeentes van die NHKA. Die beraad oor jeugbe-

diening van September 2009 het hierdie resultate as vertrekpunt gebruik in die bepaling van 'n moontlike strategie.

(d) Beraad oor jeugbediening in die NHKA – September 2009

Die deelnemers aan die beraad het bestaan uit die sameroeper van die Werkspan vir Jeugbediening (ds JM van Staden) en die dagbestuur van die Raad vir Gesinsorg (dr JA Beukes, di PJ van der Merwe en EG Fourie).

Die inhoud van die beraad is saamgestel uit die resultate van die studiewerk van ds Van Staden en was soos volg:

(aa) *Die huidige situasie met jeugbediening in die NHKA*

- * Die afname in lidmaatgetalle is 'n tendens wat groter is as die geëenes van die NHKA.
- * Wêreldwyd word die werklikheid groter van 'n generasie *post-kerk* jongmense. Die redes daarvoor is onder andere 'n groot verandering in
 - ** die verstaan van gesag
 - ** die prosesse en metodes van leer
 - ** media en vorme van kommunikasie
 - ** groepsdinamiek
 - ** gesinsdinamiek
 - ** waarde van dissipline
 - ** die waardering van die aanspraak van die kerk as instituut en die ampte, ensovoorts.
- * Dit lyk of daar tans 'n histories-oorgeërfde ekklesiologiese verwarring in die NHKA met betrekking tot jeugbediening bestaan wat sentreer rondom die volgende vrae:
 - ** *Wie is die jeug?*
 - ** *Wat is die plek wat die jeug inneem in die totale bediening van die gemeente?*
 - ** *Wat is die implikasie van die bogenoemde plek vir die totale bediening van die gemeente?*
 - ** *Wat is jeugwerk, kategeese, sondagsskool, jeugbediening, gesinsbediening, jeugwerkers, mentors, fasiliteerders en wat het al hierdie benaminge met mekaar te doen?*
 - ** *Wat is die rol van die tradisionele praktyk van belydenis van geloof in jeugbediening?*
 - ** *Wat is die doelwitte van gemeentelike jeugbediening?*
 - ** *In watter mate is die funksionering van die sinodale rade effektief ten opsigte van die praktyk van gemeentes?*

- * 'n Gebrek aan 'n eenvormige ekklesiologies gefundeerde verstaan van of beleid vir jeugbediening in gemeentes van die NHKA het 'n negatiewe invloed op die praktyk van gemeentelike jeugbediening.
- * Die Raad vir Gesinsorg se werklading en opdrag bestaan tans uit dit wat vyf rade in die verlede hanteer het. Hierdie werklading maak proaktiewe optrede feitlik onmoontlik.
- * Wat die Praktyk van jeugbediening in gemeentes van die Kerk betref, die volgende:
 - ** Jeugbediening is by meeste gemeentepredikante 'n laaste prioriteit met betrekking tot selfstudie, leierskap, belangstelling en integrasie binne die gemeente.
 - ** Wyd uiteenlopende *verstande* van terme en begrippe aangaande jeugbediening bestaan in verskillende gemeentes van die NHKA.
 - ** Die huidige praktyk blyk dat daar 'n baie sterk oorwig bestaan na *formele kategeese* as verpligtend en *jeugwerk* as bykomstig (opsioneel).
 - ** Die onderskeid tussen *jeugwerk* en *kategeese* word byna deurgaans sterk gehandhaaf.
 - ** Die gedagte van 'n jong dominee of jong lidmate wat 'n jeugbediening moet vestig en bedryf as aanvoegsel by die gemeente se gevestigde struktuur, is baie algemeen.
 - ** In baie gevalle is kategeese die somtotaal van die jeugbediening van 'n gemeente.
 - ** Bitter min integrasie sigbaar tussen die jeugbediening en die bediening van die res van die gemeente.
 - ** Daar bestaan in die verskillende gemeentes van die NHKA wyd uiteenlopende praktyke wat bloot gekopieer word van ander kerke en groepe sonder 'n ekklesiologiese maatstaf of begroning omdat dit "werk". Die effek hiervan is dikwels:
 - *** Totale isolasie van kinders van volwassenes in die geloofshandeling van die gemeente.
 - *** Jeugbedieningsmateriaal en metodes wat ekklesiologies en selfs teologies vreemd is aan die Kerk.
 - *** Kleuterkerke of kinderkerke wat uiteindelik die *besighou* en *oppas* van kinders geword het.
 - ** By sommige gemeentes bestaan jeugbediening uit 'n "militaristiese" benadering waar kinders en jongmense as gevolg van vrees "dat ek nie aangeneem word nie" deur 'n kategeese "worsmasjien" beweeg om die kerklike "kwalifikasie" te kry.
 - ** Daar is tans weens 'n gebrek aan mannekrag, byna geen inligting, publikasies, kursusse of sinodale leiding gebaseer op

die NHKA se verstaan en inrigting van jeugbediening vir gemeentes beskikbaar nie.

(bb) *Uitkomst van die beraad*

Die beraad se fokus was om ekklesiologiese prinsipieel na te dink oor jeugbediening en 'n teorie of beleid te formuleer waaruit die praktyk van jeugbediening vir gemeentes herbedink kan word. Die volgende is by die beraad bepaal:

Visie vir jeugbediening in die NHKA

Om die jeug te begelei om gelowige verantwoordelike lidmate van die Kerk te wees.

Wie is die jeug

Die jeug is alle jongmense wat vanaf geboorte begeleiding nodig het in 'n verantwoordelike geloofslewe.

Wat en hoe

Jeugbediening is die verwerkliging van die totale heilsplan van God vanuit sy Woord deur mense met mense en dit geskied

- * deur alle vorme van bediening
- * op 'n gedifferensieerd-toegespitste wyse
- * aan, met en deur die jeug as integrale deel van die gemeente
- * deur die gemeentejeug na die wêreld (met erkenning aan M Nel: 1998).

Vertrekpunte vir Jeugbediening in die praktyk

- * Die gesin is die kleinste verskyningsvorm van die gemeente.
- * Die kind, as lid van enige vorm van 'n gesin, is volwaardig deel van 'n gemeente.
- * Die gemeente aanvaar 'n kind as volwaardige lid.
- * Die gemeente doen moeite om die kind te integreer by alle bedieninge.
- * Kinders word normaalweg nie van volwassenes geïsoleer tydens die erediens nie.
- * Hou rekening met die begripsvermoë van die jeug (mediaan = 12 jaar) in inkleding van die totale erediens (prediking ingesluit).
- * Aparte kindereredienste kan van tyd tot tyd gehou word deur persone wat daarvoor toegerus is.
- * Aflegging van "Belydenis van geloof" is nie 'n eindpunt nie, maar is deel van 'n voortgaande proses.

- * Dit is die Kerk se verantwoordelikheid om te sorg dat die jeug deurlopend by volgende gemeentes inskakel.
- * Die ouers/verantwoordelike persone bly primêr verantwoordelik vir jeugbediening.

(e) Jeugbediening in die NHKA – die pad vorentoe

(aa) *Die Werkspan vir Jeugbediening het die volgende doelwitte gestel vir die pad vorentoe:*

- * Die afronding van 'n eenvormige ekklesiologies-gefundeerde teorie vir die praktyk van jeugbediening binne gemeentes van die NHKA.
- * Die uitbreiding van die werkspan deur verdere formele vorming moontlik te maak vir predikante en lidmate wat graag by die span betrokke wil wees.
- * Die implementering van hierdie teorie vir die praktyk in gemeentes by wyse van die volgende:
 - ** Kommunikasie aan gemeentes deur alle beskikbare vorme van media.
 - ** Die optimalisering van 'n veelkantige webwerf – www.jeugpunt.co.za waar hulp, materiaal, gespreksareas, resente navorsing en 'n wye verskeidenheid van inligting met betrekking tot geïntegreerde jeugbediening vir gemeentes beskikbaar is.
 - ** Konsultasie – waar tydelike spesialis betrokkenheid en insae aan gemeentes gebied kan word.
 - ** Ontwikkeling en organisering van kursusse en programme waarby gemeentes kan inskakel in rings- en gemeenteverband.
 - ** Ondersteuning aan gemeentes met unieke omstandighede en behoeftes ten opsigte van jeugbediening.
- * Proaktiewe leiding aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en gemeentes van die Kerk ten opsigte van navorsing en die praktyk van jeugbediening.
- * 'n Deeglike studie oor die teologiese plek en betekenis van die huidige praktyk van "Belydenis van Geloof" in die praktyk van jeugbediening binne die NHKA.

Die Werkspan vir Jeugbediening wil die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sowel as die vergadering bedank vir die geleentheid om saam in diens te wees.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die verslag, in die beson-

der die inligtingstuk oor die keuse van 'n skool en die aflegging van 'n eed by skole.

2. Die vergadering betuig sy dank teenoor alle predikante, onderwysers, die kategeeseboekekommissie, die eindredaksie en SENTIK vir alle insette gelewer vir die projek.
3. Dank word betuig aan die Administrateur vir sy besondere bemoeienis met die kategeseprojek en vir die reëlings om die projek te finansier.
4. Dank word betuig teenoor gemeentes, kategete en ringe wat spesiaal moeite gedoen het om die nuwe kategesestof beskikbaar te stel en in gebruik te neem.
5. Die vergadering onderskryf die visie vir jeugwerk in die NHKA en bekragtig die doelwitte wat die Werkspan vir Jeugwerk gestel het.
6. Die volgende voorstel word aanvaar:

Die moontlikheid word versoek om 'n "Diensjaar vir Christus"-model vir die jeug te ontwikkel.
7. Die volgende voorstel word aanvaar:

Die AKV versoek die Algemene Kommissie om saam met SENTIK en die Raad vir Gesinsorg daadwerklik moontlikhede te ondersoek waarop broodnodige geestelike literatuur spoedig en voortdurend in die Kerk gepubliseer kan word.

BESKRYWINGSPUNT 60: RING VAN LYDENBURG

GEBRUIK VAN MODKATS KATEGESE MATERIAAL

Die vergadering besluit om ook Modkats as primêre kategesemateriaal in die Kerk te gebruik.

Motivering

- * Al hoe meer gemeentes in die kerk gebruik Modkats en getuig van die suksesse van die program.
- * Modkats maak gebruik van DVD-grepe en is gerig op kinders van vandag. Die program word ook jaarliks opgegradeer.

- * Die Kerk kan waar daar volgens die Kerk leemtes is, dalk modules by ontwikkel.

BESLUIT

1. Die volgende voorstel word aanvaar:

Die vergadering besluit om Modkats ook as kategesemateriaal in die Kerk te gebruik. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om met Modkats in gesprek te tree oor samewerking ten opsigte van kategesemateriaal.

7.3 HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.3.1 VERSLAG VAN DIE KOMITEE VIR HUWELIKS- EN ANDER SINVOLLE VERHOUDINGSMOONTLIKHEDE

Die *Komitee vir Huweliks- en ander Verhoudingsmoontlikhede* is saamgestel in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en het deeglik kennis geneem van sy opdrag. Die vermoede bestaan dat die huidige tradisionele huwelik in 'n krisis verkeer, en die Komitee het opdrag ontvang om te besin oor die huidige verstaan van die huwelik en die eise wat die moderne samelewing aan die huwelik en aan die Kerk stel. Die komitee het ruim tyd spandeer om vas te stel wat die brandpunte is wat hierdie krisis ten opsigte van die huwelik aanwakker en wat die pertinente sake sal moet wees waaraan die Kerk in sy besinning aandag aan sal moet skenk.

Die huidige krisis rondom die huwelik moet nie net as negatief gesien word nie. Dit dwing juis die Kerk om weer te besin oor hierdie belangrike saak wat die totale menswees raak. Die Kerk kan nie ligtelik met die saak van die huwelik omgaan nie en moet altyd weer in sy besinning vra na die rol van die Kerk in die huwelik en die rol van die huwelik in die Kerk. Daar sal waarskynlik nie 'n volledige "teologie oor die huwelik" opgestel kan word nie. Veranderende tendense in die beskouing van die huwelik, die eise wat die samelewing stel en die verwagtinge van mense binne 'n kulturele opset, vra altyd weer besinning. Die Kerk sal nooit 'n volledige antwoord kan bied of 'n volkome oplossing kan verskaf tot bevrediging van almal nie. Die Kerk kan ook nie baie oppervlakkig met hierdie saak omgaan nie. Die Kerk sal hom altyd moet besig hou met deeglike besinning, ernstige studie en fyn sifting om juis die sake waaroor dit werklik gaan na vore te bring en as fokuspunte van diepsinnige studie en besinning te respekteer. Die opdrag aan hierdie komitee kan nie in een termyn afgehandel word nie. Die komitee is ook van mening dat daar nooit 'n punt geplaas kan word asof dit 'n afgehandelde saak is nie. Dit sou ook nie raadsaam wees om hierdie op-

drag met 'n paar beskrywingspunte af te handel nie. Die komitee kan hoogstens die tafel dek waarmee rigting aan die Kerk gegee word in sy besinning en verstaan van die huwelik en sy gesprek as Kerk met die staat en die samelewing en so ook met elke party wat deel het aan die besinning oor die huwelik.

Uiteraard moet daar vanuit baie dimensies en perspektiewe na die problematiek van die huwelik gekyk word. 'n Multidimensionele benadering is positief vir die debat wat in die Kerk mag volg en daar moet altyd gewaak word teen 'n eensydige benadering. Sou dit in die debat by voorbaat gaan om die relativisering van die huwelik, het ons in ons opdrag en verantwoordelikheid reeds gefaai.

7.3.1.1 **Identifisering van die krisis**

Die komitee het die volgende sake as prioriteite geïdentifiseer vir studie en gespreksvoering en probeer aantoon dat dit die grootste oorsake is vir die krisis waarin die tradisionele huwelik homself al bykans die laaste 40 jaar bevind:

(i) **Egskeidings**

Die skokkende en stygende egskeidingsyfers en die gepaardgaande hertrou, tot 'n tweede en derde keer, vra ernstige studie en besinning deur die Kerk. Die oorsaaklike moet nagevors word en tendense moet uitgelig word. Die Kerk kan nie maar ligtelik hierdie skokkende syfers by hom laat verbygaan nie. In die verlede het die Kerk nie gehuiwer om baie drasties en ernstig op te tree nie. Die Kerk het geen steen onaangeraak gelaat om enige vorm van miskenning van die huwelik of enige ander saak wat kan aanleiding gee tot 'n moontlike egskeiding onmiddellik aan te spreek nie. Die Kerk sal hom self moet afvra of die tradisionele standpunt, naamlik dat die huwelik 'n lewenslange verbintenis tussen mense is, nog geldig is, gesien teen die feit dat daar bykans 30 000 egskeidings 'n jaar plaasvind.

(ii) **Saamwoon**

Die saamwoon van lidmate het drastiese afmetings begin aanneem in die Kerk en dit lyk asof die Kerk sy stem in dié verband verloor het. Baie woon saam in voorbereiding tot 'n moontlike huwelik en ander verkies eerder om as alternatief saam te woon eerder as om te trou. Dit bring weer die tradisionele huwelik in die kollig, omdat daar gevra moet word of die tradisionele huwelik nog die enigste wyse is waarop mense hulleself aan mekaar kan verbind.

(iii) **Voorhuwelikse- en buitehuwelikse seks**

Die Kerk is reeds vir baie jare daarvan bewus dat dit 'n aanvaarbare le-

wenspatroon onder ongetroude mense geword het. Die gevolg hiervan is buite-egtelike swangerskappe en geboortes. Die Kerk word dus weer gekonfronteer met die vraag of seks in die huwelik steeds die al-leen aanvaarbare norm is.

(iv) ***Huwelik tussen mense van dieselfde geslag***

Tydens die laaste Algemene Kerkvergadering het hierdie saak gedien vir debatvoering en uiteindelijke besluitneming. Die Kerk kan nie sy kop wegdraai en maak asof hy die aandrang van mense met dieselfde geslag wat met mekaar wil trou, nie hoor nie. Die Grondwet het reeds hierdie vorm van verhoudings gelegitimeer. Wat gaan die Kerk se pad vorentoe wees?

(v) ***Veranderende wetgewing deur die staat***

Die Kerk het die laaste tyd deeglik bewus geword van die veranderde wetgewing wat deur die staat voorgestel is en binnekort afgekondig gaan word. Met die nuwe voorgestelde wetgewing gaan dit vir die staat eerder oor verskillende verbintenisse wat aangegaan kan word deur verskillende partye. Elkeen van hierdie verbintenisse het ten doel om op 'n sekere manier die bates en laste van die partye op 'n sekere manier te reël en te beskerm. Saamwoon word ook as een van hierdie verbintenisse erken, wat dus eintlik deur die staat gesien word as 'n vorm van huweliksluting. Hierdie veranderende wetgewing vra ook vir die Kerk besinning en debatvoering en bring vir die Kerk sekere krisisse na vore in die verstaan van die tradisionele huwelik. Die veranderende wetgewing kom weer later ter sprake in hierdie voorlegging.

(vi) ***Seksualiteit word positief waardeur***

In die verlede is die onderwerp van seksualiteit diskreet gehanteer. Vandag word ons land vervuil met pornografie en prostitusie, en dit selfs op die bekendste televisiekanale. Erotiek en seksuele verhoudings word soms op 'n beskaafde manier bespreek en met die nodige erkenning gehanteer, terwyl vergrype in optrede, visuele uitbuiting en verbale banaliteit ook voorkom. Die vraag ontstaan dus of die Kerk nog iets te sê het oor seksualiteit en die huwelik. Het die Kerk enige reg om beheer uit te oefen oor al hierdie aspekte en moet die Kerk probeer om weer verlore veld te herwin? Watter benadering moet die Kerk volg ten opsigte van die huwelik en seksualiteit?

Die krisis lê ook daarin dat dit lyk asof die Kerk min inspraak het in die wyse waarop mense oor bogenoemde dinge dink en dit hanteer. Paartjies bly gewoonweg saam sonder om hulle aan die kerklike oproepe te steur. Mense skei na willekeur. Die Kerk tree nie meer drasties op nie. Paartjies waar die vrou buite die huwelik swanger raak gaan eenvoudig hulle gang.

Die komitee het kennis geneem van die problematiek rondom die tradisionele huwelik soos uiteengesit in bogenoemde punte. Oplossings moet telkens gesoek word soos die problematiek verander. Maar dit beteken nie dat die wese van die huwelik telkens moet verander word om die probleme en krisis aan te spreek nie. Dit bly steeds die taak van die Kerk om die wesenlike sake van die huwelik te formuleer. Vanuit die wesenskenmerke van die huwelik en die sake rakende die huwelik waarmee die Kerk dit eens het in sy teologiese besinning, moet die probleme rondom die huwelik benader word. Om aan hierdie belangrike sake aandag te gee, is die volgende prioriteite of fokuspunte geformuleer:

- * 'n Deeglike en verantwoordelike Bybelse, teologiese en akademiese besinning oor die huwelik en die krisis waarin die tradisionele huwelik verkeer, is noodsaaklik met 'n sterk Bybelsgefundeerde verwysingsraamwerk.
- * Verantwoordelike besinning oor die probleme wat na aanleiding van deeglike analyses homself voordoen.
- * 'n Ontleding van die voorgestelde veranderende wetgewing ten opsigte van die huwelik is noodsaaklik, sodat die Kerk verantwoordelik kan reageer en besluite kan neem.
- * 'n Sinvolle studie oor 'n eie kerklike huwelik, al dan nie, moet in plek wees vir kennisname en besluitneming tydens die volgende Kerkvergadering.
- * Met toewyding die opdrag uit te voer sodat daar leiding aan die Kerk gegee kan word om ten opsigte van die huwelik te getuig, te begelei en te versorg.

Met groot dank en waardering aan al hierdie medewerkers, kan gerapporteer word dat hierdie studiewerk vir die doeleindes van die opdrag, gedoen is. Die komitee het kennis geneem van al die resultate van die studiewerk en dit verwerk vir voorlegging aan die komende Algemene Kerkvergadering. Die volgende studieresultate is ontvang en verwerk:

- * Bybelse perspektiewe oor die huwelik – Dr DJC van Wyk (jr)
- * Die verstaan van seksualiteit vanuit 'n Bybelse perspektief – Prof Y Dreyer
- * 'n Dogmatiese verstaan van die huwelik – Prof J Buitendag
- * 'n Dogmatiese verstaan van die huwelik – Dr J Otto
- * Die huwelik in die eerste-eeuse Mediterreense Wêreld – Prof E van Eck
- * 'n Eie kerklike huwelik naas die burgerlike huwelik – Ds JR Kramer
- * 'n Verstaan van die veranderlike wetgewing – Adv FH Geyser
- * Gedagte-ontginning oor die huwelik en aanverwante sake – Dr TM Kluyts

7.3.1.2 'n Teologie van die huwelik

Die krisis waarin die huwelik verkeer dwing die Kerk tot studie en debat. Hierdie studie sal altyd vra na die Bybelse riglyne en standpunte. 'n Noukeurige omgaan met die Bybeltekste laat die Bybelleser verstaan dat daar oor eeue 'n "teologie van die huwelik" ontwikkel het waarmee die Kerk vandag werk. Die vertrekpunt sal altyd die Bybelteks wees en nie die probleem nie. Dit sou dan ook verhoed dat die wese van die huwelik nie verander word om die probleem aan te spreek nie, maar dat die probleem vanuit 'n bepaalde Skrifbeskouing benader en so han-teer sal word. Dit gaan om die wisselwerking tussen teks en konteks om telkens nuwe vrae vars te beantwoord.

Daar was verskillende sienings van die huwelik in die Ou- en Nuwe-Testamentiese tye. So het daar oor tye ook verskillende teologiese tradisies ontwikkel en verskillende teologieë van die huwelik. Baie kulturele tendense en patrone het ook sterk invloed uitgeoefen op die ontwikkeling en verstaan van die huwelik, sowel vanuit die Bybelse as na-Bybelse tyd. Die wesenlike sake van die huwelik moet vanuit al die Bybelse perspektiewe, kulturele invloede en gevestigde tradisies geformuleer word. Dit sal aanleiding gee tot 'n bepaalde benadering van waaruit die probleme en krisisse aangespreek kan word. Dit sal ook onmiddellik aandui dat die huwelik in sekere opsigte anders kan lyk, maar dit neem nie weg dat die huwelik altyd daar sal wees en dat sekere kern-aspekte altyd dieselfde sal bly nie. 'n Deeglike ondersoek moet derhalwe telkens kern en periferie van mekaar onderskei. Die Kerk mag nooit meedoen aan die relativisering van die Skrif en Skrifuitsprake en die indruk skep dat die huwelik 'n uitgediende wêreldse verbintenis is wat geen geloofsaspekte impliseer nie. Relativisering van die Skrif ondergrawe die Kerk se eie debat. Die Kerk moet altyd konsensus hê oor hoe die Skrif verstaan word en dan daarvolgens werk. Die Kerk word altyd weer uitgenooi om homself besig te hou met 'n deeglike "teologie van die huwelik".

7.3.1.3 Bybelse perspektiewe op die huwelik

Die (Bybels-Reformatoriese) Kerk het die Bybelse gegewens oor die huwelik oor baie eeue baie spesifiek geïnterpreteer: Die huwelik is 'n "instelling" en 'n "gawe" van God (vergelyk Ordereël 7, Formulier(e) vir bevestiging van die huwelik). Hierdie "belydenis" oor die huwelik kom nie eksplisiet so in die Bybel voor nie. Die kulturele instelling van die huwelik in verskillende sosiale verbande en ingebedhede gaan, kronologies gesproke, waarskynlik die Bybelse tekste se konsep van die huwelik vooraf. Genesis 2:18-25 laat egter min twyfel daaroor dat God man en vrou op mekaar afgestem geskape het. Jesus se woorde in Markus 10:2-12 (kyk ook Matteus 19:3-12; Lukas 16:18) laat geen twyfel oor die erns waarmee Hy die huwelik en die rol wat God in die huwelik speel, bejeën nie. Ook Paulus se gedagtegang in 1 Korintiërs 6:9,

12-7:40 loop in dieselfde rigting, beide in die afwysing van seksuele losbandigheid en die plig om die huwelik in stand te hou.

Vir 'n kerk in die Bybels-Reformatoriese tradisie wat wil erns maak met die Bybel as primêre norm, kan dit nie anders as om die siening te huldig dat die monogame huwelik in die Bybel plek gekry het as die enigste wyse waarop een man en een vrou in 'n lewenslange verbintenis met mekaar saamwoon nie. Die basis van die huwelik lê in die verhouding wat man en vrou met God het, en wat op grond daarvan kennis neem dat God man en vrou vir mekaar geskape het omdat God nie wil hê dat hulle alleen moet wees nie. Sou die verhouding met God iets kon weerspieël van die verhouding tussen huweliksmaats? Sou 'n gesonde verhouding met God 'n gesonde verhouding tussen huweliksmaats weerspieël en omgekeerd?

Uit die huwelik vloei sekere verwagtinge en verantwoordelikhede voort. Die mees primêre gesindheid wat die Bybel in dié verband aan huweliksgenote stel, is die gesindheid wat daar in Christus Jesus was. Hierdie gesindheid behels selfopoffering en selfprysgawe en verloëning van jouself, ten alle koste – ja selfs tot die dood toe. Sonde is daar waar die mens hierdie gesindheid nie het nie. Dit is daar waar die mens in selfsug na selfbehoud strewe en so in die plek van God inskuif waar hy/sy God nie meer nodig het nie. Daar lei nie alleen die verhouding met God skipbreuk nie, maar ook die verhouding met die medemens en meer spesifiek die huweliksmaat. Daar moet waarskynlik in Efesiërs 5:21-32 (kyk ook Kolossense 3:18-19 en 1 Petrus 3:1-7) nie veel meer gelees word as 'n imperatief (verbeeld op baie verskillende maniere) dat die gesindheid wat daar in Christus was (vergelyk Filippense 2:5-11) ook die gesindheid van gelowiges en huweliksgenote teenoor mekaar behoort te wees nie. Dit geld die gewraakte uitlatings van die man wat die hoof van die vrou is, die vrou wat aan die man onderdanig moet wees en aan hom eerbied moet betoon, die mans wat hulle vrouens behoort lief te hê, die vrou wat die swakker geslag is en dies meer.

In 'n wêreld waarin vanuit 'n geloofsperspektief dikwels nie meer erns gemaak word met die huwelik nie, en egskeiding na hartelus die opsie bied om uit 'n "probleemhuwelik" te kom, is dit juis 'n gebrek aan hierdie (Christus-volwasse) gesindheid wat huweliksgenote teenoor mekaar behoort te hê wat ook 'n volgende huwelik sal verwoes. Word hierdie gesindheid nie binne die huwelik reggestel nie, word dit doodgewoon net op die volgende huwelik oorgeplaas.

Sekere Bybeltekste toon die duidelike tekens van die patriargale samelewing waarin die tekste ontstaan het. Dit sou nie sin hê in enige opsig om dit te ontken nie. Die Bybelse wêreld (dit geld die Joodse, Griekse en Romeinse kulture, godsdienstige instellings en regstels) was 'n "wêreld vir die manne". Vroue is in baie opsigte soos diere of ander "dinge", maar nie altyd as "mense" nie, behandel. Vroue het geen reg-

matige plek in die samelewing gehad nie, het in baie gevalle nie regs-persoonlikheid gehad nie en het dikwels ook nie vryheid van denke, spraak of beweging gehad nie. Wat vir vroue van belang was, is deur hulle mans namens hulle gedoen. Dít hét in baie opsigte tot gevolg gehad dat vroue verdinglik is, misbruik is, ontmenslik is, van hulle vrouwees en menswees voor God vervreem is. Dit het in baie opsigte ook in die huwelik voorgekom en kom steeds voor. Dit het ook gebeur en gebeur steeds dat die man Bybeltekste soos dat die man die hoof van die vrou is, en dat die vrou aan die man onderdanig moet wees, misbruik om ter wille van selfhandhawing of magsmisbruik die vrou te onderdruk.

Die Bybel gee egter geen legitimasie daarvoor dat die man in enige opsig die vrou se meerdere sal wees (of omgekeerd) nie. Die eerste skeppingsverhaal (kyk Genesis 1) gaan asof vanselfsprekend van die standpunt uit dat man en vrou gelyke vennote is in die ontvang en uitvoer van die kultuuroopdrag wat hulle van die Here kry (Genesis 1:26 tot 28). Die tweede skeppingsverhaal in Genesis 2 (deur 'n ander skrywer en binne 'n ander konteks) laat die klem effens val op die onderskeid tussen man en vrou. Die man het geen voorrang of meerderheid oor die vrou nie. Die klem lê wel daarop dat die skepping van die mens onvolmaak is terwyl die mens nie 'n maat het nie. Wanneer die vrou as maat deur God aan die man gegee word, is dit sy gelyke, sy helper – helper nie as sy mindere nie, maar as die een wat hom volledig mens maak – en omgekeerd (Genesis 2:18, 20).

Dat egbreuk as sodanig as strydig met die wil van God aangemerkt moet word, spreek reeds uit die vyfde gebod (lees ook Matteus 5:27-32, Matteus 19:1-12). Dit beteken dat egbreuk met sonde te maak het. Waar egbreuk met sonde te doen het, gaan 'n proses van berou en bekering gepaard met die verwerking van die egskeiding. Die Kerk en opsigthoudende vergaderings sal hulle in die begelei van mense wat deur die proses van egbreuk gaan deur dié uitgangspunte moet laat lei.

7.3.1.4 Die huwelik vanuit 'n sistematiese teologiese perspektief

Die sistematiese teologiese perspektief oor die huwelik, wat in 'n studie-stuk aan die Komitee voorgehou is deur prof J Buitendag, laat die klem daarop val dat die tradisionele "dogmatiese" hantering van die huwelik sterk bevraagteken moet word en wys daarop dat nuwe ontwikkelinge in die teologie en ander wetenskappe eenvoudig nie meer kan volstaan by die standaard beskrywing van die huwelik nie. Met hierdie nuwe inslag en verstaan van die huwelik word die volgende tradisionele items ernstig bevraagteken:

- * Die huwelik is skeppingsordening.
- * Die kerklike bevestiging is konstitutief.
- * Die man het prioriteit bo die vrou (patriargaal).

- * Die doel is voortplanting en hulp vir mekaar.
- * Monogamie.
- * Heteroseksueel.
- * Die onophefbaarheid van die huwelik.
- * Die huwelik het voorrang bo alle ander verwantskappe.

Die siening vanuit die sistematiese teologie is dat die huwelik geïntegreer is in 'n sosiale netwerk wat menslike gedrag vorm. Die huwelik word dus in 'n samelewing "gekultiveer" en tot bepaalde vorm van die samelewing geskep. Die huwelik word uit die natuur gehaal en in die kultuur geplaas. Die huwelik het dus direk met die belange van die gemeenskap te maak. Dit het meegebring dat die gemeenskap die kerninhoud van die huwelik begin word het en dat daar dus 'n sterk beweging is van natuur na kultuur na gemeenskap.

Die sistematiese teologie beskou dit as 'n groot uitdaging om die huwelik te verstaan in die beweging van natuur-kultuur-gemeenskap en om die onderskeie aspekte korrek te interpreteer. Kultureel is dit ewe belangrik om vorm en inhoud van mekaar te onderskei en die sistematiese teologie dui aan dat sake soos die patriargale verstaan, selfs die heiligheid en die onophefbaarheid van die huwelik, met gemak as niewesenlike aspekte van die huwelik aangedui word.

Die sistematiese teologie sien vandag oor die algemeen die Christelike huwelik as 'n geloofsdaad van twee heteroseksuele mense met 'n geformuleerde intensie van permanensie en verantwoordelikheid. Die belangrikste is dus dat die huwelik as metafoor gebruik word om die verhouding tussen God en sy mense uit te druk. Soos alle ander metaforiese verwysings is dit diensbaar aan die kerugmatiese kommunikasie ten opsigte van die verhouding met God. Die huwelik is gevolglik die uitvloeisel van die geloofsverhouding met God.

Die komitee twyfel of die Kerk homself sal tuis voel binne hierdie voorgestelde raamwerk en denke van die spesifieke benadering van die sistematiese teologie oor die huwelik. Die Kerk werk in sy fundering en gedagtegang ten opsigte van sekere sake vanuit die Bybelteks en nie vanuit die natuur, kultuur en gemeenskap nie. Die antwoord op die krisis in die huwelik moet nie gesoek word in die kultuur of gemeenskap se verstaan en eise ten opsigte van die huwelik nie, maar in die Bybelse verstaan van en die Bybelse opdrag ten opsigte van die huwelik.

7.3.1.5 **Seksualiteit en die huwelik**

Dit is 'n uitgemaakte saak dat die Kerk homself opnuut sal vergewis van die tendense rondom seksualiteit en die huwelik. Die tradisionele siening van seksualiteit het drasties verander. Sienings oor seksualiteit verskil in kulture en verander oor tyd. Prof Y Dreyer het 'n studiestuk voorberei vir die komitee om hierdie saak vanuit 'n ander perspektief te

belig waarin aangedui word dat seksualiteit, huwelik en godsdiens in eie reg verstaan behoort te word binne die hedendaagse konteks sonder irrelevante historiese bagasie. Met hierdie stuk word gepoog om seksualiteit as 'n aparte entiteit te verstaan, hoewel dit vir die Kerk oor baie jare duidelik is dat seksualiteit en die huwelik aan mekaar verbind is.

In die bestudering van hierdie spesifieke studiestuk van prof Deyer, wil die komitee ook die anderkant van die muntstuk vertoon. Dit is vir die komitee ook duidelik dat die een saak wat bygedra het tot die huidige relativisering van die huwelik, die gemeenskap se verstaan van seksualiteit was wat klakkeloos in die Kerk opgeneem is. Seksualiteit is in wese 'n private saak wat in die openbare domein ingedra is en 'n grootheid opsigself geword het. Die gemeenskap se verstaan van seksualiteit en die moderne siening dat seksualiteit as 'n aparte grootheid verstaan moet word, het sekere gevolge:

- * Kommersialisering van seksualiteit
- * Pornografie
- * Promiskuiteit
- * Vervlakking van seksualiteit tot 'n saak van verbygaande aard
- * Individualiteit waar die mens en sy regte in die middelpunt staan en waar die mens die keuse en die beheer het oor sy eie liggaam.

Dit was vir die komitee duidelik dat die Kerk opnuut vanuit die Bybelse perspektief die problematiek rondom seksualiteit en die huwelik sal moet benader. In die Bybel is daar 'n paar vorme van seksualiteit wat na vore kom, waarvan net een as werklik positief uitgebeeld word. Die volgende vorme kan vermeld word:

- * Verkragting
- * Prostitusie
- * Egbreuk
- * Intimiteit tussen man en vrou – seksualiteit het meer as een dimensie. Dit is instrument tot prokreasie, rekreasie en opdrag.

Dit is dus moontlik, en die komitee is daarmee eens, dat die Bybel seksualiteit, wat elders as in die verbintenis tussen man en vrou plaasvind, negatief beoordeel. Seksualiteit impakteer op die totale menswees van die individu. Seks is die kulminasie van trou teenoor mekaar, nie die beginpunt nie. Die huwelik is met ander woorde die groter entiteit in die gelowige se lewe met seks as die kulminasie van 'n menigte verbintenisse tussen man en vrou. Die huwelik skep 'n erotiese atmosfeer waarbinne daar kondensasies en seksuele "storms" is. Die seksualiteit is nie die atmosfeer nie, dit vind plaas in die atmosfeer, nes 'n storm in die natuur. Dit sou jammer wees as die Kerk ooit daartoe kom om 'n skeiding tussen seksualiteit en die huwelik te wou voorstaan.

Die Kerk kan nie beheer uitoefen oor mense en hulle seksualiteit nie, maar die Kerk het steeds die taak en roeping in sy verstaan van die huwelik en seksualiteit, om te getuig en lidmate van die Kerk te begelei en te versorg in wat die Kerk glo en bely die regte gedragsspatrone en lewenstyl behoort te wees. Die Kerk beoefen 'n bepaalde "teologie van die huwelik" in sy verstaan van die Bybelteks en beoefen so ook 'n "teologie van seksualiteit en die huwelik". Hierdie teologieë kan nie van mekaar geskei word nie. Die Kerk moet baie versigtig wees om nie in sy teologiese besinning die Goddelike openbaring in die Bybel te vervang of te laat vervlak met 'n sosiaal kulturele kapstok waaraan alles opgehang word en waarmee alles verduidelik word nie. Al sou seksualiteit, die huwelik en godsdiens op 'n bepaalde manier aan mekaar verweef wees in die Bybel en in die geskiedenis, wil dit nie sê dat hedendaagse wetenskaplike insigte dit uitmekaar hoef te dwing nie. Die Kerk sal baie versigtig moet wees in sy besinning oor seksualiteit en die huwelik om nie die Kerk se begrip van huwelik te relativeer ter wille van 'n eietydse verstaan van seksualiteit nie. Die Kerk kan nie sommer net aanvaar dat alle sosiale konstrakte van die verlede uitgedien is nie. Verantwoordelike omgaan met die Bybelteks en sinvolle teologiese besinning sou dikwels nog steeds die belangrikheid van tradisionele sosiale konstrakte kon beklemtoon en dit so ook kon gebruik.

Post-modernisme het die mens in so 'n mate geëmansipeer dat daar in sy denke 'n wantroue is ten opsigte van alle vorme van gesag. So gebeur dit dan dat die mens homself as verhewe bo die Bybel beskou (antinomisme). Die neiging in 'n post-moderne samelewing kan wees om nie meer die Bybel as Woord van God te beskou nie, en die Bybel nie meer as normatief te beskou nie. Die heersende samelewing en kultuur van die tyd word as normatief aanvaar. Wat is die gevolg hiervan? Elkeen lees en bestudeer die Bybel net soos wat hy wil, en lees in die Bybel net wat hy wil. So pas die Woord mooi in by elkeen se ideologie. Daarom is daar ook binne die dimensies van ons gesprek sprake van verskillende teologieë vandag: Bevrydingsteologie, feministiese teologie, ensovoorts. Die Kerk moet altyd waak dat hy in hierdie gesprek en debat nie besig is met inlegkunde nie, maar wel met uitlegkunde.

Die komitee pleit vir verantwoordelike omgaan met die Bybelteks en 'n verantwoordelike getuig teenoor die lidmate van die Kerk.

7.3.1.6 **Saamwoon**

Saamwoon het ernstige afmetings begin aanneem onder lidmate van die kerk. Die komitee besef die erns van die probleem, maar het ook besef dat die probleem met deernis en eerlikheid benader moet word. Die Bybel gee nie werklik uitsluitel oor die vraag na saamwoon of seks voor die huwelik nie. Baie tekste kan teen mekaar opgeweeg word en steeds sal daar 'n verskil van mening of 'n verskil in benadering na vore

tree. Daar is baie kulture en volkere met die mees uiteenlopende opvattinge. Maar deur die eeue is die huwelik een van die gebeurtenisse wat alle volke en kulture in gemeen het. Huwelikseremonies mag verskil, maar in alle kulture doen die huwelik hom oor die algemeen voor as 'n verbond tussen man en vrou, waarby ook families, stamme en groepe betrek word. Saamwoon word weinig vermeld as 'n aanvaarbare gebruik onder volke en kulture.

Ons lewe teenswoordig in 'n "ek-kultuur". Die mens is sy eie baas. Hy is baas oor sy eie toekoms, handhaaf sy eie voorkeure en beklemtoon sy eie ek. Baie van hierdie redenasies groei vanuit die mens wat beweer dat hy lewe in 'n tyd van algehele vryheid, en daarom ook vry is om te besluit oor saamwoon, al dan nie. Hierdie "vryheidsdenke" is medeverantwoordelik vir die keuse van saamwoon. Die mens wil nie meer gebind wees nie en besef ook nie meer die verskil tussen vryheid en losbandigheid nie.

Die Kerk moes die laaste jare baie luister na die argumente wat aangevoer word om saamwoon te regverdig. Van die argumente is die volgende:

- * Baie paartjies wil eers 'n proeftydperk ingaan om sekerheid oor mekaar te kry, alvorens hulle hulleself aan mekaar wil verbind. Dit word dikwels ook 'n tydperk waar die paartjies wil agterkom of hulle mekaar kan vertrou. Met ander woorde konsumerisme.
- * Individualisme – ek wil self keuses uitoefen.
- * Finansiële voordele – sekere testamentêre bepalings verhoed sekere mense om wel met mekaar te trou, anders is die verlies aan bates of sekuriteit te groot. Wetgewing in die verlede en testamentêre bepalings het dikwels tot gevolg gehad dat weduwees en wewenaars eerder saamwoon as om pensioenvoordele, mediese voordele en selfs bates te verloor. Die stoflike belange word dus deur saamwoon beskerm. Wetgewing het egter die laaste tyd so verander, dat pasvermelde argumente nie meer grond vind nie. Natuurlik hou hierdie veranderlike wetgewing voordeel in vir die Kerk wat altyd die opdrag het om hulle wat saamwoon pastoraal te begelei en te vermaan en te wys op die Bybelse verantwoordelikheid om hierdie saamwoonsituasie óf te beëindig óf te laat oorgaan in 'n huwelik. Saamwoon het egter in status as gevolg van veranderlike wetgewing, verander. Na 'n sekere tyd van saamwoon ag die wet hierdie saamwoon as 'n wettige verbintenis met dieselfde voordele as getroude paartjies, maar ook met dieselfde wetlike konsekwensies sou die saamwoon beëindig word.
- * Vrees vir egskeiding en die trauma wat dit meebring.

Vanuit 'n studiestuk wat opgestel is deur dr TM Kluys word die vraag gestel of daar enige meriete is in saambly. Al sou daar vanuit die Ou of Nuwe Testament aangedui kon word dat daar wel sekere gevalle van saamwoon was, gesien teen dit wat gegeld het in die verlowingstydperk, sou dit moeilik wees om die sosiale strukture van die Ou of Nuwe Testament net so van toepassing te maak in die hedendaagse tyd om daardeur saamwoon te regverdig. In aansluiting by dr Kluys se stuk sou die komitee kan vermeld dat daar drie tipes van saamwoon gekategoriseer kan word:

- * Die rondslapers – dit is diegene wat saambly bloot vir die gerief van seksuele omgang en weer die saamwoon beëindig sodra die seksuele opwindning verby is.
- * Die geriefsoekers – dit is diegene wat vanweë finansiële en ander redes nie kan trou nie, maar tog in 'n hegte verbintenis staan en daarom saambly. Veranderende wetgewing gaan egter sulke argumente begin kelder.
- * Proefkonyne – dit is diegene wat vrees dat die huwelik sou misluk en derhalwe eers 'n proeflopie wil neem. Die nuwe wetgewing gaan moontlik spoediger 'n besluit afdwing (tot voordeel van die Kerk), want na 'n sekere tyd sal wetgewing bepaal dat die saamwoon tot 'n wetlike verbintenis oorgegaan het.

Die komitee is daaroor eens dat "saambly" nie deur die Kerk as 'n alternatief tot die huwelik aanvaar kan word of gepropageer kan word nie. Die Kerk moet paartjies wat saamwoon begelei tot die aangaan van 'n huwelik. Die Kerk se taak bly een van getuig, versorg en begelei.

7.3.1.7 **Eenstemmigheid met die Kerk se verstaan van die huwelik**

Die komitee het alle verslae en studiestukke behandel en gemeet aan die Kerk se huidige verstaan van die huwelik en daarmee saam ook weer 'n vlug geneem in die beskouing van die Kerk se "teologie van die huwelik". Direkte uitsprake is nie altyd so direk reglynig uit die Bybel af te lei nie. Die komitee het gewerk met die verskeidenheid sienings van die huwelik in die Ou en die Nuwe Testament. So is daar ook kennis geneem van verskillende teologiese tradisies wat oor baie jare ontwikkel het. Ook kulturele tendense en patrone het 'n sterk invloed op die denke en die ontwikkeling van die huwelik uitgeoefen.

Hoewel die Kerk oor baie jare die huwelik verstaan het vanuit die hoeksteen dat die huwelik 'n instelling van God is, is eksegete dit al lankal met mekaar eens dat so 'n verstaan van die Bybelteks die bedoeling daarvan oorspeel. Die teks het hoogstens te doen met die unieke aard van wedersydse vertroue en ondersteuning wat man en vrou in hulle verhouding aan mekaar bied. Die Bybel stel waarskynlik dus nie die

huwelik as instelling van God voorop nie. Die huwelik blyk eerder 'n kulturele instelling te wees wat oor eeue gekom het en verskillende inhoudes gehad het.

Die Bybel stel wel as ideaal die onverbreekbare band tussen man en vrou op die voorgrond. Hierdie verhouding word gekenmerk deur wetersydse respek, liefde, getrouheid, aanvaarding, opbou, intimiteit, seksualiteit, prokreasie en dies meer.

Die komitee wil instemmend aansluit by die Kerk se huidige verstaan van die huwelik, maar wil ook die volgende sake uitlig en beklemtoon:

- * In die studie van die Kerk oor die huwelik sal holisties na die saak gekyk moet word. Die huwelik is meer as net 'n formele verbintenis tussen man en vrou. Die uiteenlopende dimensies van die verhouding moet voortdurend verwoord word. Hierdie dimensies hoef nie noodwendig teenoor mekaar te staan nie, maar vul mekaar aan en dien die saak van die huwelik.
- * Die huwelik is skeppingsordelik en die verbintenis tussen man en vrou word oor alle kulture, en deur alle tye heen, terug gevind. So word die huwelik ook teruggevind in die Bybel en bied 'n noukeurige en verantwoordelike omgaan met die Bybelteks genoeg insig vir die Kerk om die huwelik ook te verstaan as 'n Godgewilde verbintenis tussen man en vrou.
- * Die huwelik is ook 'n verbondsverhouding. Daarmee word bedoel dat daar aspekte is in die verhouding van die huwelik wat herinner aan 'n verbond. Tog moet die Kerk deeglik oor hierdie saak besin want daar is ook binne die huidige tydsgewrig nie meer aanvaarding vir die tradisionele verstaan van die meerdere en mindere party in die verbond nie.
- * Die huwelik is tussen een man en een vrou. Dit sluit nie uit dat daar ook baie ander vorme van verbintenisse kan wees nie, maar die huwelik vorm die basiese verbintenis.
- * Die huwelik is by aanvang lewenslank.
- * Die huwelik is die veilige ruimte waarbinne mense hulle seksualiteit kan uitleef. Dit sluit in die eenwording van mense asook die huwelik as etiese noodsaaklikheid.

Die Kerk moet ook versigtig wees om nie sy verstaan van die huwelik in gestolde formaat weg te pak nie. Dit is goed dat die Kerk sy magsposisie verloor het, want nou kan die Kerk werklik as raadgewer en pastor optree. Die studiewerk oor die huwelik kan nooit gestaak word nie en die Kerk moet altyd seker maak dat hy verantwoordbaar oor die huwelik

praat. Die huidige krisis oor die huwelik kom al 'n lang pad. Dit is uiters belangrik dat die Kerk konsensus sal kry oor hoe die Skrif verstaan word. Uiteenlopende sienings van die Bybel belemmer die gesprek.

Omdat die Kerk nie meer die magtige instansie is wat dit eens was nie, word die Kerk in sy optrede positief gevoed om te begelei en raad te gee. Dit bring ook mee dat die Kerk sy taal oor die huwelik sal moet aanpas om nie meer voorskriftelik te wees nie.

7.3.1.8 **Veranderende wetgewing**

Dit is vir die komitee belangrik dat die Algemene Kerkvergadering kennis neem van die veranderende wetgewing en ook die interpretasie wat gehê word aan wetgewing wat reeds bestaan. Drie wette kom ter sprake vir die doeleindes van hierdie dokument en die Kerk se verstaan van die wetgewing rakende die huwelik:

- * Wet op erkenning van Gebruiklike Huwelike, 120 van 1998
- * Huwelikswet, 25 van 1962
- * Wet op Burgerlike Verbintenisse, 17 van 2006.

(i) ***Wet op Erkenning van Gebruiklike Huwelike, 120 van 1998***

Die wet maak voorsiening vir die erkenning van gebruiklike huwelike (swart huwelike) wat volgens die gewoontes, gebruike (rites) en tradisies onder die inheemse bevolkingsgroepe van Suid-Afrika geld. Die voorwaarde is dat hierdie gebruike of rites 'n integrale deel van die bevolkingsgroepering se kultuur moet wees.

Hierdie soort huwelike staan in die omgangstaal as *labola* bekend. Die verskillende etniese groeperings maak van die volgende benamings gebruik: *labola*, *bogani*, *bohali*, *xuma*, *lumalo*, *thaka*, *ikhazi*, *magadi* en *emabheka*.

In dié betrokke wetgewing word duidelik vermeld dat 'n huweliksbevestiging wat die Christelike geloof onderskraag, nie die egtelike verbintenisse kan bevestig nie. Hierdie huwelike word nie deur die Reformatoriese Christelike Kerk erken nie, en is dus ook nie binne die skopus van die Hervormde Kerk nie.

(ii) ***Huwelikswet 25 van 1961***

Die huweliksvoorskrifte het uit drie stadia ontwikkel. In die eerste stadium van ontwikkeling is die huwelik beskou as 'n privaat aangeleentheid tussen die onderskeie families van die egliede. Hierdie tydperk het tot en met die 11de eeu nC gestrek.

Die tweede fase van die huwelik duur vanaf die 12de tot en met die

16de eeu. Gedurende hierdie tyd het die huwelik uitsluitlik onder die jurisdiksie van die Kerk geval en word daar onder andere tydens die konsilie van Trent besluit dat geen huwelik regsgeldig sal wees as dit nie voor 'n priester met getuies en met die informele toestemming van die egliede bevestig word nie.

Die derde fase van die huweliksreg is ingelei met die reformasie en daar is erkenning verleen dat die huwelik 'n sakrament is, maar ook 'n regs-komponent het. Dit is erken in die Politieke Ordinansie van die State van Holland vanaf 1 April 1580, en wat steeds tydens die volksplanting in die Kaap (1652) gegeld het.

In die SA Huwelikswet van 1961 is erkenning verleen dat die drie Susterkerke se leraars as huweliksbevestigers aangestel kan word, nadat hulle die gebruiklike eksamen afgelê het. Hierdie voorkeurbehandeling verdwyn in die Konsepwysigingshuwelikswet 2009 wat op 13 Februarie 2009 in die Staatskoerant verskyn het. Die bestaande *status quo* van die huweliksbevestiger verander hiermee aansienlik.

Die Wysigingswet bepaal verder dat in ooreenstemming met die regulasies, 'n religieuse denominasie se beheerliggaam (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) na inwerkingstelling van die Wet, by die Minister kan aansoek doen vir die aanstelling van al die huweliksbevestigers, in ooreenstemming met die *rites* van so 'n kerk. Met *rites* word verstaan die godsdienstige gebruike, seremonies en handeling van die betrokke denominasie. Hierdie *rites* moet met die Minister gekommunikeer word voordat hy die aanstelling van die huweliksbevestigers vir 'n godsdienstige organisasie in die Staatskoerant kan doen.

Hieroor hoef die Hervormde Kerk nie bekommerd te wees nie, aangesien die komitee van mening is dat die Hervormde Kerk aan hierdie vereistes van die veranderde wetgewing voldoen, en dus aansoek kan doen by die Minister dat die Kerk se predikante (dus diegene wat die eksamen by Binnelandse sake afgelê het) as huweliksbevestigers aangestel word. Die komitee se gerustheid berus op die volgende:

- * Ordereël 7 van die Kerkorde voldoen reeds aan die vereistes wat van die Minister verlang word om huweliksbevestigers van die Hervormde Kerk aan te stel.
- * Die Konsepwysigingswet bepaal ook dat by die bevestiging van 'n huwelik, die huweliksbevestiger (wat dus deur die Minister aangestel is) die huweliksformulier volg wat gewoonlik deur sy godsdienstige denominasie of organisasie gebruik word en deur die Minister aanvaar is. By die nagaan van die Huweliksformulier in die Diensboek van die Kerk, met spesifieke verwysing na bladsy 77 tot en met 92, is die komitee van mening dat die Kerk reeds voldoen aan die vereistes wat Artikel 30(1) wat die Konsepwysigingswet verlang.

- * Die formaat van die erediens soos uitgespel in die Diensboek van die Kerk, sal ook vir die Minister aanvaarbaar wees.
- * Die komitee het reeds die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n memorandum in Engels voor te berei waarin aansoek gedoen word vir die aanstelling van predikante van die Hervormde Kerk as huweliksbevestigers.

Dit is belangrik om kennis te neem dat die Wetswysiging nie regtig 'n bedreiging inhou vir die Hervormde Kerk nie, en dat die Kerk nie allerlei drastiese stappe moet neem om wysigings aan te bring om in lyn te kom met hierdie spesifieke wysigings nie. Die Kerk kan onverhinderd voortgaan om huwelike te bevestig. Die staat bied aan die Kerk genoeg ruimte om volgens die Kerk se gebruike, formuleer en Kerkorde, huwelike onbevange en met verantwoordelikheid te bevestig. Die Kerk se verstaan van die huwelik en die Kerk se "teologie van die huwelik" kom nie in gedrang nie.

(iii) ***Wet op Burgerlike Verbintenisse, Wet 17 van 2006***

Die konkubinaat of huishoudelike verbintenis se wetgewing is op 29 November 2006 gepromulgeer, wat voorsiening maak vir huwelike tussen partye met dieselfde geslag. In die betrokke wetgewing word dit gestel dat 'n religieuse denominasie skriftelik by die Minister van Binnelandse Sake moet aansoek doen vir 'n huweliksbevestiger (wat dit sou verkies om ook sulke huwelike te bevestig) om toegelaat te word om huwelike of verbintenisse van dié aard as huweliksbevestiger te mag bevestig.

Die verleende toestemming om as huweliksbevestiger vir 'n bepaalde religieuse denominasie op te tree by 'n konkubinaat sal slegs deur die Minister van Binnelandse Sake of sy gevolmagtigde by kennisgewing in die Staatskoerant verleen word.

Enige huweliksbevestiger wat nie kragtens die bepalings van gemelde wetgewing aangestel is nie en 'n huwelik van dié aard bevestig, maak hom aan 'n kriminele oortreding skuldig. Dit geld uiteraard ook vir die huweliksbevestigers van die Hervormde Kerk.

(iv) ***Volledige verduideliking van en kommentaar op die Wet op Burgerlike Verbintenisse (Wet 17 van 2006)***

Die komitee het dit nodig geag om meer inligting en verduideliking aan die Kerk deur te gee rakende Wet 17 van 2006. (Hierna verder verwys as "Wet"). Hierdie nuwe Wet hou bepaalde implikasies in vir die Kerk en daarom is dit nodig om meer breedvoerig na die inhoudelike van hierdie Wet te verwys. In die daarstel van 'n inhoud en agtergrond van die Wet, het die opsteller gebruik gemaak van **L Neil van Schalkwyk**

van die Universiteit van Pretoria se interpretasie en verstaan van die Wet.

Homoseksuele verhoudings roep al vir 'n geruime tyd om erkenning as huwelike en nie net vir die *ad hoc* erkenning onder sekere omstandighede nie. Die Suid-Afrikaanse Regskommissie het ook 'n besprekingsdokument ("Project 118: *Domestic Partnerships* Discussion Paper 104 Volumes 1 and 2, 2003") oor onder andere die erkenning van homoseksuele huwelike gepubliseer, maar dit het nooit voor die wetgewer gedien om oorweeg te word nie. Hierdie toedrag van sake het daartoe gelei dat, soos reeds vermeld, die homoseksuele gesinsvennootskap telkens op *ad hoc* basis vir erkenning voor die hof gedien het. Hierdie toedrag van sake het eindelijk tot 'n einde gekom toe Fourie en Bonthuys, 'n homoseksuele paar, die hof genader het vir die erkenning van homoseksuele huwelike. Die Konstitusionele Hof het die wetgewer 12 maande gegee om hierdie probleem reg te stel (die probleem verwys hier na die gemeenregtelike definisie van die huwelik asook die huweliksformulier soos dit in artikel 30(1) van die Huwelikswet 25 van 1962 voorkom). Die wetgewer het dit egter goed gevind om in stede van artikel 30(1) van die Huwelikswet 25 van 1961 te wysig, ook voorsiening te maak vir homoseksuele huwelike, die "Civil Union Act 17 of 2006". Hierdie Wet het op 30 November 2006 in werking getree.

Hierdie Wet het twee doelwitte, naamlik, eerstens maak dit voorsiening vir die bevestiging en registrasie van burgerlike verbindings ("Civil Unions") en tweedens, reël dit ook die regsgevolge van burgerlike verbindings.

Die Wet is van toepassing op burgerlike verbindingsvennote ("Civil Union Partners") wat 'n burgerlike verbinding gesluit het (artikel 3). Die Wet definieer 'n burgerlike verbinding en 'n burgerlike verbindingvennoot in die volgende woorde (Artikel 1 "Civil Union" en "Civil Union Partner" onderskeidelik):

"civil union' means the voluntary union of two persons who are both 18 years of age or older, which is solemnised and registered by way of either a marriage or a civil partnership, in accordance with the procedures prescribed in this Act, to the exclusion, while it lasts, of all others:

'civil union partner' means a spouse in a marriage or a partner in a civil partnership, as the case may be, concluded in terms of this Act".

Die volgende aspekte van die omskrywing verdien kommentaar:

- * Vanuit die woordskrywing van burgerlike verbinding blyk dit dat 'n burgerlike verbinding twee instellings kan verteenwoordig, hetsy 'n huwelik hetsy 'n burgerlike vennootskap en dieselfde *mutatis mutandis* vir 'n burgerlike verbindingsvennoot. Die burgerlike ven-

nootskap en die huwelik waarvoor die burgerlike verbinding voorsiening maak, het dieselfde status en dieselfde gevolge. Die vraag kom onmiddellik op: Waarom twee instellings wat presies dieselfde status en gevolge het, maar dit word nie opgeneem onder een instelling naamlik die huwelik nie?

- * Die omskrywing van 'n burgerlike verbinding bring mee dat 'n persoon benede 18 jaar nie 'n burgerlike verbinding kan sluit nie. Indien hierdie siening reg is, is hierdie bepaling in stryd met die posisie in die gemeenereg en die Huwelikswet 25 van 1961. Ingevolge die gemeenereg en die Huwelikswet van 1961, kan 'n minderjarige in die geval van 'n seun 14 jaar en ouer maar benede 18 jaar of in die geval van 'n dogter 12 jaar en ouer maar benede 15 jaar, wel 'n huwelik met ministeriële toestemming sluit. Hierdie omskrywing van 'n burgerlike huwelik mag dus ook ongrondwetlik wees.
- * Die omskrywing van 'n burgerlike verbinding is monogaam.
- * Die omskrywing praat van twee persone en geen geslag word vermeld nie. Gevolglik mag geargumenteer word dat dit voorsiening maak vir heteroseksuele sowel as homoseksuele burgerlike verbindings. Die doelstellings van die Wet onder bespreking maak onder andere voorsiening vir die bevestiging en registrasie van burgerlike verbindings. Die volgende aspekte word behandel:
 - ** Artikel 4(1) bepaal dat 'n burgerlike verbinding deur 'n huweliksbevestiger in ooreenstemming met die bepalings van die Wet bevestig mag word. Artikel 11(1) van die Huwelikswet 25 van 1961 bepaal dat 'n huwelik slegs deur 'n huweliksbevestiger bevestig kan word. Dit is jammer dat die bewoording van artikel 4(1) van die Wet nie gelyktydig met artikel 11(1) van die Huwelikswet opgestel is nie, aangesien dit met die lees daarvan die indruk skep dat 'n burgerlike verbinding ook deur iemand anders as 'n huweliksbevestiger bevestig kan word. Die bepalings van artikel 4(2) bepaal egter dat die huweliksbevestiger dieselfde magte, verantwoordelikhede en pligte as dié van die huweliksbevestiger ingevolge die Huwelikswet het. In die komitee se gemoed is daar nie onsekerheid dat 'n gebruikelike verbinding, net soos 'n burgerlike huwelik, slegs deur 'n huweliksbevestiger bevestig kan word nie. Die posisie behoort dus soortgelyk te wees aan dié van 'n burgerlike huwelik indien dit nie deur 'n huweliksbevestiger bevestig word nie, wat bepaal dat 'n huwelik nietig is, tensy die bepalings van artikel 6 van die Huwelikswet van toepassing is.
 - ** Die Wet maak, net soos die Huwelikswet (artikel 2), voorsiening vir huweliksbevestigers *ex officio* en leraars en ander persone verbonde aan kerke as huweliksbevestigers (artikel 1

oor "marriage officer"). **Huweliksbevestigers ex officio en ander beamptes of werknemers in die staatsdiens wat as huweliksbevestigers benoem is, mag die Minister van Binnelandse Sake skriftelik inlig dat hy of sy op grond van gewete, geloof en oortuiging beswaar maak om burgerlike verbindings tussen persone van dieselfde geslag te bevestig, waarna sodanige huweliksbevestiger nie daartoe verplig is nie.**

** Die Wet maak voorsiening vir die benoeming (artikel 5(4)) en die intrekking (artikel 5(6)) van die benoeming van leraars en ander persone wat 'n verantwoordelike posisie in enige benoemde godsdienstige organisasie beklee, as huweliksbevestigers, deur die Minister van Binnelandse Sake en 'n beampte in die staatsdiens deur hom daartoe gemagtig.

(v) ***Voorafgaande stappe tot die seremonie***

Artikel 7 bepaal dat 'n huweliksbevestiger nie 'n burgerlike verbinding mag bevestig nie tensy beide van die partye hulle identiteitsdokument aan die huweliksbevestiger toon of beide die voorgeskrewe beëdigde verklaring voorsien of een 'n identiteitsdokument voorsien en die ander die beëdigde verklaring voorsien. Indien die burgerlike verbinding sonder hierdie dokumente of met vervalste dokumente bevestig word, is die binding nie noodwendig nietig nie. Artikel 13(1) bepaal dat dieselfde regsgevolge waarvoor die Huwelikswet voorsiening maak, ook ten opsigte van 'n burgerlike verbinding geld. (Hahlo *The South African Law of husband and wife* (1985) 81-82, is van mening dat die burgerlike huwelik wat gesluit word en nie aan hierdie vereistes voldoen nie, steeds geldig is.

'n Voornemende burgerlike verbindingsvennoot, wat voorheen getroud was ingevolge die Huwelikswet 25 van 1961 of die Wet op Erkenning van Gebruiklike Huwelike, 120 van 1998 of hierdie Wet, moet aan die huweliksbevestiger 'n gesertifiseerde afskrif van die egskeidingsbevel of doodsertifikaat voorsien as bewys dat die voormalige huwelik of burgerlike verbinding ontbind is (artikel 8(4)). Die huweliksbevestiger mag nie die burgerlike verbinding bevestig en registreer sonder dat hy/sy in besit van hierdie dokumentasie is nie (artikel 8(5)).

Besware teen die sluit van 'n voorgenome burgerlike verbinding word feitlik woordeliks dieselfde gehanteer as besware teen die sluit van 'n voorgenome burgerlike huwelik ingevolge die Huwelikswet 25 van 1961.

(vi) ***Die Seremonie***

Die tyd van bevestiging stem ooreen met die bepaling van die huwelikswet 25 van 1961 (artikel 29(1)).

Artikel 10(2) van die Wet bepaal dat 'n burgerlike verbinding bevestig moet word in 'n openbare kantoor of private woonhuis "or on the premises used for such purposes", met oop deure, maar dat hierdie bepaling nie die huweliksbevestiger verbied om die burgerlike verbinding in 'n ander plek te bevestig nie indien dit nodig is weens ernstige of langdurige siekte of ernstige liggaamlike besering van een of beide die partye. Hierdie bepaling verskil van die ooreenstemmende bepaling in die Huwelikswet 25 van 1961 (artikel 29(2)). Die bepaling in hierdie Wet maak nie soos die Huwelikswet uitdruklik melding van 'n kerk of ander gebou wat vir godsdiensoefening gebruik word nie, maar voeg by "or on the premises used for such purposes". Laasgenoemde woorde verwys in alle waarskynlikheid na 'n kerk of ander gebou wat in godsdiensoefening gebruik word. Indien hierdie siening gevolg word, is die weglating van kerk of ander gebou wat vir godsdiensoefening gebruik word, sekerlik 'n *lapsus*, aangesien leraars ingevolge hierdie Wet ook as huweliksbevestigers benoem mag word. Die invoeging van die woorde "on the premises used for such purposes" mag ook slaan op *Ex parte Dow* (1987 3 SA 829 (d)) en daarmee hierdie saak beperk tot net hierdie persele/plekke.

Ingevolge artikel 10(2) moet die huweliksbevestiger die burgerlike verbinding in die teenwoordigheid van die twee partye en minstens twee bevoegde getuies bevestig. Die burgerlike verbinding mag ook nie deur 'n verteenwoordiger van 'n party gesluit word nie (artikel 10(3)). Hierdie bepaling stem ooreen met artikel 29(2) en (4) van die Huwelikswet.

(vii) **Artikel 11(1) van die Wet verlang van die huweliksbevestiger om van die partye te verneem of hulle burgerlike verbinding as 'n huwelik of 'n burgerlike vennootskap bekend moet staan**

Die burgerlike verbinding word met die volgende formulier, soos dit in artikel 11(2) voorkom, bevestig:

"Verklaar jy, A.B. dat sover jy weet dat daar regtens geen beletsel is teen jou voorgenome huwelik/burgerlike vennootskap met C.D. hier teenwoordig nie, en dat jy almal hier teenwoordig roep om getuie te wees dat jy C.D. tot jou wettige gade/burgerlike vennoot neem?"

Dieselfde vraag word ook aan C.D. gevra. Hierop moet die partye mekaar die regterhand gee en moet die huweliksbevestigers die huwelik/burgerlike vennootskap met die volgende woorde as bevestig verklaar:

Ek verklaar dat A.B. en C.D. hier teenwoordig regtens in 'n huwelik/burgerlike vennootskap verbind is." (Vertaal deur L Neil van Schalkwyk – Universiteit van Pretoria)

Die huwelik/burgerlike vennootskap kom waarskynlik, net soos in die geval van die burgerlike huwelik wat ingevolge die Huwelikswet be-

vestig word, tot stand die oomblik dat die huweliksbevestigers die huwelik/burgerlike vennootskap bevestig verklaar. Soos blyk, maak hierdie formulier voorsiening vir, onder andere huwelike van dieselfde geslag en stem dit sekerlik ooreen met die voorskrif van die Konstitusionele Hof. Die bepalings van artikel 11(3) stem ooreen met dié artikel 30(3) van die Huwelikswet 25 van 1961 en bepaal dat as die stel van die vrae of die gee van die regterhand of die verklaring dat die partye regtens getroud is, nie nagekom is nie en dit te wyte is aan 'n fout, versuim of te goeder trou begaan is deur die huweliksbevestiger of deur die partye weens die liggaamlike ongeskiktheid van een of albei van die partye, maar die burgerlike verbinding onder andere in elke ander opsig ooreenkomstig die bepalings van hierdie Wet bevestig is, is die burgerlike verbinding, mits daar geen ander beletsel daarteen bestaan nie, net so geldig en bindend as wat dit sou gewees het indien bepalings stip-telik nagekom is.

(viii) ***Registrasie van die burgerlike verbinding***

Die voornemende burgerlike verbindingsvennote moet individueel en in skrif voor twee getuies verklaar dat hulle van voorneme is om 'n burgerlike verbinding met mekaar te sluit deur die voorgeskrewe vorm te onderteken (artikel 12(1)).

Die huweliksbevestiger en twee getuies onderteken die voorgeskrewe dokument waarin hulle bevestig dat die verklaring ingevolge artikel 11(2) deur die partye in hulle teenwoordigheid gemaak is (artikel 12(2)). Die vennote moet deur die huweliksbevestiger van 'n registrasiesertifikaat voorsien word waarin gesê word dat hulle hetsy 'n huwelik hetsy 'n burgerlike vennootskap ingevolge hierdie Wet gesluit het (artikel 12(3)) en hierdie sertifikaat dien as *prima facie* bewys dat 'n geldige burgerlike verbinding tussen die twee vennote tot stand gekom het. Die burgerlike mag natuurlik ook deur ander getuienis as geldig bewys word, indien die registrasiesertifikaat verlore raak of nie voltooi en uitgereik is nie.

(ix) ***Ander vereistes***

Dieselfde materiële vereistes wat vir 'n burgerlike huwelik gestel word, geld ook vir die burgerlike verbinding. Die materiële vereistes behels:

- * Die partye moet wilsooreenstemming oor die sluit van die verbinding bereik.
- * Hulle moet handelingsbevoeg wees en die verbinding moet geoorloof wees.

(x) ***Verduideliking van handelsbevoegdheid***

Persone onder 18 jaar kan nie 'n burgerlike verbinding ingevolge die

Wet sluit nie. Dit is vir 'n minderjarige van 18 jaar en jonger moontlik om 'n burgerlike huwelik ingevolge die Huwelikswet 25 van 1961 te sluit en gevolglik is hierdie bepaling van die Wet moontlik ongrondwetlik. Dit is die mening van die wetgewer, waarskynlik gedagtig aan die "toekomstige meerderjarigheidsouderdom", die ouderdom van 18 jaar vermeld, dat hiermee die spreekwoordelike baba saam met die badwater uitgegooi is.

(xi) ***Die burgerlike verbinding moet geoorloof wees***

- * Artikel 8(1) van die Wet bepaal dat 'n persoon slegs 'n gade of vennoot in een huwelik of burgerlike vennootskap op enige gegee tydstop mag wees. Hierdie bepaling maak nie voorsiening vir poligame burgerlike verbindings nie en 'n persoon in 'n burgerlike verbinding mag ook nie 'n huwelik ingevolge die Huwelikswet 25 van 1961 of die Wet op die Erkenning van Gebruiklike Huwelike 120 van 1998 sluit nie en omgekeerd.
- * 'n Burgerlike verbinding mag deur alle voornemende burgerlike verbindingsvennote geregistreer word, afgesien van die feit dat hulle van dieselfde geslag is, wat nie verbied word om 'n huwelik ingevolge die Huwelikswet 25 van 1961 te sluit nie.

(xii) ***Waarvan moet die Kerk kennis neem?***

Die Wet op Burgerlike Verbintenisse, 17 van 2006 moet deeglik deur die Kerk en deur die huweliksbevestigers bestudeer word. Hierdie Wet kan nie afsonderlik gesien word van die Huwelikswet 25 van 1961 nie. Huweliksbevestigers kan baie maklik in warm water beland as die Wet op Burgerlike Verbintenisse nie reg verstaan en reg toegepas word nie. **Hierdie Wet het dus te doen met burgerlike verbintenisse.**

Die Huwelikswet van 1961 word nie deur die nuwe Wet van die tafel afgevee nie. Trouens die Huwelikswet 25 van 1961 reël nog steeds die tradisionele huwelik soos wat die Kerk dit tot vandag toe nog verstaan het.

Die Kerk behoort duidelike riglyne beskikbaar te stel aan alle gemeentes en alle huweliksbevestigers. Regsgeleerdes binne die Kerk kan hiermee behulpsaam wees.

7.3.1.9 **Die daarstel van 'n eie kerklike huwelik of inseëning**

Die komitee is deeglik bewus van die opdrag van die laaste Algemene Kerkvergadering om 'n ondersoek te loods na die moontlike daarstel van 'n eie "kerklike huwelik" los van die tradisionele "burgerlike huwelik". Die komitee het ook kennis geneem van die onrustigheid wat daar heers onder ampsdraers en lidmate van die Kerk oor die huwelik

en gepaardgaande wetsveranderinge. Hierdie ondersoek is afgehandel en die komitee wil graag sekere sake onder die aandag van die Kerk bring.

Wat gee aanleiding tot die moontlike daarstel van 'n eie "kerklike huwelik"?

- * Vroeëre testamentêre bepalings en soortgelyke bepalings het lidmate verhoed om met mekaar te trou, aangesien die verlies aan bates of die gepaardgaande finansiële verlies te groot sou gewees het. Lidmate het eerder verkies om jare saam te woon, eerder as om die pad van moontlike verlies aan bates te loop. 'n Kerklike huwelik, waar daar geen burgerlike huweliksluiting sou wees nie, kon nog in die verlede hierdie probleem oplos: Sou 'n kerklike huwelik bevestig word, sou hierdie egpaar wat die Kerk betref, nie meer in ontug leef nie. Met die nuwe wetgewing (Die Wet op Burgerlike Verbintenisse, 17 van 2006) word hierdie probleem uitgefaseer, aangesien twee partye wat saamwoon, na 'n sekere tyd gereken sou word as deel van 'n burgerlike verbintenis met regs-geldigheid en wetlike status. Dieselfde geld ook in gewone saamwoonverhoudings waarvan die rede tot die gekose saamwoon nie noodwendig in testamentêre bepalings gesoek behoort te word nie.

Die Kerk het dus nie nodig om 'n eie kerklike huwelik te skep om hierdie probleme aan te spreek nie.

- * Dit mag voorkom asof die staat beheer uitoefen oor die Kerk en die kerklike inkleding en sluiting van 'n huwelik. In Nederland was dit een van die groot redes waarom 'n eie kerklike huwelik, naas die burgerlike huwelik, sy plek gevind het. Maar in die nagaan van die tradisionele Huwelikswet 25 van 1961 en die nuwe veranderende wetgewing van 2006 tot 2009, het die komitee nie werklik rede gevind dat die staat besig is om die Kerk te bedreig of om die Kerk se verstaan van die huwelik te ondermyn nie. Trouens laat die Wet baie ruimte vir die Kerk om volgens eie rites en die eie verstaan van die Christelike huwelik steeds voort te gaan om huwelike/verbintenisse te bevestig, ook binne die verstaan van die Kerk se "teologie van die huwelik". Die staat het 'n baie oop verhouding met die Kerk nagevolg in die veranderende wetgewing en die wetgewer het op geen terrein die Kerk of godsdienstige denominasie te na gekom nie.

Die Kerk kan tevrede en dankbaar voel met die toedrag van sake. Trouens in Nederland, België en ander Europese lande is die verhouding tussen staat en kerk dikwels gespanne as dit kom by die bevestig van huwelike of die verstaan van die huwelik.

Ook hierdie moontlike bekommernis van die Kerk gaan nie noodwendig deur 'n eie kerklike huwelik naas die burgerlike huwelik, in die mis verdwyn nie. Trouens glo die komitee dat deur so 'n drastiese stap die Kerk in konflik met die staat sou kom.

- * Die riglyne wat die wetgewer en die staat stel aan die Kerk en huweliksbevestigers het nie drasties verander nie. Trouens is daar baie min veranderings wat gestipuleer sou kon word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet nou wel namens al die huweliksbevestigers opnuut aansoek doen om as huweliksbevestigers aangestel te word, maar hierdie proses is alreeds deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in werking gestel en sal spoedig afgehandel wees.
- * Huweliksbevestigers mag hulleself dalk onseker gevoel het oor die wetgewing rakende die huwelike tussen persone van dieselfde geslag. Maar ook hier het die staat dit duidelik en maklik gemaak, dat 'n huweliksbevestiger wat sou verkies om sulke huwelike/verbindings te bevestig, by die Minister van Binnelandse Sake aansoek moet doen om aangestel te word as so 'n huweliksbevestiger.

Die teendeel is ook waar. Huweliksbevestigers wat op grond van geloofsoortuigings verkies om nie huwelike tussen persone van dieselfde geslag te bevestig nie, kan so ook die Minister van Binnelandse Sake skriftelik inlig.

Die Kerk het nie nodig om 'n eie kerklike huwelik naas die burgerlike huwelik tot stand te bring om die probleem van huwelike tussen persone van dieselfde geslag te probeer omseil nie. Hierdie sake word reeds deur die wetgewer gereël met inagneming van die geloofsoortuiging van 'n kerklike denominasie of die oortuigings van kerklike huweliksbevestigers.

- * Die Kerk se "teologie van die huwelik" word nie deur veranderende wetgewing bedreig nie. Die Kerk het dus nie nodig om 'n nuwe ruimte te skep waarbinne die tradisionele huwelik nog sy gang sal vind nie. Die Kerk kan voortgaan met die beoefening van dié teologie, sonder om deur allerlei drastiese maatreëls te glo dat die krisis in die huwelike met 'n eie kerklike huwelik of inseëning redder sou word.

Die komitee is van mening dat die Kerk nie 'n eie kerklike huwelik naas die burgerlike huwelik moet instel nie. Die komitee is gemaklik met die huidige veranderende wetgewing en vind in die veranderende wetgewing geen problematiek waaroor die Kerk paniekerig hoef te raak nie.

7.3.1.10 Samevattende opmerkings

Die Hervormde Kerk staan nog altyd bekend as 'n kerk wat met verantwoordelikheid teologie beoefen en hom nie deur enige winde van verandering laat beïnvloed nie. Maar sou daar veranderings kom het die Kerk nog altyd met verantwoordelikheid ook besluite geneem wat die Kerk as belangrik ag vir die lewe en welwese van sy lidmate. So het die Kerk ook 'n eie "teologie van die huwelik" wat oor jare gevorm is en oor tyd geslyp en gepoleer is. Hierdie teologie is nie weggepak in tradisies en gewoontes nie, maar word dikwels afgestof en nuut in die lig van veranderings geplaas. Hierdie komitee het ook met groot verantwoordelikheid binne die ruimte en verstaan van die "teologie van die huwelik" besin en gewerk. Die volgende sake word beklemtoon en aan die komende Algemene Kerkvergadering voorgehou:

- * Dit lyk dikwels na uit en uit pragmatiese oorwegings waarom huwelike beëindig word: Dit is beter dat die man en vrou skei as dat hulle soos kat en hond baklei en so moet saamleef. Dan word eg-skeiding gerieflik die manier om die probleme in die huwelik op te los. Bybels gesproke bly daar een (legitieme) rede vir eg-skeiding, en dit is in geval van owerspel. Die Bybel vra waarskynlik van die gelowige 'n ander gesindheid wanneer huweliksmaats nie meer in vrede en godsvrug met mekaar kan saamleef nie. Dit is 'n bepaalde gesindheid van selfverloëning, bereidheid om die minste te wees en versoening eerder as die ander, deesdae makliker uitweg van eg-skeiding
- * Daar rus 'n groot verantwoordelikheid op die Kerk en op lidmate om in hulle benadering tot die huwelik bogenoemde vorm van liefde weer aan mekaar en aan die wêreld voor te leef! Vanuit die gesekulariseerde wêreld word baie dinge onder die vaandel van die "liefde" aangebied. Hierdie aanbiedinge wissel van oppervlakkige verliefdheid, tot vrye en losbandige seks, tot die sentimentele vorms van humanitêre naasteliefde waarvan mens so baie kry en wat alles onder die vaandel van "liefde" aangebied word. Vanuit 'n Bybelse perspektief kan liefde (ook tussen man en vrou) nie anders verstaan en gedefinieer word as in terme van die gesindheid wat daar in Christus was wat daar ook by gelowiges behoort te wees nie: 'n Gesindheid van selfprysgawe en opoffering ongeag die prys wat betaal word.
- * Daar behoort groter konsekwentheid (en deernis vir waar dit nie is nie!) aan die dag gelê te word wanneer opsighoudende vergaderings opsig (en tug) oor egbrekers uitoefen. Die sonde wat die egbreker pleeg, is nie 'n groter of kleiner sonde as baie ander sondes wat die egbreker elke dag pleeg nie. Dit is ook nie 'n groter of kleiner sonde as wat ander sondaars elke dag pleeg nie. Die sonde van egbreuk wat die gewone lidmaat pleeg, is ook nie groter of

kleiner as die sonde van egbreuk wat die ouderling of diaken of predikant pleeg nie. Dit geld ook die relativering wat Jesus self rondom die konsep van egbreuk daargestel het (kyk Matteus 5:27-28 – watter gesonde man is nie êrens in sy lewe daaraan skuldig nie?) Dieselfde beginsels behoort konsekwent toegepas te word (daarmee word nie vir 'n oomblik gesuggereer dat alle gevalle van egbreuk en/of egskeiding eenvormig is of as sodanig hanteer kan word nie).

- * Vanuit feministiese geleedere word meermale teen die patriargale samelewing waarin vroue hulle tradisioneel bevind het en onderdruk is, te velde getrek. Dit is jammer dat, soos wat telkens met versetbewegings die geval is, die baba saam met die badwater uitgegooi word. In die proses word dikwels ook teen die huwelik as sodanig te velde getrek en kom Bybeltekste oor die huwelik sterk onder skoot. Die uiteinde is soms die pogings om alle verskille tussen man en vrou weg te praat en elke vorm of faset van die huwelik as sleg en verwerplik voor te stel. Dit is tegelyk absurd en onrealisties. Bybels gesproke staan man en vrou gelyk, in eie reg naas mekaar en ontvang die genade van God om as mens voor God te leef. Binne die ruimte van die huwelik en samelewing in al die verbande het elkeen sy of haar eie, unieke rol om te vervul. 'n Gebalanseerde kritiek op die feministiese beweging se hantering van seksualiteit en die huwelik sal egter nog verwoord moet word.
- * Die Kerk behoort waarskynlik aan die Kerk self die vraag te vra of die Kerk genoeg doen om huwelikspare na behore op die huwelikspad by te staan. Die kompleksiteit van die huwelikslewe, geslagte se rolle binne die huwelik en dies meer word waarskynlik nie genoeg in gedagte gehou nie. Die openlikheid oor, kommersialisering van en verwagtinge in terme van die seksuele blyk baie keer vir paartjies onhanteerbaar te wees. Gemeenskappe se siening van die huwelik is lank nie meer wat dit tradisioneel was nie. Saamwony is aan die orde van die dag. Ouers se invloed op kinders voor die huwelik word geminimaliseer. Ouers wie se huwelik misluk, laat 'n verwronge en misplaaste beeld van ongelukkigheid en seerkry met betrekking tot die huwelik by kinders agter. Die Kerk behoort nie net te besin oor die wyse waarop agterna, wanneer die huwelik misluk het, met die huweliksgenote gewerk word nie, maar behoort meer proaktief oor die saak te besin.
- * Die Kerk moet versigtig wees dat die huwelik nie deur allerlei nuwe teologiese denkrigtings gerelativeer word nie. So ook moet die Kerk waak dat hy nie meegesleur word deur allerlei veranderende tendense ten opsigte van die huwelik nie. Bybelsgefundeerde studie en denke moet die Kerk steeds op koers hou, sodat lidmate ook met verantwoordelikheid deur die Kerk begelei kan word in die verstaan, bevestiging en uitlewing van die huwelik.

- * Die Kerk moet versigtig wees om nie in sy Skrifbeskouing ondergeskik te raak aan denke wat gevoed word uit die natuur, kultuur en gemeenskap nie. Alles verander oor tyd en so moet die Kerk ook kennis neem van veranderende denke oor die inslag van natuur, kultuur en gemeenskap in die huwelik, maar sonder om toe te laat dat die Bybel toegeklap en by die deur uitgegooi word nie.
- * Die Kerk moet versigtig wees om nie die begrip 'huwelik' te verskraal of sommer te laat plek maak vir begrippe soos "burgerlike verbindings" nie. Die begrip "huwelik" en die verstaan van die begrip "huwelik" is so oud soos die verstaan van die mens in sy verhoudings. Hierdie begrip kan nie maar afgemaak word as 'n seker metafoor onder sekere omstandighede, wat onder ander omstandighede of verhoudings gemaklik deur ander metafore vervang kan word nie.
- * Die Kerk moet voortgaan in sy studie oor die verstaan van seksualiteit en die huwelik. Seksualiteit en die huwelik kan nie so maklik van mekaar geskei word om as losstaande identiteite te funksioneer nie. Die komitee versoek dat daarteen gewaak sal word om seksualiteit nie net te verstaan vanuit die natuur, kultuur en gemeenskap asof die Bybelse uitsprake oor die huwelik en seksualiteit nou uitgedien is nie.
- * Veranderende wetgewing plaas die huwelik tussen persone van dieselfde geslag in bepaalde kanne en kruike. Die Kerk moet hiervan kennis neem. Gesprekke oor homoseksualiteit en die optrede en besluite van die Kerk val nie binne die opdrag van hierdie komitee nie.

7.3.1.11 Die Kerk se taak binne die huidige tydsgewrig

- * In ons verstaan van die Bybel en 'n teologie van die huwelik soos dit oor die eeue ontwikkel het, moet die Kerk sy siening van die huwelik as 'n instelling en gawe van God handhaaf. Vir die Kerk bly die huwelik die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe (Ordereël 7).
- * Ten opsigte van bogenoemde verstaan van die huwelik gaan dit nie oor die huwelik as formele grootheid as sodanig nie, maar oor die kernwaardes waarmee die Bybel die verhouding tussen man en vrou wil reël en wat uiteindelik die huwelik sinvol maak. Hierdie kernwaardes is onder andere: wedersydse trou aan mekaar wat 'n lewenslange verbintenis veronderstel, wedersydse respek vir mekaar, wedersydse vertroue in mekaar, wedersydse toewyding aan mekaar, wedersydse vergifnis van mekaar, wedersydse selfverloëning en offerbereidheid waarin een die ander hoër ag as hom/haarself, 'n eksklusiewe seksuele verhouding wat op sowel prokreasie as rekreasie fokus.

- * Die Kerk moet sy verantwoordelikheid nakom om lidmate van die Kerk te begelei en te versorg en opsigte van die huwelik. Die Kerk moet met verantwoordelikheid getuig, verkondig en begelei.
- * Lidmate en ampsdraers van die Kerk moet ingelig word oor die veranderende wetgewing en die implikasies wat dit inhou vir die Kerk en sy lidmate.
- * Die Kerk moet baie meer fokus op 'n voortdurende kategeese van die huwelik en nie alles afmaak met vinnige (enkelaand) huweliks-kategeese nie.
- * Die kursus vir ouderlinge oor die huwelik moet in plek kom.
- * Die Kerk moet die uitdaging aanvaar om behoorlike begeleiding te gee ten opsigte van die voorhuwelikse verhouding en die huwelik as sodanig.
- * Die Kerk moet voortgaan met verantwoordelike, Bybels- gefundeerde studie oor die huwelik (teologie van die huwelik).

Die komitee het die terugvoer van die kommentaar van die ouderlinge-vergaderings verwerk en na aanleiding van die geweldig positiewe reaksie oor die studiestuk en werksdokument, tot bepaalde aanbevelings gekom.

BESLUIT

- 1. Die Kerk handhaaf sy siening van die huwelik as 'n instelling en gawe van God.**
- 2. Die huwelik bly vir die Kerk die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe (Ordereël 7).**
- 3. Die Kerk handhaaf sy siening en beskouing oor die saamwoon van lidmate en beskou die huwelik as enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God kan saamlewe.**
- 4. Die Kerk handhaaf sy standpunt oor huwelik tussen persone van dieselfde geslag en beklemtoon in sy standpunt die Kerk se siening van die huwelik as 'n instelling tussen een man en een vrou.**
- 5. Die Kerk oorweeg nie tans die daarstel van 'n eie kerklike huwelik nie.**

6. Die komitee beveel nie die daarstel van 'n eie "kerklike huwelik" naas 'n "burgerlike huwelik/verbintenis" voor nie.
7. Die Kerk moet voortgaan met verantwoordelike, Bybels-gefundeerde studie oor die huwelik (teologie van die huwelik).
8. Die volgende voorstel word aanvaar oor die doop van kinders in saamwoonverhoudings:
 - 8.1 Kerkrade word daarop gewys dat die doop 'n sakrament is wat met groot erns bedien word aan gelowiges en hulle kinders.
 - 8.2 Persone wat saamwoon moet begelei word tot die huwelik. Saamwoon word nie deur die Kerk gesien as alternatief tot die huwelik nie.
 - 8.3 Indien daar 'n kind gebore word, sal ouers onderrig en gehelp word om verantwoordelik keuses te maak.
 - 8.4 Ouderlingevergaderings hanteer die saak op meriete.
 - 8.5 Die betrokke ouers word verder pastoraal versorg.
 - 8.6 Opdrag word aan die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat gegee om indringende studie oor die saak te doen en resultate deur te gee aan ouderlingevergaderings.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds GS de Beer	Noordwestelike Pretoria	1 Oktober – tweede sessie
Ds LJ de Leeuw	Port Elizabeth	1 Oktober – 16:00 tot einde
Ds J Dippenaar	Oos-Moot	1 Oktober – aand tot einde
Ds CB Enslin	Rustenburg-Kloof	1 Oktober
Ds F Evert	Declerqville	1 Oktober
Oudl J Fourie	Declerqville	1 Oktober
Ds AJ Hattingh	Delareyville	1 Oktober – middag en aand
Ds MS Jansen van Vuren	Duncanville	1 Oktober – 10:00 tot 21:00

Ds TF Joubert	Swellendam	30 September – vanaf 21:30
Oudl AJJ Koegelenberg	Talton	1 Oktober
Oudl AD Kotze	Piet Potgieter	1 Oktober – 11:00 tot einde
Dr G Malan	Mosselbaai	1 Oktober – vanaf 12:00
Ds FNS Marais	Grootvlei	1 Oktober – vanaf 11:15, terug so gou moontlik
Dr EB Marran	Losberg	1 Oktober – 15:45 tot einde
Oudl HJ Mienie	Brackenhurst	1 Oktober
Oudl JA Oberholzer	Pretoria	30 September – 21:20 tot einde
Ds HJMW Pretorius	Kimberley	1 Oktober – middag en aand
Oudl HJP Scheepers	Losberg	1 Oktober – 15:45 tot einde
Ds KF Smith	Kaapstad	1 Oktober – 17:00 tot einde
Ds LJ Strauss	Bloemfontein-Wes	1 Oktober
Ds WAJ van Schoor	Kempton Park-Oos	1 Oktober – 14:30 tot einde
Oudl WAJ van Schoor	Primrose-Oos	1 Oktober – 14:30 tot einde
Oudl CN Smit	Kimberley	1 Oktober – middag en aand
Ds JM van Staden	Montana	1 Oktober – oggend
Dr PJ van Staden	Philadelphia	1 Oktober – 17:00 tot einde
Ds R van Staden	Goudveld	1 Oktober – 17:00 tot einde
Ds GF van Wyk	Newcastle	1 Oktober – tot einde
Oudl JDG Venter	Noordelike Pietersburg	1 Oktober – 14:30 tot 21:00
Ds IJ Vogel	Rooihuiskraal	30 September – 19:00 tot einde

---oOo---

BESKRYWINGSPUNT 61: RING VAN CHRISSIESMEER

WYSIGING VAN HUWELIKSWET

Ondersoek word gedoen na 'n verandering van die huwelikswet wat bepaal dat paartjies binne gemeenskap van goedere trou. 'n Verandering aan die huwelikswet kan bepaal dat paartjies met 'n standaard huweliksvoorwaardekontrak trou.

Motivering

Tans bepaal die huwelikswet dat wanneer 'n paartjie trou sonder die opstel van 'n huwelikskontrak opstel om buite gemeenskap van goedere te trou, hulle outomaties binne gemeenskap van goedere trou.

'n Huweliksvoorwaardes kontrak behels hoë koste wat paartjies dikwels nie kan bybring nie. Juis daarom trou die meeste paartjies op gemeenskap van goedere sonder dat 'n huweliksvoorwaardekontrak enigsins oorweeg word. In die tyd waarin die Kerk en sy lidmate leef is dit nie die beste opsie nie.

Indien die huwelikswet wel gewysig en omgeswaai kan word bestaan die moontlikheid steeds dat 'n paartjie op gemeenskap van goedere kan trou. In die geval maak hulle dan van prokureurshulp gebruik. Dit is dan ook die uitsondering.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word verwys na die Komitee vir Huweliks- en Ander Sinvolle Verhoudingsmoontlikhede vir verdere aandag.**

BESKRYWINGSPUNT 62: RING VAN BLOEMFONTEIN

BEVORDERING VAN HUISGODSDIENS

Die gewoonte om huisgodsdien in gesinsverband te hou, het grootliks by lidmate van die Kerk verdwyn. Die tendens moet omgeswaai word, deurdat predikante vanaf kansels en kerkraadslede tydens huisbesoek met lidmate daaroor gesprek voer en ander metodes aanwend om die gebruik weer ingestel te kry. Ander metodes sluit onder meer in die bekendstelling en beskikbaarstelling van *Die Bybelse Dagboek* aan diegene wat dit nie kan bekostig nie en 'n Bybelvasvra tussen gesinne in 'n wyk.

Motivering

Elke mens moet 'n verwysingsraamwerk hê waarvolgens keuses gemaak en standpunte ingeneem word. Die Woord van God moet vir elke Hervormde lidmaat sy/haar verwysingsraamwerk wees en kinders moet dit van kleins af hoor en aanvaar sodat dit ook hulle verwysingsraamwerk word. Die Heilige Gees lei en leer lidmate in die waarheid deur die Woord van God.

Die talle jongmense en lidmate wat nie die Bybel lees en ken nie, stuur af op 'n heidendom in die Kerk. Dit is gewis een van die redes vir kerkloosheid en lidmaatgetalle wat aanhou krimp. As aandgodsdiens as gevolg van werkskedules of wat ook al nie inpas nie, moet oggendgodsdiens voor werk en skool ingepas word. As een van die ouers weens vergaderings of wat ook al nie die huisgodsdiens kan waarneem nie, moet die ander ouer instaan, maar dit mag nie agterweë bly nie.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

---oOo---

Hoofstuk 8

Dissipline

69ste Algemene Kerkvergadering

8. DISSIPLINE

8.1 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8: DISSIPLINE

BESKRYWINGSPUNT 63: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8: DISSIPLINE

Ordinansie 8 word soos volg gewysig:

8.1 GESPREK

8.1.1 Gesprekke met die oog op die behoud van die regte geloof en lewenswandel vind tussen gelowiges plaas.

8.1.2 Dié gesprekke word in liefde tussen lidmaat en lidmaat, lidmaat en ampsdraer, ampsdraer en ampsdraer, ampsdraer en vergadering of tussen vergaderings gevoer.

8.2 OPSIG

8.2.1 BESWAARSKRIF

8.2.1.1 Indien gesprekke misluk, word 'n beswaar skriftelik aan die bevoegde opsighoudende vergadering voorgelê.

8.2.1.2 Die beswaarskrif moet aandui

- (i) waar en wanneer die gesprekke gevoer is
- (ii) volledige besonderhede van die onderwerp van elke gesprek
- (iii) waarom die gesprekke misluk het
- (iv) alle inligting wat ter sake mag wees insluitende enige bewysstuk wat daar mag wees, asook die name en besonderhede van persone wat persoonlik kennis dra van die aangeleentheid waaroor die beswaar gaan en 'n opsomming van wat daardie persone sal kan sê.

8.2.2 BEVOEGDE OPSIGHOUDENDE VERGADERING

8.2.2.1 Die ouderlingevergadering hou opsig oor lidmate, diakens, ouderlinge, predikante, lede van vergaderings van ampte en komitees in die gemeente.

8.2.2.2 Die ringskommissie hou ook opsig oor predikante, ouderlinge en diakens wat in die ringsgebied val en verder oor die gemeentes in die ring, die lede van die vergaderings van die ampte op gemeente- en ringsvlak en ringskomitees.

8.2.2.3 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hou ook opsig oor predikante, en verder die ringe, die lede van vergaderings van ampte op ringsvlak, lede van rade van die Algemene Kerkvergadering en van die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.

8.2.2.4 Die Algemene Kerkvergadering hou opsig oor lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.

8.2.3 HANTERING VAN 'N BESWAARSKRIF

8.2.3.1 'n Beswaarskrif teen 'n lidmaat of ampsdraer, anders as 'n predikant, word by die ouderlingevergadering ingedien.

8.2.3.2 'n Beswaarskrif teen 'n lidmaat word deur die ouderlingevergadering afgehandel.

8.2.3.3 'n Beswaarskrif teen 'n ouderling of diaken word deur die ringsvergadering afgehandel indien dit nie deur die ouderlingevergadering afgehandel kan word nie.

8.2.3.4 'n Beswaarskrif teen 'n predikant word by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ingedien en afgehandel.

8.2.3.5 'n Beswaarskrif teen lede van rade van die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en rade of komitees van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgehandel.

8.2.3.6 'n Beswaarskrif teen lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word deur die Algemene Kerkvergadering afgehandel.

8.2.4 UITOEFENING VAN OPSIG

8.2.4.1 'n Klaer moet binne een maand nadat die verkeerde leer, houding of gedrag van 'n lidmaat of ampsdraer tot sy of

haar kennis gekom het, die aangeleentheid onder die aandag van die bevoegde vergadering bring.

8.2.4.2 'n Opsighoudende vergadering skenk binne 14 dae na ontvangs van 'n beswaarskrif daaraan aandag, voer in liefde gesprekke met die betrokke partye en doen alles in sy vermoë om die saak af te handel.

8.2.4.3 'n Bykomende vergadering wat daarvan oortuig is dat 'n bevoegde vergadering nie sy opsigtaak uitvoer nie, kan self ingryp en die saak besleg.

8.2.4.4 Met 'n lidmaat, ampsdraer, vergadering, komitee of raad wat sonder grondige rede versuim om aan 'n opsiggesprek deel te neem, word verder onder die tug gehandel.

8.2.5 BEROEP OP 'N WÊRELDLIKE INSTANSIE

Indien 'n lidmaat of ampsdraer 'n beroep op 'n wêreldlike instansie doen of aandui dat so 'n beroep op 'n instansie gedoen gaan word om onderlinge geskille uit die weg te ruim, sonder om die kerklike weg volledig te volg, word met so 'n persoon onder die opsig en tug gehandel.

8.3 TUG

8.3.1 Tug word toegepas deur 'n bevoegde vergadering nadat optrede onder die opsig nie geslaag het nie, 'n klagskrif ontvang, ondersoek en gegrond bevind is deur die bevoegde vergadering, of indien 'n persoon uit eie beweging te enige tyd skuld sou bely oor 'n oortreding.

8.3.2 'n Belydende lidmaat of lidmate wat nie onder sensuur is nie, ampsdraer of ampsdraers of opsighoudende vergadering, het die bevoegdheid en verantwoordelikheid om 'n lidmaat of ampsdraer wat klaarblyklik volhard in 'n verkeerde leer, houding of gedrag, skriftelik by die bevoegde vergadering aan te kla, nadat onder die opsig gehandel is of opsig nie moontlik was nie.

8.4 VERGADERINGS MET TUGBEVOEGDHEID

Die bevoegde vergaderings om 'n ondersoek te doen en tug uit te oefen is

(i) Die ouderlingevergadering oor lidmate en lede van komitees in die gemeente

- (ii) Die ringskommissie oor ouderlinge, diakens, lede van vergaderings van die ampte in gemeentes, en lede van vergaderings van ringskomitees en –kommissies
 - (iii) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die Algemene Diakensvergadering, die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, predikante, lede van vergaderings van die ampte in die ring, lede van vergaderings van die rade van die Algemene Kerkvergadering en lede van die rade en komitees van die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - (iv) Die Algemene Kerkvergadering oor lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- 8.5 DIE KLAGSKRIF**
- 8.5.1 'n Klagskrif moet aan die volgende vereistes voldoen:**
- (i) Dit moet skriftelik, duidelik leesbaar wees en binne 'n redelike tyd ingedien word.
 - (ii) Daar moet duidelik vermeld word hoe daar onder die opsig gehandel is, of waarom daar met verbygaan van die opsig 'n klag gelê word.
 - (iii) Dit vermeld
 - (a) die verkeerde leer, houding of gedrag van 'n lidmaat of ampsdraer
 - (b) die aard van die verkeerde leer, houding of gedrag, en waar van toepassing, enige datum, tydperk, plek en geleentheid van elke oortreding
 - (c) in watter opsig in ongehoorsaamheid aan die Woord en belydenis opgetree is of die Kerkorde of kerklike besluit oortree is.
- 8.5.2** Die klagskrif moet deur die klaer en twee getuies wat slegs die klaer se handtekening bevestig, onderteken wees.
- 8.5.3** Die klagskrif bevat die name en adresse van getuies. Bykomende getuies kan by die klagskrif gevoeg word voor die aanvang van die ondersoek van die klag.
- 8.6 OPSKORTING VAN KERKLIKE VOORREGTE EN AMPS-PLIGTE**
- 8.6.1** 'n Vergadering van ampte of bykomende vergadering kan

die kerklike voorregte van 'n lidmaat, die ampsvoorreg van 'n ampsdraer, of die lidmaatskap van lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie opskort nadat die lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie aangehoor is en waar daar redelike gronde bestaan om te vermoed dat so 'n lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering, komitee, raad of kommissie 'n aanstootlike sonde pleeg wat die eer van God, die welsyn van die gemeente, die behoud van die gelowige of die goeie orde aantas.

- 8.6.2** Opskorting van bogenoemde voorregte is nie 'n tughandeling nie en daarom moet die betrokke vergadering toesien dat binne sewe dae (Saterdag, Sondag en verklaarde Openbare Vakansiedae uitgesluit) na sodanige opskorting 'n skriftelike klagskrif ingedien word, soos bepaal in die Kerkorde, by gebreke waarvan die opskorting onmiddellik verval.

8.7 TUGPROSEDURE

- 8.7.1** Die prosedures by ontvangs van 'n klagskrif, ondersoek na 'n klag en beroep op 'n bykomende vergadering, word benewens soos in die Kerkorde bepaal, aangevul in die reglement vir die prosedure by die ondersoek van 'n klagte, soos deur die Algemene Kerkvergadering vasgestel.

- 8.7.2** Indien daar enige verskil tussen die Kerkorde en die reglement is, sal die bepalings van die Kerkorde voorrang geniet.

8.8 RIGLYNE VIR DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG

Vergaderings laat hulle by die ondersoek, die bevinding en die vorm van tug lei deur die

- (i)** Bybel
- (ii)** Kerkboek
- (iii)** besluite van vergaderings van die ampte
- (iv)** gebruike van die Kerk
- (v)** beroepsdokumente en dienskontrakte.

8.9 TUGHANDELING

- 8.9.1** 'n Bevoegde vergadering kan die tug toepas indien 'n

	aangeklaagde te enige tyd in die loop van 'n ondersoek skuld op sommige of al die klagtes in 'n klagskrif bely.
8.9.2	Die ouderlingevergadering kan, nadat bevind is dat 'n lidmaat of lede van 'n komitee of kommissie van die gemeente hom, haar of hulle skuldig gemaak het aan 'n handeling wat tugwaardig is, so 'n persoon
(i)	vermaan en waarsku
(ii)	die gebruik van die sakramente ontsê (sensuur)
(iii)	van lidmaatskap van die Kerk onthef
(iv)	uit die gemeenskap van die gelowiges uitsluit
(v)	sodanige stappe neem as wat deur Ordinansie 8.9.12 bedoel word.
8.9.3	Die taak van vermaning word aan die voorsitter van die ouderlingevergadering of 'n kommissie uit die ouderlingevergadering saamgestel, opgedra.
8.9.4	Die ouderlingevergadering kan 'n lidmaat wat onder sensuur is en wat, ten spyte van getroue en volgehoue behandeling geen berou nie, maar verset toon, volgens die prosedure soos omskryf in die formulier vir die ban, uit die gemeenskap van die gelowiges uitsluit.
8.9.5	'n Lidmaat word van lidmaatskap van die Kerk onthef indien die formulier van die ban nie toepaslik is nie, en sensuur nie doelmatig is nie.
8.9.6	Wanneer 'n lidmaat van sy lidmaatskap van die Kerk onthef is, word dit aan die gemeente bekend gemaak, maar wanneer die lidmaat onder sensuur geplaas word, sal die ouderlingevergadering na goeddunke handel.
8.9.7	Die formulier van die ban word in 'n erediens gelees.
8.9.8	Die ringskommissie kan, nadat 'n persoon, lede van vergaderings van die ampte in die gemeentes, en lede van vergaderings van ringskomitees skuldig bevind is aan 'n handeling wat tugwaardig is, so 'n persoon of lid
(i)	vermaan en waarsku
(ii)	vir 'n bepaalde tydperk van ampspligte onthef

(iii)	van ampsvoorreg ontnem
(iv)	sodanige stappe neem as wat deur Ordinansie 8.9.12 bedoel word.
8.9.9	Die ringskommissie moet die ouderlingevergadering van sy bevinding in kennis stel en indien nodig versoek om die lidmaat die gebruik van die sakramente te ontsê (sensuur).
8.9.10	Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan, nadat 'n persoon of lede van vergaderings van die ampte van die ring, en vergaderings van die rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering, die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering skuldig bevind is aan 'n handeling wat tugwaardig is, so 'n persoon of lid
(i)	vermaan en waarsku
(ii)	vir 'n tydperk van ampspligte onthef met gedeeltelike verlies van versorgingsvoordele
(iii)	wanneer dit in belang van die gemeente geag word, in oorleg met die kerkraad en ringskommissie van die standplaas losmaak met behoud van ampsvoorreg
(iv)	van die amp onthef
(v)	sodanige stappe neem as wat deur Ordinansie 8.9.12 bedoel word.
8.9.11	Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee aan die ouderlingevergadering en ringskommissie kennis van sy bevinding en tughandeling en kan indien nodig, die ouderlingevergadering versoek om die lidmaat die gebruik van die sakramente te ontsê.
8.9.12	Indien 'n ouderlingevergadering, ringskommissie of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na 'n ondersoek die klag gegrond bevind, kan die tughandeling vir 'n tydperk van hoogstens drie jaar uitgestel of opgeskort word met of sonder voorwaardes wat verband hou met die volgende:
(i)	Onderwerping aan opleiding en berading.
(ii)	Onderwerping aan toesig of beheer.

- (iii) Verpligte bywoning of inwoning by een of ander bepaalde sentrum vir 'n bepaalde doel.
 - (iv) Goeie gedrag.
 - (v) Enige ander gepaste aangeleentheid.
- In gepaste gevalle kan die tughandelinge en voorwaardes vir tug, hierbo genoem, gekombineer word.
- 8.9.13 Die bevoegde vergadering kan te enige tyd voor verstryking van die tydperk wat die tughandeling uitgestel is, indien daar goeie redes voor bestaan, die aangeklaagde oproep sodat oor die tughandeling besluit word.
- 8.9.14 Voordat op 'n gepaste tughandeling besluit word, kan die bevoegde vergadering weer sodanige getuienis aanhoor as wat hy goeddink ten einde homself in staat te stel om 'n gepaste tughandeling te neem.
- 8.10 **BEROEP OP 'N BYKOMENDE VERGADERING**
- Die huidige Ordinansie 8.3.8 lui soos volg:
- (i) 'n Klaer of aangeklaagde kan slegs eenmaal 'n beroep doen op
 - (a) 'n ringskommissie teen die bevinding van 'n ouderlinge-vergadering
 - (b) 'n ringsvergadering teen die bevinding van die ringskommissie
 - (c) die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van 'n ringsvergadering
 - (d) die Algemene Kerkvergadering teen 'n bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering behalwe as die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oortuig is dat die klag oor 'n leeraangeleentheid handel.
- Voorstel van die Raad vir Regsadvies:
- 8.10.1 'n Lidmaat wat skuldig bevind is, kan 'n beroep op die ringskommissie doen om die bevinding van 'n ouderlinge-vergadering te heroorweeg.
- 8.10.2 Ouderlinge en diakens wat skuldig bevind is, kan 'n beroep op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen om 'n bevinding van 'n ringskommissie te heroorweeg.

8.10.3 'n Predikant, lede van vergaderings van die ampte van 'n ring, vergaderings van rade van die Algemene Kerkvergadering of lede van rade of komitees van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Algemene Diakensvergadering of Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, wat skuldig bevind is, kan 'n beroep doen op 'n vergadering wat spesiaal vir hierdie doel saamgestel word, bestaande uit die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat nie reeds by die aangeleentheid betrokke was nie, 'n regsgeleerde wat lid is van die Raad vir Regsadvies en die voorsitter van die Raad vir Regsadvies wat as voorsitter van die vergadering optree om 'n bevinding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te heroorweeg.

8.10.4 Ongeag die voorafgaande kan 'n lidmaat, predikant, ouderling of diaken 'n finale beroep op die Algemene Kerkvergadering doen om 'n bevinding te heroorweeg indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oortuig is dat die klag handel oor 'n leeraangeleentheid.

8.10.5 Indien 'n klaer ontevrede is dat die prosedure vir 'n ondersoek, soos in die Kerkorde uiteengesit, nie nagekom is nie, kan skriftelik verhoë oor die aangeleentheid binne 14 dae nadat die uitslag van die ondersoek bekend is aan die Raad vir Regsadvies gerig word. Indien die Raad vir Regsadvies oortuig is dat die prosedure vir 'n ondersoek nie nagekom is nie, word die klag terugverwys na die bevoegde vergadering met 'n aanwysing van watter stappe gevolg moet word. Die besluit van die Raad vir Regsadvies is finaal.

Voorstel van die Raad vir Regsadvies vir appèlliggaam:

- (a)** Die sekundilede van die huidige Kommissie vorm 'n appèlliggaam wat beteken die Kommissie behou sy tugbevoegdheid.
- (b)** Alternatiewelik word die sekundilede die nuwe liggaam wat tugsake aanhoor en beteken die huidige Kommissie funksioneer as appèlliggaam in alle sake wat nie 'n leer aangeleentheid is nie.

Nog 'n moontlikheid vir 'n appèlliggaam:

Sewe persone word tydens die Algemene Kerkvergadering aangewys van wie minstens vier predikante en

minstens een 'n regsgeleerde is. Die persone mag nie op ander verkose liggame van die Algemene Kerkvergadering dien nie.

8.11 DISSCIPLINEVERSUIM DEUR VERGADERINGS

- (i) 'n Bykomende vergadering wat verneem, of vermoed, dat 'n vergadering van die ampte oor wie se werksaamhede hy opsig hou, nie sy opdragte uitvoer, of 'n saak wat by hom aanhangig gemaak is, nie ondersoek, of behoorlik afhandel nie, versoek die betrokke vergadering van die ampte om volledige besonderhede oor die saak aan hom te verskaf.
- (ii) Die bykomende vergadering kan, as hy dit nodig ag, aan die vergadering van die ampte oor wie se werksaamhede hy opsig hou, ook opdragte in verband met die dienswerk gee.
- (iii) Die bykomende vergadering kan, indien die vergadering van die ampte oor wie se werksaamhede hy opsig hou, versuim om bevredigende inligting te verskaf, of sy opdragte uit te voer, sommige, of al die lede van die betrokke vergadering van die ampte, vir 'n tydperk as lede van die vergadering skors en self die saak afhandel.

8.12 OPHEFFING VAN TUG

- (i) Die opheffing van tug kan alleen geskied deur die bevoegde vergadering indien die vergadering daarvan oortuig is dat die doel van die tug bereik is.
- (ii) 'n Betrokkene(s) wat van lidmaatskap onthef is sonder gebruik van die formulier vir die ban, doen, na geslaagde heraansoek by die ouderlingevergadering, in die openbaar belydenis van geloof.
- (iii) 'n Betrokkene(s) wat deur die formulier vir die ban uitgesluit is, word by hertoetrede met gebruikmaking van die formulier vir die heropname in die gemeente opgeneem.
- (iv) 'n Betrokkene(s) wat vir 'n tydperk van ampspligte onthef is, hervat ampspligte nadat die bepaalde tydperk verloop het, en gesprek met die opsighoudende liggaam gevoer is.

8.13 LIDMATE WAT BEDANK

- (i) Lidmate teen wie tugstappe ingestel is en dan bedank, of lidmate wat bedank, se saak word bespreek en genotuleer.
- (ii) Lidmate wat bedank se name word in die gemeente afgekondig.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar met die verandering dat die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as opsig- en tugliggaam optree en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as finale appélliggaam wat nie 'n leeraangeleentheid is nie. Die volgende wysigings word aangebring:
 - 1.1 By 8.2.2.3 en 8.2.3.4 word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as opsigliggaam gehandhaaf en die bevoording bly onveranderd.
 - 1.2 By 8.2.3.5: Die beswaarskrif word deur die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgehandel.
 - 1.3 By 8.4(iii): Die sin begin met: Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....
 - 1.4 By 8.5.1(i) word die sin toegevoeg: ..., wat nie 90 dae mag oorskry nie.
 - 1.5 By 8.9.10: Die inleidingsin lees: Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering....
 - 1.6 By 8.9.11: Die inleidingsin lees: Die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - 1.7 By 8.9.12: Die eerste sin lees: ... of sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - 1.8 Die huidige voorstel in Ordinansie 8.3.8 in die Kerkorde verval en die voorstel van die Raad vir Regsadvies word aanvaar as die nuwe 8.10 met die volgende wysigings:
 - 8.10.1 bly onveranderd
 - 8.10.2: 'n beroep doen op die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering...
 - 8.10.3: 'n Predikant, lede van vergaderings van die ampte van 'n ring, vergaderings van rade van die Algemene Kerkvergadering of lede van rade of komitees van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Algemene Diakensvergadering, wat skuldig bevind is, kan 'n beroep doen op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- 8.10.4 en 8.10.5 bly onveranderd
- 1.9 Die laaste voorstel van die Raad vir Regsadvies vir 'n appélliggaam verval en die voorstel vir nog 'n moontlikheid vir 'n appélliggaam.
 2. Verdere redaksionele wysigings word deur die Raad vir Regsadvies aangebring.
 3. Beginselprobleme word verder deur die Raad vir Regsadvies hanteer en aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgele.
 4. Die opskrif van die Ordinansie is Opsig en Tug.

8.2 WYSIGING VAN REGLEMENT VIR DIE PROSEDURE BY DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG

BESKRYWINGSPUNT 64: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN REGLEMENT VIR DIE PROSEDURE BY DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG

Die Reglement word soos volg gewysig:

1. KLAGSKRIF

- 1.1 'n Klagskrif wat aan die vereistes van Ordinansie 8.5 voldoen, moet per hand, aangetekende pos, faks of e-pos by die voorsitter of skriba van die vergadering wat die klag hanteer, ingedien word.
- 1.2 Die voorsitter en skriba van die betrokke vergadering, of die visevoorsitter en/of viseskriba of sekundi waar van toepassing, indien die voorsitter of skriba self die klaer of aangeklaagde is of indien een of albei nie beskikbaar is nie, bepaal met of sonder oorleg van kundige persone of die klagskrif voldoen aan die vereistes van Ordinansie 8.5.
- 1.3 Die voorsitter of skriba gee of stuur 'n klagskrif wat nie aan die vereistes voldoen nie, so spoedig moontlik per hand, aangetekende pos, faks of e-pos aan 'n klaer terug, met vermelding van die redes waarom dit nie in orde of volledig genoeg is nie.
- 1.4 'n Gewysigde of aangevulde klagskrif moet binne 14 dae na-

dat die foutiewe klagskrif teruggestuur is, per hand, aange-
tekende pos, faks of e-pos, aan die voorsitter of skriba van
die betrokke vergadering teruggegee of -gestuur word.

- 1.5 Nadat 'n klagskrif, wat aan die vereistes voldoen ontvang is
deur die voorsitter en skriba van die bevoegde vergadering,
moet hulle binne 3 dae na ontvangs van die klagskrif, aan
die aangeklaagde(s) 'n afskrif van die klagskrif per hand,
aangetekende pos, faks of e-pos voorsien.

2. OPROEP NA 'N TUGVERGADERING

- 2.1 Die vergadering moet so spoedig moontlik, maar nie later as
30 dae vanaf die datum waarop die klagskrif aan die aange-
klaagde(s) gegee of gestuur is, gehou word, tensy die voor-
sitter, skriba, klaer(s) en aangeklaagde(s) instem tot 'n ander
datum.

- 2.2 Die vergadering kan die datum van die vergadering soveel
keer as wat redelik noodsaaklik is, uitstel.

- 2.3 Die voorsitter en skriba van die bevoegde vergadering moet
die klaer(s) en die aangeklaagde(s) skriftelik oproep na 'n
vergadering waar die klagte ondersoek word en 'n besluit
daaroor geneem moet word ooreenkomstig die Kerkorde en
hierdie reglement.

- 2.4 In die oproepkennisgewing word die volgende vermeld:

- (i) Die datum, tyd en plek van die vergadering.
- (ii) Dat dit die plig is van lidmate en ampsdraers wat opgeroep
word, om voor die vergadering te verskyn en indien enigeen
van hulle sonder 'n geldige rede afwesig is of weier om te
verskyn en getuienis te lewer of nie behoorlik getuienis le-
wer nie, dit opsigself tugwaardig is.
- (iii) Dat die klaer(s) en die aangeklaagde(s) hom of haar in die
vergadering kan laat bystaan deur 'n lidmaat van die Kerk
mits daardie lidmaat nie enigsins praktiseer as prokureur of
advokaat nie.
- (iv) Dat die voorsitter van die vergadering geen diskresie het om
regsgeleerdes toe te laat anders as waarvoor hierin voor-
siening gemaak is nie.
- (v) Dat die klaer(s) en aangeklaagde(s) self verantwoordelik is
om hulle getuies op te roep vir die bywoon van die vergade-
ring.

2.5 Die skriba van die vergadering moet hom- of haarself tevrede stel dat al die tersaaklike partye die oproepkennisgewing ontvang het.

3. KWORUM VIR DIE TUGVERGADERING

3.1 'n Kworum vir die ouderlingevergadering is vyftig persent plus een van die diensdoende ouderlinge.

3.2 'n Kworum vir die ringkommissie is die voorsitter, skriba en twee ouderlinge.

3.3 'n Kworum vir die sekundilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by die hantering van 'n klag, is die lede wat teenwoordig is.

4. PROSEDURE BY DIE VERGADERING

4.1 Die voorsitter open die vergadering met Skriflesing en gebed.

4.2 Die voorsitter

(i) sorg dat die volgende persone nie lede van die vergadering is wat die saak ondersoek nie:

(a) die eggenoot of eggenote, vader of moeder, grootvader of grootmoeder, skoonvader of skoonmoeder, broer of suster, seun of dogter, skoonseun of skoondogter, swaer of skoonsuster, oom of tante, neef of niggie van óf die klaer(s) óf die aangeklaagde(s)

(b) 'n lid wat 'n persoonlike belang het by die saak wat met die klag in verband staan

(c) persone wat nie lidmate van die Kerk is nie of verteenwoordigers van die media

(ii) kan met toestemming van die vergadering reël dat die getuienis van persone wat nie lidmate van die Kerk is nie, tydens die ondersoek aangehoor word

(iii) stel vas dat die oproep tot die vergadering volgens die Kerkorde geskied het en 'n kworum teenwoordig is

(iv) verklaar dat die vergadering wettig saamgestel is.

4.3 Die voorsitter wys almal wat aan die ondersoek deelneem of getuienis aflê daarop dat

(i) die vergadering die reg voorbehou om op enige tydstip ge-

durende die ondersoek sy werksaamhede agter geslote deure voort te sit en enigiemand te vra om die vergadering te verlaat

- (ii) alle getuienis so volledig moontlik, verkieslik woordeliks, aangeteken sal word
- (iii) die klaer(s) en aangeklaagde(s) die reg het om te enige tyd 'n afskrif van die goedgekeurde notule op eie koste aan te vra
- (iv) die vergadering self te enige tyd die notule ter insae beskikbaar kan stel aan die klaer(s), aangeklaagde(s) en die persoon(e) wat hulle bystaan
- (v) indien die klaer(s) of aangeklaagde(s) te enige tyd 'n beswaar sou hê teen die prosedure wat gevolg word of beslissings wat gemaak word, die vergadering die ondersoek sal opskort en die beswaar agter geslote deure sal oorweeg na voorleggings deur die klaer(s) en die aangeklaagde(s)
- (vi) hulle die waarheid moet praat en geen getuienis of inligting mag weerhou wat die vergadering kan help in sy taak om 'n regverdige besluit te neem nie
- (vii) die besluit van die vergadering bekend gemaak sal word.

4.4 Die voorsitter kan versoek dat 'n lid van die Raad vir Regsadvies of 'n ander kundige lidmaat van die Kerk die vergadering in 'n adviserende hoedanigheid bywoon.

4.5 Die voorsitter lees net die klagskrif volledig voor in die teenwoordigheid van die klaer(s), die aangeklaagde(s) indien 'n party daarop aandring.

4.6 Alle getuies, behalwe die klaer(s) en aangeklaagde(s) verlaat die vergadering totdat hulle geroep word om te getuig.

4.7 Die voorsitter wys die aangeklaagde(s) daarop dat te enige tyd in die loop van die ondersoek, skuld op sommige of al die aanklagtes in die klagskrif bely kan word en vra daarna of die aangeklaagde(s) die aanklagte ontken en of die aangeklaagde(s) enige belydenis wil maak.

4.8 In die geval van so 'n belydenis, volg die vergadering die volgende prosedure:

- (i) Die lede van die vergadering besluit agter geslote deure of die belydenis aanvaar en die ondersoek derhalwe gestaak

word, en of die belydenis van die hand gewys en met die ondersoek voortgegaan word.

(ii) Die voorsitter maak die beslissing van die vergadering aan die klaer(s), aangeklaagde(s) en persone wat hulle bystaan, bekend.

(iii) Indien die belydenis aanvaar en die ondersoek gestaak word, besluit die lede van die vergadering agter geslote deur oor die tugstappe wat geneem moet word nadat die aangeklaagde(s) die geleentheid gegee is om sodanige mededelings en inligting aan die vergadering oor te dra as wat deur die vergadering in ag geneem behoort te word voordat oor tugstappe besluit word.

4.9 Indien die aangeklaagde(s) nie skuld bely nie, versoek die voorsitter die klaer(s) om die aanklag met mondelinge bewyse en ander getuienis te staaf.

4.10 Die aangeklaagde(s) of die lidmaat wat bystand verleen, kan vrae stel aan die persone wat teen die aangeklaagde(s) getuig ten einde al die feite voor die vergadering te plaas en/of die korrektheid van die getuienis te toets.

4.11 Daarna kry die lede van die vergadering die geleentheid om vrae ter opheldering aan die getuies te vra.

4.12 Die voorsitter sorg dat alle vrae op die saak betrekking het. Die voorsitter se besluit of 'n vraag ter sake is, is finaal.

4.13 Geen persoon wat getuig het, woon die vergadering verder as waarnemer by nie, tensy die voorsitter anders besluit.

4.14 Nadat al die getuies namens die klaer(s) getuig het, kry die aangeklaagde(s) geleentheid om self te getuig en deur getuienis en bewyse te antwoord op die klag.

4.15 Die klaer(s) of die lidmaat wat bystand verleen, kan vrae stel aan die persone wat namens die aangeklaagde(s) getuig (wat die aangeklaagde(s) insluit) ten einde al die feite voor die vergadering te plaas en/of om die korrektheid van die getuienis te toets.

4.16 Die lede van die vergadering kry die geleentheid om vrae ter opheldering aan die getuies te vra.

4.17 Die voorsitter sorg dat alle vrae op die saak betrekking het. Die voorsitter se besluit of 'n vraag ter sake is, is finaal.

- 4.18** Die vergadering het die reg om enige getuie te roep wat die vergadering nodig mag ag om tot 'n billike besluit te kom.
- 4.19** Die aangeklaagde(s), die klaer(s) of die lidmaat wat hulle bystaan en lede van die vergadering kan ook vrae aan hierdie getuies stel soos hierbo in die reglement bedoel.
- 4.20** Nadat al die getuienis afgehandel is, kry die klaer(s) die geleentheid om die vergadering toe te spreek. Die aangeklaagde(s) kry die geleentheid om daarop te antwoord en om die vergadering andersins toe te spreek.
- 4.21** Die lede van die vergadering kom agter geslote deure byeen, oorweeg die saak en kom met meerderheid van stemme tot 'n bevinding.
- 4.22** Indien daar 'n staking van stemme is, word aanvaar dat die klag nie genoegsaam gestaaf is nie.
- 4.23** Die skriba sorg dat die volgende geformuleer en nagekom word:
- (i)** Die besluit van die vergadering.
 - (ii)** Die oortreding(s) waaraan die aangeklaagde(s) skuldig is, word duidelik genotuleer asook die getuienis waarop staatgemaak is om tot daardie besluit te kom.
 - (iii)** Die teenwoordige lede onderteken die besluit as deel van die notule.
- 4.24** Die besluit van die vergadering word aan die aangeklaagde(s) meegedeel.
- 4.25** Nadat die besluit van die vergadering aan die aangeklaagde(s) meegedeel is, word die aangeklaagde(s) die geleentheid gegee om sodanige mededelings en inligting aan die vergadering oor te dra wat in ag geneem behoort te word voordat oor tugstappe besluit word.
- 4.26** Die vergadering besluit agter geslote deure oor tugstappe.
- 4.27** In gevalle waar 'n vergadering nie dadelik tot 'n besluit kan kom nie, mag die besluit nie langer as 14 dae uitgestel word nie.
- 4.28** Binne sewe dae nadat 'n besluit geneem is, stel die skriba die klaer(s) en die aangeklaagde(s) per aangetekende pos of

per hand teen handtekening, van die besluit oor die tugstappe, indien enige, in kennis.

- 4.29 Die vergadering oorweeg of dit nodig is om sy besluit met of sonder motivering aan gemeentes en ander vergaderings mee te deel.

5. BEROEP OP 'N BYKOMENDE VERGADERING

- 5.1 'n Beroep kan op 'n bykomende vergadering gemaak word soos uiteengesit in Ordinansie 8.10 van die Kerkorde.

- 5.2 'n Persoon, vergaderings van die ampte van 'n ring, en vergaderings van rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering wat op 'n bykomende vergadering 'n beroep doen, rig binne 21 dae nadat 'n bevinding bekend gemaak is, 'n skriftelike versoek aan die voorsitter of skriba van die bykomende vergadering, op wie die beroep gedoen word, waarin uitdruklik gemeld word

- (i) dat 'n beroep op die bykomende vergadering gedoen word
- (ii) of 'n gewone of buitengewone vergadering die saak moet aanhoor
- (iii) wat die redes vir die beroep is.

- 5.3 Die voorsitter en skriba van die bykomende vergadering bepaal of 'n dokument waarin 'n betrokke(n) 'n beroep doen aan die vereistes van die Kerkorde voldoen.

- 5.4 'n Dokument wat nie aan die vereistes voldoen nie, word per aangetekende pos teruggestuur of per hand teen handtekening terugbesorg met aanduiding van wat verkeerd is.

- 5.5 Indien die dokument in orde is, word die saak op die agenda van die betrokke vergadering geplaas en binne 90 dae hanteer.

- 5.6 Die oorspronklike klaer(s) en aangeklaagde(s) word ten minste 14 dae voor die vergadering skriftelik deur die skriba in kennis gestel van die tyd en plek wanneer en waar die vergadering plaasvind en die skriba vergewis hom- of haarself daarvan dat die persone wel die skriftelike kennisgewing ontvang het.

- 5.7 Die persoon wat 'n beroep op die Algemene Kerkvergadering wil doen, soos bedoel in Ordinansie 8.10.4, moet binne

21 dae nadat hy of sy in kennis gestel is van die bevinding van 'n ondersoek, die aangeleentheid skriftelik na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys met 'n volledige motivering waarom die aangeleentheid as 'n leeraangeleentheid hanteer moet word, asook met 'n volledige uiteensetting van die gronde waarop 'n beroep na die Algemene Kerkvergadering gedoen word.

5.8 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is geregtig om verdere inligting van die aansoeker te vra.

5.9 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal by sy eerste vergadering nadat 'n verhoër of gevraagde inligting ontvang is, besluit of dit 'n aangeleentheid is wat na die Algemene Kerkvergadering verwys behoort te word en die besluit so gou doenlik na die vergadering, skriftelik aan die persoon of persone wat die aangeleentheid verwys het, bekendmaak.

5.10 Die aangeleentheid sal by die volgende Algemene Kerkvergadering hanteer word soos 'n beroep na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, tensy die aansoeker vra dat 'n buitengewone vergadering van die Algemene Kerkvergadering gehou word onderhewig aan reglement 6.16 hieronder.

6. PROSEDURE BY EN HANTERING VAN 'N BEROEP DEUR 'N BYKOMENDE VERGADERING

6.1 'n Bykomende vergadering wat 'n beroep aanhoor konstitueer op die wyse waarop daardie vergadering gewoonlik konstitueer en handel die beroep op die voorgeskrewe wyse af.

6.2 Die kworum van die Kommissie van die AKV vir die hantering van 'n beroep, is die lede wat teenwoordig is.

6.3 In alle gevalle word die vergadering op die gewone wyse deur die voorsitter geopen.

6.4 Die skriba sien toe dat alle dokumente wat op die saak betrekking het ter tafel is en dat alle lede van die vergadering afskrifte daarvan het.

6.5 'n Bykomende vergadering kan deur een of meer adviseurs, wat 'n lidmaat van die Kerk is, bygestaan word op die vergadering wat die beroep deur die appellant(e) oorweeg.

- 6.6 Die voorsitter wys die appellant(e) en die verdediger(s) daarop dat**
- (i) dit elkeen wat by die ondersoek betrokke is, se plig is om die vergadering wat die beroep aanhoor, te help in sy taak om 'n regverdigte beslissing te maak**
 - (ii) die beroep gerig is teen die prosedure of die bevinding of beide die prosedure of bevinding van die voorafgaande vergadering**
 - (iii) geen nuwe getuienis as bewysvoering vir 'n standpunt na vore gebring mag word nie, maar dat slegs die notule van die ondersoek wat in geding is, gebruik mag word om die bevinding van die voorafgaande vergadering te betwis of te staaf.**
- 6.7 Die voorsitter gee die appellant(e) geleentheid om met verwysing na die betrokke stukke die appellant(e) se saak te stel.**
- 6.8 Die verdediger(s) kry daarna die geleentheid om met verwysing na die betrokke stukke die verdediger(s) se kant van die saak te stel.**
- 6.9 Lede van die vergadering kan ter enige tyd vrae ter opheldering vra.**
- 6.10 Nadat albei partye hulle saak gestel het, bied die voorsitter aan beide partye die geleentheid vir repliek, waarna die ondersoek afgesluit word.**
- 6.11 Die vergadering kom nou agter geslote deure byeen en oorweeg al die dokumente en kan die beroep in geheel of gedeeltelik van die hand wys of handhaaf en kan ook op 'n ander tughandeling, soos voorsiening gemaak word in die Kerkorde, besluit.**
- 6.12 'n Besluit word met 'n meerderheid van stemme geneem.**
- 6.13 Indien daar 'n staking van stemme is word die beroep gehandhaaf.**
- 6.14 Die skriba sorg dat die bevinding van die vergadering, soos deur die vergadering met 'n gewone meerderheid van stemme vasgestel, genotuleer en deur die voorsitter en skriba geteken word.**

- 6.15** Die skriba stel die appellant(e) en die verdediger(s) binne sewe dae na die vergadering skriftelik in kennis van die vergadering se bevinding.
- 6.16** Die beslissing van 'n vergadering bly van krag totdat 'n bykomende vergadering dit tersyde stel.
- 6.17** Enige buitengewone vergadering word slegs belê nadat die betrokke vooraf 'n aanvaarbare verbintenis aangegaan het om die helfte van die koste wat die beroep meebring te betaal, indien die beroep nie slaag nie.

BESLUIT

- 1.** Die beskrywingspunt word aanvaar met die verandering dat die sekondilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as opsig- en tugliggaam optree en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as finale appèlrig optree behalwe in gevalle wat nie 'n leeraangeleentheid is nie. Appèlle oor leeraangeleenthede word deur die AKV hanteer. Die volgende wysigings word aangebring:
 - 1.1** By 3.3: 'n Kworum vir die sekondilede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by die hantering van 'n klag, is die lede wat teenwoordig is.
 - 1.2** By 4.24: Die besluit van die vergadering word aan die klaer(s) en aangeklaagde(s) meegedeel.
 - 1.3** 4.26 word gewysig om te lees : Die vergadering besluit agter geslote deure oor tugstappe en deel die besluit daarna aan die klaer(s) en aangeklaagde(s) mee.
 - 1.4** Die opskrif van 5 wysig om te lees: 'n Beroep op 'n Bykomende Vergadering.
- 2.** 'n Nuwe 6.2 word bygevoeg wat soos volg lees: Die kworum van die Kommissie van die AKV vir die hantering van 'n beroep, is die lede wat teenwoordig is (die nommering word aangepas).
- 3.** Verdere redaksionele wysigings word deur die Raad vir Regsadvies aangebring.
- 4.** Beginselprobleme word verder deur die Raad vir Regsadvies hanteer en aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgele.

BESKRYWINGSPUNT 65: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT**TOEPASSING VAN TUG OP 'N KREATIEWE EN POSITIEWE MANIER**

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat doen navorsing en maak aanbevelings oor die toepassing van opsig en tug op 'n kreatiewe en positiewe manier.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

8.3 BEHANDELING VAN BEROEP VAN MNR JWT VAN HEERDEN OP DIE 69STE ALGEMENE KERKVERGADERING TEEN BESLISSING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING NA DIE ONDERSOEK VAN 'N KLAG WAT HY TEEN DS PJ VAN DER MERWE GELÊ HET OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2010 IN DIE KERKGEBOU VAN WONDERBOOM

Die notule van die beroep op die Algemene Kerkvergadering word in 'n afsonderlike dokument in die Argief geberg.

VERSOEK VAN PROF TFJ DREYER: AANHOOR VAN BEROEP VAN BR JWT VAN HEERDEN OOR BESLUIT VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Prof TFJ Dreyer wys die vergadering daarop dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ten minste as medeverweerder by die aanhoor van die beroep van br James van Heerden op die AKV toegelaat moes word. Hy is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daartoe versoek om die Kommissie se saak te stel. Hy het reeds twee weke gelede 'n dokument in dié verband voorberei en aan die sekretaris gegee. Na sy mening was die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die verweerder en is onregmatig by die saak wegge laat.

Prof Dreyer versoek dat die werkstuk wat hy voorberei het as addendum by die notule gevoeg moet word. Dr SP Pretorius wys daarop dat 'n notule 'n weergawe is van wat plaasgevind het en daar nie addendums aangeheg word nie.

BESLUIT

1. Die versoek van prof Dreyer word toegestaan.
2. Die addendum word by die notule opgeneem as **BYLAE A**.

Hoofstuk 9

Kerklike Goedere

69ste Algemene Kerkvergadering

9. KERKLIKE GOEDERE

VERWELKOMING

Die voorsitter verwelkom al die afgevaardigdes by die vergadering sowel as verteenwoordigers van ABSA wat die openingsaand geborg het. Die Administrateur, mnr JF Viljoen, stel die volgende persone voor waarna mnr Deniney en mev Venesia die vergadering toespreek:

- * Oudl K Koekemoer
- * Mnr G Deniney
- * Mev Venasshree Coopposammy.

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE EERSTE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die eerste predikantslid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen di D Barnard, MCE Botes, S Hoffman, J Coetzee, CEC Hertzog, WJJ Kok, IJ Vogel, prof Y Dreyer, drr J Nel, C Pretorius, J Beyers en J Otto.

'n Herstemming vind plaas tussen prof Y Dreyer, drr J Otto en C Pretorius en ds CEC Hertzog.

'n Herstemming vind plaas tussen prof Y Dreyer en ds CEC Hertzog.

Ds CEC Hertzog word verkies.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Ds HJ Celliers	Brits	1 Oktober
Oudl AF de Beer	Carolina	30 September – middagtee tot na aandete
Ds GS de Beer	Noordwestelike Pretoria	30 September – oggend

Ds DZ du Plessis	Wonderboom-Suid	29 September – aand
Oudl JC Greyling	Waterval Boven	1 Oktober
Oudl BJ Lombard	Vrede	1 en 2 Oktober
Oudl A Steyn	Bronkhorstspuit	30 September – 19:00
Oudl AJC Steyn	Magaliesburg	30 September – aand
Ds GPJ Stoltz	Magaliesburg	30 September – aand
Oudl J Swart	Gaborone	30 September en 1 Oktober
Ds JPC van der Westhuizen	Hendrina	30 September – middagtee tot na aandete
Ds JH van Staden	Bronkhorstspuit	30 September – 19:00
Ds A van Zyl	Vrede	1 en 2 Oktober
Dr JH Vorster	Verwoerdburg	30 September – oggend en middag
Ds WH Barnard	Stilfontein	1 en 2 Oktober
Oudl WH Botha	Wonderboom	30 September – 14:30 tot 16:00
Ds HAT Engelbrecht	Windhoek	30 September tot 2 Oktober
Dr WC Kloppers	SENTIK	30 September – middag
Ds WE Snyman	Sundra	30 September – 14:00 tot 15:45
Oudl MM Theron	Messina	1 Oktober
Ds PJ van der Merwe	Zoutpansberg	1 Oktober
Ds JAP van Tonder	Balfour	1 Oktober
Dr JH Vorster	Verwoerdburg	30 September tot 1 Oktober

VERKIESING VAN DIE NEGE OUDERLINGE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die nege ouderlinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen oudle F Wilkens, JD Fourie, JFP Engelbrecht, DJ Lizamore, F Smit, PW de Bruyn, JA Oberholzer (Pretoria), JW Pont, P Bester, MF Pretorius, FJ Paynter en WAJ van Schoor.

Oudle F Wilkens, JD Fourie, JFP Engelbrecht en DJ Lizamore word verkies.

Oudle JA Oberholzer (Pretoria), P Bester, PW de Bruyn, WAJ van Schoor en FJ Paynter word verkies.

Die volgende ouderlinge word verkies as sekondilede: Oudle MF Pretorius, F Smit, JW Pont, JJ Steyn, AJP le Roux, P Mulder, MJ Jordaan, BJ van der Merwe en PP Vorster.

MOSIES

Die volgende mosies word aanvaar:

- * Die vergadering betuig meelewing met dr Christo en mev Rita van der Merwe. Die vergadering spreek naamlik meegevoel uit met die afsterwe van mev Van der Merwe se broer na 'n uitgerekte siekbed.
- * Graag wil ons ons dank uitspreek teenoor die Kerk in die geheel, die uittredende en huidige Algemene Kommissie, die Raad van Finansies, mnr Kobus Viljoen en alle ander rolspelers vir hulle bydraes en ondersteuning. U maak dit moontlik dat die bediening in Namibië voortgaan.

Daar is nege gemeentes versprei oor die hele Namibië wat deur ses predikante bedien word. Van hierdie nege gemeentes is daar twee kombinasie gemeentes in die Noorde van die land. Die bediening in die Suide van Namibië is moeisaam vanweë die uitgestrektheid van dorpe en min lidmate.

Bediening vind ook onder moeilike omstandighede plaas vanweë verskeie redes waaronder die verkryging van verblyf en werkpermitte tot die grootste frustrasie en kommer aanleiding gee. Desnieteenstaande is daar 'n positiewe werkingesteldheid en 'n merkbare groei in lidmaatgetalle. Lidmate het ook 'n positiewe ingesteldheid teenoor die Kerk ten spyte van die negatiewe situasie wat heers oor werkpermitte.

- * Die gemeente Paarl wil graag sy dank betuig aan die Raad van Finansies en ook aan gemeentes wat geld geskenk het aan die gemeente se boufonds. Dit het die gemeente in staat gestel om te begin met die herstelwerk aan hierdie unieke historiese gebou.
- * Die Kuruman Kombinasie wil hiermee hulle opregte dank betuig aan dr SP Pretorius, mnr Kobus Viljoen, en al die vooggemeentes wat die kombinasie in staat stel om 'n tweede standplaas te bekostig.

Dit gee ons die geleentheid om in die uitgestrekte gebied, waar deesdae groot ontwikkeling plaasvind, effektiewe bediening te doen.

---oOo---

A SINODALE WERKSAAMHEDE

Sedert die 68ste Algemene Kerkvergadering het die Sinodale werksaamhede ten doel gehad om die besluite van die vergadering tot uitvoer te bring, met die middele wat die Kerk tydens die vergadering onderneem het om te voorsien.

Die Kerk het vir baie jare gefokus op skulddelging en deurentyd potensiële aktiwiteite opgeweeg teen beskikbare fondse. Dié proses het ver-

lammend ingewerk op onder andere die sinodale werksaamhede van-
weë rasionalisasie en die gevolge daarvan. Met die aflossing van die
skuldlas, het die fokus geskuif na effektiewe dienslewering terwyl die
voortsetting van gesonde finansiële bestuur deurlopend aandag ont-
vang het. Daar was heelwat sake wat namens gemeentes onderneem
moes word, en dit bly 'n uitdaging om al hierdie sake met die ooreen-
gekome middele te bekostig.

Benewens die aard van die aktiwiteite, het die plaaslike en internasio-
nale ekonomiese terugslag 'n beduidende rol gespeel in die uitvoering
van die beplande opdragte en take. Die sterk korrelasie tussen be-
steerbare inkomste van lidmate en bekostiging van gemeente- en kerk-
wees (sinodaal) was bevestigend. Na die afskryf van die agterstallige
skuld van gemeentes, was die toename in gemeentelike debiteure se-
dertdien teleurstellend. Nodeloos om te meld dat die bestuur van de-
biteure gedurende die tydvak meer aandag ontvang het aangesien die
Raad van Finansies nie as finansierder (kredietverlener) van gemeen-
tes kan optree nie.

Daar is sinodaal toenemend verneem van gemeentes wat om ekono-
miese redes nie meer hul verpligtinge volledig kan nakom nie. Die
Raad van Finansies kon hierdie gemeentes, oor die korttermyn, onder-
steun by wyse van 'n subsidie uit die Fonds vir Gemeente Opbou. Bei-
de die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkver-
gadering het besef dat hierdie tipe ondersteuning tydelik van aard is, en
dat na langtermyn oplossings gesoek moes word. Daar is 'n reeks
werkswinkels van stapel gestuur wat mettergaan die titel van *Kerkwees
in die Toekoms* begin dra het. Ofskoon hierdie proses nog verkennend
van aard is, kan gemeentes verseker wees dat die saak indringend be-
skou word.

Dit is ook belangrik om kennis te neem van 'n belangrike perspektief
naamlik dat die Sinodale kantoor 'n verlengstuk van gemeentes is, al-
hoewel in 'n ander gedaante, wat kollektief dienste namens gemeentes
verrig.

9.1 RAAD VAN FINANSIES

9.1.1 SAMESTELLING

Die vergadering neem kennis van die samestelling en funksionering
van die Raad van Finansies.

BESLUIT

- 1. Die Raad van Finansies word tydens die vergadering ver-
kies.**

9.2 FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE

9.2.1 INLEIDING EN OORSIG

Met die aflossing van die skuld is aanvaar dat, alle ander dinge konstant, die Kerk 'n finansiële meer gemaklike tydvak binnegaan. Hierdie aanvoeling word gereflekteer in die begroting wat voor die 68ste Algemene Kerkvergadering gedien en dan ook goedgekeur is. Saam met die verrekening van oninbare skuld teen reserwes in die balansstaat, was die aanvoeling dat daar nou kapitaal opsy gesit kan word om die Kerk in die toekoms te dien. Hierdie verwagting sou uiteraard eers gestalte kon vind indien die kontantvloeï wat hierdie verwagting veronderstel het, inderdaad realiseer.

Met dié agtergrond word die sinodale finansiële situasie vir die jaar geëindig 28 Februarie 2010 van nader beskou.

9.2.2 FINANSIËLE STATE: 28 FEBRUARIE 2010

9.2.2.1 **Balansstaat**

Die balansstaatwaarde neem met ongeveer R21.6m toe, van R170.4m in 2009 tot R192m in 2010. Die vernaamste items wat hiertoe bydra is die toename in beleggings wat by die Raad van Finansies geplaas is en die toename in lenings (debiteure). Laasgenoemde het grootliks te make met die aankoop van die Midstream eiendom deur die Raad van Finansies.

Die toename in bates word verteenwoordig deur 'n toename in beleggings van gemeentes en Organe van Bystand by die Raad van Finansies, en beweging van ander verpligtinge. Beleggings by die Raad van Finansies neem oor die termyn met R18.6m, van R122.8m in 2009 tot R141.4 in 2010, toe. Die beweging van ander verpligtinge in die balansstaat was soos volg:

Toename in fondse (Nota 10 van die state)	R2.1m
Afname in reserwes (Nota 11 van die state)	R0.9m
Toename in opgehoopte fondse (Nota 12 van die state)	R2.6m
Afname in bedryfslaste (Notas 14 en 15 van die state)	R0.8m

In geheel beskou is alle verpligtinge verteenwoordig deur bates en reflekteer 'n solvente stand van die balansstaat.

Die korttermyn-likiditeitsposisie van die balansstaat van die Raad van Finansies (termyn korter as een jaar) toon op 28 Februarie 2010 'n befondse bedryfskapitaalstand (100%) terwyl die vuurproefverhouding (bedryfskapitaalstand minus voorraad en debiteure) 57% beloop. Die betekenisvolle afname beklemtoon die effek van debiteure op die fi-

nansiële stand van die Kerk. Die aangeleentheid word verder in die agenda behandel.

9.2.2.2 **Inkomstestaat**

Vir die jaar geëindig 28 Februarie 2010 toon die inkomstestaat 'n netto surplus van ongeveer R2.6m. Hierdie resultaat is die produk van gunstige reaksie op versoeke tot besparing, netto positiewe rente verdienste asook die finansiële prestasie van sinodale kostesentrums wat nie uit heffings bekostig word nie, naamlik SENTIK en die afdeling Interne Oudit.

Die onderstaande ontleding en kommentaar plaas die resultate in perspektief:

Ontleding : Bedryfsurplus	Surplus
	R.
Bedryfsrekeninge : Heffingsbegroting	1,115,615
Interne oudit	433,920
SENTIK	0
Netto rente verdien	1,085,792
Totale surplus	2,635,327

(i) ***Bedryfsrekeninge***

Die afdeling toon 'n beduidende inperking op begrote uitgawes as gevolg van die verwagte negatiewe uitwerking van makro-ekonomiese tendense en het hoofsaaklik neerslag gevind in personeelkoste en vervanging van toerusting. Eiendomme en fasiliteitskoste was wel verantwoordelik vir die vernaamste oorskryding van die begroting, maar is hierdie jaar bekostig deur besparings in ander begrote uitgawes.

(ii) ***Interne Oudit***

Hangende die onsekere uitkoms van die voorgenome ontbondeling van die afdeling, is daar aansienlik bespaar in terme van die rasionalisering van personeel en vervanging van toerusting. Die beskrywingspunt later in die agenda met betrekking tot die afdeling sal rigtinggewend wees vir toekomstige begrote koste in die verband.

(iii) ***SENTIK***

Ofskoon die resultaat nie 'n bydrae tot die netto surplus van die bedryfsrekeninge lewer nie, was die resultaat sodanig gunstig dat 'n begrote subsidie van ongeveer R270 000 uit die Liedboekfonds, nie nodig was nie. Die gunstige resultaat is bereik deur begrote personeelkoste te herstruktureer en opgradering van die toerusting eweneens uit te stel.

(iv) Rente verdien

Hierdie netto opbrengs verteenwoordig die gekombineerde resultaat van die beleggings van die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel, en beleggings van die Raad van Finansies. (Laasgenoemde wat bedryfskapitaal of likiditeit van die Raad moet bewerk). Hierdie resultaat verdiskonteer ook die effek van gestruktureerde beleggingsprodukte (anders as in die geldmark), met die bedoeling om kapitaalgroei saam met renteverdienste optimaal te bewerk.

(v) Samevatting

Daar word dank betuig aan Bestuur en elke personeellid wat meegewerk het om hierdie positiewe resultaat te bewerk. Daar is begrip daarvoor dat, ten spyte van die groei in die vraag na u dienste, die taak steeds uitgevoer is ten opsigte van 'n terugsnijding in die noodwendige koste wat dit verg.

Die taak is, ten spyte van wat hierbo vermeld is, met onderskeiding en toewyding uitgevoer.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**
- 2. Dank word betuig aan elkeen wat meegewerk het, op watter wyse ook al, om die positiewe resultaat daar te stel.**

9.2.3 BEGROTING 2011/2012**9.2.3.1 Oorsig**

Ten tye van die opstel van hierdie Agenda (April 2010) moet beraamings gemaak word vir 'n jaar wat 10 maande verder 'n aanvang neem. Onder die mees gunstige omstandighede is dit 'n ambisieuse projek, en met die ekonomiese onsekerhede nog meer so. Die resultaat wat in die Bylae ingebind is, moet beskou word met die aanname dat die reeds ooreengekome aktiwiteite onveranderd is, met finansiële inligting wat ten tye van die opstel van begroting beskikbaar was. Alle beskikbare inligting is in ag geneem, maar die begroting kan ten beste beskou word as 'n ingeligte beraming.

Die 68ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die begroting vergesel word *"van die vorige jaar se werklike syfers sodat die afwykings ten opsigte van die inkomste en uitgawes beide gereflekteer kan word."* Die *"vorige jaar"* moet dit dus die werklike syfers van 2010/2011 wees.

Ten tye van die opstel van die begroting van 2011/2012 was die vorige jaar slegs twee maande in bedryf, en daarom kan sinvolle projeksies vir 10 maande nie gemaak word om die doel van die besluit te dien nie. Derhalwe word die werklike resultaat van 2009/2010, saam met die begrote syfers vir 2010/2011 blootgelê om die raming vir 2011/2012 so deursigtig as moontlik te maak.

'n Verhoging van 8% is deurgaans gebruik. Dit volg dus dat die implementering van die begroting onderhewig is aan onder andere die heersende koers op die punt van implementering en aangesuiwer met enige ander substansiële aanpassing in die kostestruktuur.

9.2.3.2 **Besondere aard van hierdie begrotingsaanbieding**

Om redes wat later duidelik sal word, word die behandeling van hierdie begroting soos volg hanteer:

Daar word begin met die kernaktiwiteite van Kerkwees.

Daarna word verwante of indirekte koste wat nodig is om hierdie kernaktiwiteite tot uitvoer te bring, aangedui. Gewoon omdat:

- * Die kernaktiwiteite die koste van indirekte koste bepaal.
- * Indien kernaktiwiteite gerasionaliseer word, sal indirekte koste noodwendig volg (koste sal verminder).
- * Verwante of indirekte koste kan, weens die toename in vraag na dienste en die historiese rasionalisering wat die Kerk moes deurgaan, nie verder onderneem word sonder om dienste, wat dit dikteer, nadelig te beïnvloed nie of anders gestel, sonder om die kwaliteit van daardie diens te ondermyn nie.
- * Daar sal dus gepoog moet word om 'n sinvolle balans te vind waarna ons as Kerk die besluite sal respekteer. Vir die doel word elke begrotingspos afsonderlik behandel en oor besluit naamlik:

(i) ***Teologiese Opleiding: Fakulteit Teologie Universiteit van Pretoria***

Daar behoort geen onsekerheid te wees oor die noodsaak van die begrotingselement nie. Die Kerk se besluit is tans om leraars aan 'n Universiteit te laat onderrig, met inbegrip van 'n Kollege om hierin te ondersteun. Die Kerk is in die besondere posisie dat die HTS publikasie en 'n formele ooreenkoms met die Universiteit van Pretoria direk daartoe bydra dat die koste van dosente nie 100% deur die sinodale begroting gedra word nie, maar slegs 30% daarvan. 'n Begroting vir hierdie aktiwiteit kan soos volg daaruit sien:

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Dosentekoste	1,235,666	1,540,707	1,663,964	8.00%
Fakultetskoste	-	18,000	19,440	8.00%
Studentekoste	10,167	23,650	25,542	8.00%
Korting studielenings	187,233	-	-	
Fakultetswebwerf	20,000	30,000	32,400	8.00%
HTS	654,883	286,295	309,199	8.00%
Studenteadministrasie	220,967	230,790	249,253	8.00%
Oninbare skuld	20,989	-	-	
HTK	939,224	817,495	882,894	8.00%
	3,289,129	2,946,937	3,182,692	8.00%

(a) Dosentekoste

Die volgende word ingesluit:

- * 30% van die vergoeding van 5 dosente, teen skale soos deur die Universiteit van Pretoria bepaal.
- * Bykomende risikopremies soos onderhandel met UP.
- * Mediese bydrae van emeritus professore.

(b) Fakultetskoste

- * Erepenninge en bydrae aan die fakulteit ten opsigte van prestasie toekennings.

(c) Studentekoste

- * Funksies en eerstejaarskampe.

(d) Korting op studielenings en oninbare skuld

- * Die items word nie meer begroot nie, maar teen die opgehoopte fonds van Teologiese Opleiding verreken. Dit mag in die toekoms weer noodsaaklik word om daarvoor te begroot, maar is vir die huidige, onnodig. Die besparing wat hierdeur teweeg gebring word, beloop minstens R3 per belydende lidmaat per jaar.

(e) Fakultetswebwerf

- * Alle kerke verbonde aan die Fakulteit Teologie word gevra om tot die fasiliteit naamlik *teo.co.za* by te dra. Die Kerk het hom verbind om jaarliks 'n bydrae te maak.

(f) HTS

- * Koste vir die daarstel van die HTS, wat 'n beduidende rol speel in die bekostiging van dosentekoste, het drasties verminder met die verandering van harde kopie na 'n aanlyn publikasie. Die produksiekoste word in die nuwe bedeling in vennootskap met UP onderneem.
- * Die koste hier voorsien hou verband met produksiekoste betaalbaar aan die fasiliteerder van die aanlyn publikasie. Daar is vir 'n 8% verhoging begroot en die proses en kostestruktuur sal fyn bestuur word.

(g) Studente-administrasie

- * Deur bloot die naam van mev Betsie Brits te vermeld, sal almal (ten minste almal wat oor die afgelope 18 jaar studente was) weet waarom hierdie begrotingspos gaan.
- * Hierdie pos lewer ook sekretariële ondersteuning aan die Hoof van die HTK en Kuratorium.
- * Die begrotingspos maak voorsiening vir personeelkoste asook alle verwante administrasiekoste soos drukwerk, skryfbehoeftes en toerusting.

(h) Hervormde Teologiese Kollege (HTK)

Hierby ingesluit:

- * Dosentekoste met inbegrip van deeltydse koste vir Praktykvorming en voorsiening vir die uitbou van die Kollege.
- * Drukwerk en skryfbehoeftes, toerusting, motorkoste en ander.
- * Voorheen was die pos vir Kerkgeskiedenis en Kerkreg hier bekostig, maar word vanaf dié jaar as gedeelde koste met UP onderneem. Die Ned Herv Kerk gedeelte word uit die begrotingspos van die Raad vir Apostolaat bekostig.

Indien die pos van Sekretaris vir Apostolaat formeel ingekort word sal 'n deel van die koste hier toegedeel moet word.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die handeling oor die Teologiese Opleiding.**

(ii) ***Apostolaat : Evangelisasie***

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Administratief	9,585	17,000	18,360	8.00%
Kantoorhuur	104,280	14,260	15,401	8.00%
Motorkoste	61,338	90,000	97,200	8.00%
Personeelkoste	495,727	555,706	600,162	8.00%
Missionale gemeente ontwikkeling	69,844	120,000	129,600	8.00%
Reiskoste : Raad	10,031	20,000	21,600	8.00%
Toerusting	12,672	5,000	5,400	8.00%
Subsidie : MRCC	700,000	752,500	812,700	8.00%
	1,463,477	1,574,466	1,700,423	8.00%

Samestelling van die kostestruktuur:

(a) Administratief

- * Skryfbehoeftes, telefoon, versekering, posgeld en vergaderings.

(b) Kantoorhuur

- * Huisvesting van die kantoor. Die werklike koste van 2010 sluit 'n voorsiening vir die huur van die Wespark Kerkgebou in ter benutting van die fasiliteit deur studente van AIM.

(c) Motorkoste

- * Vervoer van die personeel, met inbegrip van besoeke aan gemeentes.

(d) Personeelkoste

- * Voorsiening is gemaak vir die sekretaris en een administratiewe personeellid. Indien die pos van Sekretaris vir Apostolaat van vol-dag na byvoorbeeld 'n vier-agste pos ingekort word, sal die begroting dienoreenkomstig aangepas word.

(e) Missionale gemeente ontwikkeling

- * Opleiding ten opsigte van predikante van gemeentes om as Missionale entiteite te kan optree. Dit behels ontwikkeling en aanbieding van kursusse en besoeke aan gemeentes.

(f) Reiskoste : Raad vir Apostolaat

- * Anders as in die geval van alle ander rade en komitees van die Algemene Kommissie, word hierdie raad se reiskoste by die Apostolaatsbegroting ingesluit. As gevolg van funksionele finansiële monitering, word die begrotings van Apostolaat en AIM geskei, dog word dit as 'n eenheid deur die Raad vir Apostolaat beskou.

(g) Toerusting

- * Behels vervanging en instandhouding van rekenaars en ander toerusting.

(h) Ondersteuning : Maranatha Reformed Church of Christ (MRCC)

- * Skenkings aan die MRCC wat dit na goeë dunnke kan aanwend. Tans kry traktemente van leraars en bydraes ten opsigte van die pensioenfonds voorkeur.

BESLUIT

1. **Die vergadering bekragtig die handelinge oor Apostolaat – Evangelisasie.**

(iii) ***Apostolaat : AIM***

Die opleidingsfasiliteit is gedurende die afgelope jaar verskuif van die Hammanskraal eiendom na die Dirk van der Hoffgebou. Daar moes voorsiening gemaak word vir verblyf en bestaanstoelaes van studente, terwyl die koste vir die instandhouding van die fasiliteit te Hammanskraal, tradisioneel deel van AIM se begroting, nou na die Raad van Finansies (eiendomme en fasiliteite) verskuif het.

Soos reeds vermeld in die begroting van Apostolaat hierbo, is voorsiening gemaak vir die huur van die Wespark kerkgebou om die opleiding van die AIM studente te akkommodeer. Ten tye van die opstel van hierdie Agenda, was daar nog nie verdere besonderhede bekend nie. Die begroting vir 2011/2012 is gebaseer op die status quo soos op 21 Mei 2010.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Administratief	19,686	20,000	21,600	8.00%
Studentekoste:	508,748	463,000	500,040	8.00%
- Boeke	69,570	30,000	32,400	8.00%
- Drukwerk en Skryfbehoeftes	22,715	-	-	

- Huur/Behuising	90,000	312,000	336,960	8.00%
- Onderhoud & voedsel	197,009	20,000	21,600	8.00%
- Bestaanstoelae	79,360	80,000	86,400	8.00%
- Reiskoste	22,476	21,000	22,680	8.00%
- Rekenaars en Toerusting	25,130	-	-	
- Funksies	2,488	-	-	
Eiendomsuitgawes	64,155	11,420	-	Nvt
Dosentekoste	735,402	817,513	882,914	8.00%
Personeel	196,705	-	-	
Gemeenskapsprojekte	32,514	-	-	
Reis- en vergaderingskoste	23,350	3,000	3,240	8.00%
Sendinginstituut	73,734	50,000	54,000	8.00%
Navorsing		56,000	60,480	8.00%
Min Donsasie ea	-106,963	-26,000	-26,000	
	1,547,331	1,394,933	1,496,274	7.26%

Samestelling van die kostestruktuur:

(a) Administratief, reis- en vergaderingskoste

- * Skryfbehoeftes, telefoon, internet, versekering, posgeld en vergaderings.

(b) Studentekoste

Die verskuiwing van die opleidingsfasiliteit na Pretoria het 'n direkte invloed op die bekostiging daarvan uitgeoefen, en dit blyk uit die beweging tussen werklike koste van 2009/10 en 2010/11 begroting.

'n Beduidende deel van studentekoste is behuising wat een maaltyd per dag vir die studente insluit. Hierdie koste kan weereens wysig indien die opleiding verskuif word na die Wespark kerkgebou.

(c) Eiendomsuitgawes

Aangesien die Hammanskraal eiendom nou opgeneem is in die Raad van Finansies se geboue en eiendomsbegroting, verval dit hier.

(d) Dosentekoste

In die 2010/2011 begroting is vir die volgende voorsiening gemaak, en word veronderstel dat dit ook so in 2011/2012 sal plaasvind:

- * Hoof van AIM
- * Deeltydse dosente wat verantwoordelikheid aanvaar vir die sowat 17 vakke/modules wat aangebied word.

(e) Personeel en gemeenskapsprojekte

Personeelkoste het afgeneem met die verskuiwing van AIM, terwyl gemeenskapsprojekte deur *to care* hanteer is.

(f) Sendinginstituut

Hier word voorsiening gemaak vir VTT en Gemeentebou ten aansien van die MRCC, ondersteuning aan gemeentes van die NHKA in terme van toerustingsgeleenthede en literatuur asook vir die organisering van gemeenskapsdienste.

(g) Navorsing

Navorsing, fasilitering van simposia en publikasies, bedryf van 'n biblioteek, akademiese skakeling en kongresse, taalversorging en die daarstel van 'n teologiese tydskrif word hier ingesluit.

BESLUIT**1. Die vergadering bekragtig die handeling oor Apostolaat - AIM.**(iv) **Studentebearbeiding**

Die Kerk het besluit dat studentestandplase as sulks nie gesubsidieer word nie, maar wel studentebearbeiding. Voorsiening word gemaak vir drie studentegemeentes. Die bedrag aan subsidie word wel bereken met die traktementskale as basis, wat soos volg saamgestel is:

- * Traktement en bonus volgens die toepaslike skaal.
- * 50% van die mediesefondspremie.
- * Behuising – verblyf, instandhouding, telefoon en munisipale koste.
- * Motorkoste – bereken op 'n motor met 'n 1800-2000 kapasiteit, en 'n afstand van 35 000 km per jaar.
- * 40% van die pensioenfonds werkgewersbydrae.

Ofskoon die skaalbegroting vir 2011-2012 gebaseer is op 'n aanpassingskoers van 8%, verhoog die subsidie nie met dieselfde persentasie nie, as gevolg daarvan dat reiskoste en ander inkomste nie teen dieselfde koers aangepas word nie.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
1½ Standplaas	694 218	736,107	780,879	6.08%
1 Standplaas	424,615	455,741	488,604	7.21%
Deelsorg	180,412	227,870	244,302	7.21%
	1,299,245	1,419,718	1,513,785	6.63%

BESLUIT

- Die vergadering bekragtig die handelinge oor Studentebearbeiding.**

(v) **Argief, Museum en Biblioteek**

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Administratief	14,677	17,556	18,961	8.00%
Kantoorhuur	113,736	113,727	122,825	8.00%
Personeelkoste	482,103	621,812	671,557	8.00%
Toerusting	34,976	7,500	8,100	8.00%
	645,492	760,595	821,443	8.00%

Geen addisionele koste is voorsien ten opsigte van die Museum wat na gemeente Pretoria verskuif is nie.

(a) Administratief, reis- en vergaderingskoste

- * Skryfbehoeftes, telefoon, internet, versekering, posgeld en vergaderingskoste word hier ingesluit.

(b) Personeelkoste

- * Voorsiening is gemaak vir 1 Argivaris, bibliotekaresse en 6/8 administratiewe hulp.

BESLUIT

- Die vergadering bekragtig die handelinge oor Argief, Museum en Biblioteek.**

(vi) **Kerkmusiek**

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Administratief	3,815	1,536	1,658	8.00%

Kantoorhuur	11,844	11,847	12,795	8.00%
Onderhoud	10,273	9,048	9,772	8.00%
Personeelkoste	227,116	255,493	275,932	8.00%
Eksaminatorfooie	1,100	1,000	1,080	8.00%
Les en eksamengelde	-85,537	-97,256	-105,036	8.00%
	168.611	181,668	196,201	8.00%

Kerkmusiek is belangrik, en daar word 'n tekort aan opgeleide orreliste ondervind. Navorsing hieroor is waarskynlik baie nodig.

(a) Onderhoud

Stemfooie en algemene onderhoud aan orrels word hier ingesluit. Die orrel in die Goddefroysaal is van hoogstaande gehalte en word onderhou.

(b) Personeelkoste

Voorsiening word gemaak vir een deeltydse pos (Hoof van die Konservatorium) en twee dosente. Dosentvergoeding is afhanklik van en word bekostig uit lesgele. Die begroting sluit reis en verblyfkoste van dosente in.

BESLUIT

1. Die vergadering bekragtig die handeling oor Kerkmusiek.

(vii) **Fonds vir Gemeente Opbou**

Hierdie fonds word daargestel om gemeentes met finansiële onvermoë finansiëel by te staan. Die historiese verloop van die begrotingsitem was aanvanklik 'n bepaalde bedrag wat uit die heffings bekostig is. Sedert die uitwissing van die kerkskuld, het die Algemene Kerkvergadering die begroting aangevul met 'n gedeelte van die begroting wat voorheen aan die Rentefonds toegewys was naamlik R12 per belydende lidmaat per jaar (van die R35.00 besparing).

Onaangewende begrotingsbedrae word in die Fonds geakkumuleer vir toekomstige aanwending.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Subsidie	1,753,880	1,924,880	1,924,880	0.0%
	1,753,880	1,924,880	1,924,880	0.0%

Gegewe dat ongeveer R450,000 die afgelope jaar na die Fonds oorge-

dra is, en die saldo daarvan ongeveer R3.5m beloop, word nie voorsiening vir 'n verhoging in die begroting gemaak nie.

Die subsidieformule gebruik gemeentegrootte en die sinodale begroting as basis. Komponente van die sinodale heffings word dan per belydende lidmaat aan die gemeentes terugbetaal in die vorm van subsidie. Onderskeid word getref tussen kleiner gemeentes (200 en minder lidmate) en groter gemeentes (meer as 200 lidmate). Kleiner gemeentes ontvang ook 'n "bedieningsubsidie" wat gebaseer word op 7% van die betrokke jaar se versorgingsvoordeel.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die handeling oor die Fonds vir Gemeente Opbou.**

(viii) Algemene Diakensvergadering (ADV)

'n Subsidie word aan die ADV betaal ter gedeeltelike instandhouding van die koste ten opsigte van die sekretaris en sekretaresse van die ADV.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Subsidie	294,995	316,000	341,280	8.00%
	294,995	316,000	341,280	8.00%

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die handeling oor die ADV.**

(ix) Kommunikasiebestuur (verwys SENTIK)

Die pos is tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering geskep en word bestuur saam met die Sentik begroting.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Kommunikasie	330,000	330,000	356,400	8.00%
	330,000	330,000	356,400	8.00%

BESLUIT

1. Die vergadering bekragtig die handeling oor Kommunikasie.

(x) **Begrotingsposte met lidmaatgetal as basis**

Hierdie begrotingsposte is afhanklik van die beweging in lidmaattal van die kerk. Soos verwag kan word het die begroting dan met die afname in lidmaatgetal ook afgeneem:

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Begrote lidmate	105,000	103,000	101,000	
SENTIK (add. subs)	105,000	103,000	101,000	-1.94%
Emeriti	693,000	679,800	666,600	-1.94%
Predikante Pensioen	630,000	618,000	606,000	-1.94%
Hulp aan gemeentes	1,260,000	1,236,000	1,212,000	-1.94%
Algemene Kerkfonds	945,000	1,339,000	1,111,000	-17.03%
	3,633,000	3,975,800	3,696,600	

Met uitsondering van SENTIK, hou die ander begrotingsuitgawes verband met die besparing in die rentevoorsiening met die aflos van die kerkskuld. (R35.60 per belydende lidmaat).

Vir die 2010/2011 boekjaar was die begroting van kapitaalvoorsiening verhoog na R13.00 (in plaas van R11.00) om die inkorting van die 2009/2010 begrotingsjaar teë te werk. Hierdie inkorting was noodsaaklik omdat die heffings per lidmaat vir dié jaar onder groot druk verkeer het. Vir die 2011/2012 begrotingsjaar word die oorspronklike toedeling van die R35.60 herstel – die vermindering van 17.03% verdiskonteer beide die regstelling en die begrote afname in lidmaattal van 2011/2012.

(a) Pensioenarisse

Dit is 'n feit dat pensioene nie tred hou met inflasie nie. Dit is ook waar ten opsigte van pensioenarisse en weduwees van die Kerk. Die Pensioenraad poog om pensioene met soveel moontlik binne vermoë van die fonds en aanbeveling van die aktuaris te laat styg.

In 'n poging om die las op emeriti en weduwees ligter te maak het die Kerk 'n fonds opgebou waaruit daar 'n subsidie ten opsigte van die emeriti en weduwees se mediese fondspremies betaal word. Die Raad poog om die subsidie op te bou totdat ten minste 50% van 'n billike mediese plan se premies gesubsidieer word. Die huidige subsidie is egter nog nie daar nie.

Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering is besluit om 'n gedeelte, R6.00 per belydende lidmaat per jaar, ten opsigte van die besparing van die Rentefonds toe te staan om die subsidie aan te vul. Dit het ook dan meegebring dat die bestaande subsidies, en veral dié van die ouer pensioenarisse, substansieel verhoog kon word. Hierdie jaar is 'n verhoging van 5% toegestaan ten spyte van die aktuaris se berekening dat die fonds geen pensioenverhoging kon bekostig nie. Die trustees het op 5% besluit wat die fonds 1% verder onderbefonds gelaat het. Verskeie skrywes is van emeriti ontvang waarin hulle dankbaarheid vir die verhoogde subsidie betuig.

Die Raad beveel aan dat R6.60 per belydende lidmaat uit die rentefonds besparing toegestaan word om die bestaande subsidies voort te sit.

BESLUIT

- 1. R6.60 per belydende lidmaat uit die rentefonds besparing word toegestaan om die bestaande subsidie voort te sit.**

(b) Predikante Pensioenfonds

Die Predikante Pensioenfonds is tans, en was gedurende die 68 ste Algemene Kerkvergadering, in 'n bestuurde onderbefondsde posisie. Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering is besluit om 'n gedeelte, naamlik R6 per belydende lidmaat per jaar, van die besparing ten opsigte van die Rentefonds toe te staan aan die Pensioenfonds om die onderbefondsde situasie vinniger te kan omkeer. Die Pensioenraad is baie dankbaar vir hierdie addisionele befondsing en dit het meegebring dat die befondsingvlak ten spyte van die afgelope paar jaar se swak ekonomiese toestande nie verder verswak het nie.

Die Pensioenraad versoek dat die vergadering weer die R6 per belydende lidmaat per jaar begroot om die befondsing verder te versterk.

BESLUIT

- 1. R6.00 per belydende lidmaat per jaar word begroot om die befondsing verder te versterk.**

(c) Algemene Kapitaalfonds

Die doel van die fonds is om 'n kapitaalbasis te ontwikkel met die oog op toekomstige bekostiging van begrote uitgawes. Vir die boekjaar

2009/2010 is van die formule afgewyk (R9 versus R11 p.j.) om die groot kostestying in hierdie begrotingsjaar te kan finansier.

BESLUIT

1. Die vergadering bekragtig die handelinge oor die Algemene Kapitaalfonds.

(d) Die voorsitter meld dat die R35.60 wat uit die historiese rentevoorsiening aangewend is vir

- * mediesefondssubsidie aan emeriti (R6.60)
- * versterking van die Predikante Pensioenfonds (R6.00)
- * algemene kapitaalfonds (R11.00)
- * ondersteuning aan gemeentes (R12.00)

sedert die besluit van die 68ste Algemene Kerkvergadering in 2007 nie saam met die ander begrotingsitems aangepas is nie. Ook nie in die konsepbegroting wat in die Agenda van die 69ste Algemene Kerkvergadering voorgehou word nie.

Dit word versoek dat die huidige konsepbegroting vir die items gehandhaaf word, maar hierdie bedrae vanaf die volgende begroting (2012/2013) jaarliks ook aangepas word. Die motivering vir die versoek is gesetel in die verwatering van die bedoeling van die besluit as gevolg van die lidmaatgetalvermindering (wat as basis vir die berekening van die bedrag gebruik word) asook die afname in reële waarde daarvan deur dat dit nie inflasionêr aangepas word nie.

BESLUIT

1. Die begrotingsitems soos hierbo vermeld word vanaf die 2012/2013 begroting saam met die ander begrotingsposte aangepas.

(xi) ***Kommissie van die Algemene Kerkvergadering***

Hierdie begrotingspos omsluit alle koste van die Algemene Kommissie asook alle rade en komitees deur die Algemene Kommissie getaak om bepaalde opdragte af te handel. Dit sluit die volgende in:

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Rade en Komitees				
Pastoraat	12,859	15,000	16,200	8.00%

Erediens	10,526	15,000	16,200	8.00%
Ekumene	72,285	84,500	91,260	8.00%
Gesinsorg	8,493	34,000	36,720	8.00%
Regsadvies	1,918	5,000	5,400	8.00%
Kategeseboeke	199,922	110,435	119,270	8.00%
Kerk en wêreld	3,423	-	-	
Volkskerkstudie	3,387	-	-	
Tussenkerklike Raad	5,212	10,000	10,800	8.00%
Taakspan	146 452	50,000	54,000	8.00%
Afrika bediening	-	2,000	2,160	8.00%
Kerkorde hersien	278	2,000	2,160	8.00%
Bybelverspreiding	372	-	-	
SENTIK	9,819	10,000	10,800	8.00%
Hersien jaarverslae	-	-	-	
Verlies aan lidmate	911	2,000	2,160	8.00%
Raad van Finansies	26,997	22,000	23,760	8.00%
Kuratorium	36,465	55,000	59,400	8.00%
IFBR	-	3,000	3,240	8.00%
Honoraria	132,900	142,868	154,297	8.00%
Reis en verblyfkoſte	242,708	258,292	278,955	8.00%
Welstandsprogram	22,799	-	24,623	Nvt
Plig-eksemplare	52,250	55,000	59,400	8.00%
Skribaats	1,126,042	1,078,632	1,164,923	8.00%
Fondswerwing	330,000	-	-	-
Uitsaaiwese	14,250	11,250	12,150	8.00%
CSO, MES, TOIBO	42,750	33,750	36,450	8.00%
Voorsien AKV's	30,000	30,000	32,400	8.00%
	2,533,018	2,029,727	2,216,728	
% Verandering	Nvt	-19.87%	+9.21%	

BESLUIT

1. Die vergadering bekragtig die handeling oor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in den brede.

(xii) *Koste van sentralisering*

Hierdie groep begrotingsposte word strategies gesentraliseer omdat dit te duur of onprakties vir individuele gemeentes is om self die aktiwiteite te bekostig – dus ter wille van die benutting van ekonomieë van skaal. Die items wat hierna volg, kan beskou word as die "koste van sentralisering".

Administrasie

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Bankkoſte	92,550	97,533	105,336	8.00%

IT Toerusting & lisensies	90,697	236,140	102,031	-56.79%
Kantoorhuur	478,944	478,954	517,270	8.00%
Konsultasiekoste	3,150	5,000	5,400	8.00%
Kursus en kongres	18,418	18,305	19,769	8.00%
Ledegelde	12,118	3,000	3,240	8.00%
Motorkoste	349,581	333,642	360,333	8.00%
Onderhoud	4,473	10,000	10,800	8.00%
Ouditeursvergoeding	120,042	133,434	144,109	8.00%
Personeelloste	4,257,574	4,841,895	5,229,249	8.00%
Posgeld	51,403	80,021	86,423	8.00%
Reproduksie	16,537	299,400	299,400	0.00%
Skryfbehoeftes & Drukwerk	62,318	109,474	118,232	8.00%
Telefoon	164,358	160,862	173,731	8.00%
Publikasies	5,062	4,040	4,363	8.00%
Versekering	44,649	73,605	79,493	8.00%
Vergaderings	63,881	43,582	47,069	8.00%
Internet	115,119	90,312	90,312	0.00%
Adminkoste verhaal	-84,017	-137,928	-148,962	8.00%
Internetinkomste	-103,971	-91,704	-91,704	0.00%
	5,762,886	6,789,567	7,155,894	5.40%

Administrasie in dié verband word oor die algemeen beskou as afgeleide koste verbonde aan die uitvoering en bestuur van die aktiwiteite soos bepaal deur die Algemene Kerkvergadering. Meeste van die koste is direk verwant daaraan, maar word ook ingespan om gemeentes te adviseer in onder andere finansiële-, belasting- personeel- en logistieke bestuur. Anders gestel, sou die beskikbaarheid nie sinodaal aangebied word nie, moet gemeentes noodgedwonge eksterne kundigheid aankoop.

Die onderskeie koste komponente word hieronder kortliks toegelig:

(a) Bankkoste

Die Raad van Finansies was grootliks vrygestel van sekere bankkoste. Terwyl transaksiekoste vrygestel is, is daar steeds koste verbonde aan fasiliteite soos magneetbande, en elektroniese bankfasiliteite. Weens die volume transaksies wat sinodaal hanteer word, is dit steeds goedkoper as tjekswisseling, wat andersins belaaï sou word as transaksiekoste. Die lopende rekeninge van die Raad van Finansies en Kerk-geld vir Kerkwerk, daggeldrekeninge vir die twee afdelings en 4 magneetbande is hier ter sprake.

(b) Inligtingstechnologie : Toerusting en Lisensies

Dit behels die sporadiese opgradering van rekenaartoeusting asook jaarlikse lisensiefooe vir anti-virus programme en rekeningkundige sagteware. Ofskoon dit gelaat kan word, ontwikkel daar oor tyd konflik tussen harde- en sagteware versoenbaarheid.

(c) Kantoorhuur

'n Interne verhaling wat weer as inkomste by geboue en eiendom ingeneem word.

(d) Konsultasiekoste, kursus- en ledegelde

Hierdie drie komponente dra daartoe by dat die advies en ondersteuning wat sinodaal aan gemeentes gebied word, relevant bly.

(e) Motorkoste

Hierby ingesluit is vervoer en koerierdienste, maar ook om personeel in staat te stel om hul opdrag uit te voer.

(f) Onderhoud

Herstel en vervanging van meubels en algemene kantoortoebehore.

(g) Ouditeursvergoeding

Die Kerk het kerkordelik bepaal dat die finansiële funksionering van die Raad van Finansies jaarliks ekstern geouditeer moet word. Gegewe die omvang van die finansiële stelsels, is die uitgawe beduidend, maar noodsaaklik.

(h) Personeelkoste

Voorsiening word gemaak vir die volgende

* *Uitvoerende hoof*

- ** Administrateur
- ** Persoonlike Assistent van die Administrateur
- ** Liasseerklerk

* *Finansies*

- ** Hoofrekenmeester
- ** Rekenmeester : Grootboeke en beleggings
- ** Assistent rekenmeester
- ** Debiteure administrasie
- ** Debiteure invordering
- ** Krediteure en Kerkgeld vir Kerkwerk administrasie
- ** Kassier
- ** Data vasleggingsbeampte

* *Mannekrag en eiendomsbestuur*

- ** Bestuurder mannekrag (met inbegrip van mediese-, pensioen-fonds- en versekeringsbestuur), eiendomme, ensomeer.
- ** Sekretaresse
- ** Salarisadministrasie beampte
- ** Skakelbord beampte
- ** Sekuriteit en skoonmakers (13)

* *Inligtingstegnologie, elektroniese media en reproduksie*

- ** IT Bestuurder
- ** IT assistent
- ** Reprodusiepersoneel (4)

By die opdrag van hierdie personeel, moet ingelees word ondersteuning aan organe van bystand te wete Kindersorg, Bejaardesorg, Ondersteuningsraad, Algemene Diakensvergadering, gemeentes en die NHSV Hoofbestuur.

Bogenoemde uiteensetting van personeel veronderstel afgebakende werksvelde wat in praktyk glad nie so realiseer nie. Gegewe dat daar geen rugsteun vir enige personeellid bestaan nie, volg dit noodwendig dat ten tye van siekte of verlof, die ander personeel sal instaan sover moontlik sonder bykomende vergoeding. Dit maak alle aanstellings sleutelpersone. (Hierdie stand verklaar waarom die akkumulering van verlof nie 'n vreemde verskynsel is nie).

(i) Posgeld ten opsigte van Vergaderings

- * *Posgeld* – koste verbonde aan omsendbriewe, rekeningstate, agendas, notules, ensomeer.
- * *Reproduksie* – Instandhouding van reproduksietoerusting, sny-masjiene, binders, ensomeer.
- * *Skryfbehoeftes* – Papierverbruik met inbegrip van rekening state en rekeningkundige rekords.
- * *Telefoon* – spreek vanself.
- * *Publikasies* – om tred te hou met verwikkelinge in die finansiële-, tegniese en personeelmilieu.
- * *Versekering* – geboue en toerusting.
- * *Vergaderings* – spreek vanself.
- * *Internet* – Interne gebruik, asook 'n mededingende koste vir e-pos adresse onder die NHK domein.

(j) Kosteverhaling

Waar moontlik word koste vir dienste gelewer verhaal. Dit sluit in algemene administrasie aan organe van bystand asook internet intekengeld en reproduksie vir liggame buite die sinodale sfeer.

BESLUIT

1. Die vergadering bekragtig die handeling ten opsigte van die koste van sentralisering.

(xiii) **Eiendom en Geboue**

Die eiendomme ter sprake is:

- * Dirk van der Hoffgebou
- * Barton Keep gebou
- * Klipdrift eiendom

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Inkomste				
Huur – Kantore	-719,784	-766,038	-827,321	8.00%
Huur – Parkering	-36,385	-37,200	-40,176	8.00%
Huur – Saal	15,900	24,000	-25,920	8.00%
Huur – MTN Toring	102,027	-90,000	-97,200	8.00%
	-874,096	-917,238	-990,617	8.00%
Uitgawes				
Eiendomsbelasting	147,420	150,600	162,648	8.00%
Munisipale koste	190,225	246,000	265,680	8.00%
Onderhoud	438,034	418,562	452,047	8.00%
Schoonmaakmiddels	88,357	95,795	103,459	8.00%
Versekering	44,521	50,160	54,173	8.00%
Personeel	552,963	640,042	691,246	8.00%
Netto uitgawe	R587,424	R683,921	R738,636	8.00%

Die koste verbonde aan die bedryf van die geboue word verminder by wyse van die verhoging van koste van toepaslike begrotingsentrums (intern), en ook deur die verhuring van die fasiliteite aan eksterne organisasies. Die impak van die voorgenome verhoging in elektrisiteit tariewe word nog net geraam en sal die werklike koste eers in die toekoms sigbaar word.

Onderhoud aan die geboue is direk verwant aan die ouderdom van die strukture wat die hysbak insluit. Dit kan nog nie bepaal word hoe lank hierdie stuk toerusting diensbaar gaan wees voordat die veiligheid daarvan vervanging noodsaak nie.

Personeelkoste hier ter sprake is die volgende:

- * Faktotum
- * Assistent
- * Sekuriteit en skoonmakers.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die handeling oor Eiendomme en geboue.**

(xiv) ***Diverse begrotingskoste***(a) Rente tekort op studielenings : R400 000

Hierdie begrotingsitem word genoodsaak deur die feit dat daar nie vir die kontantuitvloei (in die vorm van Kuratorium studielenings) begroot word nie. Dit beteken gewoon dat ander beleggingskapitaal hiervoor benut word. Daar word veronderstel dat 50% van hierdie kapitaal oor 'n periode van ongeveer 5-7 jaar, nadat die predikant afgestudeer het, terugvloei vir herbelegging. Die ander 50% word voorsien as 'n koste teen die Opgehoopte fonds van Teologiese opleiding, soos hierbo beskryf.

Vir hierdie alternatiewe aanwending van kapitaalfondse (op 28 Februarie 2010 : R7 051 688) word 'n ongeveer 5.7% rente inkomste sinodaal begroot. Oorspronklik was hierdie studielenings in die omgewing van R4m waarop 10% rente, naamlik R400 000 in die sinodale begroting ingesluit word. Die R400 000 is nie aangepas nie, vanweë die bekostigbaarheid daarvan, en verwater die opbrengs na die ongeveer 5.7%.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die verhaling van die rente tekort.**

(b) Ouditvoorsiening : R331 000

Die koste is voorsien vir die oorgang van volledige interne ouditering na eksterne ouditering gedurende die 2010/2011 boekjaar. Vanweë die oorgangsaard van die proses, is die bedrag van R331 000 voorsien en sal waarskynlik nie in die begroting van 2011/2012 herhaal word nie.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die koste: Ouditvoorsiening.**

(xv) **Begroting 2011/2012**

'n Opsomming van die begrotingsentrums volg hieronder.

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Teologiese opleiding	3,289,129	2,946,937	3,182,692	8.00%
Apostolaat Sending	1,463,477	1,574,466	1,700,423	8.00%
Apostolaat AIM	1,547,331	1,394,933	1,496,274	7.26%
Studentebearbeiding	1,299,245	1,419,718	1,513,785	6.63%
Argief museum en bib	645,492	760,595	821,443	8.00%
Kerkmusiek	168,611	181,668	196,201	8.00%
Fonds Gemeentebou	1,753,880	1,924,880	1,924,880	0.00%
ADV	294,995	316,000	341,280	8.00%
Kommunikasiebestuur	330,000	330,000	356,400	8.00%
Sentik	105,000	103,000	101,000	-1.94%
Emeriti	693,000	679,800	666,600	-1.94%
Predikante pensioen	630,000	618,000	606,000	-1.94%
Hulp aan gemeentes	1,260,000	1,236,000	1,212,000	-1.94%
Kapitaalfonds	945,000	1,339,000	1,111,000	-17.03%
Algemene Kommissie	2,533,018	2,029,727	2,216,728	9.21%
Administrasie	5,762,886	6,789,567	7,155,894	5.40%
Eiendom en geboue	587,424	683,921	738,636	8.00%
Rente : Studielening	-	400,000	400,000	0.00%
Ouditvoorsiening	-	331,000	-	
Totaal	23,308,488	25,059,212	25,741,236	2.72%

Gegewe die huidige strategie om lidmaatgetal as basis vir die bekostiging van hierdie aktiwiteite te gebruik, beteken dit dat, met 'n beraamde lidmaatverlies van 2 000 (dus 101 000 lidmate) 'n sinodale heffing van ongeveer R255 per belydende lidmaat met ingang van 1 Maart 2011 geld. Teenoor die 2010/2011 bedrag van R244.00 per belydende lidmaat, beteken dit 'n verhoging van 4.51%, teenoor 'n kostestying van 2.72% op voorwaarde dat die aktiwiteite nie tydens die Algemene Kerkvergadering uitgebrei word nie.

Die vergadering motiveer en versoek uitbreiding op die konsepbegroting ten aansien van die volgende items:

- * Uitbou van die gemeente Bloemfontein Studente subsidie met R40 000.00.
- * Insluit van 'n voorsiening van R96 000.00 (R8 000.00 per maand)

vir die interim bekostiging van die huur van die Wespark kerkgebou vir gebruik deur AIM en/of die MRCC.

Die voorsitter wys daarop dat die voorstel vir die bekostiging van Jongmensbediening wat ten doel sou hê om 'n standplaas te vestig, nie onder Studentebearbeiding getakseer kan word nie.

Die uitbreiding ten aansien van subsidie (R40 000.00) en huur van die Wesparkgebou (R96 000.00) het die volgende effek op die konsepbegroting:

	Werklik 2009/2010	Begroot 2010/2011	Begroot 2011/2012	
Totaal per konsepbegroting	23 308 488	25 059 212	25 741 236	
Bfn Studente			40 000	
Wespark			96 000	
	23 308 488	25 059 212	25 877 236	3.26%
Belydende lidmaat		103 000	101 000	
		243.29	256.21	
		<u>244.00</u>	<u>257.00</u>	5.33%

Die kostestying na *hierdie* aansuiwering beloop 3.26%, terwyl die sinodale heffing per lidmaat toeneem met R13.00 tot R257.00 per belydende lidmaat, of te wel 5.33%.

BESLUIT

1. Die vergadering keur die begroting, met die twee uitbreidings, goed met aanpassings waar die inflasiekoers ten aanvang van die finansiële jaar anders as 8% beloop sodat die netto aanpassing in bedrag per belydende lidmaat nie 5.33% oorskry nie.
2. Verandering in die strukture soos hierbo verwoord, word verdiskonteer in die 2011/2012 begroting.

9.2.3.3 Beskrywingspunt

BESKRYWINGSPUNT 66 : RING VAN MAQUASSI

BEGROTING TYDENS ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Administrateur en die agendakommissie van die 69ste Algemene Kerkvergadering, maak die uitgebreide begroting deel van die agenda en stel dit saam met die agenda beskikbaar.

Motivering

Die begroting is een van die kardinale sake van die agenda. Daarom behoort dit, soos elke ander agendapunt, reeds in die agenda opgeneem te word sodat ook oor dié saak voldoende voorbereiding kan wees. 'n Meer volledige begroting sal nie net die finansies meer toeganklik maak vir die vergadering nie, maar kan help om ingeligte besluite oor die finansies te kan neem. Die praktyk om dit eers by registrasie beskikbaar te stel, is onaanvaarbaar.

Kommentaar van die Raad van Finansies

Deur aan die versoek te voldoen, moet noodwendig ingeboet word op die akkuraatheid of geldigheid van die begroting of te wel die finansiële plan vir **2011/2012**. Soos dit in hierdie agenda blyk, is 'n kostestying van 8% gebruik, dog dit is totaal onbekend wat dit gaan wees ten tye van die 69ste Algemene Kerkvergadering, en nog meer so ten tye van die aanvang van die begrotingsjaar **2011/2012**. Die aanbeveling ten aansien van die goedkeuring van die begroting is so geformuleer dat daar 'n aanpasbaarheid kan wees sou die inflasiekoers met die aanneme van die begroting verskil.

Die bestaande aktiwiteite, soos volledig weergegee in die 66ste Algemene Kerkvergadering, en bekragtig tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering, is steeds die basiese vertrekpunt van die begroting.

Die aktiwiteite word weer in die breë voorgehou sodat die Kerk kan besluit watter aktiwiteit nie meer as deel van die sinodale werksaamhede beskou kan word nie. Daar sal ook 'n geleentheid wees om die konsekwensies van die besluite te bespreek.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

9.2.4 HEFFINGS – VOORTAAN BEKEND AS: OFFERGAWES TEN OPSIGTE VAN GESENTRALISEERDE WERKSAAMHEDE VAN DIE KERK

9.2.4.1 **Offergawes ten opsigte van gesentraliseerde werksaamhede (tot onlangs nog bekend as heffings) in perspektief**

(i) **Inleiding**

Ek wil u, broeder en suster, versoek om dié saak te benader met 'n positiewe gesindheid en die wil om te aanvaar dat die Nederduitsch Hervormde Kerk uit meer as net 'n spesifieke gemeente bestaan.

Gemeentes, as 'n algemene reël, kan ook nie afsonderlik bestaan nie – nie as Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie want ons deel 'n aantal aktiwiteite en is deel van 'n groter geheel met uitgebreide verantwoordelikhede.

Neem asseblief dié saak met buitengewone erns op en laat ons die boodskap uitdra na elke lidmaat in die Kerk, naamlik dat ons interafhanklik is van mekaar en dat ons gedeelde belange en verpligtinge het om te bestuur.

Daar bestaan baie voorbeelde van die gedeelde belange en die volgende is, onder andere, deel daarvan: diakonaat, SENTIK, kindervergorsing, teologiese opleiding, argief, museum, bejaardeversorging, maatskaplike dienste, ensomeer. Die Kerk kan nie fragmentaries omgaan met so 'n belangrike saak naamlik **offergawes om die "gesentraliseerde" werk van die Heer van die kerk te verrig nie.**

(ii) **Kollektiewe verantwoordelikheid**

Laat ons weer poog om die saak in perspektief te stel. Elke lidmaat het 'n opdrag om die Woord uit te dra. 'n Deel hiervan kom daarop neer dat daar 'n metode gevind moet word en ook gevind sal word om te verseker dat elkeen sy of haar deel, op welke wyse ookal, bydra.

Sinodale of gesentraliseerde werksaamhede het daarom basies twee doelwitte voor oë naamlik:

- * Om 'n effektiewe diens aan gemeentes te lewer op grond van bepaalde rasionalisasie en herstrukturering beginsels. Dit kom neer op kollektiewe bedinging en samewerking ter wille van beter funksionering aangesien gemeentes gewoon nie die wye spektrum kan hanteer nie.
- * Hierdie diens moet doelmatig, relevant en bekostigbaar wees.

Om vir u 'n idee te gee van die feit dat, ja daar is ook administrasie betrokke maar waarde word tot die proses toegevoeg, wil ons graag 'n paar sake met u deel.

- * **Sinodale werksaamhede** maak dit moontlik om binding tussen al die gemeentes van ons Kerk te bewerkstellig. Dit verseker ook dat ons op hoë vlak gekoördineerd met ander kerke kontak kan maak.
- * Deur middel van *sentrale bedinging* en ooreenkomste met die Universiteit van Pretoria kon ons vir baie jare 'n eie Teologiese Opleiding aan ons eie fakulteit geniet, teen bekostigbare tariewe.

- * *Sentrale bedinging* in terme van 'n ondersteuningsprogram (subsi-diestelsel) het etlike gemeentes weer op die pad na "herstel" ge-plaas en die kansel en verkondiging van die Woord is daardeur beskerm.
- * Ander dienste sluit sake in soos 'n alomvattende versekering-ske-ma vir gemeentes teen premies en dekking wat nie op enige ander wyse gehandhaaf sou kon word nie. U moet asseblief let op die feit dat ons nie gemeentesentries dink nie, maar kerkwyd en dis juis daarom dat 'n hele aantal gemeentes reeds van rampe gevry-waar is.
- * Dan volg kinderversorging, bejaardeversorging, maatskaplike dien-ste ensomeer wat nie in isolasie bedryf kan word nie.

(iii) ***Die Begroting ten opsigte van sinodale aktiwiteite***

Die 69ste Algemene Kerkvergadering gaan die begroting deurwerk en besluit wat sinodaal gedoen moet word, en wat gelaat moet word.

As ons dié besluit geneem het, volg dit dat elkeen deel het aan die be-sluit en onderneem u om die fondse beskikbaar te maak.

Dit is elke lidmaat en gemeente se verantwoordelikheid om mee te help met die befondsing van die sinodale aktiwiteit, want dit is deel van kerk-wees waarop ons ook ooreenkom tydens die Algemene Kerkvergade-ring.

(iv) ***Regverdige basis van deelname (befondsing)***

Daar is verskeie maniere waarop die totale bedrag van gemeentes in-gesamel kan word, naamlik:

- * Per belydende lidmaat
- * Persentasie van inkomste van elke gemeente, byvoorbeeld X% van:
 - ** Offergawes
 - ** Fondsinsameling
 - ** Deurkollekte
 - ** Spesiale skenkings, ensomeer.
- * Dra-vermoë van gemeentes.
- * Vrywillige bydraes van gemeentes.
- * Kombinasies van bogenoemde wat erediensbywoning, sosio-eko-

nomiese omstandighede van gemeentes, ensomeer kan verdis-konteer.

Bykans elkeen van bogenoemde alternatiewe berekeninge (om 'n reg-verdige **basis van deelname** te bepaal) is al aan die Algemene Kerkvergadering voorgehou. Omdat elkeen van hierdie modelle 'n inherente stel aannames bevat wat nie tot 'n waargenome, regverdiger toedelingbasis gelei het nie, het die onderskeie Algemene Kerkvergaderings oor jare besluit op die beginsel van 'n basis per belydende lidmaat, wat gemiddeld sowat 13 – 15% van totale inkomste van gemeentes verteenwoordig. Dit op sigself blyk nie, na ons mening, die groot probleem te skep nie, **maar**, wat telkens die *per capita* bydrae onder bespreking bring is onder andere die volgende:

(a) 'n Vasgestelde, "begrote koste van sentralisasie" word ingevorder.

Vir die jaar 2008 het hierdie bedrag R21 486 108 beloop. Dit is gegewe in sover die Algemene Kerkvergadering elke drie jaar die gesentraliseerde aktiwiteite bekragtig en onderneem om te befonds. Dus maak die basis van verdeling min verskil – dit moet gein word om die aktiwiteite te bekostig.

Gesien in die lig dat die huidige benadering daartoe lei dat elke lidmaat presies dieselfde daarvoor behoort by te dra (heffing per belydende lidmaat per jaar), is daar min onbillikheid aan te voer – gelykheid vir almal.

Sodra 'n ander basis ingespan word (inkomste, uitgawes, ekonomiese stand ensovoorts), *kan* daar nie meer sprake van gelyke koste *per lidmaat* wees nie. Sien volgende punt.

(b) Heffings per **belydende lidmaat** teenoor heffings **per gemeente**

Gemeentes voer dikwels aan dat heffings "*per lidmaat*" onbillik is. Hulle beskou dit as 'n las en druk dan die koste as 'n verhouding van byvoorbeeld inkomste of uitgawes van die gemeente uit. (byvoorbeeld 13% van 'n inkomste).

Heffings per lidmaat en koste van gemeentewees per lidmaat is twee konsepte wat nie verwar moet word nie.

Die aanvoeling om inkomste, uitgawes of dergelike basis te gebruik, het waarskynlik ten doel om billikheid tussen gemeentes te bewerk. Dit sal hieronder aangetoon word waarom dit 'n uiters moeilike, indien nie onmoontlike eis stel nie.

Dit kan onomwonde gestel word dat wanneer koste (of inkomste) van 'n gemeente ingespan word om die gewig van heffings te bepaal, daar nie

terselfdertyd sprake van 'n gelyke bedrag per lidmaat kan wees nie. Dit is óf die een óf die ander.

(c) Die bedrag per lidmaat het veelvoudige leemtes soos:

- * Alle lidmate beskik nie oor dieselfde ekonomiese vermoë nie.
- * Lidmate word ouer, tree af met stagnerende inkomste potensiaal.
- * Die benadering verdiskonteer nie 'n streek (of Ring of dergelike geografiese indeling) se sosio ekonomiese omstandighede nie.
- * Hierdie argument teen heffings per belydende lidmaat is die sterkste argument vir die opdrag "*dra mekaar se laste*".

Ter verduideliking:

Natuurlik is al bogenoemde feite waar! Ons het in een gemeente skatryk lidmate, en ook brandarm lidmate. In een gemeente jong (ekonomies) suksesvolle lidmate *en* afgetrede lidmate, en ons het lidmate wat offervaardig is en minder offervaardig is. As ons aanvaar dat gelyke bydrae per lidmaat billik is, *gaan* daar in een gemeente lidmate wees wat nie die per lidmaat bedrag kan bydra nie, maar ook lidmate wat heelwat meer kan bydra. Die standpunt word gehuldig dat die wat het sal bydra vir die wat nie het nie – ook wanneer gesentraliseerde koste ter sprake is.

Die punt word verder gevoer. In kerkverband is daar gemeentes wat die plafon bereik het. Daar kan nie meer binne die gemeente (selfs Ring) voldoende "gedra" word nie. Soos dit later in die agenda sal blyk, behoort hierdie beginsel oor te spoel na inter gemeentelike vlak. Gemeentes wat geseënd is met beide, offergawe **en** fondswerwing-potensiaal, *behoort* daardie gemeentes wat die plafon bereik het, te dra. Die kollektiewe resultate van gemeentes (2008) toon dat die Kerk voldoende potensiaal hiertoe het – en nog meer!

(d) Sinodale heffing is nie deel van koste om kerk te wees nie (of hoe?)

Lees weer Agendapunt 9.2.4.1.

Daar is wel persepsies met betrekking tot die heffingstelsel wat probleme veroorsaak aangesien dit as 'n vorm van belasting (of las) beskou word. Hierdie persepsie kan baie negatief inwerk maar ons sal moet aanvaar en **ervaar** dat sinodale werk gelyk is aan gemeentelike werk net op 'n gesentraliseerde basis (koninkrykswerk).

(v) **Samevatting**

Verskeie faktore maak dit bykans onmoontlik om billikheid van deelname (verhaling van gesentraliseerde koste) in terme van gemeentes te verseker, byvoorbeeld:

- * In 'n enkele Ring is gemeentes in "ekonomiese"- **en** "subekonomiese" streke.
- * In 'n enkele gemeente is beide vermoënde lidmate en minder goeie lidmate.
- * In die Kerk is daar beide vermoënde Ringe **en** Ringe wat in totale finansiële onvermoë verkeer.
- * Daar is 'n vasgestelde bedrag wat betaal moet word om gesentraliseerde aktiwiteite te bekostig, ongeag die basis. Deur die basis te wysig, is daar sommige gemeentes wat bevoordeel sal word, en ander wat benadeel sal word. (Die model wat die meerderheid gemeentes bevoordeel sal waarskynlik aanvaar word).
- * Sekere sake sal, ongeag die model van invordering – dus **universeel tot alle alternatiewe en huidige modelle** (hoewel nie uitgeput) veranderlikes wees wat implementering van inter-gemeentelike billikheid van die **basis van deelname** sal beïnvloed:
 - ** Offervaardigheid van lidmate.
 - ** Finansiële dissipline in gemeentes.
 - ** Arbeidsaamheid en/of betrokkenheid van lidmate.
 - ** Gemotiveerde leierskapstrukture in die gemeente.
 - ** Samewerking oor gemeente- en ringsgrense heen.
 - ** Die omvang van aktiwiteite wat die Algemene Kerkvergadering besluit om te sentraliseer.
 - ** Makro-ekonomiese stand van die land en geografiese gebiede.
 - ** Balans tussen standplaaskoste en gemeente grootte.
 - ** Plasing *en* grootte van gemeentes (Stigting en terugstigting).

(vi) **Ten besluite**

Tot op hede kon geen alternatiewe model bogenoemde veranderlikes sinvol in 'n enkele model verdiskonteer nie. Vandaar dat die billikheid van deelname, oor Kerkvergaderings heen, 'n berekening *per capita* gehandhaaf het.

Terugskouend oor bogenoemde faktore, is "suksesvolle" gemeentes juis *daardie* wat balans tussen die sake gevind het! Meer nog, finansiële oorwegings is nie op die prioriteitslys wanneer sodanige gemeentes oor kerkwees besin nie.

Tot tyd en wyl die Kerk op 'n ander wyse besluit, is die enigste maatstaf belydende lidmate, ondersteun deur meganismes soos byvoorbeeld subsidie uit die Fonds vir Gemeente Opbou, onderlinge ondersteuning op beide rings- en gemeentevlak, ensomeer.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die hindernisse in die weg om 'n "regverdigde basis van deelname" (befondsing van gesentraliseerde aktiwiteite) tussen gemeentes te bewerk.
2. Die basis van deelname per lidmaat word gehandhaaf.
3. Die Raad van Finansies oorweeg die fasilitering van 'n databasis om vermoënde gemeentes en ringe in kontak met minder gegoede gemeentes en ringe te bring.

9.2.4.2 **Beskrywingspunt**

BESKRYWINGSPUNT 67: RING VAN KRUGERSDORP

HEFFINGS

Die huidige heffingstelsel is kontraproduktief ten opsigte van evangelisasie. In baie gevalle kan dit gemeentes selfs ontmoedig om evangelisasie te doen, want hoe meer die gemeente fokus op evangelisasie, hoe armer kan die gemeente word. Die demografiese ligging van die gemeente speel hier 'n groot rol.

Raad van Finansies word versoek om, as 'n saak van dringendheid, ruimte te laat in die heffingstelsel hiervoor.

Motivering

Neem as motivering die situasie van gemeente Krugersdorp:

Die lidmaat samestelling van gemeente Krugersdorp is soortgelyk aan die samestelling van ander gemeentes in die Ring van Krugersdorp. Daar is 'n groeiende hoeveelheid lidmate in die gemeente wat as gevolg van die huidige ekonomie in die land en ander faktore soos byvoorbeeld die pensioenstatus nie gereken kan word as bydraende lidmate in die gemeente nie. Verder is die gemeente aktief betrokke by armer gedeeltes in die gemeenskap. Die gevolg hiervan is 'n groeiende gemeentetal, maar dalende offergawe.

Die heffings wat betaal moet word vir hierdie nie-bydraende lidmate veroorsaak 'n dreigende finansiële krisis in die gemeente. Ons beskou dit as kontraproduktief. Hoe meer daar gefokus word op evangelisasie – hoe armer word die gemeente in finansiële terme.

Kommentaar

Die verskynsel van 'n ouer wordende lidmaatprofiel is waar vir heelwat gemeentes. Deur sodanige lidmate as nie-bydraend te beskou, en uit die berekening van die basis van deelname te laat, sal beteken dat die oorblywende lidmate (onder welke vorm van deelname, hetsy *per capita* of andersins) die bydrae moet opneem, gewoon omdat die ooreengekome gesentraliseerde koste op die een of ander wyse gegewe is en geïm moet word. Daar is in elk geval in die Hervormde Kerk as geheel tussen 30% en 40% lidmate wat nie 'n bydrae lewer nie.

Vir 'n "heffingstelsel" (welke vorm) om ruimte te maak van die verskynsel van veroudering, sal ten minste die veranderlikes soos gelys in 9.2.4.1 (v) verdiskonteer moet word. In die soeke na 'n alternatief, is die beredenering onder punt 9.2.4.3, 'n *Ander perspektief : Koste van Kerkwees*, insiggewend.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

9.2.4.3 'n Ander perspektief : Koste om kerk te wees

Hierdie perspektief is gebore uit die versugting na 'n alternatiewe heffingstelsel, en die oënskynlike onvermoë om 'n alternatief vir die *per capita* benadering te vind. Mettergaan het die gedagte van die totale koste van kerk- of gemeentewees ontstaan. Om eerlik te wees, die koste om kerk of gemeente te wees, is nie beperk tot alle uitgawes wat tans *per capita* betaal word nie. Te oordeel aan die uitsprake teen sinodale heffing voel sommige gemeentes weer dat hierdie koste **nie** deel van kerkwees is nie!

Feit : Die Algemene Kerkvergadering, en niemand anders nie, het bepaal dat om kerk te wees, 'n bepaalde strategie gevolg moet word. Sake wat 'n risiko kan meebring, te duur of onprakties is om self deur gemeentes tot uitvoer gebring te word, word gesentraliseer. Dit kan nie los staan van daardie sake staan wat gemeentes wel self kan bestuur nie. Die totaal van beide komponente konstateer kerk – of gemeentewees.

Om dan hierdie twee sake weer "een te maak", word die volgende voorbeeld voorgehou.

Koste	Rand per lidmaat	300 lidmate	150 lidmate
Gemeente			
Traktement: 10 jaar skaal		198,307	198,307
Pensioenbydrae : werkg.	120.00	36,252	18,126
Reiskoste		48,000	48,000
Medies		24,000	24,000
Geboue		60,000	60,000
Administrasie		20,000	20,000
Personeel		50,000	50,000
Diens van Barmhartigheid			
- Bejaardesorg	5.50	1,650	825
- Kindersorg	9.15	2,745	1,372
- Bybelverspreiding	14.15	4,245	2,122
- Ondersteuningsraad	20.00	6,000	3,000
- TOIBO	1.00	300	150
- ADV	4.00	1,200	600
<i>Sub Totaal</i>		452,699	426,502
Ringsheffing	12.00	3,600	1,800
Sinodale heffing	244.00	73,200	36,600
Totaal per jaar		529,499	464,903
Totaal per lidmaat per jaar		147.08	258.28
Totaal: Ned Herv Kerk			
Offergawe2008		114,350,058	114,350,058
Lidmate		108,000	108,000
Offergawe gemiddeld		88.23	88.23

Aannames van die tabel

- * Daar word onderskei tussen 4 momente van kerkwees – alles deel van die NHK strategie om kerk te wees.
- * Twee scenarios word geskets – vir 'n gemeente met 300 belydende lidmate en een met 150 belydende lidmate. (Dit kan enige grootte wees).
- * Beide bekostigingswyses (gemeente en *per capita*) word geïntegreer.

- * 100% Offervermoë en offervaardigheid word hier aanvaar. (Sien later vir ander scenario hieroor)
- * Behalwe vir werkgewerspensioen bydrae (*per capita* basis) is standplaas- en ander koste konstant.
- * Die voorbeeld raak nie eers by benadering die kwantum van gemeentelike diens van barmhartigheid aan nie. Om erkenning aan die deel van kerkwees te verleen is slegs gesentraliseerde koste in die voorbeeld ingespan.

Verhaal van die tabel

- * Terwyl menige ander aannames gemaak kan word, toon die voorbeeld dat die *per capita* koste vir die kleiner gemeente minder is maar as gevolg van die konstante aard van die ander koste, die koste van gemeente wees per lidmaat drasties toeneem.
- * Die *per capita* koste is die mees regverdige verdeling van gesamentlike koste aangesien dit die grootte van gemeentes verdisconteer. Dit kan tog nie verwag word dat 'n klein gemeente 'n groter deel van die verantwoordelikheid sal dra nie. Tensy die klein gemeente oor 'n gemiddelde finansiële vermoë beskik.
- * Standplaaskoste, salarisse, lone en honoraria toon dieselfde verskynsel as wat die ekonomiese wêreld ervaar. Hoe langer personeel in diens is, hoe "duurder" word daardie uitgawe. Dit terwyl die ekonomiese omstandighede van lidmate afneem **en** die aantal lidmate daarmee saam. Dit beteken dat 'n kleiner wordende gemeente nie kan volhou om 'n vol standplaas te bekostig nie. Afskaling volg noodwendig.
- * Alle vaste koste (hier gedefinieer as koste wat uniek aan 'n gemeente is (*per capita* sake uitgesluit)) openbaar dieselfde tendens.
- * In *hierdie* voorbeeld, is dit duidelik dat die koste van gemeente wees vir die gemeentes onderskeidelik R147 en R258 is terwyl die gemiddelde offergawe in die Kerk (2008) R88.00 per jaar was. Om die saak aan te spreek is daar beperkte remedies:
 - ** Verhoog inkomste (Fondswerwing en soortgelykes).
 - ** Verminder uitgawes (afskaal van koste van kerkwees – gemeentelik en gesentraliseerd. Laasgenoemde impliseer staking of inperking van gesentraliseerde aktiwiteite wat die Algemene Kerkvergadering oor kan besluit).
 - ** Beide bogenoemde word geïmplementeer (byvoorbeeld terugstigting, kombineringsensameer).

Die effek van verouderende en verkleinende gemeentes

Soos reeds genoem veronderstel die tabel 100% offervermoë en offervaardigheid. Nou kan enige persentasie ingespan word, maar indien 'n aanname gemaak word dat sê 40% van gemeentelêde byvoorbeeld pensioenarisse en sub ekonomiese lidmate is (wat moontlik offervermoë uitwys) asook lidmate wat "net op register is" (wat moontlik offervaardigheid en betrokkenheid aantoon) lyk die laaste deel van die tabel soos volg:

Totaal per jaar	529,499	464,903
60% van lidmate	180	90
Totaal per lidmaat per maand	245.14	430.47
NHK Offergawes	114,350,058	114,350.058
Lidmate	108 000	108,000
Offergawe gemiddeld per maand.	88.23	88.23

Die resultaat is te wagte. Dit maak die dilemma net *meer* akuut. *Die uitdaging is nie geleë in die egalisering van koste van gemeente wees nie, aangesien dit dan by implikasie 'n gietvorm daar wil stel wat elke gemeente se unieke roeping en aard verontagsaam.*

Indien daar konsensus is oor die feit dat veroudering en verkleining gegee is **en** dat kerkwees, soos dit tans daaruitsien, die beste manier is om kerk te wees **en** dit gegee is dat gemeentes (en lidmate) finansiële verskillend daaraan toe is, volg dit derhalwe dat die oplossing *nie* gevind gaan word in die herverdeling van gesentraliseerde koste nie. Die antwoord lê buite die sfeer van kwantum, en nader aan die gebied van samehorigheid, mededeelsaamheid en vertroue in mekaar se bonafides. Met ander woorde "*dra mekaar se laste en deel in mekaar se vreugde*".

Die werklike koste van kerkwees in die jaar 2008

Met die voorbeeld agter die rug, is dit van pas om die werklike koste van kerkwees van die NHKA (2008) te beskou.

Ter wille van die aanbieding, is die volgende werkswyse gevolg:

- * Gemeentes word in kategorieë gegroepeer, byvoorbeeld 0 - 100, 101 -200, ensomeer en die oefening word daarop gebaseer.
- * Die werklike resultate van die gemeentes word as basis aanvaar.
- * Die huidige heffingstelsel word toegepas en die totale koste van kerkwees vir elke kategorie bepaal (met ander woorde totale koste van kerkwees per belydende lidmaat).

- * Dié waardes word per belydende lidmaat bereken.

Die resultaat:

Groep	Aantal gemeentes	Belydende Lidmate	Uitgawes (Koste van Kerkwees)	Koste van Kerkwees per lidmaat
			R.	R.
0 -100	45	2,664	6,148,944	2,308
101-200	54	8,223	17,433,942	2,120
201 – 300	43	10,917	19,417,234	1,779
301 – 400	43	1,496	25,396,627	1,697
401 – 500	42	18,941	27,688,324	1,462
501 – 600	28	15,481	20,665,310	1,335
601 – 700	22	14,329	18,842,288	1,315
701 – 800	9	6,998	8,460,403	1,209
Meer as 800	16	17,104	23,161,740	1,354
Totaal	302	108,623	167 214 812	
Gemiddeld			1,525.36	

Verhaal van hierdie tabel

Die *koste van kerkwees* per lidmaat is hoër vir kleiner gemeentes as vir groter gemeentes. Redes hiervoor is:

- * Minder lidmate om 'n stel vaste koste (uitgesluit *per capita* koste) te dra.
- * Vaste koste, soos traktement, salarisse, versekering munisipale koste ensameer, is onderhewig aan inflasionêre styging, terwyl inkomste teoreties 'n plafon kan bereik.

Die gemiddelde koste van kerkwees beloop R1 525.36 per belydende lidmaat per jaar. Deur die gemiddeld in te span om vergelykings te tref, leef gemeentes met minder as 400 lidmate swaar in vergelyking met (groter) medegemeentes. Dit is egter nie konsekwent met die feit dat daar klein, "suksesvolle" gemeentes is nie. Waarskynlik omdat die standplaas- en ander koste van sodanige klein gemeente balanseer met die inkomsteprofiel.

Die onmiddellike aanvoeling is om gesentraliseerde (*per capita*) koste te verplaas sodat die groter gemeentes 'n groter deel hiervan kan dra. Die denkriktig gewoon omdat dit nie moontlik is om traktement, versekering, munisipale koste ensameer te "verplaas" nie. (Nodeloos om te meld dat groter gemeentes óók gekonfronteer word met dieselfde verskynsels van verminderende en verouderende lidmate sowel as 'n duurderwordende kostestruktuur en finansiële druk). Oor tyd sou dit be-

teken dat slegs groter gemeentes die gesentraliseerde koste sal moet dra (vir 2008 was dit ten minste R21.4m). Die profiel van die kerk sal dus waarskynlik oor tyd verander van gegoede groot gemeentes na gegoede klein gemeentes. Dit is ewe onvolhoubaar as die huidige model van kerkwees.

Die oplossing:

Hierdie oplossing gaan 'n proses wees, en nie 'n gebeurtenis nie. Dit behels die volgende:

- * In die eerste plek, konsensus oor wat kerkwees beteken. ("*Kerkwees in die Toekoms*"). **Let wel**, nie wat die koste daarvan moet wees nie.
- * Erkenning dat finansiële vermoë van lidmaat tot lidmaat relatief is en verskil. So ook van gemeente tot gemeente.
- * 'n Verstaan van wat die *verantwoordelikheid* van finansiële vermoë of gawes meebring.
- * Aanvaarding dat gemeentes 'n bepaalde *dinamiese* roeping in haar gemeenskap en die wêreld het - nie staties nie. Die vermoë om gemeentelike struktuur hierby te kan aanpas, is van kardinale belang.
- * Besin oor die koste van kerkwees (gemeentelik **en** gesentraliseerd), en bepaal watter komponente van die model, gelaat, afgeskaal of gewysig moet word.
- * Toepas van verantwoordelike rentmeesterskap, sonder om die beginsel te gebruik as beweegrede teen mededeelsaamheid en barmhartigheid. Dit beteken dat elke gemeente die gereedskap sal gebruik (finansiële beleid, ekonomiese indikators, tendens monitering, voortgesette opleiding ensomeer) om dit wat aan haar toevertrou is optimaal tot voordeel van kerkwees in te span.

BESLUIT

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek "*Kerkwees in die Toekoms*", en ontwikkel saam met die Raad van Finansies 'n bekostigingsmodel daarvoor.
2. Die uitkoms word aan die Kerk gekommunikeer vir kommentaar sodat dit aan die 70ste Algemene Kerkvergadering voorgehou kan word.

- 3. Daar word aanvaar dat die opdrag "dra mekaar se laste" nie optimaal gediens kan word deur dit primêr met 'n finansiële model tot stand te bring nie.**

9.2.5 SINODALE EIENDOMME

9.2.5.1 Dirk van der Hoffgebou (Sinodale kantoor)

Die hoeksteen van die gebou is op 5 September 1959 deur Prof SP Engelbrecht gelê. Gedurende die laaste drie jaar is heelwat opknapping en verbeteringe aangebring soos byvoorbeeld:

- * Aanbou van 'n nuwe raadsaal op die eerste vloer.
- * Vernuwe vloerbedekking van die eerste vloer.
- * Herstel stoele en vloerbedekking van die Goddefroysaal.
- * Opknapping van badkamers op die eerste vloer, grondvloer en derde vloer.
- * Opknapping van die noordelike vleuel ten einde die Ondersteuningsraad, Apostolaat en AIM te kan akkommodeer. TOIBO word reeds daar gehuisves.
- * Bepaalde aanwysingsborde is ook deur SENTIK op die terrein aangebring wat rigtinggewend is.

9.2.5.2 Barton Keepgebou

Hierdie gebou is reeds in 1886 opgerig en is 'n historiese monument. Dit huisves SENTIK asook die studente van AIM. Hier is ook heelwat verbeterings in die laaste drie jaar aangebring byvoorbeeld:

- * Herstel en verf van die dak.
- * Opknapping van houtvloere en vernis daarvan.
- * Die gebou is geverf en herstel waar nodig.
- * Verskuiwing van die museum na Pretoria gemeente is hanteer.
- * Verskuiwing van die boekwinkel na Barton Keep.
- * Die geroeste staalplafonne, geute ensomeer is vervang.

Die gebou is 'n sieraad en baken vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, waarop ons trots kan wees.

9.2.5.3 Plaas Klipdrift : Hammanskraal

Die opleiding van predikante van die MRCC, en ander kerke, wat voorheen te Hammanskraal opgelei is, is intussen na die Kerkkantoor verskuif. Dit het onder andere geskied op versoek van die MRCC en studente wat bepaalde motiverings voorgehou het.

Die situasie is tans bevredigend en AIM word volledig in 'n deel van die kerkkantoor en die Barton Keepgebou geakkommodeer.

Ten opsigte van die plaas Klipdrift, is daar enkele sake wat van belang is, naamlik:

(i) ***Dinokeng Big Five wildtuin***

Die plaas Klipdrift is nou ingesluit in die Dinokeng wildtuin. Die wildtuin se amptelike opening het plaasgevind gedurende April 2010. Alle binne heinings is as deel van die eerste fase van sowat 15 000 ha verwyder. Daar word beoog om die groot vyf binne die afsienbare toekoms hervestig te hê in die wildtuin. Daar is reeds renosters gevestig en leeus word gedurende Mei 2010 hervestig.

(ii) ***Just Footprints***

Hierdie organisasie stel belang om die bestaande geboue op die plaas, die voormalige HTO kollegegeboue (AIM) oor te neem en uit te brei. Daar word opgradering van ongeveer R6miljoen beplan. Tydens die opstel van die verslag was daar egter nog geen finaliteit rondom die ooreenkoms met die organisasie nie.

(iii) ***Backpackers***

Hierdie organisasie stel belang om 'n kampterrein/oornag geriewe op die noord-oostelike hoek van die plaas te vestig. Niks is nog gefinaliseer nie.

(iv) ***Shine***

Shine is 'n projek wat reeds geruime tyd deur die gemeente Meyerspark gedryf word. Die projek se doelwit is om mense met chemiese afhanklikheid te begelei en sou graag 'n rehabilitasie sentrum op Klipdrift wou vestig. Aangesien dit 'n sensitiewe en ook duur proses is, sal 'n beskrywingspunt moontlik elders in die agenda vir oorweging voorgehou word.

9.2.5.4 **Venterskroonkampterrein : Vredefortkoepel**

Die kampterrein word tans aan Outward Bound, 'n organisasie wat natuur avonture aan jongmense bied, verhuur. Hulle huur die terrein sedert Junie 2005 en het gereeld verpligtinge nagekom. Die terrein is ook in stand gehou, alhoewel seker nie op 'n vlak waaraan 'n vyfster toegeken sou kon word nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.3 AFDELING INTERNE OUDIT

9.3.1 INLEIDING

9.3.1.1 Rentmeesterskap

Met die uitreiking van die King III verslag, wat meer gemik is op die nuwe Wet op Maatskappye, word kerke ook nou betrek. In die verslag word na "*korporatief*" verwys as enige organisasie byvoorbeeld verenigings, klubs, skole, trusts, maatskappye en selfs kerke (veral waar dit gaan oor die bestuur van die aardse sake).

Die King III-verslag is gerig op die etiese selfregulerende benadering, eerder as 'n eksterne regulerende benadering tot korporatiewe beheer, en gemeentes kan baat vind by die bestudering van die verslag.

Die kernwaardes wat hiervoor uitgespel word, vorm die "vlot" waarop korporatiewe beheer gebou is. Die waardes hiervoor is: *verantwoordelikheid, aanspreeklikheid, billikheid en deursigtigheid*. Die verantwoordelikheid van leierskap in organisasies is om hierdie waardes te beliggaam, te omhels en as hul verpligting te aanvaar. Daar moet tussen bestuur en die ander belanghebbers 'n etiese verhouding ontstaan, wat gebaseer is op wedersydse verantwoordelikheid vir die ekonomiese, sosiale en ekologiese impak van die organisasie (Kerk).

Die geloofsgemeenskap kan ook 'n rol speel om leiers, besigheids- en bestuurslui te help oplei om die King III-verslag nie net as 'n besigheidsdokument te lees nie, maar ook as 'n dokument wat ruimte bied vir gelowiges om 'n verskil te maak. Ons kan die vraag vra of hierdie dokument nie juis 'n goeie raamwerk bied waarin besigheid en kerk hande kan vat nie – 'n raamwerk wat 'n geweldige tekortkoming in ons samelewing kan aanspreek.

'n Laaste rede is die vanselfsprekende, naamlik dat gemeentes ook 'n verantwoordelikheid het om eties om te gaan met sy eie bronne, en 'n verantwoordelike verhouding met belanghebbers behoort te bou.

9.3.1.2 Interne Oudit – Kontrole funksie

Die Afdeling Interne Oudit is hoofsaaklik bekend vir die ouditfunksie naamlik die toets ten opsigte van nakoming en kontrole van prosedure wat in die kerk tot uitvoer gebring word. Wat minder bekend is, is dat die afdeling ook 'n beduidende rol speel in byvoorbeeld:

- * gemeentelike boekhouding
- * opleiding oor 'n wye front
- * belastingsake

Deur middel van sentralisasie kon die Kerk daarin slaag om 'n afdeling daar te stel om haar te dien in al hierdie afdelings.

Nodeloos om te noem dat in 'n tydperk van rasionalisasie, waar personeel en hulpbronne krimp terwyl die vraag na statutêre en ander dienste in omvang en intensiteit groei, daar vertraginge en bottelnekke ontstaan wat die bedoeling frustreer.

Daarmee saam het die praktiese implikasie van 'n gesentraliseerde ouditeringsproses (waaruit finansiële state moet voortvloei) belemmerend blyk te wees met die ontbondeling van die groepsregistrasie vir belastingvrystelling. Om alle gemeentes, NHSV takke en Organe van Bystand so te ondersteun dat finansiële state vir almal betyds vir belastingdoeleindes gelewer kan word, is met die huidige kapasiteit nie moontlik nie.

Dit was voor die hand liggend dat 'n alternatief gesoek moes word – wat natuurlik nie noodwendig die *Afdeling Interne Oudit* uitsluit nie. Hulle kan steeds 'n beduidende rol speel, maar kan dit nie onverkort voortsit nie en gemeentes is reeds volledig hieroor ingelig.

9.3.2 AFDELING INTERNE OUDIT : HERSTRUKTURERING

9.3.2.1 **Besluit: 68ste Algemene Kerkvergadering : Beskrywingspunt 110**

Die uitgebreide Beskrywingspunt 110 van die 68ste Algemene Kerkvergadering het die weg gebaan vir die ondersoek na die uitfasering van die Afdeling Interne Oudit (desentralisering van die ouditfunksie).

As proefneming is vyf gemeentes geïdentifiseer om onder bepaalde riglyne 'n eksterne ouditering te ondergaan. Die resultaat van die proefneming is, onder omstandighede, bevredigend, maar het die potensiaal om 'n beduidende finansiële impak op gemeentes te hê. Afhangend van die gemeente se stelsels en prosedure om risiko te beperk, kan die koste varieer en sal baie fyn bestuur moet word.

Die gemeentes is versoek om aan te dui wanneer hulle gereed sal wees om self na die uitgebreide ouditproses om te sien. Ofskoon sommige gemeentes aangedui het dat hulle die alternatiewe ouditering gaan onderneem (33 soos op 13 April 2010), was daar ook gemeentes wat aangedui het dat hulle verkies om die ouditering steeds sinodaal te laat doen. Die ander het geswyg – waarskynlik vanweë bepaalde onsekerheid.

Daar kan op die stadium volstaan word met die waarneming dat daar nie eenstemmigheid oor die proses van ontbondeling van die Afdeling Interne Oudit in die Kerk bestaan nie. Die praktyk blyk egter die beginsel van desentralisering te dikteer. Gegewe dat die beginsel van oudi-

tering kerkordelik en in terme van korporatiewe reguleringsbeginsels vasgelê is, kan die uitvoering daarvan desentraliseer solank daar konsensus oor terminologie en opdrag is.

Nota: By die aanstel van 'n eksterne ouditeur moet u op die riglyne wat voorgehou is let. Vir redes wat voor die handliggend is moet u in ag neem dat daar 'n "sogenaamde" armlengte afstand tussen die gemeente en die ouditeur bestaan en u moet dit asseblief in ag neem.

9.3.2.2 **Finansiële state : Opstel en verantwoordelikheid**

Dit is ook belangrik om kennis te neem van die feit dat die opstel van finansiële state die verantwoordelikheid van die gemeentes (direksie, lede of eienaar) is. Ofskoon hierdie funksie uitgekонтakteer mag word aan die ouditeur, interne ouditeur of rekenmeester, bly dit die verantwoordelikheid van bestuur. Die nuwe maatskappywet lê baie klem op die aanspreeklikheid van die opstellers van state.

9.3.3 **HUIDIGE ROL VAN DIE AFDELING INTERNE OUDIT, GEKONTAS-TEER MET 'N MOONTLIKE TOEKOMSTIGE OPDRAG**

Met die Kerkorde en ander nakomingsregulering as vertrekpunt word veronderstel dat die Kerk dit as 'n vereiste stel dat elke gemeente sal toesien dat hul finansiële state aan ten minste 'n interne ouditeringsproses of soortgelyke nakomingsbevestiging onderwerp sal word. Dit impliseer die volgende:

- * Gemeentes moet hul boeke en data aan 'n eksterne liggaam toevertrou. By implikasie is die boekhou- rekeningkundige- en belastingfunksie of self onderneem of geheel of gedeeltelik uitgekонтakteer. Die opdrag en ooreenkoms met die eksterne liggaam sal hoogs waarskynlik die koste vir die gemeente dikteer. Die aanstel van 'n ouditeur sal onderhewig wees aan die voorgeskrewe riglyne.
- * Gemeentes wat finansieel of logisties nie van 'n eksterne liggaam gebruik kan maak nie, kan by die Raad van Finansies aansoek doen dat hul state steeds aan 'n sinodale interne ouditeringsproses onderwerp word.
- * 'n Formele ooreenkoms sal dan met so 'n gemeente gesluit word.
- * Sou hierdie diens aangevul moet word met sekretariële-, rekenmeesters- boekhoudings- of belastingfunksies, sal dit per komponent gefaktureer word.
- * Die sinodale Afdeling Interne Oudit sal ook as inspektoraat kan funksioneer in die volgende omstandighede:

- ** Op versoek van die Raad van Finansies, 'n ringkommissie, gemeente en/of kerkraad – selfs al word 'n eksterne firma gebruik.
- ** Dit kan ook geskied in terme van Ordinansie 9.6 van die Kerkorde.

9.3.3.1 **Befondsing van die Afdeling Interne Oudit**

Uit bogenoemde is dit duidelik dat die afdeling sodanig gestruktureer moet word om slegs 'n bepaalde aantal gemeentes te akkommodeer. Die omvang van die dienste benodig sal die koste dikteer waarvoor voorsiening gemaak moet word. 'n Tariefstruktuur sal hiervoor bereken word. Dit beteken dat enige dienste wat buite die interne ouditfunksie versoek word, bykomend gefaktureer sal word.

Gemeentes sal hiervoor verantwoordelikheid neem.

9.3.3.2 **Tydsraamwerk**

Implementering van die besluite van die Algemene Kerkvergadering sal ingefaseer word soos wat die omvang van die taak dikteer.

BESLUIT

1. Die huidige funksionering van die Afdeling Interne Oudit staak op 28 Februarie 2011. (Laaste jaar onder huidige bedeling dus 1 Maart 2010 tot 28 Februarie 2011).
2. Gemeentes wat om finansiële, logistiese of ander relevante redes nie 'n eksterne liggaam kan gebruik nie, doen aansoek by die Raad van Finansies om die sinodale interne ouditfunksie te gebruik. Dienste gelewer word, per ooreenkoms met gemeentes, afsonderlik gefaktureer.
3. Dienste ingekoop van die sinodale afdeling interne oudit (ongegag die entiteit) word vereffen deur die liggaam wat die diens versoek.
4. Dienste wat sinodaal benodig word byvoorbeeld instandhouding van die sinodale databasis, sinodale interne ouditering, inspektoraat, ensomeer word deur middel van die sinodale heffings as administrasiekoste bekostig synde koste van gemeenskaplike belang. Dié begroting moet hiermee aangesuiwer word.
5. Gemeentes neem deeglik kennis van die King III verslag ten opsigte van korporatiewe beheer.

9.3.3.3 **Beskrywingspunt**

BESKRYWINGSPUNT 68 : RING VAN PRETORIA-WES

KONTRAK MET EKSTERNE OUDITEURE

Die Kerk beding 'n kontrak met eksterne ouditeure, gebiedsgewys, vir 'n ouditeringsdiens vir alle gemeentes.

Motivering

Weens etiese redes is dit wenslik dat ouditeringsdienste deur onafhanklike eksterne ouditeringsmaatskappye verskaf word.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word na die Raad van Finansies deurgegegee.**

9.4 **KORTTERMYNVERSEKERING**

9.4.1 **INLEIDING**

Sedert 1 Januarie 1998 maak die Kerk gebruik van sogenaamde selfversekering. Dit kom in kort daarop neer dat die Kerk 'n sekere persentasie van die risiko self dra. 'n Groot deel van die premies word dan ook nie aan die versekeraar oorbetal nie maar word deur die Sinodalekantoor bestuur indien daar eise ontstaan. Die Kerk betaal ook nie kommissie op die versekering nie maar betaal die makelaar 'n diensfooie wat heelwat minder is as wat die kommissie op die portefeulje sou wees. Hierdie manier van versekering het daartoe gelei dat daar heelwat besparings op die premies te weeg gebring is. Elke jaar word daar korting op die premies van gemeentes toegestaan en in Junie 2007 het gemeentes 'n kontantbonus van sowat 10% van die jaar se premies ontvang. Dit plaas ook 'n verantwoordelikheid in die hande van gemeentes om hulle bates te beskerm en te beveilig om sodoende onnodige eise uit te skakel.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

9.4.2 HUIDIGE PORTEFEULJE

Vanweë die feit dat die Kerk self 'n deel van die risiko absorbeer, word daar jaarliks 'n bepaalde bedrag bespaar. Die besparing is die netto resultaat van premies ontvang, minus eise uitbetaal. Ons het ongeveer R2,7 miljoen tot voordeel van die Kerk op die wyse bespaar en gemeentes word hieruit ondersteun om byvoorbeeld dakke te herstel ten einde gevolglike skade te beperk.

Dit dien gemeld te word dat die totale waarde van geboue, wat tans verseker is, sowat R2,7 miljard beloop. Die huidige portefeulje se jaarpremie beloop R4 526 223 wat die makelaarsfooie insluit. Hiervan word net R1 026 233 oorbetaal aan die versekeraars terwyl die restant behou word as binne bybetaling om geldige eise onder R150 000 in die geval van geboue, en R75 000 in die geval van motors te vereffen.

Gedurende die periode onder oorsig was die eisegeskiedenis soos volg:

Jaar	Premies (insluitend koste)	Opgehoopte bybetaling	Totale premie oorbetaal	Totale eise	Eise teen opgehoopte bybetaling	Eise as % van opgehoopte bybetaling
2004	3,049,389	1,732,000	1,319,389	1,339,999	767,970	44.4
2005/06	3,220,070	1,850,000	1,370,070	1,652,040	1,563,437	84.5
2006/07	3,476,077	2,050,000	1,426,077	1,918,616	1,519,263	74.1
2007/08	3,645,196	2,050,000	1,625,196	1,924,679	1,896,008	92.48
2008/09	4,160,030	2,067,000	1,536,630	2 206 353	2 028 175	98.12
2009/10	4,691,722	2,900,000	1,791,722	2 702 146	2 507 076	86.45
2010/11	4,895,073	2,900,000	1,395,073	-	-	-

Afleidings:

Uit bogenoemde is dit dus baie duidelik dat die omskakeling na die binne-bypetalingsstelsel 'n baie goeie besluit was en dat daar voortgegaan moet word met die wyse van versekering.

BESLUIT

1. Die handelinge word bekragtig.

9.4.3 INSTANDHOUDING EN WAARDASIE VAN EIENDOM

Gemeentes word weer daarop gewys dat die waarde van alle vaste eiendomme, soos die kerkgeboue, pastorieë, ensovoorts jaarliks met ongeveer 10% verhoog word. Dit negeer egter nie die onus van gemeentes om seker te maak dat die geboue voldoende verseker is nie. Ingeval van 'n eis kan awery (gemiddelde), toegepas word om die eis te verreken. Dit beteken dat as u onderverserker is dat net 'n gedeelte van u eis betaal gaan word.

'n Verdere probleem is die instandhouding van bates. Gemeentes moet seker maak dat eiendomme na behore in stand gehou word. *Versekerings is nie 'n polis ten opsigte van instandhouding nie.* Skade wat oor 'n "lang" periode voorkom word ook nie gedek nie. 'n Ver-sekerbare eis is skade wat aan 'n spesifieke gebeurtenis gekoppel kan word byvoorbeeld 'n haelstorm. Onthou dat normale gebruik en verbruik uitgesluit word van enige versekeringseis. Dus as die pype bars as gevolg van ouderdom gaan geen versekeraar uitbetaal nie.

Gemeentes moet ook seker maak dat eise spoedig ingedien word. Onthou daar is 'n spertyd van 30 dae na die gebeurtenis.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

9.4.4 MAKELAARAANSTELLING

Die Kerk maak tans gebruik van die dienste van Alexander Forbes om die portefeulje te bestuur. Die portefeulje bestuurder, me Esme Bouwer, is van die begin af deel van die portefeulje en is baie kundig en vertrouwd met ons portefeulje.

BESLUIT

- 1. Alexander Forbes word weer aangestel om die versekeringsportefeulje namens die Kerk te bestuur.**
- 2. Die hersiening van makelaars, indien van toepassing, word deur die Raad van Finansies hanteer.**

9.4.5 EISE EN EISE-PROSEDURE

Die Raad van Finansies is die versekerde en nie die onderskeie gemeentes nie. Alle eise moet dus, in teorie, by die Raad aangemeld word. Alexander Forbes is egter so vertrouwd met die Kerk dat die Raad toelaat dat eise direk by Alexander Forbes aangemeld word.

'n Saak wat verdere aandag verg is die *beginnel* van versekering. Enige versekeraar verseker die versekerde teen 'n verlies. Indien 'n verlies ontstaan sal die versekeraar die versekerde weer in die posisie plaas waarin hy was voor die gebeurtenis plaasgevind het. Met dit in gedagte beteken dit dat indien daar stormskade was en die matte word beskadig maar die matte is al 20 jaar oud, kan die versekeraar waardever-

minderung toepas en sodoende net 'n persentasie uitbetaal. Dieselfde is van toepassing op enige eis ten opsigte van warmwaterstelsels, motors, ensomeer.

Gemeentes moet asseblief in ag neem dat die versekeringspolis in die geval van gevolglike skade u net in die posisie plaas wat u was net voor of tydens die insident. U kan dus nie aanspraak maak op totale kwyt skelding nie.

Verder moet u asseblief sover moontlik alle versekerbare items verklaar en 'n billike waarde daarop plaas.

Die gemeentes moet die volgende in ag neem indien 'n eis ontstaan:

- * Meld die eis onmiddellik aan by mev Esmé Bouwer, van Alexander Forbes, by tel (012) 452-7119 (e-pos BouwerHs@aforbes.co.za).
- * Sy, of haar assistente, sal u van 'n eisvorm voorsien.
- * Hierdie eisvorm, met die nodige kwotasies vir die herstelwerk, moet binne 30 dae na aanmelding van die eis in mev Bouwer se hande wees anders mag die versekeraar u eis verwerp.
- * Ten einde u behulpzaam te kan wees moet u asseblief die Kerkkantoor per e-pos laat weet van u eis. Stuur u e-pos aan susan@nhk.co.za of piet@nhk.co.za. Hierdie aksie vervang nie die eise-prosedure nie maar dien slegs as inligting vir die Kerkkantoor.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.5 KOMITEE VIR STRATEGIESE BEPLANNING EN HERSTRUKTURERING

9.5.1 INLEIDING

Die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering (die komitee), soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys, bestaan uit die volgende persone:

Ds APJ Beukes	(Voorsitter)	Dr SP Pretorius
Prof TFJ Dreyer		Oudl JS Steyn
Mnr JF Viljoen	(Sekretaris)	Ds RJ Coertze
<i>Personeel</i>		
Mnr E Struwig		Mnr P Beukes

9.5.2 WERKSAAMHEDE: 2008 TOT 2010

Die opdrag van die Komitee is die volgende:

- * Om, indien van toepassing, toe te sien dat die begroting binne bekostigbare perke bestuur word.
- * Herstrukturering te fasiliteer ten einde die beperkte bronne van die Kerk optimaal te benut.
- * Te verseker dat herstrukturering nie effektiwiteit nadelig beïnvloed nie.
- * Oorweging te skenk aan die vulling van poste wat vakant raak.

9.5.2.1 **Bestuur van SENTIK**

Die komitee het die saak van SENTIK deeglik bespreek en ondersteuning is gegee tydens die aanstelling van 'n nuwe Sekretaris vir SENTIK, dr WC van Wyk. Die aanstelling van dr van Wyk het stabiliteit gebring in die bedryf van SENTIK. Daar is egter sake wat nog hanteer moet word en die komitee gee deurlopend aandag aan die sake.

Verskeie sake is hanteer, met die volgende as die meer belangrike ingrype:

9.5.2.2 **Welstandsprogram**

Die Welstandsprogram is verwys na die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat. Die komitee het wel navraag gedoen oor die vordering aangesien dit oorspronklik vir dié komitee se agenda was. Die saak is nog steeds in proses. Met die afsterwe van mnr I Dreyer, wat intussen meeste van die werk as berader gedoen het, is daar nou 'n leemte gelaat wat weer gevul moet word. Ons vertrou dat die Welstands-program eersdaags gefinaliseer sal word.

9.5.2.3 **Ondersteuningsraad**

Die Ondersteuningsraad se posisie bly onder druk. Sowat 9% van hulle inkomste kom uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika terwyl die res gefinansier word deur die Lotto en staatssubsidies. Die saak geniet deurgaans die aandag van die komitee. Die Ondersteuningsraad het reeds, in samewerking met die komitee, enkele poste afgeskaf en kantore gesluit.

BESLUIT

- 1. Die huidige komitee kontinueer die werksaamhede van die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering.**

B GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE

9.6 GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2002 TOT 2008

9.6.1 INLEIDING

Die *gesprekke* wat in die "wandelgange" van die kerk gehoor word verwoord graag die volgende:

"Gemeentes vind dit al moeiliker om finansieel die mas op te kom" en die heffings "maak ons dood".

Vanweë die gesentraliseerde oudit proses en die finansiële state wat deur die Afdeling Interne Oudit opgestel, bygehou en gekonsolideer word, kan die finansiële posisie van alle gemeentes in perspektief geplaas word - al is dit nie altyd resente inligting nie bly die tendense relevant.

Die Finansiële inligting van gemeentes word vir die Finansiële jare 31 Desember 2002 tot 29 Februarie 2008 getoon. Die verandering van die Finansiële jaar van 31 Desember (2003) na 28 Februarie (2005) kompliseer 'n konsekwente vergelyking, maar die inligting is tog bruikbaar om die verskillende jare in perspektief te kan plaas.

Ongelukkig was die state van die Finansiële jaar 28 Februarie 2009 ten tye van die opstel van die verslag nie beskikbaar nie. 'n Wesenlike aantal gemeentes se boeke is nog nie vir oudit ontvang nie en dit weerspieël 'n baie ernstige nalate deur gemeentes. Die belastingvrystelling van gemeentes mag eerstens in gedrang kom en tweedens is dit 'n teken van onvoldoende dissipline en selfs onvoldoende finansiële bestuur.

Gemeentes kan nie bekostig om twaalf tot vyftien maande na jaareinde, steeds nie die boeke gereed te hê vir oudit nie. Ons is besig om 'n risiko te skep wat probleme gaan veroorsaak en gemeentes kan dit nie bekostig nie.

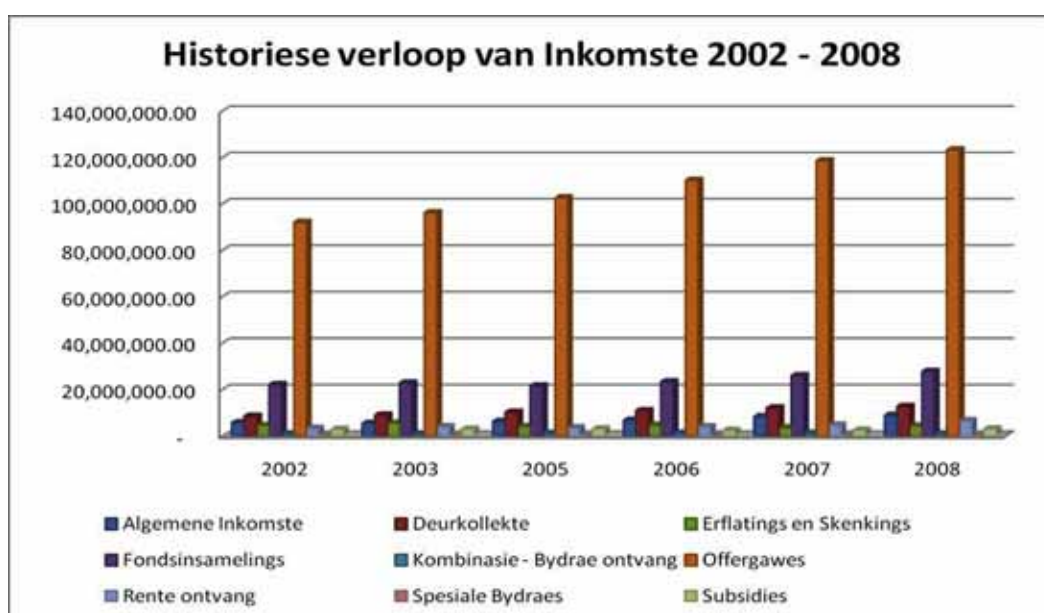
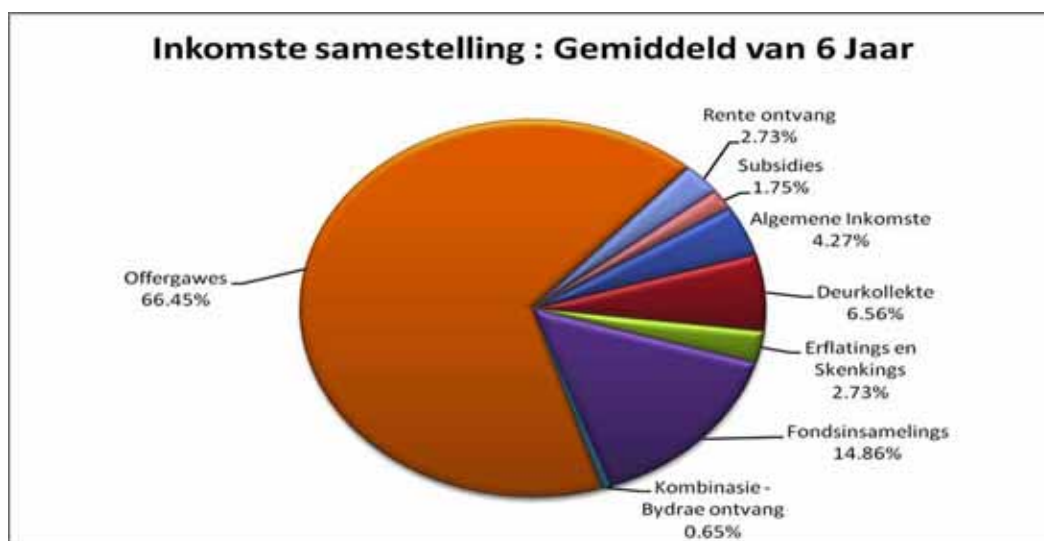
9.6.2 FINANSIËLE RESULTATE: GEMEENTES

9.6.2.1 Inkomstestaat - Gemeentes

(i) *Inkomste*

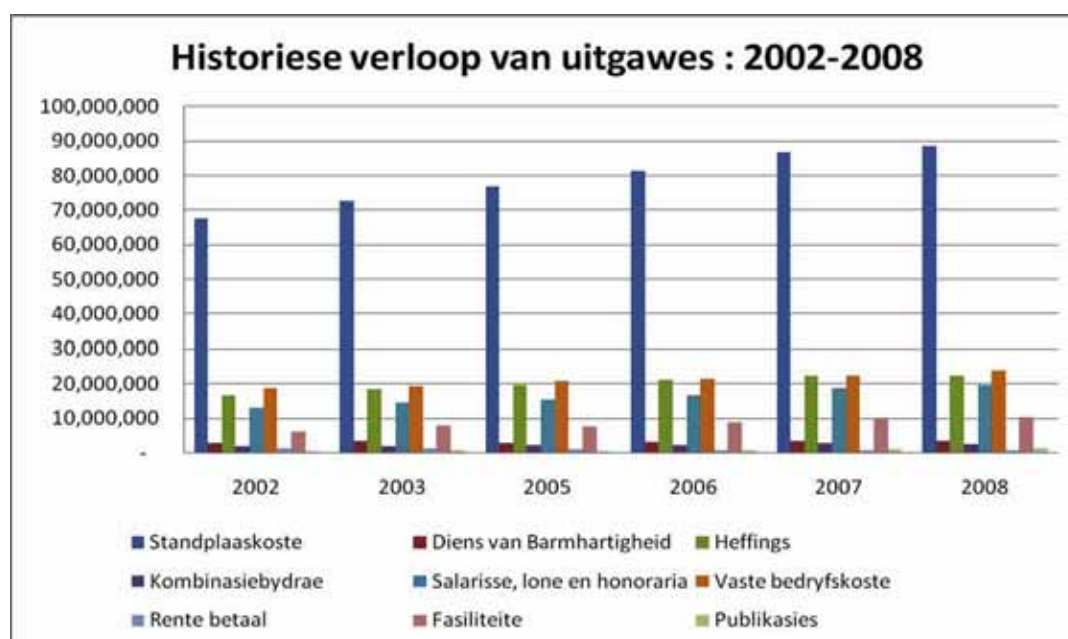
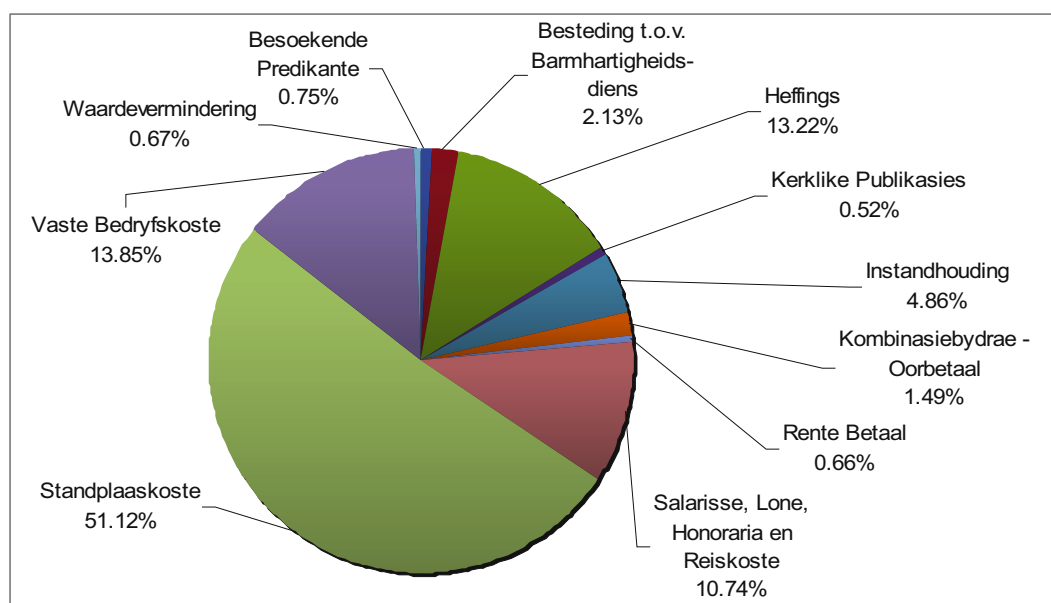
Die inkomste van die Kerk toon baie bekende dog steeds insiggewende resultate. Ofskoon 2009 die jaar van ekonomiese afswaai was, toon die inligting tot 28 Februarie 2008 dat, in teorie, die kerk haarself onbewustelik hierop voorberei het. Anders gestel, dit wil voorkom of die

lidmate in die ekonomiese bloeitydperk, globaal beskou, ruim bygedra het deur offergawes, en gemeentes die geleentheid tot fondsinsameling benut het.

Uit bogenoemde grafieke is dit duidelik dat *offergawes* die primêre bron (66%) van inkomste is. Dit is daarom belangrik dat gemeentes verantwoordelik hiermee sal omgaan deur voldoende kontroles in te stel in terme van insameling, en die aanwending daarvan beheer. Offergawes het vir die tydperk 31 Desember 2002 tot 29 Februarie 2008 met 'n gemiddeld van 19.28% per jaar verhoog.

Die naas grootste bron van inkomste (Fondsinsameling : 14.86%), dui daarop dat gemeentes oor die algemeen afhanklik is van bykomende fondse om die totale kostestruktuur van die gemeente te befonds. Die tendens blyk dat die afhanklikheid van hierdie inkomstebron toeneem. Dit kan egter ook 'n rede wees waarom die netto bedryfskapitaalsurplus toeneem. (Sien *Balansstaat* hieronder)

(ii) **Uitgawes****UITGAWE SAMESTELLING : GEMIDDELD VAN 6 JAAR**

Uit hierdie grafieke is die volgende opvallend:

- * 62% van gemeentelike uitgawes bestaan uit standplaas- en salariskoste – en in beginsel is dit nie 'n probleem nie.
- * Offergawes ten opsigte van gesentraliseerde werksaamhede (heffings) beloop gemiddeld sowat 13% van die totale uitgawes en kan as uiters billik beskou word.
- * Uitgawes aan diens van barmhartigheid beloop 2% van totale uit-

gawes. Die rede hiervoor is dat die inkomste en uitgawes ten opsigte van barmhartigheidswerk as 'n trustfonds in die Balansstaat hanteer word. Die 2% is die bedrag wat addisioneel uit gemeentelike fondse (teenoor spesifieke bydraes) aan barmhartigheidsdiens bestee het.

Met ingang 1/3/2010 is die stelsel gewysig sodat alle barmhartigheidsinkomste en uitgawes in die inkomste staat sigbaar is.

- * Die lae % besteding aan rente betaal dui daarop dat gemeentes oor die algemeen nie blootgestel is aan oormatige rentedraende skuld nie. In hierdie tyd is dit 'n groot voordeel.
- * Dit is opvallend dat die gemiddelde uitgawes aan kerklike publikasies relatief laag is (0.52% of te wel R785,993); Die vraag is wel of kerklike tydskrifte deur die lidmate as relevant beskou word.
- * Standplaaskoste neem oor die periode met gemiddeld 6.16% per jaar toe, en heffings met gemiddeld 6.76% per jaar.

(iii) ***Inkomstestaat in perspektief***

'n Basiese vergelyking van enkele inkomste- en uitgawekomponente lewer die volgende resultaat:

Verhoudings	2002	2003	2005	2006	2007	2008
(a) Offergawes tot standplaaskoste	1.38	1.35	1.35	1.37	1.39	1.41
(b) Offergawes tot totale inkomste	0.66	0.65	0.67	0.67	0.67	0.66
(c) Fondsinsameling tot totale inkomste	0.16	0.16	0.14	0.14	0.15	0.15

Die verhoudings dui op die volgende:

(a) **Offergawes en standplaaskoste**

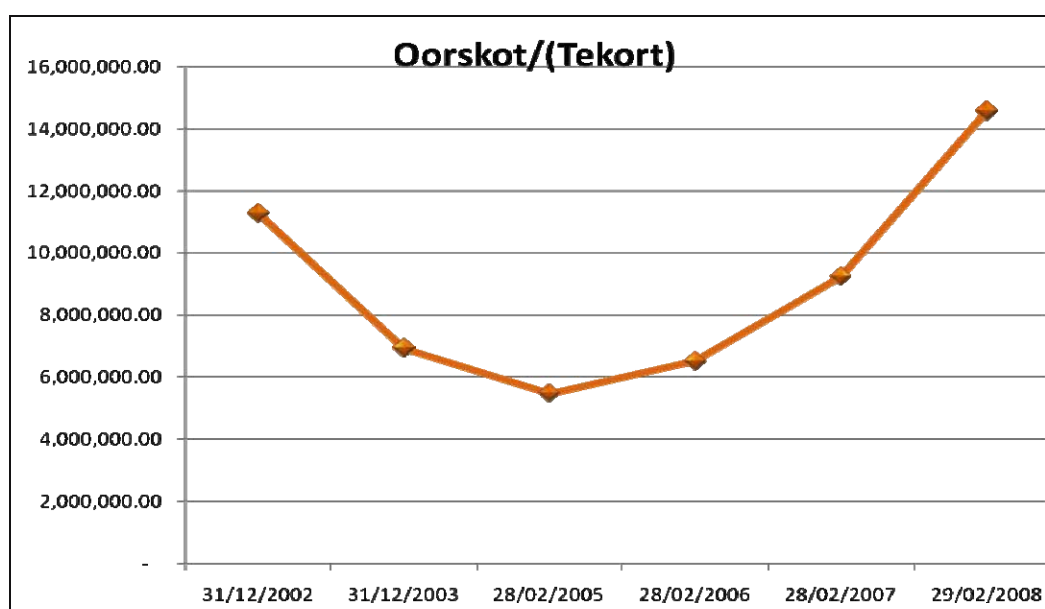
In die eerste plek dui hierdie syfer aan dat offergawes 1.38 keer die standplaaskoste van 2002 kon bekostig. In 2008 verhoog die verhouding tot 1.41 keer. Die koers waarteen offergawes groei is dus vinniger as die koers waarteen standplaaskoste toeneem. Die verskynsel is baie insiggewend. Dit dui daarop dat predikante ten volle uit offergawes vergoed kon word, en dat offergawes ook gemeentewees beduidend bekostig. Die verhouding van offergawes tot standplaaskoste vir die tydperk verbeter met 2.17%.

(b) Offergawes tot inkomste

Insgelyks toon die tweede reël dat offergawes ongeveer 66% van totale inkomste uitmaak, en dat dit oor die tydperk min of meer gehandhaaf word. Dit blyk dus dat totale inkomste positief korreleer met offergawe-inkomste.

(c) Fondsinsameling

Fondsinsameling lewer 'n bydrae van ongeveer 15% tot totale inkomste. Die absolute waarde daarvan (ongeveer R27.8m in 2008) bevestig die kritiese aard van hierdie inkomste.

(d) Die inkomtestaat toon as netto resultaat, (verskil tussen inkomste en uitgawes) die volgende tendens:

Die grafiek toon hoe die inkomste die totale uitgawes in die verskillende periodes uitpresteer het.

Die grafiek is tekenend van harde werk en genade van die Heer van die Kerk. Die probleem lê egter in die skewe verdeling naamlik dat daar wel gemeentes is met groot tekorte, terwyl ander weer met groot oorskotte geseën is.

Die beginsel van deel in mekaar se laste kan dus, sonder enige twyfel, verseker dat geen gemeente 'n tekort behoort te trotseer nie. Ons moet 'n meganisme vind om mekaar te ondersteun.

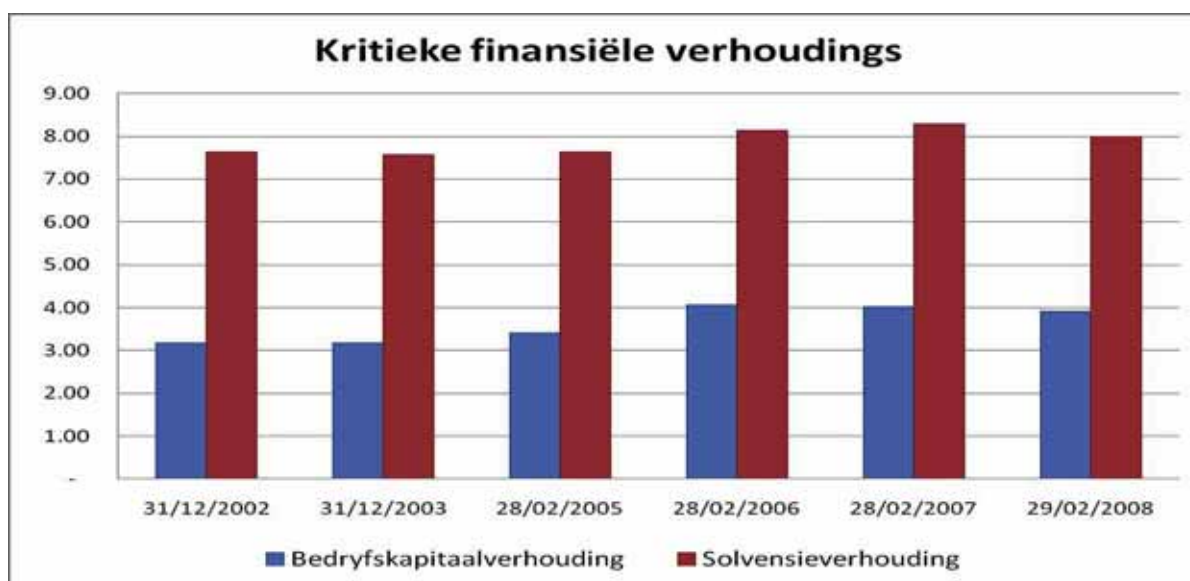
9.6.2.2 **Balansstaat : Gemeentes**

Die balansstaat van gemeentes toon 'n verbetering van ± R 117,7m oor

5 jaar of 'n gemiddeld van R 23,5m per jaar. Sonder om in detail te verval kan die belangrikste elemente van die balansstaat in die ondergenoemde tabel saamgevat word.

	BALANSSTAATWAARDE					
	2002 R.m	2008 R.m	Verhoging 2002-2008 R.m	Gemid- delde verhoging R.m p.j.	Verhoging %	Gemiddeld per jaar %
Kontant en beleggings	45,9	101,5	55,6	11,1	120.95%	17.34%
Kontant in lopenderekening	7,9	14,2	6,3	1,2	78.67%	15.73%
Vaste Bates	144,9	198,2	53,3	10,6	36.77%	6.49%
Langtermyn verpligtinge	11,8	13,5	1,7	0.34	14.34%	2.78%
Bedryfslaste	16,2	28,0	11,8	2,3	72.76%	8.83%

Menige organisasie droom oor sulke resultate! Elkeen van die waardes toon gesonde groei (beide in bates en laste). Dit plaas 'n groot verantwoordelikheid op die Kerk om dit te benut tot voordeel van kerkwees op aarde. 'n Basiese tendensontleding lewer die volgende:

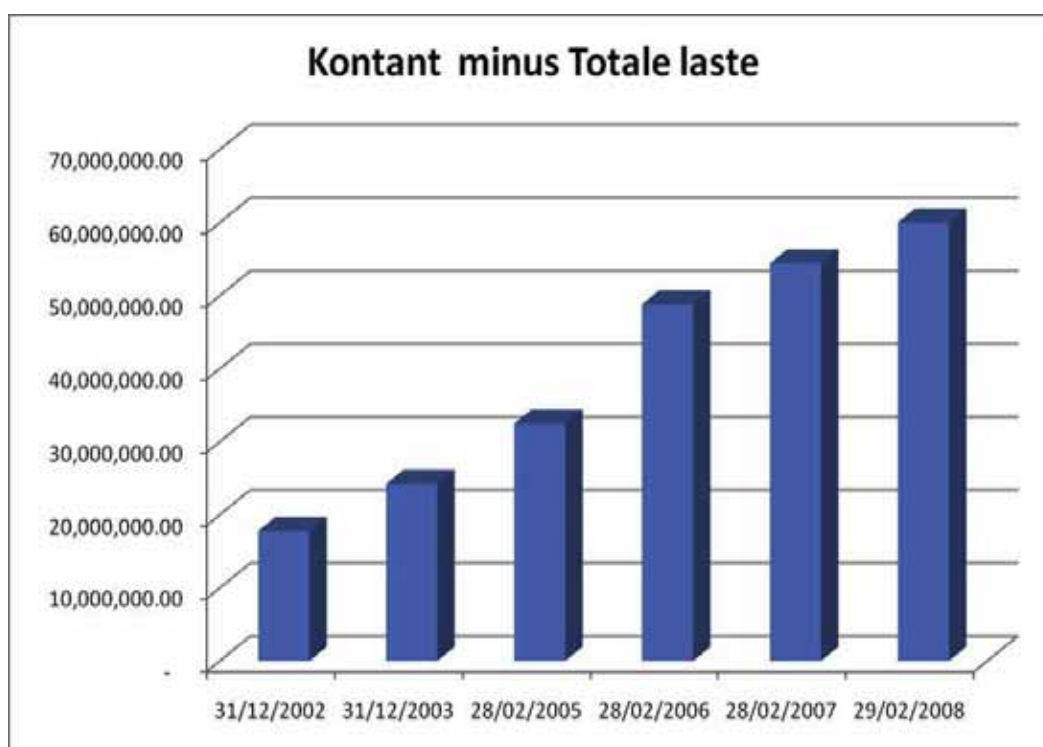
Die **likiditeit- of bedryfskapitaalverhouding** van 'n gemeente is die vermoë om korttermyn verpligtinge/ skuld (betaalbaar binne 1 jaar) met korttermynbates (kontant en beleggings) te vereffen.

Bogenoemde grafiek dui daarop dat die **bedryfskapitaalverhouding** (bates en laste wat binne 12 maande in kontant omskep of betaal moet word) vanaf 31 Desember 2002 tot 29 Februarie 2008 met 23.75% verhoog het. Anders gestel, waar gemeentes se korttermyn bates in 2002 net meer as 3 keer die korttermyn skuld kon delg, het dit verhoog tot amper 4 keer soos op 28/2/2008. Daar is wel 'n omkeer in die tendens tussen 2007 en 2008 en sal na verwagting, gegewe die nou

reeds bekende ekonomiese afswaai fase, die beweging in 2009 en so ook in 2010 voortsit.

Die **solvensieverhouding** (totale bates/totale laste) is die vermoë om totale verpligtinge (verbande en ander langtermynlenings ingesluit) met totale bates (nou geboue ingesluit) oor die lang termyn na te kom. Anders gestel, die solvensieverhouding toon in watter mate die *totale laste* deur *totale bates* gedek word.

Die solvensievlakke het oor bogenoemde tydperk met 'n gemiddeld van 4.58% per jaar verhoog en dit is 'n gemiddelde verhoging van R15,2m per jaar. Dit dui daarop dat die totale bates in 2008 tot 7.87 keer die totale laste kan vereffen en weereens toon dit 'n uiters positiewe situasie. (2002 : ongeveer 7.5 keer). Dieselfde draaipunt word tussen 2007 en 2008 waargeneem.

Bogenoemde grafiek toon dat die kontantkomponent volgens die balansstaat die totale laste uitpresteer. Dit dui daarop dat die totale laste (lang- en bedryfslaste) slegs uit die kontantkomponent vereffen kan word en dat daar nog ongeveer R 60m kontant, hetsy in die lopende rekening of beleggings, beskikbaar was.

Die vraag bly steeds: Hoekom dra ons dan nie mekaar se laste nie?

Die Kerk is in die vermoë om dit te doen.

9.6.2.3 Samevattend

Die resultate spreek vanself – globaal beskou. Soos reeds hierbo aangedui is dit meer geldig vir sommige gemeentes as vir ander. Die volgende stap sal wees om die redes te bepaal waarom dit nie vir alle gemeentes waar kan wees nie. Of veroudering van lidmate en verkleining van gemeentes die enigste redes is, sal bepaal moet word. Indien die model van *koste van deelname* die struikelblok is, sal *dit* aangespreek moet word.

"Kerkwees in die Toekoms", soos nagevors te word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, mag aandui dat kerkwees en die bekostiging daarvan ander strategieë en befondsingsmodelle verg. Ons moet almal die gees van ontvanklikheid en begrip vir verandering nugter benader tot voordeel van ons roeping op aarde.

9.6.3 DEBITEURE : GEMEENTES

Beskrywingspunt 105 van die Raad van Finansies is deur die 68ste Algemene Kerkvergadering aanvaar wat onder andere bepaal het dat historiese oninbare skuld (aan die Raad van Finansies) soos op 28/02/2007 eenmalig teen 'n reserwe in die Balansstaat verreken moet word. Die proses is knap na die sitting van die Algemene Kerkvergadering van stapel gestuur met die bevestiging aan gemeentes en Ringskommissies dat, in terme van die tweede alternatief vermeld in die agenda, aansoek om skuldverligting ingewag word.

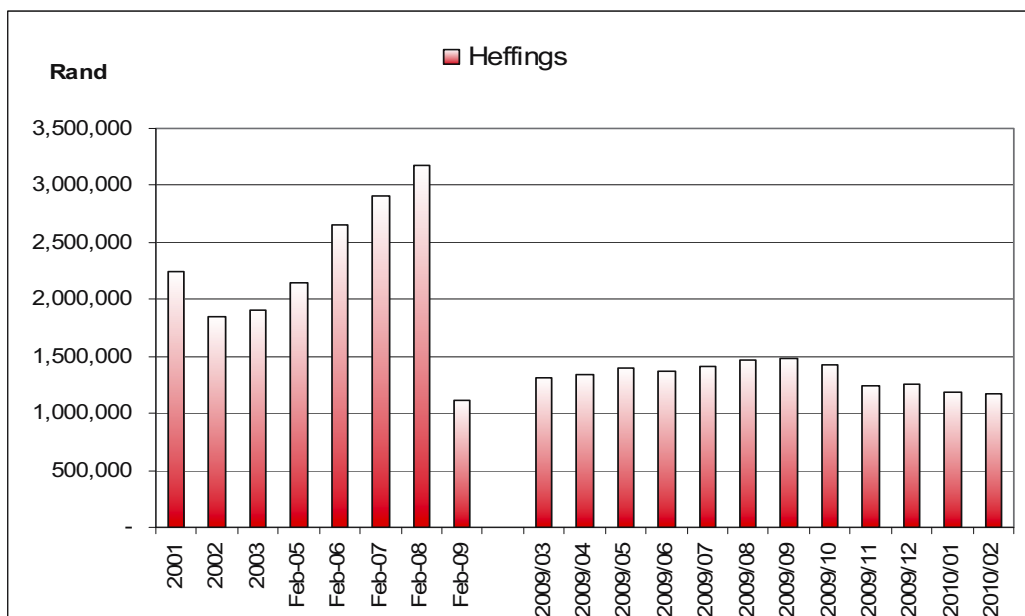
Die reaksie op die versoek was teleurstellend, en is die uitnodiging herhaal. Dit was vir die Raad van Finansies duidelik dat gemeentes moontlik nie die geleentheid wat gebied word begryp het nie, en is besluit om die afskrywing vanuit die Raad van Finansies te inisieer en af te handel. So kon die proses ten einde laaste op 1 Desember 2008 afgehandel word. Hierdie datum gewoon omdat die Raad die proses ten minste voor die einde van die volgende jaareinde (28 Februarie 2009) wou afhandel. Dit is kommerwekkend dat sommige gemeentes so belangeloos voorkom. So 'n gulde geleentheid op skuldverligting word passief hanteer en bykans geïgnoreer terwyl dit op die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgedra (en goedgekeur is) sodat die Kerk kennis kan neem van die belangrike gebeurtenis.

Geen gemeente het dus enige "agterstallige" skuld aan die kerkkantoor na 2008 oorgedra nie. Wat amper as 'n wonderwerk beskou kon word, het by baie klaarblyklik ongesiens verbygegaan.

9.6.3.1 Skuldverligting en Debiteure bestuur

In terme van dieselfde beskrywingspunt sou gemeentes wat deur die skuldverligtinginisiatief geraak word, onder toesig van die Ringskom-

missie toesien dat alle toekomstige verskuldigde bedrae aan die Raad van Finansies deurlopend en betyds vereffen word. Die onderstaande grafiese voorstelling, ten opsigte van heffings, bevestig dat dié deel van die verwagting *nie* na behore gerealiseer het nie:

Vir die periode Februarie 2009 tot Februarie 2010 toon die maandelikse beweging in debiteure nie 'n bevredigende tendens nie.

Hierdie profiel was min of meer dieselfde vir alle debiteurekategorieë met 'n negatiewe effek op kontantvloei sowel as geleentheidskoste in terme van renteverlies vir die Sinodale kantoor.

9.6.3.2 Metodes om Debiteure te verhaal

Met die onrusbarende verskynsel van opnuut groeiende uitstaande bedrae is voorgestel dat die res van die beskrywingspunt (Punt 5: *agterstallige skuld wat nie in terme van die afskrywing verreken is nie, word met ingang van 1 Maart 2008 in nie meer as 10 paaiemente verhaal en punt 6 : Aankope van boeke en tydskrifte word dertig dae na staat datum, met ingang van 1 Maart 2008 per magneetband verhaal*) dringend geïmplementeer word.

Terwyl die verhalingswyse ideaal is vir herhalende aankope wat relatief konstant bly gedurende die jaar, is daar heelwat voetangels wat by die implementering van die besluit opgesluit lê. Enkele voorbeelde:

- * Alle debiteure word in een bedrag verhaal – dit skep 'n ontledingsprobleem vir gemeentes totdat rekeninge ontvang word.
- * Afsonderlike verhaling per debiteurkategorie – verhoogde bankkoste vir die gemeente in beide bankkoste en magneetband tran-

saksiekoste vir die sinodale kantoor. Dit bring ook 'n verhoogde werkslas mee.

- * Weiering van debietorders om welke rede ookal – verhoogde bankkoste.
- * Landpos mag verdragings skep met ontledings in die kasboek wat weer interne verslaglewering van gemeentes belemmer. (Verhoogde telefoonnavrae om bedrae verhaal te ontleed). Rekeningstate per e-pos kan weer die probleem verlig.

9.6.3.3 **'n Moontlike oplossing**

Daar sal 'n bevredigende verhalingswyse/prosedure vir elk van die verskillende kategorie debiteure gevind moet word. Die volgende is voorgestelde prosedures wat, voor implementering, behoorlik getoets en gekommunikeer sal word:

- * *Tydskrifte:*

Relatief konstante lewering - dus kan 'n verhalingswyse soortgelyk aan die oudit- en mediese magneetbande oorweeg word. (Riglyne vir wysigings van bestellings sal verfyn moet word omdat dit met wysigings baie meer koördinering tussen versending en vereffening verg). Daar is enkele gemeentes wat reeds op 'n eksperimentele basis op dié wyse hul rekeninge vereffen, en is die resultaat bemoedigend. Sommiges laat ook die diakonale heffings op dié wyse verhaal.

- * *Boekwinkel, almanakke, drukwerk* en diverse aankope/dienste gehef:

Ad hoc bestellings wat slegs per bestelnommer bestel kan word. Die oomblik as die bestelling geplaas is, word die inligting deurgegee vir verhaling. Daar behoort geen dispuut oor die bedrag te wees nie aangesien 'n bestelnommerstelsel sal aandui wat vir hoeveel aangekoop is. Dit sal 'n uitbreiding in die sinodale rekeningkundige stelsel verg, maar is uitvoerbaar. Rekenarisering van die boekwinkel sal 'n noodwendige gevolg wees.

- * *Heffings:*

Alle heffings word per debietorder verhaal, tensy daar spesifiek alternatiewe reëlins getref word en die ooreenkoms nagekom word.

Nota: *Bo en behalwe die kontantvloei wat negatief geraak word by nalating, word baie tyd deur personeel van die kantoor spandeer om met gemeentes kontak te maak ten einde die debiteure te probeer invorder.*

Ons moet dié prosesse vaartbelyn.

BESLUIT

- 1. Die vergadering bekragtig die vereffeningswyse ten opsigte van debiteure soos beskryf.**
- 2. Die Raad van Finansies finaliseer dié prosedures en implementering met voldoende vooraf kommunikasie aan alle gemeentes.**
- 3. Gemeentes neem kennis daarvan dat die skuldafskrywingsproses gefinaliseer is.**
- 4. "Kerkwees in die Toekoms" word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volledig nagevors en oplossings word bedink.**

9.6.4 KERKGELD VIR KERKWERKSTELSEL (BELÊ VAN SURPLUS FONDSE)

9.6.4.1 Agtergrond

Die aard en omvang van die stelsel is alombekend. Die tekort wat tot 30 November 2007 aan die orde van die dag was het 'n historiese bepaling naamlik, dat gemeentes verplig is om surplusfondse via die Raad van Finansies te belê, genoodsaak. Tydens die 68ste Algemene Kerkvergadering is kennis geneem dat die tekort uitgewis sal wees, en het die Algemene Kerkvergadering besluit dat, alhoewel die beginsel van kollektiewe beleggings gehandhaaf word, gemeentes deur middel van 'n gemotiveerde versoek by die Raad van Finansies toestemming kon bekom om surplusfondse elders (ekstern) te belê.

Die rede vir die motivering aan die Raad van Finansies was enersyds om gemeentes teen roekelose advies en twyfelagtige beleggingsprodukte te beskerm, en andersyds om voorsiening te maak vir 'n ordelike opdoek van die stelsel, sou alle gemeentes en organe van bystand besluit om elders te belê.

Dit was die doelwit om die ekwivalent van geldmarkfondsofbrengs aan gemeentes te bied. Om dit te bereik, is goedgekeuring verleen dat die beleggingsbeleid van die Raad van Finansies uitgebrei kan word om beleggingsinstrumente en bateklasse anders as kontant te benut. Omdat beleggings 'n gespesialiseerde wetenskap is, is IFG Africa Public Sector (Edms) Bpk sedert Februarie 2008 gekontrakteer om die Raad van beleggingsadvies te bedien.

Die bedoeling van die Raad van Finansies is nie om gemeentes te weerhou van eksterne beleggings nie, maar bloot 'n poging om geleenthede te benut en gemeentes met risikobestuur te ondersteun.

Dit verdien tog vermeld te word dat dit 'n vermorsing van energie sal wees indien gemeentes individueel dieselfde proses wil dryf.

9.6.4.2 **Risikobestuur**

(i) ***Kapitaalrisiko***

Daar word in hierdie tyd steeds kennis geneem van gemeentes wat as gevolg van twyfelagtige advies (of die gebrek aan omsigtige advies) geld in die beleggingsomgewing verloor. In ten minste een geval sou die Raad van Finansies die gemeente vooraf kon waarsku teen 'n belegging wat tans dreig om die gemeente met 'n substansiële verlies te laat.

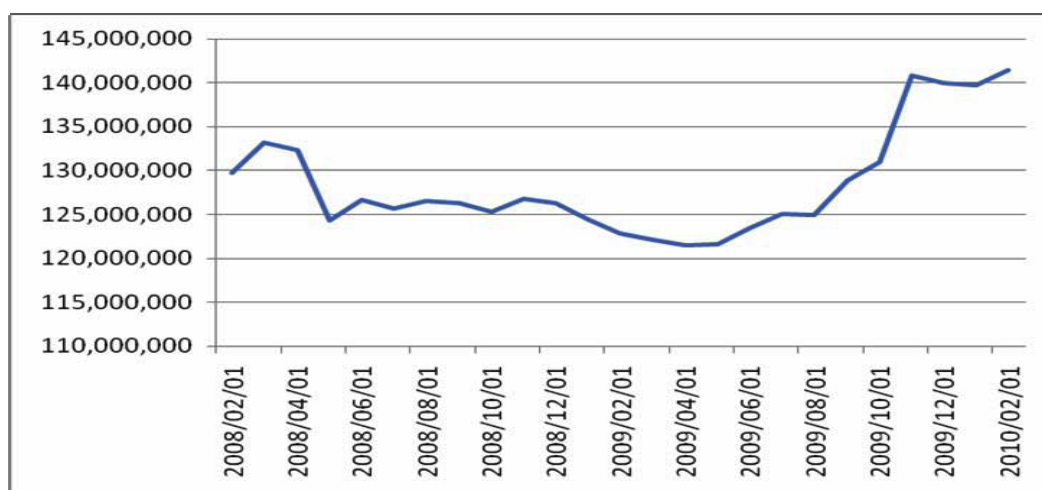
(ii) ***Inkomsterisiko***

Heelwat produkte beskik oor die nodige waarborge in terme van kapitaal (teen 'n bepaalde koste), maar nie die opbrengs nie. Ofskoon hierdie produkte beduidende opbrengs *kan* lewer, is dit ook so dat die inkomste daaruit kan daal tot nul. Hierdie risiko is bestuurbaar deur diversifisering, maar verg deurlopend aandag en baie kundigheid vir die saamstel van 'n optimale portefeulje. Dit gebeur soms dat gemeentes beleggingskeuses uitoefen wat vir die huidige goeie opbrengs lewer, maar later word finansiële druk ervaar wanneer die prestasie nie volhou nie.

(iii) ***Beleggings***

Beleggings via die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel ondersteun gemeentes in beide hierdie risiko areas. Met die uitbreiding na verskillende bateklasse en beleggingsinstrumente, kon die stelsel daarin slaag om gemeentes 'n goed vergelykbare koers te bied op terme soortgelyk aan daggeldbeleggings – kosteloos.

Beleggings by die Raad van Finansies het soos volg sedert Februarie 2008 verloop:

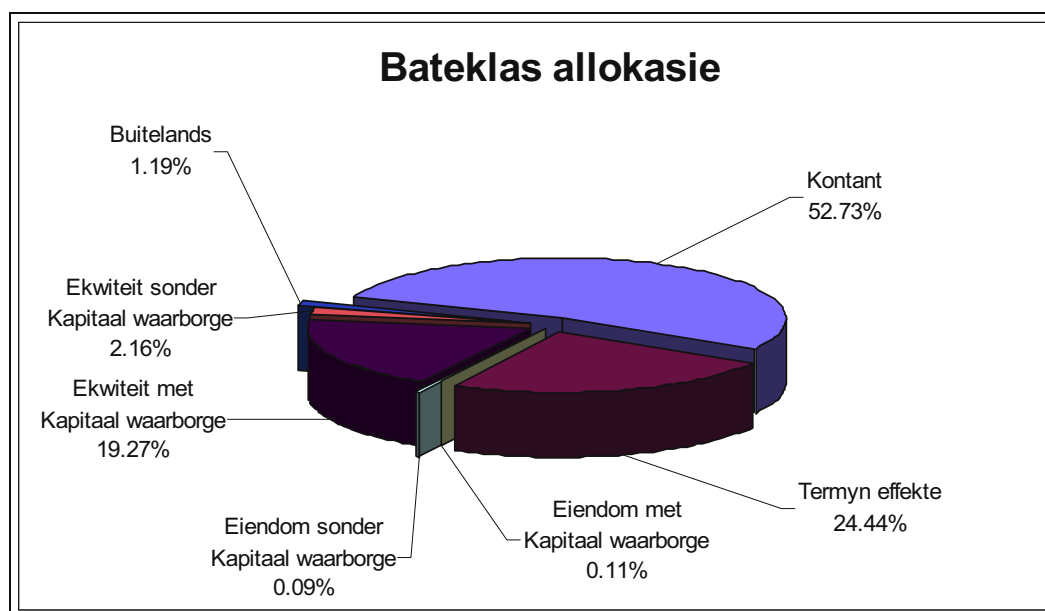

Die verloop spreek vanself.

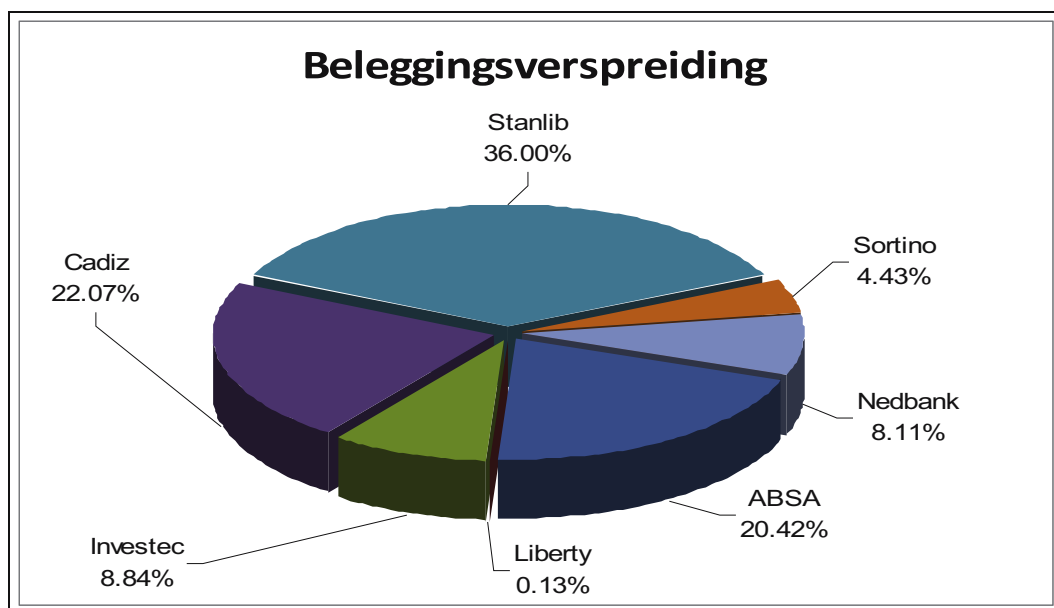
9.6.4.2 Beleggings deur die Kerkgeldstelsel

Soos voorheen vermeld, word die Raad van Finansies met beleggingsadvies bedien deur IFG Africa. Onder hul leiding het die Raad van Finansies 'n beleggingsbeleid aanvaar wat die optimalisering van beleggings ten doel het. Die beleggings is oor 'n wye spektrum van bateklasse belê in beleggingsinstrumente wat strek van kontant, promesses, aandele, ensomeer.

Die verspreiding, per bateklas, word soos volg geïllustreer:

Die beleggingsverspreiding per instansie sien op 28 Februarie 2010 soos volg daaruit:

Uit die grafiese voorstellings is dit duidelik dat alhoewel beperkte berekende risiko geneem word, die portefeulje sodanig konserwatief gestruktureer is om beide die sekuriteit van kontant en kapitaalgroeiopotensiaal optimaal te benut tot voordeel van die gemeentes van die Kerk.

Dit is belangrik om in ag te neem dat die strategie gebaseer is op langtermyn groei, sowel as die beskikbaarheid van likiditeit oor die korttermyn.

BESLUIT

1. Die beginsel van kollektiewe beleggings in die Kerk word gehandhaaf.
2. Gemeentes wat fondse elders wil belê, motiveer 'n versoek aan die Raad van Finansies, met blootlegging van die beleggingsbesonderhede vir evaluering. Uitbetaling kan eers plaasvind na goedkeuring deur die Raad van Finansies.
3. Toepaslike bank en administrasiekoste van die kollektiewe opbrengs word verhaal.
4. Die doelwit om die ekwivalent van geldmarkfondsopbrengs te bied word nagestreef, met die gepaardgaande uitbreiding van beleggingsinstrumente en bateklasse waarin belê kan word.
5. Indien die rentekoers soos deur die Raad van Finansies beding enigsins kompetend is, word surplusfondse verkieslik by die Raad belê.

9.6.4.4 **Beskrywingspunt**

BESKRYWINGSPUNT 69 : RING VAN KRUGERSDORP

KERKGELD VIR KERKWERK

Maniere word gevind om persone/mense/instansies regspraaklik te hou vir beleggings/fondse wat gedoen word buite die Kerk.

Motivering

Hiermee versoek die Ring van Krugersdorp dat gemeentes wat hul geld elders belê as by die Raad van Finansies, die volgende waarborge stel:

- * Die persone wat goedkeur dat die geld elders belê word, borg sal staan vir die geld.
- * Dat hulle kredietwaardig moet wees om die geld te vervang indien dit verlore gaan, of 'n polis sal sedeer wat die verlies sal dek.
- * Indien die persone of vergadering in 'n gemeente, toestemming van die Raad van Finansies kry om hul geld elders te belê, gaan die onus oor na die Raad van Finansies.

Indien bogenoemde nie gelever word nie, moet die geld outomaties by die Raad van Finansies in die kerkgeld vir kerkwerkstelsel belê word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

9.6.5 **INKOMSTEBELASTING : GEMEENTES (BESIGHEIDSINKOMSTE)**

9.6.5.1 **Oorsig**

Dit is nou reeds alom bekend dat die groepsregistrasie ontbondel is, en op enkele gemeentes na is almal afsonderlik geregistreer as belastingvrygestelde entiteite. Dit bring mee dat slegs besigheidsinkomste (rente en fondsinsameling uitgesluit). belas word in die mate wat die besigheidsinkomste die grootste van R100 000 of 5% van bruto inkomste oorskry.

Gemeentes is vanaf die 2008/2009 belastingjaar self verantwoordelik

om belastingopgawes te voltooi en in te dien. Wanneer die Inkomste-diens hierdie opgawes takseer, word die voortsetting van hierdie vrystelling oorweeg.

BESLUIT

- 1. Gemeentes sien toe dat:**
 - 1.1 hulle oor 'n OWO (PBO)-nommer asook 'n inkomstebelasting verwysingsnommer beskik.**
 - 1.2 hierdie registrasienommers aan die Administrateurskantoor (Afdeling Interne Oudit) verskaf word.**
 - 1.3 die jaarlikse belastingopgawes ingedien word.**

9.6.5.2 Die rol van die Afdeling Interne Oudit met betrekking tot inkomstebelasting

Voor ontbondeling van die groepsregistrasie, het die Afdeling Interne Oudit 'n kritiese rol in die konsolidering van gemeentes se finansiële resultate gespeel. Vanweë die ontbondeling van die groepsregistrasie verval hierdie rol en elke gemeente lê afsonderlik state aan die vrystellingseenheid van die SAID voor. Die Afdeling Interne Oudit is egter gerat om 'n uitgebreide funksie te verrig daarin dat belastingopgawes namens gemeentes voltooi en ingedien kan word. Vir die eerste indieningsjaar (28 Februarie 2009 met indiendatum van 28 Februarie 2010) is vanweë tydsbeperking 'n strategie gevolg dat alle opgawes namens gemeentes ingedien word, tensy 'n gemeente reeds hul sake anders gereël het.

Hierdie fasiliteit sal beskikbaar bly tot finalisering van die desentralisering van die interne ouditfunksie.

BESLUIT

- 1. Gemeentes wat in die posisie is om self die jaarlikse belastingopgawes te hanteer, bevestig dit skriftelik aan die Afdeling Interne Oudit.**
- 2. Indien die Afdeling Interne Oudit geen bevestiging van 'n bepaalde gemeente ontvang nie, word die opgawe namens die gemeente hanteer en 'n fooi word gehef.**

9.7 ONDERSTEUNINGSPROGRAM

9.7.1 TAAKSPAN

9.7.1.1 Samestelling

Die Taakspan is saamgestel uit lede van die Moderamen en die Raad van Finansies. Die Taakspan funksioneer onder die voogskap van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en handel slegs op versoeke van die Kommissie en sake deur die Kommissie verwys.

Die Taakspan het net aanbevelingsbevoegdheid en dus geen uitvoerende magte nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal uiteindelik die aanbevelings oorweeg en toepaslike stappe neem.

9.7.1.2 Werksaamhede

Die Taakspan het gedurende die periode onder oorsig 'n wye spektrum aangespreek waarvan die volgende van belang is:

(i) ***Nederduitsch Hervormde Gemeente Olifantsfontein/Midstream***

Die Taakspan was gemoeid tydens en na die afstigting van die gemeente Midstream en die bou van die kerkkompleks.

Dié situasie het gestabiliseer en die gemeente is baie positief.

Die oorgangsfase tussen die gemeente, ook met betrekking tot die finansies en ander administratiewe sake, is met die ondersteuning van die Taakspan en die Raad van Finansies gefinaliseer.

(ii) ***Ned Herv Gemeentes Welkom, Virginia, Riebeeckstad***

Die Taakspan het by verskeie geleenthede besoeke aan die gemeente en ring gebring ten einde die gemeentes van hulp te wees. By verskeie geleenthede het die Taakspan die gemeentes daarop gewys dat daar verskeie eksterne faktore is wat die lewensvatbaarheid van gemeentes beïnvloed. Verskeie kere het die Taakspan aanbeveel dat daar na samesmelting of kombinasie gekyk moet word.

Die gemeentes Welkom, Riebeeckstad en St Helena is nou in proses om, saam met die ringskommissie, die bediening in die streek te herstruktureer. Dit sal tot voordeel van bediening in die Goudvelde wees.

Die Taakspan moniteer die situasie.

Die Taakspan het ook samesprekings gevoer met die volgende gemeentes en ringe. In sommige gevalle is die sake afgehandel terwyl daar ander is wat deurlopend deur die Taakspan gemonitor word:

- * Ring van Bothaville
- * Ring van die Noord-Kaap
- * Oos-Rand strategiese beplanning
- * Ned Herv Gem Johannesburg-Suid
- * Ned Herv Gem Vanderbijlpark
- * Ned Herv Gem Pretoria-Wes
- * Ned Herv Gem Noordelike Pretoria
- * Ned Herv Gem Sannieshof
- * Ned Herv Gem Witfield
- * Ned Herv Gem Newlands
- * Ned Herv Gem Setlaars
- * Ned Herv Gem Bloemfontein
- * Ned Herv Gem Greylingstad
- * Ned Herv Gem Belfast/Dullstroom
- * Ned Herv Gem Brits

BESLUIT

- 1. Die rol en funksie van die Taakspan word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oorweeg en die bedieningsplan word herbevestig of aangepas na gelang van die huidige behoefte.**

C PREDIKANTE AANGELEENTHEDE

9.8 VERSORGING VAN PREDIKANTE

9.8.1 TRAKTEMENTSKALE

Dienaars van die Woord is deur God geroep, deur die Kerk tot die evangeliebediening toegelaat en in die amp bevestig. 'n Gemeente be-roep die predikant en nooi hom daarmee uit om die werk, soos beskryf in Ordinansie 2.1.5, te verrig. By die bepaling van die versorgingsvoor-deel van predikante word riglyne deur die Algemene Kerkvergadering neergelê, asook bepalings van die Kerkorde in ag geneem, sodat die predikant sy werk sonder belemmering kan verrig.

Die traktementskale word jaarliks aangepas met die verbruikersprysin-deks (VPI) aan die einde van Januarie. Die skale word dan deur die Raad van Finansies getakseer, gewysig en goedgekeur. Die skale word jaarliks per omsendbrief aan gemeentes beskikbaar gestel in Fe-bruarie. Dit word ook op die webwerf van die Kerk gepubliseer.

In die mate wat die versorgingsvoordele geraak word, speel die trus-tees van die Predikante Pensioenfonds en die aktuaris van die fonds ook 'n kritiese rol en aanpassing kan dus nie lukraak gemaak word nie.

9.8.1.1 **Beskrywingspunt**

BESKRYWINGSPUNT 70 : RING VAN MAQUASSI

BESKIKBAARHEID VAN TRAKTEMENTSKALE

Die Administrateur stel die traktementskale saam met die sinodale heffings jaarliks teen einde Januarie beskikbaar.

Motivering

Alle gemeentelike begrotings moet teen einde Februarie van elke jaar goedgekeur word. Die praktyk het egter ontstaan dat traktementskale eers in Maart beskikbaar kom wat dan beteken dat een van die grootste komponente van 'n gemeentelike begroting nie betyds beskikbaar is nie. Verder is daar 'n groot saak uit te maak in die omsendskrywes dat gemeentes die persoonlike omstandighede van predikante in ag moet neem by die vasstelling van die traktement. Hierdie saak gaan egter heeltemal verlore indien die gemeentelike begrotings goedgekeur word en traktementskale eers daarna ontvang word. Predikante het dan nie die vrymoedigheid om oor die traktement in gesprek te tree nie en baie kerkrade kelder hierdie gesprek met die feit dat die begroting reeds goedgekeur is. Nodeloos om by te voeg dat dit kan lei tot groot konflik-situasies.

Kommentaar van die Raad van Finansies

'n Begroting weerspieël die bedieningsplan in finansiële terme en word gebaseer op verwagte toekomstige gebeure en finansiële aanwysers.

Die totale bedryfsbegroting word dus gebaseer op aannames, behalwe in die geval van byvoorbeeld traktementskale wat op werklike syfers gebaseer moet word – soos in bogenoemde beskrywingspunt gesuggeer.

Die bepaling van traktementverhoging is onderworpe aan 'n proses wat ook goedkeuring van die Raad van Finansies insluit. Aangesien dit ook die versorgingsvoordeel raak, wat 'n direkte invloed op die befondsingsvlak van die predikante pensioenfonds uitoefen, moet die aktuaris en trustees van die fonds die verhoging beoordeel en goedkeur, alvorens dit aan gemeentes en predikante beskikbaar gemaak kan word.

Die proses is redelik omvattend en daarom word gemeentes versoek om die situasie in perspektief te sien.

Soos wat gemeentes retrospektief oor 'n buitengewone verhoging in

belasting, kommunikasiekoste, krag en water moet handel, net so behoort traktament ook hanteer te word. 'n Begroting is nie in beton gegiet nie.

Die Raad van Finansies en Pensioenraad sal poog om die proses te bespoedig, maar vra dat gemeentes ook begrip vir die situasie sal hê.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2. Die volgende voorstel word aanvaar:

- * In beginsel word dit goedgekeur dat addisionele kerwe naas die 20 jaar kerf gevoeg word.**
- * Die addisionele kerwe word oor 'n tydperk ingefaseer. Waar gemeentes die addisionele kerwe nie kan bekostig nie, word dit hanteer net soos gemeentes wat tans nie die 20-, 18- of selfs 16-jaar kerf kan bekostig nie.**
- * Die saak word na die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir afhandeling.**

9.8.2 VERVOER VAN PREDIKANTE

Die vervoer van predikante en hulle gesinne is belangrik en vra fyn beplanning met betrekking tot die uitbetaling en berekening daarvan en ook die belasting betaalbaar op hierdie voordeel.

Die Algemene Kerkvergadering het lankal reeds die konsep van 'n riglynvoertuig aanvaar. Aanvanklik was dit die Toyota Condor 2,4 en na die onttrekking van die voertuig aan die mark, die Toyota Corolla 1,8. Laasgenoemde voertuig is nog steeds die riglynvoertuig.

Die probleem met die berekening ontstaan wanneer 'n predikant óf 'n goedkoper óf 'n duurder voertuig aanskaf. Gemeentes moet in ag neem dat die riglyn slegs die basis is waarvolgens die toelae bereken word. Die werklike waarde van die voertuig het geen invloed op die saak nie. Niks verhoed gemeentes natuurlik om met die betrokke predikant te onderhandel nie en sodoende 'n ander norm of toelaag te beding nie.

Wat die belasting op die vervoertoelae aanbetref is die S.A Inkomstediens (SAID) duidelik besig om die skroef stewiger aan te draai. Die

SAID is van mening, en nie ongegrond nie, dat 80% van alle vervoertoelaes maar netsowel 'n inkomste kon wees aangesien 80% van alle persone wat vervoertoelaes ontvang dit nie werklik aanwend vir dié doel nie. 'n Verdere punt is dat die SAID logboeke verpligtend gemaak het vanaf 1 Maart 2010. Sonder 'n logboek word alle vervoertoelaes geag asof dit traktement is en geen korting word toegestaan teen die vervoereis nie.

By die bepaling van die tipe voertuig moet gemeentes ook die behoeftes van die predikant en die behoefte van die gemeente in ag neem. So sal die predikant van 'n plattelandse gemeente nie dieselfde voertuig as 'n stedelike gemeente kan aanskaf nie – omstandighede en padtoestande verskil dalk hemelsbreed en die saak moet sinvol bestuur word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.8.3 VERGOEDING VAN LERAARS IN PERSPEKTIEF

9.8.3.1 Oorsig

Die Raad het 'n versoek aan die Administrateur gerig om ondersoek in te stel na die relevansie van die traktementskale van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

- * Die huidige skale is vergelyk met dié van die NG Kerk, Gereformeerde Kerke en die AP Kerk.
- * Dit is ook vergelyk met die poste in die sekulêre wêreld wat, in terme van opleiding, op dieselfde vlak gereken kan word. Netso is die vergoeding van skoolhoofde ook in ag geneem.

Hierdie ondersoek het die volgende feite aan die lig gebring:

Traktement

- * Volgens die skale van die NG Kerk bereik 'n predikant die topskaal na agt jaar in die bediening, terwyl dit ongeveer 15 jaar neem vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se predikant om dieselfde traktement te verdien.
- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se predikante bereik egter die topskaal eers na 20 jaar in die bediening.

Vervoer

- * Die vervoercomponent word normaalweg gebaseer op die AA tariewe wat jaarliks gepubliseer word.
- * In terme van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se riglyn word 'n bedrag van R227 500 toegelaat vir 'n motor en gebaseer op 30 000 kilometers per jaar.
- * Die NG Kerk laat 'n maksimum bedrag van R175 000 en 18 000 kilometers toe.

Behuising

- * Gratis inwoning is 'n wyse waarop predikante se pakkette gunstig gemaak word. Die toenemende gebruik om pastorieë te verkoop en uit die belegging 'n behuisingsubsidie te betaal is teenproduktief.
 - ** Gemeentes verloor die vermoë om met inflasie tred te hou in die bekostiging van behuising.
 - ** Predikante se na belaste besteebare inkomste word verklein indien hulle in hulle eie huise woon.
 - ** Behuisingsubsidies word dikwels nie inflasionêr aangepas nie, en dit verminder die besteebare inkomste oor tyd eksponensieel.

Ander

- * Die totale pakket van die predikant in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vergelyk baie goed met die vergoeding van byvoorbeeld skoolhoofde en dosente. Predikante wat doseerposte oorweeg het telkens die probleem dat hulle 'n verlaging in besteebare inkomste moet hanteer by die aanvaarding van so 'n pos.

Die volgende tabel illustreer die verskille dalk beter:

Jr	NG	NH	Jr	NG	NH
1	R150 120	R166 631	12	R256 896*	R205 339
4	R173 520	R173 565	16	R304 014*	R223 851
8	R217 080	R188 608	20	R359 775*	R243 978

- * Hierdie syfers is gebaseer op die topskaal van die NG Kerk, verhoog met 4,3% per jaar. Dit is die persentasie waarmee die Ned Herv Kerk se skale aangepas word.

Uit die ondersoek is daar duidelike verskille, maar die probleem is dat daar nie net na die traktementskaal per sé gekyk kan word nie. Die pre-

dikant ontvang tog 'n totale pakket, wat vervoer, behuising, munisipale dienste, telefoon en in sommige gevalle ander toelaes insluit.

Die rede vir die ondersoek na die skale was om vas te stel of die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika se predikante korps billik vergoed word vir hulle dienste. Die gevolgtrekking wat gemaak kan word is dat hulle wel billik vergoed word maar die probleem ontstaan wanneer die predikant emeriteer.

Die Versorgingsvoordeel is glad nie op gelyke voet met die totale pakket van die predikante nie. Die versorgingsvoordeel is tans R312 800 wat heelwat tekort skiet ten opsigte van predikante se pakket met 40 jaar diens van ongeveer R570 000. Predikante moet ook ingedagte hou dat hulle bydraes ook net gegrond word op die Versorgingsvoordeel en nie op die pakket van die predikant nie. *Addisionele voorsiening moet dus deur predikante gemaak word, of daar sal 'n verhoging in sowel die werknemer en werkgewerbydraes gemaak moet word om sodoende die voordele te verhoog.*

9.8.3.2 **Bekostigbaarheid van traktement**

Die bekostigbaarheid van die predikant se traktement word 'n al groter probleem weens verskeie redes byvoorbeeld geografiese verandering, kleiner wordende gemeentes, demografie, ensomeer.

Gemeentes moet egter daarteen waak om nie vanweë hierdie probleme predikante te na te kom nie. Almal besef dit is moeilik om in die tanende ekonomie 'n predikant te bekostig en gemeentes kort soms eerste op die standplaas in, in plaas van om op ander kostekomponente te bespaar.

9.8.3.3 **Heronderhandeling van vergoeding**

Indien daar probleme in 'n gemeente ontstaan rondom die bekostiging van traktement moet die gemeentes toesien dat daar 'n billike proses gevolg word. Baie predikante is van mening dat die traktement die gemeente se besluit is en sal glad nie oor dié sy van versorging met die gemeente onderhandel nie en daarom moet dié situasie delikaat hanteer word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.9 PREDIKANTE PENSIOENFONDS

9.9.1 SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD

Die fonds word deur 'n Raad van Trustees in terme van die reëls van die Pensioenfonds en pensioenfondswetgewing bestuur. Die Pensioenraad (trustees) bestaan uit die volgende lede:

Dr FJ Labuschagne	- Voorsitter (Lidverteenwoordiger)
Ds HP van der Berg	- Lidverteenwoordiger
Ds TL Botha	- Lidverteenwoordiger
Mnr HPJ van Nieuwenhuizen	- Werkgewerverteenwoordiger
Mnr AJF Struwig	- Werkgewerverteenwoordiger
Mnr JF Viljoen	- Administrateur (Hoofbeampte)

Verteenwoordigers word vir 'n periode van ses jaar verkies en is telkens herkiesbaar. Die bestaande ledeverteenwoordigers is in 2007 verkies en het dus nog sitting tot 2013. Die werkgewerslede is in 2004 verkies en moet dus weer vanjaar aangewys word. Die werkgewerverteenwoordigers word deur die Beherende werkgewer aangewys en die Administrateur moet een van die lede wees. Hy tree ook op as *quaesitor*, sekretaris en Hoofbeampte van die fonds.

9.9.2 DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD (TRUSTEES)

9.9.2.1 Inleiding : Bestuur van die Fonds

Die trustees van die Predikante Pensioen- en Weduwees- en Wese-fonds van die Ned Herv Kerk van Afrika het tydens die laaste drie jaar die finale tree gegee om uiteindelik aan alle pensioenfondswetgewing te voldoen, en die Fonds as 'n *onafhanklike* entiteit te bestuur.

Sedert die tye toe die fonds grotendeels as 'n inhuysfonds bedryf was, en die Kerk baie sterk inspraak in die bestuur van die fonds gehad het, is daar stelselmatig oorbeweeg na 'n geleidelike verandering in die wese van die fonds en die bestuur van die bates van die fonds. Eksterne batebestuurders is aangestel, en later is eksterne bestuurders vir die fonds aangewys. Daar is wegbeweeg van eiendom as 'n bateklas en al meer belê in fondse met aandeleblootstelling. Gedurende die laaste termyn is daar selfs by Allan Gray as batebestuurder fondse belê, iets waarop daar al geruime tyd aandrang was.

Pensioenfondswetgewing het oor die laaste klompie jare ook drasties verander en die werksaamhede van die Raad op Finansiële dienste, asook die Pensioenfondsberegter se uitsprake, het die pensioenfondsomgewing werklik dinamies en vloeibaar gemaak. Die bepalings van wetgewing met betrekking tot die pligte en verantwoordelikhede van trustees, het meegebring dat opleiding en verantwoordbaarheid baie belangrik geword het.

Die laaste sake word nou hanteer en die Kerkorde sal aangepas moet word om volledig aan die wetgewing te voldoen.

9.9.2.2 **Doelwitte**

Die Pensioenraad streef verder die volgende doelwitte na:

- * Om die befondsingsvlak op 100% te handhaaf.
- * Om markverwante pensioenvoordele aan te bied.
- * Aftreebeplanning.

9.9.2.3 **Befondsingsvlak**

Die Pensioenraad se eerste doelwit is om die befondsingsvlak tot 'n vlak van 100% te bestuur en sodoende die fonds in 'n finansiële gesonde posisie te plaas. Hoe gesonder die befondsingsvlak hoe beter kan die voordele wees wat lede gebied word en beter verhogings kan ook aan emeriti toegestaan word.

Die befondsingsvlak het vanaf 'n lae 38% in 1989 toegeneem tot 102,8% in 2001. Die verbetering van voordele, met 15% in 2001, het die befondsingsvlak weer laat daal na 91,4%. Die negatiewe invloede van die markte het, alhoewel die Pensioenraad baie konserwatief belê, die befondsingsvlak nie, soos verwag is, laat toeneem nie. Die befondsingsvlak op 28 Februarie 2009 het 93,4% beloop. Die aktuaris is egter van mening dat die Pensioenraad die regte strategie volg en dat die befondsingsvlak binne die afsienbare toekoms weer 100% sal wees.

9.9.2.4 **Verbetering van voordele**

Die Pensioenraad se tweede prioriteit is om markverwante voordele aan te bied. Om enigsins voordele te verbeter is 'n 100% befondsingsvlak 'n voorvereiste.

Die raad besef egter dat die voordele nog nie ten volle markverwant is nie maar verseker die lede dat dit die raad se strewe is om so 'n punt te bereik.

9.9.2.5 **Aftreebeplanning**

'n Taak wat die trustees erns mee maak is die ondersteuning van die lede, met die oog op aftreebeplanning. Daar is reeds met werkswinkels begin, wat baie goed bygewoon is, en waar dit duidelik was dat dit inderdaad 'n groot behoefte is. Volgens beplanning sal hierdie hulp uitgebrei word, en sal daar hopelik met gereelde tussenposes vir lede geleentheid wees om hieraan deel te hê.

Daar is ook 'n webblad aangelê waar die lede inligting kan ontvang, en

lede het ook toegang verkry tot die pensioendatabasis van ABSA, waar hulle self na hulle sake kan omsien.

9.9.2.6 **Vaste voordeel- en vaste bydraefonds**

Daar is deurentyd aandrang dat die fonds moet oorskakel na 'n vaste bydrae fonds, maar dit kan tans nie oorweeg word terwyl die fonds nog nie 100% befonds is nie. Een van die moontlikhede wat tans ondersoek word is die geleidelike oorgang, veral 'n meganisme waar nuwe lede dan aan 'n vaste bydrae fonds sal behoort. Daar is egter die probleem dat ouer lede van die huidige fonds beskerm sal moet word en die finansiële implikasies hiervan sal eers by 'n Algemene Kerkvergadering oorweeg word wanneer daar meer duidelikheid hieroor is.

Die huidige situasie is egter dat die fonds 'n vaste voordeelfonds is. Dit het teweeg gebring dat die pensioenarisse van die Kerk gedurende die afgelope finansiële krisis, steeds verhogings ontvang het. Indien ons reeds 'n vaste bydrae fonds gehad het, sou hulle in alle waarskynlikheid pensioenverlagings van soveel as 15% per jaar beleef het, die afgelope twee jaar.

9.9.2.7 **Versorgingsvoordeel**

Die versorgingsvoordeel was in die verlede gekoppel aan die verhoging wat die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel het. Die verhogingspersentasie van die versorgingsvoordeel asook van die pensioenarisse se pensioenvoordele het egter telkens 'n baie groot effek op die befondsingsvlak van die fonds gehad. Die aktuaris voorsien die trustees tans van 'n impak-analise waarin die beleggingsopbrengs asook die beplande verhogings verdiskonteer word. Na aanleiding daarvan word die versorgingsvoordeel, vir berekening van voordele, asook die verhoging van pensioenarisse se voordele deur die trustees bepaal.

9.9.2.8 **Beleggings**

(i) **Beleggingsbeleid**

Die Pensioenraad het deurgaans 'n baie konserwatiewe beleggingstrategie gevolg en met goeie resultate. Sedert die geweldige befondsingstekort wat in 1989 uitgewys is, was die Pensioenraad van mening dat 'n konserwatiewe strategie die antwoord was. Die geskiedenis het dan ook bewys dat dit die korrekte besluit was want in 2001 was die fonds 100% befonds.

Die Pensioenraad het in 2009 besluit om 30% van die fonds se bates in minder konserwatiewe beleggings te belê ten einde die groei van die fonds te stimuleer. Hierdie beleggingsstrategie beteken nie riskante

beleggings nie. Daar is nog steeds kapitaalwaarborg om beleggings te beskerm.

(ii) ***Beleggings wat in terme van die strategie gemaak is***

Die fonds se totale bates het op 31 Maart 2010 R295 miljoen beloop. Die beleggings op daardie datum was soos volg verdeel:

*	Ou Mutual se Gewaarborgdefonds	-	R 70 miljoen
*	Sanlam se Stabiele Bonusfonds	-	R162 miljoen
*	Allan Gray se Gebalanseerdefonds	-	R 63 miljoen.

(iii) ***Opbrengs en koers***

Ten spyte van 'n baie negatiewe beleggingsjaar het die Predikante Pensioen- en Weduwee -en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nog steeds 'n positiewe opbrengs van 7,03% soos op 31 Maart 2010 aangeteken.

9.9.2.9 **Pensioenfondsreëls**

Gedurende die tydperk onder oorsig het daar heelwat veranderinge in wetgewing plaasgevind wat 'n direkte impak op die pensioenfonds gehad het. Hierdie wysigings is almal opgeneem in die gewysigde reëls van die fonds wat as 'n aparte bundel aan u beskikbaar gemaak is. Die onafhanklikheid van die pensioenfonds is ook in die reëls omskryf. Al die wysigings is deur die Raad op Finansiële Dienste goedgekeur.

Die fondsreëls is verder herskryf om die vroulike lede van die fonds nie meer deur 'n "hy" of 'n "hom" uitgesluit te laat voel nie. Die inklusiewe aard van die fondsreëls is inderdaad ook 'n mylpaal wat lankal nodig was, aangesien vroue trouens al meer as dertig jaar lede van die fonds kan wees.

U moet asseblief, as lid van die fonds, u van die reëls vergewis. Dit is altyd goed om in voeling te bly met wysigings in die pensioenfonds omgewing.

9.9.2.10 **Mediese ongeskiktheid**

Uit navrae is dit duidelik dat daar nog heelwat onduidelikhede rondom die prosedure ten opsigte van die aansoek vir mediese ongeskiktheid bestaan. Die Pensioenraad hou die prosedure vir mediese ongeskiktheid as deel van die pensioenfondsreëls aan u voor ten einde die onduidelikhede uit die weg te ruim. Vergewis u asseblief van die prosedure.

9.9.3 PREDIKANTE MET BESONDERSE OPDRAG, TEOLOGIESE DOSENTE EN PROFESSORE

Die Pensioenraad het reeds 'n geruime tyd gelede die dosente en professore van die universiteit toegelaat om aan die groepsskema van die fonds asook aan die ongeskiktheidskema te behoort. Na 'n versoek van die dosente en professore het die Pensioenraad dit goed gevind dat hulle ook aan die Predikante Pensioen- en Weduwee- en Wesefonds van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika mag behoort op voorwaarde dat hulle self die werknemersbydrae betaal soos alle ander predikante. In die toekoms sal alle dosente en professore van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika verplig word om aan die fonds te behoort.

9.9.4 SINODALE PERSONEEL

Die personeel van die Sinodale kantoor behoort aan 'n eie pensioenfonds en is dus nie deel van die Predikante Pensioenfonds nie. Dit is 'n hibridefonds wat vastevoordeel lede en vastebydrae lede het. Alle nuwe personeellede behoort aan die vastebydraefonds.

Personeel mag nie aan die Predikante Pensioenfonds behoort nie.

BESLUIT

1. Die volgende persone word in terme van Ordinansie 3.8.3(x) (b), soos vereis deur die pensioenfondswet, op die Pensioenraad as synde Werkgewersverteenvoerders verkies:

**Mnr HPJ van Nieuwenhuizen
Mnr AJF Struwig
Mnr JF Viljoen**

Die Administrateur tree as hoofbeampte op.

2. Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Pensioenraad.
3. Die vergadering besluit dat die Kerkorde, in soverre as wat dit afwyk van bestaande wetgewing, reggestel en aan gepas mag word. Uitvoering hiervan word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefinaliseer.

D FONDSWERWING

Tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering is besluit dat die Kerk be-

hoeft het aan 'n gekoördineerde, geformaliseerde fondsinsamelingstrategie.

Die besluit het onder meer die volgende ingesluit:

- * 'n Fondsinsamelingskantoor moet gevestig word en met ingang 1 Januarie 2005 funksioneer.
- * 'n Bestuurder moet aangestel word op 'n kontrakbasis vir drie jaar.
- * Addisionele fondswerwers kan op 'n kommissiebasis aangestel word.
- * Die sinodale begroting het gedeeltelik voorsiening vir administrasiekoste gemaak.

Die proses het egter baie langer geduur as wat verwag was en 'n konsultantmaatskappy was aangestel om die fondsinsamelingstrategie van die grond af te kry. Die proses het egter nie na wense verloop nie en daar is toe besluit om wel 'n bestuurder vir die aksie aan te stel. Ds JLJ Smit is in die pos aangestel om die funksie te bedryf.

'n Artikel 21 maatskappy is gestig om die aksie te dryf. Verskeie persone van die Kerk se diensorgane is verkies tot die direksie van die maatskappy.

Intussen is 'n nuwe direksie aangewys en prof AG van Aarde is as voorsitter verkies. Die saak word volledig onder Ampte: Diakonaat hanteer.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

E KERKWEES IN DIE HUIDIGE EKONOMIESE MILIEU

9.10 INLEIDING

Die Raad van Finansies het gedurende die afgelope termyn onder die indruk gekom dat gemeentes dit toenemend moeilik vind om kop bo water te hou. Dit kulmineer in 'n belewenis dat die "heffings te hoog" is, afskaling van standplase raak noodsaaklik, kombinasiestigting en allerlei spanningsverwante tendense kom navore.

Tydens gesprekke met Ringskommissies en gemeentes kom die volgende gereeld voor:

- * Verouderde en verouderende lidmaatprofiel.
- * Dalende lidmaatgetalle.
- * Werksverlies van lidmate.
- * Offervaardigheid van lidmate.
- * Betrokkenheid/meelewing van lidmate.
- * Tekort aan kerkraad.
- * Oorbeklemtoning van fondsinsameling.
- * Swaar heffingslas (in uitgebreide sin om pensioenbydraes en dia-konale bydraes in te sluit).
- * "Gemeenteweës" word beskou as die hoofmoment van Kerkwees en staan dikwels in teenstelling met sinodale aktiwiteite.
- * Ekonomiese agteruitgang as gevolg van makro tendense in die land en wêreldwyd.

Seker een van die mees prominente aanduidings dat sake nie vlot verloop nie, was die groeiende agterstalligheid van gemeentes in terme van bedrae betaalbaar aan die Raad van Finansies, versoeke tot vermindering in heffings en aansoeke om bykomende finansiële hulp. Aangeleenthede met hierdie tendens (en die finansiële impak wat dit op die bekostiging van sinodale aktiwiteite uitoefen) het dikwels die roete na die Taakspan gevind en dit was duidelik dat 'n tydelike finansiële remedie nie die situasie sal kan aanspreek nie. Die Kerk sal 'n langtermyn strategie moet bepaal wat bogenoemde ten minste kan ontbloot of aanspreek, indien moontlik.

9.11 VORDERINGSVERSLAG

Bogenoemde situasie is deurentyd op die agenda van relevante vergaderings hanteer maar daar is tans nie substansiële vordering met die vind van oplossings vir die situasie nie.

Navorsing is gedoen, sinodale begrotings is telkens gerasionaliseer en werkswinkels is gehou.

Dié indringende aandag hieraan bestee sal voortgesit en in strategieë omgesit moet word om die toekoms voorbereid tegemoet te stap.

9.12 WERKGROEP

Die werkgroep wat intussen aandag aan die saak geskenk het bestaan uit:

Voorsitter : Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 Skriba : Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 Sekretaris : Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 Voorsitter : Raad van Finansies
 Voorsitter : Taakspan
 Die Administrateur

Die Hoofrekenmeester
 Sekretaris vir Apostolaat
 Sekretaris van SENTIK
 Sekretaris van die ADV

BESLUIT

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bestuur die proses.**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE SEKUNDUS VAN DIE TWEDE PREDIKANTSLID VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir die sekundus van die tweede predikantslid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen di MCE Botes, P Buitendag, WJJ Kok, JM van Staden, J Coetzee, S Hoffman, PH van Rooyen, IJ Vogel, prof Y Dreyer, drr C Pretorius, MA Botma en J Otto.

'n Herstemming vind plaas tussen prof Y Dreyer, dr J Otto en ds WJJ Kok.

'n Herstemming vind plaas tussen prof Y Dreyer en ds WJJ Kok.

Ds WJJ Kok word verkies.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings vir afwesigheid vir gedeeltes van die vergadering is ontvang:

Afgevaardigde	Gemeente	Datum en tyd van afwesigheid
Oudl P Botha	Joachim Prinsloo	30 September – 19:00 tot 21:00
Oudl PD Britz	Randburg	30 September – 19:00 tot 21:00
Oudl GJ Diedericks	Ottosdal	30 September – aand
Ds HF Gothan	Heilbron	Elke aandsitting
Oudl AD Kotze	Piet Potgieter	1 Oktober – vanaf 11:00 2 Oktober

Ds CG Liebenberg	Warmbad	1 Oktober – 14:30 tot 21:00
Oudl AS Pretorius	Heilbron	Elke aandsitting
Dr C Pretorius	Pretoria	30 September – 17:15 tot 19:00
Oudl MN Ras	Warmbad	1 Oktober
Ds PD Rautenbach	Nkana	30 September – 17:00 tot einde
Ds ZC Robberts	Heidelberg	30 September – aand
Oudl CN Smit	Kimberley	30 September – 18:00 tot 21:00
Oudl GJ van Aarde	Ruskoppies	30 September – 19:00 tot 21:00
Ds CP van der Walt	Beroepswagtend	30 September – 19:00 tot 21:00
Ds PH van Rooyen	Ruskoppies	30 September – 19:00 tot 21:00
Ds CJ van Wyk	Randburg	30 September – 19:00 tot 21:00

---oOo---

Hoofstuk 10

Kerkorde

69ste Algemene Kerkvergadering

10. KERKORDE

10.1 OPDRAG VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING RONDOM HERSKRYWING VAN DIE KERKORDE

10.1.1 INLEIDEND

Dit is verbasend hoeveel beelde en metafore in die Nuwe Testament aangewend word om iets oor die kerk van Christus te sê.

Benewens die diversiteit in beeldspraak, vind ons dat kerkwees¹ in die Nuwe Testament, afhangend van die plek en omstandighede, uiteenlopend gefunksioneer het. Kerkwees het in *plaaslike gemeentes* (Romeine 16:1, Filippense 1:1), *huisgemeentes* (Romeine 16:5, 1 Korintiërs 16:19; Kolossense 4:15), gemeentes in 'n bepaalde *streek* (Galasiërs 1:13, 1 Korintiërs 11:16) en in *samekomste van gelowiges* (1 Korintiërs 11:18, 1 Korintiërs 14:19) sigbaar geword.

Hoewel kerkwees op elke plek verskillend gefunksioneer het, het die geloofsgemeenskappe nie los van mekaar bestaan nie. Daar is maar *net één liggaam en net één Gees, soos daar net één hoop is waartoe God julle geroep het. Daar is net één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van almal ...* (Efesiërs 4:4,5). Plaaslike gemeentes, huisgemeentes en samekomste van gelowiges was gestaltes van die een, heilige en algemene kerk van Christus.

Die eenheid in Christus transendeer alle verskille in kerkwees, kultuur, taal, ideologie en tyd (Filippense 3:3-10). Die eenheid in Christus, as geloofswerklikheid, word voortdurend as imperatief aan ons gestel. Die eenheid moet konkreet gestalte vind in ons kerkwees.

Hierdie Memorandum wil nie een "model" van kerkwees aanbied nie. Dit is 'n poging om aan die hand van enkele beelde en metafore wat ons in die Skrif vind, binne die reformatoriese etos van die NHKA, kontoere te trek wat ons gesprek oor kerkwees kan bevorder. Dit sou ook as vertrekpunt kon dien wanneer daar besin word oor 'n nuwe Kerkorde vir die NHKA.

Die manier hoe ons oor kerkwees dink en praat, reflekteer iets van hoe

¹ In hierdie Memorandum word doelbewus van "kerkwees" gepraat, in teenstelling met "die kerk". Taalkundig word eerder 'n werkwoord as selfstandige naamwoord gebruik omdat die een, heilige algemene kerk van Christus in geloofshandelinge gestalte vind. "Kerkwees" dui dus op kerk as *gebeure* en nie op "die kerk" as *instituut* wat in vaste denominasionele strukture gestol het nie.

ons God verstaan. Ons Godsbegrip is wesenlik bepalend vir ons Kerkbegrip. Daarom is die Memorandum aan die hand van die Drie-eenheid gestruktureer, in die oortuiging dat kerkwees *Trinitaries* begrond moet word. Daar is dus vier afdelings:

- * Die Een God: Kerk as volk van God
- * God die Vader: Kerk as huisgesin van die Vader
- * God die Seun: Kerk as liggaam van Christus
- * God die Heilige Gees: Kerk as gemeenskap van die Gees.

10.1.2 KERK AS VOLK VAN GOD

Die Here God het sedert die vroegste tye Homself aan mense geopenbaar en hulle geroep om Hom te aanbid en te dien. Só kom 'n geloofsgemeenskap tot stand wat ons "kerk" noem.

In die Ou Testament word God se roeping en openbaring aan die volk Israel verbind. Deur sy Gees openbaar God Homself aan sy volk om Hom te aanbid, vereer, gehoorsaam en offers te bring.

Tegelykertyd leer die Ou Testament ons dat God Homself in sy skeping openbaar en dat alle mense en lewende wesens God moet dien en gehoorsaam.

Die volk van God moes voortdurend by nuwe omstandighede aanpas. Op trek deur die woestyn, in die tyd van die Rigters, met die instelling van die koningshuis en die vestiging van die tempel in Jerusalem, tydens die ballingskap en in die periode na die ballingskap is die volk met nuwe omstandighede gekonfronteer. In elke situasie het die profete die volk opgeroep om aan God getrou te bly, Hom met toewyding te dien en te gehoorsaam.

In die Nuwe Testament vind ons verskillende teksgedeeltes wat die kerk van Christus vergelyk met die volk van God. In Handeling 2, wat getuig van die uitstorting van die Heilige Gees, word dit duidelik dat die volk van God nie meer tot die natuurlike afstammeling van Abraham beperk is nie, maar mense uit alle volke, tale en nasies insluit.

Die inklusiewe aard van kerkwees is omvattend. In die Ou Testament word ruimte gemaak vir die vreemdeling in die poorte en die tempel word 'n plek van gebed vir die nasies. Jesus het die gemarginaliseerders, die sondaar, tollenaars en onrein mense by sy kring ingesluit.

In Efesiërs 1:1-14 besing die apostel die lof van God, wat vir Homself 'n nuwe volk uitverkies het. *Deur Christus het ons deel geword van die volk van God soos Hy dit vooruit bestem het ...* (Efesiërs 1:11). Hierdie volk bestaan uit elkeen wat in Christus glo: *Deur Christus het julle deel geword van die volk van God toe julle die waarheid wat aan julle*

verkondig is, die evangelie van julle verlossing, gehoor het en tot geloof gekom het ... (Efesiërs 1:13). Dit alles gebeur deur die kragtige werking van die Heilige Gees (Efesiërs 1:14).

Deur die Heilige Gees ontdek die volk van God hoe *wyd en ver en hoog en diep die liefde van Christus strek* (Efesiërs 3:18). Die volk van God is geroep om te lewe as mense van die lig (Efesiërs 5:10).

Die volk van God *is 'n uitverkore volk, 'n koninklike priesterdom, 'n nasie wat vir God afgesonder is, die eiendomsvolk van God, die volk wat die verlossingsdade moet verkondig van Hom wat julle uit die duisternis geroep het na sy wonderbare lig. Julle was vroeër geen volk nie, maar nou is julle die volk van God ...* (1 Petrus 2:9,10).

God regeer oor sy volk deur die Woord en Gees. As volk van God moet ons leef soos Christus ons geleer het. Daardeur word God se koninkryk in hierdie wêreld sigbaar en dien dit tot getuienis dat God leef en regeer. Daarom bid ons ook soos die Here Jesus ons geleer het: *Laat U koninkryk kom ...* (Matteus 6:9).

10.1.2.1 **Ons is deel van die verbond**

In die Ou- en Nuwe Testament vind ons God se belofte: *Ek sal onder hulle woon en wandel, en Ek sal hulle God wees en hulle sal my volk wees* (2 Korintiërs 6:16, Galasiërs 3:15ev).

In die Ou Testament sluit God 'n verbond met Abraham en sy nageslag (Genesis 22, Eksodus 20). In die Nuwe Testament bring God in Christus 'n nuwe verbond met sy nuwe volk tot stand. Dit word verwoord tydens die instelling van die Nagmaal: *Drink almal daaruit, want dit is My bloed, die bloed waardeur die verbond beseël word en wat vir baie vergiet word tot vergewing van sondes ...* (Matteus 26:28).

In die Brief aan die Hebreërs, is die volk van God en die nuwe verbond wat tot stand gekom het, 'n sentrale gedagte (vergelyk Hebreërs 8).

In elke verbond neem God die inisiatief. Die verhouding tussen God en mens berus dus nie op menslike handeling nie, maar op die handeling van God.

Ons weet ook God is getrou aan sy verbond. Hy doen wat Hy belowe. Daarom is ons seker van God se liefde, genade en sorg.

Ons antwoord op God se liefde met geloof en gehoorsaamheid, met berou en bekering, met aanbidding en diensbaarheid. Ook dit gebeur nie deur ons eie keuse of vermoë nie, maar deur die kragtige werking van die Heilige Gees.

10.1.2.2 Ons is God se volk in God se wêreld

Gelowiges word voortdurend gekonfronteer met godsdienste, owerhe-
de, denksisteme en 'n samelewing wat die evangelie van Jesus Chris-
tus as 'n gekkerny beskou. Tegelykertyd word ons gekonfronteer met
armoede, geweld, siekte en natuurrampe. Te midde van sulke omstan-
dighede ervaar ons vrees en magteloosheid. Ons sukkel om die vrae
wat die wêreld aan ons stel, te antwoord.

Vrees en spanning veroorsaak dat gelowiges die wêreld vermy en selfs
in kloosters teruggetrek het. Kerkwees het oor eeue heen *self* 'n skei-
ding tussen kerk en wêreld geskep. Dit het gelei tot vervreemding en
die onvermoë van kerkwees om die evangelie in die wêreld te verkon-
dig.

Tog leer die Skrif ons dat die wêreld en alles wat daarop is, aan die
Here behoort. Die wêreld waarin ons leef, is God se wêreld. God ont-
ferm Hom nie net oor sy volk nie, maar oor die wêreld.

In die Brief aan die Kolossense ontdek ons dat God in Christus die wê-
reld met Homself versoen: *God het besluit om met sy volle wese in
Christus te woon en om deur Hom alles met Homself te versoen. Deur
die bloed van sy Seun aan die kruis het hy die vrede herstel, deur Hom
het Hy alles op die aarde en in die hemel met Homself versoen*
(Kolossense 1:19,20).

Dit het Hy gedoen omdat God die wêreld liefhet – só lief dat Hy sy enig-
ste Seun gestuur het, sodat dié wat in Hom glo nie verlore sal gaan nie
maar die ewige lewe sal erf (Johannes 3:16).

Soos die Seun na die wêreld gestuur is om God se genade aan te kon-
dig, word ons na die wêreld gestuur. Ons bestaan nie ter wille van ons-
self nie, maar ter wille van die wêreld. Ons mag onself nie aan die
wêreld onttrek nie. Die volk van God moet in die wêreld teenwoordig
wees.

10.1.2.3 Ons is 'n volk onderweg

Die volk van God is op 'n pelgrimsreis, op pad na die nuwe Jerusalem.
Die volk van God sien uit na 'n nuwe vaderland en sing van 'n nuwe he-
mel en 'n nuwe aarde wat aanbreek (Openbaringe 21).

Die volk van God kan nooit anders bestaan as 'n gemeenskap van ge-
lowiges wat in die eindtyd leef en die dag van die Here verwag nie.
God se geskiedenis relativeer ons klein menslike geskiedenis, maar dit
gee ook aan ons geskiedenis sin en inhoud. Die volk van God leef tus-
sen die verlede, die hede en die toekoms. Kerkwees moet voortdurend
sy huidige bestaanswyse bevraagteken – in die lig van God se konin-

kryk wat alreeds in Christus reeds aangebreek het, maar ook in die lig van die volmaakte wat ons verwag.

Omdat Christus reeds die menslike tyd betree het en met sy dood en opstanding ons menslike tyd oorstyg en opgehef het, hét ons reeds die dimensie van die ewige lewe betree (Johannes 11:25). Daarom moet die bestaanswyse van kerkwees en gemeente iets van die nuwe hemel en die nuwe aarde reflekteer – dat God nou by die mense is.

God se teenwoordigheid verander ons denke, ons optrede en die manier hoe ons tydens ons pelgrimsreis met ons medemens en die skepping omgaan.

Ons leef tussen die wêreldse, menslike tyd en God se tyd wat oop is na die toekoms. Die Gees laat ons met 'n gespanne verwagting uitsien na dit wat voor ons lê.

10.1.3 KERK AS HUISGESIN VAN DIE VADER

Ons bely dat God ons Vader is. Jesus Christus het ons geleer om te bid: *Ons Vader wat in die hemel is ...* (Matteus 6:9).

Ons leef uit God se voorsienigheid. *Kyk na die wilde voëls: Hulle saai nie en oes nie en maak nie in skure bymekaar nie; julle hemelse Vader sorg vir hulle Moet julle dus nie bekommer nie ... Beywer julle allereers vir die koninkryk van God en die wil van God, dan sal Hy julle al die dinge gee ...* (Matteus 6:25-34).

God sorg vir sy kinders. *Soos 'n vader hom ontferm oor sy kinders, so ontferm die Here Hom oor die wat Hom dien* (Psalm 103:13).

Ons is God se kinders. *Kyk watter groot liefde het die Vader aan ons bewys: Hy noem ons kinders van God en ons is dit ook ... Geliefdes, ons is nou reeds kinders van God* (1 Johannes 3:1,2).

Ons is nie deel van God se huisgesin op grond van natuurlike geboorte nie, maar op grond van die wedergeboorte deur die krag van die Heilige Gees (Johannes 3:5). Ons is ook nie uit eie reg kinders van God nie. Ons is kinders van God omdat Hy ons in Christus as kinders aangeneem en ons Christus as Verlosser aangeneem het: *Maar aan almal wat Hom aangeneem het, die wat in Hom glo, het hy die reg gegee om kinders van God te word* (Johannes 1:12). Jesus Christus is nie net die Verlosser nie, maar ook die Eersteling wat gebore is, die oudste Broer in die huisgesin van die Vader.

10.1.3.1 Ons is 'n gesin

Ons, as wedergebore kinders van God, leef binne die ruimte van God

se liefde en sorg. So word die gemeente 'n geestelike tuiste en gesin. As kinders van die Vader, is ons mekaar se broers en susters in die geloof. Daarom noem ons mekaar ook *broer en suster*. In die intieme ruimte van die gesin moet ons mekaar liefhê en versorg (Johannes 13:34-35, 1 Johannes 2:7-11, 1 Johannes 4 : 7-21).

Binne die volk van God bestaan daar baie families en gesinne met uiteenlopende maniere van doen.

Hierdie nuwe gesinne en families word rondom die kruis van Christus gevorm. *By die kruis het ook nog sy moeder gestaan ... Toe Jesus sy moeder sien en die dissipel vir wie Hy baie lief was, wat by haar staan, sê Hy vir haar: "Daar is u seun". Daarna sê Hy vir die dissipel: "Daar is jou moeder". Van daardie oomblik het die dissipel haar in sy huis geneem* (Johannes 19:25-27). Jesus sê ook: *Elkeen wat die wil van God doen, is my broer en my suster en my moeder ...* (Markus 3:35).

Die gesin van die Vader word nie op 'n natuurlike wyse gevorm nie, maar deur die krag van die Gees, in die skaduwee van die kruis en in gehoorsaamheid aan die Vader.

Ons as gesin is nie 'n geslote kring nie. Vreemdelinge word met gasvryheid ontvang. Elkeen wat nuut gebore word, is welkom en word deel van die Vader se gesin. Vreemdelinge en almal wat deur die samelewing gemarginaliseer word, is ook kinders van God wat Hom as eie Vader mag ken en liefhê. God se gesin deurbreek alle grense tussen mense. Juis in die liefde vir mekaar, ten spyte van diversiteit, word die gemeente 'n gesin. *Waar daar liefde is, daar is God die Heer ...* (Gesang 526).

10.1.3.2 **Ons sorg vir mekaar**

Ons as gesin sorg vir mekaar. Ons sorg vir kos, klere en veiligheid. Ons beskerm mekaar.

Ons leer ook by mekaar. So word kennis, norme en waardes van geslag tot geslag oorgedra. In Handeling 2 word daar verwys na die gemeente wat volhard het in die *leer van die apostels*. Binne die ruimte van die gesin voed ons mekaar op. Hierdie Christelike opvoeding en onderwysing begin met die regte kennis van die Woord. Ons ontdek saam wat die Vader van ons verwag, hoe ons as sy kinders moet leef. So voed ons mekaar op in die regte *leer en lewe*.

Handeling 2 verwys ook na die *onderlinge gemeenskap (koinonia)* wat tussen die gelowiges bestaan. Hierdie gemeenskap kom tot stand waar daar saam gebid word, waar die gemeente in die erediens versamel om God te eer en te luister na sy Woord.

Ten diepste word die onderlinge gemeenskap 'n werklikheid waar die gemeente deur die krag van die Gees, *één is met Christus* in sy dood en in sy opstanding (Romeine 6:5). Omdat ons met Christus één is, is ons ook één met die Vader. Jesus het gebid vir hierdie gemeenskap: *Vader, bewaar hulle in U Naam, die Naam wat U My gegee het, sodat hulle net soos ons een kan wees. ... Ek bid dat hulle almal een mag wees, net soos U, Vader, in My is en Ek in U, dat hulle ook in Ons mag wees, sodat die wêreld kan glo dat U My gestuur het ...* (Johannes 17:11, 21).

Binne die band van onderlinge gemeenskap en liefde, *sorg ons vir mekaar (diakonia)*. Die eerste gemeente in Jerusalem het alles met mekaar gedeel. Die onderlinge sorg was so belangrik, dat hulle uit hulle geledere diakens gekies het wat die armes moes versorg (Handelinge 6 en 7).

Hierin het die dissipels voortgegaan met dit wat hulle by Jesus self geleer het. Jesus het mense wat arm, siek, verstote en verag was aangeraak, sodat hulle die genade van God kon ontdek en vreugde deel kon wees van God se gesin.

God se liefde en barmhartigheid wat Hy in Christus openbaar het en wat ons elke dag ervaar, noop ons as gesin om ook met liefde, deernis en barmhartigheid mekaar (en vreemdelinge) te versorg.

10.1.3.3 **Ons is saam aan tafel**

Soos 'n vader sy kinders voed en versorg, voed en versorg die hemelse Vader sy kinders. Die Vader skenk aan ons daaglikse brood, dit wat ons nodig het om van te leef. In die woestyn het God aan sy kinders manna geskenk om te eet en water uit 'n rots om te drink (Eksodus 16). Die Vader voed sy gesin met die Brood van die lewe, die ware Brood uit die hemel. Jesus het ons geleer: *Ek is die brood wat lewe gee. Wie na My toe kom sal nooit weer honger kry nie, en wie in My glo, sal nooit weer dors kry nie* (Johannes 6:35).

Wanneer ons as gesin by die tafel van die Vader aansit, wanneer die brood vir ons gebreek en die wyn vir ons geskink word, word ons geestelike honger en dors gestil. By die Nagmaalstafel vind die gesin konkreet gestalte, word die gemeenskap met God en met mekaar sigbaar en word ons opnuut één met Christus in sy dood en opstanding. Aan die Nagmaalstafel word kerkwees wat dit altyd behoort te wees: 'n Gemeenskap van gelowiges wat met God en met mekaar één is.

Aan die Nagmaalstafel word die gesinslede opgeroep om mekaar te dien. Jesus het aan die tafel sy dissipels se voete gewas. Daarna sê Hy vir hulle: *Ek het vir julle 'n voorbeeld gestel, en soos Ek vir julle gedoen het, moet julle ook doen* (Johannes 13:15). In solidariteit met me-

kaar, dien ons mekaar met ons gawes en sorg ons vir ons broers en susters.

Wanneer ons as gesin van die Vader aan die tafel sit, getuig ons dat Jesus Christus met sy liggaam en bloed vir al ons skuld betaal het, dat Hy ons God se kinders gemaak het en dat ons uitsien na die heerlike feesmaal wat vir ons voorberei word.

Ons nooi ook almal uit om saam met ons deel te word van God se gesin.

10.1.4 KERK AS LIGGAAM VAN CHRISTUS

Die gemeente is die liggaam van Christus. Hierdie unieke beeldspraak word in talle Skrifgedeeltes gevind (Romeine 12:4, 1 Korintiërs 10:17, 1 Korintiërs 12:12-270).

Uit hierdie Skrifgedeeltes word dit duidelik dat die apostel veral die plaaslike gemeente in gedagte het wanneer hy oor die liggaam van Christus praat. In die konkrete gemeente word die liggaam sigbaar.

Elke lidmaat van die gemeente het ook gawes (*charismata*) ontvang wat tot nut van ander gebruik moet word.

Dat die gemeente die liggaam van Christus is, is 'n gegewene. Dit is 'n geloofswerklikheid. Dit het direkte en praktiese gevolge vir die manier hoe die gemeente leef en funksioneer.

Wanneer van kerkwees as 'n liggaam gepraat word, dui dit op 'n lewende organisme wat saamgestel is uit 'n komplekse netwerk van ledemate, organe, sisteme en funksies. Soos enige lewende organisme, kan dit groei en voortplant. Soos enige lewende organisme, leef en bestaan dit binne 'n bepaalde ekosisteem, wat die welsyn van die organisme beïnvloed.

Christus is die Hoof van die liggaam en die gelowiges vorm saam die ledemate of liggaam. Elke ledemaat het sy eie rol en funksie (Romeine 12 en 1 Korintiërs 12). Die diversiteit in die liggaam van Christus is noodsaaklik vir die gesonde bestaan van die liggaam. Die verskillende ledemate word egter deur een Hoof regeer, en so kom die diversiteit in die liggaam ook tot eenheid.

10.1.4.1 **Ons is een met Christus**

Jesus Christus het nie 'n kerk gestig nie. Nog minder is Hy die organisatoriese Hoof van kerkwees. Inteendeel: Hy is kerkwees. Elke lidmaat wat een word met Christus in sy dood en opstanding (Romeine 6), konstitueer kerkwees en gemeente. Elke ledemaat van Christus se

liggaam is organies één met Hom. So word ons, deur die krag van God, voortdurend die liggaam van Christus.

Die ledemate van die liggaam van Christus behoort één liggaam te wees, omdat hulle reeds in Christus één is. Die eenheid moet ook sigbaar wees. Die geloofswerklikheid moet lewenswerklikheid word.

Soos wat die Vader, Seun en Gees één God is, één in Wese maar tog onderskeibaar, is die gemeente en Christus één – maar tog onderskeibaar. *Ek bid dat hulle almal een mag wees, net soos U, Vader, in My is en Ek in U, dat hulle ook in Ons mag wees, sodat die wêreld kan glo dat U My gestuur het ...* (Johannes 17:11, 21).

Elke gelowige, en per implikasie die gemeente, is *in Christus* (Romeine 8:1; 2 Korintiërs 5:17; Galasiërs 2:17). Om *in Christus* te wees, is in die konteks van die Skrifgedeeltes nie in die eerste plek 'n Christologiese uitspraak nie, maar eerder 'n Ekklesiologiese uitspraak. Dit verwys nie in die eerste plek na 'n mistieke eenwording van die individuele gelowige met Christus nie, maar eerder na die deel wees met die liggaam van Christus.

Alhoewel elke gelowige en gemeente *in God* is (Johannes 17), *in Christus* (Romeine 8) en *één met Christus in sy dood en opstanding* (Romeine 6) is, mag die gemeente nie vergoddelik word nie.

Verder: Indien die eenheid met Christus oorbeklemtoon word, verval kerkwees in 'n wêreldvreemde abstraksie. Indien die onderskeid met Christus oorbeklemtoon word, verval kerkwees in 'n institusionalisme en word kerkwees maar net nog 'n goed gestruktureerde organisasie of vereniging.

Die spanning tussen 'n institusionele en/of organiese kerkbegrip, tussen die gemeente as instituut en/of organisme, moet in die gesprek oor kerkwees voortdurend aandag ontvang. Een saak bly egter konstant: Christus alleen is die Hoof en Heer van sy kerk. Hy regeer deur sy Woord en Gees oor sy kerk. Kerkwees kan net in gehoorsaamheid aan Christus gebeur.

Die liggaam van Christus is ***nie net*** die plaaslike gemeente nie, ***maar ook*** die kerk as geheel (Kolossense 1:1:15-18, Efesiërs 1:23, Efesiërs 2:16, Efesiërs 4:4-16). Christus is die Hoof van alle kerke deur al die eeue. Die verhouding tussen onderskeie kerke kan dus nie anders verstaan word as vanuit hulle gemeenskaplike eenheid met Christus en gemeenskaplike Hoofskap van Christus nie.

Daarom is onderlinge ekumeniese bande belangrik in ons kerkwees.

10.1.4.2 Ons is diensbaar

Die ledemate word deur die Heilige Gees toegerus om diensbaar te wees. Die dienswerk van die gemeente word veral in *liturgiese, pastore, missionale* en *diakonale* handeling sigbaar.

In Matteus 28:19 vind ons die bekende opdrag: *Gaan na al die nasies toe en maak mense my dissipels: Doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees, en leer hulle om alles te onderhou wat Ek julle beveel het ...* Gelowiges moet uitbeweeg om die evangelie van Jesus Christus aan alle mense uit te dra.

In die Evangelie van Lukas en Handeling word die klem geplaas op geografiese uitbreiding en groei in getalle.

In die Pauliniese geskrifte val die aksent op die missionale en diakonale leefwyse van die liggaam van Christus. 'n Gemeente wat as liggaam van Christus leef, leef diensbaar – in diens van Christus, tot diens van mekaar en die wêreld.

God skenk deur sy Gees gawes aan die gemeente. Die gawes van die Gees word onderling aangewend tot opbou van die gemeente, tot innerlike versterking, geestelike volwassenheid en mondigheid. Die dienswerk waartoe God mense roep en toerus (1 Korintiërs 12), neem verskillende vorme aan. Daar is 'n groot verskeidenheid van gawes en van dienste, almal ewe belangrik en elkeen met sy eie funksie.

Die dienswerk waartoe Christus ons roep, is gerig op die opbou van die gemeente en tot heil van die wêreld. Alle ledemate van die liggaam van Christus is daarby betrokke en daarvoor verantwoordelik. Die bedoeling van die gawes was nie om 'n institusionele en hiërargiese struktuur van ampte te skep nie, maar eerder om die gewone lidmaat toe te rus en te benut vir sy dienswerk.

Juis daarom is tydens die Kerkhervorming lidmate op 'n roterende wyse tot die amp van ouderling en diaken verkies, sodat alle lidmate hulle roeping kan uitleef en enige vorm van amp wat namens die lidmaat sy dienswerk lewer, afgewys word.

Die beskouing dat slegs geleerde mense (predikante) die evangelie kan verkondig, is kennelik foutief. Predikante het die roeping en taak om lidmate toe te rus vir hulle dienswerk.

Daarom moet die onderskeid tussen ampsdraers en lidmate afgewys word. Daar bestaan in werklikheid net een amp, te wete die amp van die gelowige. As Christene is ons almal priesters, profete en konings. Op grond van die gawes wat ons van die Heilige Gees ontvang, word ons op verskillende maniere diensbaar. Sommige verkondig die Woord,

ander gee leiding, ander sorg vir die hulpbehoewendes. Ons doen dit nie vanweë 'n amp wat ons bekleë nie, maar op grond van die feit dat ons almal deel is van die liggaam van Christus.

10.1.4.3 **Ons is gedoop**

In die Nuwe Testament is dit duidelik dat 'n Christen se doop, wedergeboorte, geloof, vervulling met die Heilige Gees, eenwording met Christus en verlossing wesenlik met mekaar verband hou (vergelyk Romeine 6:1-14, Titus 3:3-5, 1 Petrus 1:3, Johannes 3:3-5). Dit moet egter nie verstaan word as 'n opeenvolgende en stygende lyn wat in die doop sy hoogtepunt vind nie, maar as 'n lewenslange proses wat telkens aan die doop en Christus se verlossingswerk oriënteer.

Romeine 6:1-14 sê dat elkeen wat gedoop is, met Christus verenig is. Die dopeling sterf saam met Christus, en staan saam met Christus op tot 'n nuwe lewe. Sy sondige natuur word gekruisig, en die nuwe mens staan op tot 'n nuwe lewe (wedergeboorte). Soos Christus uit die dood deur 'n *heerlike magsdaad van God* opgewek is (Romeine 6:4), so word die dopeling deur 'n heerlike magsdaad van God opgewek tot 'n nuwe lewe, word hy/sy verenig met Jesus Christus en sy heilswerk. Die gedoopte is dood vir die sonde – dit staan in Romeine 6 as indikatief, en nie as imperatief nie. Maar tegelykertyd word die indikatief 'n imperatief aan die gedoopte – dat hy moet word wat hy reeds in Christus is – 'n nuwe mens.

Wat by die doop gebeur is God se kragtige werk, nie die resultaat van menslike inspanning nie.

Die doop is ook nie net ter sake vir die individuele gelowige nie. In 1 Korintiërs 12:13 lees ons: *Want ons is almal ook deur een Gees gedoop tot een liggaam ...* Die doop word in die gemeenskap van die gelowiges bedien. Tydens die doop word die gedoopte deel van die volk van God, deel van die huisgesin van die Vader en deel van die liggaam van Christus. In kort: Kerkwees konstitueer in die doop.

Daarom word die doop opgevolg met kerklike verkondiging, onderrig (kategeese) en pastorale bearbeiding. Die gedoopte word dus binne die gemeenskap van die gelowiges deur die verkondiging begelei om te word wat hy reeds in Christus is.

Ons doop rig voortdurend 'n appél aan ons om te breek met sonde en ongeloof, en eerder 'n nuwe lewe in en deur Christus te leef. Die gedoopte leef immers in die kragveld van die Heilige Gees, en die Heilige Gees lei die gedoopte tot geloof, bekering en aanbidding. Op daardie wyse maak die Heilige Gees ons wat ons reeds in Christus is – nuwe mense wat in Christus leef, wat dood is vir die sonde maar lewe vir God.

10.1.5 KERK AS GEMEENSKAP VAN DIE HEILIGE GEES

Wanneer die apostel aan die gemeente in Korinte skryf, sê hy van die gemeente: *Julle is gebou van God ... Die fondament is Jesus Christus ... Weet julle nie dat julle die tempel van die Heilige Gees is en dat die Heilige Gees in julle woon nie?* (1 Korintiërs 3:9-16).

Israel was van oortuiging dat God sy woonplek in die tempel gehad het. In die tempel is offers gebring. Die tempel was 'n plek vir aanbidding en lofprysing. In die tempel is die Woord bewaar en verkondig. Dit was 'n heilige ruimte waar die Heilige God van Israel sy volk ontmoet het.

Wanneer Jesus gekruisig word en op die derde dag opstaan, kom 'n nuwe tempel tot stand – die gemeente.

Die gemeente is 'n heilige ruimte waar God deur sy Gees woon. Die gemeente leef offervardig. Die gemeente aanbid God en besing sy lof. Die gemeente luister na die Woord en verkondig dit al verder. In die gemeente ontmoet God ons deur sy Gees.

Daarom kan die waarde van die gemeente nooit onderskat word nie. Dit is 'n geestelike woning waar God ons ontmoet, waar vreemdelinge kinders en broers en susters word.

10.1.5.1 **Ons het die Heilige Gees ontvang**

Die gemeente leef in die kragveld van die Heilige Gees. Die Heilige Gees is tydens Pinkster op die dissipels uitgestort (Handelinge 2). Dit maak die bestaan en funksionering van kerkwees moontlik. Daar is geen kerk sonder die Heilige Gees moontlik nie.

Die Heilige Gees is nou Immanuel, God met ons en in ons. *Met die doop in die Naam van die Heilige Gees, verseker die Heilige Gees ons deur hierdie heilige sakrament dat Hy in ons wil woon en ons tot lede van die liggaam van Christus wil maak ...* (Formulier van die Doop, Diensboek NHKA).

Die Heilige Gees wil in ons woon en werk. Te dikwels staan ons die Heilige Gees teen en bedroef ons Hom met ons ongeloof en ongehoorsaamheid.

10.1.5.2 **Ons word deur die Gees toegerus en begelei**

Soos reeds aangetoon, word ledemate van die liggaam van Christus toegerus met gawes om diensbaar word. Hierdie toerusting vind plaas deur die kragtige werking van die Heilige Gees.

Die Gees rus die gemeente toe deur die Woord. Die Woord en Gees

staan in 'n onlosmaaklike verband met mekaar. Daarom moet die gemeente voortdurend luister na die Woord. Terwyl ons in gemeenskap met mekaar in die Woord wandel en ons vreugde daarin vind (Psalm 1), ontdek die gemeente (onder leiding van die Heilige Gees) sy roe-ping en wat God van die gemeente verwag.

Dié wat die gawe ontvang het om die Woord te verkondig en ander te onderrig, het die verantwoordelikheid om elke gelowige vir sy of haar dienswerk toe te rus.

10.1.5.3 **Ons aanbid en loof die Here**

In die erediens word die verhouding tussen God en sy kerk op 'n aangrypende manier sigbaar.

Die gemeente kan met oortuiging sing *God is hier teenwoordig ...* omdat God inderdaad deur sy Gees teenwoordig is.

Die gemeente is 'n gemeenskap van gebed. Ons praat met God omdat Hy eerste met ons gepraat het. Hy het deur sy Woord, deur die profete en die apostels, deur elkeen wat die gawe ontvang het om sy Woord te verkondig ons aangespreek. Deur die Goddelike aanspraak kom ons tot geloof. Gebed word die diepste uitdrukking en verwoording van ons geloof.

As gelowiges, getuig die gemeente van God se genade. As God se getuie, word die gemeente diensbaar aan die wêreld wat God liefhet.

So word ons lewe 'n erediens tot lof en eer en verheerliking van God!

BESLUIT

- 1. Die verkose komitee sit sy werk voort.**

10.2 **WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES**

Die vergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad vir Regsadvies. In die besonder word gelet op die ake wat die Raad onder die aandag van die Algemene Kerkvergadering wil bring.

BESLUIT

- 1. Die verslag word met dank aanvaar.**

BESKRYWINGSPUNT 71: RAAD VIR REGSADVIES

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3(x)(c)

Ordinansie 3.8.3(x)(c) word gewysig om soos volg te lees:

sewe persone om op die Raad vir Regsadvies te dien waarvan minstens vier predikante van die Kerk is.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- 2. Die Raad vir Regsadvies word soos volg saamgestel:**

**Dr BJ van Wyk
Dr C Pretorius
Prof IWC van Wyk
Ds RTI Pienaar
Adv LJ Pienaar
Adv JG Geyser
Dr L Curlewis**

---oOo---

ORDE VAN DIE VERGADERING

MOSIE

Die volgende mosie word aanvaar:

Ons wil graag 'n mosie van dank rig aan al die afgevaardigdes/persone wat geopen en afgesluit het. Baie dankie vir die baie besonderse wyse waarop elkeen die openings en afsluitings waargeneem het. Dit was baie besonders! Dankie.

---oOo---

AFSLUITING OP VRYDAG 1 OKTOBER 2010

DANKBETUIGINGS

Die voorsitter spreek die volgende bedankings uit:

- * Afgevaardigde predikante en ouderlinge. In die besonder ouderlinge wat

moes verlof neem en selfs finansieel moes opoffer om die vergadering te kon bywoon.

- * Elkeen wat deelgeneem het aan besprekings en wat meegehelp het dat 'n aangename en positiewe gees tydens die vergadering geheers het.
- * Lede van die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat dadelik hulle take en verantwoordelikhede opgeneem het.
- * Dank word betuig aan die visevoorsitter, ds APJ Beukes, en die skriba, dr JMG Storm, vir hulle hulp en bystand by die tafel. Dank word betuig aan die viseskriba, dr WA Dreyer, en die twee predikantslede, ds L Geel en dr JC van der Merwe, vir hulp wat hulle verleen het.
- * Dr P van Staden en ds WJJ Kok vir die hantering van die beroep op die Algemene Kerkvergadering.
- * Ouderling- en predikantslede van die vorige (uitgetrede) Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir werk wat gedoen is om die gang van die vergadering te bespoedig. Daar word veral gedink aan ouderlinglede wat behulpsaam was by die Ordekommissie, onder leiding van oudl FH Geyser.
- * Die lede van die Formuleringskommissie, te wete drr CJ Beukes, FJ Labuschagne, GC Lindeque, GJ Malan, C Pretorius en ds CEC Hertzog.
- * Die rekenaarkomitee, te wete di DJ du Toit, JG Janse van Rensburg, NJS Steenekamp, GPJ Stoltz, HP van den Berg en mnr C Joubert.
- * Die rekenaarspan wat die aankondigings hanteer het, te wete di C Manders, JT Manders, MM du Plessis-Manders, JM Bevolo-Manders, JM van Staden (Gaborone) en JM van Staden (Montana).
- * Ds EG Fourie wat die hele elektroniese stemproses hanteer sowel as mnre E Struwig, C Joubert en mev A Lewis vir hulle bydrae om alles vlot te laat verloop.
- * Conference Communications (Irin Cutzica) vir die verskaffing van apparate vir die stemprosedure en die hulp daarmee.
- * Die studente wat gehelp het met die stemapparate en mikrofone.
- * Die Doulos Armoedebediening, onder leiding van mnr Hans Janse van Rensburg, vir die gebottelde water wat gratis verskaf is.
- * Al die persone wat behulpsaam was met die verskaffing van verversings en etes vir die duur van die vergadering, te wete Rona Barnard, Betsie Brits, Thea Wessels, Marié van Niekerk, Otto Viljoen, Edith Sepeng, Emmah Makgoko, Lizzy Malele, Maria Mashele, Maria Moeketsi, Joyce Sekhu, Linah

Mogale, Willem Motjoto, Boy Skhosana, Rueben Maloka en Joseph Motjoto. Dank word betuig aan alle NHSV takke vir die verskaffing van die verversings. 'n Besondere woord van dank aan mev Annetjie Kruger van Witfontein en mev Rika Pretorius vir die wyse waarop die Kommissie en gaste op heerlike etes getraakteer is.

- * Die werkspan van Wonderboom gemeente en veral ds PS Esterhuizen vir al die reëlins wat hulle getref het om die vergadering te ontvang.
- * Die personeel van gemeente Wonderboom en mnre P Beukes, mannekragbestuurder, C Joubert, IT bestuurder, E Beukes, IT assistent, en L Botha, gebouebestuurder, vir die ordelike gang van sake.
- * Die personeel van die Administrateur vir al die take wat verrig is. Dit is werklik te veel om op te noem.
- * Die Administrateur, mnr JF Viljoen, in die besonder vir al sy reëlins om die vergadering goed en glad te laat verloop.
- * Mnre C Joubert, P Beukes, E Beukes, L Botha en S Sibiya wat die notules gedruk het.
- * Die Komitee vir Kerkmusiek en in die besonder dr EC Kloppers wat reëlins getref het met persone om die sangleiding te behartig en die orrel te bespeel.
- * Predikante en ouderlinge wat die opening en afsluiting van die vergadering waargeneem het.
- * Mnr L de Munnik wat, by ander take, ook ds G van Schie gehuisves en versorg het.
- * Die predikante wat die vertaaldienste behartig het, te wete prof PA Geyser, Y Dreyer, di JJ Dreyer, TF Dreyer, G van R Els, DJD Taljard, CJ Viljoen, HP van der Berg, CJ van Wyk en oudl Andrew Jansen.
- * Persone wat die uitstallings behartig het.
- * Dr SP Pretorius en Karen Breedts vir die hantering van die skribaats, te midde van 'n verskeidenheid ander aanverwante sake wat ook aandag moes geniet. Dié bydraes is van hoogstaande gehalte.

FORMELE AFSLUITING

Dr DJC van Wyk (jr) sluit die vergadering af met Skriflesing uit Psalm 126, laat die vergadering saam sing uit Gesang 562 en gaan voor in gebed.

---oOo---

Notules 1 tot 4 is deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur. Notule 5 is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by sy vergadering gehou op 11 November 2010 goedgekeur.

VOORSITTER:

SKRIBA:

---oOo---